Amharic text of
The Goǧǧam Chronicle

edited and produced by Girma Getahun

This text is licensed under a
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License

This Amharic text complements the edition

The Goǧǧam Chronicle

by Aläqa Täklä Iyäsus WaqGera

translated from the Amharic and edited by Girma Getahun

Fontes Historiae Africanae, New Series – Sources of African History, No. 12

published for the British Academy by Oxford University Press

2014

Chapter	*Amharic text pages*
Preface	1-8
Chapter XX	9-29
Chapter XXI - A	29-32
Chapter XXI - B	32-37
Chapter XXII - A	37-43
Chapter XXII - B	43-53 *
Chapter XXII - C	53-59 *
Chapter XXIII	59-67
Chapter XXIV	67-76
Chapter XXV	76-84
Chapter XXVI & XXVII	84-91
Chapter XXVIII	91-95
Chapter XXIX	95-101
Chapter XXX	101-112
Chapter XXXI	112-124
Chapter XXXII	125-131
Chapter XXXIII	132-135
Chapter XXXIV	135-142
Chapter XXXV	142-153
Chapter XXXVI	153-160
Chapter XXXVII - A	160-167
Chapter XXXVII - B	167-176
Chapter XXXVII - C	176-185
Chapter XXXVIII	185-193
Chapter XXXIX & XL	193-198
Chapter XLI & XLII	198-207
Chapter XLIII	207-212
Chapter XLIV & XLV - A	212-225
Chapter XLV - B	225-236
Chapter XLVI	237-247

* The scans of pages 53-58 are corrupted, so are no longer available here.

መቅድም።

፩ ከቀዳማዊ፡ምኒልክ፡እስከ፡አፄ፡ልብነ፡ድንግል፡መንግሥት፡ድረስ፡የተጻፈው፡ታሪክ፡ነገሥት፡በግራኝ፡ጊዜ፡ተሸሽጎ፡በደሴት፡ዘዋይ፡ተቀምጦ፡ይኖር፡ነበር። በዳግማዊ፡ምኒልክ፡መንግሥት፡ተገኝቶ፡ከዚያ፡ተቀዳ። ከአፄ፡ልብነ፡ድንግል፡እስከ፡ፍጻሜ፡መንግሥት፡ተክለ፡ጊዮርጊስ፡ድረስ፡የተሠራው፡ታሪክ[1]፡በዘጌ፡ደሴት፡በዳጋ፡በናርጋ፡በደቅ፡ከሌሎችም፡ስፍራ፡ተገኝቶ፡ተቀዳ።

፪ የአፄ፡ቴዎድሮስን፡ታሪክ፡የጻፈው፡የሸዋው፡አለቃ፡ወልዴ፡ማርያም፡ነው። ሐሰትና፡ከንቱ፡ውዳሴ[2]፡የለበትም። ታሪኩ፡ግን፡ጐዶሎ፡ነው። የአፄ፡ዮሐንስን፡ታሪክ፡የጻፈው[3]፡ሊቁ[4]፡መርዓዊ፡ነው። የአፄ፡ምኒልክን፡ታሪክ፡የጻፈው[3]፡የዘኔው፡አፈ፡ወርቅ፡ነው። የንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖትን፡ታሪክ፡የጻፈው[3]፡መልአከ፡ፀሐይ፡ [5]ነው። ባጭር፡ባጭሩ፡ጐዶሎ፡ታሪክ፡ያውም፡ውሸት[3]፡ሐሰትና፡ውዳሴ፡ከንቱ፡የበዛበት፡ጽፈት[6]፡ነበር። ነገር፡ግን፡ከዚያ፡አለቃ[7]፡ተክለ፡ኢየሱስ፡መርምሮ፡የሁሉንም፡ታሪክ፡አይቶ፡በጐ፡በጐውን፡ነገር[8]፡ቀድቶ፡ክፉ፡ክፉን፡ነገር[9]፡በጸያፍ፡አውጥቶ፡ነቅፎ፡ለማስነቀፍ፡ነውራቸውን፡ጽፎባቸዋል።

፫ ነውሩም፡እንዲህ[10]። አለቃ፡መርዓዊ፡ሊጽፍ፡[3]ወሐረ፡ሀገረ፡በላዕት፡ሰብእ፡እምድር[11]፡ጐጃም፡[3]ብሎ፡ስድብ፡ጽፎ፡ነበር።

1. M1 & M2 Add. ደግሞ   2. M1 & M2 ውዳሴ፡ከንቱ   3. M1 & M2 Om.
4. M2 ሊቀ   5. M1 & M2 Add. ብሩ   6. M1 & M2 ጽፈው
7. M1 & M2 Add. ወዲህ፡ደግሞ   8. M1 & M2 ንግግር
9. M1 & M2 ክፉውን ንግግር   10. M1 & M2 Add. ነው
11. M1 & M2 እምብሔር

ጊዜው[1]፡ ከአፄ፡ ዮሐንስ፡ ጋር[2]፡ ተባልተው፡ ሲዖባ፡ የነበረ፡ ጊዜነው፡፡
ከታረቁ፡ በኋላ፡ ግን፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ለአፄ፡ ዮሐንስ፡ ነ
፬ ግረው፡ ተፋቀ፡፡ + የጎንደሩ፡ መልአክ፡ ፀሐይ[3]፡ ለንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይ
ማኖት፡ የተቆረቆረ፡ መስሎ፡ በውዳሴ፡ ከንቱ[4]፡ ሊሸለም፡ በእ
ምባቦ፡ ጦርነት፡ ጊዜ፡ ጐጃሞች፡ ኀዘን፡ እንጨምርበት[5]፡ ብለው፡
ምክ፡ ተናግረው፡ በንጋባቸው፡ ድል፡ ⌈በሆኑበት፡ -[6] መበዛቱ፡ ዕለት፡
አጽለወ[7]፡ እግዚአብሔር፡ ብሎ፡ ሽመጥ፡ በክርስቶስ፡ ላይ፡ ጻፈ፡፡

፭ የዘሬው፡ ኤሬወርቅም[8]፡ ለንጉሥ፡ ምኒልክ፡ የተቆረቆረ፡ መስ
ሎ፡ ለዐለት፡ ለእንጅሬ፡ ማውጫ፡ ሊሠረብት[9]፡ አለአቅማቸው፡ ገና
መው፡ ድል፡ ሆኑ፡፡ ብሎ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡ አዋርዷ፡
የኸልማት[10]፡ ማውጫ፡ ብቻ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክን፡ አክብሮ፡ በው
፮ ዳሴ፡ ከንቱ፡ ሊመስገን፡ ጻፈ፡፡ + ያንጊዜ፡ ጐጃሞች፡ ኀዘን፡ ባለመ
ጨመራቸው፡ በትዕቢት፡ በመግጠማቸው፡ ክርስቶስ፡ ጠላቻ
ው[11]፡ እንጂ፡ በመፍራትና፡ በመሸሸ፡ ድል፡ አልሆኑም፡፡ የጐጃ
ም፡ ጦር፡ በትዕቢት[12]፡ ነው፡ እንጂ፡ በጉልበት፡ ተጠቅቶ፡ አያውቅ
ም፡፡ ታሪክ፡ በእውነት፡ ሲጻፍ፡ ለሰሚም፡ ለአንባቢም፡ ደስ፡ ይ
ላል፡፡

፯ ኤሬ፡ ወርቅ፡ ⌈አለ፡ አቅማቸው[13]፡ ብሎ፡ ከጽብ፡ የጻፈ፡ ባይ
ማር፡ ነው፡፡ ወይም፡ ለዐለቱ፡ ሊሠሬብት[9]፡ ነው፡፡ አቅም፡ ለእግ
ዚአብሔር፡ ነው፡፡ የሰው፡ አቅም፡ የለውም፡፡ ሽየዎች፡ በብዛት፡
ድል፡ አደረጉ፡ እንዳይባል፡ -ኢይድኅን፡ ንጉሥ፡ በብዙኃ፡ ሠ
፰ ራዊቱ[14]፡ ይላል፡፡ + የመልአክ፡ ፀሐይ፡ ብሩና፡ የኤሬ፡ ወርቅ፡ ታሪክ፡

1- M1 & M2 ጊዜውም 2. M1 & M2 ጋሩ 3. M2 Add. ብሩ ደግሞ
4. M2 Add እመስገና 5. M2 እን" 6. M2 "ቱ፡ ሩ
7. M1 አጽለወ 8. M2 ኤሬ፡ወርቅ፡ ደግሞ 9. M2 ሊሰረብት
10. M2 ከ" 11. M2 ጠላቻው 12. M1 & M2 "ቱ
13. M2 አካቅ" 14. M1 ሃቱ

ብዙ፡ ውሸት፡ አለበት። ⌈ነገር፡ ግን[1]፡ ተጽፎ፡ ለዘለዓለም፡ የ
ሚነገር፡ ታሪክ፡ አይደለም። ጥቂት፡ ውሸት፡ ብዙውን፡ እውነት፡[2]
ያጠፋዋል። ክፉውን፡ በሐሰት፡ አመስግኖ፡ መልካሙን፡ በሐ
ሰት፡ አምኖ፡ ይጽፋት፡ ዘንድ፡ ⌈አይገባም። ነገር፡ በሠራው[3]፡
ሥራ፡ ክፉውንም፡ በጎውንም፡ በየዓይነቱ፡ ሊጽፋት፡ ይገ
ባል።

፱ ክፉና፡ በጎ፡ ታሪክ፡ መጻፉ፡ ከጥንት፡ ጀምሮ፡ ነው።
በጎ፡ ሥርዓት፡ የተጠቀመውን፡ ክፉ፡ ሥርዓት፡ የተጎዳውን፡ በታሪ
ክ፡ ነገሥት፡ ማየት፡ ይገባል። ክፉ፡ ሠርተው፡ ከክርስቶስና፡ ከ
ሰው፡ ተጣልተው፡ አገዛዝ፡ አክፍተው፡ ያልነበረ፡ ሥራት፡ አው
ጥተው፡ ከሞቱት፡ ከኢየሩሳሌም፡ ነገሥታት፡ የሮብአምንና፡ የኢዮ
ርብአምን፡ የአክዓብን፡ - ከኢትዮጵያም፡ ደግሞ፡ የሚናስን
ና፡ የስስንዮስን፡ የበካፋንና፡ የርጉም፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡
የቴዎድሮስን፡[4]

፲ ነገር፡ ግን፡ ጧት፡ ሲፈጠር፡ ክርስቶስ፡ ለክፉ፡ ነገር፡ የ
መረጠው፡ ካሆነ፤ በተመክሮ፡ እሺ፡ አይልም። ለደጉና፡ ለለ
፲፮ ሌ፡ ሳይመጥን፡ ሰው፡ እንዲጠላው፡ ለሞት፡ ይደርሳል። +እንደ
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡[5] ክፉ፡ ንጉሥ፡ አልነበረም። እርሱ፡ ስንኳ፡ ሺ፡
አምስት፡ መቶ፡ ሰው፡ በይፋግ፡ ከተማ፡ በእሳት፡ ባቃጠለ፡ ጊዜ፡
⌈ወደ፡ ክርስቶስ[6]፡ አጥብቆ፡ አዘነ። ምነው፡ ፈጣሪዬ፡ ለክፉ፡ ነገር፡ እ
ነገሥኸኝ፡ እባክህ፡ በልቡናዬ፡ ርኅራኄ፡ አሳድርበት፡ ወይ፡ እኔ

1. M2 ነገር፡ ሁና 2. M2 Add. ጨምሮ
3. M2 አይበጃም። ነገር፡ ግን፡ በየሠራው 4. M2 ።
5. M2 Add. ያከ
6. M2 ከክርስቶስ፡ ዘንድ፡ የግድ፡ ታዝዞ፡ እንዲደረገው፡ ልቡ፡ ሲያውቅ

ን፡ግጸለን፡፡ፍጥረቱ፡ ይረፍ፡፡ ብሎ፡አለቀሰ፡፡ ወአነገሠ[1]፡ብእ
ሴ፡መደልወ[2]፡በእንተ፡እከየ፡ሕዝቡ፡ ያለው፡ በእርሱ፡ላይ፡ተሬ
ጅሞ፡ነበር፡፡ በክፉ፡ነገር፡የሚነግሥ፡ንጉሥ፡እጅግ፡ያልታደለ፡ነው፡፡
⌈ሊያዝን፡ሊአለቅስ[3]፡ይገባዋል፡እንጂ፡ደስታ፡አይገባውም፡፡

፲፪ ደስታ፡ፍሥሐ፡የሚገባው፡ንጉሥ፡ዘመኑ፡ዘመነ፡ሰላም፡የሆነለት፡
ደኅ፡የወደደው፡ለሠራዊቱ፡የወር፡ቀለብ፡የዓመት፡ደመወዝ፡የሚ
ሰጥ፡ሲመክሩት፡የሚሰማ፡⌈ክፉን፡ትቶ፡በጎ[4]፡የሚሠራ፡ነው፡፡

፲፫ ከዚህ፡ቀደም፡ከነበሩ፡ነገሥት፡የዳዊት፡ልጆች፡ሁሉ፡የሠርጸ
ና[5]፡ቃል፡ነው፡እንጂ፡የእውነት፡ቃል፡አልጻፉም፡፡ከነዚያው፡ደግ
ሞ፡በየነገሥታቱ፡ውስጥ፡በጎውም፡ለተደረገው፡ታሪክ፡እንደ፡አ
ለቃ፡ተክሌ፡መርምረው፡ሙሉ፡ታሪክ፡አገናዝበው፡ጠንቅቀው[6]፡አ
ልጻፉም፡፡አለቃ፡ተክሌ፡ግን፡ንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ወዲያው፡
በሩና፡ወረታውን፡ለመመለስ፡ደግነቱን[7]፡ቸርነቱን፡ለሷሳ፡ልጅ፡ወሬ፡
ለማቅየት፡አመስግኖ፡ለማስመስገን፡ካሮጌ፡ልጅ፡ወገኛ፡ከጅግና፡
ልጅ፡አርበኛ፡ዘምቶ፡ከረቂ፡በልቶ፡ከሬሳ፡እየጠየቀ፡ከቀደማዊ፡
ራስ፡ኃይሉ፡እስከ፡ዳግማዊ፡ራስ፡ኃይሉ፡ድረስ፡በእውነት፡ያለ[8]
ሐሰት፡ውዳሴ፡ከንቱ፡ሳይጨምር፡ታሪክ፡ጻፈ፡፡

፲፬ ከዚህ፡ቀደም፡እንደ፡አለቃ፡ተክሌ፡አድርጎ፡የጎጃም[9]፡ታሪክ፡
የጻፈ፡ሰው፡አልተነሣም፡፡ነገሩ፡ሁሉ፡የተረሳው፡እየተረሳ፡ብዙ[10]፡በ
አፈ፡ታሪክ፡ሲነገር፡ይኖር፡ነበር፡፡ነገር፡ግን፡የአለቃ፡ተክሌ፡ድካም፡
⌈ይህ፡ብቻ[11]፡አይደለም፡፡የጎጃምን፡አባት፡ከዓባይ፡እስከ፡ዓባይ፡ጥንት[12]

1. M2 ወያነግሥ   2. M1 መሰለወ   3. M2 ማዘን፡ማልቀስ
4. M2 ክፋውን፡"፡"፡ሥራ   5. M14 M2 የሰርጎትና
6. M2 om.   7. M2 ደግነቱንና   8. M2 እንበስ
9. M2 በ"   10. M2 ብቻ   11. M2 ብቻ፡ይህ
12. M2 ጥንት

መሠረቱን፡የፈተን[1]፡በወረዳ፡በወረዳ፡መርምሮ፡በ፲፮ ዘመን፡በቅፈ
ፍ፡አጣርቶ[2]፡በስድስት፡ብር፡ወረቀት፡አምሣ፡አምሣ፡ሉህ፡ወረቀ
ት፡ገዝቶ፡ከመዝገብ፡አግብቶ፡ጻፈ። ይህን፡ሁሉ፡ሲጽፍ፡በሎፅነት
ጌታ፡አዝዞት፡በግዛት፡በራት፡ደስ፡አሰኝቶት፡አይደለም። በረቂ
፲፭ ደ፡እግዚአብሔር፡ነው፡እንጂ[3+]። ከዚሁ፡ቀደም፡ትልቁ፡ጠብ፡በዚህ፡
ዓለም፡በርስት፡በከብት፡በሴት፡ነው። ከዚህም[4]፡የርስት፡ጠብ፡በ
ልጦ፡የሐሰት፡ምስክር፡እየገዛ፡እያማለ፡ትውልድ፡እየተካካደ፡
ሲነቀል፡ይኖራል። ስለዚህ፡ትውልድ፡የጠፋው፡ከመዝገብ፡እ
ንዲመረመር፡ሐሰት፡ተናግሮ፡የሰው፡ርስት፡ነቅሎ፡በነፍስ፡
በሥጋ፡እንዳይገዳ፡ለሰው፡ልጅ[3]፡ቤዛ፡ጥቅም፡እንዲሆን፡
አለቃ፡ተክሌን፡ለትውልድ፡ጽሕፈት፡አተጋጋው።

፲፮ የቀደሙ፡ሰዎች፡በወረት፡በዜና፡መቀፀል[5]፡ትውልድ፡ጽፈው፡
ነበረ። በሐዲስም፡በወንጌላውያንም[6]፡የጌታን፡ትውልድ[3]፡ጽፈው፡
ነበረ። ነገር፡ግን፡የኢትዮጵያ፡ሊቃውንት፡ሐዲስና፡ብሉይ፡ሲአስተ
ምሩ፡ትውልድ፡ማወቅ፡ጥቅም፡መሆኑን፡ባለማወቅ፡ጉዳት፡መ
ሆኑን[3]፡ሳይረዱት፡ጨምረው፡ሳያስተምሩ፡ስለቀሩ፡ብዙ፡ሰው፡አ
ስገራው[7]፡ይኖራሉ። የትውልድ፡ቁጥር፡አለማወቅ[8]፡ጉዳት፡መ
ሆኑ[9]፡በኢትዮጵያ፡አልታወቀም።

፲፯ ቀድሞም፡በኢየሩሳሌም፡በኢኮንያን፡መንግሥት፡ናቡከደነፆር፡
በማረካቸው፡በእሥራ፡ሁለቱ፡ነገደ፡እሥራኤል፡ታውቆአል። ይኸው
ም፡በዕዝራ፡መጽሐፍ፡ይታወቃል[3]። ይገኛል። በተማረኩ፡በሰባ፡አንደ

1. M2 ጋፈተን 2. M2 አጠራቅሞ 3. M2 Om.
4. M2 ከዚህ፡ደግሞ 5. M1 መዋል
6. M2 ወንጌላውያን 7. M2 አስንፈው
8. M1 አለማከት 9. M2 Add. ብቻ

ኛው፡ ዘመን፡ ቂሮስ፡ ንጉሠ፡ ፋርስ፡ ነግሦ፡ እሥራኤላን፡ በአዋጅ፡ ከ
ባቢሎ፡ ከምርኮ፡ መለሰ፡ ዘሩባቤልን፡ አለቃ፡ አድርጎ፡ እየነገዳችሁ፡ እ
የርስታችሁ፡ ግቡ፡ ብሎ፡ ሰደዳቸው። የዚያን[1]፡ ጊዜ፡ ትውልዳቸው
ን፡ ጽፈው፡ የያዙ፡ ሰዎች፡ ዘሰላቸውን፡ ቆጥረው፡ ነገዳቸውን፡ በ
ውቀው፡ ከርስታቸው፡ ገቡ። ሰነፎቹ፡ ግን፡ ሳይጽፉ፡ ቀርተው፡
ወገናቸው፡ ነገዳቸው፡ ጠፍቶአቸው፡ ከርስት፡ ተነቀሉ። ተከ
ተማም[2]፡ ተከለከሉ።

፲፫ ትውልድ፡ አለማወቅ[3]፡ ለጊዜው፡ ቀላል፡ ይመስላል። ኋላ፡ ግ
ን፡ ቤት፡ ለሥራ፡ ትመመን፡ ለዝሪ፡ አካፍለኝ፡ ብሎ፡ ቢጠይቅ[4]፡ የገዛ፡ ዘ
ሩ፡ ሊክደው፡ እንደ፡ ለምሌ፡ ይከብደዋል። ከዚህ፡ የተነሣ፡ በቅድ
ና[5]፡ በደኝነት፡ ከብቱን፡ ይጨርሳል። የምስክሮቹንና፡ የዳኛውንም፡ ቤ
ት[6]፡ ያቃጥላል። የከብት፡ ቋንቋና፡ ምላስ፡ ይቈርጣል። ልብ፡ ያለው፡
ሰው፡ ይስማ። ትውልዱን፡ ጽፎ፡ ይያዝ።

፲፬ በንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ዘመን[7]፡ በንጉሡ፡ ደግነት፡ ከቶ
ርነቱ፡ ብዛት፡ የተነሣ፡ በጐጃምም፡ ውስጥ፡ በያይነቱ፡ ብዙ፡ ሠራተ
ኞችና፡ ጥበበኞች፡ ኤጅገው፡ ነበር። ምን፡ ለሥራ[8]፡ እንጂ፡ ምን፡ ለብሳ
ን፡ አያስቡም፡ ነበር። ንጉሡም፡ በፋኑስና፡ በማብሪያ፡ በጐሽ፡ ኮልባ፡
እንደ፡ መለኮ፡ ጠጅ፡ ያጠግባቸው፡ ነበር። ያንጊዜ፡ ሠራተኛው፡ ሁሉ፡
ጥበብ፡ እንደጥንቱ፡ እየፈላበት፡ በየሙያው፡ ሠልጥኖ፡ እኔ፡ እበልጥ
፲፭ እኔ፡ እበልጥ፡ እያለ[4]፡ ይፈካከር፡ ነበር። ከቤተ[+]፡ ክህነትም፡ ጥበበኞችን፡ ሁ
ሉ፡ ፈጽመው፡ ያወቁ፡ አለቃ፡ ተገኘና፡ አለቃ፡ ተክሌ፡ ነበሩ። ንጉሡም፡ ይ

1. M2 የዚህ 2. M2 ተክህነትም 3. M2 "ቅ
4. M2 Om. 5. M2 Add. በአጣቦ
6. M2 Add በቁጫን 7. M2 ጊዜ
8. M2 ለሥራን

ወዳጆቹ፡ ነበር። እነሱም[1]፡ በሙሴ፡ መስፍንነት፡ በአሮን፡
ሊቀ፡ ካህናትነት፡ በዳዊትና፡ በሰሎሞን፡ ንጉሠ፡ ነገሥትነት፡
በአረት[2]፡ እንደነበሩት፡ ጥበበኞች፡ እንደ፡ ባስልኤልና፡ እንደ ኤ
ልያብ፡ ሁነው፡ ነበር። በብርና፡ በነሐስ[3]፡ በብረትና፡ በእንጨት፡
በድንጋይ፡ ለሚነቀስ፡ ለሐረግ፡ በአበባ፡ ለፍሬ፡ ለሚቀረጽ፡
ሥራ፡ ምንጮች፡ እነርሱ፡ ነበሩ። ከእዚህ፡ ሠራተኛው፡ ሁሉ፡ የ
ጌጥ፡ ሥራ፡ ሲአምረው፡ አዲስ፡ አዲስ፡ ጥበብ፡ በያይነቱ፡ ከአለ
ቃ፡ ተገኘና፡ ከአለቃ፡ ተክሌ፡ ዘንድ፡ ደጅ፡ ጠንቶ፡ እቃ ሳምጦ፡ ይ
ወስድ፡ ነበር።

፳፮ ንጉሡም፡ ለቤተ፡ እግዚአብሔር፡ የሚሰጥ[4]፡ ለመስቀልና፡
ለጽና፡ ለጽዋዕ፡ ለካህናቱ፡ የሚሰጥ[4]፡ ጸናጽል፡ መቋሚያ፡ ለጃንሆይ
የሚሰጥ[4]፡ ቢተዋና፡ አሆሮ[5]፡ ኩመድና፡ ቤኒቻ[6]፡ ለእነዚህ፡ ሁሉ[2]፡ የን
ቅሱ፡ ጥበብ፡ ከነሱ፡ ልብ፡ ይፈስ፡ ነበር። አለቃ፡ ተገኘና፡ አለቃ፡ ተክሌ፡
ከልባቸው፡ ከፉት፡ ከጥበባቸው፡ ብዛት፡ የተነሣ፡ ሰው፡ ያልያዘው፡
በኢትዮጵያ፡ ከእዚህ፡ ቀደም፡ ያልተሠራ[7]፡ ዓይነት፡ በደንጋይ፡ ማኀተ
ም፡ የታተመ፡ መቋሚያና፡ ጸናጽል፡ ሠርተው፡ ይዘው፡ ነበር። ያንጊ
ዜ፡ የነበሩ[2]፡ ለንጉሡም፡ የዝሆንና፡ የዋልያ፡ ምስል፡ የናስ፡ መ ጠበ
ያ[8]፡ ሠርተው፡ አበርክተው፡ ነበር።

፳፯ ያንጊዜ፡ የነበሩ[9]፡ የሠራተኛ፡ አለቆች፡ ከሠዐሊ፡ አለቃ፡ ኃይሉ፡
ከጸሐፊ፡ አለቃ፡ ወልዴ፡ ጊዮርጊስ፡ ከካብር፡ ሠሪ፡ በጅሮንድ፡
አልማው፡ ከነሐስ፡ ሠሪ፡ በጅሮንድ፡ በቃኘ፡ ከብረት፡ ሠሪ፡

1. M2 እኒያም 2. M2 ዐሙ· 3. M2 በናስ
4. M2 የሚሰጠው 5. M2 ሺሆር 6. M1+M2 ቤነቻ
7. M2 Add. ኪዲስ 8. M1 መኸጠ", M2 ማስታጠ"
9. M2 Add. የንጉሡ

ነጋድራስ፡ ጎርልኝ፡ ከእንጨት፡ ሠሪ፡ መክድም[1]፡ ሣህሌ፡ ከን
ናጢ፡ በጅሮንድ፡ መራ፡ ከድግድግ፡ ጠላሬ፡ ነጋድራስ፡ አጿሜ፡
ከኮርቻ፡ ሰሬ፡ በጅሮንድ፡ ካሣዬ፡ ከድርብ፡ ሰሬ፡ በጅሮንድ፡
ዋሚ[2]፡ ከዚህ[3]፡ ግርጌ፡ የነበረው፡ ሠራተኛ፡ ሁሉ፡ በደይነቱ፡ ብዙ፡ ብ
ልህ፡ ነበረ። ንጉሡ፡ ከሞቱ፡ በኋላ፡ ሠራተኛው፡ ሁሉ፡ ደንቆረ። ግ
በጉን፡ ቸጋር፡ አቢዘዘው።

፷፫ የንጉሤ፡ ኢልቃ፡ ተገኘ፡ እንዲ፡ አባ፡ ጊዮርጊስ፡ ሐዲስና፡ ብሉይ
እየመረመረ፡ ብዙ፡ መጽሐፍ፡ ጨረሰ። የንጉሡንም፡ መርዶ፡
ወበዛቲ፡ ከጥር፡ ስንክሳር፡ አግብቶ፡ ጻፈ። ያመት፡ ምስባክ፡
ከየበገላቱ[4]፡ የተስማማ፡ ሌላ፡ ጨረሰ። በጋልኛ፡ ቋንቋ፡ ውዳሴ
ማርያምና፡ አንቀጸ፡ ብርሃን፡ ከአባ፡ ወልዴ፡ ማርቆስ፡ ጋር፡ ገ
ለበጠ፡ ጻፈ።   ።   ።[5]

1. M2 መቅድም   2. M2 Om   3. M2 ከኒህ
4. M1 ከየባከቱ, M2 ከየበዓላቱ
5. M2 has the following note at the end:
ማስታወሻ፡ ከዚህ፡ የሚቀጥል፡ ሌላ፡ ቃል፡ የጐደለው፡ ይመስላል፤
ቢገኝ፡ ማሟሟላት፡ እስከዚያም፡ አለመኖሩን፡ ማረጋገጥ፡ ነው።
ብ·መ·ኃ

ን፡ በግራ፡ ጠላቶን፡ አሸንፎ፡ ቀጥቅጦ፡ ገዛ። ሞቱ፡ ራዊ፡ መ
ንግሥቶን፡ ትቶ፡ ከመንን፡ ሄዶም፡ በሃይማኖቱ፡ ጸንቶ፡ በገ
ሮቿ፡ እጅ፡ ሞተ። የልቅሶው፡ ግጥም፡ ይኸ፡ ነው። ኢዮስያም
፳፩ ዘመን፡ ገዛ።

ምዕራፍ፡ ፲።

፮ የኢትዮጵያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱ፡ ሰ፫፡ ርጉም፡ ተክለ፡
ሃይማኖት፡ በነገሠ፡ ፤ዘ፤ የአገቶን፡ ጸመኛ፡ ጸርመንን፡[1]
በ፳፫ም፡ ፫መው። ከዚህ፡ በኋላ፡ በኢትዮጵያ፡ ፻መንና፡[2]
ሁለት፡ በዛ። ለዚህ፡ ርጉም፡ ንጉሥ፡ አገቶን፡ ገዳይ፡ የተ
ገዛሁ፡ ውጉዝ፡ ኢያሱ፡[3] ለዚህ፡ ከፋ፡ ጸርመን፡[1] ሬታውን፡ገ
ዳይ፡ የተገዛሁ፡ ውጉዝ፡ ኢያሱ፡ ካሀናት፡ ኢያቤሩ፡ ከፍታ፡
፯ ይቀስቅሱ፡ ፳ሠር። ጉ፳ዋቹም፡ በርባ፬፡[4] ወርቅን፡ ዓም
ጸ፡ ሳዮን፡ ገለው፡ እንዲ፡ ፋመኛ፡ እንገሡ። ርጉም፡ ተክለ
ሃይማኖትም፡ ጸ፳ቿ፡[5] ጸርመን፡[1] ሰከ። ጸርመንም፡[1] ከ
ገለ፡ ደረበን፡ ቦገሰበ፡ ይገባ፡ ከጸ። ወረኛም፡ አዛዥቱ
ሐይን፡[6] ይዞ፡ በመስክረም፡ ፳፮[7] ቀን፡[8] በቀበሮ፡ ሀገዳ፡ ተገጠ
መው። ወረኛ፡ ዳሰ፡ ሆነ። ጉ፳ዋም፡ መነከሳት፡[9] የቆገዩ
ቿ፡ መምሁር፡ አካለ፡ ክርስቶስ፡ ሞተ። ገለ፡ ኢህርው፡ ከ
፲ ሰኳ። ደህም፡ ንገሩ፡ በቀለጠኑ፡ ሁሉ፡ ተከሰሃ። በዚያው
ም፡ ወሬቱ፡ ካሸቀ፡ ተከደው፡ ገዛ፡ መነኮሳቱ፡ ፪[10] ገዛ
ሕዝቡ፡ ከነመንጋቸው፡ መንትለው፡ ጉ፳ዋም፡ ጸገዩ፡ ጠላት

1. M1 ጾርም"
2. M1 & M2 ፻መኛ
3. M2 Om.
4. M1 በርባኩ, M2 በዶባባ
5. M1 & M2 በጸ"
6. M2 ተሐ"
7. M2 ፮
8. M2 1700 is glossed in the left margin
9. M2 An asterisk (*) is superscribed at this point.
10. M2 ፫

ግን[1]፡ ከሌሉ። ደጃዝማች፡ ደርመንም፡ በቅብዐቸ፡ ሃይማኖ
ት፡ ካልገባችሁ፡ ብሎ፡ ሎ [2]ወንዝ፡ ሰይ፡ አርደ[3]፡ ሬደቸው።
"ወከሰው[4]፡ ደምሁ፡ በእንተ፡ እግዚአብሔር፡ ብለው፡ አልቃ
ሾቸ[5]፡ አለቀሱ።

፬ ርጉም፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ አገዛዝ፡ አሳማለበቸ
ም። ኢትዮጵያም፡ አልወደደውም። ሽፍታ፡ ሆቸ፡ ሆነ።
ደጃዝማች፡ ወልደ፡ ኢሉብም፡ እንስገዛውም። እደጋ፡ እየ
ማሰ፡ እየወጋ፡ ብዙ፡ ሰው፡ ፈጀበት። ርጉም፡ አፄ፡ ተክ
ለ፡ ሃይማኖትም፡ በሰኔ፡ ፳፩ ቀን፡ በ፲፯፻፶ ዘመን፡
ወልደ፡ ⌈አቢብ፡ ልጅ[6]፡ ከአጋሜ፡ ተነሥቶ፡ ምድረ፡ ደ
ምት፡ ሜጫ[7]፡ በአዘና፡ ምሽር፡ ኬደርክ፡ ሠረዊቱን፡ አ
ስፍሮ፡ ገበርማችን፡ አስከትሎ፡ ጐሽ፡ አደን፡ ገባ። አ
፭ ንዱ፡ ጐሽ፡ በሽጕጥ፡ ገደለ። ገበርማች፡ ግን፡ በእግሩ
ምት፡ አዝንሰው፡ ነበርና[8]፡ ይወጋቸው፡ ጠጁ⌈፡ ይጠጣቸ
ው፡ ነበር፡ ⌈ይጠግኑቸው[9]፡ ሊገድሉት፡ ከባስምበሌስ፡ የ
ሐገሩ፡ ጋር፡ ተማከሩ። አውሎ፡ የተመለከተ፡ እየመከረ
በቅጥቅጥ፡ ወጉት፡ እደሉት። ሬሳም፡ አውሎ፡ የሮ
ጠ፡ እስመከሰው፡ ሊወጉት፡ በሌሊት፡ ሊቀበደው
አንደ፡ ጨካኝ፡ ሬሳን፡ ጐበዝ፡ ወሎ፡ የሚገባ፡ በ
ንጥቅ[10]፡ ወሰዳው። ካዚያ፡ በኋላ፡ ጋሻ፡ ደግሬው፡ መ
ሳለክ፡ በሁለት፡ ጦር፡ ወጋው። ርጉም፡ ተክለ፡ ሃይማ

1. M2 ቻካቶማን 2. M1 ሱሐ, M2 ቡቷ 3. M2 አውርዶ
4. M2 ወከሳው 5. M2 ኢልያቶቻ 6. M2 አቢብን ከዩዝ
7. M2 መጣ 8. M2 ነበር።
9. M2 ያጠግኑቻው፡ ነበርና፡ 10. M2 ጐበዝ፡ በጠበንጃ

፮ ምንም፡ በአዝና፡ መሬት፡ ሞተ። + ሠራዊቱ፡ ሁሉ፡ ሞተን
እጅንቀው[1]፡ ዝም፡ ብለው፡ ሲያበቱ። ሬሣውን፡ የመኳን
ንሣው፡ በገፍቶ፡ የአማራ፡ ቀለብ፡ ሆኖ፡ ቀረ። የአበ
ቱ፡ ትንቢት፡ ደረሰ። በሞተ፡ በ፲ ቀኑ፡ በመቃሟ፡ ካዳ
ር፡ ውስጥ፡ ካሸመራ፡ የተረፈውን፡ እጥንቱን፡ ለቅመው
በደብረ ታ፡ ኸብራን፡ ቀበሩት። በነገሠ፡ በ፲፬ ዓመቱ፡ ደ
ጋቱ፡ ርግማን፡ በመንቶቹ፡ እጅ፡ ⌈ማለውና፡ ሞተ።[2]

፯ ከዚህ፡ በኋላ፡ የአጼ ዳግም፡ ሰገድ፡ ኢያሱ፡ ወ
ንድም፡ ቴዎፍሎስን፡ ከደብረ፡ ወህኒ፡ ፈትተው፡ አወር
ደው፡ አነገሡ። አፄ፡ ቴዎር፡ ሰገድ፡ የተባለው፡ ቴዎፍሎስ፡ በነገ
ሠ፡ ጊዜ፡ ደጃዝማች፡ ወልደ፡ እቢብ፡ ታላላክ፡ ገብቶ፡ ገብቶ
ን፡ ተሾመ። ያንጊዜ፡ ቅብአቶች፡ ያጼ ጻድቃን፡ ቀቾውን፡ ተዋሕ
ዶችን፡ በእምቢ፡ እስመዋታ፡ ተሰሩ፡ ከመቶው፡ ጳጳስ፡ ጳጳስ፡ እ
፰ ለቀቀው። + አፄሬር፡ ሰገድ፡ ቴዎፍሎስም፡ በነገሠ፡ በ፫
ወሩ፡ የወንድሙን፡ ገዳዮች፡ ይፈልግ፡ ጀመረ። እዚ፡ ቴ
ዎፍሎስም፡ የወንድሙን፡ ዐፅም፡ ሊያይ፡ ወደ፡ ምሥርኩ፡
ቴጴ። ሣጥኑን፡ ከፍቶ፡ መግነዙን፡ ፈትቶ፡ የሞተበትን፡ አሻር፡
የቱ ወጋበትን፡ ጦር፡ አብሮ፡ ተከፍቶ፡ በእየው፡ ጊዜ፡ እውነ
ቶ፡ በእንባ፡ ከተተው። ከዚያ፡ በኋላ፡ እንደገና፡ በአዲስ፡
ከፈን፡ ከፍኖ፡ ሺቶ፡ ደብርብ[3]፡ አጋሬቶን፡ ሰብስቦ፡ በገዳ
ት፡ በመሸከት፡ ፍታት፡ እስፈትቶ፡ በሚመጣውም[4]፡ ዘመን።

1. M2 እንደወቀ 2. M2 ማለው።
3. M2 Add. እንደገና 4. M2 ከሚመ

ዕለተ፡ ሞቱን፡ በዓመት፡ በዓመት፡ እንዲከብሩ፡ አደር
፱ ጉ፡ ተመለሱ። ከዚህ፡ በኋላ፡ የወንድሙን፡ የጻድቃን፡ ስገድ
ኢያሱን፡ ገዳሞች፡ መሸዚፋንንና፡ ዕልበትን፡ ተከፋን[1]፡ ከዳ
ር፡ አገር፡ አፄዞ፡ በፍርድ፡ ገደፋቸው። የወንድሙን፡ ነድር፡
መለሰ። እንደሆነም፡ ገዳይ፡ ደጃዝማች፡ ደርመን[2]፡ ከደጃች፡
ወልዱ፡ አቢብ፡ ተበካልፈው፡ ነበረ። ወልደ፡ አቢብም፡ ወደ
፲ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ሄደ። አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ጦር፡ አስከትቶ
ከጐንደር፡ ገስግሶ፡ ደብረ፡ መዊዕ፡ ደረሰ፡ መጣ። እንደደረ
ሰ፡ ነወደኋላው፡ ጠብቀው፡ በየበሩም፡ ጠባቂ፡ ዘበኛ፡ አ
ስቀምጦ፡ ሄዶ፡ በደጃዝማች፡ ወልደ፡ አቢብ፡ ላከ። ደርም
ንም፡ ጨነቀው፡ መሸሽ፡ አጣ። ወደደብሮ፡ የጎደ፡ ተጋዘና
ከአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ተጋጠመ[3]። ጦርነት፡ ፈጽሞ፡ ደጃዝ
ማች፡ ደርመን፡ ድል፡ ሆኖ፡ ሸሽቶ፡ ደብረ፡ መዊዕ፡ ቤተ፡ ክ
ርስቲያን፡ ሆኖ[4]፡ ደወለ።
፲፩ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ያነሀዱ፡ ማመጣ፡ ከምትሆ
ኚ፡ እመቤቴ፡ ማርያም፡ ሆይ[5]፡ አትቀየሚኝ፡ የጭቃ፡ ሥራ፡
እንደሆነ፡ የሞራ፡ ግንብ፡ አድርጌ፡ ሠርቼ፡ እደብርሻለሁ፡
ብሎ፡ ቶሎና፡ በውድመው፡ አሳሮ፡ መርበዋ፡ ተከሉ[6]።
ያንጊዜ፡ ቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ተቃጠለ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ታቦ
ቱ፡ በሊቃዉ፡ እግዚአብሔር፡ ከወደሩ፡ ዛፍ፡ ላይ[5]፡ ተከትሎ፡
ተገኘ። ያንጊዜ፡ ቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ሲቃጠል፡ ከውስጥ፡

1. M2 መሸዜፋንና፡ እልበት፡ ተስፋን
2. M2 Add. ሃው። ደጃች፡ ደርመንም
3. M2 ገጠመ   4. M2 ገብቶ   5. M2 Om.
6. M2 ቤተኩስ

[13]

የተሸሸጉ፡ ሁሉ፡ መድረሻ፡ አጣና፡ ከዚያው፡ ጎጆ፡[1] ተቀጠለ።
የቀረውንም፡ በዘበኛ፡ ውጭ፡ ቀመጡን፡ አስነሣቢ፡ ገደለው።[2]
ደርምንም፡[3] ከሳቡ፡ ሳይቆርጦ፡ ተወ። ኋላም፡ በፋር
፲፪ ዱ፡ ገደለው። በዚያም፡ ቀን፡[4] አዛዥ፡ ቸሐይ፡ መጽ፡ ሬት፡
ነበረው፡ ደምም፡ እያወቀ፡ ነበረ። ኋላ፡ ግን፡ በጽድቅ፡ ተ
በገምቱ፡ መድኅን፡ ምክር፡ ተመልሶ፡ በ፩ ሌት፡ ቀርቦ፡ ገን
ለ፡ ገባቸው፡ ደም፡ ደም፡ በመርዓት፡ ሳይ፡ ሞተ። ከመንፈቀ፡ ት
፲፫ ተቀበለ። ዳግ፡ ዳዊ፡ አጼ፡ ቴዎፍሎስ፡ ደብረ፡ መዋዕን፡ ደብ
ረ። ደብረ ዘመዶች፡ ወሎዩ፡ አሊሽም፡ በዳርምን፡ ነገር፡ ስ
ዐለት፡ ተሰሎ፡ ነበርና፡ አገሩን፡ ነብር፡ ገደሉን፡ ደብረ።
፲፬ አፀፋር፡ ሰገደ፡ ቴዎፍሎስም፡ በአናት፡[5] ሠርቶት
ው፡ ወደት፡ በጮቄር፡[6] ሞተ። ምድርሕ፡ ተቀበለ። ፲ዘመ
ን፡ ነገሠ።[7] ደብረ፡ መዊዕ፡ ሚካኤል፡ የመጠንፈፍ፡ በተዋሕዶ
ነው። የአዛዥ፡ ቸሐይ፡ ሠራዊት፡ አብሮ፡ ያስቀው፡ ፲
፯፻፫ ፲[8] ንፋስ፡ ነው። ጋና፡ ጀግናው፡ ደጋብ፡[9] ደገፈ፡ ነበር፡
አብሮት፡ ሞተ።
፲፭ ከዚያ፡ በኋላ፡ በ፲፯፻ [10] ዓመተ፡ ምሕረት
ነገሠ። ዮስጦስ፡ በነገሠ፡ ጊዜ፡ ጉልበት፡ አያንገሥ፡ አገሩ
ይሸከል፡ ከገበሬ፡ የሰጠስ፡ አይነግሥም፡ አይንገሥብን፡ ብ
ለው፡ ከሱ፡ የመኳንንቱ፡ ሰዎች፡ ዓይናቸውን፡ በፍላጎት
ጎውጣ። የአድያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱ፡ ልጅ፡ ግን፡ ሐዲን፡ ደ

1. M2 ኢዚያው 2. M2 ፈጸመው 3. M2 ደጃች፡ ደር"
4. M2 Add. ሞርኛ፡ አዛዥ፡ ቸሐይ፡ በዛዮማያት፡ ሞተ፡፡ ዮስም
5. M1+M2 በጎንደት 6. M2 Add. በነገሠ፡ በ፲፡ ዘመን 7. M2 Om.
8. M1 ፳፡ ፲፯፻፫, M2 ፲፯፻፲፫ 9. M2 ደጋጤ
10. M2 ፲፯፻፬, 1704 is also glossed in the left margin

[14]

ዊቆን፡ ሊያነግሡ፡ መከሩ። እንጆሮቻቸም፡ በንጉሤ፡ ሊነግሡ
መከሩ። ግን፡ ካህናቶች፡ መኳንንቶች፡ የ ርስታን[1]፡ ልጆች፡ ዳዊትን
፲፫ ሊያነግሡ፡ ወደዱ። +ፀሐይ፡ ሰገድም[2]፡ ፩ዓመት፡ ከ፩ወር፡
ካነገሠ፡ በኋላ፡ ጽኑ፡ ሕማም[3]፡ ታመመ። ሊሞት፡ ደረሰ። አ
ሽከሮቹ፡ ግን፡ እንዳልተረፈ፡ ባዩ፡ ጊዜ፡ ⌜ልጁን፡ ሊያነግ
ሡ፡ ሲሉ፡ የአድያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱ፡ አሽከሮች[4]፡ የጌታች
ንን፡ ልጅ፡ ዳዊትን፡ እናነግሣለን፡ ብለው፡ የፀሐይ፡ ሰገድ
ዮስጦስን፡ አሽከሮች፡ ወግተው፡ ጥለው፡ አደርገው፡ የጌ
ታቸውን፡ የአድያስ[5]፡ ሰገድ፡ ኢያሱ፡ ልጅ፡ አነገሡ።
ፀሐይ፡ ሰገድ፡ ዮስጦስም፡ ፩ዓመት፡ ከ፩ወር፡ ነገሠ።
የካቲት፡ ፲ቀን[6]፡ ሞተ። በሠራው፡ ደብር፡ ልደታ፡ ተቀ
በረ።

፲፪ የአድያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱ፡ ልጅ፡ ሥልጣኔ፡ ዳ
ዊት፡ አድባር[7]፡ ሰገድ፡ ደተገለው፡ በነገሠ፡ ጊዜ፡ የጸጋ፡
ልጆች፡ ተሰደው፡ የመጡት[4]፡ (የሦራቶች)፡ የሐበሾች፡ ዳሃዳበ
ንኮበቶች። እንዲህ፡ የጣሊያ- ጅጅ-ማራኮ፡ ደርዘም፡ መ
ንግሥቱ፡ ሊከለ፡ ቸሉ፡ እንዲያሆን፡ በዲ፡ ሃይማኖቶቹ፡ ግብ
፲፩ ፩ዘመን፡ ትንግሣለህ[8]፡ የጣሉ፡ ነበረ። +ሠልጣኔ፡ ዳዊትም
⌜አድባር፡ ሰገድ፡ ተተበለው[4]፡ የአካፋበትን፡ ዳኅዳበ፡ በባሪ
ጊዜ፡ ዳኮ፡ አሉአሩ፡ እንዲህ፡ አለ። እሺ፡ አንድዶቹ[4]፡ በጓሎ
ታቸሁ፡ አትርሱኝ። ብሎ፡ ንጉሣዊው፡ እንደ ዓም፡ ምልክ[9]

1. M1 ዮክር", M2 ዮገርሽ" 2. M2 ሰገድ፡ ዮስጦስም
3. M2 ደዌ 4. M2 Om. 5. M2 የአድያም
6. M2 1708 is glossed in the right margin
7. M2 አበሩሽ 8. M2 ትገዛለህ 9. M2 መልሱ

ን፡ በሐሙ፡ ፳፱፡ ከተሐደጸ፡ ጾብች፡ አገር፡ ዳስ፡ ደጃኖቸው
መጡ፡፡ ከዚያ፡ በኋላ፡ ተዋሕዶቹን፡ አንደኛ፡ ፈንታችሁ
ን፡ ቅብዓዳዳሳችሁ፡ እያሉ፡ ይሰድቡዋቸው፡ ፬መር፡፡ ን
ጉሡንም፡ በእጨጌ፡ ስብሰባ[1]፡ ይከራከሩ፡፡ ገደቸሐ፡ ይ
፲፱ መንፈስን፡ አሉኝ፡ ከአድባር[2]፡ ሰገድ፡ ዳዊትም፡ በየአድባራቱ፡
ያሰውን፡ ሊቃውንት፡ ሁሉ፡ በእጨጌ፡ ስብሰባ፡ ይብረ፡ ሊገም
ሱቸም፡ መኖታው፡ ከአቡነ፡ ክርስቶዶሉ፡ ዘንድ፡ ገብተ
ው[3]፡ ነገሩን፡ ሁሉ፡ ነገሩት፡፡ ጳጳሱም፡ ንጉሡን፡ ተቈጣው፡ በጥ
፳ ንቱ፡ ሥርዓት[4]፡ በተዋሕዶ፡ ሃይማኖት፡ ይርጋ፡ ብሎ፡ ገዝተው፡፡
ሣልሳይ፡ ዳዊትም፡ አድባር፡ ሰገድ፡ የተባለው[5]፡ በጳጳሱ፡ ቃል፡
አልተመለሰም፡፡ ተዋሕዶች፡ ግን፡ ክርክር፡ ሊምሮአቸው፡ ነበር፡፡
ንጉሡ፡ እምቢ፡ አለ፡፡ በቅብዓት፡ ሃይማኖት፡ ይርጋ፡[6] አዋጅ
፳፩ ነገረ፡፡ ቀባዮችም፡ ያን፡ ጊዜ፡ ደስ፡ አላቸው፡፡ ንጉሡ፡ ብሎ፡ አለ፡፡
ተዋሕዶዎችም፡ ሠ፬ ሊቃውንት፡ ነበሩ፡፡ ግቡ[7]፡ ቢሉዋቸው
አንገባም፡ አሉ፡፡ ንጉሡም፡ በዛብዶ፡ አስከብቦ፡ በሰይፍ፡
አስቀጣቸው፡፡ የተረፉትም፡ ደብረ፡ ሊባኖስ፡ ተሰደዱ፡፡
ሣልሳይ፡ ዳዊትም፡ የአድያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱ፡ ልጅ፡ ፲
ፋመት፡ ነገሠ፡፡ ስከሞንን፡ ወለዱ፡፡ በመንበሩ፡ ፲፪ ቀን፡[8]
ቆየ፡፡

፳፪ ከዚህ፡ በኋላ፡ ዳግም[9]፡ የአድያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱ
ን፡ ልጅ፡ በካፋን፡ ከደብረ፡ ወህኒ፡ አውርደው፡ አነገሡ፡፡

1. M2 ሰብሰብልንና፡ ይቻል
2. M2 አብሮክ
3. M2 ዘንድ፡ ገብተው፡ ሰወሉ
4. M2 በእገቶሀ
5. M2 Om.
6. M2 Add. ብሎ
7. M2 በቅብዓት፡ ግቡ
8. M2 ስከሞንን፡ ወለዶ፡፡ በነገሠ፡ በ፫ ዓመቱ፡ ማንቦት፡ ፳፪፡ ቀን; 1713 is also glossed in the right margin
9. M2 ደግም

አፄ፡ በካፋም፡ ጄጦሪ፡ ምንትዋብን፡ ከቋራ፡ እንዳገባ፡ ዳ
ግማዊ፡ ኢያሱን፡ ወለደ። አፄ፡ በካፋ፡ በዘመኑ፡ ከክፉ፡ ሥራ፡
በቀር፡ አንድ፡ በጎነት[1]፡ አልሠራም። ያን፡ ጊዜ፡ ተቀናቃኝ፡ የ
ሚገባ፡ የጎጃም፡ ደብተራ፡ ጠንቋይ፡ ነበረው። ሙያው
ከርሱ፡ ጋር፡ ነበረ። በካፋም፡ ፱ዓመት፡ ነገሠ[2]። በክፉ፡
ሞት፡ ሞተ። ከዚያ፡ በኋላ፡ የአፄ[3]፡ በካፋ፡ ልጅ፡ ዳግማ
ዊ፡ ኢያሱ፡ ነገሠ።

፳፫ ያን፡ ጊዜ፡ ጋሎች፡ በረቱ። በደጃዝማች፡ ዋሬሶቅ፡
ውለት፡ ሆነው፡ አበሳ፡ ጨመሩ፡ በር፡ ጐረበ፡ ኢየገጠሙ[4]፡
እላስገዛም፡ አሉ። ያን፡ ጊዜም፡ ደጃዝማች፡ ዋሬሶቅ፡
በጐጃም፡ ደጃዝማች፡ ወረኛ፡ በደሞት፡ ሆነው፡ የንጉሠ
ን፡ ምስለኔ፡ አሳበገም፡ ብለው፡ ወጉት። ይፈቅንም፡
ዋሬሶቅ፡ እጅግ፡ ኃይለኛ፡ ነበረ። ከዳግማዊ፡ ኢያሱ፡ ጋ
፳፬ ር፡ ፫ ጊዜ፡ ተዋጋ። ኢያሱ፡ የዋሬሶቅን፡ ኃይለኛነት፡ ካወቀ
በኋላ፡ ሬሳ፡ ሊደግ፡ የናትን፡ ልጅ፡ ዳግማዊት፡ ወለተ፡ እስራ
ኤልን፡ ዳረለት። እርሱም፡ ተወስዶ፡ ጋራ፡ ከገዳሙት፡ ልጅ
ውለት፡ የምትገለውን፡ ክርስቶስ፡ እስናሥሞ፡ አገባ። የክ
ርስትና፡ ስሙም፡ ወለተ፡ ብርሃኒ፡ ነው። ንጉሡ፡ ደጃዝማቹ፡ ግን
ጋራ፡ አገባ፡ ብለው፡ አኩመቀጠጡ። እርሱ፡ ግን፡ በከሰ
፳፮ ር፡ አድር፡ አብያስ፡ የሚገባ[5]፡ ወለደለት። ከዚህ፡ በ
በሬት፡ [6]በካፋ፡ እንደሞተ፡ የ ... የወረደው[7]፡ ሰ

1. M2 Add. ሥራ
2. M2 ነገሠ፡
3. M2 Om.
4. M2 እየገዛሱ
5. M2 Add. ልጅ
6. M2 Add. አፄ
7. M2 የተከቀ፡ ወስተ፡ እስራኤል

ጆ፡ ዳግሚዊ[1]፡ እያሱ፡ እናቱ[2]፡ ከእሱ፡ በካፋ፡ ሚስቱ፡ እቴ
ጌ፡ ምንትዋብን፡ በስሉጣኑ፡ ገዛቶ፡ አልጣሽን፡ አስቴርን፡
ደግሚት፡ ወለተ፡ እሥራኤልን፡ በስርቅ፡ ወልዳ፡ ነበር፡፡ ይ
ህንም፡ ነገር፡ የበሦር[3]፡ ልጅ፡ እዴ፡ እያሱ፡ ሰምቶ፡ በእያሱ[4]
፷፮ ተቆጥቶ፡ ነበር፡፡ ኋላ፡ እቴጌ፡ ምንትዋብ፡ ንስሐ፡ ገብታ[5]፡ ሠ
ርዖት፡ ገባች፡፡ በብሬት[6]፡ ውኃ፡ እየጸለየች፡ ቆላ፡ ገዳን፡ ተቀ
በለች፡፡ እመብርሃንንም፡ ⌐ቅድስት፡ ማርያምም[7]፡ ከዘርሺ፡ አ
ልጋ፡ ወራሺ፡ አጠፋለሁ፡ ብሺም፡ ብላ፡ ቋጣ፡ ክ፡ ሠርቅራዋስ
ን፡ በሬዕይ፡ ⌐አስቸገረች፡፡[7] በልደር፡ ሰጠቻት፡፡

፷፯ እቴጌ፡ ምንትዋብ፡ ጐንደር፡ ቁስቋምን፡ በጀ፡ ወ
ቆት፡ ከእንጄ፡ ⌐ወርቅ፡ ቀለበት[8]፡ አሠራቻቸው፡፡ ከዚህ፡ በኋ
ላ፡ ደግሞ፡ በጣና፡ ⌐ደሴት፡ ናርጋ፡ ዳጋ፡ ሥላሴንና፡ ደቅ፡ እ[9]
ስጢፋኖስን፡ አሠራች፡፡ ይህ፡ ሁሉ፡ ሲሆን፡ ምሕረት፡ እየ
ሱ[7]፡ እናቱ፡ ያጠመቀችውን፡ ነበርና፡ ግራዝማች፡ እያሱ፡ ደገ
ፋ፡ ብላ፡ ፳መቻው፡፡ ግራዝማች፡ እያሱም፡ ከእሷ፡ እያሱ፡
፷፰ ጋር፡ ተረቀ፡፡ እሷ፡ እያሱም[10]፡ በ፳እሀጉሬ፡ ድር፡ ፳ት፡ ጠ
ላት፡ አረረቻው፡፡ አስቴርን፡ ትግሬ፡ አልጣሽን፡ ለሚሼን፡
ደግሚት፡ ወለተ፡ እስራኤልን፡ ለወ፳ም፡ አጋባ፡፡ ይህ፡ ሁሉም
ዳግሚዊት[11]፡ ወለተ፡ እስራኤል፡ ከደጃዝማች፡ ዮሴዳቅ፡
ቀዳሚዊ፡ ራስ፡ ኋይሉን፡ ወለደች፡፡ ወለተ፡ እስራኤልም፡
ዓጠን፡ እስጢ፡ በሬች[12]፡፡ ይህ፡ ሁሉ፡ በእያሱ፡ መንግሥት፡ በዳ

1. M2 ዳግማይ 2. M2 ከእነቱ 3. M2 የባገሩ
4. M2 Add. ካይ 5. M2 ተቀብላ 6. M2 በብርቱ
7. M2 Om. 8. M2 ቀለበት፡ወርቅ
9. M2 ዳቅ። ዓባራ፡ ሥላሴንና፡ ዳጋ፡ እስጢፋኖስን
10. M2 Add. እነቶቹን 11 M2 ዳግሚት 12. M2 ዳበሬች

ዳኅሜን፡ ወሬኝ፡ ነጋሪት፡ ⌈ቀዳን፡ ዱሮን፡ ጸበረኝ[1]፡፡ ወሬኝ
ዳሞትን፡ ሊገዛ፡ ሄዶ፡ ከመሌ፡ የጋላ፡ ስራ፡ በዲሖናን፡ መ
ሬት፡ ሠራ፡፡ ዳግማዊ፡ ኢያሱ፡ ⌈፳፫ ዓመት[2]፡ ዘመን፡
ነገሠ፡፡

፲፱ በኋላ[3]፡ ልጁ፡ ኢዮአስ፡ ነገሠ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ⌈የ፲ይ፡ ፲፻፶[4]
ዓመት፡ ምሕረት፡ ነበረ፡፡ እቴ፡ ኢዮአስ፡ ከነገሠ፡ በኋላ፡ እና
ቱ፡ ወይዘሮ፡ ውቢት፡ ተገለጠች፡፡ ወዲያውም፡ ካሬች፡፡ እቴ
ጌነት፡ ተመኖች፡ "እህታችን፡ ምርዓት፡ ካደገች፡ መሬት"
የተገለሰው፡ ተረት፡ ደርሶ፡ ከቴጌ፡ ምንትዋብ፡ ጋር፡ ፋደንና፡
፳ አሬር፡ ሆኑ፡፡ ጠባቻው፡ በረታ፡፡ ወይዘሮ፡ ውቢት፡ ወደስ
ቆቻቀ፡ ወሎ፡ ሳከች፡ ጠባ፡ ሊነሣ፡ የሚጠባቅ፡ የወይዘሮ
ውቢት፡ ወገን፡ ⌈፵፱ ፻፶[5] ፈረሰኛ፡ ፲ሺህ፡ እግረኛ፡ ጋላ፡ ወ
ጥቶ፡ ጎንደር፡ ከፈረ፡፡ ይህም፡ ሆኖ፡ አልሰሳም[6]፡፡ መንግሥት
፳፩ ፈረሰ፡ ደረሰ፡፡ የእቴጌ፡ ምንትዋብ፡ ጭፍሮች፡ ንጉሡን፡
እቴ፡ ኢዮአስን፡ ሊወጉት[7]፡ ንጉሡም፡ የእናቱን፡ ወገኞ
ች[8]፡ አገው፡ ቋቋራን፡ ፊበንና፡ ዳሞቴን[9]፡ ልኮ፡ አስመጣ፡፡ እነር
ሱም፡ ሲመጡ፡ ፲ይ፡ ፲ይ፡ ፈረሰኛ፡ ሁነው፡ ⌈ነው፡ የመጡ[10]፡
፳፪ ጎንደርን፡ ጋላ፡ ሞላው፡፡ ንግሥቱም፡ ጋለኛ፡ ብቻ፡ ሆነ፡፡ ንጉ
ሡ፡ እቴ፡ ኢዮአስ[11]፡ በወንድሙ፡ ምክር፡ አዋቂ፡ ደግና፡ ጎበ
ዝ፡ ሥሁል፡ ሚካኤል፡ የሚባል፡ ከትግሬ፡ አምጥቶ፡ ራስ፡
፳፫ ሚካኤል፡ አሊጋዩ፡ ሾመው፡፡ ዳግም፡ ካህናቱ፡ የሃይማኖ

1. M2 ቀዳን፡ ዱሮን፡ ተጸበረኝ   2. M2 ፳፫   3. M2 ከዚህ በኋላ
4. M2 ፲፯፻፵፬   5. M2 እልፍ፡ ከ፻፶   6. M2 አልሰሳም
7. M2 Add. አስቦ   8. M2 ወገኖቹ   9. M2 ብርሌን
10. M2 መጡ፡፡   11. M2 Add. መቅደሳው፡ በራሱን፡ ቋንቋ፡
ነበረ፡፡ መጀንንትም፡ ከቃወንትም፡ በንጉሠ፡ ካይ፡ አንጐራጐሩ፡፡
ንጉሡም፡ ኢዮአስ

ት፡ጠላ፡ቀስቃሹ፡፡ በሐይከሉ፡ወዲያ፡ጉባኤ፡አደረጉ፡፡ በዛ
ይመክሩ፡የተነሣ፡ራስ፡⌈ሚካኤል፡ተከፉ[1]፡፡ ንጉሡም፡መከፋ
ቱን፡አወቀ፡፡ በዚያን፡ጊዜ፡አፄ፡ኢዮአስ፡ተጋሎች፡ጋራ፡ተ
፻፲ ማክሮ፡ቬፋቱ፡አስነሣ፡፡ ምሥጢሩ፡አመፁን[2]፡ነው፡፡[+]ደጃዝ
ተንከሶል፡እቴጌ፡ምንትዋብ[3]፡ለራስ፡ሚካኤል፡ነገሩዎ፡፡ በዚ
ያን፡ጊዜም፡እቴጌ፡ምንትዋብና፡ራስ፡ሚካኤል፡ፍቅራቸ
ሆኑ፡፡ ጋሎችም፡መኖተው፡በቤተምድር፡ላይ፡ሰፈሩ፡
ከራስ፡ሚካኤል፡ጋር፡ፉርሽ፡ሳይ፡ተዋጉ፡፡ ጋሎች፡ድል
ሆኑ፡፡ የአፄ፡ኢዮአስም፡አሽከሮች፡ከመርነቱ፡⌈ተገንተው
አብረው[4]፡ተማረኩ፡፡

፻፲፮ ራስ፡ሚካኤልም፡የተማረኩትን፡አሽከሮች፡በ
ንጉሡ፡በአፄ፡ኢዮአስ፡ፊቃድ፡በተንከል፡እንደመጡ፡
ገወቀ፡ጊዜ፡ተናደደ፡፡ ነገሩንም፡ለገብዞ፡፲ማማሬ፡አን
የ፡፡ እቴጌ፡ምንትዋብ፡አፄ፡ኢዮአስን፡ሊገድለው፡ነው፡ብሎ፡
ሊያበጅ[5]፡፡ ግን፡ሞት፡አልቀረለትም፡በሻሽ፡አንቀ፡ገደለው[+]
፻፲፯ አፄ፡ኢዮአስ፡ከሞተ፡በኋላ፡የአፄ፡ኢዮአስን፡ሹመት፡ራ
ስ፡ሚካኤል፡በጃቸው፡አደረጉ፡፡ ከዚ፡ያገኙት፡ሰበ፡ያወ
ጣሉ፡የተገለሰው፡ተሬት፡ደረሰ፡፡ ከአፄ፡ኢዮአስ፡ሞት፡ወ
ዲህ፡ደግሞ፡ጋሎች[6]፡ለመምጣት፡ይዋጉ፡፳መር፡፡ ኢ
፻፳ ትዮጵያ፡ለዋሩት፡ሆነች፡፡[+]ከዚህ፡በኋላ፡እንዚአብሔር፡ከ
አፄ፡ልብነ፡ድንግል፡ወዲህ፡የተሠራውን፡ታሪኩን፡አስለ

1. M2 ሚካኤልን፡ከፋው 2. M2 ዐመፁ
3. M2 Add. አውቃ፡ሰምታ 4. M2 አብረው፡ተገንተው
5. M2 ሰሪቾ 6. M2 Add. ፩ኛውን

ቶሎሽና[1]፡ የእሥራኤልን፡ ልጆች፡ አቀረባ፡፡ በመኳንንት፡
ውስጥ፡ ሆነው፡ ግምብ፡ ጠበቁ፡ ሆነው[2]፡ አገር፡ ለቅቀው፡ የ
በግ፡ ሚ[3]፡ ይዘው፡ ኢጤ፡ እየተገሉ፡ ጉልበት፡ የተሰማው
ኗሪ፡ ያነሣው፡ እየወጣ፡ ሲሸማቸው፡ ሲኸራቸው፡ ኖረ፡፡
ይኸውም፡ ከፄ፡ ኢዮአስ፡ ተገለ[4]፡ ግምብ[5]፡ መሆናቸው[6]፡ ነው፡
፲፰ ከዚህ፡ ወዲህ[7]፡ የእስራኤል፡ ልጆች፡ በመግዛት፡ ሆኑ፡፡ ከ
ዚህ፡ በኋላ፡ ጋሎች፡ ኢትዮጵያን፡ ወረሰው፡ ገዙዋት፡፡
ይረግቁንም፡ ከፄ፡ ኢዮአስ፡ ወዲህ፡ አበሾ፡ ተቀረፉቸ፡፡
ምድር፡ በዓ፡ ሆነች፡፡ ቀድሞ፡ እስከ፡ ሞባ፡ እስከ፡ ሰና
ር፡ እስከ፡ ከርቶም፡ እስከ፡ ዘይላ፡ እስከ፡ ሐረር፡ እስከ
፲፱ ዘንጋ፡ ኤርጉ(እነ)[8] ተገዛ፡ ነበር፡፡ †የጭቅር፡ ነገሥታት፡ አፄ፡ ዮ
ሐንስ፡ ንጉሠ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ንጉሠ፡ ምኒልክ፡ እስ
ከ፡ ቆመበት፡ ድረስ፡ ይረቁንም፡ ደብረ፡ ሊባኖስ፡ እስ
ከ፡ ተገናኙበት፡ ቀን፡ ድረስ፡ በኸብር፡ ነበረች፡፡ ፲፱ መቶ[9]፡ ዘ
መን፡ ሙሉ፡ አንድ[10]፡ ጤና፡ ኃይለኛ፡ አጤ፡ ኢዮአስ፡ በሞተ፡ በ
፲፱ መቶ[9]፡ ዘመን፡፡[11]

አጤ፡ ዮሐንስ፡ ንጉሠ፡ ምኒልክ፡ ንጉሠ፡ ተክለ፡ ሃይ
ማኖት፡ ደብረ፡ ሊባኖስ፡ አሉ፡ ፳፳ጋ[12]፡ ነዶ፡ ከራስ፡ ዳርጌ
ከተማ፡ አጠገብ፡ በጭቅር፡ አንድ፡ ላይ፡ ተገናኙ፡፡

፳ ዘመኑ፡ መኳንንት፡ የጋሎች፡ መንግሥት፡ የኢትዮጵያ፡
ጥፋት፡ እግዚአብሔር፡ በነቢያት፡ አፍ፡ እንደተናገረ፡ በምቀ

1. M1 አከማቻቶአልና, M2 አከማችቶቀልና
2. M2 እየሆኑ
3. M1 & M2 ሜፋ
4. M2 እየተገኙ
5. M2 Add. ጠበቁ
6. M2 Add. ክርስቶስ፡ ፈጽሞ፡ ገደፋቸው
7. M2 Add. ራስ፡ ሚካኤል፡ የአድያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱን፡ ልጅ፡ የሐንስ፡ የሚባለውን፡ በግምብ፡ አኖረ፡ ገዛ፡፡ ከዚያ፡ ወዲህ
8. M2 እስከ፡ ከፋ፡ እስከ፡ ዘንጅ፡ ባሕር
9. M2 ፲፰
10. M2 Om.
11. M1 Add. —///—///— , M2 ዘመን፡ አጤ፡ የ" ...
12. M1 ፳፳?

ጣው፡ አገር፡ ፈጅ፡ ንጉሥ፡ አነግሣለሁ። መኳንንቶም፡ የፈጁ፡
ምክር፡ ይመክራሉ፡ ይሰፋ። ያን፡ ጊዜም፡ እግዚአብሔር[1]፡ አውራ፡
ነሥቶ፡ መኳንንቶችና፡ ባለሀገሩን፡ እርስበርሱ፡ አጋፍጂ፡ ቀጣ
ው። ከጥቂቱ፡ በቀር፡ በቅጣቱና፡ በበጌምድር፡ በጎጃምም፡ የ
ሆነው፡ መከራ፡ ብዙ፡ ነው። ለም፡ የነበረው፡ አገር፡ ምድረ፡
በዳ፡ ሆነ። ዳግ፡ ዳግ፡ ከፍጆ፡ ግን፡ ይህስ፡ የክርስቶስ፡ መከ[2]
ነው። እንዳሉ፡ የመነኑ፡ አሉ። ቅጣቱ[2]፡ መሆኑን፡ ያስወቁ። በ
ፋ። ከለማ ወቅቶውንም፡ የሚአስተምር፡ ብርቱ፡ ካህን፡ ባይ
ቀር፡ ነው።

46 ቀዳሚ፡ ጎርጎርዮስ፡ ሊአስተምር፡ ካህን፡ መልእክት፡ ነው።
ዐይም፡ ሲይጠን፡ ነው። ብሎ፡ ተናገሮ፡ ነበርና፡ እንደዚሁ
ም፡ ሁሉ፡ የጎንደር፡ ደብተሮች፡ እርስበርሳቸው፡ በስቅበው
ተጣሉ ተው፡ ወገን፡ ለገዱ[3]፡ ሁሉም፡ በየወገናቸው፡ ለዩ[4]። ነቢ
ያት፡ አቀሙ። እንዲህም፡ አሉ። አንተ፡ የጸጋ፡ ልጅ፡ ብትሆንስ፡ ት
ነግሣለህ። አንተ፡ ተቀብአል፡ ብትሆን፡ ትነግሣለህ። አንተ፡ ቅብ
ት፡ ብትሆን፡ ትነግሣለህ። እኔ፡ በራሴ፡ አይጅ፡ አለሁ[5]። እንዲ
በመኳንንቱ፡ ሁሉ፡ መንፈስ፡ ሲይጠን፡ እንዳይሄዱ፡ ቀበቀበሱ[+]።
46 በአዚህ፡ ሁሉ፡ መንግሥት፡ ፈላጊ፡ ሆነ። የምስለኔውም፡ የሚ
ቃውም፡ ልጅ[6]፡ የአገልቶን፡ በሎ፡ እንደራዲ፡ ወደዳር፡ ገባ። የጲ
ጥሮስ፡ ጥፋትዋና፡ ቅጣትዋ፡ በዚህ፡ ታወቀ። የዚህ፡ ጊዜ፡ የጌ
ንደር፡ ነፍጥ፡ በልቅስ፡ ባጥም[7]፡ እወዬ፡ ዳንኚ፡ እወዬ፡ ዳንኚ፡ [ሊገ፡ ወሰደኝ፡][8]

1. M1 Add. ኢትዮጵያን
2. M2 ቀጣ
3. M2 ለዩ
4. M2 Om.
5. M2 Add. እግዚአብሔር፡ ሲቀጣህ
6. M2 Add. የአገቶችን
7. M2 ዜማ፡ አንዲህ፡ አለች
8. M2 ሴገን፡ ወሰደው

ቀመናት፡፡ እእኖ፡፡ ኢሰጢ፡ ዮሐንስ[1]፡ በነገሠ፡ በ፲፱ ዓመ
ት፡፡ ነገር፡ ከፉ፡ ፳፭ቱ ሆነ፡[2]

፶፫ ሠዐረ፡ ሚካኤል፡ የአጼዮም፡ ለንጉሥ፡ ኢዩሱንሰ
፳፫፡ ዮሐንስን፡ በማንሣ፡ አንግሠ፡ ሊገዛ[3]፡ ከመሀረ፡ ዮሐን
ስ፡ ዓመተ፡፡ ዮሐንስ፡ በዓመተ፡ ፳፯ን፡ ተከለ፡ ሃይማኖትን፡
የተክለ፡ ጊዮርጊስን፡ ወንድም፡ በማምህ፡ ተክሉ፡ ሲገዛ፡ የ
ለከታው፡ ፍጻም፡ ፪፻፷፡ ወንድ፡ ወሰን[4]፡ በ፲፯፻፹፬ ዓመት[5]
ሰማን፡ ለሰማን፡ ይገዛል፡ ነገሠ፡ ፳፭ቱ[6]፡ ፳፭ቱ፡ ርብ፡ ላይ፡
ተቀምጠው፡ የትንሣኤ፡ ዕለት፡ ጭል፡ አጸርጉ[7]፡፡ አጤ፡ ተክለ
ሃይማኖትን፡ ሠዐረ፡ ሚካኤልን፡ በመከረ፡ አምባ፡
ወረደው፡፡ እንግሥለሁ፡ ሲሉ[8]፡ ከሬለስ፡ ወድቀ፡ እንዲ
ን፡ ሊነግሡ፡ ራስ፡ ሳይገባ፡ ሞተ፡፡ ሠዐረ፡ ሚካኤል፡ ፴፪
፶፬ ዘመን፡ ገዛ፡፡ ፪፻፷፡ ወንድ፡ ወሰን[4]፡ ፬[9] ዓመት፡ ገዛ፡፡ [+10] ከ
ዚህ፡ በኋላ[11]፡ ራስ፡ ወልዴ፡ መንግሥት፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡፡ የ
አጤ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ወንድም፡ ነገሠ፡፡

ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ በነገሠ፡ ጊዜ፡ የቀዳማዊ፡ ራስ፡
ኃይሉን፡ እናት፡ ጸገሚት፡ ወለተ፡ እስራኤልን፡ ለአማሪ፡ ፍ
ይንት፡ በዓል፡ እራጋ፡ ለራስ፡ ወዳጅ፡ ልጅ፡ ለራስ፡ ጐጃ፡
ጸሬ፡፡ ዩን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ወዳጆ[12]፡ ለትልቁ፡ ልጅ፡ ለአጼሩ፡
ትሁን፡ ብሎ፡ ነበር፡፡ እርሱ፡ ግን፡ ሁለንም፡ አይቶ፡ ራስ፡ ጐ
ሹን፡ መረጠ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ጐሹ፡ ወዳጆ[12]፡ እኔ፡ ለአጼ

1. M2 ኢዮአስ 2. M2 የሃይማኖት፡ ነገር፡ ክፉ፡፡ ፳፭ቱ፡ በ፳፭ቱ፡ ሆነ፡፡
3. M2 ሴገዛ 4. M2 በወሰን
5. M2 ዓመት፡ ምሕረት; ፲ is also glossed in the left margin as a correction for ፹
6. M2 Om. 7. M2 አጸርጉ፡
8. M2 Add. ፱፡ ዓመት፡ እንደገዛ between lines
9. M2 ፱ 10. M2 ፳፩ ምዕራፍ
11. M2 በኋላ፡ በ፲፯፻፹፬ ዓመት፡ ምሕረት 12. M2 ወዳጆ

፵፭ ዳኛ፡ እንግሊዝ፡ ጅብሎሎር፡ ሰገሮ፡ ረዳ፡ አለ። +ከዚህ፡ በኋላ፡[1] በ
ዚያን፡ ዘመን፡ ጎጃሞች፡ ቀዳማዊ፡ ራስ፡ ኃይሉን፡ በአባ
ቱ፡ በደጃዝማች፡ ዮሴዴቅ፡ አልጋ፡ ተኩ። ሰችና፡ ኃይሌ፡
፵፮ ከተወጣ፡ አደረጉ። +በፈጻሜ፡ መንግሥት፡ ተክለ፡ ጊዮርጊ
ስ፡[2] ጓቂት፡ ዘመን፡ አገር፡ ሰንጣ፡ ሆነ። የዚያን፡ ጊዜ፡ ወደ
ሸዋ፡ ዘምቶ፡ እስከ፡ ግብ፡ ወንዝ፡ ድረስ፡ ሄዱ፡ ከፋን፡[3] ዘ
ረፈ። ያን፡ ጊዜ፡ የሸዋ፡ ባላ፡ አልጋ፡ አስፋ፡ ወሰን፡ ነበረ።
የወሎ፡ ጋሎች፡ ⌐የ ሴውን፡[4] ታላቅ፡ ዓለን፡ ረዳት፡ አድርገ
ው፡ ከእሴ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ጋር፡ መጻገይ፡[5] ሳይ፡ ተዋግ
ተው፡ ድል፡ አደረጉት። ፈጻሜ፡ መንግሥት፡ ፯[6] ዓመት
ነገሠ።

፵፯ ከዚህ፡ በኋላ፡ ⌐በ፲፯፻፸፮ ዓመት[7]፡ ቀዳማዊ፡ ራ
ስ፡ ኃይሉ፡ አበረ። ኢዮአስን፡[8] አሉሮ፡ ደንገል፡ በር፡ በመለ
ስ፡ ገዛ። ያን፡ ጊዜ፡ ቀዳማዊ፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ የደጃች፡ ዘ
መጠን፡[9] የፊታ፡ ፊታ፡ ወፊታ፡ ጸዳን፡[10] በዳሞት፡ ሾመ።
ነገር፡ ግን፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ ርስት፡ ወዳጅ፡ ነበረ። የደሀውን፡[11]
ርስት፡ ⌐ነቀለና፡ ገደና፡ ማለት፡ ጉልት፡ ገዥ፡ ወታደር፡ ሠ
፵፰ ራበት። +[12] መፈንቀም፡ ገባገሩም፡ አዝሞ፡ ነበር። በዚህ፡ የተነሣ፡
በበረኆ፡ ገደል፡ እንጣለው፡[13] ብለው፡ በቤተ፡ መከሩ። አፋ
ፍ፡ ለአፋፍ፡ አገር፡ አይተን፡ እንግጠም፡ ብለው፡ በቤተ፡ ራስን፡[14]
አታለሉ። ከዚህ፡ መካከል፡ መርስዔ፡[15] የሚባል፡ ሰው፡ ሸዋ

1. M2 Om. 2. M2 Add. ጊዜ 3. M2 ጨፋን
4. M1 የእፋሉውን, M2 የዘሁንሰውን 5. M2 መደብ
6. M2 ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ፩ 7. M2 በ ፲፯፻፸፲፡ ዓመተ፡ ምሕረት
8. M2 ስሜ፡ ኢያሱን፡ በማንበ 9. M2 ስመጠን 10. M2 ፀንሰን
11. M2 የደሃውን 12. M2 ኢየነቀስ፡ ቡደና፡ ሠርቶበት
13. M2 እንግደሰው 14. M2 ራስ፡ ኃይሉን 15. M2 መሠረ፡ ሀብት

ወከ[1]፡፡ ራስ፡ ጓደኞም፡ ደቃና፡ የሴሳ[2]፡ ቀን፡ ይሁን፡ ይሁን፤[3]
፵፱ ብሎ፡ ቀረ፡፡ +እንዲ፡ ቀንም፡ ራስ፡ ጓደሉ፡ ከነቶና፡ ወደደ
ማ፡ ሊክዱ፡ ገደላ[4]፡ ከመባባል፡ ገደል፡ ቀኝ፡ ሰየ፡፡ ⌐ምን፡ ይ
መኖሬ፤[5] ብሎ፡ ደጃች፡ ወልዳን፡ ጠየቀ፡፡ ደጃች፡ ወልዳ
ም፡ አዛገሮ፡ ስላሳመከረ፡ የልቡን፡ ንጽሕና፡ ያውቃልና፡
ሊወዱት፡ የጠላን፡ ሊአምኑት፡ የከዳን፡ ሁለት፡ ዓይነት፡ አሽ
ከ፡ በዚህ፡ ቀኝ፡ ማሠር፡ ይገባል፡ አለ፡፡

፶ ራስ፡ ጓደሎም፡ ነገሩ፡ ሠሪ፡ የነገረው፡ ቋም፡ አድርጎ፡
ይዞር፡ ነበርና፡ የደጃች፡ ወልዳን፡ ሁለት፡ ዓይነት፡ የሴሎ
ችንም፡ መኳንንት፡ ጨምሮ፡ በፍላት⌐ አፈረሰ፡፡ በእንዲ[6]
ቀኝ፡ በመከላል፡ ከውርደ፡ አስሮ፡ አኖረ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ እን
ደለው፡ ወረኛ፡ የሚገለው፡ በሬሪስ፡ አመለጠ[7]፡፡ ደሬ፡ ተሻ
ገሬ፡፡ በዚህ፡ የተነሣ፡ አዝማሪ[8]፡፡ መኳንንቱ፡ ሁሉ፡ ተከናገበ፡ ሊተ
፶፩ ኛ፡ እጅየ፡ ኸደ፡ አሉ፡ እንደለ፡ ወረኛ፡፡ አለ፡፡ +ከዚህ፡ በኋላ፡ የደ
ጃዝማች፡ ወረኛን፡ ሹመት፡ በዳሞት፡⌐ አከለ፡ ወገን[9]፡ ፑሞ፡ ሰይ
ከጥቂት፡ ቀን፡ በኋላ፡ እውነትና፡ ጨካ፡⌐ የሚወጠበት፡ አይጠ
ፋምና[10]፡ ሆኖ፡ ደጃዝማች፡ ወልዳ፡ ደፋና፡ ለውነት፡ ተገለጠ፡፡
ቀደማዊ፡ ራስ፡ ጓደሉ፡ ዓይነት፡ በማፍለሉ፡ አዝሞ፡ በበገና፡
እንዲህ፡ ብሎ፡ አሰቀለ፡፡ አዲ፡ምጌኔ፡ ለቀኙ፡ እንዳሉታችው
ለይጣን፡ እኔም፡ እንዲ፡ ቀን፡ በአጠፋሁ፡⌐ ሳዝን፡ እኖራለሁ፡፡[11]
፶፪ አለ፡፡ +ደጃዝማች፡ ወልዳንም፡ ከታሠረበት፡ ከእንዲ[12]፡ ቀኝ፡

1. M2 በገደል፡ ከቆሎዎች፡ ነው፡ [ገሎ] እንወከ፡፡ 2. M2 በሴላ
3. M2 Om. 4. M2 ገዶ
5. M2 በዚህ፡ ቀኝ፡ ምን፡ ይመችዋል 6. M2 አፍሶ፡ በገደ
7. M2 አምልጦ፡ 8. M2 Add. እንዲህ፡ አለ 9. M2 ደጃች፡ አባኮነን
10. M2 ይወጣበት፡ አያጣ 11. M2 እኖራለሁ፡ ሳዝን 12. M2 ከገዶ

ትቶ፡ የቤቷ[1]፡ መኳር፡ አጸረገው። ፈበንን፡ ማደሪያ፡ ሰጠው። ብዙ
ጉልት፡ ጨመረለት። የዚያን፡ ጊዜ፡ ደጃዝማች፡ ወልዱ፡ በሌሉ፡ ቋዩ
ሉ፡ አጸራሯ፡ መኳንንቱ፡ በተሰበሰበት፡ መሃሪና፡ መጠጥ፡ ጨ
ዋታና፡ ደስታ፡ በሆነበት፡ አዝማሪ፡ አስነሣውና[2]፡ እንዲህ፡ አ
ለ፡ "ሁለት፡ ጊዜ፡ በላሁ፡ እዚህ፡ ቤት፡ ገብቼ፤ ፈትም፡ በወሬ
ዘሬም[3]፡ ተመርቼ[4]" ብሎ፡ ግጥም፡ ገጠመ። በዚህ፡ ግጥም፡ መ
ኳንንቱ፡ ሁሉ፡ ተደነቁ። ራስ፡ ቋደሉ፡ ደስ፡ ቢለው፡ ዕድሜ፡ ደ
ሸርህ፡ አለ[5]። ከዚህ፡ በኋላ፡ ደጃች፡ ወልዱ፡ ለሰማያዊ፡ ቤተ
፵፫ ጠሪ፡ አገሩ፡ የወገሬ[6]፡ ኳይ፡ ጥሩ፡ ሕንፃ፡ ሠራ። [+]ያን፡ ጊዜ፡ እ
ግዚአብሔር፡ ከአጤ፡ ሠናስ፡ ጀምሮ፡ እስከ፡ አጤ፡ ኢያእ
ሱ፡ የተሠራውን፡ ዋእስራኤልን፡ ልጃች፡ [7]አከማቾ
ነበርና፤ እሬዎን፡ ብቻ፡ አዋርዶ፡ ከየትም፡ ⌈የትም፡ የት፡ የ
ወጠው[8]፡ ጉልበት፡ የቱ፡ ሰጠውን[2]፡ ጊዜ፡ ያነሣውን[2]፡ መኮንን፡
እንዲያዝባቸው፡ አደረገ።

አገር፡ ግዛት፡ ለቀቀው፡ ብቻ፡ በግም፡ ደዘው፡ አጤ
፵፬ እገሌ፡ ኢየተገለ፡ ግምብ፡ ጠገቤ፡ ሁነው፡ ኖሩ[9] [+]። ከዚያ፡ በ
ኋላ[10]፡ ቀደማዊ፡ ራስ፡ ቋደሉ፡ የአጤ፡ ዮሐንስን[11]፡ ልጅ፡ አ
ጤ፡ ኢያሱን፡ በግንብ፡ አኑሮ፡ ቢገዛ፡ ራስ፡ አሠራቸትነሣ።
አጤ፡ ኢያሱን፡ አስለቀቀ፤ አጤ፡ ሕዝቅያስን፡ በግንብ፡
፵፭ ተክቶ፡ ገዛ። [+]ቆዋሉ፡ ወንድማው፡ የራስ፡[12] ወልዱ፡ ገብርኤ
ል፡ ታናሹ[13]፡ አጤ፡ በእደ፡ ማርያምን፡ በግንብ፡ ተክቶ፡ ገዛ፡

1. M2 በቤቱ   2. M2 "ው   3. M1 ኃሥም (ዘሬም), M2 ጸሁን
4. M2 Add. በሰ   5. M2 አለው   6. M2 የገወሬ
7. M1 "ቾ፡ እክ", M2 Add. ኃጢአት   8. M2 የት፡ የመጣው
9. M2 ሰአዝኑ፡ ይኖሩ፡ ነበር   10. M2 ያን፡ ጊዜም
11. M2 ኢዮአስን   12. M2 ራስ   13. M2 ተነሣ።

ቀኛሎ፡ የእስቻው፡ የ፩፻፳፯፡ ወንዱ፡ ወልደ፡[1] ሥላሴ፡ ሪ
ስ፡ ኋይሉ[2]፡ የመኳንንት፡ ቻንሥና፡ አጤ፡ ዮሐንስን፡ በማንሻ፡ ተ
ክዶ፡ ገዛ። ቀኛሎም፡ የሠካሉ፡ ባሪያ፡ ተነሣ፡ አጤ፡ ሰሎሞንን፡
በማንሻ፡ ተክዶ፡ ገዛ። ቀኛሎ፡ የስሜት፡ ራስ፡ ገብሬ፡ ተነሣ፡
43 አጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስን፡ በማንሻ፡ ተክዶ፡ ገዛ። +በሰሎሞን፡ መ
ንግሥት፡ በቀዳማዊ፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ መስፍንነት፡ የተደበቁ
እድገራት፡ ስማቸው።

ከበረንታ፡ ፳፩[3]፡ እምብ
ከቅምሎቅት፡ ጥድ፡ ማርያም፡
ከሊበን፡ የወገሬ[4]፡
ከጐዛምን፡ የዳሬ ና፡[5]
ከጠሀናን[6]፡ ማንኩሳን፡ ወሬት፡[7]
42 ወሬት[8]፡ ቀዳማዊ፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ ሰቶና፡ ኋይ፡ ጥ
ና፡ ሕንፀ፡ አሠርቶ፡ አሩቶን፡ ገዳ፡ አሣለ። አለቃ፡ አፀዱ፡
አለቃ፡ ቀጸላ፡ አለቃ፡ ምዕራፍ፡ አለቃ፡ ገብረ፡ መስቀል፡ አለ
ቃ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ የመኳንንቱ፡ ሠዐሊዎች፡ ነበሩ[9]። በኛን
ግ፡ ድርሳና፡ በዳማስ፡ ወርቅ፡ ዘበ፡ በቅ፳ መሠሩና፡ በመጽ
ሐፍ፡ ቋድ[10]፡ የመኳንንቱ፡ ባለሕብር፡ ጋማ፡ ኪዩዱ፡ የመ
ደዙ፡ በገለ፡ ጽወር[11]፡ ሠሎሴ፡ በሰጋረ[12]፡ በቅሎ፡ የመኳሉ፡
አሬቴ፡ ጠኛተው፡ ሠጋ፡ በልተው፡ ጥርሳቸውን፡ በጠጅ
የመጎምጠመጡ፡ በሣሎት፡ ሠዓሉ፡ ተደንቀው፡ ለመኑዩ

1\. M2 በወሰን 2. M2 ኽኪ 3. M2 ፳ብ
4\. M2 የገወሬ 5. M1 illegible, M2 የዳሬና
6\. M1 ከጥሀናን, M2 ከቍሀናን 7. M1 Om., M2 ዓቸው
8\. M1 & M2 ፆን፡ ወሬት 9. M2 Om. 10. M2 በመጻሕፍ፡ በቋድ
11\. M2 ጽወር 12. M2 በሰጋረ

ት፡ የመኳንንትመጀ፡ ካው፡ ናቸውን፡ ወደኪ፡ ሠለእ
ኳ፡ ተነሳው፡ የዐጼ ጠለጠሉ፡ ከጐጃም፡ ገበያ፡ ገፈፉ
ውን፡[1] የመኳንንትቀርጡ፡ ኩሩ፡ ብለሱ፡ ጠጡ[2]፡ አትቀረዱ
በዘሩፉ፡[3] ኢጠገብ፡ ተቀመጡ፡ ተነሳው፡ የመኳቋሳመ
ጡ፡ የራስ፡ ኃይሉ፡ ባለሙዋሎች፡ ነበሩ።

፶፫ ከሠዐሊዎች፡ ጥሩ፡ ሠዓሊ፡ የመኳሥል፡ አለቃ፡ ዐ
ፀዱ፡ ነቻ፡ ነበር። ዲማ፡ ሲሣል፡ አራቶን፡ ገጽ፡ አራቶሠ
ዐሊዎች፡ ሣሉት። ግን፡ የምዕራቡ፡ የአለቃ፡ ዐፀዱ፡ ነው።
የምሥራቁ፡ የአለቃ፡ ቀጸላ፡ የዲቡቡ፡ የአለቃ፡ ገብሬ፡ መ
ስቀል፡ የሰሜኑ፡ የአለቃ፡ ደርጉ[4]፡ ነበር። አለቃ፡ ተክለሃ
ይማኖት፡[5] ከር፡ ኢየሱስን፡ እንኮርኮርን[6]፡ ወይናም
ሱካም፡ ብዙ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን[7]፡ ሣለ።

፶፬ ከሠዐሊዎች፡ ማኅበር፡ ከፉ፡ ሆዳም፡ ሲከኖ፡ አ
ለቃ፡ ቀጸላ፡ ነበር። ከእምድርን[8]፡ ሲሸ፡ ከተዝካር፡ ሲሸ፡ ከ
ፍሪዳ፡ ጮማን፡ ከጸበሉ፡ ከበረሉ፡ ወተት፡ ሲሸ፡[9] ከሴት፡ ጠ
ይቱ፡ ዓይናሚቱ፡ እኔ፡ ከልተገኙ፡ አልሠልም፡ እያለ
ዲሞችን፡ መምህር፡ ፊታውራሪ፡ ቄስ፡ ገበዝ፡ ወልዱ፡ ዐሤ
ደን፡ ያስቸግር፡ ነበር። ከቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ውስጥ፡ ሲው
ል፡[10] የበሬ፡ ወ፡ እንጀሪን፡ ጠጅ፡ ትሙቀን[11]፡ ልሂቁ፡ ይል

፷ ነበር። ይኸንኑ ዘመን፡ የጠይቱ፡ ባል፡ ልቶ[12]፡ ቀጸላን፡ በዘፈን፡
ሲሰድብ፡ ሰማሁ፡ ነው፡ እንጂ፡ በጽንገኝ፡ ሲደን፡ በወሰደኝ።

1. M2 በወር፡በወር፡ገፈፉን
2. M2 ከፋ፡በሉ
3. M2 Add ሽንኮር
4. M2 ምዕራፍ
5. M2 Add. ግን
6. M2 እንኮርኮርን
7. M2 Om.
8. M2 ከእምድርን
9. M2 ሲሸ፡ወተት
10. M2 ሲሰል፡ውርጭ
11. M2 ''ቀን
12. M1 ባልቲ፡አለቃ, M2 ገልቶ፡ይገል፡ነበር ። አለቃ

አለ። ይሄን፡ ሰምቶ፡ እሰቱ፡ ቀጸላ፡ ለጠባ፡ ጊዜ፡ "እንቴ፡ እኔ
ጅርገኛ፡ የሰው፡ ምን፡ ነክሰ፡ "ሰው፡ እንዲ[1]፡ ነኝ" ነክሶ
፲፮ መለከስለት። የአለቃ፡ ቀጸላ፡ ታሪክ፡ ነዚ፡ ነው። +ሌላ[2]፡ ኋይሉ፡
ቢቻናን[3]፡ ሊአሠል፡ በፈረስ፡ ወጥቶ፡ የፈረሱን፡ እግር፡ እነሣሡ
ለአለቃ፡ ዐፀደ፡ እያሳየ፡ ነው። ሌላ፡ ኋይሉ፡ ነቻና፡ ሳይ፡ መልካ
ም[4]፡ ቤት፡ አሠርቶ፡ ከተደሞ፡ ታሪክ[5]፡ ከመኳንንቱ፡ የነጸሎሞን
ና፡ የነሰምዖን፡ ከነገሥታቱ፡ የነዳዊትንና፡ የነሰሎሞንን፡ አ
ሣለበት። እንደኛ፡ ከተማው፡ ሌላ፡ አበጋዝር፡ በቆርቆሮው፡ ዝዋ
ል[6]፡ ሳይ፡ ነበር።

፲፯ ከቀድሞ፡ ሠዐሊዎች፡ እነአለቃ፡ ዐፀደን፡ ሥዕል፡ ያ
ስተማረ፡ የእዝዙ፡ አመክንን[7]፡ ዘር፡ የፈታውራሪ፡ ጸሎ፡ ዘር
በቃስ፡ የማሞ፡ ልጅ፡ አለቃ፡ ዘወልደ፡ ማርያም፡ ነው። እር
ሱም፡ በአጽያም፡ ሰገድ፡ ኢያሱና፡ በአፀራር፡ ሰገድ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ በዳግማዊ፡ ኢያሱ፡ መንግሥት[8]፡ ንጉሡን፡ ከነሠራዊ
ቱ፡ እግዚአብሔርን፡ ከነመላእክቱ፡ አሳምሮ፡ ሥሎ፡ ሰን
ጉሡ፡ አበርክቶ፡ አገሩን፡ ሾሞ፡ መምህር፡ አሰገደው። ከሰ
ርግብ፡ ዕደ፡ ነፀ፡ አወጣ።

፲፰ የአለቃ፡ ዘወልደ፡ ማርያም[9]፡ በሹም፡ መምህር፡
በውሀው፡ መሬት፡ የተቀመጡ፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ መል
ክአ፡ ክርስቶስ፡ ገዩ፡ ክርስቶስ፡ ጽምዩሞስ፡ ናቸው።
ጋላት፡ ኢየሱስ፡ የተቀመጡት፡ ማርቆስ፡ ሚካኤል[10]፡ ወልዱ

1. M1 ሰውንጅ, M2 ሰው፡ እንጅ 2. M2 ቀዳማዊ፡ ራስ
3. M2 ቢቻና፡ ጊዮርጊስን 4. M2 መልካካም፡ ሰቀለ
5. M2 Add. ከኦሪት 6. M2 ዘዋ 7. M2 አመሰግ
8. M2 Add. ከጎንደርም፡ ከጐጃምም፡ ብዙ፡ ታቦት፡ ሣለ። በዳግማዊ፡ ኢያሱ
መንግሥት 9. M2 Add. ልጅኛ 10. M2 ዘሚ።

መለኮት፡ ይገኛሉ። ያንእቃ፡ ዘውረዱ፡ ማርያም፡ የአባቱ፡
የማኅሞ፡ አገር፡ ናብራ፡ ሚካኤል፡ የፈጬሬ፡ ማርያም።
ነው። ጠለማ፡ ነው። ጉተራ፡ የገዳሌት[1]፡ ፊንጠርጌ፡ አ
ገሩ፡ ብዙ፡ ነው። ከላስታ፡ የደብማዮ፡ ከጎጃም፡ የለ፡
ፀሐይ፡ ልጅ፡ ነው።

ምዕራፍ፡ ፲፩[2] ሀ

፩ ዓን፡ ጊዜ[3]፡ በቀዳማዊ፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ ጊዜ፡ የጨ
ሉ[4]፡ የቾሬት፡ ራቾ[5]፡ ልጅ፡ ከየግሎን፡ ከጃን[6]፡ የሚወለደው፡
ዘውዴ፡ ሠለጠን፡ ከዷቱ፡ ከአማራዎች፡ ከአገውቱ[7]፡ ቤት፡ አ
ድሞ[8]፡ ነበረ። ልጅም፡ ጠንካራ፡ መልክ፡ መልካም፡ ቀና፡
ነበረ። በላስታ[9]፡ አማርም፡ ከራስ፡ ኃይሉ፡ ቤት፡ ገብቶ[10]፡ ከልጅ፡
መርዕድ፡ ጋር፡ አደገ።

፪ በዚያም፡ ወራት፡ ራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡ ጉልበ
ት፡ ተሰምቶት፡ መቶ፡ በሬ፡ አምሣ፡ ገበሬ፡ ከነወገኑ፡ ከ
ነማረከው፡ ከጀደ፡ ብሎ፡ ወደራስ፡ ኃይሉ፡ ላከ። ከደ
ጃዝማች፡ አክሊለወግ[11]፡ ጋርም፡ ውሰጥ፡ ለውሰጥ፡ ተመምሎ[12]
ራስ፡ ኃይሉን፡ ሊወጋ፡ በራስ፡ ኃይሉ፡ አገር[13]፡ ጦር፡ ሰደደ።
ጉጃሞችም፡ የበሬና፡ የገበሬ፡ ግብር፡ ከሚተክልብን፡
እንዋጋለን፡ አሉ። ፫ ዓን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ ጤና፡ አጣሪ፡
አልነበረም። አክሊለወግም[14]፡ የራስ፡ ኃይሉን፡ ሕመም፡ አይቶ[15]
ጌታውን፡ ከዳ። የራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡ ጦርም፡ ደ

1. M2 የወል፡ ጽሒሳ፡ ጉተራ፡ የገዳሌት፡ ጠለማ 2. M2 ፳፩ ምዕራፍ
3. M2 ወራት 4. M2 የጫጉሙ 5. M2 አራቾ
6. M2 ከየሚሉት፡ ከዳኛን 7. M2 ካገውቱ፡ ከአማሮ፡ ራቾ
8. M1 ፋ M2 አድጎ 9. M2 በላታ 10. M2 አባብቶ
11. M2 አክሉግ 12. M2 ተማምሎ 13. M2 ጎጃ፡ አገር
14 M2 ደጃች፡ አክሉግም 15. M2 ስላወቀ

ደቅዝሙቹ፡ እክሉማን፡ ሊጸኑ፡ እጽርጎ፡ መጡ። ደቅቹ
እክሉማም፡ ሰገዱለት፡ ከኮጽሞቹ፡ ጋር፡ ተሰሎሬ፡ ፈቦ፡
ከጸኑ፡ ምሕረት፡[1] ሳይ፡ ጦርነት፡ ሰጽመር፡ ደቅዝሙቹ፡
እክሎማ፡ የጸሞት፡ ጦር፡ መቅሎ፡ አዙር፡ ሳሎ፡ ኮጽም
ን፡ ወጋ። ያን፡ ጊዜ፡ ዘወዴ፡ ሥልጣን፡ ክርስቶስ፡ ሊ
ጸው። በሐመር፡ ፈረስ፡ ወጥቶ፡ እንዲ፡ እስቶ፡ ፊት፡
ዘሎ፡ ገብቶ፡ ደቅዝሙቹ፡ እከሉ፡ ወዓን፡[2] በፈንዚ፡ ቀ
፬ ሰዓም፡[3] በሬ ሰ፡[4] አጠፋሮ፡ ያዘው።[+] ያን፡ ቀን፡ ራስ፡ ኋይ
ሉ፡ ደቅዝሙቹ፡ እከሉወማን፡[2] ጡር፡ ነሣው። ክርስቶስ፡
በእጁ፡ ጠለለት። ኮጽሞቹም፡ በዙ፡ ገደሉ። አንድ፡[5] አን
ድ፡ ሰው፡ እስከ፡ ፲ ፍረስ፡ ፈረስና፡ በቅሎ፡ ማረኩ። ዘ
ውዴ፡ ሥልጣም፡ ደቅቹ፡ እከሉ፡ ወማን፡[2] ሀየርን፡ ስፊስ፡
ኋይሉ፡ በሰበ፡ ጠለለት። ራስ፡ ኋይሉም፡ ደቅቹ፡ እከሉወማ
ን፡[2] ወቅሶ፡ አሰሮ፡ አኖረ። ዘውዴ፡ ሥልጣን፡ በደግነ
ቱ፡ እመስገኖ፡ ሰጽን፡ ድንቅነን፡ አጋገው። በደመ
ቱ፡ ደቅዝሙቹ፡[6] አሰናው።

፭ ያን፡ ጊዜ፡ እዝማሪ፡[7] ዘውዴ፡ ያን፡ ገምበ፡
እያሰዩ፡ እየገዘው፡ ያንተስ፡ ማንገሻ፡ እሰዩ፡ እኔ፡ እንዴ
ት፡ ለየዘው። እሉ። ዘውዴ፡ በዘመኑ፡ ደንበኛን፡ ደበ
ሬ። የጽንቅነ፡ እናት፡ ወደዘሮ፡[5] መሊጸማ፡ ነገፋቀ፡ የተ
ውዲያዲያ፡ የእምበስ፡[8] ዘር፡ ናት። ሙሉ፡ ኮጽም፡ አገርቁ።

1. M2 Add. ከሚገል፡ ክገቦ
2. M2 እክሎማን
3. M2 ተለሞ
4. M2 በፌሬስ
5. M2 Om.
6. M2 Add. ዘውዴ
7. M2 Add. እንዴህ፡ ከኽ
8. M2 የቴው ዳኞያ፡ የእጸምስ

ነው። ወ፳ መሪያ፡ ቆስ[1]፡ ዘማርያም፡ የሚባል፡ ሀብታም፡
⌈ገበዝ፡ የጨቤ[2]፡ ላይ፡ አገብታ፡ ተቀዋምዋንና፡ መጽሔትን፡
ኀይሉን፡ ወሰዳ፡ ትኖር፡ ነበር። ከዚህ[3]፡ ራስ፡ ኀይሉ፡ ለገ
፮ ሞ[4]፡ ድንቅነሽን፡ ወለዳች።⁺ የመርሶዱ፡ እናት፡ ወይዘሮ[4]፡
ምስካብ፡ የጎጃም፡ ባለአባት፡ ናት። የራስ፡ ኀይሉ፡ ልጆ
ች፡ ፩ኛ[4]፡ መርሶዱ፡ ፪ኛ[4]፡ ፉሲል፡ ፫ኛ[4]፡ ድንቅነሺ፡ ፬ኛ[4]፡
የውብ፡ ዳር፡ ፭ኛ[4]፡ ወለቴ፡ ጊዮርጊስ፡ ይባላሉ[5]።
፯ ቀዳማዊ፡ ራስ፡ ኀይሉ፡ ፑርተ፡ ቅን፡ ⌈ጸጋ፡ ነበር[6]፡
ከቅንነቱ፡ ብዛት፡ የትንሣ፡ የጎጃም፡ መኳንንት፡ እጅግ
ያስቀይመው፡ ነበር። ባሬሺ[7]፡ ቀን፡ ደጅ፡ ደንተን፡ እያ
ባባሉ፡ ቆይተን፡ ግብር፡ ⌈አንበላም፡ ጠብቀን[8]፡ እያለ፡ ለመ
ብ[9]፡ በማው፡ ጊዜ፡ እለፍ፡ ተቀደም[10]፡ እየመጠ፡ ⌈ካናየው
የታረደውን[11]፡ አንበላም። ያህያ፡ ሥጋ፡ ይሆን፡ የመጋዝ፡ ይ
ሆን፡ ማን፡ ያውቃል? እያለ፡ ያካግጥ፡ ነበር። እርሱም[4]፡
ቆማችሁ፡ አካርዱት፡ በል፡ ለገሞ፡ የቋሚ፡ አለቃ፡ ልን
ሆን፡ ነው፡ ወይ? ያል፡ ነበር[12]፡
፰ ያን፡ ጊዜ፡ መኳንንቱን፡ ለግብር፡ የሚጠራ፡
የአለሬኛ፡ አሺከር፡ ነበር። መኳንንቱም[4]፡ እየተጋደዱ፡ በወ
መሳለስ፡ ይመኽ፡ ነበሩ። የራስ፡ ኀይሉ፡ መከሮች፡ ልጆች፡
ወሰታ። ከንቲባ፡ ኢዮርብዓም[13]፡ ፊታውራሪ፡ ዘጋር፡ ሉሌ
፱ ቱ፡ ነበሩ።⁺ ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ኀይሉ፡ በዘመኑ፡ በጎጃም፡ ፲፻፡ ቶ

1. M2 ቶሎ 2. M2 ጉዝምን፡ የጮቤ 3. M2 Add. በኋላ፡ ማን፡ ነ
4. M2 Om. 5. M2 ይባሉ፡ ነበር 6. M2 ፋኛሪት፡ ነበረ።
7. M2 በአዳራሽ 8. M2 ጠብቀን፡ አንበላም 9. M2 ለቡ
10. M1 ቀደም, M2 ተቀም 11. M2 የታረደውን ጎዳየው
12. M2 ያል፡ ነበር። 13. M2 ኢዮራም

ማጹ፡ ጠምጸ፡ ነበር፡፡ ርስት፡ ወጸጅ፡ ነበርና፡ የ ፩[1]
ቻጸጊ፡ የሐምን፡ እያለ፡ ብዙ፡ ርስት፡ ከየገለገቱ፡ ጾየወ
ሰጸ፡ ⌈ወታጸር፡ ፫መና፡ በመሬት[2]፡ ሠራበት፡፡ እስካም
I ዜጋ፡ አሰፈረበት፡፡ + ራስ፡ ኃይሉ፡ ታሞ፡ ዲሚ፡ ነጠመቅ፡
እንጅ[3]፡ መነኩሴ፡ ሰኔ፡ ፀስጋሃል፡ እለው፡፡ እርሱም፡ ፈ
ራ፡ ሰኔ፡ ሊያልቅ፡ ፫ ቀን፡ ሲቀረው፡ ⌈ወጸ ዝቀ[4]፡ ሻጸ፡፡ አ፳
ከሮቻም፡ ሰኔን፡ ሐናሐሬው፡ ⌈ነው[3]፡፡ ፫ ቀን፡ ቀረን፡፡ አይዞህ
እሉት፡፡ ራስ፡ ኃይሉም፡ ነፍስ፡ ተአምር፡ ቀታሊሄ፡ ሆነ፡ ⌈ስ
ኔ፡ እንደ[5]፡ ይበቃል፡ አለ፡፡ ⌈እንደተናገረው፡ ቃል፡ ሰኔ፡ ፴
ቀን፡ አረፈ፡፡ [6] ጸብረ፡ ኢየሱስ፡ ተቀበረ፡፡ ፴[7] ዘመን፡ ገዛ፡፡

ምዕራፍ፡ ፳፩፡፡ ክ

6 ቀዳማዊ፡ ራስ፡ ኃይሉ፡ ከሞቱ፡ በኋላ፡ ጐጃምና፡ ሐጿን፡
ራስ፡ መርዕድ፡ ብለው፡ በአፈጋው፡ ሳይ፡ አስቀመጡት፡፡ ራስ
መርዕድም፡ በአባቱ፡ አፈጋ፡ በተቀመጠ፡ ጊዜ፡ የሰሱይ፡ መቅ
ጫ፡ ሆነ፡፡ በአባቱ፡ ጊዜ፡ ግብር፡ እየተጠራ፡ ይጋጸጽ፡ የነበረ
ውን፡ ሁሉ፡ ማን፡ መጣ፡ ማን፡ ቀረ? እያለ፡ አጸገበይ፡ እያስለ
ለ፡ በገር፡ ብሬት፡ እየፈጨ፡ እንዲታተው፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ መ
ኳንንቱ፡ እንኳን፡ ተጠርቶ፡ ይጋጸጽ፡ ሳይጠራ፡ ጊዜ ያቶ[8]፡ እ
6 ያየ፡ አጸገበይ፡ ጸጅ፡ ይጠና፡ ፩መሬ፡፡ + ያህያ፡ ሥጋ፡ ግብር[9]፡ እ
ንበሳም፡ ብሎ፡ መኳ[10]፡ በተናገረበት፡ ግፍ፡ መኳንንቱ፡ ሁሉ፡ እ
ንዲፈራው[11]፡ አጸገበይ፡ እንደተቀመጠ፡ ለፈተና፡ ብዙ፡ አህያ

1. M2 የየካ 2. M2 ቡጸና 3. M2 Om.
4. M2 ወደ፡ ዘቀ 5. M2 ከሰኔ፡ ፩
6. M2 "ረውም፡ የሰኔ፡ አመ፡ ፴፡ ከተ፡ እርፎ፡
7. M2 ፵ 8. M2 ሰዓት 9. M2 ጉምብ
10. M2 ምካ 11. M2 እንደፈራው

አስነሷቸ፡ አደባባው፡ ውስጥ፡ አግብቶ፡ በአንድ፡ ወገን፡ ፈ
ረዳ፡ አሳርፎ፡ መኳንንቱን፡ አስጠርቶ፡ ብሎ፡ ቀድሞ፡ በአባቴ
ጊዜ፡ የተመቻቻችሁ፡ ደህና፡ ሥጋ፡ ነው፡ አለ፡፡ ያንጊዜ፡ መኳ
ንንቱ፡ ሁሉ፡ እውነት፡ መስሎት፡ ተቸገረ፡፡ ከዚያ፡ ወዲያ፡ ለ
ክርክሩ፡ አይመቸውም፡ ብሎ[1]፡ የፍሪዳ፡ ሥጋ፡ መሆኑን፡
ራሱን፡ እግሩን፡ ቆርበቱን፡ ለመኳንንቱ፡ አሳየ፡፡ የገባውን፡
አህያ፡ ከያስረበት[2]፡ በታ፡ እያስወጣ፡ ለየስምሩ[3]፡ ሰደደው፡፡
መኳንንቱም፡ ሰሙ፡ ሳይጠየፍ፡ ደስ፡ እያለው፡ በልቶ፡ ወጣ፡፡ +
፲ ራስ፡ መርዕድ፡ በአባቱ፡ ያኅገጠውን፡ ሁሉ፡ መኳንንቱን፡ ወ
ታደሩን፡ በሥርዓት፡ አግብቶ፡ እንገዛለሁ፡ በማለት፡ ሁሉ፡ ጠ
ላው፡፡ ባላገር[4]፡ ግን፡ ወደደው፡፡ ያንጊዜ፡ ራስ፡ መር
ዕድ፡ ከደሀ፡ ከባላገር፡ ደጅ፡ የደረሰ፡ ወታደር፡ ብርቱ፡
፬ ቅጣት፡ እቀጣሃለሁ፡፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነገረ፡ ነበር፡፡ + አንዱ
ቀንም፡ አንድ፡ ወታደር፡ አዋጅ፡ ጥሶ፡ ከደሀ፡ ቤት፡ ቤት[5]፡
ሄዶ፡ ጠጅን፡ የታቀረበ፡ ደሮ፡ አርዶ፡ በልቶ፡ በነጋው፡ ጫማ
ቶኛ፡ በቅርጫት[6]፡ ይዞ፡ ወደራስ፡ መርዕድ፡ ሚሽቶ፡፡ ራስ፡
መርዕድም፡ የበላውን፡ ወታደር፡ አስጠርቶ፡ ቢመረምረው
እውነት፡ አለ፡፡ ራስ፡ መርዕድም[7]፡ በቅብ፡ ተሠርቶ፡ ሁሉም፡
ይወዳታል፡፡ የአንተ፡ ፍቅር፡ ግን፡ አዋጅ፡ የሚኣፈርስ[8]፡ ከ
ሰው፡ ሁሉ፡ በላይ፡ ነውና፡ ከነአገቸው፡ እንዲሰቀሉ፡ ቆ
ርጦ፡ ሰጣቸው፡ አለው፡፡ እርሱም፡ ከመንቀው[9]፡ በአደባባይ

1. M2 አዩመች፡ ሰል   2. M2 ከተሠወረበት   3. M2 እየሰመረ
4. M2 ባላገር   5. M2 Add. ገብቶ   6. M2 በቅምባ
7. M2 Add. ለባለ፡ ደሮዬቱ፡ ዋጋዋን፡ የደሮ፡ መብዣ፡ አምስት፡ ጨው ሰጥቶ፡ እርሱን፡ በአደባባይ፡ መሐል፡ ደሮ፡ ትወዳለህን፡ ብለው፡ አዋጅ፡ አለ፡፡ ራስ፡ መርዕድም   8. M2 የሚያፈርስ   9. M2 Add. የባጁ

ሰዶ፡[1] ቆርጦሞ፡ ሬጃፎው።

፫ ደገሞ፡ ፈንደ፡ ወታደር፡ ደሀ፡ ሮቶ፡ የፈመነቶ
ውን፡ ገብስ፡ እሸት፡ ከመንገዱ፡ አንዱ፡ ነዶ፡ ቀምቶ፡ ወስ
ዶበትና፡ በዳኛ፡ አስይዞ፡ ወደራስ፡ መርዕዱ፡ ጮኸቶ፡ ራስ፡
መርዕዱም፡ ገብስ፡ እሸት፡ ትወዳለህ፡ ብሎ፡ ቢጠይቀው[2]
እዎን፡ እለ፡፡ ተፈልፍሎስ፡ ማን[3] ሁሉም፡ ይወደዋል፡ ያን
ተስ፡ ፍቅር፡ አዋጅ፡ የዐዋዷሬርስ፡[4] ከሰው፡ በላይ፡ ነውና፡ እ
ንዱ፡ ቅምህ፡ ከንምርቁ፡ ብሳው፡ ብሎ፡ በአደባባይ፡ ከነም
ርቁ[3]፡ አሰበለው።

፬ ደገሞ፡ ፈንድ፡ ወታደር፡ ልጅዋ፡ ያርብቶ፡[5] ቸገ፡ እ
ያቆመ፡ የስጦታን፡ ወተት፡ እርጎ፡ ጠጥቶ፡ ለራስ፡ መርዕዱ፡ ጮኸ
ቶ፡፡[6] እርጎ፡ ትወዳለህ፡ ብሎ፡ ቢጠይቀው፡ አዎን፡ እወዳለ
ሁ፡ ብሎ፡ ተናገረ፡፡[7] በዳኞን፡ ቶስ፡ ሁሉም፡ ይወደዋል፡፡ ያን
ተ፡ ፍቅርስ፡[8] ከሰው፡ በላይ፡[9] ነው፡፡ ብሎ፡ የገሀ፡ አንድ፡ ገ
፭ ምቦ፡ እርጎ፡ በአደባባይ፡[10] አስጠጣው፡፡ ራስ፡ መርዕዱ፡ ለደ
ሀ፡ እጅግ፡ የመጠነ፡ ነበረ፡፡ ለመኳንንትና፡ ለወታደር[11]፡ ግን፡
ግድየለሽ፡ አፈር፡ ሆኖ፡ ይኖር፡ ነበር፡፡

፮ በዘመን፡ ወሎች፡ የእግቶን፡ የድንቅ፡ ሼንገል[12]
ደጃች፡ ዘውዴን፡ ና፡[13] ብሎ፡ ጉልበት፡ ተሰምቶት፡ ነበርና[3]፡ በደ
ሞት፡ ካይ፡ ገጃም፡[14] ሊገዛ፡ ከጅሎ፡ ነበረ፡፡ ግን፡ ራስ፡ መርዕዱ
ቶሎ፡ ተቀበትና፡ በምክንያት፡ ይዞ፡ ሊአስር፡ እቶቶን፡ ድንቅ፡ ሼን

1. M2 Add. ካዩ 2. M2 ቢለው 3. M2 Om.
4. M2 የማዩሬር 5. M1 የእርብቶ 6. M2 Add. ራስ፡ መርዕድም
7. M2 አለ 8. M2 Add. አዋጅ፡ የማዩሬር 9. M2 በላ
10. M2 Add. መጠል 11. M2 ካመ፡፡ ፡ ካመ፡፡
12. M2 Add. የደጥቱ 13. M2 እና 14. M2 Add. ደርበ

ሰደት፡ ይዘሃት፡ ና፡ ብሎ፡ ምእሮ፡ ጠራው። ደጃዝማች፡ ዘው
ዱም፡ የተንኮል፡ መሆኑን፡ ሳያውቅ፡ ወደዘር፡ ድንቅነሽን፡ ይ
ዞ፡ ገባ። ራስ፡ መርዕድም፡ ደጃች፡ ዘውዴን፡ ይዞ፡ በቀራንዮ፡
፱ ቀኝ፡ አስሮ፡ እንቱን፡ ድንቅነሽን፡ እጅ፡ አደረገ። ⁺ከብዙ፡ ቀን፡ በ
ኋላ፡ ሚስቱ፡ ስትናፍቀው፡ ጊዜ፡ ደጃች፡ ዘውዴ፡ መድኃኒ
ት፡ ታጠጣኝ፡ ብሎ፡ ወደራስ፡ መርዕድ፡ ላከ። መርዕድም፡
ተማኝ፡ ገረድ፡ ላከለት[1]፡ ብሎ፡ አዘዘ። ደጃች፡ ዘውዴም፡ በ
ሌላ፡ እጅ፡ አስጠጣም፡ ብሎ፡ እምቢ፡ አለ። ራስ፡ መርዕድም፡
ዘበኛ፡ ጨምሮ፡ ሚስቱን፡ ላከለት[2]። ደጃች፡ ዘውዴም፡ መ
ድኃኒት፡ ⌐የጠጣ፡ መስሎ፡ ያን፡ ቀን[3]፡ ተገናኙ። በዚያው[4]፡ ቀን፡
ደጃች፡ ጉሣ፡ ተፀንስ፡ አደረ። ጎጃሞችን፡ ጡር፡ ነሣኋት
ው፡ ብሎ፡ ራካሪ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ መርዕድና፡ ደጃዝ
፲ ማች፡ ዘውዴ፡ በስምምነት[5]፡ ተፈርቀው፡ ተፈቱ። ⁺ያን፡ ጊ
ዜ፡ ራስ፡ መርዕድ፡ በተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ መንግሥት፡ ቀራንዮ
ን፡ ሠርቶ፡ ደበረ። በግራኝ፡ ጊዜ፡ ተቃጥሎ፡ ነው፡ እንጂ፡ ደ
ብርሃኑ፡ የጥንት፡ ነው። ቀኝሎ[6]፡ በቀራንዮ፡ ሠርጓት፡ አገም
፲፩ ናንና፡ የውሎን፡ ዲብሮ፡ ⁺ጠገ፡ ምሽጋን[7]፡ ከደምር፡ የተገሬ
ው፡ ራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡ በርቶቶ[8]፡ ሊገግሠ፡ ተክዜን፡
ተሻግሮ፡ መጣ። ራስ፡ ገብሬንና፡ ደጃች፡ እሸቴን፡ ታጠቁ
ግብሬን፡ አግቡ[9]፡ አለ። እነርሱም፡ እርዳን፡ ዳሩ፡ ቢሬታ፡
መሀሉ፡ ዳር፡ ይሆናል። ⌐ጎንደር፡ የኢናሃይ፡ የወለተ፡ እስራ

1. M2 ስደጅለት 2. M2 ስደደለት
3. M2 የሚጠጣ፡ መስሎ፡ እንዶ፡ ታሠረ 4. M2 ያን
5. M2 በእምነት 6. M2 ደግሞ፡ ቀኝሎ
7. M2 Add. ከደብር 8. M2 በጉልበቱ 9. M2 አምጡ

ራእስ፡ ጽሬጋ፡ ንው[1]፡ ብእሰው፡ ወደራስ፡ መርዕድ፡ ሰኑ፡፡
ራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤልም፡ በደጃች፡ እሸቴ፡ አገር⸢ጠ
፲፮ ር፡ ሸዋም[2]፡ ሰደደ፡፡ +ደጃች፡ እሸቴም፡ ሸሸ፡ ቀራንዮ፡ ቀራ
ንዮ[3]፡ ከራስ፡ መርዕድ፡ ዘንድ፡ ገባ፡፡ ራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤል
ም፡ ሰደዱሬን፡ ብሎ፡ ወደራስ፡ መርዕድ፡ ኳይለ፡ ቃሉ፡
ላከ፡፡ ራስ፡ መርዕድም፡ የጎጃምን፡ ጦር፡ አስከትቶ[4]፡ በቀራ
ንዮ፡ ካዛር፡ በዐል፡ ብዛቱን፡ ሰልሶ[5]፡ ደጃች፡ እሸቴን፡ ቀራ
ንዮ፡ ላይ፡ ቈየ፡[6] ብሸንፍ፡ ጅዮ ህን፡ ታወጣለህ፡⸢ባሸንፍ፡ አ
ገርህ፡ ትገባለህ[1]፡ አለ፡፡

፲፯ የጎጃምም፡ መኳንንትም፡ ወደ ጦርነቱ፡ ሊኸዱ፡ ራስ፡
መርዕድን፡ ጠልቶ፡ ነበርና፡ እንደ፡ አርዮ[7]፡ አጋፎጠነው፡ እ
ን መጣለን፡ እንጂ፡ ማን፡ ይዋጋለታል፡ እያሉ፡ ተጓዙ፡፡ በሪም
ውር፡ ሊደርስ፡ አድገሬቱ፡⸢እናስታርቅ፡ እያሉ[8]፡ ተሰበሰቡ፡፡
ከደጃች፡ እሸቴ፡ አገር፡ መኳን፡ ኢየሱስን፡ አስለቅቀው፡ ክ
፲፰ ርክ፡ ወደሁ፡ ሊያመጡ፡ አስታረቁ፡፡ +ይህንን፡ ሰርቶ፡ ደጃች
እሸቴ፡ በስማ፡ ገዙ፡ የሩሪ፡ ሰርቶ፡ ነው[9]፡ ብሎ፡ ወደራስ፡ መ
ርዕድ፡ ላከ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ መርዕድ፡ ፀፀቶ፡ ገባውናስ
ትቆም፡ በቸንችህ፡ ከተከዜ፡ ወዲያ፡ ዙም፡ ፊትቆም፡ ትንደ
ርንና፡ ደራን፡ አልረቅም[1]፡ አልጋዬን፡ አልሰጥም፡ መጣሁ፡
፲፱ ታጠቅ፡ ብሎ[10]፡ ላከ፡፡ +ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ ወልደ፡⸢ገብርኤል
፡፡ጀሪ፡ ምናው[11]፡ ደህን፡ ሰርቶ፡ የሩሪስ፡ የሚያምት፡ ለው፡ አለ፡

1. M2 Om. 2. M2 ሸዋም፡ ጦር 3. M1 & M2 Om.
4. M2 አስገብቶ 5. M2 እዩዩ
6. M2 Add. ባሸንፍ፡ ከሀገርህ፡ ትበቃለህ 7. M2 እርዮን
8. M2 ሊያስታርቁ 9. M2 Add መልካም፡ አልታረቃችሁ
10. M2 ኤካና 12. M1 wiped out

ቀኑ፡ የጊዮርጊስ፡፡ ሸለቃ፡ አዝማሪ፡ ጃንሾ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ የስ
ሜኑ፡ ራስ፡ ገብሬና፡ የጎጃሙ፡ ራስ፡ መርዕድ፡ ግምብ፡ ጠ
በቂ፡ አጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስን፡ ይዘው፡ ወገዳ[1]፡ ሄደ፡ ቆዩ፡፡+
፲፮ ራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤልም፡ የትግሬን፡ ጦር፡ ⌜፵፬ ተኞን፡ ነጋ
ሪት[2]፡ ሰብስቦ፡ ሎጋ፡ ⌜ሎጋ፡ እያለ፡ ነጋሪቱን፡ ቀረበ[3]፡ ያን
ቀን፡ ራስ፡ መርዕድ፡ የጎጃሙን፡ ፈረስ፡ ያውቃልና፡ ⌜ከጠ
ላቱ፡ ተካሬሎ፡ ጠላቱን፡ አሳልፎ[4]፡ መርዕድ፡ የጎደለበ
ት፡ የሰው[5]፡ ብሎ፡ መጣት፡ አምላክነቱ፡ ያየል፡፡ ብሎ፡ ራ
ስም፡ በፈረስ፡ እስካሥቶ፡ ገባ፡፡ ራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤልም፡
የዕርቅ፡ አምላክ፡ አርዳኝ፡ ብሎ፡ በፈረስ፡ እስካሥቶ፡ ገ
ባ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ በጦርነት፡ ተጋጠሙ፡፡ ሁለቱም፡ ⌜አንድ
ላይ[6]፡ ወደቁ፡፡ ትግሬና፡ አማራ፡ ተላለቁ፡፡ ብርቱ፡ ጦርነ
፲፯ ት፡ ሆነ፡፡[7]+ ጎጃሞችም፡ በፈረሱ፡ እየተጋገ፡ ወደ፡ ሀገሩ፡ ፈረ
ጠጠ[8]፡፡ ያን፡ ቀን፡ ራስ፡ መርዕድ፡ እንደ፡ ወደቀ፡ ገና፡ ፈ
ሱ፡ ሳትመለስ[9]፡ ጋኝ፡ ትግሬው፡ በኋላው፡ ቆሞ፡ ወጉ፡ ወ
ጉ፡ ጠጉ፡ ጠጉ፡ ሠጋው፡ ሠጋው፡ ብሎ፡ አለቀሰ፡፡ ራስ
መርዕድም፡ እንደ፡ ወደቀ፡ ተዘንህስ፡ የረዳሁት፡ ሰው፡ በ
ለመጠቀሙ፡ አዘን[10]፡፡ ብሎ፡ ወዲያው፡ ሞተ፡፡ ፲፬ መቶ
ገዝ፡፡ በራስ፡ መርዕድ፡ ሞት፡ የጎጃም፡ ሰው[11]፡ አዘነ፡፡[12]

ምዕራፍ፡ ፲፱፡፡ ሀ

ከዚህ፡ በኋላ፡ የራስ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡ ሹም፡ ስሜን፡

1. M2 ወገሬ
2. M2 ፵፬ = ነጋሪት = ጦር
3. M2 እያሰፕ = ቀረበ
4. M2 ከጠላቱ = ተሰካሪ : ጠላቱን = አሳለፊ
5. M2 ከሰው
6. M2 ማሩ = ቀኝ = በአንደኛ
7. M2 Add. ጸል = ከጊዜው = ከሩስ = ወልደ = ገብርኤል = ሆነ
8. M2 ተመለሱ
9. M2 ሳትወጣ
10. M2 Add. እንጅ = ከዳስ = አትዘን
11. M2 ጸጋ
12. M2 1791 ዓ.ም is glossed in the left margin

ሹመት፡ የነበረው፡ ⌈የሠራዊ፡ ጋሻ[1]፡ ሲደፋሰባ፡ በድንገት፡ ሬሽ
ጉግሣ፡ ታሰሩ፡ እሊጋ፡ ያዘ[2]፡፡ በቅየው፡ ሲማደ፡ ከመንግሥ
ት፡ ራስ፡ አይ፡ ጊጋር፡ የሚገባውን፡ በማንሣ፡ ተነሳ[3]፡፡ +
፮ ኀዳሚዎችም፡ ወዲያው፡ መጥተው፡ የራስ፡ መርዕድን፡
ልጅ፡ ⌈ኃይሉን፡ ሹሙ[4]፡፡ በአባቱ፡ እልጋ፡ አስቀመጡ፡፡ ወዲያ
ው፡ ደጃች፡ ዘውዱን፡ ስለሰጉ፡ ወደራስ፡ ጉግሣ፡ ተሳልክ
፯ ው፡ የፍቅር፡ ወል፡ ተዋዋሉ፡፡ +ደጃች፡ ኃይሉም፡ አባቱን
ወታደር፡ እንደመከሩ፡ ያውቃልና፡ ⌈ፍቅሩን፡ ወደወታ
ደር፡ አደረገ፡፡ በአገርንም፡ ጅብ፡ አለ፡፡ በዚህ፡ ምክንያት
ወታደር፡ ፈነነ፡፡ እንዲሽ፡ ሆነ፡፡ በአገርንም፡ ⌈ጅብ፡ አለ[5]፡፡ እን
ደወታደሩ፡ አርጎ፡ እየደፉ፡ በግና፡ ደም፡ እያደረ፡ ⌈የወ
ንድ፡ ሚስት[6]፡ እየቀማ፡ እያለቀሰው፡፡ እንዲህ፡ ሲሆን
ጎ፡ የመርዕድ፡ ማዕደጎ፡ እንዲህ፡ ሲሆ፡ ደም፡ የመርዕድ፡
፰ ወደዘር፡ እንዲሁ፡ ከበጋርገ[7]፡ ዘፈነ፡፡ +ያን፡ ጊዜ፡ ደጃች፡ ኃይሉ፡
የአባቱን፡ የራስ፡ መርዕድን፡ የጣበ፡ ምሥራቅን፡ ወዛፍ፡ የ
ደብሩን፡ ሠ፡ ሠርዓት፡ እንደየወሰ፡ ሠርዓት፡ እጅር
ነ፡ አስደሰ፡ ያን፡ ጊዜ፡ ከራስ፡ ጉግሣ፡ ሹማምቶች፡ ከየ
ጆፍ፡ ብዙ፡ መኳንንት፡ ከአፍቅር፡ ሰሎ፡ በደብሱርነት፡
⌈እስከር፡ ጼሬ[8]፡ የደብሩ፡ ሹም፡ አለቃ፡ ዋ[9]፡ ዩሃ ለልሰ፡ ነበረ፡ ÷
፱ ከዚህ፡ በኋላ፡ ደጃች፡ ዘውዱን፡ ለማምቀቀት፡ ራስ፡ ጉግ
ሣን፡ ጆርባ፡ አጋርን፡ እንዲሁ፡ ወደዘር፡ ዳንቅሹን፡

1. M2 የሰራዊቱው፡ጋሽ 2. M2 1792 is glossed in the left margin 3. M2 አስቀመጠ 4. M2 ሲሾም፡"፡ሹመው
5. M2 Om. 6. M2 ሚስቶችን 7. M2 Add. ቤት
8. M2 እስከሮ፡ጸፋው 9. M2 ዓቀ

ልዩቱ፡ ይሾሃቶ፡ ና፡ ብእሲ፡ ጳጳቱ፡ ወጳ ጳጳሳት፡ ዘውእቱ፡ ሰ
ከ፡፡ ጳጳሳት፡ ዘውእቶሙ፡ እምበ[1]፡ አለ፡፡ ጳጳሳት፡ ጌሎም፡ ጳ
ጳሳት፡ ዘውእቶን፡ ሊይዝ፡ ሥር፡ አስክንቶ፡ ትዳሳ፡ ወንዝ፡ በሬ
፩ ረ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ በእንደ፡ ወገን፡ ዲግዋ፡፡ የጳጳሳት፡ ዘውእቱ፡
የክስተ፡ ያማረ[2]፡ ሠሀሩ፡ በላ፡ ዘእገው፡ ምድር[3]፡ ጳጳሳት፡ ሌሎ
ያስ፡[4] የ፯ በት፡ አገውን[5]፡ ሥር፡ ሰብሰበ፡ ጳጳሳትን፡ ሊገዛ፡ ጳጳ
ሳት፡ ዘውእቶን፡ ሊይዝ፡ ቀጠም፡ ወንዝ፡ በሬሬ፡፡ ግራ፡ ቀኝ፡ ጠላት፡
እንዲከበበው፡ ባየ፡ ጊዜ፡ ጳጳሳት፡ ዘውእቱ፡ ዲምበጫ፡ ገ
ብቶ፡ ዲወለ፡፡ ማኅበሩም[6]፡ መስቀል፡ ይዘው፡ ወጥተው፡፡
፪ ግራ፡ ቀኝኛን፡ ገዘተ፡፡ ጳጳሳት፡ ጌሎና፡ ጳጳሳት፡ ኩልዩም፡ እንደ፡ አ
ረመኔ፡ ዲሰር፡ አናፈርስም[7]፡፡ ውግዝት፡ አንጥሰም፡፡ ክጸወ
ሰ[8]፡ በሠርዓተ፡ መንግሥት፡ ነፍጡን፡ ነጋሪቱን[9]፡ ቀንዱ፡ መ
ለከቱን፡ አስጡን[10]፡ አሉ፡፡ ጳጳሳት፡ ዘውእቶም፡ ነፍጡን፡ ነጋ[9]
፫ ሪቱን፡ ቀንዱ፡ መለከቱን፡ ለሁለት፡ ከፍሎ፡ ሰጠ[11]፡፡ ነገር፡ ግን፡
ገንዘቡ፡ መሸፈ፡ ካልቀረ፡ ብሎ፡ መልካም[3]፡ መልካሙን፡ ነ
ፍጥና[9]፡ ነጋሪት፡ ሰእከስቶ፡ ባል፡ ለጳጳሳት፡ ሌላያስ፡ አዲረገ[12]፡
ከዚያ፡ ወዲያ፡ ሠሀሎ፡ እማር፡ ዲስ፡ አይበልጥ፡ ሁለት፡ አን
ገት[13]፡ ነው፡ ነጋሪትኽ፡ ብሎ፡ ማንም፡ አእዝማሪ፡ አስነሣ፡፡[14]
፬ ከዚያ፡ በኋላ፡ ጳጳሳት፡ ዘውእቱ፡ ወጳናቱ፡ ወገኖቹ፡
ከሬቻ[15]፡ አገር፡ ሜስቴን፡ ይዞ፡ እማር[16]፡ ተጓዘ፡፡ ጉጃምንና፡
እገዳችን፡ ሊወጋ፡ ዖጋካ[17]፡ ሥር፡ ሰብስቦ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ጳጳሳት

1. M2 እየሆንም 2. M2 የሚማር 3. M2 Om.
4. M2 Add. የሚገባው 5. M2 ሰገቶን፡ እገው 6. M2 Add. ሥዕል
7. M2 እንሰብርም 8. M2 ማን፡ ከጸወስ 9. M2 መበንጃውን
10. M2 ያስረክበን 11. M2 አስረክበ 12. M2 ሰጠ
13. M2 ሳምንት 14. M2 ካክ 15. M2 ክክራች
16. M2 ወጸ፡ እማር 17. M1 + M2 የዖካ

ገብሩ፡ የ፲፮፡ ዓመት፡ ልጅ፡ ነበረ። ነገር፡ ግን፡ እንዴ፡ ጋሻ፡ በ
ዲጃች፡ ገብሩ፡[1] ምራ፡ አይቶ፡ ከዚሁ፡ የሚወስደው፡ ልጅ፡ የጋሻ፡
፩ ሁሉ፡ ደመኛ፡ ነው። ፬ሳምንት፡ ቀልዕ፡ ፭ለገብሬቀን፡ አለ። +ደጃ
ች፡ ዘውዱም፡ ዋጋውን፡ ልኮ፡[2] ነጋዚ፡ በኋላ፡ ⸢የገዳሪጅ
ን፡[3] እነበዘነ፡ ⸢ኢመገባለሁ። ደሞት፡[4] ያለሁ፡ ሎሌዎ፡ ወዳ፡
የሆንሁ፡ ወታደር፡ ደምበጫ፡ ላይ፡ እንድታገኝ፡[5] ብሎ፡ የአቀ
ጅ፡ ደብዳቤ፡ ሰደደ።[6] ደምበጫ፡ ገበያ፡ ላይ፡ ⸢አቀጅ፡ ነጋሪ፡[7]
፲፮ ⸢እንገናኝ፡ ብሎ።[8] +ከዚያ፡ ወዲያ፡ ⸢ ደምሮን፡[9] ጋሻ፡ ለሻለቃ፡
ወንድ፡ ደንበጫ፡ ላይ፡ ዋቅየውን፡ ወታደር፡ በነኪሻካሻ፡
የጦሩን፡ ሻዛት፡ ሰልፉ፡[10] ሚስቶን፡ ወይዘሮ፡ ድንቅነሽን፡
ደምበጫ፡ በዘበኛ፡ ትቶ፡ ደጃች፡ ሕልያስን፡ ሊወጋ፡ ወ
ጓ፡ አገው፡ ምድር፡[8] ዘመተ። ደጃች፡ ሕልያስም፡ የደጃ
ች፡ ዘውዱን፡ መምጣት፡[11] በሰማ፡ ጊዜ፡ የ፫ቢት፡ አገውንና፡
፲፮ የሜጫን፡ የአቸፈርን፡ ጦር፡ ሰብስቦ፡ ይዞ፡ ቆየው። +የዚ
ያን፡ ጊዜም፡ ደጃች፡ ዘውዱ፡ ከጦር፡ መሀል፡ ይፈታል፡
ብሎ፡ ፴የበቅሎ፡ ግልገል፡ ገዝቶ፡[8] ፴ቁርበት፡ ለሻለቃ፡[12]
ቁርበቱን፡ ⸢በቅሎዎጅ፡ ሺና፡[13] አሰሮ፡ ሌሊት፡ በደጃች፡ ሕ
ልያስ፡ ሰፈር፡ ሊለቀው። አገውና፡ ሜጫ፡ አቸፈር፡ እ
ርስበርሱ፡ በጉራዕ፡ ተላለቀ፡ ከዓመት፡ የተረፈውም፡ ከ
የጉድጓዱ፡ በየቆጥቋጡ፡ ሰር፡[8] ተደብቆ፡ ሲጠጋ፡[14]
ሊነጋ፡ ሲል። ደጃች፡ ዘውዱ፡ ደምሮን፡[9] ሌሊቱ፡ ይዞ፡ ማል

1. M2 Add. ካዩ
2. M2 ሁኮ፡ልቦ
3. M2 የቋና፡ዘገዜን፡ታቦቴን
4. M2 "ከሁና፡በዴ"
5. M2 ቆየኝ
6. M2 ልክ
7. M2 አስነገረ
8. M2 Om.
9. M2 የአምሮን
10. M2 አዳች
11. M2 መጫን
12. M2 ገዛቶ
13. M2 በየጅናው
14. M2 ሲነጋ

ዴ[1]፡ ገብቶ፡ ፈጸመ። ጸጽጊዐቻ፡ እፊ ደብስም[2]፡ ተመይርክ፡+

፲፫ ያን፡ ጊዜ፡ ጃገሠ፡ ሀይማኖት፡ ይሰጣ፡ ጃንሆን፡ ሊወጋ፡

ሊከናዱ፡ ተመሀሰ፡ ጸጃች፡ ጉ [3] የጉጅም፡ ጠር፡ በዝሁ

ቱ፡ ክርስቲያን፡ እግር፡ ጽምበጫ፡ ከደ፡ ሌሊት፡ ገብቶ፡ ወደ

ዘር፡ ደንቆሮን፡ እስከናዳው፡ ወሰዱ። ቀርባችሁ፡ ሙ

ቱ፡ የበረጸችሁ፡ ዘውዱ፡ ነጸ ደሳችሁ፡ የወቅ፡ ፈትሌ

የጸሀው[4]፡ ሰጃ፡ እጸርስ፡ እጸርስ፡ ገደለው፡ እንጃ።

፲፬ እንደ፡ ጸጃች፡ ዘውዱን፡ በመስንቅ፡ ከዷብ፡+ የወደዘር፡

ደንቆሮን፡ መግደ፡ በከዛ፡ ጊዜ፡ ጸጃች፡ ዘውዱ፡ ጉጅ

ም፡ ሊወጋ፡ መጣ[5]። ያን፡ ጊዜ፡ ብሎታ፡ ክርስቲያን፡ ወደዘ

ር፡ ደንቆሮን፡ ደዘ[6]፡ ወጸሬክ፡ ትግሣ፡ ከተማ፡ ጸብሬጳ

ብር፡ ፲፯፡ ደሀም፡ ብላሉ፡ ክርስቲያን፡ ወደዘር፡ ደንቆሮን

ወ ፳ምንት፡ ለምደ፡ ነበር፡ ደገለሰ።

፲፭ ያን፡ ጊዜ፡ አዝማሪ፡ ሥጋ፡ ሊከጸስት[7]፡ ጉጅ

ን፡ ከጸቢያ፡ እሳበሰም፡ አሰቸው[8]፡ አስክርስቲያን፡ አለ።

ያን፡ ጊዜ፡ ጸጃች፡ ዘውዱ፡ ጉጅም፡ ሊወጋ፡ ሊገጽ፡ ከወደ

የተሰማረውን፡ ወደፊትና፡ ጊዜር፡ መ ጣ[9]፡ ለደቶ፡ ግራና፡ ቀ

ኝ፡ ፈረሰኛ፡ አሰፈረ፡ ፊትና፡ ኋላ፡ ነፍጠኛውን፡ በመሀል፡[10] ወ

ደፊትና፡ ጊደፋን፡ እጅርጎ[11]፡ በሰንተራ፡ መጃ፡ ሊመጣ፡ ጉጅ

ም፡ ፲፲። ያን፡ ጊዜ፡ ጸጃች፡ ዘውዱ፡ እኅቶቹን፡ በፋር

በት፡ ጉጅሞችን፡ በመጃ፡ ከብት፡ አስፈራርቶ፡ እንደ፡ ከወ።

1. M2 ገሥግሦ 2. M2 Add. ጽል፡ ሆኖ 3. M1 ጉጅ, M2 ጊዜ

4. M1 የጸሎ 5. M2 ገሠገሠ 6. M2 Add. ወደ፡ በጌምድር

7. M2 በስጽሳት 8. M2 አሰቾኝ 9. M1 & M2 መርጠ

10. M2 Add. እጽርጎ 11. M2 ጨምሮ

ትይዕምርተ ፡ በመዐዛ ፡ ፈፀምዎ ፡፡ በአሐዚ ፡ ጉባኤቶ ፡ የ
ጸጋት ፡ ዘልዑልን ፡ ንበብ ፡ ይደትው ÷ ክርቲ[1] ፡ ዓለሙ ፡ ስም
እወጡኦት ፡፡

፲፮ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ የሰኞ ፡ ኩናኤትን ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ ወ
ሰዱ ፡ ⌈ጸጋዬ ፡ ዘወዴ ፡ ባወቀ[2] ፡ ጊዜ ፡ በአጸራሽ ፡ ሳይ ፡ አዝማ
ሪ ፡ እስኪሥቅ ፡ "ጦር ፡ ማድማድ ፡ ሆኖ ፡ በቤተሉ ፡ ቢዐማር ፡ ስ
ላየው ፡ አስቀርም ፡ የድንቄቅን ፡ አገር ፡፡ በሉ ፡ አለ ፡፡ ከዚህ
በኋላ ፡ ደግሞ ፡ "መኰንንስ ፡ ሊሆን ፡ ከቤትም ፡ ባልወጣ ፡
ሰኮ ፡ ማኅም ፡ ፯ ፡ ምሮ ፡ ቤትን[3] ፡ ሰይጻፋ ፡ ቤጊምድር ፡ ከሌ
፲፯ ስ ፡ ጉባዔ ፡ ዘንድ[3] ፡ በደብረ ፡ አደርን[4] ፡ ሰክ ፡፡ +ሁሉ ፡ ጉባ
ም ፡ ቃሉን ፡ ሰምቶ ፡ ብላታ ፡ ሐዲስኔታችን ፡ ወይዘሮ ፡ ድንቅነሽን ፡
አስጠርቶ ፡ ጸታይ ፡ የሰጸጸውን ፡ ደብዳቤ ፡ አይታይ ፡ ትርጓ
ሜውን ፡ ነገረን ፡ እንደው ፡፡ ብላታ ፡ ሐዲስኔታም ፡ አይቶ ፡ ⌈እመ
ይቴ ፡ የባለቤትዎን ፡ ነገር ፡ ያውቃሉ ፡ እንደሆን ፡ ነው[5] ፡ እ
ንዴ ፡ እኔ ፡ በምን ፡ አውቀዋለሁ ፡ አለ ፡፡ ወይዘሮ ፡ ድንቅነ
ም ፡ ቃሉን ፡ ሰምተው[6] ፡ "መኰንንስ ፡ በደሆን[7] ፡ ከቤትም ፡ ባልወጣ
ማለቱ ፡ ንጉሥ ፡ የመሰለ ፡ ⌈ዘውዱ ፡ የሚጫን[8] ፡ መሆኑ ፡ "[9]እንዲል ፡ ወታ
፲፰ ደኑ ፡ ተጠራቀ ፡፡ +ጸጋዬ ፡ ዘወዴም ፡ የደመቀን ፡ ጦር ፡ አስከ
ተቶ ፡ ሻድ ፡ ከሊስ ፡ ጉባዔ ፡ ጋር ፡ ገጠመ ፡፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዘ
ውዴ ፡ ሠራዊትን ፡ የሐመር ፡ ጌታ ፡ እንደ ፡ ደንጊያ ፡ እንግዶች ፡
በቤተሉ ፡ እንደ ፡ ዘንጋድ ፡ ሲቀርብ ፡ ከሌስ ፡ ጉባዔ ፡ ፳ግ

1. M2 Add. ዘውዴ 2. M2 በስማ ፡ ጊዜ 3. M2 Om.
4. M2 ጽፎ 5. M2 የገኩዋን ፡ ንግግር ፡ እርስዎ ፡ ገውቀው
6. M2 ሰምታ 7. M2 ቢሆን 8. M2 ዘውዴ ፡ ጫኝ
9. M2 Add. ሲል ፡ ነጋሪ ፡ ታጠቁ ፡ ክተት ፡፡ የዚህ ፡ ጊዜ ፡ በቤገምድር ፡
ሸበር ፡ ሆነ ፡፡ "ንጉሥ ፡ የመሰለ ፡ ዘውዴ ፡ ጫኝ ፡ መጣ

ና፡ እንዲ፡ መርጡኒ፡ በቶኩስ፡ የደጃች፡ ዘውዴን፡ ጠ
ር፡ ከፈረሱ፡ ደንዲስ፡ ካደ፡ እንዲያዘው፡ በብሬት፡ አረ
ር፡ አቆስለው[1]። ደጃች፡ ዘውዴም፡ እስከ፡ ፫ሰ
ዓት[2]፡ ተዋግቶ፡ ጀሉ፡ ሆነ። በዳንገል፡ በር፡ አጅርጎ፡ ፲
፲፱ ፻። + ያን፡ ጊዜ፡ የከንቲ፡ አዲም፡ ራስ፡ የወሎ፡ ሠራዊት፡ ገዥ፡
ደጃች፡ ወሰኔ፡ ተፈሪሳ፡ ደጃች፡ ዘውዴን[3]፡ ፈርቶ፡ ከሌሎ
ጉግሣ፡ ውስጥ፡ ሆኖ፡ ነበር። የመርሶ፡ ሌት፡ ራስ፡ ጉግሣ፡
ደጃች፡ ወሰኔ፡ ተፈሪሳን፡ የዳንገል፡ በር፡ ጠባቂ፡ አ
ጅርጎት፡ ስለሰበረ፡ እንደ ደዘ[4]፡ ወደ፡ ራስ፡ ጉግሣ፡ ደ
ጃች፡ ዘውዴን[5]፡ ወስደው። ደጃች[6]፡ ዘውዴም[7]፡ በዚያው
ስጥ፡ ጠቅል፡ ወንዝ[8]፡ ከሚባለው፡ ደሴት፡ ታሠሮ፡ ከዚያ
ው፡[9] ሞተ።

ምዕራፍ፡ ፲፩። [፲፪] ከ

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ ደጃች፡ ጎጃም፡ አረጋ፡ ያዘ፡
የደጃች፡ ዘውዴን፡ ሞት፡ ሲሰማ፡ ወደዘር፡ ጀንቆና፡ በ
ሰማች፡ ጊዜ፡ አዘነች። ደሁ፡ ሁሉ፡ መከረ፡ የመጣ፡ በዴ፡ ዮተነ
ሣ፡ ነው። ብላ፡ አዝና፡ ማኅበረ፡ ሠላሴ፡ መነኒች። መንኰሳ
ብዙ፡ ቀን፡ መነኮሳትን፡ ፈደች። ኋላ፡ ደግሞ፡ ኢየሩሳሌም
ወርዳ፡ የቤታን፡ መቃብር፡ ተሳለመ፡ ከዚያ፡ ሞተች፡ አረ
፪ ፈች። + ከዚያ፡ በኋላ፡ የደጃች፡ ዘውዴ፡ የእኅት፡ ልጅ፡ መ
ምር[10]፡ ኢምሁ፡ አምበ፡ ጉበዝ፡ አስከትሎ፡ ገዢ፡ በረከት

1. M1 ነደሰው   2. M2 ፯፡ ሰዓት   3. M2 ዘውዴን
4. M2 አገሩሁ፡ ሰደደ። ተከትሎ፡ ደንገል፡ በር፡ ካዩ፡ ያዘው
5. M2 Om.   6. M2 ሁለ፡ ጉግሣም፡ ደጃች   7. M2 "ዴን
8. M2 መንዝ   9. M2 አስርት   10. M2 መምህሩ

የሌሊት፡ ጉባኤ፡ ይዞ፡ የዳዊት፡ ዘውዱን፡ አፄም፡ ሊአወጣ፡ የጁ፡
ወረዱ፡ ቫዩ። ሌሊት፡ ጉባኤም፡ ⌈የፈረሰው፡ ሥጋ[1]፡ ብቻ፡ ያደርግና
ቸኩሎ፡ አለው። መምህሩ፡ አምኃም፡ ቀዱሱ፡ ከእክሌሌልዩ
ምሮ፡ ፊሣዩ፡ አበው፡ ነው፡ አለው። ሌሊት፡ ጉባኤም፡ ፈቃዱ፡
፫ ከጣቸው፡ + አፄውን፡ ሊቀመው፡ በክብር፡ ሣጥን፡ አድርገ
ው፡ ከመቅደስ፡ መንዞ፡ ይዘው፡ ሲመጡ፡ እንግዶች[2]፡ እዚህ
ይቀበር፡ ብለው፡ ተጣሉ። ነገር፡ ግን፡ መምህር[3]፡ አምኃ፡
ወዲዲዮች፡ ጉባኤ፡ ፊት፡ በከሠከሠ[4]፡ መንቶ፡ ዲምበጫ
፬ ተቀመጠ[5]። + ያን፡ ጊዜ፡ ዲዮች፡ ጉባኤ፡ ከተያ፡ ዘምቶ፡ አቡ
ና፡ ሳይ፡ ሳዘ፡ ጋሻ[4]፡ ገደለ፡ አበከ፡ ተለ፡ ዲምቱ፡ ፉርስ፡ አ
ሽበረው። በዚህ፡ ጊዜ፡ ⌈ንጉሡ፡ ከነገም፡ ሸዋ[6]፡ ሲመለስ፡
ከመጡ፡ "እቡን[7]፡ ኦይዲለም፡ ወይ፡ የገደለ፡ ጉባኤ፡ የተገ
፭ ለ። + ዘውዱ፡ ሠፊጣን፡ እሾግ፡ ጉፊበታም፡ የጉዲዮም[4]፡ የ
ዲዮች፡ በሰበች፡ ነው። ዘውዱ፡ ሠፊጣን፡ በእሁገር፡ ብሎ፡
የሜ ያኸሜኛ ኛ፡ አሳዋቂ[4]፡ ዲንቆሮ፡ ነው።
፮ በጉዲዮም፡ ሁሉ፡ ነውር፡ ሆኖ፡ ይዋሌል። ባለሀገር
ማለት፡ ኛሩ፡ ባለበት[8]፡ ነው። ነገሥታቱም፡ ደጋጎችም፡ ኩሌ
ታቸው፡ በባላገር፡ ሲይ፡ ነው። እሱ፡ ባላገር፡ ማኅደሩ፡ ያሉ፡ ከሀ
፯ ን፡ ዘውዱ፡ ኩሬት፡ የለም[9]። + ዘውዱ፡ ሠፊጣን፡ በመንግሥት፡
⌈ትውልዱ፡ ሊሆንም[10]፡ የሚበልጠው፡ የለም። የዲገኛው[11]
የእፄ፡ ዘዱንገል፡ የሀሊበ፡ ዲንገል፡ የቴዎድሮስ፡ ወነ

1. M2 የክፊር፡ከውኝ 2. M2 የዶሕዎች 3. M2 መምሬ
4. M2 Om. 5. M2 ተቀበረ 6. M2 ንጉሥ፡ከጎምበዋ
7. M2 አቡና 8. M2 Add. ማለት 9. M2 የለውም
10. M2 ትውልዱም 11. M2 ዘውዱ፡ሠልጣንም፡የዳገኛው

ማዊቸ፥ የዴመ፡ ክርስቶስ፥ የአሬ፥ ድንግል፥[1] የዳግም፡
ሀለማዊት፡ ልጅ፡ ነው። ዘውዱ፡ ሠልጣን፡ እንኳን፡ እርሱ
፲ ከወገሞቸም፡ ጥቂ፡ የለበትም።[+] የአገሎቱም፡ የተስፋ፡[2] ሥ
ልጣን፡ ዘሮች፡ ዓለሞች፡ ዓለም፡ የሚያሀሉ፡ በሬንዜ፡[3] የ
ሚታልሙ፥ በሰጋ፡ እንጂ፡ ጊዜ፡ ወግታው፡ የሚያስቀ
ሩ፡ አጥባቂ፡ የሚገቱ፡ ከሩጫ፡ የሚሬጥሩ፡[4] ደራ፡ ኃይሉ፡ ወደ
ሬ፡[5] ኃይሉ፥ ጀምበሬ፡ ኃይሉ፡[6] ከአምራው፡ ኃይሉ፡ የሚወ
ሰዱ፡ ጉጅዎን፡ የሚያስጨንቁ፡ ወገሞች፡ ነበሩት። የር
፱ ሱን፡[7] ታሪክ፡ በዱጆች፡ ተድካና፡ በሉስ፡ ዱስታ፡[8] ደገኛ፡[+] ዘ
ውዱ፡[9] ሠልጣን፡ ከዋተ፡ በኋላ፡ ራስ፡ ጉግሣ፡ በዴጆች፡ ጊ
ሉ፡[10] ማቡ፡ ነስሎ፡ ሳከ። ዴጆች፡ ጊሉ፡ ቋሬኛ፡[11] ነበሩና፡ አገ፡ ነሎ
ገባ። ዴጆች፡ ጉብ፡ ማን፡ አምላ፡ አለ። የዘህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ጉ
፩ ግሣ፡ ለዴጆች፡ ጊሉን፡[12] መሬ፡ አድርጎ፡ ጉጀም፡ መጣ።[+] ለዴጆች፡
ጉጅም፡ ሰቃውን፡ ጆ፡ በላ፡[13] አማሳቶ፡ ጋላ፡ ቤት፡ አሳቦ፡ ከሬ
ጅ፡[14] ዘሮች፡ ከዘመዶቹ፡ ዘንዱ፡ ባጅ። ራስ፡ ጉግሣም፡ ጉጅ
ም፡ ጎድቶ፡[15] ምክሎ፡ ዴጆች፡ ጉበና፡ የሚባለውን፡ ፎቶ፡ በግ
ንቦች፡ ወዲሬኔምድር፡ ተመለሰ።

16 ራስ፡ ጉግሣ፡ እንደተ መለሰ፡ ባየ፡[16] ጊዜ፡ ዴጆች፡ ጉጅ፡
ከዘመዶቹ፡ ከአምር፡ ደጋኔ፡ ጦር፡ ጨምሮ፡[17] ይዞ፡ መጥቶ፡ የዴጋ
ዳሞቶን፡ ጦር፡ ጨምሮ፡ ከዴጆች፡ ጉበና፡ ጋር፡ ዱብሬ፡ ዘደታ፡ አ
ምሰትያ፡ ከሚባል፡ አገር፡ ላይ፡ ተዋጉ፡[17] የጦኔ፡ ሠዓርያም፡ ለት

1. M2 የታርጋን 2. M2 የተስፎ 3. M2 በሬንዜ
4. M2 ሸፋጭ፡ የሚረቱ 5. M2 ወሬ 6. M2 Add. የሚባሉ
7. M2 ነበሩ። የነዘሀን 8. M2 Add. ታሪክ 9. M2 ዘውዱ
10. M2 ጊሉና፡ በዴጆች፡ ጉጅ 11. M2 ፋቋሬኛ 12. M2 መንገድ
13. M2 Add. አምባ 14. M2 አማር፡ ከአሬቸ 15. M1 + M2 ባጅቶ
16. M2 በሰማ 17. M2 Om.

[46]

ወግቶ፡ ጅል፡ እንደሆነው። ያን፡ ቀን፡ ደጃች፡ ጎሹ፡ ሰደበሊ፡
ዘይቶ፡[1] ተሸሎ፡ ኝበርና፡ የደጃች፡ ጎበና፡ ነጋሪት፡ ሰጣት።
ደብርናቸው፡ ቀርቶ፡ ነበር፡ ⌈ከኤ፡ ዋ፡[2] ቆዳ፡ ነፀ፡ አደገኝ፡+
፲፮ ያን፡ ቀን፡ የሬዎቱ፡ ጎሹ፡ ተከፋ፡ ጎሹ፡ ተሰማ፡ ጎሹ፡ መሆ
ወጡ፡ ብዙ፡ ሰው፡ ገደሉ። ደጃች፡ ጋሎም፡[3] በሬራስ፡ አም
ሳጣ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ገባ። ከዚያ፡ በኋላ፡ ደጃች፡ ጋሉ፡ ሞ
ተ። ዲማ፡ ተቀበረ፡ ፫ዘመን፡ ጎጃምን፡ ገዛ። ልጆ፡ የጋሉ
ልጅ፡ [4] ዓመቶ፡ ቆዬሚ፡ እሉሁ፡[5] እለሁ፡ እለ። ነገር፡ ግን፡ ብ
ሩ፡ ጎሹ፡ ጉልበታም፡ ሆኖ፡ ተጫነው፡ ጎጃምን፡ ወሰዳበት።
፲፯ ራስ፡ ጉግሣ፡ በዘመኑ፡ ኢየቀደም፡ ፫ አጤ፡ በግንብ
ጸሠረ።[6] አቤ፡ ጊጋር፡ ኢበቤ፡ ኢዮአስ፡ አጤ፡ ጋሉ፡ ደባሉ፡ ነበር።
ያን፡ ወራት፡ የኘገሠታት፡ ልጆች፡ የአገሩቶቻቸውን፡ ዕዳ፡[7] ከፋ
፲፰ ይ፡ ሆነው፡ ይኖሩ፡ ነበር። +ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ጉግሣ፡ አሳደው
ን፡ ከጋሳው፡ ተጋሳውን፡ ከአሳደው፡ እጋዘኝ፡ ከዘመዱው፡
ክርስትና፡ ከጋልነት፡ ተዋሐደ። ራስ፡ ጉግሣ፡ ፬ሴቶች፡
ልጆች፡ ወለደ። ፬ቱን፡ ለኢትዮጵያውያን፡[8] ዳሩቸው።+
፲፱ በዚያን፡ ጊዜ፡ ⌈ከራስ፡ ጉግሣ፡ ጋር፡[9] ተዋጋተው፡ ታረቁ። ሰላ
ሙ፡ ከሲፈጸም፡[10] ፍቅር፡ የራስ፡ ጉግሣን፡ ልጅ፡ ወሰተ፡ ተከሉ፡
ለደጃች፡ ማሩ፡ አጋባው። ⌈ሁለተኛይቱንም፡ ደግሞ፡[11] ሊፉ
ቶን፡ ለስሜን፡ ለራስ፡ ገብሬ፡ አጋባው። ፫ተኛይቱን፡ ደግሞ
አስቴርን፡ ለትግሬው፡ ለደጃች፡ ገብሬ፡[12] አጋባው። እርሱ

1. M2 Add. ስእለት = ተስኮ 2. M1 & M2 ከእነደድ
3. M2 ጉበናም 4. M1 No gap, M2 ቆመር = ጊሎ 5. M2 Om.
6. M2 ኣየረ 7. M2 ፋዳ 8. M2 ከኢትዮጵያ = ገካባት
9. M2 ራስ = ጉግሣና = ደጃች = ማሩ 10. M2 Add. ዕርቅ
11. M2 ሄይቱን = ደግሞ 12. M2 ገብሬ = ሚካኤል

ግን፡ ከእቴጌ፡ ምንትዋብ፡ የምትወለደውን፡ የአጤ፡ ተክለ
ጊዮርጊስን፡ የልጅ፡ ልጅ፡ ወሌ፡ ፋቅርትን፡ አግብቶ
ኖረ። ራስ፡ ጉግሣ፡ ፳፰ ዓመት፡ ገዛ።

፲፮ ቀጥሎ፡ ልጁ፡ ራስ፡ ይማም፡ በአልጋው፡ ተተካ፡[1]
ተቀመጠ። ከዚያ፡ መሀል፡ ደግሞ፡ የሰሜኑ፡ ደጃች፡ ኃ
ይሉ፡ ማርያም፡[2] በእደ፡ ማርያምን፡ በማንገሥ፡ ⌈ተከቶ፡
አኑሮ፡[3] ፈገዘ፡ ከራስ፡ ይማም፡ ጋር፡ ዋልጋ፡[4] ላይ፡ ተዋ
ጉ። ደግሞ፡ ጐንደር፡ ላይ፡ ፲ ቀን፡ ተዋጉ። ራስ፡ ይማ
ም፡ ድል፡ አደረገ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ ይማም፡ አፄ፡ ጋ
፲፯ ር፡ የሚኒባለውን፡ መልክ፡ በማንገሥ፡ አኑሮ፡ ገዛ። ⁺ደጃች፡
ኃይሉ፡ ማርያም፡ ወዲያው፡ ሞተ።[5] ልጁ፡ ደጃች፡ ው
ቤ፡ ተነሣ፡ ማን፡ ለማን፡ ይገዛል፡ ብሎ፡ ከራስ፡ ይማም፡
ጋር፡ ⌈ተዋጉ፡ ወገራ፡ ላይ፡[6] ደጃች፡ ውቤ፡ ድል፡ ሆነ። ከጥ
ቂት፡ ቀን፡ በኋላ፡ ራስ፡ ይማም፡ ሞተ። ፫ ዓመት፡ ገዛ።

፲፰ ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ ማርዬ፡ በዙፋኑ፡ ተ
ቀመጠ።[7] ዳግም፡ ወደ ጐጃም፡ መጣ። ደጃች፡ ጐሹ
ጅበለ፡ አምባ፡ ደጃች፡ ሥሉ፡ ከመባ፡ ኪምባ፡ ገቡ። ራስ፡ ማ
ርዬ፡ አምባው፡ ብርቱ፡ እንደ ሆነ፡ ባየ፡ ጊዜ፡ በደዋት፡ ⌈የምክሁ፡ ጐ
በዝን፡ ልጁ፡[8] ደጃች፡ ሣጠንቶን፡ በጐጃም፡ ሊጋባ፡[9] ቋሪዎምን፡ ሹሞ
፲፱ ተመለሰ። ⁺ያን፡ ጊዜ፡ ደጃች፡ ጐሹ፡ ከጅበላ፡ ወረደ፡ ደጃች፡
ሣጠንቶን፡ ሊወጋ፡ ወደ ቢቡኝ፡ ሄደ። ተጠናከረ፡ ጐጃም

1. M2 Om. 2. M2 Add. ኪዳ 3. M2 አስቀምጦ
4. M1 & M2 ዋልግ 5. M2 1818 is glossed in the right margin 6. M2 ወገራ፡ ላይ፡ ተዋጉ 7. M2 ደግሞ
8. M2 የምካ፡ ጐበዝን 9. M2 ከጋሽ

ተጠናከር፡ ዲዮጦቾ፡ አደተን፡ እናውቅም፡ እንዲህ፡ ነበርቱ፡ ነገ
ሬት፡[1] "እነሱ፡ ይህን፡ ዲግሞ[2]፡ ደጃቺ፡ መጠንቱ፡ በሸዋ፡ ጊዜ
ገብሎ፡ እንዳቸ[3]፡ አይገፉም፡ ጊዜ[4]፡ ከነጠው፡ ሰው፡ አይገኙም[5]፡
አለ። ከዚህ፡ በኋላ፡ በቡኝ[6]፡ ስበክ፡ ከበዝ፡ ሚዲ፡ ሳይ፡ ተዋጋተ
ው፡ ደጃች፡ ማፅጠንቱ፡ ድል፡ አድርጎ፡ ቋሚ፡ ጩርቅ[7]፡ አከለው[+]
፳ የዚህ፡ ጊዜ፡ በደጃች፡ ማፅጠንቱ፡ አደራሽ፡ የደጃች፡ ገብሹ፡ አ
ዝማሪ፡ ወርቂ[8]፡ የሚገለው፡ ተነሥቶ፡ "አሠራይ፡ እንደአገዱ
ል፡ ደጃዝማች፡ ማፅጠንቱ፡ ሰጃባው፡ እንደሆነ፡ ይበቃል፡ ስ
ምንቱ፡ "አለ። ያን፡ ጊዜ፡ የደጃች፡ ገብሹ፡ ሽማግሌቹ፡ ፈታውራ
ሪ፡ ገሉታ፡ ፊታውራሪ፡ ባርያው፡ የሚገቡ፡ ጃግሞቹ፡ አዘዘው
ተይዘው፡ ታሠሩ። የዚህ፡ ጊዜ፡ የደጃዝማች፡ ማፅጠንቱ፡ ገ
ሬዱ፡ ሰኙ፡ ዘፍን፡ "ከተያዘ፡ ገሉታ፡ እስቲ፡ ደመወዝን፡ የሰጡ፡"
ከተያዘ፡ ባሪያው፡ እስቲ፡ አምባሬን[9]፡ ልየው፡ "እያለቹ፡ አሸበ
ሸበኙ።

፳፩ የአባቱን፡ ደጎ፡ መሆን፡[10] ደጃዝማች፡ ኀይሉ፡ በሰማ፡ ጊ
ዜ፡ ጦር፡ አስከትቶ፡ አባቱን፡ ከቋሚ፡ ጩርቅ፡ ቀኝ፡ ራ
ቅ፡ ሰገዶች[11]፡ ከሚገባል፡ በታ፡ ፍዬ፡ ከደጃዝማች፡ ማፅ
ጠንቱ፡ ደገመኝ[12]፡ ተዋጋቶ፡ ደጃዝማች፡ ማፅጠንቱ፡ ድል
፳፪ ሆነ። ሸሸቶ፡[13] ተሻግሮ፡ ወደ፡ ደጃች፡ ውቤ፡ ተጠጋ።[+] ያን፡ ጊ
ዜ፡ ለጋስ፡ ቋሪያም፡ ዘቢች፡ ከፍሮ፡ ነበር። የበረንታ፡ የሰበ
ል፡ የአገዳር፡[14] ጦር፡ ከበ፡ መጼሪሽ፡ አሳጣው፡ ሊጨንቀው

1. M2 እኛ፡ አሁተንም፡ አናውቅ፡ በእረፋ፡ ነገሬት   2. M2 ግንም
3. M2 እንዳቸንም፡ በል   4. M2 እግዜር   5. M2 አዩነሣም
6. M1 ቢቡኝ, M2 በቢቡኝ   7. M2 Add. ቀኝ፡ ካዩ   8. M2 ጣፋጭ
9. M2 አገሬን   10. M2 መሆንና፡ መታወሩን   11. M2 ሰገዶች
12. M2 ጋር   13. M2 ሆና፡ ሸሸ   14. M2 የሸበል፡ የተገደ

⌐እድሪ፡ ብታበቃኝ፡ እጹብርሣእሁ፡[1] ብእሎ፡ ለኢየሱስ፡ ቶሳ
ሉ፡፡ ክዚያ፡ ወዲያ፡ ዘብቾን፡ ዲብሮ፡ ሌሊት፡ በፍቅ፡
፳፫[2] በበረንታ፡ ተሾግሮ፡ ኣገሩ፡ ገባ፡፡ +⌐ያን፡ ጊዜ፡ ዳግም፡ የሸ
ቃ[3]፡ እንዲደርስ፡ የሚገባ፡ ጃግና፡ የዳጃች፡ ገብሮ፡ ለህሉ፡ የ
ጋሻት፡ ኢየሱስ፡ ⌐የሳበት፡ ጸሐፊ[4]፡ ዘወልዴ፡ ሠማርያም፡ የል
ጆ፡ ልጅ፡ ቡባት፡ ሰው፡ ገዶሎ፡ ከጦርነት፡ የመጡ፡ ቀረ፡፡ ፈረ
ሱ፡ ዲጎሳ፡ አጅሮ፡ ጋሻት፡ ኢየሱስ፡ አረዳ፡፡ ቀኛዝማች፡ ጎሹ
ጃግሬው፡ ደጀለቀሰ፡ ደረሰ፡፡ የዚያን፡ ጊዜ፡ ሚካኤል፡ ሰሁ
ል፡ ቅስ፡ እንዲአደርስ፡ በፊረስ፡ እንዲደርስ፡ በሹሞ፡ ⌐ደመስ
ቀል፡ አሞራ፡ ሥጋ፡ የሚቀመጥ፡፡ አሉኝ፡፡ ⌐የጸዲለ፡ ቃሪስ፡
፳፬ በስጊት፡ ጦርነት፡ ነው፡፡[3] + ያን፡ ጊዜ፡ ዳግም፡ ዲጃች፡ ውቤ
ጠንክሮ፡[5] ነበር፡፡ አልጋ፡ በገኘ፡ ብእሎ፡ ተነሣ፡ ክሬስ፡ ሠማር
ያም፡ ጋር፡ ⌐ተዋጉ፡፡ በግምጃ፡ ሳይ[6]፡ ዲጃች፡ ውቤ፡ ጓደ፡ ሆነ፡
ዲጃች፡ ሠማዕጠንቱም፡ ከጦርነቱ፡ ሳይ፡ ሞተ፡፡
፳፭ በዚያን፡ ⌐ጊዜ፡ ዳግም፡ ከዲብሩ፡ ኢየሱስ፡ ስ
ሽል፡[7] ሰብኣ፡ ጋዲስ፡ ሸሐተና፡ ተከዜ፡ ሳይ፡ ተዋጉ፡፡ ሬስ
ሠማርያም፡ ጆሉ፡ አዳረገ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ⌐በነፍሳ፡ ተሠሾቶ[8]
ነበረ፡፡ ወዲያ፡ ሞተ፡፡ ግን፡ የእኅቱ፡ ልጅ፡ አዝማች፡ ወብ
ሸት፡ የሚጫወ፡ ሰብእ፡ ጋዲስን፡ እንደያዘሁ፡ ያዘው
⌐ብእሎ፡ ሳከበት፡፡ ተዋግተው[9]፡ አልጋውን፡ ለሬሱ፡ ዳረ፡ አ
ቆመለት፡፡ ሬስ፡ ሠማርያም፡ ፫ ዓመት፡ ገዛ፡፡ ከዚህ፡ በኋ

1. M2 እጸብርሃካሁ፡ ለሀገሎ፡ አበቃኝ 2. M2 This paragraph precedes par. 22 3. M2 Om. 4. M2 ባካበት፡ ጸሐ፡
5. M2 ጉልብት 6. M2 እንጨት፡ ካበ፡ ሳይ፡ ተዋጉ
7. M2 ጊዜም፡ በጸበል፡ ሳገይ፡ በካል
8. M2 በጠበንጃ፡ ቈስሎ 9. M2 አሰጸበጸበ

[50]

ሳ፡ ሬስ፡ ዳሬ፡ ተናሜ። እርሱም፡ ዳግሞ፡ አጤ፡ ሰሎሞ
ን፡ በግምባ፡ አኑሮ፡ ወዲ፡ ጎጃም፡ ገሠገሠ። እ
መዲሜት፡ ሳይ፡ ኢዲርስ፡ ዲጃች፡ ጐሹ፡ ዲጃች፡ ብሩ፡
⌈ጦሩም፡ ሁሉ[1]፡ ይፈማና፡ ዲንሣገ⌉፡ ይዘው፡ ዘርፈው።
፶፯ ተመለሱ[2]፡ +በዚያን፡ ጊዜ፡ ነገሥታ፡ አይከል፡ የሚገልጿ
ሊ፡ ሚሊፎ[3]፡ ሁሉታም፡ ሸዋ[4]፡ ነበሩ። ምንግስ፡ የሚገል
የሠለጠነ፡ ሎሌ፡ ነበረው። ፩ቀንም፡ በሚዲ፡ ሳይ
ካይበላ፡ በቾክላ፡ ወዲ፡ ዲጃች፡ ጐሹ፡ ሳከረው። ምን
ስ፡ ግን፡ እሁል፡ ካይበላ፡ በመጭው፡ ተቀይሞ፡ ነበር።
በዲስ፡ እይበል፡ ሊገዲው፡ ያልተሳከረውን[5]፡ መጥተ
ው፡ ድግሱን፡ ይብሉልኝ፡ አሉ፡ ብለው፡ ተናገረ። ዲጃች
፶፰ ጐሹም[6]፡ ሊመጡ፡ ነውና፡ ተከናኙ፡ እለ። +ነገሥታ፡ እይ
ከልም፡ ተዳናገጠ[7]። የምንግስን፡ ተንኰል፡ አወቀ[8]። ምን
ስ፡ በእንጃ፡ እንጅራ፡ ፫፡ እንጅራ፡ "እለው። እርሱ
ም፡ ያልሳኩኝን፡ እልተናገርሁም፡ እለ። ነገሥታ፡ አይከ
ልም፡ ሲበሉ፡ የሳኩ፡ ሚሊቶ፡ አንተ፡ ነህ። ፍርድ፡ የሰዘ
ህም፡ በዳሌኝ፡ እና፡ ነኝ፡ ምሣሕን፡ ሳለበሳ፡ የሳካሁህ፡
፶፱ እለ። +ነዚህ፡ በኋላ፡ ነገሥታ[4]፡ እይከል፡ እጅግ፡ ሁሉታም
ነበሩና፡ ከየዘመዱም፡ ከየወዲጅም[9]፡ እንጅራና፡ ጠ
ላ፡ ይበለዘበ። ፬ምጣድ፡ ከቤት፡ ነበረው። ቆሎ፡ ቆሎ፡
፫፡ ነጭ፡ እስጋግሮ፡ ፬[10] ጋን፡ ጠጅ፡ እምስት፡ ፍሪዳ፡ እጅ

1. M2 ወግተው፡ አገሬሩን። ፩ ወር   2. M2 ዘርፎ፡ ተመለሱ
3. M2 ጃቢ፡ ሚበሺ   4. M2 Om.   5. M2 Add. ገፍ፡ ያልተሳከውን
6. M2 Add. እውነት፡ መስሎት፡ እሺ፡ መጣሁ፡ ቀድመው፡ ሄደው፡ እስነጥፍ፡ አሉው። ምንግስም፡ ቀድሞ፡ ገቦዩ፡ ደጃች፡ ጐሹ
7. M2 ደነገጠ   8. M2 ገወቀ፡ ጊዜ   9. M2 Add. ብሎ   10. M2 ፫

ርን፡ መልካም፡ ድግስ፡ አበላ። በነጋታው፡ ምን፡ ከጅል
ኸቾል፤ አስበህ፡ የጠራኸኝ፡ አለው። ብላታ፡ አይከልም፡
የዐመግስ፡ ተንኰል፡ አጫወተው። ደጃዝማች፡ ጎሹም፡ በ
ድንገት፡ ደህን፡ ያህል፡ ድግስ፡ በመደገሱ[1]፡ ተደነቁ።
፲፻፺ዐት፡ ፲፬።

፻ ያን፡ ጊዜ፡ ደግሞ፡ አለቃ፡ አርአያ፡ የሚባል፡ አ
ስማተኛ፡ ደሎማ[2]፡ አማኑኤል፡ ላይ፡ ነበረ። የውጭ፡ ከ
ሚባል፡ አገር፡ የጉልማሳ፡ ሚስት፡ ለምዷ፡ ነበረ፡ በእም
ቋ፡ ብእሲት፡ ማታ፡ ማታ፡ ያመላልሳት፡ ነበረ። አንድ
ቀንም፡ የጅብ፡ ነገደገምላት፡ ቀርቶ፡ በምሽት፡ ስት
ኸዱ፡ ሳቤ[3]፡ ላይ፡ ጅብ፡ በላት። እናትዋና፡ አባትዋ፡ ተገል
፻፩ ቀ፡ ደምበጫ፡ ኸደው፡ ለደጃዝማች፡ ጎሹ፡ ለመኑ[+]፡ ደጃ
ዝ፡ ጎሹም፡ ተጨሁ፡ ብሃል፡ መጥተህ፡ መልስ፡ ብሎ
ላከበት። አለቃ፡ አርአያም፡ በእስማቱ፡ ከርቶ፡ አልመ
ጣም፡ አለ። ደጃች፡ ጎሹም፡ አስማቱ፡ ሊያደርገው፡ እ
ስቲ፡ እያለሁ፡ ብሎ፡ እጅ፡ የሚይዝ፡ ጭፍራ፡ ሰደደበት።
ይህን፡ ነገር፡ አለቃ፡ አርአያ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ በበቅሎ[4]፡ ዘሎ፡
ሰየ፡ መሠውር፡ መድፍን፡ ፀር[5]፡ ፋይን፡ ደገመና፡ ሲጠ
፻፪ ው። እንደ፡ አርአያ፡ አስተምሬም፡ አለና፡ ፈከረ። [+] የዚህ
ጊዜ፡ ወታደሩ፡ ሊይዝ፡ አለቃ፡ አርአያን[6]፡ ቢመጣ፡ በ
ቀን፡ ማየት፡ ተሳነው። በቀን፡ አሳዶን፡ እያለ፡ ያገኘውን፡

1. M2 በማግኘቱ
2. M1 & M2 ደልማ
3. M1 ካቤ, M2 ሳቤ፡ ከሚባል፡ አገር
4. M2 Add. እንር
5. M2 Om.
6. M2 አለቃ፡ አርአያን፡ ለያዝ

ባላገር፡ ሁሉ፡ ሲመታ፡[1] ሊምክቶ፡ እንቶቶች፡ እየታደኑቀ፡ ተመለ
ሱ። ከነቤቱ፡ ተሠወረ፡ ጠፋን፡ ነገሩ፡ ለደጃች፡ ጎሹ፡ ተ
ናገረ። ደጃች፡ ጎሹም፡ እዚያው፡ ⌈የተወለደችሁት፡ ሁ
ናችሁ፡[2] ነው፡ እንጂ፡ ቤቱ፡ ተሠወረ፡ አይደለም፡ ብሎ፡
፶፫ እኔ፡ እሸ ደለሁ፡ ጫኑ፡ አሉ። +መኳንንቱም፡ ያዋርዳናል
አይሆንም፡ ⌈ባይሆን፡ [3]ቻማኚ፡ ሰው፡ ክደ፡ ይያዘው፡ አሉ፡
ደጃች፡ ጎሹም፡ አይሆንም፡ ሰው፡ አላምንም፡ ብሎ፡ ሎስ
ተነሣ። አማሬ፡ ኢየሱስ፡ ከሚገባል፡ አገር፡ ሲደርስ፡ አለቃ፡ አር
እያም፡ ሁሞቶ፡ የእግሬ፡ መልስ፡ ደግሞ፡[4] ቀንድ፡ መለከትና፡
እምቢልታው፡ ነጋሪት፡ እንደደመቀ፡ ድምፁ፡ የሚዘጋ፡ አ
ስማት፡ ደገመ። የዚህ፡ ጊዜ፡ የነጋሪትና፡ የቀንዱ፡ መለከቱ፡
ድምፅ፡ ሲዘጋ፡ ሠራዊቱ፡ ደነገጠ። አይሆንም፡[5] እንመለስ
የሌላ፡ ቀን፡ በድንገት፡ አዘንግተን፡ ሌሊት፡ እንደዘዋለን፡
ብሎ፡ መኳንንቱ፡ ለደጃች፡ ጎሹን፡ ⌈ተሟጓቶ፡ መለሰው[6]። +
፶፬ ነገሩ፡ ወሬዩ፡ ወደ ቡትካና፡[7] ወደ፡ የበሻሬ፡[8] ተመለሱ። በ
ሌላ፡ ቀን፡ አስዘንግቶ፡ በሌሊት፡ እስኪያበራ፡ ገርሮ፡ ዋሚት፡ ዋሽ
አስረው። አለቃ፡ አርእያም፡ የሰው፡ ሚስት፡[9] አሠራ፡ ባሰበ
ሳበት፡ ሠርዩት፡ ገባ። እዚህ። የአስማቱን፡ መዝገብ፡ በእጆቹ፡ እ
፶፭ ቃጠለው፡ እንዲታወር፡ ዓይኑ። +ደጃች፡ ጎሹ፡ አስማቱን፡
አይወደውም፡ ነበረ። የአለቃ፡ አርእያ፡ ደቀ፡ መዝሙርት፡
አለቃ፡ አስረስ፡ ደብተራ፡ ሐፀኒ፡ ሞርዩም፡ የሚገባኝ፡[10] አስማ

1. M2 ሲጸበጽብ 2. M2 እየተወዳጃችሁ 3. M1 ባይሆንም
4. M2 ደገመ ። 5. M2 Add. እህን፡ ጊዜ 6. M2 ተቆጣ
7. M1 በትካና, M2 በትካና 8. M2 በሸሎ
9. M2 Add. ቀምቶ

Pages 53 – 58

The scans of these pages are corrupted, so are no longer available here

ታ፡ እሽኸት፡ የፈረስ፡ ጋጋቴ፡ የጦር፡ ኳኳታ፡ አሰየው፡፡ ያም፡ ስ
ሳይ፡ አንቾለውም፡ እንቅር፡ አለ፡፡ ደጃች፡ ብሩም፡ እኔ፡ የጸም
ጠው፡ ጌታ፡ የ ጦርና፡ ፈረስ፡ ነው፡[1] ከፊቴ፡ የሰጓቅም፡
፳፫ ቂኝ፡ ስቂኝ፡ ነው፡ የሰማማታው፡ ብሎ፡ ሊሸሽ፡ ፈከረ፡፡ ነገር፡ግ
ን፡ የገፁግም፡ መኳንንት፡ አሳደጅ፡ እስክ፡ ደጅ፡ እንሁን፡ በ
ከንቱ፡ ሕዝቡ[2]፡ አይለቅ፡ ብሎ፡ ገልግሎ፡ በግድ፡ አስቀረው፡፡ ከ
ኗቂት፡ ቀን፡ በኋላ፡ ቶድሳ፡ ጌሉ፡ ደገደ[3]፡ ከዘመዶቹ፡ ተጼልከ፡
እንግሊ፡ ናፈቀኝ፡ ልሂድ፡ አሉ፡፡ ነገሮ[4]፡ ገመደም፡ ሸኝታ፡ ጨምር፡
፳፬ ኢስክ፡ ዓባይ፡ ለደደው፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ የደጌን[5]፡ ቅለኛ[6]፡ ደጃች፡
ብሩን፡ ፈርቶ፡ እነንድ፡ (አለውድ፡) አይምጣብን[7]፡ ብሎ፡ ልብ[8]፡ አ
ደረገ፡፡ ነገር፡ግን፡ በአቶርኛ፡ ዘመዶቹ፡ ተቀብለው፡ በሸሸ
ጉት፡ ኢቫገረው፡ ከፊታውራሪ፡ ጸጋ፡ ዘንድ[9]፡ ተቀመጠ፡፡ የዚ
ህ፡ ጊዜ፡ የከበበት፡ አድገህ፡ ንጉሤ፡ የደጃዝማች፡ ብሩን
ጠላት፡ ደብቀህ፡ አኖርህለት፡ ብሎ፡ ፊታውራሪ፡ ጸጋን፡ በ
ነውር፡ ከሰሰ፡ ጊ፡ ጨው፡ መቀጮ፡ አስከፈለው፡፡

ምዕራፍ፡ ፳፯፡፡

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ የደጃች፡ ብሩን፡ ትዕቢት፡ ራስ፡ አሊ፡
ከወቀ፡ በኋላ፡[10] ከደብሊ፡ ታቦር፡ ተነሥቶ[11]፡ መጥቶ፡ ቢቸና፡
ላይ፡ ተቀመጠ፡፡ ወዲያውም፡ ጦር፡ ሰደደ፡፡ ደጃች፡ ብሩም[12]
ሎሬት፡ ሰደጋ፡ ኢየመስ፡ የሌሽ፡ እሊን፡ መርኔ፡ ሌጆ፡
፪ ከዚህ፡ መልስ፡ ደግሞ፡ ከቋራ፡ የደጃች፡ ክንፉ፡ ወ

1. M1 illegible, M2 የጎክ፡ ፊረስ፡ ፃወቴ 2. M2 ዘመዳቸን
3. M2 ደጀን 4. M2 ነገዎ 5. M2 የደጀን
6. M2 ደጃቹ 7. M2 ከክከክው 8. M2 ጠብ
9. M2 ቤት 10. M2 ገወቀ፡ ጊዜ 11. M2 Om.
12. M2 ሰጾ፡ ደጃቹ፡ ብሩን፡ አስከበበ፡፡ እርሱም

ንጉሥ፡ ጎጃሙ፡ ከሚገባለው፡ ልጅ፡ ካሣ፡ የሚገባለውን፡
የጸምባዩ፡ ባልጓት፡ የሚወለዱት፡ ከመደቴ፡ አቶ ጠገዘ
ዋሴ፡ ፲፰፻፲፩ ዓመት፡ ምሕረት፡ የተወለደ[1]፡ ልጅ፡ ካሣ[2]፡
የሚገባው፡ ነበር። የደጃች፡ ኮንፉ፡ ስሙ፡ ሆኖ፡ ሲኖር፡ ኋላ፡ ወ
ደ፡ ራስ፡ አሊ፡ ተጠጋ። እርሱም፡ ጉልበቱን፡ አይቶ፡ ወደደው።
፫ ልጅ፡ ካሣም፡ በጉልበቱ፡ ክርቶ፡ በመወደዱ፡ ተዘንቶ፡ የራ
ስ፡ አሊን፡ ልጅ፡ አጋቡኝ፡ አለ። ራስ፡ አሊም፡ ለምቶ፡ በምን፡ጸ
ፈረኝ፡ ብሎ፡ ተቆጣ። ነገር፡ግን፡ የራስ፡ አሊ፡ እናት፡ ወይዘሮ
መነን፡ የጐበዝ፡ ጸጌ፡ የለውም፡ ብለው፡ ሂሳድራት፡ ክ
፬ ሳ፡ አስጠቼው። ከጥቂት፡ ቀን፡ በኋላ፡ መድኃኒት፡ ጠጥቶ
ምስኮን፡ ብሎ፡ ከወይዘሮ፡ መነን፡ ዘንድ፡ ኮከ[3]። ወይዘሮ
መነንም[4]፡ ወርቅ፡ ሠጋ፡ ሰካቻለት። ልጅ፡ ካሣም፡ ተናደደ፡
ኪሆን፡ ለፍሬድ፡ ነበርሁ፡ ቢይሆንኝ፡ ለእንዴ፡ መውሽቷ
ነበሁ[5]። እንደ፡ ገምበኛ፡ ወርቅ፡ ሠጋ፡ መጣልኝ፡ ብሎ፡ አዘ
ነ። ሚስቱም፡ ወይዘሮ፡ ተዋበች፡ በባልዋ፡ ውርደት፡ ተቆ
ረቆረች፡ እገር፡ ይሄይምን፡ ታጠቅ፡ አለቺው፡ እንዲያደብ
፭ ሳ[6]። ልጅ፡ ካሣም፡ ታጥቆ፡ ሚስቱን፡ ይዞ፡ ቋራ፡ ቋራ፡ ገ
ብቶ፡ ሸፈተ። ብዙ[7]፡ ሰሬ፡ ገባለት። እባ፡ ታጠቅ፡ ተባለ። ነ
ገር፡ ግን[8]፡ አንነቶ፡ ብሎ፡ ሸፍቶ፡ ነበር[9]፡ ያን፡ ጊዜ፡ ወይዘሮ
መነን፡ ኢሊፋ፡ ላይ፡ ተቀምጣ፡ ነበር። ልታስይዘው፡ ጦር
ሰብስባ፡ ላከች። ልጅ፡ ካሣ፡ ድል፡ አደረገ። ከዚህ፡

1. M2 Om. 2. M1 የደጃች፡ ኮንፉ፡ ልጅ, M2 Om.
3. M2 ሄደና 4. M2 መነን 5. M2 አልበቃ፡ ብሎ
6. M2 እንዲሄድ፡ ቃልቅ፡" አለቻው። 7. M2 ብዙ
8. M2 Add. ቋርቆ፡ ገብቶ፡ ደጃዝማች፡ ተባለ። ሰነባብቶ፡ ደግሞ፡
ነገር 9. M2 ሸፈተ።

በኋላ፡ ራስ፡ ዋ፡ ጫኔቾ፡፡ መርነት፡ ገጠሙ፡፡ ደጃች፡ ካሣ፡ ድል፡
፮ አደረጉ፡ ሞፈን፡ ወጋቶ፡ ያዙት፡፡ +ያንጊዜ፡ ራስ፡ አሊ፡[1] ብሎን.
አመያዝ፡ ብቻና፡ ሳይ፡ ተቀምጠ፡ ይጠብቅ፡ ነበር፡፡ የኖቶን.
መወጋት፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ሂዶ፡ አያምልጥህ፡ ብሎ፡ የጎጃምን.
፯ ጦር፡ በደጃች፡ ጎሹ፡ እግር፡ አዘዘ፡፡ +ያን፡ ጊዜ፡ ጣራሜ፡ የዐዊ
ባል፡ የደጃች፡ ጎሹ፡ አዝማሪ፡ የጎበዝ፡ ልብ፡ ሊቀሰቅስ፡
ወደ ጦርነቱ፡ ሊሄድ፡ አደቻሁት፡ የኖን፡ ሰበድ፡ ሰባት፡[2] ጋሞች፡
ሆኖ፡ ጉራምባ፡ ሊወርዱ፡፡ ያጌበገል፡[3] እንጂ፡ መቼ፡ ይዋጋል
ካሣ፡ ወርደህ፡ ጥመዱ፡ በት፡[4] በኸምብሮው፡ ማን፡፡ ወደወ
ዶ፡ በሬቶች፡ በነጉንጉት፡ ተለምዶ፡፡ እያለ፡ ተሳደበ፡፡ ያዚያ
ን፡ ጊዜ፡ ፊታውራሪ፡ ጠምሩ፡ የሚገል፡ የደጃች፡ ጎሹ፡ ደ
ግና፡፡ እንዴ፡ የካሶ፡ ሽሜ፡ ልጅ፡ ሊሁን፡ አትቆየኝም፡ ብሎ፡ የ
እብ፡[5] ሊቶ፡ ሊያብ፡ ሳክ፡፡

፰ ከዚህ፡ በኋላ፡ ጉራምባ፡ ላይ፡ ተዋግተው፡ የጎደር፡
ገብርኤል፡[6] ደጃች፡ ጎሹ፡ ሞቱ፡፡[7] ከዚህ፡[8] ብዙ፡ ሰው፡ አለቀ.
የተማረከውም፡ ብዙ፡ ሰው፡ ነበር፡፡ በዚያን፡ ቀን፡ የደጃች
ጎሹ፡ ሎሌና፡ የደጃዝማች፡ ካሣ፡ ሎሌ፡[9] እንግዴ፡ ማንን፡ እ
ንሬ ልጋለን?[10] ብሎ፡ እየተጎተተ፡ ቀርበ፡ አፍንጫውን፡ በዱ
ጓጔ፡ ብሎ፡[11] ደነዶበ፡ ገደለው፡፡ ይህም፡ ነገር፡[12] ከጎንደ
፱ ሆሎ፡ በነደ፡[11] በሰጠና፡ ተደነቀ፡፡ +የደጃች፡ ጎሹ፡ ሬሳ፡ በተከ
ሚ፡ ጊዜ፡ የጎጃም፡ አለቃች፡[13] ጎሹ፡ እንደ፡ አርዮ፡ አሉ፡ አንደ.

1- M2 Add ደጃች፡ ሰኔ፡ 1838 is also glossed in the top margin
2- M2 ፫ 3- M2 ያንገበገበ 4- M2 ጥመዱበት
5- M1 & M2 የካፋ 6- M2 ፲፱፡ቀን 7- M2 1845 ዓ.ም. 19 is glossed in the left margin 8- M1 ከዚያም፡ ከዚህም
9- M2 Add. በመበንች፡ ቆስሎ፡ ኣጠገበ፡ ከጠገበ፡ ወድቀው፡ እንተ፡ የማነህ በለው፡ የደጃች፡ ጎሹ፡ ነኝ፡ ካለው፡፡ የደጃች፡ ካሳ፡ ሎሌም
10- M2 እፈልገዋለሁ 11- M2 Om. 12- M2 ግንደ
13- M2 Add. እንደዚህ፡ አሉ

ጸዋትን፡ የዋገኙ፡ ትደጸለም፡ ወደ፡ ተልከ፡ መምች፡ "አሉት።
ያን፡ ጊዜ፡ ፊታውራሪ፡ ጠምፋንና[1]፡ ጣፋዐምን፡ አስመጥቶ፡ እ
ንዴት፡ ዝንቻሁ፡ ከዳባችሁን፡ አሏቸው። እነርሱም፡ ተጨነ
ቁ፡ መውጫ፡ አጡ። ዳጃች፡ ካሣም፡ ፊታውራሪ፡ ጠምሬ
ን፡ እናቴ፡ ባከበበቻችው፡ ካቦ፡ አለና፡ ጠጣልኝ፡ ብሎ፡ ፮
እንሰራ፡ አስጸቁሶ፡ የየቀኑ፡ ራትና፡ ምሳሁ፡ ይሁ፡ ነው፡ ብ
፲ ሎ፡ አጠጥቶ፡ ገደለው። +ጣፋዐምም፡ በሰንቀው፡ ይም
ረኝል፡ ሙበሎት። አወይ፡ የእግዜር፡ ቁጣ፡ አወይ፡ የአምላ
ክ፡ ዛጣ፡ እና፡ ወዳጅን፡ ያዐባል፡ ሥራ፡ ሊያጠ፡ ፍዐል[2]፡
ይገገዋል፡ የእዝጋሪ፡ ቁልባጠ፡ "አለና፡ ብዋም፡ ተናገረ።
ዳጃች፡ ካሣ፡ ያን፡ ራስ፡ በሬሬደው[3]፡ ብሎ፡ በኸመል፡ አስደ
ብደበ፡ ገደለው።

፲፮ የጦርነቱ፡ ለት፡ ዳጃች፡ ጎጃ፡ ዳጃች፡ ብሩን፡ ተመኛ
ቶ፡ ነበር። ጣፋዐምም፡ እንዴህ፡ አለ፡ "ክፉ፡ የክፉ፡ ለት፡ ይሆን፡
የነበር፡ — ብሩ፡ ይወጣ፡ ብሎ፡ ሚነው፡ የመከረ፡ "አለ። ያን
ን፡ ምክንያት፡ ዳጃች፡ ብሩ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ጦማ፡ ላይ፡ ሆኖ[4]፡ ክፉ
የክፉ፡ ለት፡ ብሎ፡ የተመኘ፡ አምራውን፡ ሆኖ፡ ⌐ጉራንጅም፡
ከጦሩ፡ ላይ፡ ወደው[5]፡ የተገኘ፡ "⌐ብሎ፡ ብሎ[6]፡ በበገና፡ አለቀሰ።+
፲፰ ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ ዓሊ፡ በዳበይ፡ ሄዶም፡ የካቲት፡ ፲፫ን፡
እሬት፡ ዳጃዝማች፡ ያዘውን፡ ⌐በለውን፡ እበየን[7]፡ —ብሩ፡ አሊጋ
ዝን፡ እፎርን፡ ጦር[8]፡ ከሰማን፡ ጨመሬዋቻው። ዳጃች፡ ካ

1. M2 ጠምሌንና 2. M2 በትር 3. M2 Add. በከው
4. M2 Add. እንዴህ = አለ 5. M2 ጉራምባ 6. M2 አለና
7. M2 በለውን ፥ እበየን 8. M2 Add. ሰደዱ። ደጃች፡
ውቤንም፡ ፲፡ እምበል፡ ጦር

ሣ፡ ግን፡ ፯ ቀን፡ ነጋሪት፡ ሁሉ፡ ተቀብሎ፡ ረጃቸው። የራስ፡ አ
፲፫ ሊን፡ ከተማ፡ ደብረ፡ ታቦርን፡ አቃጠለው። + የዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አሊ
ደጃች፡ ካሣን፡ ፈራው። እንዳልቻለው፡ በየ፡ ጊዜ፡ ከአባይ፡ ወ
ዲያ፡ ያንተ፡ ይሁን፡ ከአባይ[1]፡ ወዲህ፡ የኔ፡ ይሁን፡ እንታረቅ፡ አ
ባትና፡ ልጅ፡ እንሁን፡ ብሎ፡ ከጎጃም፡ አስገበራት፡ ፻ሽህ
ን፡ አስታረቂ፡ ላከ። ካህናቱ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡ የ
በጌምድርን፡ ብሬት[2]፡ ሲባበሉ፡ [3] ማሬሽ፡ ሊስቀርቡ፡ እርሳ
፲፬ ስ[4]፡ ሊአስቀርጥ፡ ደረሱ። + መልእክታቸውን፡ በተናገሩ፡ ጊዜ፡
ቃሉን፡ ሰምቶ፡ ከእስሳም፡ ጋር፡ አገር፡ አልደከም[5]፡ እቸሳለ
ሁ፡ ስትል፡ የአይኾለን፡ ሜዳ፡ የቀበሮው፡ ጉድጓድ፡ አስ
ደፈጋልህ፡ አሳምረህ፡ ቆየኝ፡ አለቻለም፡ ስትል፡ ቆጉስ
ጊዮርጊስ[6]፡ መስጊድ፡ እንደርገው። ፩በናህና፡ ብረት
ምጣድህን፡ እርኮትህን፡ ይዘህ፡ ለማደ፡ ግንባርህን፡ አክቴ
መጭህ፡ ፳፻፡ አትቆየኝ፡ ብሎ፡ ላካበት። ከተናገርኩት፡ ቃል
ጌታችን፡ ኗሮ[7]፡ ብላችሁ፡ እንዲትጠለዩ፡ ብሎ፡ ለቄሶና
ለነገዞቹ፡ ላካቸው[8]።

፲፭ ካህናቱም፡ መጥተው፡ በቅሪታ፡ ተናገሩ። የዚህ
ጊዜ፡ ራስ፡ አሊ፡ ደነገጠ። ከዘመዶቹ፡ ከወህመኖቹም[9]፡ መከ
ረ። ከሰው[10]፡ አገር፡ ከምንሞት፡ ከሀገራችን፡ እንሙት። በበ
ረንታ፡ ተሻግረን፡ አገራችን፡ እንግባ። እዚያው፡ ቢመጣም፡ ብዙ
ረዳት፡ አለን፡ አሉት። ደግሞ፡ ከጎጃም፡ መኳንንት፡ ጋር፡ አስ

1. M2 ከዓባዩ　2. M2 ብርቴ　3. M1 ፳, M2 ፳ህ
4. M2 ዓረር　5. M2 አገርም፡ ኸልካዳ　6. M1 ና M2 ጊዮርጊስን
7. M2 እንፌራስን　8. M2 ኣስገዘቻቸው
9. M1 ከወረህመኖችም, M2 ከወረሂመኖ፡ መኳንንት፡ ጋሮ፡ እንፈቻሸን፡
እንዋረ፡ ብሎ　10. M2 ወረሂመኖችም፡ ከሰው

ወከሬ ፡፡ ገዝቶ ፡ ገዝቶ ፡ ጥቂት ፡ ካደቀጋ ፡ ⸢እደሸሸም ፡ ከክር፡
፲፮ በአልጋ ፡ እንቀጋ[1] ፡ የሰጠ ፡ ይሰጠው ፡ አሉት ፡፡ ራስ ፡ አሊም
የጎጃም ፡ ምክር ፡ ወደደና ፡ ሊቀጋ ፡ ተዘጋጁ ፡ ሊደሸሉ ፡
በሚገለው ፡ ሜዳ ፡ ተሰለፎ ፡ ቆየው ፡፡ ደጃች ፡ ካሣም ፡ በደ
ጋ ፡ ዲሞት ፡ መጥቶ ፡ በናዝሬት ፡ ወረደ ፡ ተሰለፈ ፡፡ ዳር ፡ ዳ
ሩን ፡ ከበበ ፡፡ የራስ ፡ አሊ ፡ ሠራዊትም ፡ መክ ፡ ተናገረ ፡፡ ፲፫ ፡
፲፯ ሆነን ⸢እንደ ፡ እንዴ[2] ፡ ምርኮ ፡ እንኳ ፡ አይደርሰንም ፡ አሉ ፡፡
የጦሩ ፡ አርበኞች ፡ ግራኝ ፡ ወልደ ፡ ኪዳን ፡ ⸢ግራኝ ፡ ወልደ ፡ ኪዳን ፡
በረ ፡፡ [3]የራስ ፡ አሊ ፡ ጦር[4] ፡ ቈል ፡ አጭርጎ ፡ ምርኮ ፡ ጀመረ ፡፡ ግራ
ኝ ፡ ወልደ ፡ ኪዳን ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ክርስቶስ ፡ ዱሉን[5] ፡ ለደጃች
ካሣ ፡ አጭርጎ ፡ እንደ ፡ ያዝህ ፡ ያዘው ፡ አለ ፡፡ በነጋታ ፡ እን
ደበረ ፡ ቅጠል ፡ አረገው ፡፡ ከአውጭማ ፡ የገን ፡ ነዳ ፡ አ
፲፰ ስመጠለው ፡፡ ያን ፡ ቀን ፡ ኃይለኛ ፡ ዝናም ፡ ዘነመ ፡፡ በነጋታ ፡ በ
ጎራዴ ፡ በጦር ፡ የቆሰለውን ፡ ሁሉ ፡ የሚያነሣው ፡ አጥቶ ፡ ⸢የውር
ጭና ፡ የጎርፍ ፡ ዲዳን[6] ፡ ጨረሰው ፡፡ ያን ፡ ቀን ፡ ራስ ፡ አሊ ፡[7]
ጨንቆት ፡ ሊቸገር ፡ ደጃች ፡ ተከታ ፡ ተያዘው ፡፡ ከእገሬ
ው ፡ ጋር ፡ እያዘረ ፡ እየተቀጋ ፡ እየተከላከለ ፡ ዲበ[8] ፡ አገባ
ውና ፡[9] ሊደረ ፡፡ በ፲፭ው ፡ ቀን[10] ፡ ዴር ፡ ሊመሀ[10] ፡ ሌሊት ፡ ቀስቀ
፲፱ ሶ ፡ እሰክ ፡ አመዳሚት ፡ ድረስ ፡ ሸኘው ፡፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ራስ
አሊ ፡ ደጃች ፡ ተከማን ፡ ከልቡ ፡ መረቀው ፡ አልጋዩን ፡ ለበ
ሁድ ፡ አይበለው ፡፡ ከነገሩ ፡ የሚታደግ ፡ ⸢ከጭንቀት ፡ የሚያድን

1. M2 ከበክሮ፡ ገከኣልጋ፡ ኣዩሸሸም ፡፡ እንቀጋና
2. M1 ፮፡፮ንፍ, M2 ፮.፮
3. M2 ዩገል፡ ነበረ ፡፡ በገጠመ ፡ ጊዜ ፡ ከጊዜው
4. M2 ሰው
5. M2 ኃይሉን
6. M2 የውርጭ ፡ ጅዳን
7. M2 Add. መውጫ
8. M2 ሸምበጫ
9. M2 Add. ደውሎ
10. M2 Om.

[65]

ን[1]፡ የተነገረኝ፡ ዘር፡ ይስጥህ ፡፡ እኔ፡ የመረቅሁህ፡ ዘርዓ፡ ነ
ቻ፡ አይደለም ፡፡ ሬት፡ በአባትህ፡ ሰንሰለት፡ ተለውጠህ፡ የ
፳ ተሠርህ፡ ጌዜ[2]፡ ነው፡ አለው ፡፡ +ከአመዳመቷ፡ እስከ፡ ዳ
ባይ፡ ድረስ፡ ይመር፡ ጠጅ፡ ሸኝው ፡፡ ማኅደረ፡ ማርያም፡
ደውሎ፡ አደሩ ፡፡ ከዚያ፡ ቀድሞ፡ አልሮ፡ የነጁ[3]፡ ነገ ፡፡ ከ
ዚያ፡ ተነሥቶ፡ ከደሬው፡ ገዢ፡ ከቀዬ፡ ደረ፡ ዘንዱ፡ ⌈ገባ፡
ተጋናኘ፡ አደረ[4] ፡፡

፳፩ ፶ን፡ ጌዜ፡ ደጃች፡ ካሣ፡ ⌈በ፲፰፻፵፫፡ ዓ፡ ም፡ ቀሽኔ
ጊዮርጊስ[5]፡ ድሐ[6]፡ አደርጎት፡ ገደለ፡ ሜዳ፡ በጭቃና፡ በ
ገበዝ፡ ተዳኝ፡ ጅም፡ እስጥሃለሁ[7]፡ እያስለጥህ፡ ድረስ[7]፡
፳፪ ብሎ፡ አቀፎ፡ ነገሮ፡ +በደጋ፡ ዳሞት፡ ሊመለስ፡ የደጋ፡ ዳ
ሞት፡ ገበሬ፡ አርጅውን፡ ቆርጦውን፡ ⌈ትቶ፡ በማቀ ና[8]
የሚስቱን፡ ወሰዶ፡ በአምዱ፡ ⌈ከተር፡ ሰከሉ[9]፡ ፈረስና፡ በቅሎ
እየፈለገ[10]፡ ሊማርክ[11]፡ ከቆሰለ፡ ሠራዊት፡ ገንዘብ፡ ሊቀማ፡ እ
የሄደ፡ ወጣ ፡፡ ⌈በሊበሊበ፡ ጎጃምና[12]፡ ከእስታውና፡ ከጅብሬ
ው፡ ውስጥ፡ ብቅ፡ እያለ፡ የጎጀን፡ ደመና፡ የእሌን፡ ወ
ደሬ፡ ትሰደቀልህ[13]፡ እያለ፡ የደጃች፡ ካሣን፡ ሠራዊት፡
፳፫ አስጨረርም፡ ብሎ፡ ብዙ፡ ሰው፡ ገደለ ፡፡ +የዚህ፡ ጌዜ፡
ደጃች፡ ካሣ፡ ሰገዶ[14]፡ ከሚገባ፡ አገር፡ ፈቸሬ[15]፡ አድር
ጎ፡ ወገን፡ ለቀቀበት ፡፡ በፈረስና፡ በበቅሎ፡ እርስ፡ በ
ርሱ፡ ሲጣላ፡ ዞረውን፡ ⌈እስከብብ፡ ነፍጠኛ፡ አስ

1. M2 ክምንቅ = የሚነወጥ 2. M2 ኮት 3. M2 የነጁ
4. M2 ተጠገና = ተቀመጠ 5. M2 በ፲፰፻፵፬ · ዓመተ = ምሕረት
ሰኔ = ፳፫ = ቀን 6. M1 ድሐ, M2 ድሀ 7. M2 Om.
8. M1 illegible, M2 እየተወ = በማቅ = ትርትር 9. M2 ፈመኩ · ከሥር
10. M2 እየፈከመ 11. M2 Add. ተሸከመ 12. M2 በከስካሳው = መንገድ
13. M2 ትሰደቀልህን 14. M2 ሰገደ 15. M2 ሰፈር

[66]

ገደለው[1]። ከዚያ፡ወጺህ፡የደጋ፡ዳሞት፡ሴት[2]፡ባለቀ
ሽዳ[3]፡የሞተባት፡ሁሉ፡ስታለቅስ።"አመጣለሁ፡ብሎ፡
የነሣን፡ፈረስ፡ነጋሪውም፡ሞተ፡የዘሩውን፡ገብስ።"
የቀንዱት፡ጀታ፡የበቃ፡ጀታ፡ደነየህ[4]፡ወደ፡ጆሮን፡ይደንባች።
ከለች። ደጃች፡ካሣም፡አመዳሚት፡ላይ፡ከፍሮ[5]፡አየ
ጋሬሬ፡ይዞ[6]፡ደብረ፡ታቦር፡ላይ፡ሰፈረ፡አጼራን፡የራስ
አሊን፡መድፈኛ፡ይመርምር፡ጂመር።

፷፬ ያን፡ጊዜ፡ቀቲ፡ጺቦ፡የደረሰው፡ገዥ፡አዳ
ቀኚ፡ሳይገባኝ[7]፡ብሎ፡ራስ፡አሊ፡ከኔ፡ዘንድ፡አስ፡
ብሎ፡ሳለ። ይህን፡ተንኮል፡ራስ፡አሊ፡ባወቀ፡ጊዜ[8]፡
አምኖው፡ብመጣ፡ቀቲ፡ጺቦ፡ሊጠላቴ፡አሳልፎ፡
ሊሰጠኝ፡ሆኗና[9]፡ታደገኝ፡አውጣኝ፡ብሎ፡በሾቀው
፷፭ ፲[10]—በታደለ፡መለከት፡ላከ።[+] ታደለ፡መለከትም፡ጦር፡
አስከትቶ፡ደራን፡ከቦ፡ቀቲ፡ጺቦን፡ወግቶ፡አምባውን፡
ሰብሮ፡ራስ፡አሊን፡አወጣውና፡ወደየጁ፡ሸደደው።
ራስ፡አሊም፡ያን፡ጊዜ፡መድፈኛ፡አንቶ፡ጨነቀው።ምድር፡
፷፮ ጠበበው፡በሬያ፡በረሀ፡ወርዶ፡ቀኝ፡ገብቶ፡ተቀመጠ።[+] እን
ጅ፡ቀንም፡ከቀኛው፡ዘጃፍ፡ብቆ፡ጥልቅ፡ሲል፡ማሾሳ፡ጠ
ባቂ፡ዘንደ[11]፡መስሎት፡በምድር፡ነገድ፡ተለቀቀው።እርሱ
ም፡እኔ[12]፡አሊ፡ነኝ፡ተወኝ፡ማሾሳ፡እሾት፡ስደድልኝ፡ብሎ፡አ
ሾከር፡ላከበት። ያን፡ጊዜ፡ራስ፡አሊ፡በበገና[13]፡አለቀሰ።"የ

1. M2 ነፍጠኛ፡አስካበበ፡ፈጀው 2. M2 Om. 3. M2 ፋኖ፡ኸዶ
4. M2 የበቂት፡ደነገህ 5. M2 ሲዶርስ፡የሳሞትን፡ፈረስ
6. M2 Add. ሄዶ። 7. M2 ዲጃች፡ካሳን፡ፈራና፡ሸውካኝ፡ሳይቀድመኝ
8. M2 በስማ፡ጊዜ፡እዚያ። 9. M2 ሄውና 10. M1 illegible, M2 ፲ኛ
11. M2 ከየውና፡ዘንጀር 12. M2 ራስ 13. M2 Add. እንዲህ፡ብሎ

[67]

ጠቄን፡ ቀስበት፡ ንጉሡ፡ እጅ፡ ርገው፡ ንጉሥ፡ በእማጠቂ፡ ገብቶ፡ እ
ስረኛ፡ ቀንካ። የውቤን፡ ጂማና፡ የጉጅን፡ ገዳይ፡ ዓሊን[1]
መንግሥት፡ እፉራኬ፡ የዚህ[2]፡ ዘበኛይ፡ ሰጻበበይ፡ ቆምሎ
በጁሁ፡ ቢጎችሁ፡ ይሀን፡ ካለፈዚ፡ ምንትሉት፡ አጎችሁ።
፳፪ የራስ፡ ዒሊን፡ ቾገር፡ ለዥ[3]፡ ወይዘሮ፡ ተቀበች፡ በዘመች
ፈዚ፡ እየጠጠገች፡ ፉሪዱውንና፡ ዕባር[4]፡ ቆቤውን፡ ብሩን፡[5]
ትስጭሊት፡ ነበረ።

ም ዕ ራ ፍ፡ ፳፬ ።

፮ ያን፡ ፈዚ፡ ደጃች፡ ካሣ፡ በኋይለ፡ መስኮት፡ ነገ
ር፡ ተናደደ። ባለጋራው፡ በዚ። በስተጉጃም፡ ደጃች፡
ብሩ፡ ጎጅ፡ ከማ፡ አምባ[3]፡ ወንዶ፡ አስቸገረው። ደጃች፡ ካ
ሣም፡ ብሩ፡ ጎጅን፡ ለመያዝ፡ ተጠናከረ[6]። ብሩ፡ ጎጅም፡
በንቁን፡ አስልቶ፡ ከማ፡ ገባ። ደጃች፡ ካሣም[7]፡ ከበ፡ ተቀ
፪ መጠ። የፈረሱን፡ ስም፡ አበ፡ ደምጠውን፡ አኔ፡ ይተውልኝ፡
ደኽ፡ በደሆን፡ ደገሞ፡ ሌላ፡ መልክም፡ ከም[8]፡ ያውጡለ
ኝ፡ ብሎ፡ ወደደጃች፡ ብሩ፡ ላከ። ደጃች፡ ብሩም፡ ትዕቢ
ተኛ፡ ነበረና፡ "ተንጋለል፡" በለው፡ ብሎ፡ ሰከበት[9]። ደጃች
ካሣ፡ ተናደደ፡ የፈረሱን፡ ጠጉር፡ በቁጣን፡ ነጨ። ከማ፡
እንደልቱ፡ ሰበሬለት[10]፡ በየ፡ ፈዚ፡ ሲወጣ፡ በቅንጉት፡ እ
፫ ይዘዋለሁ፡ ብሎ፡ ወደ፡ ሜጫ፡ ተመለሰ። ያን፡ ፈዚ፡ ብ
ሩ፡ ጎጅ፡ ተከማ፡ ሲወጣ፡ እዘልሎ፡ ሌሊት፡ በመረቂ፡ ገ

1. M1 ያሊን, M2 የዓሊን
2. M2 ያንን
3. M2 Om.
4. M2 ትረጸው ፣ ማሩን
5. M2 Add. ልብሱን
6. M2 ከወገ፡ ወደ፡ ጎጃም፡ መጣ
7. M2 Add. ሶማን
8. M2 Add. ከፊሪሴ
9. M2 Add. የዚህ፡ ፈዚ
10. M1 እንደተሰበረለት

[68]

ክግስ፡ ዳርስ፡ ደጃች፡ ብሩም፡ አምልጦ፡ በጨቃ፡ ተሸ
ገሮ፡ ሸደ። ሸዚያ፡ በዳሩና፡ በጃርስ፡ አፋርን፡ ኩታዩ፡
ኬዳርስ፡ ደጃች፡ ካሣ፡ በሊበን፡ ወረዱ፡ ⌈እንግዲ፡ ባስ[1]
ላዩ፡ የኩታዩ፡ ጋራ፡ ከዚያው፡ መክት፡ አፎን፡ ተከራክር
፩ ሰሆ[2]፡ በሎ፡ በሬርስ፡ ከበ፡ እግዱ፡ አስያዘው። +ያን፡ ጊዜ
ደጃች፡ ብሩ፡ ከተያዘ፡ በኋላ፡ ትዕቢት፡ አለቀው፡ ብሎ፡ ደ
ጃች፡ ካሣን፡ ተሳደበ። ደጃች፡ ካሣም፡ ምንያው፡ አፉ፡ እር
፪ ስዋ፡ እያሪሁ፡ እንቶ፡ ይቆናል፡ አለ። +የደጃች፡ ብሩንመ
ያዝ፡ ተደላ፡ ጊሎ፡ በሰማ፡ ጊዜ፤ ከተሸሸገበት፡ ከጸጌን[3]
ወጥቶ፡ ከደጃች፡ ካሣ፡ ገባ። ደጃች፡ ካሣም፡ የደጃች፡ ጊሎ[4]
መሆኑን፡ በሰማ[5]፡ ጊዜ፤ የጎጃምን፡ ጦር፡ በርሱ፡ እግር፡ አ
፫ ፋርን፡ ባለምበራስ፡ ወልቃን፡ ምስለኔ፡ ቶቶ፡ +የሌምቴ[6]፡ ጐ
ሹን፡[7] ተሰማ፡ ጎሹን፡ በዘበኛ፡ እያስጠበቀ፡ ሬት፡ ሬት፡ አ
የነዳ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ወሰዳቸው[8]። ያን፡ ጊዜ፡ ሸናሸ[9]፡ ለገበ
ው፡ የሚገል፡ አቅራቢ፡ ተነሥቶ፡ "አምበው፡ ቢጠበው፡ ከገበ
ላት፡ ቢአንገሰው፤ እንደ፡ አፋርን፡ ነዳው[10]፡ የጎጃምን፡ ሰ
ው፡" ⌈የጎጃምን፡ ሰው[11]፡ ብሩን፡ ሰጫው፡ አፋርንሀ፡ ከ
መነዘርሸው፤ ውቤን፡ ጨማ[12]፡ አፋርንሀ፡ ሹምን፡ ከሬ
፬ ተው። "አለ። +ከዚህ፡ በኋላ፡ የጎጃምን፡ ባለጉልቶች[13]
እነተሰማ፡ ጎሹን፡ አሥሮ፡ ወደዳጃች፡ ውቤ፡ ሊሸዱ፡ መ
ከረ። ያን፡ ጊዜ፡ ሊቀ፡ መኳስ፡ መርሸ፡ የሚገል[14]፡ እንዲህ፡

1. M2 አልገባ 2. M2 ኣታሰሬቸ 3. M2 ከጸጄን
4. M2 Add. ልጅ 5. M2 ገወቀ 6. M1 & M2 የኬምቴ
7. M2 Add. ይልማ፡ ጎሹን፤ ንጉሤ፡ ጎሹን 8. M2 ይዞቸው፡ ሄደ
9. M2 ሽናሽ 10. M2 ኣገዘው 11. M1 & M2 Om.
12. M1 ጨው, M2 ጮማ 13. M2 ባከ፡ ኣልጎች 14. M2 Add. የጎጃም

[69]

ጵንጉት፡ ወሬ፡ ሰምቶ፡ ያገሬን፡ ሮታ፡ ኢያሱን፡ ከተጵሳ፡ ጌታ፡
ሰፈር፡ ሌሊት፡ ገሰቶ[1]። እናንተ፡ የጐጃም፡ መኳንንት፡ ሞቃ
አደንካችሁ፡ በክርስቶስ፡ በሀገራችሁ፡ በወንዛችሁ፡ ወየው፡ ወ
የው፡ በሉችሁ። አልተከለከሉ፡ እንዲ፡ ከጌርዮ፡ ዱብ፡
፯ አለ፡ መከራዩ። እያለ፡ በመሰንቆ፡ ተናገረ። +የዘሀ፡ ጊዜ፡ ተ
ፏሲ፡ ጌሉ፡ ፪ቃ። አሣባሪው፡ ያሉትን፡ አሾከሮቹ[2]፡ ቀስቅ
ሶ፡ ሌሊት፡ ከዱ። ዐባይን፡ በሎዐዊ፡ በር፡ ተሻገሮ፡ እነዚ፡
ሾተል፡ ማሰበሪያ፡ ሲዳርስ፡ ሽፍታ፡ አሲጋ፡ ጓሎ፡ ወጋው፡
ያን፡ ጊዜ፡ ተፏሲ፡ ጌሉ፡ ፏል፡ አፏርጎ፡ ፲፫፡ ፍኛ፡ ማረ
ከ። በዚያ፡ እየተከሳከሰ፡ ፳፡ በሳን፡ ኖግ፡ ሊፏርጉ፡
መንቆረር፡ ሲደ፡ ሀፈር፡ አዲረገ[3]። ዲኛ፡ ጃ፡ ጌሉ[4]፡ ተሰሎ
፰ አልጋ፡ ያዘ። ሾም፡ ሽር፡ አደረገ። +ነገር፡ ግን፡ አፋፉ፡ አገሮ
ቹ፡ አልቀበለ፡ ብሎ፡ እየተዋጋ፡ አስቸገረ። በርንቾ፡ ሸበል፡ እን
ጵ፡ ካዶ፡ ሆኖ፡ ሬታውራሪ፡ ወንዴ፡ አውክን፡ እስከ፡ ጋታገሰ[5]፡ አባ
ረረው[6]። ሰርጉዳው፡ ሰርጉዳው[7]፡ በጩሎ፡ ግድ፡ ብሎ[8]፡ ከመጣ
በገሎ። ሬታውራሪ፡ ወንዴ፡ አውክ፡ የበዜስ፡ ጩው፡ ወዳጅ[9]
የወንድ[10]፡ ማሪስት፡ ወዳጅ[9]። እፍርሰው፡ አፍርሰው፡ ግድ
፱ ክሱ፡ በጅጅ[11]። እያለ፡ ቆሰና፡ ዲንኪሩ፡ አየመታ[12]፡ ዘሬ፡ ነበት። +የ
ጉባዩ፡ ቆሰና፡ ዲግሞ፡ ኋይሉ[13]፡ ወልደ፡ ሥሰንበን፡ አባረረና፡ እ
ንዲ፡ ቅምጧት፡ እንዲ፡ ከሳሴ። እንዲሊበን[14]፡ ከሳሴ። እኛ፡ እን
ከፍልም፡ ሬሰሴ። እያለ፡ ዘሬ። የዲጌን[15]፡ ቆሰና፡ ዲግሞ፡

1. M2 እንደሁ፡ አከ። 2. M2 ሰዎቹ 3. M1 ሰፈር፡ አደረገ, M2 ሰፈረ 4. M2 ተድሳ 5. M2 ጋታነሰ፡ ጽረስ
6. M2 "ረውጥ፡ እንደሁ፡ አከ 7. M2 Add. ሠርጉደው
8. M2 Add. ግድ፡ ብሎ 9. M2 ወዳጁ 10. M2 የጐበዝ
11. M2 አፈረሰው፡ አፈረሰው፡ በእጁ 12. M2 ደንቆሮ፡ መታበት፡ ዘሬን
13. M2 ኃይሌ 14. M2 Add. እንደ 15. M2 የደጁን

ባሕምበሬከ፡ኢፉገሀ፡ንጉሤን፡ኢስክ፡ዴቤታ፡ፍሬቡ፡ሬ
ባሬሬው[1]፡፡ "ያውለኖሬ፡ያውለቶሬ፡ጦሮ፡ተአዱገሀ፡ንጉ
ሤ፡ተጽሳ፡ኋሎ፡ኢዩጹሪስ[2]፡ኻገሬ፡፡ ኢንዷ፡አያቱ፡ኢንዷ
፲፮ ቅጣቱ፡ፉሬን፡፡ ነው[3]፡የዎቱ፡፡" ኢያሱ፡ዘሬኒ[4]፡፡ ያን፡ጊዜ፡በቅ
ንቤትና፡በሊበን፡በማይ[5]፡በጀቢ፡የተሾመውን፡ሁሉ፡ወ
ኳንንት፡ቀለኛ፡አያገሬሬ፡ከዷዷው፡፡ የዚህ፡ጊዜ፡ተጽሳ
ኋሎ፡ተናዷዷ፡፡ መጀመሪያ፡በበረንታና፡በሸበሬ፡ቅለኛ
ሜኒ፡ሬቅ፡ሜዳ፡ከሜገለው፡አገር፡ላይ፡ተዋግቶ፡ቅለኛ
ዱሬ፡ሆነ፡፡ ዷጃች፡ተጽለም፡ምርኮኛውን፡አስገብቶ፡
ቀኝ፡ቀኝ፡ኢ፳፻ና[6]፡ጀርውን፡አየቆረጠ፡ከዷዷው፡፡
ያን፡ጊዜ፡ወታደር፡ብዱሩን፡መለሰ፡፡ "ከርትዱ፡ከር
ትዱ፡ሃገሎ፡ከርትዱ[7]፡ቀኝ፡አጁን፡ተቆርጦ[8]፡በግራው፡ለ
መነ፡፡" ኢያሱ፡ፈንታውን፡ዘሬኒ፡፡

፲፯ ከዚህ፡በኋላ፡በርሜ[9]፡ከፍሮ፡ጉባኖን[10]፡ግባ፡ሰሰ፡፡
የዚያን፡ጊዜ፡የሸበሬን፡መኩሌ፡ፉጥቶ፡ኢሬና፡፫ቱ፡አበቶ፡
ጉበያ፡ተሸሬም፡ተሰሬሮ፡በየሎጋው፡ኢየዘሬኒ፡ገባ፡፡ "ዘገ
ዘን፡ምኒው፡የኋሎ[11]፡ሬጅ፡የኋላውን፡ካሣ፡ብንሬሎ[12]፡ነሡ
፲፰ እንጂ፡፡" ኢያሱ፡ዴንኬሎ[13]፡መታ፡፡ ከዚያው፡እነመንታ[14]
ከፍሮ፡ገባ፡፡ ዷጌን[15]፡አስ፡የዚያን፡ጊዜ፡የሊበንና፡የበረን
ታን፡መኩሌ፡ያገኛል፡ሃሎ፡፩፱[16]፡አባቱ፡ዷጌን[3]፡ተሸሬም
፲፱ ተሰሬሮ፡ኢየዘሬኒ፡ገባ፡፡ ቀኙሎ፡ጣባ፡ምኅዋ፡ላይ፡ከፍሮ

1. M2 "ረውግ፡እንጂህ፡እሰ 2. M2 እትጽረስ 3. M2 ደጀን
4. M2 Add. ካኬ፡መታ 5. M2 Add. በባሶግ
6. M2 Add. ግሬ፡ግሬ 7. M1 & M2 Add. መነመነ
8. M2 ገብሮ 9. M2 በርቂ 10. M1 & M2 ጉባደን
11. M2 በጣካሁ፡የሬስ፡ኋፀሉ 12. M2 ብልሬው 13. M2 ጃንቲሬ
14. M2 ከዚህ፡አለሮ፡እነ፡ወንታ 15. M2 ግባ፡ደጀን
16. M2 ፩

[71]

ቀምሱ ወቃታን፡ በጳጕሜ፡ ስዲስ፡ እግሩ [ማገ፡ እሉ[1]፡ ሸዋ[2]፡
ሰፍሮ፡ ሊበንን፡ በገሙ፡ ገባ፡ ሐና፡ እግር [ማገ፡ እሉ[1]፡
የገለው[3]፡ ሰፍሮ፡ ባሰን፡ በኋይሉ፡ ወሰዳ[1]፡ መኳርያም፡ እ
፲፮ ግር፡ አስገባች፡ አሰፈሮ[4]፡ ሐቃር፡ ኪዳርስ፡ ዳሩና[5]፡ ገዛ፡ አ
ንጽ፡ ወገን፡ ሆኖ፡ መጋረው፡፡ ደጃች፡ ተዱካ፡ ጽዕ፡ አጽ
ርጎ፡ ብዙ፡ ንፍጥ፡ መዓርክ፡፡ ወሬ ሊጠኑን፡ ግሮሮ፡ እየ
፲፯ ገሬሌ፡ ሰጻዲው፡፡ +የዘመን፡ ጊዜ፡ ያሞራው፡ ኋይሉ፡ ሰ
ጸቸ[6]፡ ዳሪ፡ ኋይሉ [ደምበሬ፡ ኋይሉ[1]፡ ወሎ፡ ኋይሉ፡ የመንገ
ሱ [የደጃች፡ ዘውዴ፡ የጎቶች፡ ሰጃች[7]፡ ቀሬር፡ አቶናወዝዛ[8]
ይ፡ ናበሩ፡፡ ደጃች፡ ተዱካም፡ ዳምበጫ፡ ካይ፡ ሰፍሮ፡ ግሉ
እያከመጡን፡ ብሎ፡ ካነባቸው፡፡

፲፰ የዘመን፡ ጊዜ፡ ዳሪ፡ ኋይሉ፡ ሬክሬ፡ እቅሬሪ፡ አ
ስናሣ፡ "ሳሚት[9]፡ አንበሱ፡ ሞጃዋ፡ ተነሣ፡ ናው፡ አስበው
[ም፡ ዘንዶ[1]፡ ጋዳውም፡ ኳባቢው፡፡ ቀምን[10]፡ ተሸግሮ፡
ምካሪውስ፡ ማንነው? "አሉ፡፡ ዳግም፡ የዳሪ፡ ኋይሉ፡
አዝማች[11]፡ ጋሉ፡ እዴሬ፡ የመገሰ፡ ጃማና፡ ነበር[12]፡፡ "ከተማው ሚ
ወዳይ፡ አቶሸገሩ፡ አሉው፡ ነጋር፡ ነው፡ የጋሉ፡ እዴሬ፡፡
አንዴ[13] [ዲጋሪ፡ ቃና፡ እናቱ[14]፡ የጋሉ፡ እዴሬ፡ በሩ[15]፡ እነ
፲፱ ታቱ፡ "አሉና [እቅሬሪ፡ አስነሣ[16]፡፡ +ይህን፡ ቀሬርቶ፡ ደጃች፡ ተዱ
ካ፡ በሰሜ፡ ጊዜ፡ ዳሪ፡ ኋይሉን፡ ሊይዝ፡ ወዲ፡ ቀሬር፡ ተጋዘ፡
ዳሪ፡ ኋይሉም፡ ሌሊት፡ አዳጋ፡ ሞላ፡ የሌጽወን፡ ሌጽት፡ ሂፈ

1. M2 Om. 2. M1 & M2 ሸዌ 3. M2 የገሰጡ
4. M2 ተመልሶ 5. M2 ጀበና 6. M2 Add. የጸጸች፡ ዘውዴ፡ የአጎት፡ ልጆች
7. M2 ጀማሞች 8. M2 አውስጣቲዎስ
9. M1 አሳሚቱ, M2 የአሳሚቱ 10. M2 ቀጨምን
11. M2 አዳዎች 12. M2 Add. እርሱ፡ ደግሞ፡ እንደሆ፡ አለ ፤
13. M1 አገሩ, M2 እንደ 14. M2 ደጋ፡ ቤት፡ ከእናንተ፡ ካንገቱ
15. M2 በኩል 16. M2 እቅሬሪ

ሆኖ፡ ከዚያው፡[1] ሞተ፡፡ ወንድሞቹ፡ ጃንምበሉ፡ ሣይሉሩ፡
ወሰ፡ ሣይሉ፡ ከመኳንንት፡[2] ገብተው፡ አመለጠ፡፡ ደጃዝማች
ተድላ ግን፡ ⌈ደረ፡ ሣይሉን፡[1] አትቀበሉ፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነገረ፡፡
የዚህ፡ ጊዜ፡ መኳንንቱ፡ ስሳሉቅስ፡ ‟ተወጉ፡ አትቀበሉት፡
ደጉር፡ በምንገዳ፡ ምን፡ ወንዝ፡ አበቀለው፡[3] እያሉት
፳ ደሬዳ፡ ‟እሺ፡፡ + ከዚህ፡ በኋላ፡ የቋሪ፡ ወንድሞቹ፡
ከእገሩ፡ ምድር፡[1] አርማጭ፡ ወልቃይ፡ አምሐን፡ የሚገል
ጀፎታ፡ ቀስቅሰው፡ ይዘው፡ መጥተው፡ የሊዳ፡[4] ከሚገል
እገር፡ ሳይ፡ ተዋግተው፡ ጁሴ፡ ሆነው፡ ደንጊዜ፡ አሉቃ
ሪ፡[5] ⌈ሬንት፡ የተወቀውን፡[1] እገሩ፡ የወቃውን፡[6] ደንን፡ መዝ
ሳት፡ ተሾሙ፡ እርሞባን፡ እሰሰዳት፡ ደጃዝማች፡ ተሰ
ለው፡ ‟እስ፡፡

፳፩ ደጃች፡ ተድላ ግን፡ ሁሉን፡ እሸንጎ፡ ተመለሰ፡
መንቀሬር፡ ሳይ፡ ቤት፡ አሠራ፡፡ ወታደርም፡ ደን፡ ደሀሬ፡ ቀ
ን፡ ተዋግተን፡ እንሸም፡[1] እንሸለም፡ እያለ፡ እሽሜጠጠ፡
ደሀን፡ ሽመኛ፡ ደጃች፡ ተድላ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡[5] ‟እቴንገሩ
ሪኝ፡ ወታደር፡ መሳክ፡ በሬታው፡ በጋር፡ ‟በሬ፡ ብሎ፡
፳፪ አዝማሪ፡ አስነሣ፡፡ + ከዚህ፡ በኋላ፡ ሹም፡ ሽር፡ አደረገ፡፡
አደራሹን፡ አስለ፡፡ ጠጅና፡ ሥጋ፡ ርከሽ፡ ሆነ፡፡ ወገን፡[7] እ
ረኛ፡ ካደቀር፡ ጠገበ፡፡ ደን፡ ጊዜ፡ ደጃች፡ ተድላ፡ ደጃች፡
ከሣን፡ የመጠጠ፡ ወሬ፡ ነጋሪ፡ ⌈በየበሩ፡ እስቀመጠ፡፡

1. M2 Om. 2. M2 ከገወቻው 3. M2 አበቅሎታል
4. M1 የሬዳ?, M2 የሮዳ 5. M2 Add. እንዴህ፡እለ
6. M2 የወጭትን 7. M2 Add. ጠገቤ

[73]

፷፫ በእየመንግሥቱ[1]፡ ነበረ። +ዳግሚ፡ ዲዮናስዮስ፡ ተጸውዐ፡ ከእሙ፡ ቴዎዶ
ሮስ፡ ከደቂቅ፡ ገዋዲም፡ በገባ፡ ጊዜ፡ [ተጠርቦ፡ ሳይ ጵ[2]ሰበኮ፡ ዲ
ዮናስዮስ፡ ብሩንና፡ ዲዮናስዮስ፡ ተሰማን፡ ሜልኮ፡ አውርዷ[3]፡ አምጣላ
ዴ፡ እሠረ። ከዚያ፡ ወዲያ፡ ወታደር፡ የሆንህ፡ ተከታሌ፡
ክሙን፡ ከዐዷን፡ ሳይ፡ እንግርሃለሁ። ብሎ፡ አፋጅ፡ ነገሩ፡
ወደ፡ ዲዮናስዮስ፡ ውሉ፡ ገሠገሠ። ዲዮናስዮስ፡ ውሉም፡ የትግሬን
፷፬ ነጋሪት፡ ፵፻[4]ጦር፡ ሰሃበ፡ ስሜን፡ የቀሬት[5]፡ ደረሰ። +ያ
ን፡ ጊዜ[6]፡ አቡነ፡ ሰላማ፡ ዲዮናስዮስ፡ ውሉን፡ ሊአነግሥ፡ ከምስር
መጥቶ፡ ተቀምጦ፡ ነበር። እስታርቃለሁ፡ ቢል፡ የማይሰማ
ሆነ። ከዚያ፡ በኋላ፡ በመጋቢት፡ ፫ ቀን፡ ፋርስ፡ ወዳታ፡
ከዲዮናስዮስ፡ ከሣ፡ ፊታውራሪ፡ ጋሻ[7]፡ ገጥሞ፡ ድል፡ አድርጎ
ጨረሰሜ፡ ለዐየው። በነጋታው፡ ሁለተኛ፡ ገጥሞ፡ ዲዮናስዮስ፡
ከሣ፡ ድል፡ አድርጎ፡ አቡነ፡ ሰላማን፡ ዲዮናስዮስ፡ ውሉን፡
፷፭ ማርኮ፡ +የቀረውን፡ መኳንንት[8]ንም፡ እየፈቱ፡ ዲረስዳማ
ርያም፡ ገብቶ[9]፡ ደወለ፡ [ዲዮናስዮስ፡ ከሣም[9]፡ በዲረስዳ፡ ማር
ያም፡ የተማጠነውን፡ መኳንንት፡ የዲዮናስዮስ፡ ውሉን፡
ሁሉን[10]፡ ምሬ ቀለሁ፡ ብሎ፡ አፋጅ፡ ነገረ። ደህና፡ በሆነ፡
በሣልስት፡ የዲዮናስዮስ፡ ውሉ፡ ሬጅ፡ ጋንዚል፡ ውሉ፡ ሠራ
ዊትን፡ አስለቅ፡ ነጋሪትን፡ እየሰመታ፡ ደጋርጎ፡ እያገቱ
፷፮ ተማርኮ፡ ሠራዊቱ፡ ድል፡ ሆኖ፡ ደረሰ። +መኳንንቱ፡ እን
መስከ፡ ቢሎት፡ የሚንሹት[11]፡ እሬር፡ እንዴ በረዳ፡ ሰላረግፉበት

1. M2 በየመንግሥቱ፡ እስቀምጦ፡ ነበር   2. M2 ተመርጸው፡ ሰይፍኑ
3. M2 እርግ   4. M1 ፵፫, M2 ፵፬
5. M1 የቁሬት, M2 ቡቁሬት   6. M2 Add. ቆቆስ
7. M2 Add. ገሎ   8. M1 & M2 የቀረው፡ መኳንንትም   9. M2 Om.
10. M1 & M2 ሁሉ   11. M2 "ን

ፈረሶች፡አልመለከም፡ብሎ፡የግድ፡መንግሥት፡ገብቶ፡ገጠ
ሙና፡ሞቱ፡ሆኖ፡ሸሸ። ዘማን[1]፡ከሚባለው፡አምባ፡ገብ
ቶ፡ተቀመጠ። ደጃች፡ካሣም፡ደጃች፡ውቤን፡አስከሮ፡ገ
ንዘብህን፡ሁሉ፡አስመጣ፡አለ። ደጃች፡ውቤም፡ገንዘ
ቤን፡ሁሉ፡በደረስጌ፡ማርያም፡ጨርቄ፡ቀለሁ፡ከወደት
ሳምጣ፡አለው። አስራት፡በመናበት[2]፡ጊዜ፡ለንጉሥ፡በሠ
ጋቱ፡በነፍሴም፡ትታደገኛለች፡ይመስለኝ፡ነበር፡የታቦት
፳፪ መርዳት፡ከንቱ[3]፡ሆነ። ብሎ፡አለቀሰ። +ከዚህ[4]፡ሐ፳፡ጊን
ጉል፡ውቤ፡የአባቱ፡መታሠር፡አሳዝኖት፡ከአምባ፡የ
ተቀመጠ፡፲፻፡ተራዘሞ፡ነፍጥ፡አስረከበ። ደጃች፡ካ
ሣም፡ተቀብሎ፡ለወታደር[5]፡ናፕረው። በያለህበት፡አ
ርጋ፡ብሎ፡አዋጅ፡ነገረ። ከዚህ፡በኋላ፡በትግሬ[6]፡ደ
ጃች፡አርአያን፡ጠባቂ፡ሰጥቶ፡ደጃች፡ውቤ፡ሊነግሥ፡
የአመጣውን፡ጳጳስ፡አቡነ፡ሰላማን፡ይዞ፡በሥራተ፡ወ
ንግሥት፡ደረስጌ፡ማርያም፡ላይ፡ነገሠ። በ፲፰፻፵፮[7]ዓ
፳፫ መተ፡ምሕረት፡አፄ፡ቴዎድሮስ፡ተባለ። +ከአፄ፡ኢዮአስ
ወዲህ፡አበሻ፡ተቀርጾ፡የነበረውን፡በጉልበትና፡በስምሪ[8]
አክሱራት። ከፍ፡ከፍ፡አደረጋት። ክርስቶስም፡የሀበሻን[6]፡
ውርደት፡ለቃ፡ሲል፡ካደረጉን፡ለአፄ፡ቴዎድሮስ፡ሰጠ። በ
ቀኝ፡በግራ፡የነበረውን፡ሁሉ፡መኳንንት፡እየቀጠቀጠ፡
፳፬ አስታጠቀው። ⌐የዚህ፡ጊዜ፡ራስ፡አሊ፡ተሰዶ፡ቆረጠ።

1. M2 ጠዛን 2. M2 ቢበረታበት 3. M2 ጽኑም፡ከሆን
4. M2 Add. በኋላ
5. M2 የካቲት፡4, 1841 is glossed in the left margin
6. M2 Om. 7. M2 በ፲፰፻፵፯ ; 1847 is also glossed as correction in the left margin 8. M2 በስም

[75]

በበገና፡ እንዲህ፡ አለ፡፡ የተበላን፡ አባሪ፡ የአሸን፡ ገዳይ
የሄን፡ መንግሥት፡ አፍራሺ፡ የውሃን፡ አ ይ፡፡ እ
ጸበባይ፡ ቅማ፡ አበጀሁ፡ በእጅሁ፡፡ ይህን፡ በሰጊዜ፡ ም
፲፻ ን፡ ትሉታላችሁ፡፡ [1] + ከነገሠ፡ በኋላ፡ እቴ፡ ቴዎድሮስ፡ አምባ
ጫራ፡ ክርሞ፡ በዓመቱ፡ ሸዋን፡ ሊወጋ፡ ገሪገሩ፡ ሳይ፡ ስፍ
ሮ፡ ነበስ፡ ትግሮች፡ ዓባር፡ አመጡ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ከካሼ፡ በ
ራስ[2]፡ አርእያ፡ ተነሣ፡፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ደጆች፡ አርእያን
ሸሮ፡ የበጋጋዲስን፡ ደጆች፡ ካሣ፡ የሚባለውን፡ ሾሞ፡
፲፻፮ ወጸ፡ ወለቦ፡ ተጓዘ፡፡ + ያንጊዜ፡ ወርቄት[3]፡ የምትባል፡ እ
ስላም፡ ገርገሩ፡ ሳይ፡ ቤት፡ ክርስቲያን፡ ልታቃጥል[4]፡ ነበረ፡፡
ወደ፡ እርስዋ፡ ገሰገሠ፡፡ እርስዋም፡ ሸሸች፡፡ እርሱም፡ መ
ጽመሬን፡ ወሪደመኖ[5]፡ ሲደርስ፡ አሊ፡ አደሬ፡ የሚባል፡ ገ
ብቶ[6]፡ ተሾመ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ በእግዚር፡ ድልድሉ[7]፡ ተሻገ
ሮ፡ ወለቦ፡ ሲገባ፡ የወርቄት፡ ሹም፡ መቅደሱ፡ መንግሥቱን
ሰጣ፡፡ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ተወለቦ፡ ተመልሶ፡ መቅደላን፡
ሰበረ፡፡ እቃውን፡ ሁሉ፡ ተቀበለ፡ ወጥቶ፡ ሸለ[8]፡ ሳይሰበ
ረ፡፡

፲፻፯ ያንጊዜ፡ ፫ቤት፡ ወሎ፡ አቤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ
ን፡ መስከን፡ ራስ፡ አሊን፡ መስከን፡ እንዲት፡ ይህ፡ ያ
ቸንሬን፡ ብሎ፡ በፈረስ፡ ብዙት፡ ተመካቶ፡ ሊዋጋ፡ መከ
ረ፡፡ በየጉራው፡ በየቀኑ፡ ፈረሱን፡ ጫና፡ ተሰለፈ፡፡ በየ

1. M2 Om. 2. M1 በደጆች 3. M1 ወርቀት
4. M1 & M2 አቃጥላ 5. M2 ወሪሂመኖ
6. M2 Add. የአባቱን፡ አገር 7. M1 & M2 ድልድይ
8. M2 መጥቶ፡ ሸምገ

ጐጃናው[1]፡ እየገደለ፡ እየበዘበዘ[2]፡ ቀን፡ ሙሉ፡ መተላለፉን
አሳጣው። የዚህ፡ ጊዜ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ወሬ፡ ለቀቀ
በት፡ ፯ ከው፡ ተሰማርክና፡ መጣ[3]፡ ፯ውን፡ ሁሉ፡ ግራ፡ ቀ
ኝ፡ እጁን፡ እየቈረጠ፡ በአንገት፡ በአንገቱ፡ እያንጠለጠ
፴፫ ለ፡ ሰደደው። [+] ይህ[4]፡ ቅጣት፡ ካየ፡ በኋላ፡ እስካሁን፡ ተንቀ
ጠቀጠ። እስ ሁ-ሞን፡ ጉድ፡ አወረደብን፡ ራቱንስ፡ ሰኪስ
ቱ፡ ታጐርስ ቀለኝ። ቴጡን፡ በምን፡ ሊጠርገው፡ ነው?
፴፬ (ሊያገኘው፡)[5] ነው፡ እያሉ፡ አዘኑ። [+] ከዚህ፡ በኋላ፡ በ፲፰፻፶፫[6]
ዓመተ፡ ምሕረት፡ በጥቅምት፡ ፳፬፡ ገባ። ያን፡ ጊዜ፡ የ፳፬ቀ
ው[7]፡ ፳፬ም፡ ሀብተ፡ ማርያም፡ ከበሩ፡ ሳይ፡ ጥሩ[8]፡ ተዋጋ።
ወንድሙ[9]፡ ሞተ። እርሱ፡ ተያዘ። እነ፡ አቤቶ፡ ስሙ፡ ከገዳ
ም፡ ወጥተው[10]፡ ረድተው፡ ነበረ።

ምዕራፍ፡ ፳፮፡ ።

፮ [11]መንዝ፡ በደረስ፡ ጊዜ፡ ንጉሡ[12]፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡
በሠራተ፡ መንግሥት፡ ጳጳሱ፡ አቡነ፡ ሰላማ፡ በሠራተ፡
ቤተ[12]፡ ክህነት፡ ሆነው፡ አምረው፡ ነጋሪት፡ እየተመቱ[12]፡ እ
ያገሱ። ቀንደ፡ መለከቱ፡ ምድር፡ እያናወጠ፡ የሚጥም
ኤፍራታ፡ ሰው፡ ቢያይ፡ ደነገጠ፡ ተንቀጠቀጠ። ሰገደ፡
፯ አመነ። [+] አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ግን፡ አባት፡ ያለህ፡ የአባት
ህን፡ እስጥሃለሁ[13]፡ አባት፡ የሌለህ፡ እኔን፡ ደጅ፡ ጥናኝ፡
ብለው፡ አዋጅ፡ ነገሩ። ቀ፲ቀን፡ ጦር፡ አሚ፡ ቴዎድሮስ፡

1. M2 መንገዱ 2. M2 Add. ፬ 3. M2 Add. እሱም፡ የቅጣት፡ መጀመሪያ፡ አደረጋቸው። 4 M2 ይህን
5. M2 ይግረገው ብለው 6. M2 በ፲፱፻፶፪ 7. M2 የማ፳ው
8. M2 Add. ውጊያ 9. M2 Add. ግን 10. M2 ከግድም፡ መጥተው 11. M2 Add. ከዚህ በኋላ 12. M2 Om.
13. M2 ሰጥቼሃለሁ

በዘመን፡ ጸሐፊው፡ ቤሉ፡ ዑራኤል[1]፡ መልአክ፡ ለሄኖክ፡ ልብስ
ጽንግል፡ የተናገረው፡ ራዕዩ፡ ቢጸርክ፡ ነው? ራዕዩም፡ እ
ንጹህ፡ ነው? "ኢፍቁርየ፡ ዑራኤል[1]፡ መልአክ፡ ዘይትወለድ
እምቤተ፡ ያዕቆብ፡ ይከይድቀ[2]፡ ለምድሪ፡ ሰቀ፡ ፻፶ወ፰ዓመ
ተ፡ ወእስከ፡ ፯ትውልድ፡ ይኀልፍ፡ ይሀንትም፡ ሲቈጥሩት፡ ያስ
ረጻል፡፡ ነጋ፲[3]፡ ፫ ዘመን፡ ⌐አብዩ፡ ፲፡ ዘመን፡ ስብስቴ፡ ፲፱፡ ዘመ
ን[4]፡ ወሰን፡ ሰገድ፡ ፴፫[5]፡ ዘመን፡፡ ሣህለ፡ ሥላሴ፡ ፬[6] ዘመን፡ ኃ
ይሉ፡ መለኮት፡ ⌐፴፩ (29)[7] ዘመን፡ ዳጦር፡ ፻፶፰[8]፡ ማለትነው፡
፬ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ቻር[9]፡ ሥላሴ፡ ሲጸርክ፡ የሸዋ፡ ስ
ር፡ ብዙ፡ ሰው፡ ፈጀ፡፡ ኃይለ፡ መለኮትም፡ ሊዋጋ፡ ተሰናዳ፡፡
ቶሎ፡ መስከ፡ ከሚባለው፡ ሜዳ፡ ተጸንካበር፡ በላይ፡ ስፍር
ይጠብቅ፡ ጀመር፡፡ ያን፡ ወሬት፡ ኃይለ፡ መለኮት፡ ቤና፡ አጸረ፡
አልነበረም፡፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ተስልፎ፡ ዳብረ፡ ብርሃ
ን፡ ሲጸርክ፡ የሸዋው፡ አቶ፡ በዘብህ፡ ብዙ፡ ፈረሰኛ፡ ዞ
ሮ፡ ጋልቦ፡ ገብቶ፡ ብዙ፡ ሰው፡ ፈጀ፡፡ ኃይለ፡ መለኮትም፡ ሕ
ማሙ፡ በረታበትና፡ ከመሀል፡ ሞተ፡፡ ⌐ጎዳር፡ ፴ቀን፡ አረፈ[10]፡+
፭ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ደገኛ መድፍ፡ ብዙ፡ ሠራዊቱን፡ አሰ
ልፎ፡ ሲጠብቅ፡ ተመሀል፡ የኃይለ፡ መለኮትን፡ ሞት፡ ወሬ
⌐ነጋሪ፡ መጣ[11]፡፡ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ የኃይለ፡ መለኮትን፡ ሞ
ት፡ አለምን፡ ብሎ፡ እንደተሰለፈ፡ ፕሪ፡ ቀን፡ ግፋኝን፡ ቶሎ
መስከ፡ መጣ[12]፡ ቶሎ፡ መስከ[13]፡ ለደረሰ፡ ጊዜ፡ የሚቀበርበትን፡

1. M2 ዐርኤል 2. M2 ይኂንንቀ 3. M2 ነጋሢ
4. M2 ስብስቴ ፳፭፡ ዘመን፡ አብዩ፡ ፲፭፡ ዘመን፤ አምዶ፡ ኢየሱስ፡ ፴፲ ዘመን፤ አስፋ፡ ወሰን፡ ፴፲ ዘመን 5. M2 ፬ 6. M2 ፴፬
7. M2 ፲ 8. M2 Add. ዘመን 9. M2 ፕር
10. M2 የጎዳር፡ አመ፡ ፴፡ ሰት፡ አለፈ ::; 1848 is also glossed in the right margin 11. M1 መጣከት 12. M2 ማፋትን፡ ፄጸ ::
13. M2 Add. ከሚባል፡ ስፍራ

[78]

በታ፡ ጠረቅ፡ በሰላይ፡ ጥቂት፡ ሰው፡ ሆሞ፡ ይትበሉ፡ በግዕ፡ ወ
ሬዳ፡፡ ወራዊቶን፡ እስፍሮ፡ ክዳን፡ ሳይ፡ ተወ፡፡ ኋይለ፡ መ
፮ ለከት፡ መቃብር፡ ሲወርዱ፡ ባየ፡ ጊዜ፡[1] አዘነ፡፡ + ሸየቃጆ፡ ዓን፡
በኋይለ፡ መለከት፡ ሞት፡ አንዝነው፡ ጦርነት፡ አሳሰሎም፡፡ ነ
ፓ፡ ቶሎ፡ ቶሎ፡ ገበለው፡ ቀብረው፡ የኋይለ፡ መለኮትን፡ ልጅ[2]
ምኒልክን፡ ይዘው፡ ሸሹ፡፡ ልጁንም[3]፡ ይዘው፡ እንደሸሹ፡
አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ከደብረ፡ በግዕ፡ ፊጥኖ፡ ወ
ጥቶ፡ ⌈ቁሬ፡ ሳይ[4]፡ ከመግባከው፡ መሄዱ፡ ሳይ[5]፡ ሲደርስ፡ ከደን
ው፡ ሳይ፡ ያሰፈረውን፡ ጦር፡ ሀዱ፡ አያምልጥህ፡ ብሎ፡ አ
፯ ዘዘው፡፡ እርሱም[6]፡ በኋላ፡ ይከተል፡ ጀመር፡፡ + የወሬን[7]፡ ወይ
ዳ፡ ዘልቆ፡ መንዝ[8]፡ ሲደርስ፡ በሬክ፡ እንግዳ፡ እግር፡ ብዙ[5]
ጦር፡ አዘዘ፡፡ ወደ፡ በረከት፡ ሰደዳና፡ እርሱም፡ ወደምን
ጀር፡ ኼደ፡፡ የዚሁ፡ ጊዜ፡ የሸዋ፡ መኳንንት፡ ልጅ፡ ም
ኒልክን፡ ይዘው፡ ከአርቂት[9]፡ ተነሥተው፡ ቆላ፡ ቆላውን፡ ሸ
ዶው፡ ከሰምን[10]፡ ተሻገረው፡ ወደ፡ በረከት፡ ገቡ፡ ለሎ[11]፡ ከ
ነሬስ፡ እንግዳ፡ ጋር፡ ተጋበሙ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ገርቶ፡ ጠ
፰ ርነት፡ ሆነ፡፡ ብዙ፡ ሰው፡ አለቀ፡፡ + ኢቶ፡ ናዳውና፡ አቶ፡
እንዳርጌ[12]፡ አቶ፡ ሀብቴ፡ ልጅ፡ ምኒልክን፡ ይዘው፡ በፈረ
ስ፡ አመለጡ፡፡ ያን፡ ቀን፡ አቶ፡ በዛብህ፡ ተያዘ፡፡ ይህን
ሆነ፡ በኋላ፡ እንዳላመለጠ፡ ባየ፡ ጊዜ፡ እንግባ፡ በከንቱ፡ አ
ንን ከሬተት፡ ብለው፡ መከፋና፡ ኋርቀው፡ ልጅ፡ ምኒል

1. M2 Add. አፄ፡ ቴዎድሮስ 2. M2 Add. ልጅ 3. M2 ልጅን
4. M1 ቁሬ, M2 ጠሬ 5. M2 Om. 6. M2 እርሱ
7. M1 & M2 የጠሬን 8. M2 መገዘዝ 9. M2 ከእርርት
10. M2 ከሰምን 11. M1 & M2 ሊሎ 12. M2 ዳርጌ

ክን፡ ይዞው፡ ገቡ። አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ዱስ፡ አሰው። ልጅ
ምኒልክ፡ የ፲፫፡ ዓመት፡ ልጅ፡ ነበር። እቴ፡ ⌈ታጸገም፡ ወጣት[1]
ጎበዝ፡ ነበር። ሁሉም፡ በአፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እጅ፡ ገቡ።
፱ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ የኋይሉ፡ ሠለክትን፡ ሹመዋምንት፡
መርምሮ፡ ⌈በራስ፡ ካሣ፡ ባለው[2]፡ ወንዝ፡ ብዙ[3]፡ ተራዛሚ፡ ነፍጥ
አገኘ። በየካቲት፡ ፲፱ ቀን፡ በ፲፰፻፵፰[4] ዓመተ፡ ምሕረት፡ የሣ
ህለ፡ ሥላሴን[5]፡ መርዕድ፡ አዝማች፡ ኋይሉ፡ ሚካኤልን፡ በሸዋ፡
ሾመ። ሊቀ፡ አንጻርጋቸው፡ አበጋዝነት፡ ሰጥቶ፡ በደሰኘገበ
ት፡ ጽና፡ የሣህለ፡ ሥላሴ፡ ሠርዓት፡ ይርጋ፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነ
፲ ገረ[6]፡ ከአስማሌ፡ በኋላ፡ ወሎ፡ ተመልሶ+ ልጅ፡ ምኒልክን፡
መቅደላ፡ አምባ፡ አግብቶ፡ ራሱ፡ ወሬን[7]፡ ጠገዴ፡ አደረ፡
ከዚያ፡ ተመልሶ፡ የዳሬን፡ ጋላ፡ እያጠመ፡ ተዳካ፡ ጋሎን፡
፲፩ ሊይዝ፡ ወደጎጃምም፡ መጣ፡ +ጎንደሬ፡ ከቦ[8]፡ ሰፈረ። ተዘያ
ተነሥቶ[9]፡ በቋራ፡ ወርዶ፡ ሱዳን፡ አፋፍ፡ ሰፈረ። መርሐ፡ ቤቴ
ን፡ ሊጥፋ፡ መስሎ፡ የጋላን[10]፡ ጋላ፡ እየዘረፈ፡ መጥቶ፡ ወ
ደ፡ ደብረ፡ ሊባኖስ፡ ደጋ፡ አሰፋ፡ ጀርሶ[11]፡ ሰፈረ። በነጋ
ው፡ በሆርሴ[12]፡ ወርዶ፡ በዐባይ፡ ፋፋ፡ ሰፋሳት፡ ሴኮፍ[13]፡ ሠ
ራዊት፡ በወሀ፡ ሞቶ፡ ተሻልቆ፡ ዐባይ፡ ለመሻገር፡ ክን
ፉ[14]፡ ተመኘ[15]፡ እጅር፡ ገመመ፡ የበዘበዙ፡ ነበር። በሚሥንቱ
ዐባይ፡ ደረሰ። ንጉሡ፡ ግን፡ አፋፍ፡ ላይ፡ መነኩር፡ ተክ
ሎ፡ ሠራዊቱ፡ ዐባይን፡ ሲሻገር፡ ያይ፡ ነበር። ኋላም፡[16]

1. M2 ዳርጌ፡ ወጠቅ 2. M2 በሌሳ፡ ከሚገባ 3. M2 Add. መርቡችና
4. M2 lacuna; 1848 is glossed in the left margin
5. M2 Add. ልጅ 6. M2 Add. የሸዋን፡ ሰገር 7. M2 ውሬን
8. M1 ካባይ፡ ከቦ, M2 ጠገዴ፡ ከቦ፡ ካይ 9. M2 Add. ሰካዩን፡ ሰፈረ። ተዘያ፡ ተነስቶ፡
10. M2 የገላንን 11. M2 Add. ካዩ
12. M2 በሆሮ 13. M2 ሲወርድ 14. M2 ካንፋ
15. M2 Add. መንገዱ 16. M2 ኋላውም

ከዳኔን[1]፡ የቀረውን፡ ከሬታውሬሪ[2]፡ የቀደመውን፡ እየተ
ሸሸገ፡ ብዙ፡ ሰው፡ ገደለ። የዓባይን፡ አቀበት፡ በታቅ[3]፡ አምባ፡
፲፮ ወጥቶ፡ የገወሬ[4]፡ ሰፈረ። +ያን፡ ጊዜ፡ ሸዋ፡ ሳይ፡ ⸢የገዙት፡ ሰዎ
ች[5]፡ እንቀናዝማች፡ ወልዴ፡ ጊዮርጊስ፡ የቢሩ፡ ሰዎች፡ ታስ
ረው፡ ይጋዙ፡ ነበር። ሸሬ፡ ከሚገል፡ አገር፡ ካይ፡ ሰቀላቸ
ው፡ ጳጳሱ፡ አቡነ፡ ሰላማ፡ ግን፡ ሠልጣን፡ እያሳቸው፡ በሚይ
ገባ፡ ቢገዙቱ፡ እኔ፡ በመንፈሳዊ፡ ቀጣት፡ እቀጣለሁ፡ አለ።
እሪዩ፡ ግን፡ ቢመረመሩ፡ ወታደሮች፡ ሆነው፡ ተገኙ። መነኰ
ሴ፡ መስለው፡ ጠምጥመው፡ የገዙቱ በቱም[6]፡ ምክንያትም፡
ወታደር፡ የሸዋና፡ የጋላ፡ ጦር፡ ጠብመንጃ፡ ሰልቺዎች፡ በ
ብልሀት፡ እንገሩ፡ ሊመለስ፡ መነኮሳት፡ ከነዙሪያ፡ ወጥተው፡ ገ
ዘቱ፡ ለማለት፡ ነበር፡ ግን፡ አልሆነም፡ ንጉሡ፡ ታወቀ[7]።
፲፯ እቴ፡ ቴዎድሮስ፡ በግዶን፡ ሲሻገር፡ ተድጎ፡ ጋሎ
ኦሮሞ፡ ጀበላ፡ አምባ፡ ገባ። አቡነ፡ ሰላማ፡ የወገራ[8]፡ የሰፈረ
ሰት፡ ከህናቱ፡ አስፈገጡ። ጸሐፊ፡ ታቦርህ፡ ዘአስተአጸበ፡ ታ
፲፰ ቀልል፡ መኑ፡ ከማከ፡ በአማ፡ አልቦ፡ ዘይሰአነከ። አሉ። +ያን፡
ጊዜ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ጀበላን፡ ለብር[9]፡ ተድጎ፡ ጋሎንን
ይዞ፡ መንቆረር፡ ኣይ፡ ሰፈረ። ⸢ቻንቢትም፡ ተናገረ[10]። ከዚህ
በታ፡ ዳግ፡ ንጉሥ፡ ይነግሥ በታል[10]፡ ታቦት፡ ይተከልበታል፡ ብሎ፡
፲፱ መንፈስ፡ እግዚአብሔር፡[11] እናገረው። +ጀበላ[12]፡ እንዳልተሰበረ
ች፡ ነገየ፡ ጊዜ፡ ⸢ዐርጋብ፡ ወረዳ[10]፡ እሬት፡ መክራክር፡ ኣይ፡ ሰፈረ፡

1. M2 ከጳጷን፡ ጠር 2. M2 Add. ጠር 3. M2 በታካቅ
4. M2 የገወሬ 5. M2 የገዙ 6. M2 የገዙቱበት
7. M2 ታወቀባቸው 8. M1 & M2 የገወሬ 9. M2 ሊሰብር
10. M2 Om. 11. M2 Add. ትንቢት 12. M2 ግን፡ ጀበላ

[81]

ወሬ፡ዘቅዝቅ፡ለቀቀበት። ያን፡ጊዜ፡የተጽፉ፡ጌቶ፡ሰሎ፡
ፊታውራሪ፡ቾካ፡[1]በጾር (ተይዞ)[2]፡ነበር። ለጋንዴስ፡ሳይ፡ተ
ይዞ፡ባሪ፡ገበያ፡ተሰቀለ። ያን፡ጊዜ፡አልቃሹ[3]፡ፊታውራሪ፡
ቾካ፡ሸማው፡አልቅበት፡⌈እንደያው፡ተንጠልጥሎ[4]፡ባ
ገዶን፡አየሁት፡አለች። ⌈ደግሞ፡እንጂታ፡ሴት፡ወይ፡አ
ልተገረክ፡ደይ፡ሁሉ፡ሰው፡፥ንጉሥ፡መስቀልዎን፡ዘሐው
፲፮ ምነው፡? አለች። [5] ⁺ከዚህ፡በኋላ፡የዲገምን፡ዶር፡አየበ
ረበረ[6]፡እየበረቀሰ፡ወንዶ፡⌈ገብሬ፡ወልዴ[7]፡ካሣ፡ቢከውርን
ሌሎችንም፡ብዙ፡ሹፍታ፡ይዞ፡በዋዳን፡አጼርን፡የጊቻ
ንና፡የቀጨምን፡ዶር፡እየበረበረ[8]፡በልምበጫ፡ወርዶ፡
፲፯ የያዘውን፡ሁሉ፡ሽፍታ፡ሰቀለው። ⁺ከዚያ፡ወዲያ፡ካቤተ
ክርስቲያን፡ገባ። በምሥራቅ፡የተሣለውን፡የዳጃች፡ነጮን
ሥዕል፡ከሀገሩን፡አይቶ፡አስጸየሬው[9]። በቤቱ፡ክርስቲያን፡
ተመጓፅም፡ይሣልበታል፡እኛ፡እንደ፡⌈ሠጋዊ፡ሰው[10]፡ከ
ብካብ[11]፡ይሣልበታል፡ብሎ፡ሠዐሊውን፡አስቆ፡ምሀሩ
ን፡ነቀፈው።

፲፰ ፊታውራሪ፡ቾካ፡ባሪ፡ገበዬ[12]፡በተሰቀለ፡ጊዜ
ልጁ[13]፡ተሰቀለ። ያን፡ጊዜ፡እናቱ፡ስታለቅስ፡"አባትና፡ልጁ፡
ተጣልተው፡በገመድ፡እንኳ፡ልቅደም፡አሉ፡ወይ፡እንዴት
መልመድ፡ምንም፡ብትጸነኝ፡⌈ገመዱ፡ነበሩ[14]፡ምንም
ብትጸነኝ፡ቀምበሩ፡ነበሩ፡እናቴ፡ሽጉጥ፡አደረም፡ወይ፡

1. M2 Add. የሚገባ
2. M1 & M2 Om.
3. M2 Add. እንደህ፡ክከች
4. M2 እንደተሰቀለ
5. M2 This poem follows that of ch. 25/18 below
6. M2 Om.
7. M2 ገበሬ፡ወልዴን
8. M2 Add. ዘቅዝቅ
9. M2 ነቀፈ
10. M2 ከዳሪሽ
11. M2 Add መቸ
12. M1 & M2 ገበያ
13. M2 Add. ከበር
14. M2 ማገዱ፡ስበኞች

ፊ፳፡፡ ⌐ፊታውራሪ፡ ቾኮል፡ ሁልጊዜ፡ ክፉት፡ መፈናን፡ ቁ
፲፱ ሬጡት፡ ሊበቀሉበት፡፡ [1] እስጃ፡፡ [+] ያን፡ ጊዜ፡ ደግሞ፡ ጠጅቱ፡ [2] የደ
ጃች፡ ተጸሳ፡ ዕቁብ፡ ተደሄ፡ [3] በእሁት፡ ተቃጠለች፡፡ እንደገ.
⌐የበኘሌ፡ የሰንበ ትጳርስ፡ ነጻ፡ አዋሬ፡ [4] ቀርታለች፡ ጠጅቱ፡ሴ
፳ ልያስ፡፡ ተነሡ፡ ተለቀቁ፡፡ ግንቦ፡ ብዙ፡ ነበር፡፡ [+] እዬ፡ ቴዎ
ድሮስ፡ ደምበጫ፡ አሉ፡ ለመደብዳት፡ ሳይ፡ ቢፍሮ፡ ⌐
ካን፡ [5] ቀሰ፡፡ ወገዬን፡ ⌐በዳንገል፡ በር፡ [6] ተሻግሮ፡
በጎ ምድር፡ ሊጸርስ፡ ነፍጠኛ፡ የሚገል፡ በጅታ፡ ብዙ፡ ሰው
ገደለበት፡፡ ንጉሠም፡ ጐንደር፡ ገብቶ፡ ሠራዊቱን፡ በተሠሬ
፳፩ አከረመው፡፡ [+] የዚህ፡ ጊዜ፡ ተድሳ፡ ጋሉ፡ ከ፳በላ፡ ወጥቶ፡
የአጤ፡ ቴዎድሮስን፡ ምስለኔ፡ ራስ፡ እንግዳን፡ ጉሊትስ
ዴ፡ ወጋው፡፡ ተኩሶ፡ ሊስተው፡ በሽጉጥ፡ ምዝግዝግ፡ ገ
ደለና፡ ድል፡ ሆነ፡ በፈረስ፡ አምልጦ፡ ፳በላ፡ ገባ፡፡ [7] ራስ
፳፪ እንግዳም፡ ድል፡ አድርጎ፡ ምርኮኛውን፡ አሰናበተ፡፡ [+] ዬ
ሽ፡ ነገር፡ አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ምርኮኛውን፡ ሲ
ዴ፡ ቀጣ፡ ቀረ፡ ብሎ፡ ተቆጥቶ፡ ራስ፡ እንግዳን፡ አስወስዶ፡
አሠረና፡ ራስ፡ ውቤን፡ ምስለኔ፡ ሾመና፡ ሰደደ፡፡ ያን፡ ጊዜ
ከዝማሬ፡፡ ደጃዝማች፡ ተድላ፡ መቺ፡ ገንዘብ፡ ወደደ፡
ተኩሶ፡ እምዝግዝጎ፡ ቻሉሳቸው፡ [8] ሸዳ፡፡ ዳለ፡
፳፫ ያን፡ ወራት፡ ደጃች፡ ብሩን፡ ደጃች፡ ተሰማ
ን፡ አርባ፡ አምባ፡ ሳይ፡ ኢስሮአቸው፡ ነበር፡፡ የደጃች፡ ተሰማ

1. M2 Om. 2. M2 Add. ጌልያስ፡ የምትገባ፡ ቤት
3. M2 Add. ሃዳጉሬ፡ ካይ 4. M2 የሰገሬ፡ የሰንበት፡ ትዳርስ፡ ነዳጉሬ
5. M1 & M2 ፋሲካን 6. M2 በግብር
7. M2 1848፡ነሐሴ is glossed in the left margin
8. M2 ቻኩሳቸው

የንጉሡ፡ አባት፡ መምህር፡ ክንፉ፡ ሚካኤል፡ ሊቃሮ፡ ከዚያው
ነበሩ፡፡ ራሽን፡ ራ፟ስ፡ አሊን፡ አሊ፡ ሰጥቻቸው፡ ብሎ
፵፬ ለደጃ፟ች፡ ተድላ፡ ሰጡ፡፡ ደሽመም፡ የደጃ፟ች፡ ተሰማ፡ ራ፟ስ፡
ራ፟ስ፡ የናቴ፡ አገር፡ ማቻክል፡ ገነት፡ አቦ፡ ይገኛል፡፡ ፊት፡ ተቡ፡
አቦ፡ ይገል፡ ነበር፡፡ ደህናም፡ የራ፟ስ[1]፡ እናት፡ ወይዘሮ፡ ም
ስካብ[2]፡ ነገድዋ፡ ከአፄ፡ እስክንድር፡ የማርታ፡ የቴዎድ
ሮስ፡ የዳመት፡ ክርስቶስ፡ የጎዣምብ፡ ⌈የ፪ን፡ ደ ደጃ/ማሪር/
የስዩማን[3]፡ የፋና፡ ዘር፡ ናት፡፡ በአንድ፡ ወገንም፡ የታደ
ሉ፡ የሉስ፡ ባዮ[4]፡ ከርስቶስ፡ የመልክአ፡ ክርስቶስ፡ የአርቄ[5]
⌈የኤ ፵፭ ልያ[6]፡ የቶፋ[7]፡ በቃ፡ ዘር[8]፡ ናት፡፡ ደጃ፟ች፡ ተድላ
ም፡ ራ፟ስ፡ አሊን፡ ተቀብሎ፡ ከራ፟ስ፡ ነገሬ፡ ንጉሡ፡ ጋር፡
ደዌት፡ ይደገም[9]፡ ብሎ፡ ጅበሳ፡ አስቀመጠው፡፡ ያን፡ ጊዜ
፵፮ መምህሩ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወርቄ[10]፡ ነበር፡፡[11] ደጃ፟ች፡ ተሰማ
ም፡ አርባ፡ አምባ፡ ላይ፡ እንደታሠሩ፡ ታመመ፡፡ ከመሞቼ፡
ጎጆርጊስ፡ ⌈ከዴገሬ፡ ከሚካር[12]፡ ወሀ፡ አምጥታችሁ፡ ብታጠጡ
ኝ[13]፡ በዳንሁ፡ እለና፡ ተመኘ፡፡ ደህ፡ የሀገሩ፡ ናፍቆት፡ ይዘታል፡ ነው
እንጂ፡ ከሞት፡ ሊአድነው፡ ሆኖ፡ አይደለም፡፡ ዳዊት፡ ከቤተልሔ
ም፡ ውሀ፡ እንደተመኘ፡ ሁሉ፡ ነው፡፡[14] ደጃ፟ች፡ ተሰማም፡ እዚያው
፵፯ እንደታሠሩ፡ ታመመ፡ ሞተ[15]፡፡ ያን፡ ወራት፡ አባ፡ ወልደ፡ ሥላሴ[16]፡
የጳጳሱ፡ ቄስ፡ የንጉሡ፡ ራ፟ስን፡ ለምዶ፡ በሐሰት፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡
ክርስቶስ፡ ገመናውን፡ ገለጠበት፡፡ በኧኧኮት፡ መስራቁ፡ ቀ

1. M2 Add. ክዳል 2. M2 ምዕካብ 3. M2 የጀን፤ የበሶምን
4. M2 ብዕክ 5. M2 የዕርቀ 6. M2 የኤዮልያ
7. M1 የቶፋ, M2 የቱፋ 8. M2 ልጅ 9. M2 ይማር
10. M2 Add. ይገል 11. M2 Add. ከዚያ፡ በራት፡ ልጅ፡ ክዳል፡ ከራንታ፡
ወልዶ፡ ሴም፡ ዘንድ፡ ደምበጫ፡ ይማር፡ ነበር፡፡ 12. M2 ከሀገሬ፡ ከማር
13. M2 ብታጠጡኝ 14. M2 Add. እንጅ 15. M2 1849 is glossed
in the left margin 16. M2 Add. የሚገል

ርቶ፡ በነሡት፡ አጸረገው፡፡ ያውም፡ ፳ሮቀን፡ በገሏ
ቀ፡ ጌታ፡ አስዩዝ፡ በተንኮል፡ የመጋኛ፡[1] የመጋኛ፡ መጽሓፊ
ት፡ ሳጽርጎሏት፡ ነበሮ፡ ነው፡፡ የዚህ፡[2] ባልቀ፡ ተንኮል፡ መ
፳፲ ሆኑን፡ አውቆ፡ ከሰሰው፡፡ አጸባባይ፡ ወሰደው፡፡[+] ይህ
ነገር፡ ሲጀምር፡ ተሟላ፡ በሰማይ፡ ጊዜ፡ ተቆጨ፡፡[3] እንደ፡ እንስ
ሳ፡ ኢጽርገይ፡[4] ተኳከስአልና፡[5] ነበሩ፡[1] ነበሩ፡ አገረረው፡፡ ያም[6]
ገበሬ፡[7] በአጸባባይ፡ መሠቂያ፡ ሆነ፡፡ አባ፡ ወልዳ፡ ሥላሴ
የወገን፡ የሬኛ፡[8] ማስገጨ፡ ሆነ፡፡ ጨንቃ፡ ሰበር፡ ይዞ፡ ሰረራ፡
ቢሄቸው፡ አባ፡ ወልዳ፡ ሥላሴ፡ ያውን፡ ፋርጁ፡ አሰባቸው፡
አባ፡ ወልዳ፡ ሥላሴ፡ ምናኔ፡[1] ምናኔ፡ ቆብ፡ ከገዳማ
ሳ፡ አንሳትይ፡ ከኔ፡፡ እያሉ፡ ዘለፋቸው፡፡

ምዕራፍ፡ ፸፪፡፡

፮ ልጅ፡ አሊ፡ ተሰማ፡ ከጎጃም፡ ተሸሻ፡ ቢቸና
ኖር፡ በ፲፰[9] ዘመን፡[10] አቤቶ፡ አሳዶኛ፡ ቢሊ፡ በሰርቆት፡ ከጎ
ጃሙ፡ ተሻሳ፡ በቀበጣ፡ ከወይዘሮ፡ ጉግሳ፡ ዳርስ፡ ጎ
ጃም፡ ተሻሳም፡ ሰምቶ፡ ተጣላው፡፡ ሊሰፍረው፡ መ
ከረ፡፡ ነገር፡ ግን፡ ከመኳንንት፡ አንዱ፡ ፊንታ፡ ወዳጁ፡[11]
ያሚገባው፡ በፈረስ፡ ንግግር፡ "ልጅ፡ አሊ፡ ያህ፡ እ
ስክ፡ አሁን፡ ምንቀ፡[1] በአጅ፡ ግቆት፡ በከንፈር፡ ንክሶ፡
ልጅ፡ አሊ፡ ነህ፡ እስኪ፡ አሁን፡ ምንቀ፡ ፎረ፡ ወዳጆ፡" አስለው[+]
፪ የዚህ፡ ጊዜ፡ ልጅ፡ አሊ፡ አወቀ፡[12] አሽከሮቹን፡ አስከትሎ

1. M2 Om. 2. M2 Add. ጊዜ 3. M2 ተቆጣ
4. M2 ኢሠርሬሀ 5. M1 ተኳከሀኣልና, M2 ተካካሰሀን
6. M2 ያ 7. M2 Add. ገኩቆም 8. M2 አረኛ
9. M2 በ፲፫ 10. M2 1850 is glossed in the left margin
11. M2 ወዳጆ 12. M2 ነቃና

ወጸ፡ ጸጋ[1]፡ ክበለእ፡፡ ጠለዛሞ፡ ከሚገል፡ እገር፡ ከሃገፉ፡ ከ
ብሪ፡ ጽሃ፡ ዘንጻ፡ ኽጸ፡፡ ቀን፡ ቀን፡ በዱር፡ ሌሊት[2]፡ በቤትተ
ክኽሎ፡ ተቀሰጠ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ አብረው፡ የነበሩ፡ የልጅ፡ ነት፡ እ
ኽክሮች፡ መርኽ፡ ፀጸሉ፡ ተከሰየ፡ አሉት፡ እኛ፡ ብቻ፡ ጸረከ፡ ሀ
፫ ኽኽ፡ እንግዳ፡ ናቸው፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ወደዘሮ፡ ጉጸዩ፡ ከ
ልጅ፡ እጸል፡ ራስ፡ በዘካሀን፡ ፀንክ፡ ነበር፡፡ ጸጃቾ፡ ተጹ
ላ፡ የልጅ፡ አጸልን፡ የልጅ፡ እናት[3]፡ ገረሩት፡ ብዙ፡ ሠቃይ፡
አሣየት፡፡

፬ ከዚያ፡ ወዲያ፡ ጸጃቾ፡ ተጹላ፡ ልጅ፡ አጸልን፡ ይሬ
ልግ፡ ጃመር፡፡ በምክንያቱ፡ አዪ፡ ቴዎድሮስን፡ ሊሰልል[4]፡
ገለቴ፡ ከገለባንና፡ ተከሰየ፡ ጸረክን፡ ሊይዝ፡ ወጸዐቒዬ፡ በ
ወጠበት፡ ልጅ፡ እጸል፡ ናዝሬቴ፡ እንግዳን፡ ተከሰየ፡ እ
ሉትን[5]፡ ወደዘሮ፡ ጉጸዬን፡ አስከጭቆ፡ ከተማውን፡ ሀን
፭ ቆረርን፡ ቤት[6]፡ አቃጥሎ፡ እርስዋንም፡ ይዞ[3]፡ በጸገም፡ ጸ
ር፡ ገባ፡፡ የከተማውን፡ መቃጠልና፡ የወደዘሮ፡ ጉጸዬን፡
ከጸት፡ ጸጃቾ፡ ተጹላ፡ በከሰየ፡ ጊዜ፡ ከሀዲጠ፡ ተነሠቶ፡ ጸ
ጋ፡ ጸሞት፡ ወጥቶ[7]፡ በጸገም፡ ዱር፡ ወረረ፡ እጸረገ፡፡ ልጅ
እጸልና፡ ናዝሬቴ፡ እንግዳ፡ ወደዘሮ፡ ጉጸዬ፡ አመለጡ፡
፮ ተከሰየ፡ እሉት፡ በዝምብል[8]፡ ዱር፡ ተኽኽሎ፡ ተያዘ፡፡ የተከ
ሰየ፡ እሉት፡ ቤት፡ ገሠገሠ፡ ሚካኤል[9]፡ ነበረ፡፡ ቤቱ፡ ተበረበ
ረ፡፡ ከብቱ፡ ተወረሰ፡፡ የታቦት፡ ዕቃ፡ ጸወል፡ ከጸቀር[10]፡ ጸጠ

1. M2 Add. ዳሞት 2. M2 ቤት፡ ቤት 3. M2 Om.
4. M2 ሊሰልል 5. M2 Add. ሰዩ 6. M2 ቤት
7. M2 ዳሞትን፡ መጥቶ 8. M2 በዝንብል 9. M2 Add. ካβ
10. M2 Add. ተዘረፈ፡፡

ሉንጎም፡ የየውሸ፡ ሢካኤል፡ ከጠው። ደጃች፡ ተድላም፡
ተከተሉ፡ አሉሳን፡ ከተማቦን፡ በእቃጠልይበት፡ ዕቁቤን፡
በወከደይበት፡ ተፋረደኝ፡ ካሳ፡ ┌ተፋረደው።[1] ተፈረደ
፯ በት። +ዓን፡ ፳ዘ፡ አንዷች፡ ሴት፡ "ከሠጋው፡ አልበላሁ፡
ከጠጅ፡ አልጠጣሁ፡ እናውቀው፡ አያውቀኝ፡ አሉ፡
┌ተከሰማን፡ ቢቀጣው፡[2] ሰጪ፡ ቀኝ፡ "አሰች። ገልጽ፡ ነው፡ ቢሉ
ቆት፡ አይደለም። እንዳያው፡ በያሳዝኑኝ፡ ነው፡ አሉ።
ዓን፡ ፳ዘ፡ ካዘ፡ ዳያኔት፡ ፍርድ፡ ተፈረደ። እንደሁም፡
እናቃጥለው፡[3] ይቃጠል፡ አሉ። እንደሁም፡ እጅ፡ ይቆ
ረጥ፡ አሉት። እንደሁም፡ ተገርፎ፡ ይታሰር፡ ከካቶ፡ ይወሰ
ድ፡ አሉ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ገርፎ፡ ሺ፡ በለ፡ አሠረው።
፰ የዘህ፡ ፳ዘ፡ አዬ፡ ቴዎድሮስ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ሳይ
ተቀምጦ፡ ነበር። የግብጹ፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡ አቡነ፡ ቄርሎስ፡
መጣና፡ ተገናኘው።[4] የመጣበት፡ ነገር፡ እንግሊዞች፡ ያ
፱ በዛል፡ ከሰማልት፡ ቀርቶ አል። +ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ ወረዚመኖ፡ ፳፬፡[5] ሸዳ፡ ኋላ፡[6] የፈረሰውን፡ ቤተ፡ ክ
ርስቲያን፡ ታቦት፡ ሠደተኚ፡ ዋሊያን፡ ታቦት፡ ሠዋርያን፡
ሠቅደሱ፡ አገብቶ፡ ከሀናት፡ ሠራበት። ግራዝማች፡ ዓሊ
ሬዳንና፡ አሬ፡ ንጉሥ፡ ወርቂን፡ ሾሞ፡ ሰቀሎ፡ ሠቅደሱ፡ ይ
፲ ገባ፡ ካሳ፡ እቅጭ፡ ነገሮ፡ +ወደበጌምድር፡ ሌመለስ፡ የ
ሣይለ፡ ሥላሴ፡ ሬጅ፡ አቤቶ፡ ከደፉ፡ ┌ከ ተ፡[7] ከሸዋ፡ ምሥራ

1. M2 Om. 2. M2 ተሰማ፡ ቢቀጣ 3. M2 እንዳቃጠለ
4. M2 1849 is glossed in the left margin 5. M2 ፳፬
6. M2 ፆኅ 7. M1 ከናቴ, M2 ሸፍቶ

፷፰ ታ፡ ሆነ። ፳፻ [1] እስር፡ ተፈታ። + በዘመነ፡ ወራት፡ ደጃዝማች፡ ኃ
ሉ፡ ሜጫ ጋ፡ አርጋ፡ አምባ፡ ታስሮ፡ ሳለ፡ ሚስቱ፡ ወይዘ
ሮ፡ የወሰብጸር፡ ከእልፍኝ፡ አሽከሮቹዋ፡ አንዱን፡ መ
ርጣ [2] ውሽሟ፡ አበጅታ፡ ነበር። ይህንም፡ ነገር፡ ደጃዝማ፡
ኃይሉ፡ በሰሙ፡ ጊዜ፡ አዘነ፡ በበገና፡ እስቀሱ። "መክሩው
ን [3]፡ በሰው፡ ላይ፡ እንዲደ፡ ሰቀለው፡ ምንኛ፡ ከበደኝ፡ እኔ
ብዬ ዘው። መክሩ፡ ሲመጣ፡ አይነገርም፡ አቀጽ+ሲገበ
ስ፡ አይሆንም፡ ቀን፡ ይጥላል፡ እንዲ። ዘሎው፡ ለዘለለ [4]፡ ሸምሄ
ው፡ ተቆጣ፡ እስከ ወዲያ፡ ድረስ፡ መጠቅለያው፡ ታጣ።
የለታም፡ አይምጡ፡ እኔም፡ አልመለስ፡

[5] እስከ፡ ወዲያው፡ ድረስ። እልፍኝ
ሰው፡ አይግባ፡ ሚስቴን፡ ሰው፡ አይያት፡ አይሉም፡ አ
ይሉም። በቅሎዎን፡ አትጫኑባት፡ አይሉም፡ አይሉ
ም [6]። ጠጅንም፡ ቀጠና፡ ሥጋውም፡ ጉልበ [7]፡ አይሉም፡ አ
ይሉም። ቀን፡ የጠላላት፡ የተገለበጠ [8]፡ ይደረጋል፡ ሁሉም።።
፷፲ እሉ። + የደጃዝማች፡ ኃይሉ፡ ግጥም፡ ብዙ፡ ነው። በሠራው፡ ነገ
ር፡ ብድሩ፡ ተከፈለ [9]። በዘመኑ፡ ጎጃምን፡ ሲገዛ፡ ያደረ
ገው፡ ክፋት፡ ተቆጥሮ፡ አያልቅም። ሚስቱ፡ ወይዘሮ፡ የው
ብዳር፡ ቤት፡ ክርስቲያን፡ ልትሳም፡ በምትሸኳበት [10]፡ ቀን፡
አስቀድሞ፡ ሰው፡ የገባ፡ እንደሆነ፡ የዱላ፡ በረዶ፡ ይወ
፷፱ ርድበት፡ ነበር። + በደረቤ፡ [11] ፲፩ አሥር፡ አሥር፡ እንከላላን

1. M2 ፳፻ 2. M2 መለምስ 3. M1 & M2 መካሬን
4. M2 ዘከሰለ 5. M2 ቀ፡ ቢቶና፡ ቀረ
6. M1 ፈረሱን፡ አትጫኑት፡ አይሉም፡ አይሉም፡ በቅሎዬን አትጫኑአት፡ እሱም፡ አይሉም, M2 Om.
7. M2 ጠጁ፡ ቀጠናበኝ ሥጋው፡ ጉልበቴንኝ 8. M2 Om.
9. M2 ብድሩን፡ ከፈለ 10. M2 በምትወጣበት፡ ቀን
11. M2 Add. በየወረዳው

ዓን፡ ለምስክ፡ ማኅሬዩ፡ ነበሩ፡ ደህወን፡ ኢስጨሬንቶ
ት፡ ነበር፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ በአህጉር፡ በስምበ፡ ሥጋ፡ ትንጻን፡
ኳየሰበሰበ፡ በእንስራው፡ እያደረገ፡ ወደሰማ፡ አም
በ፡ ኪወስዲው፡ ጅርውንና፡ ትክሻውን፡ እየነከሰ፡ ኢ
ስቸገረው፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ በሐቅስ፡ ኪአንጎራጉር
ነ ከመከራው፡ ሁሉ፡ የአንጻት፡ በስ+ Γየተሸከመው
፷፪ ን፡ ጅር፡ እየነከሰ[1]፡፡ ኒስ፡፡ +ደግሞ፡ የሴት፡ ብሬት፡
ጢጉር፡ ለበቅሎዎ[2]፡ ፈረጠት፡ ይበጅል፡፡ ብሎ፡ Γእም
ስት፡ አምስት፡ ጉንዶ[3]፡ ጠጉር፡ Γአምጡ፡ አለ[4]፡፡ በሚዛን፡
ካይ፡ መሳለት፡ ጊዜ፡ የሉትን፡ ጠጉር፡ እየጨመረ፡ ሊወኝ[5]፡
እምቢ፡ እያለ፡ Γተንጋለለ፡፡ [6]ወርቅ፡ ተገላገለው፡፡ ያን፡ ጊዜ፡
የሴት፡ ዘመድ፡ ሃሌሉው፡ ተቸገሮ፡ ነበር፡፡

፷፫ ደግሞ፡ አ፰፡ ቴዎድሮስ፡ እንዲደነብረው፡ ብሎ፡
ሶማን፡ ኪኢሠሩ፡ ፴ ገበዝ፡ ሆኖድን[7]፡ ተሸከሞ፡ ኪወጣ፡
ከጠገብ፡ በታ፡ ላይ፡ ተጨናንቆ፡ Γበግድ፡ ወንጭፉ[8]፡ ገደል
ይዞት፡ ገባና፡ አለቀ፡፡ ደግሞ፡ ደጃች፡ ኅብሩ፡ በሰሞን፡ ጊዜ፡
ገበሬ፡ ምንኛ፡ ተወደደ[9]፡ ነው፡፡ እንድነት፡ ወርዷ፡ አለ
፷፬ ቂ፡ ወይ? ብሎ፡ ኢሳገጠ፡፡ +አለሚገባ፡ ጀጅን፡ እግሩን፡ የ
ቆረጠው፡ ኪኖው፡ ብዙ፡ ነበረ፡፡ ደግሞ፡ ሁሉ፡ ክሬት፡ ክ
ርስቶስ፡ መዝሙ፡ ጊዜው፡ ኪዳርስ፡ በአጼ፡ ቴዎድሮ
ስ፡ እጅ፡ እግሀቱ፡ ሚስቱን፡ ለጠብደል፡ ማሰገጫ፡ አደ

1. M2 የተሸከሚውና ጅርና፡ ትክሻ፡ እየተናከሰ   2. M2 ሰበቅሎ
3. M2 ፲፪፡ ጉንዶ   4. M2 በሚዛን፡ አምጡ፡ ብሎ፡ በየወረደው፡ ጥሎ፡ ደጋውን፡ አስለቀሰው   5. M1 ሊሠኝ, M2 ሊሰኝ
6. M2 ዐጠ,   7. M2 ወንድ   8. M2 ወንዶ፡ ወንጭፎት
9. M1 ፋ M2 ተዋደደ

፳፰ ርጉ፡ ሲአስለቅሰው፡ ኖረ። +ደጃች፡ ብሩን፡ ለቅሶ፡ አፄ፡ ቴዎ
ድሮስ፡ በ1ሀ09፡ ጊዜ፡ ሰሬዎ፡ በድሎዋል፡ አሉና፡ ለቅጣል
ዎ፡ ነበሩ፡ ሳክ። ደጃች፡ ብሩም፡ ለጊዜው፡ ትዛዝን፡ አበርት
ቶ፡ ነበርና፡ መንግሥትዎን፡ ያከንብትልኝ፡ ቃሉ፡ ደረስ
ኝ፡ ᒥየጨሁሰዎት፡ ሰት፡ ይሆናል፡ አሉና፡ የእግዚአብሔርን፡[1]
ቁርጥ፡ ካወቅ፡ ይሆን፡ አለ። መልእክተኛው፡ ከመድረ
ሱ፡ ያንን፡ ውሽዐዓ፡ መብረቅ፡ ገደለው። ደጃች፡ ብሩም፡
ክርስቶስ፡ ሰማኝ፡ ፍርድን፡ ፈረደ። ባለጋራዮ፡ ሞተ፡ ነበሩ
፳፱ ሰኢ፡ ሳክ። +አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ሰምቶ፡ ተደነቀ። ሰክ፡
ደጃች፡ ብሩ፡ አጥብቀው፡ አዝነዋል? ክርስቶስ፡ ሰማቸው
በኋላም፡ ሊያዝኑ፡ ያደርሱብኛል። ብለው፡ ሊትተዩ፡ አምጣ
ልኝ፡ ᒥብለው፡ አዘዙ።[3] ከታሰረበት፡ ተፈትቶ፡ መደ፡ አፄ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ እጅ፡ ሊነሣ፡ ሲኼድ፡ ያው፡ ᒥጋኔን፡ ጥጊት፡ ትዕቢት፡
ተመልሶ፡ ያዘው።[4] ተከናንበ፡ ሎሚ፡ ያሀል፡ ድንጋይ፡ ᒥይዞ፡
ታኝ፡ በትከሻው፡ ይዞ፡ ሊታረቅ፡ መጣ።

፴ አፄ፡ ቴዎድሮስም፡ ከንጉንቡንና፡ የያዘው
ን፡ ድንጋይ፡ ሣኒክ፡ አይቶ፡ ተበሳጭቶ፡ ትዕቢትዎ፡ አከ
ቀቀዎምን፡ ቢለው፡ ከንብንቢ፡ እንደሆን፡ የሚልጋ፡ በ
ሬሀ፡ ጠጉሬን፡ ጨርሶት፡ በፍር፡ ነውኚስ። ካአብሬ
ጁው፡ ነገር፡ መቅደስ፡ ይቆዩ፡ አለ። እኔ፡ ልሬታዎ
ነበር። ክርስቶስ፡ መቆያ፡ የትዕቢት፡ ምክንያት፡ አመጣ

1. M2 የጮሁለት፡ ሰው፡ እከና፡ የዚያን 2. M2 Om.
3. M2 እከ 4. M2 ጋኔን፡ ጥንተ፡ ትቢት፡ እልከቀው፡ በኮ

ያ፡ ሬቋጺ፡ ሲሆን፡ ይፈቅዶ፡ እሰና፡ መቅዳት፡ ሰጸጸ
ው። ጸ፳፮፡ ብሩም፡ አቅርባችሁ፡ ቀዳት፡ ያን፡ ዛገ
ምበ፡ ጠ፲፩፡ እኔ፡ ተጠሞቻለሁ፡ መስሎኝ፡ ነበር፡ እንጂ።
አለ።[1]

ምዕራፍ፡ ፲፭።

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከ የላውጪ[2]
ጾም፡ ካደረጉ፡ ያኀክበው፡[3] ፲መር። ከ ደሀው፡ ጋር፡ በማዘር
ከፃፃሱ፡ ጋር፡ በምክር፡ አልከመማ፡ አለ። እንዴ፡ ጊዜም፡
ከፃፃበቱ፡[4] ከአበነ፡ ቆርለዕስ፡ ጋራና፡[5] ከአበኑ፡ ከሳማ፡ ጋር፡ ተ
ጣልተ፡ የጾንንጓናቸውን፡ ዘሪያ፡ በእጃቸው፡ አሳቸው፡ በነፍ
ግ፡ ዘብ፡ አስጠበቃቸው። ከዚህ፡ በኋላ፡ በሌላ፡ ቀን፡ በገላ
፪ ይ፡ ብዘት፡ ለተቃቸው። +አቡነ፡ ቄርለስም፡ እየተጸነቀ
ወደእንገሩ፡ ምስር፡ ተመለሰ። አቡነ፡ ሰላማ፡ ግን፡ እብሮ
እንገሩ፡ መኽዳ፡ ከ፲ሎ፡ ነበር። የመጀከጸው፡ ሆኖ። በሌ
ያና፡ አቡን፡ የወርቅ፡ ከብት፡ ነው፡ አለ። ነገር፡ ግን፡ በዚ
፫ ህ፡ ነገር፡ ንጉሡና፡ አቡኑ፡ ብዙ፡ ተለያዩ፡[6]+ የንጉሡ፡ ምግባር
እየተለወጠ፡ ሄደ። ጠጉና፡ ሣዳ፡ ጸሁ፡ ይዘርፋ፡ ፰
መረ። ይፈልቁንም፡ ዲብተራ፡ በንጉሡ፡ ሬት፡ የተጠላሁ
ነ። ይሰድበው፡ ፱መረ።[7] እርግሬ፡ እቴና፡ ወገራ፡ ሬሱን፡
፬ ታጠቂ፡ ወገቡን፡ ሰባቂ፡ ተመጽጸቂ፡[1] ይለው፡ ፲መረ።[8]+ ዐገ
ሞ፡ ምድር፡ በእጁ፡ ብሎ፡ በሳጠቀን፡ ነቅሎ፡ የምድሩ

1. M2 Om. 2. M1 "ሮስን፡ ሊጣላው, M2 "ሮስን፡ ክርስቶስ፡ ፊጽሞ፡ ሊጣላው 3. M2 ከሥርዓት የናወጥ
4. M2 ከሊቀ፡ ጳጳሱ 5. M2 "ኮስና፡ ከጳጳሱ
6. M2 ተለያዩ። 7. M2 Add. ስጽሎም 8. M2 ነበር

ረጠው። ንጉሡ[1]፡ ካሣም፡ ከነገለመዉቀሎች፡ ሰኞ፡ ገባ፡ ተ
ለቀለ።

ምዕራፍ፡ ፳፱።

፮ የፌጦ፡ ቶማስ፡ ነገር፡ ያስቸግር፡ ነበር። ለም
ሕረት፡ የተባለው፡ ለመዓት፡ ለመዓት፡ የተባለው፡ ለምሕ
ረት፡ ይሆን፡ ነበር።

፯ እንዴ፡ ያለ፡ ታላቅ፡ መዓት፡ በመቅደላ፡ የነበረ
ውን፡ እስር፡ ገደል፡ ሲጥል፡ ክርስቶስ፡ የፈረደበት፡ እንዴ
መነኩሴ፡ ያላገደደው፡ መጥቶ፡ ይህን፡ ታላቅ፡ አይደለ
ሂድ፡ ብሎ፡ በንጉሡ፡ ትይዩ፡ ቆመ። እርሱ፡ ለመከር፡ እስ
ቦ፡ ነበር። ንጉሡ፡ ግን፡ ተቆጥቶ፡ አልፎ[2]፡ እርሱንም፡ አኅሠ

፰ ጣለው፡ አለው። +ይገባም፡ የተበደለ፡ ሰው፡ ሊጮህለት፡ ፍ
ርድ፡ አዝነብቶ[3]፡ በእፉ[4]፡ አለደው። የዚህ፡ ጊዜ፡ መኳንንት
ስታለቅስ፡ እንተ፡ እየተወራኝህ፡ ይናው፡ እያደላ፡ ባቱ
ራሁ፡ እንጂ፡ እኔ፡ ምን፡ ልበላ። አሉ።

፱ ሁለተኛ፡ ደግሞ፡ ያለታሰበ[5]፡ ምሕረት፡ እና
ት፡ ኢባትዋ፡ እቴ፡ ወንድምዋ፡ በእስት፡ ተቃጥለውባት
የቆጣት[6]፡ እስረኛ፡ የምትገባ፡ ሴት፡ ስታለቅስ፡ ፲፡ ፈረስ
በእኳው፡ ፲፡ ፈረስ፡ ከፈተ፡ +፲፡ ነፍጥ፡ ከሷለው፡ ፲፡ ነፍ
ጥ፡ ከፈተ[7]፡ ይህን፡ ሰጥቶ፡ ፻፳፫[8]፡ ምርኮኛ፡ ከሰ፡ ሸጦ
እናቱ። በሸቀ፡ በትግሬ፡ የተቀመጡ፡ ፳ሁ፡ አንዴ፡ ዘለ፡

1. M2 ጣምገሮ M2. ተቆጥቶ ቀልና 3. M2 ኣብዛቶ
4. M1 & M2 በእፋ 5. M2 ያልታሰበ
6. M2 Add. የኣደደት 7. M2 Om. 8. M1 ፻፳፫

[92]

በርበሬ፡ መንቀል፡ አቅቷችሁ[1]፣ በሉ፡ እንዲህ፡ ⌐ለብልቦ፡ ቅ
፲ ጥቁጦ[2]፡ ይፈጃችሁ፡" ብሎ፡ ተናደበኝ። +ይህን፡ ስጽፍ፡ን
ጉሡ፡ በስማ፡ ጊዜ፡ ረከረ፡ "ካሣ፡ አንድ፡ የናቱ፡ የሀበ
ሻ፡ ባል፡ የኢየሩሳሌም፡ ውሽማ፡" አለና፡ አስመጣት። እ
ርሱዋም፡ ተንቀጠቀጠች፡ ተጨነቀች። ስውም፡ ልትቀባ
ነው፡ ብሎ፡ ፈርቶ፡ አወቀ። ⌐እርሱዋ፡ ግን፡ "[3]እደሰማም
ህዬ፡ እንዴት፡ በጉድ፡ ወጣሁ፡ መንጠልጠይ፡ ባገኝ፡
ከሰማይ፡ በወጣሁ። ⌐መውረጃም፡ ቢገኝ[4]፡ ከምድር፡
በገባሁ፡" አለችና፡ አለቀሰች። ምሕረት፡ የታዘዘበት፡
ቀን፡ ሆኖ፡ ማራት። ወዲያው፡ ሸለማት፡ ብርም፡ በር
ሻም፡ ሰጣት።

፩ ያን፡ ጊዜ፡ ተነሳ፡ ጋሹ፡ በስ፩፡ ወስጥ፡ ደጃች
ገብረ፡ አብንና፡ ሬታ፡ ወራሴ፡ እንግዳን፡ ማረዝማች፡ ዓለ
ሜን፡ በር፡ ጠቅላይ፡ አጼር፡ ጎ፡ ሠራዊቱን፡ ስብስቦ[5]
⌐ቦ ው[6]፡ ምድር፡ አግብቶ፡ ጎሬ[7]፡ ኢዴ፡ ቴዎድሮስ፡ ለጦልቦ
በሐምሌ፡ ሌትና፡ ቀን፡ ገስግሶ፡ መጥቶ፡ እንጃገር፡ ደሀ
⌐ስፈረ። ጦርነት፡ ሲጀምር[8]፡ ድሉ፡ አጼ፡ር፡ ጎ፡ ከባላገርም
ከወታደርም፡ ከሞተው፡ ሌላ፡ ⌐፲፬[9]፡ ነበረ፡ ደጅን፡ ሁሉ፡ በ
ማገር፡ እስማገሮ፡ እንደጎጆ፡ ቱሉ፡ ደላሞ፡ በነፍጥ፡
በጉራጌ፡ ሬሳው። ይህን፡ ጠላቱን[10]፡ በጌጅ፡ የማልህልኝ፡
ተመስገን፡ ፈጣሪዬ፡ ብሎ፡ መሬት፡ ሳመ።

1. M2 ቻግርሞቻችሁ
2. M2 ቀጥቅጦ፡ ከብልቦ
3. M2 ደግሞ፡ እንዲህ፡ አለች። "እርሱ
4. M2 መውረጃ፡ ባገኝም
5. M2 ሰዶ፡ ተወሮ
6. M1 + M2 በአገው
7. M2 Om.
8. M2 ጦርነቱ፡ ሆኖ።
9. M2 የተማረከው፡ ፲፡ ሺህ
10. M2 Add. ሁሉ

፲ የዚህ፡ ጊዜ፡ የጎጃም፡ አልቃሽ፡ "እንጠሪቻው
ብዙ፡ ከንጉሡ፡ በኋላ፡ ገልአልቦ፡ አጸረጉት፡ ይህን፡ ሁሉ፡ ሴት፡"
፱ አለች፡፡ +ያን፡ ጊዜ፡ ተድላ፡ ጓሉ፡ በሰሜ፡ በሰሜ፡[1] አገው፡ ምድር
ን፡ እየዘረፈ፡ ማርና፡ ፍሪዳ፡[2] እያመጣ፡ እንዲገን፡ ለጃንሆ
ይና፡[3] ⸢በጐጃም፡ ቀለን-[4]ወገን፡ መገቤ፡⸢ያለ፡ ሁሉ፡[1] ሳይቀር፡
ጠግቦ፡ ሽከሮ፡ የተረፈውን፡ ሥጋና፡ ፍትፍት፡ ⸢ለናት፡ ለገቶ[5]
፲ ያተርፍ፡ ነበር፡፡ +ያን፡ ጊዜ፡ ደምበሎ፡ ኳይሉና፡ ወሎ፡ ኳይሉ፡
ሽፍተው፡ ወርቅማ፡ ላይ፡[6] ድል፡ ሆኑ፡፡ ደምበሎ፡ ኳይሉ
ሞተ፡፡ ወሎ፡ ኳይሉ፡ በቀጤም፡ ገደለ፡[7] ወርዱ፡ አመለጠ፡፡
ኳስ፡ ግን፡ ተሳልፎ፡ ታርቆ፡ ብዙ ነፈ፡ ተድላን፡ አግብቶ፡ ኖረ፡፡
፲፮ ከዚያ፡ ቴዎድሮስ፡ ግን፡ የዲጃች፡ ተድላን፡ ሠራዊ
ት፡ እንደገባ፡ ሳይ፡ ተፈጸ፡ ወዲያ፡ ተመልሶ፡ ጎንደሮ[8]ላ
ይ፡ ስፍሮ፡ ሳለ፡ ጽጉ፡ ረኃብ፡ ሆነ፡፡ የበሬ፡ እንቁላ፡ አም
ሬ፡[9] ተሸጠ፡፡ ሕዝቡ፡ ተጎዳ፡፡
፲፰ ያን፡ ጊዜ፡ እግዚአብሔር፡ ⸢በየጊዜው፡[10] ጊዜ፡ ሲደ
ር ው፡[11] የኳይለ፡ መለከት፡ ልጅ፡[12] ምኒልክ፡ ከአጤ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ ከድቶ፡ አገሩ፡ ሸዋ፡ ⸢ገባ፡፡ [13]መጣሁ፡ ተቀበሉኝ፡ ብሎ፡ በ
ዘመዶቹ፡ ላከ፡፡ በ፲፰፻፶፯ ዓ.ም፡ በዘመነ፡ ማርቆስ፡ በሰኔ
፳፩ ቀን፡ አገሩ፡ ሸዋ፡ ገባ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ እንደሰማ፡ በሌ
ት፡ ሊያጠምደው፡ አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ልጅዬን፡ አጋብቶ
ት፡ ነበረ፡፡ እርሱም፡ ጥሎአት፡ ሸሸ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ የሸዋም

1. M2 ዐጠ 2. M2 ፍያሪዳ 3. M2 ለጃንሆይና፡ ለወሎዊቶችና
4. M2 በጐዛምን፡ ቅሬን ያለ 5. M2 በልብሱ፡ ታቅፎ፡ ለእናቱ፡ ለእናቱ
6. M2 Add. ተዋግተው 7. M2 Add. ገበያ
8. M1 + M2 ጎንደር 9. M2 Add. ጨው 10. M2 የቅርታውን፡ በጊዜው
11. M1 ሲደርገው, M2 ሲእደርገው 12. M2 Add. ልጅ
13. M2 ሲገባ፡

ከሰኔ፡ አፄ፡ በዘሃብህ፡ ነበረ። ከልጅ፡ ምኒልክ፡ ጋር፡ ተ
ዋግቶ፡ ድል፡ ሆነ። ምኒልክም፡ አፄ፡ በዘሃብህን፡ በሸማ፡
ጨርቅ፡ ሸፍኖ፡ በእሳት፡ አቃጠለው። የዚህ፡ ጊዜ፡ አ
ቅራሪ፡ "አንተም፡ ክፉ፡ ነበርህ፡ ክፉ፡ አወረዳብህ፡ እን
፲፩ ደ፡ መስቀል፡ በሁዬ፡ እሳት፡ ነደደብህ[1]። "አለ።+ የልጅ፡
ምኒልክን፡ ክዳት፡ አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ከ
ተም[2]፡ በሚገል፡ ፈረሱ፡ ሳይ፡ ወጥቶ፡ ሌትና፡ ቀን፡ ገሰግ
ሶ፡ መቅደላ፡ ገባ። ከዘበኞች፡ ጋር፡ ተጣላ። እጅግ፡ ተቈ
ጥቶ፡ ነበርና። እስረኛን፡ ሁሉ፡ አስወጥቶ፡ የወርቂት፡ ል
፲፪ ጅ፡ የቶ[3]፡ ነው? ብሎ፡ ጠየቀ።+ ሰዎቹም፡ የክርስትና፡ ል
ጅ[4]፡ መሆኑን፡ ያውቃሉና፡ የበጉነት፡ መስክሮላቸው፡ አ
ሳዩት። ንጉሡም፡ በልጅ፡ ምኒልክ፡ ንዴት፡ የክርስትና
ልጆን፡ ፈቶ፡ ከእርሱ፡ ጋር፡ አሳደረው፡ የታሠሩትን[5]፡ ታስረ
ው፡ የነበሩትን፡ መኳንንት፡ ፳፫[6] ጋሎች፡ እነ፡ ፍሪ፡ ቀስሙ
ንና[7]፡ እነ፡ አሊ፡ ወዳጆን፡ ራሳቸውን፡ እያስገሸሸ፡ በመ
ቅደላ፡ አፋፍ፡ አቆርቦ፡ እጅ፡ እግራቸውን፡ እየቈረጠ፡
፲፫ ገደላቸው[5]፡ ገደል፡ ጣላቸው።+ ያን፡ ቀን፡ በመቅደላ፡
የነበሩ፡ ካህናት፡ መድረሻ፡ አጡ። ንጉሡም፡ ይህን፡ ከ
ደረገ፡ በኋላ፡ ተጠጠተ። ሳይገዝቱ፡ ቀሩ፡ ብሎ፡ አቡ
ኑን፡ ተቀየመ[8]። አቡነ፡ ከሳማ፡ ማን፡ ሊገዝት፡ ቀርቦ፡ ነበር።
በቋጠሮን፡ እንጂ፡ ገና፡ ጳግሜ፡ ነው፡ ይረጅል[9]፡ ብሎ፡ መኳን

1. M2 ለቀቀብህ   2. M2 ከተማ   3. M2 ዬት
4. M2 ልጅ   5. M2 Om.   6. M2 ፳፩ተን
7. M2 እነ፡ ፋሪስ፡ ቃኘምንና   8. M2 ከማ
9. M2 ያስፋጅሉ

[95]

፲፪ ንቱ፡ ገልግሎ፡ ቀርቷው፡ ነበር፡፡[1] + ከዚህም፡ በኋላ፡ አጼ፡ ቴዎ
ድሮስ፡ ከበጌምድር፡ ወጥቶ[2]፡ ዘጌን፡ ዘረፈ፡፡ የቤቱን፡ ዕ
ቃ፡ ሁሉ፡ ከወሰደ፡ በኋላ፡ ደግሞ፡ የጋሮውን፡ ሁሉ፡ አቃጠል
ተ፡ ሬሳውንና፡ ሁናውን[3]፡ ቆርጦ፡ ሰሩን፡ አገልግሎ[4]፡ ተዘአ
ተመልሶ፡ የበጌምድርን፡ እህል፡ ሁሉ፡ ዘርፎ[5]፡ ካመነም፡ በሬ
ውንም፡ ነድቶ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ አግብቶ፡ ለሠራዊቱ፡ ናኝቶ፡ እ
ያረደህ፡ ብካው[6]፡ ብሎ፡ አዘዘ፡፡ ሠራዊቱ፡ አርዶ፡ አርዶ፡
ሲጥለው፡ ምድሩ፡ ጠንብቶ፡ አሞራና፡ ጅብ፡ ውሻ፡ ተ
፲፫ ጠይፎ፡ ሳይበላው፡ ቀረ፡፡ + ደብረ፡ ታቦርን፡ ከተማ፡ ከአደረገ
በኋላ፡ ታቦተ፡ መድኃኔ፡ ዓለምን፡ ተክለና፡ ቤተ፡ ክርስቲያ
ኑን፡ አሳምሮ፡ ሠርቶ፡ ባሙን፡ በብሬት፡ ማገረው፡፡[7] ከጨ
ረሰ፡ በኋላ፡ የእከር፡ ቤት፡ አደረገው፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ የ
በጌምድር፡ ሰው፡ የደጓን፡ እኔና፡ የጤንነት[8]፡ አይደለም፡፡
እያለ፡፡ አመለ፡ አወጣ፡፡ አገር[9]፡ ንጉሡን፡ ተጣላው፡ ሌሊት፡ በ
ተራራ፡ እየቆመ፡ እንደሳመ፡ ወልዳ፡ ጌራ፡ ኪለዳ፡ ወልዳ[10]
ኪዳን፡ እያለ፡ ተሳደበ፡፡

ምዕራፍ፡ ፲፱፡፡

፩ አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ደረ ጎና[11]፡ ወደና፡ ደጋገ፡ ከዘረ
ፈ፡ በኋላ፡ የመዓት፡ ሥራ፡ ነው፡ እንጂ፡ የምሕረት፡ ሥራ፡ አ
ልተነገረኝም፡፡[12] በነገሠ፡ በ፲፪[13]፡ ዘመኑ፡ ፲፯፻፶፱ ዓ፡ ም፡ በዘመነ፡ሉ
ቃስ፡ ጨንቆ፡ ሆነ፡፡ ሞት፡ ተአዘዘ፡፡[14] ደን፡ ጊዜ፡ የአማራ፡ ሠይንት

1. M2 Add. እንጂ
2. M2 መጥቶ
3. M2 ሁኑን
4. M1 አገ ሎ , M2 በቆራር፡ እንገከው፡፡
5. M2 ዘርፎ
6. M2 ጣከው
7. M2 Add. ሥራውን
8. M2 ደህስ፡ የደህንነትም
9. M2 Add. ተቆጠጠ
10. M2 ዕብድ፡ ገብሬ
11. M1 & M2 ደራጣንግ
12. M2 አልተደረገም
13. M2 በ፲፩
14. M2 መዓት፡ ሆነ

ስዎች፡ መኳንንቱ፡ ካህናት፡ ተሾመውካባቸው፡ ፩፻ ሰዎች፡ እ
፪ ስረዘ፡ በነፍጥ፡ ደብድቦ፡ ፈጃቸው። +ደግሞ፡ ዋድሎ
ቻ፡ ሊከዱ፡ ነው፡ ብሎ፡ ነገረ፡ ሠረ፡ አሻውካባቻው[1] እ
ጤ፡ ቴዎድሮስም፡ በዝብዛት፡ ሊይዝ፡ ሰዋድሎቻ፡ ደ
መወዝ፡ የምስጥ፡ ነኝና፡ በእለቃው፡ ይሰብሰብ፡ የወገን፡
እርኖ፡ አይቅር፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነገረ። ከዚህ፡ በላይ፡ የዱሮን፡[2]
ጦር፡ በሎስ፡ አዲሱ፡ ውስጥ፡ ያለውን፡ ጭፍራ፡ አስከብቦ፡
፫ ፯፻፶[3] ሰው፡ በነፍጥ፡ ደብድቦ፡ +ፈስ፡ አዲሱም፡ ነገ፡ ስለለ
ት[4]፡ የኔ፡ ፈንታ፡ ይሆናል፡ ብሎ፡ የየጁን፡ ጦር፡ ጠቅሎ፡ ሌ
ሊት፡ ካበለስ። ከዚህ፡ በኋላ፡ መኳንንቱ፡ ሁሉ፡ ፊስ፡ አዲ
ሱን፡ ሊይዝ፡ እየመሰለ፡ አብሮ፡ ፈረጠጠ። ፊስ፡ አዲሱ
ም፡ ከቻካለው፡ ብዛት፡ የተነሣ፡ ፰፻ ፈረስ፡ እንደታሠረ፡
በቻካካ፡ ድንኳኑን፡ ሀቃውን፡ ሁሉ፡ ከሰፈር፡ ትቶ፡ አው
፬ ጭኝን፡ ሌሊት፡ ተጓዘ። +ደግሞ፡ የመጫኛ፡ የአገው፡ ሰዎች፡
ካህናት፡ ተሾውካባቸው፡ ንጉሡ፡ አስይዞ፡ ፩፻ ሰው፡ ከ
መጃ፡ አስወጥቶ፡[5] ዙሪያቸውን፡ በእሾህ፡ አጥሮ፡ ነፍጠ
ኛ፡ አስከብቦ፡ ልብሳቸውን፡ ገፎ፡ ብቻ፡ ኩሪ፡ አስታጥቆ፡
እህልና፡ ውሀ፡ ከልክሎ፡ ቀን፡ በጠሃይ፡ ሌሊት፡ ውር
ጭ፡ እያስመታ፡ አደከማቸው። ያን፡ ጊዜ፡ የግብበት፡ በ
፲ ቀኑ፡ ሞተ። የበረታው፡ በ፲፰[6] ቀኑ፡ ሞተ። ሰው፡ ከእህ
ል፡ ከተለየ፡ በ፰ ቀኑ፡ ይሞታል። የተባለው፡ ታሪክ[7]፡ አስተሳሠ

1. M2 +ዓባር 2. M2 በኋላ፡ የየጁን 3. M2 ፰፻፶
4. M2 Om. 5. M2 Add. ክሥር 6. M2 በ፲፭
7. M2 +ሬት

ኖ፡ ተገኘ። ከረሀብ፡ ውሀው፡ ጥም፡ ብርዳቸው፡ ነበር፡ እ
ጅግም። እምነ፡ ረሀብ፡ ይጌይስ፡ ከኖኛ። ሀለው፡ ሐምርዳት፡ የ
፭ ተናገሩትን፡ አስበው፡ ዓመር፡ ሞት፡ በሽምት፡ አጡ። + ያን፡ ጊዜ፡
⌈እንዶ፡ ጎበዶጋ፡ ዳሞት፡ መኳንንት፡ ፩[1] ወስን፡ በሰውር፡ ፃሚባ
ል፡ [2] እንጭ፡ ቀንጫ፡ ውሃ፡ ይስጡኝ፡ ፲፱ ብር፡ ልስጥ፡ አለ።
ንጉሡም፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ አሳዘነለትም። ⌈እንዳልሰማ፡ ዝ
ም፡ አለው[3]፡ እንጂ[4]፡ ለፈለፈ፡ ሞተ። በዚሁ፡ ነገር፡ ሚኒሾ፡ ስ
ተለቅስ፡ "ጌታው፡ የጌታ፡ ልጅ፡ ወስን፡ በሰውር፡ ውሀ፡ ልግ
ዛ፡ ይሳሳ፡ በ፲፱ ብር፡ "አለኝ።

፮ ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ እንግዳ፡ ቅጣት፡
ጀመረ። ታሮጲ[5]፡ ከሚገል፡ አገር፡ ብዙ፡ የወይን፡ ተክል፡ ነበ
ረ። ከዚያ፡ ገስግሶ፡ ሄዶ፡ ፳፻፪ ሕፃናት፡ ይዞ፡ በቤት፡ አስቆ
ጥሮ፡ አግብቶ፡ ⌈እሳት፡ አቃጠላቸው[6]። ሄሮድስ፡ እንዳረጋ
፯ ቸው፡ ሕፃናት፡ መዓት፡ ታዘዘባቸው። + ከዚህ፡ በኋላ፡ ወደ
ማኅደረ፡ ማርያም፡ ወርዶ፡ ካህናቱም፡ ⌈ልብስ፡ ተክህኖ
ለብሰው[7]፡ እንደ፡ ሠርዓት፡ ሊቀበሉ፡ ⌈ውሀ፡ ከለታ[8]፡ ከሚ
ገል፡ ሜዳ፡ ከነገሩው፡ አጠገብ፡ ቆመው፡ ማስረገ[9]፡ ሊጃም
ሩ፡ ዘሌዓቸውን፡ ነፍጠኛ፡ አስከብቦ፡ ፻፷፬[10] ካህናት፡ አስ
ገደለ። ያንጊዜ፡ ነፍጠኛ፡ ካብ፡ ⌈ [11]እግዚአ
ብሔር፡ ትረፍ፡ ያለው፡ እንዳንዱ፡ መጠምጠሚያውን፡ እ
ያወለቀ፡ በካብ ካብ፡ እየሾጠ፡ ወጣር፡ አባራረ፡ እየመሰለ

1. M2 ከሥር፡ የሚጫ፡ መኳንን 2. M2 Add. "ጃንሆይ።
3. M2 እየሰማ፡ ከዳመጠው 4. M2 እርሱም፡ እንደ
5. M2 ቋሮጳ 6. M2 ከቤት፡ እሳት፡ ለቀቀባቸው
7. M2 Om. 8. M2 ወጡ። ከከቻ 9. M2 ማስረገጥ
10. M2 ፬፻፶ 11. M2 ሊሻማው

፰ እብሮ፡ እየፈረጠጠ[1]፡ አመለጠ። ከዚያ፡ ተነሥቶ፡ ጸዓዳ
ደብረ፡ ታቦር፡ ላይ፡ ሆኖ፡ ከርብ፡ ጀምሮ፡ እስከ፡ ደብረ፡ ታ
ቦር[2]፡ ድረስ፡ ወሬ፡ ቢለቅበት፡ ሊአርስም፡ ሊቆፍርም፡
በመንገድ፡ ሊኼድ፡ የተገኘውን፡ ሁሉ፡ አስይዞ፡ ፲ሺህ፡ ፱[3]
ሰው፡ በደፋግ፡ ከተማ፡ ቤት፡ አስገብቶ፡ እሳት፡ ለቀቀበት።
ያን፡ ጊዜ፡ ሰውን፡ ሁሉ፡ ቤት፡ እያስለቀቀ፡ የሰው፡ ዐማቃ
፱ ጣያ፡ አደረገው። ደግሞ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ላይ፡ እርጉ
ዝም፡ እመጫትም፡ ቤትም፡ ወንድም፡ እየተያዘ፡ መጥ
ቶ፡ ሊቃጠል፡ ሲል፡ መኸቶ፡ ቤት፡ ታጥቶ[4]፡ በያዳር፡ በነጋታ
ው፡ ከሜዳ፡ ላይ፡ አውጥቶ፡ በዘበኛ፡ እያስጠበቀ፡ ፀ
ሐይና፡ ዝናም፡ አስመታው። በሣልስት፡ ሊአቃጥል፡
ከአጸሬ፡ ወደቤት፡ ሲገባው፡ የ፲ ዓመት፡ ልጅ፡ እያ
ለቀሰ፡ እግዜር፡ ሲል፡ ንጉሡ፡ ሰምቶ፡ አዘነ። ምነው፡
ፈጣሪዬ፡ ልቡናዬን፡ ያጨከንኸው፡ ወይ፡ ግደለኝ፡ ፍ
ጥረትህ፡ ይረፍ፡ ወይም፡ ደግሞ፡ በልቡናዬ፡ ርኅራኄ
አሳድርበት፡ ከማን፡ አሳትኩለው፡ አለ። ሳይቃጠል፡ የቀ
ረውን[5]፡ ሰው፡ ሁሉ፡ ያን፡ ቀን፡ ምሕረት፡ አደረገ፡ ክደ
፲ ዳው። ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ምድርሐ፡ ዳ
ቤት፡ ገብቶ፡ ብዙ፡ ሽፍታ፡ ያዘ። ብርቱ፡ ብርቱው፡ በታ
ንኳ[6]፡ ሲያመልጥ፡ ሲያመልጥ[7]፡ የቀረውን፡ በእሳት፡
አቃጠለው። በዚያን፡ ጊዜ፡ የበጌምድር፡ አልቃሽ፡

1. M2 ፊረጠጠና 2. M2 ፍርቃ፡ በር 3. M2 ፲ ሺ ፲፱
4. M2 ቤት፡ ታጥቶ፡ መሸቶ 5. M2 ሲቃጠል፡ የቀረበውን
6. M2 ብርቱም፡ ታንኳኛ ካንዱ፡ ካንዱ 7. M2 ሲካመልጥ

"እግዚርና፡ ንጉሥ፡ ተጣልተው፡[1] ቅዱስ፡ ሚካኤልን፡ ጳጳሱ፡
አስቀምጠው፡፡ እግዚእር፡ በግራ፡ ነው፡ ንጉሥ፡ በቀኝ፡
፲፮ በሉ፡ ፍርድና፡[2] ከጠኝ፡ ሊለው፡ ለሀዛሁን፡፡ "አለች፡፡ የንጉሥም
አልቃሽ፡ "ልብሱንም፡ ገፈፈው፡ ለበሰው፡ አለኝ፡[3] በፊት
ንም፡ ነጻው፡ አሬደው፡ ፈጠኝ፡ እህሉንም፡ ዘረፈው፡
በላው፡ ቀሰበኝ፡ ንጉሥ፡ የቀረው፡ ጥቂት፡ አማረኝ፡ ምንው
ሆድ፡ አይዘርፉ፡ አርሬ፡[4] እንዳትኝ፡ "አለች፡፡[5] እንግሬን፡ ዘ
ረፈው፡ እያለው፡ ጸኸ፡ ጸኸ፡ ቀሙ፡ በጊምጃሬ፡ ፈንታው
እስኪጸርስ፡፡ "አለች፡፡[6] አልቃሽቱ፡ ያለችው፡ አልቀርም፡ ብ
ለው፡ በጊምጃር፡ በፈንታው፡ የመከራውን፡ ጽዋ፡ ተቀበለ፡
፲፰ ንጉሡም፡ ሕዝቡ፡ እንደጠላው፡ አይቶ፡ (አውቆ) ጠ
ላኝ፡[7] ገብቶ፡ እንዳይገለው፡ ከተማውን፡ የእሾህ፡ አጥር፡
አሳጠረው፡፡ ዙሪያውን፡[8] ይሰፋር፡ ፳ሠር፡፡ ባገሩ፡ ወታ
ደርም፡[9] እርስ፡ በርሱ፡ ይጋደል፡ ፳መር፡፡ ሊሀብም፡ ሆነ፡፡ እ
፲፱ መጫት፡ ልጅዋን፡ እስክትጥል፡ ድረስ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ሊሀብ፡
የሆነበት፡ ምክንያት፡ እንዲህ፡ ነው፡፡ አጤ፡ ቴዎድሮስ፡
የበጊምጃርን፡ እህል፡ ዘርፎ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ አስገብቶ፡
ለፈረሱና፡ ለበቅሎ፡ ለእህሉ፡ ቀለብ፡ ይሁን፡ አስብሎ፡ ሣር
አትስጡ፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነገሮ፡ ነበረና፡ ነው፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ፫
ወር፡ ሙሉ፡ ከብት፡ እንደሰው፡ እህል፡ ሲበላ፡ ባጁ፡፡ ፩ቀ
፳ ና፡ እህል፡ በአንድ፡ ብር፡ ተሸመተ፡፡ ከዚህም፡ በኋላ፡ አጤ፡

1. M2 Add. ቀመው 2. M2 በል፡ ፍርድና 3. M2 እርዘኝ
4. M2 አርሬ 5. M2 Add. ደግሞ 6. M2 Add. ያን፡ ጊዜ
7. M2 አውቆ 8. M2 ዙሪያውን፡ አሳጠረ
9. M2 Add. በነተጣ

[100]

ቴዎድሮስ፡ ደብረ፡ ታቦርን፡ ሰዶስ፡ ንጉሡ፡ ደገሰ፡ ግብሮ
አቀፎ፡ ነገረ። ከአጤ [1] ፲ዓመተ፡ ዋንት፡ ከተሞ፡ [2]
፲፭ ያነበረውን፡ ጎንደርን፡ ነቅሎ፡ ዘረፈው። ያን፡ ጊዜ፡ በጎን
ደር፡ ከህዝብ፡ የቀደመ፡ ከተር፡ ቄጠማ፡ ሰፍታው፡ ከመ
ስጡ፡ ቀልን፡ ተሰግረው፡ ይቀበት፡ ከደርሱ፡ ወታደር፡ ለቀቀ
ባቸው። እያገለለ፡ ሊብትቻውንና፡ መጠምጠሚያቸው
ን፡ ገፈፈ። ከመንደር፡ እየገባ፡ ዕቃ፡ ወሰደ። ከቤተ፡ ክር
ስቲያንም፡ እየወጣ፡ የመስቀል፡ ጉልላት፡ እየወረደ፡ ወ
ሰደ። ተዕቃቤቻም፡ ንዋየ፡ ቅድሳትንና፡ መጻሕፍተን፡ አ
፲፮ ልተወም። ሁሉንም፡ በዘበዘ። ከጎንደር፡ አድባራት፡ የ
ተዘረፈው፡ መጻሕፍት፡ ቁጥሩ፡ ፱፻፹፩ [3] ነበረ። ይህን፡
ሁሉ፡ ሰብስቦ፡ ወደ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ወሰደ። ኋላም፡ ደ
ግሞ፡ የእንግሊዞችን፡ ጦር፡ አውቆ፡ ነበረና፡ መቅደላ፡ አ
ምባ፡ ወሰደው። የደብረ፡ ብርሃን፡ ሥላሴ፡ መሪጌታ፡ ነበ
ረው፡ ቅዳሴ፡ አልቻለ፡ ብሎ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ላይ፡ ተደፍቶ
፲፯ ቀረ። ትንሹን፡ ግን፡ መቅደላ፡ አገባው። በዚያን፡ ጊዜ፡ አፄ
ቴዎድሮስ፡ ቀዳሚውን፡ አቡነ፡ ሰላማን፡ ተማልደው፡ ክህነት፡ እንዳይ
ሰጥ፡ ከልክለውት [5] አዝዞ፡ ተቀምጦ፡ ነበረ። አቡነ፡ ሰላማ፡ ግን፡
እባክህ፡ አውጣኝ፡ ታደገኝ፡ ብሎ፡ ጦቀ፡ ከአቤቱ፡ ምንሊክ፡
ላከ። አቤቱ፡ ምንሊክም፡ አቡነ፡ ሰላማን፡ ከመቅደላ፡ ሊአወጣ፡
ብልሃት፡ ሲፈልግ፡ አቡነ፡ ሰላማ፡ ሞተ፡ ዳዊ፡ ታም፡ [4] ነበረ። በ

1. M1 ቴዎድሮስ, M2 ፋሲል 2. M2 ዋንተ፡ ከሙ
3. M2 ፱፻፹፩ 4. M2 Add. ደወል
5. M2 Add. መቅደላ፡ አምባ፡ አግብቶ፡ የቁም፡ እሥር፡ አድርጎት

[101]

፲፰፻፶፫ ዓመተ፡ ምሕረት፡ በዘመነ፡ ዮሐንስ፡ በጥቅምት፡ ፲፱ ቀን፡
ዓርብ፡ በ፱ ሰዓት፡ ሞተ። በሣጥን፡ አድርገው፡ ከቤተ፡ ክ
ርስቲያን፡ ቀበሩት።

ምዕራፍ፡ ፻።

፩ የአቡነ፡ ሰላማን፡ ሞት፡ አቤቶ፡ ምኒልክ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡
ኅዳር፡ በገባ፡ በ፩ ቀን፡ በምክንያት፡ መኳንንት፡ ጅሩ፡ ላይ፡ ሰፈ
ረ። ከዚያም፡ ተነሥቶ፡ ተንታ፡ ሲያርስ፡ የሠራዊቱን፡ ብዛ
ት፡ ፈረሱን፡ በፈረስ፡ የእግረኛን፡ በእግር፡ እስኪሮ፡ ለመቅ
ደላ፡ ዘበኞች፡ አሳይቶ፡ አስፈርቶ፡ ተመለሰ። ያን፡ ጊዜም፡ በመ
ቅደላ፡ የነበሩ፡ ወታደሮች፡ ከዚህ፡ ዐጋጅ፡ ንጉሥ፡ ጋር፡ ሆን
ን፡ ከምንሞት፡ ከአቤቶ፡ ምኒልክ፡ ጋር፡ ብንሆን፡ ይሻለ
፪ ል፡ ብለው፡ ከደጃዝ፡ ሸዋ፡ ገቡ። ያን፡ ጊዜም፡ አቤቶ፡ ምኒ
ልክ፡ ከእቴጌ፡ ተዋበች፡ እጅ፡ አምልጣ፡ ለአባቴ፡ አልጋ፡
በቃሁ፡ ብሎ፡ በአንኮ፡ ገዥ፡ በኩል፡ ወደ፡ እንግሊዝ፡ መን
ግሥት፡ ላከ። እንግሊዞችም፡ እቴጌ፡ ተዋበችንም፡ ልንወ
ጋ፡ እንመጣለንና፡ አትርዳቸው፡ ብለው፡ አጠፉት፡ ላኩ።
፫ ከዚያም፡ በኋላ፡ ኅዳር፡ በገባ፡ በ፰ ቀን፡ የእንግሊዝ
ም፡ ቢሆን፡ አልጋ፡ ደጃች፡ ተድላ፡ ሞተ። እቴጌ፡ ተዋበች
ም፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ አዘኑ። እርሱ፡ ሲሞት፡ እንተዋም፡ ትዋ
ቀለህ፡ ብሎ፡ መነኩሴ፡ ነጋሮች፡ ነበር። ደጃች፡ ተድላ
የሞተ፡ ለት፡ እቴጌ፡ ተዋበች፡ ይመጣል፡ ተብሎ፡ በሸ

1. M2 በ ፲፰፻፶፫ 2. M2 ፲፱ ቀን 3. M2 በጅሩ
4. M2 ጠባቂዎች 5. M2 ብሎ፡ ኢየከዱ፡ አብሮ
6. M1 በእንጻሪ, M2 በእንጾት 7. M2 መልስ
8. M2 ኅዳር 9. M2 1860 is glossed in the left margin
10. M2 Add. ተከተለህ 11. M1 + M2 ደጃች

[102]

ኽገኖት፡ ተቀበለ። ያን፡ ጊዜ፡ የጎጃም፡ አልቃሺ፡ ⌈ወገን፡ መበ
ቀወን፡ እሑድ፡ እሑድ፡ ያበላው፡ ስለነበረ[1]፡ እንደዚሁ፡ ⌈ካ
ሎ፡ አለቀባለች[2]። አልሞተም፡ ይሉኛል፡ ደጃዝማች፡ ተድላ
ን፡ አሁን፡ እንዴ፡ ሲቀር፡ የምናውቀውን። ከሞር፡ ቀጸ
ው፡ ወጡ፡ ነ ውሬኛ፡ መስለው፡ እረኛ፡ ሳይሰጡት፡ ለዚ
ህ፡ ሁሉ፡ ሰው። እንግዲህ፡ ወዲህ፡ የልቤን፡ ልናገር
ኣባ፡ መልአክ፡ ተድላ፡ ጠጅ፡ ወሀ፡ ነበር። በኸዋ፡ ተሰካ
ኛናው፡ ሊመጣ፡ ነው፡ በጎጃም፡ ተሳካ፡ ኛናው፡ ሊመ
ጣ፡ ነው። በትግሬ፡ ተሳካ፡ ኛናው፡ ሊመጣ፡ ነው፡ ተድላጓ
ሉ፡ ጦቆ፡ ጎጃም፡ ሊሬታ፡ ነው። ⌈እንጅ[3] ነው፡ እንጂ፡ የ
እስራኤል[4]፡ ሞት፡ እንደገዶሽ፡ ሰው፡ ተድላን፡ ለምን፡ ቀበሩ
ት። የንጉሥ፡ አሽከር፡ በጎፉ፡ ሲፈልግ፡ ሌሊት፡ ቀን፡ ከተ
ድላ[5]፡ ጋር፡ ሲሄድ፡ አየሁት። እለቾ። የደጃች፡ ተድላ፡ የ
፲ ልቅሶ፡ ግጥም፡ ብዙ፡ ነው።[6] +በለደግነቱ። የውሻ[7]፡ ወስደ
ው፡ ጣሉት፡ ደጃዝማች፡ ተድላን፡ ይነሣ፡ ነበረ፡ አብዛ
ኢሆን። ውኃ፡ ቀና፡ እንደ፡ እንውቅ[8]፡ ግን፡ ይበጃን፡
ጌታ፡ የውሻ፡ ገበ፡ ሪዳ፡ ኛስውን፡ አለ። የልቅሶው፡ ግ
፲፩ ም፡ ብዙ፡ ነበር። +መልክም፡ ጌታ፡ ከሞት፡ በኋላ፡ ያስገ
ቀባል። ክፉ፡ ጌታ፡ በቁመና፡ ያስለቀባል። ደጃች፡ ተድላ
፲፪ ዘመን፡ ገዛ። በሲሬው፡ ደብር፡ የውሻ[9]፡ ሚካኤል፡ ተቀበረ።
ይኸውም፡ የውሻ፡ ያማረ[1]፡ የከበረ፡ ደጊጠ፡ ባለወርቅ፡ ጉ

1. M2 Om. 2. M2 አለች 3. M1 & M2 ኸሽ-ኸሽ
4. M1 የ፲ኤል 5. M2 ከታዴሉ 6. M2 The following paragraph is omitted 7. M1 የውሽ
8. M1 Add. ዋ 9. M2 Add. ቅዱስ

ሰዓት፡ በአለ፬ገጹ፡ ሠሀሉ፡ ነበረ፡፡ ⌈በሌላ፡ ጊዜ፡ መሣርያ፡
አቃጠለው፡፡[1]

፮ ደጃች፡ ተድላ፡ ከዓመት፡ በኋላ፡ ልጅ፡ ደጃች፡
ንጉሤ፡ በአልጋው፡ ተቀመጠ፡፡ ግን፡ አልወቅም፡ ገንዘብ
ወደደ፡፡ ጨዋታውና፡ መሳቅ፡ መጠጡ[1]፡ ከሰራ ብቻ
ጋር፡ ሆነ፡፡[2] ወታደርም፡ ⌈ደስታ፡ ተድላ[3]፡ የሚባለውን፡ ከቅር
በ፡ ተማምሞ፡ ሴራ፡ ይዞ፡ በሁለተኛው፡ ሰንበት[4]፡ የጎደር፡ ጸ
ሙን፡ አሣመ፡ ማርያም፡ ኢከም፡ በወጣበት፡ ባሻ፡ ከሌች[5]፡ በ
ሸ፡ ሊከውር፡ ባሻ፡ ወልደ፡ ጊዮርጊስ፡ የሚባሉ፡ ደጃዎች፡ ወ
ታደሩን፡ ሁሉ፡ አስከነበው[6]፡ ከበሩ፡ ላይ፡ መርቡ፡ ዋና፡ ተሉ
፯ ዝሚ፡ ነፍጥ፡ እያለቡ፡ ተቀመጡ፡፡ + ይህን፡ ደጃች፡ ንጉሤ፡
በሰማ፡ ጊዜ፡ በሌሊት፡ ተጋብቶ፡ ወደ፡ ደብረ፡ ዘይት፡ ሸሸቶ፡
ደወለ፡፡ እምከትት[7]፡ ከሚባል፡ አገር፡ ሆኖ፡ ጦር፡ ይሰበስብ
ጀመር፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ወንድሙ[1]፡ ደጃች፡ ደስታ፡ ተሣሎ
የአልጋው፡ ወምበር፡ እያለ፡ አየፈከረ[8]፡ ጋሻና፡ ጉራዱ
ለምድና፡ ቢተዋ፡ መፈረጃውንና፡ ሰፋን፡ ለወታደር፡
ሰጥቶ፡ ደጃዝማች፡ ንጉሤን፡ ሊወጋ፡ ወደ፡ እምከትት
ተጓዘ፡፡ ደጃች፡ ንጉሤም፡ ጭቋች፡ ቀዋታ፡ ወደ፡ ዲማ፡ ጊ
፰ ዮርጊስ፡ ሸሸ፡፡ + ከቤተ፡ ክርስቲያን፡ ገብቶ፡ ደውሎ፡ ከበሮ
ታት፡ ቋሚዎች፡ ከፍራ፡ አስተበረከ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ዲሞች[9]፡
“እንኳን፡ እግዚአብሔር፡ ኣተረፈዎ” ብሎ፡ ከመሀል፡ ጨዋታ

1. M2 Om. 2. M2 Add. የወታደር፡ ልብ፡ ከልቀዝ፡ ከከ፡፡
3. M2 ተጽካ፡ ደስታ 4. M2 Add. ደጃች፡ ንጉሤ
5. M2 ከፋቶ 6. M2 አስገበረው 7. M2 ፯ትያ
8. M2 Add. በአካባቢ፡ የተሰበሰበውን 9. M2 ጉጃሞች

አቀቁ፡ ራቅ፡ ማሠሪያ[1]፡ ጉበዜ፡ የሚገባል፡ ካህን፡ "ስንኳ
ን፡ ለክፍሬዎ፡ አበቃዎ፡" ብሎ፡ ቀረበ[2]። ደጃች፡ ንጉሤም
ከድንጋበኔ፡ የተነሣ፡ ነገሩን፡ አላስተዋለውም፡ ነበር።
ኋላ፡ ግን፡ ሰይበዎ፡ ብሎ፡ ፩ ሰው፡ ሥራዎ፡ ቤት[3]፡ አዳ
ነቀውና፡ ነገሩ፡ ተገለጠ።

፱ የራቅ፡ ማሠሪያ[1]፡ ጉበዜ፡ ተራበነት፡ ከጥንት፡ የ
ተወቀ፡ ሆኖ፡ ካው፡ እያዘክሮውም፡ ነበረ። ነገር፡ ግን፡ ያን
ጊዜ፡ "እንኳን፡ ለክፍሬዎ፡ አበቃዎ፡" ያለ፡ ደጃች፡ ንጉሤ፡
፩ ዓይና፡ ነበሩና፡ ዕውራን፡ በታ፡ ዕውር፡ ተጨመረልን፡
ለማለት፡ ነው። ኋላም፡ ዳግም፡ አባ፡ ቀማው፡ ዷኬ፡ የአልጋ
ው፡ ወምበዴ፡ ከአልጋው፡ ላይ፡ ተሾረኪቶ፡ የአባቱን፡ የደ
ጃች፡ ተድላን፡ ተዝካር፡ ብቻና፡ ላይ፡ ሲአወጣ፡ ዲሞችና[4]
፲ መርጡለ፡ ማርያሞች፡ በቅድሚያ፡ ተጣሉ። + የዚህ፡ ጊዜ[5]
ሲገላገል፡ ግሩና፡ ቀኝ፡ አድርጎ፡ በሁለት፡ በር[6]፡ ሳከገባቸሁ[7]። ዴ
ርስቆስ፡ ልጅ፡ ይመስል፡ ለምን፡ እንዲህ፡ ይሉናል። ብሎ
ተጎጸበ። ደጃች፡ ደስታ፡ የደጃች፡ ተድላ፡ ልጅ፡ አይደለም፡
እየተባለ፡ ሲሽሟጠጥ፡ ነበርና፡ ገልጦ፡ ተናገረው። በራቅ፡ ማ
ሠሪያ፡ ጉበዜ፡ ንግግር፡ ደጃች፡ ደስታ፡ ተቈጥቶ[8]፡ መጠግ
ጠሚያውን፡ ልብሱን፡ በርኖስ፡ ልሃለሁ፡" ብሎ፡ ወታደር፡ ለ
ቀቀበት። ዲሞችም፡ ካዚያ፡ ወዲህ፡ ራቅ፡ ማሠሪያ[1]፡ ጉበዜ
፲፩ ን፡ ላያስከትሉት፡ መከሩ። + ከዚህ፡ በኋላ፡ አባ፡ ቀማው፡ ደኬ፡

1. M2 ማሠሪ
2. M2 ተረብ፡ ተረበ
3. M2 ሥራቤት
4. M2 ጎጃሞችና
5. M2 Add. ደጃች፡ ደስታ
6. M2 Add. እየራሳቸሁ
7. M2 Add. እክ። የዚህ፡ ጊዜ፡ ራቅ፡ ማሠሪ፡ ጉበዜ፡ ተረብ፡ ለማድ፡ ነበረና
8. M2 ተቈጥቶ

የአልጋው፡ ወምበዴ፡ ያለባቶችን፡ አሽከሮች፡ ከደጃች፡ ንጉሤ
ጋር፡ ሆነው፡ ነገሩ፡ የመኳንንቶችን፡ ባላምባራስ፡ ጨሌንጉ[1]፡ ግ
ላምባራስ፡ ታምሬን[2]፡ ባላምባራስ፡ ወልዴ፡ አባ[3]፡ ፈታውራሪ
ኃይሉን፡[4] እንደሠራ፡ ጅበላ፡ ሰደዱቸውና፡ የአጤ፡ ቴዎድሮስ
፲፰ ን፡ ነገር፡ ደጃዝማች፡ ጀመሩ። +ያን፡ ጊዜም፡ ከደጃች፡ ንጉሤ
ጋር፡ ያበሩ፡ የደጃች፡ ታደሰ፡ ሰራዊት፡ ደጃች፡ ደስታን፡ ፈርቶ[5]፡ ወደ
አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ኸደ። ንጉሡም፡ ባየው፡ ጊዜ፡ ወደኔ፡ ምን፡
አመጣህ፤ የተደነ፡ ጌታ፡ ሰራዊ፡ አለው። እርሱም[6]፡ ብወድ፡
መጣሁ፡ አለ። ንጉሡም፡ ፈረስ፡ በቅሎውን፡ ተቀብሎ፡ አስ
መርቶ፡ ብር፡ ዝቆ፡ ሰጠው። ከዚያው፡ ላይ፡ ሥራ፡ ገዳ
ገዛብትና፡ ዕለቱን፡ ጊዜ፡ ሆነ። እግዚአብሔር፡ ያንዳ፡ ወይ
፲፫ ሣፋስ፡ ያለቸው፡ ሐና፡[7] ደረሰበት። +ያን፡ ጊዜ፡ ጨው፡ ርካሽ፡
ብር፡ ውድ፡ ነበረ። አምሳ፡ ፭ ይመዝን፡ ነበር። ንጉሡም
ን፡ ፈረንጆችን፡ ስለጠላ፡ ጨው፡ እንጂ፡ ብር፡ አይወደውም፡ ነ
በር። ለደመወዝና፡ ለሾም፡ አሬዝ[8]፡ ድንጋይ፡ አምጣ፡ ሰጥ፡
ይል፡ ነበር፡ የሬዝ[9]፡ ድንጋይ፡ ሰይጣን፡ የተሣለበትን[10]፡ የመስ
ለ። ፈርብ፡ አይቀረጠም። እንጂ፡ ጨው፡ ነው[11]፡ የሀገር፡ ሰላው።
ይል፡ ነበር።

፲፬ ያን፡ ጊዜም[12]፡ የእንግሊዝ፡ ንግሥቲ፡ ቢ ያ[13]፡ ቢ
ታሣነት፡ ፈረንጆች፡ ተቆጥታ[14]፡ አጤ፡ ቴዎድሮስን፡ የሚ
ወጋ፡ ጦር፡ ልካ፡ ነበር። የጦሩ፡ ፈታውራሪ፡ ገብርዬ[11]፡ በሽሎ

1. M2 ጩሉንና 2. M2 ጠምሩን 3. M1 + M2 አብን
4. M2 ሣህሉን 5. M2 Add. ከዶቶ 6. M2 Add. ጅንሆሁን
7. M2 የጠና፡ ነገር 8. M2 ከሬት 9. M2 የሬት
10. M2 የተሳከበት 11. M2 Om.
12. M2 1860 is glossed in the left margin
13. M1 ቢኒያ, M2 በኒያ 14. M2 ተቋጥታ

[106]

ን፡ ተሹገር፡ ነበር። አይነተኛው[1]፡ ጦር[2]፡ በሥልጣን፡ እግር፡ ሆኖ፡
፲፫ ⌈ዲበንታ፡ ላይ፡ ዳር[3]፡ ነበር። + ጦር፡ እንዲ፡ መጣበት፡ በወቅ፡ ጊዜ፡
አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠራዊቱን፡ አስከሎ፡ ፴፫ መድፍ[4]፡ አስጠ
ምዶ፡ አስለቀቀ። ያን፡ ጊዜ፡ የእንግሊዝ፡ የጦር፡ ፊታውራሪ፡
መሐሉ፡ ዘልፍ፡ ተከፈተ። ከዚህ፡ በኋላ፡ የአጤ፡ ቴዎድሮ
ስ፡ ባጦሩ፡ አለቃ፡ ፊታውራሪ፡ ገብርዬ፡ የሚገለው፡ መስ
ፊ፡ ለመሐል፡ ገብቶ፡ ሲጋጠል[5]፡ የእንግሊዝ፡ ጦር፡ ዙሪያው
ን፡ ከቦ፡ ፈጀው፡ ፊታውራሪ፡ ገብርዬ፡ ሲወድቅ፡ ሠራ
፲፬ ዊቱ[6]፡ ተማርኮ፡ ብዙ፡ ሰው፡ አለቀ፡ + ያን፡ ጊዜ፡ አጤ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ በቁላ[7]፡ መንገድ፡ መነኖሩን፡ ተክለ፡ ቆይ፡ ነበር። የ
ፊታውራሪ፡ ገብርዬን፡ ሞት፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ እዚህ፡ ደነገጠ።
፲፭ ከሰፈሩ፡ ለሰማሪ፡ ገብቶ፡ ተቀመጠ። + የዚህን፡ ጊዜ፡ ዲበ
ንታ፡ ላይ፡ ዘፍር፡ የነበረው፡ አይነተኛው፡ ጦር፡ ሥልጣን
ይገል፡ ነበር። ያስርሃቸውን፡ ፈረንጆች፡ ፊትትህ፡ ገንዘባቸው
ን፡ ሞምር፡ ከደጅ፡ ልኳ፡ ብሎ፡ ወዴ፡ አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ላከ።
አጤ፡ ቴዎድሮስም፡ እንደልቻሉ፡ እየና፡ ቃሉን፡ ሰምቶ፡[8]
ከነወገኖቻ፡ ፊትቶ፡ ፲፱ ፍረንጅ፡ ፲፱ በቅሎ፡ ጨምሮ፡ ለረከተ፡
ለደጋለት። ጅረናር[9]፡ ሥልጣንም፡ ከደጁ፡ ተዘርሮ፡ የመ
፲፮ ጣ[10]፡ አልቀበልም፡ ብሎ፡ ላንም፡ እየወሰደ፡ በሳው። + ሚያ
ዝያ፡ በ፯ ቀን፡ የትንሣኤ፡ ለት፡ ጨረቃ፡ በደም፡ ተከበ
በው፡ ሲአይ[11]፡ አዴሪ፡ የንጉሡ፡ ሞት፡ ምልክት፡ ሆነ። ንጉ

1. M2 አይነታው 2. M2 Add. ገን 3. M2 ዲበንታ፡ ላይ፡ ሰፍሮ
4. M2 Add. በቀላ 5. M2 ሲዋጋ 6. M2 Add. ድል፡ሆኖ
7. M2 በቀላ 8. M2 Add. ሁሉንም 9. M2 Om.
10. M2 Add. ገንዘብ 11. M2 ሲአዝን

ሠሩም፡ እንደአትረፈ፡ ባወቀ፡ ጊዜ፡ ሊሸሽ፡ መንገድ፡ ጀመረ፡
የዚህ፡ ጊዜ፡ ባሻ፡ ሊስኔ[1]፡ የሚባል፡[2] ሰው፡ ጠልቶናል፡ ከር
ስቶስ[3]፡ ፈርዶብናል፡፡ ወደ ወገን፡ አገር፡ እንሸሻለን፡ ሠዓን
ም፡ ጠላት፡ ከንሸሽ፡ ከሚገለን፡ ⌈እንዴ፡ ገጥመን፡ በከሠ
ከዚኽው[4]፡ ብንሞት፡ ይሻለናል፡ አሉ፡፡ [5]አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ተ
ጠጥቶ፡ ተመለሰ፡፡ ከሰፈሩ፡ ገብቶ፡ ወዳጄ፡ የሆነ፡ ወታ
፲፱ ደር[6]፡ ገብሬ፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነገረ፡፡ +ወታደርም፡ እስከ
ዛሬ፡ የተጨነቅነው፡ አንሰን፡ ከእንግዲህስ፡ ወዲያ፡ በፈ
ረንጅ፡ ቋያ፡ ገብተን፡ ተቃጥለን፡ እንሞት[7]፡ እያሉ፡ ድንኳ
ን፡ እየነቀሉ፡ ወደየሀገሩ፡ ይጓዝ፡ ጀመረ፡፡ አጤ፡ ቴዎድሮ
ስም፡ የክርስቶስ[8]፡ መዓት፡ የሠራዊቱን፡ ክዳት፡ አይቶ፡ ከከ
ዳት[9]፡ የተነሣ፡ ሠራዊት፡ ሊመልስ፡ በፈረስ፡ ወጥቶ[10]፡ ተጋብቶ፡
በስደተኛው፡ ቢተኩስበት፡ ቢጋርበበት፡ ጊዜ፡ ነው፡ ብ
ሎ፡ ሳይደነግጥ፡ አዞሮ፡ ተኮሰበትና፡ ሳተው፡፡ አጤ፡ ቴዎ
ድሮስም፡ ክርስቶስ፡ እንደተለየው፡ ሠራዊቱ፡ እንደከዳ
፳ ው፡ ባየ፡ ጊዜ፡ ተመልሶ፡ ከመቅደላ፡ በር፡ ተቀመጠ፡፡ +የ
እንግሊዝ፡ ጦርም፡ በሰላም፡ ሠራዊት[11]፡ ሆኖ፡ እየተጓዘ፡ መጥ
ቶ፡ ሜዳውን፡ ሁሉ፡ አለበሰው፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ አጤ፡ ቴዎድ
ሮስ፡ ያሠራውን፡ መድፍ፡ ከገናው[12]፡ አፈርሶ፡ ቶቶት፡ ነበ
ረና፡ እንግሊዞች፡ ሲደርሱ፡ ናቁት፡፡ ነገር፡ ግን፡ ይህ፡ መ
ድፍ፡ ተሠርቶ፡ ⌈የተፈረደ፡ ጊዜ፡[13] ንጉሡ፡ ተኩሶኝሁ፡ ዴም

1. M2 አሸኔ 2. M2 Add. አሸከሩ 3. M1 gap
4. M2 እንሸገና፡ ገጥመን፡ ከስሙ፡ እዚሁ
5. M2 Add. የዚህ፡ ጊዜ 6. M2 Add. መቅደስ
7. M2 እንሞት 8. M1 + M2 የክርስቶስን 9. M2 ከንዳቱ
10. M2 Om. 11. M2 በሠርዓት 12. M2 እገበያው፡ ላይ
13. M2 የተፈረሰ፡ ለት

ጾን፡ እስመጧ፡ ቢናቸው፡ በተንኮል፡ ሲአቋልቆቿ፡ በከተማ
መሀል፡ ሆነን፡ ከንቲባው፡ የጳምጡ፡ ሎጲል፡ እርጉዝ፡ ያ
ስወርዳል[1]፡ የጸከመ፡ በሽተኛ፡ ይገላል፡ አሉት። ንጉሡም
እውነት፡ መስሎት፡ ተወው፡ የተጋጠመው[2]፡ ዕለት፡ እናየውአለን፡
አለ። ያን፡ ጊዜ፡ መጽፉ፡ ካይተኰስ፡ የቀረ፡ በንጓር፡ ንዋ
የ፡ ቅድሳት፡ የተሠራ፡ ሆኖ፡ በታቦት፡ ፈጢ፡ ነው።

፳፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ የጳጳ፡ ቴዎድሮስ፡ ሠራዊት፡ እየ
ከዱ፡ ለእንግሊዝ፡ ገባ። እንግሊዞችም፡ መሣርያውን፡ እያስ
ጣሉ፡ ተቀበሉትና፡ መቅደላን፡ እየከበቡ፡ ተቀመጡ። ወደ
ፊትም፡ በስላምኛ፡ ተራራና፡ በቆላ[3]፡ አራዳ፡ በሾላው፡ ወ
ሀ፡ አጠገብ፡ በገባያው፡ በነዛሉ፡ እየጠመዱ፡ እየአለሙ፡
ተቀመጡ። ያን፡ ጊዜ፡ አፄ፡ ቴዎድሮስ፡ ከታቸኛው፡ በ
ር፡ ተቀምጠ፡ ነበር። ግን፡ ሠራዊት፡ ሁሉ፡ እየከዱ፡ አ
፳፪ ልቆ፡[+ፓ] ብቻውን፡ [4]መቅደላ፡ በር፡ የገባ፡ ጦር፡ ታግዶ፡
ነበር፡ ሳይ፡ ተቈጣ[5]፡ ከመሀል፡ ንጉሡ፡ በንዴት፡ ስክ
ሮ፡ ከሬሳስ፡ ሳይ፡ ወጥቶ፡ ፬ኝ፡ አፍ፡ ተራዛሚ፡ ነፍጥ፡ አ
ንግቶ፡ ፬ኝ፡ ሀንድ፡ ሺጉጥ፡ ግራና፡ ቀኝ፡ ታጥቆ፡ ፬ኝ፡ መ
ሎ፡ ይዞ፡ እንደ፡ ዘንዶ፡ መሳስ፡ እየሰለቀ፡ ወጥቶ፡ ከእ
፳፫ ንግሊዝ፡ ሰራር፡ ገበያ፡ ሁሉን፡ ሰው፡ ገሎ፡ ተመለሰ።[+] የዚ
ህ፡ ጊዜ፡ አንድ፡ አፈኛ፡ ወታደር፡ እንዲህ፡ የሚል፡ ተከበን፡
ተጨንቀን፡ ከምንሞት፡ ይልቅ፡ ንጉሡን፡ ይዘን፡ ብንሰጥ።

1. M2 ያስጨነግፋል 2. M2 የተጋጠምን 3. M2 በቆላ
4. M2 ብቻ 5. M2 Add. ሳስ

[109]

በተሾሰን፡ ነበር። አለ። እንዲሁም፡ ጌዶችው፡ ሲመልሱ፡ ማ
ነው[1]፡ በእኛ፡ እስተ፡ የሚደንስ፡ የሚሰጥ፡ እንዴ። አየ፡ ቴዎዶ
ሮስ፡ መልኩ፡ ሰው፡ ቢሆን፡ ጠባዩ፡ ግዛን[1]፡ እናቱ፡ ነበረ። +
፸፬ ከዚሬ፡ በኋላ፡ በሰላምን፡ የተጠመደው፡ መድፍ፡ ሲ
ተኩስ፡ ሲገር፡ ሲንዢኛ[2]፡ ከመቅደሷ፡ በር፡ ላይ፡ ብርቱ፡ ው
ጊያ፡ ሆነ። እንግሊዝ፡ አንድ፡ ፷ዴለኛ፡ መድፍ፡ ቢለቀው፡
መድፍ መሪያው፡ በር፡ ተሰበረ። ያን፡ ጊዜ፡ ከወዲያም[3]፡ ካ
ዞ፡ ሰው፡ አለቀ። የመድፉ፡ የመርቡጡ፡ ዱምብ፡
የክርስቶ፡ ነገድ፡ ጌዱ፡ መሸሸ። እንግሊዞች፡ በሩንስ
ሰብረው፡ ሲገቡ፡ አጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ከቋቋኛው፡ በር፡ ወጥቶ
ከላይኛው፡ በር፡ ተቀምጦ፡ ነበር። እኔ ያም፡ ተከትለዉት[4] +
፸፭ እንዳሉ መለጠ፡ በአወቀ፡ ጊዜ፡ በጠላት፡ እጅ፡ ከምሞት፡ ብ
ሎ፡ የገዛ፡ ሽጉጡን፡ ጸጉጡን[5]፡ ጠጥቶ፡ ሞተ[1]። ሚያዝያ፡ ፯ቀን፡
በ፲፰፻፷ ዓመተ፡ ምሕረት፡ በዘመነ፡ ሉቃስ፡ አረፈ። ፳[6]
ዘመን፡ ከ፱ ወር፡ ከ፲ ሰባት[7]፡ ቀን፡ ነገሠ። "ወይወድቅ፡ ሙ
ስተ፡ ግብ፡ ዘገብረ።" ብሎ፡ ዳዊት፡ ትንቢት፡ ተናገረ፡ ነበረ
ና፡ እርሱ፡ ሕዝቡን፡ በቀጣበት[8]፡ ክርስቶስ፡ ደግሞ፡ ራሱን፡
በራሱ፡ አስቀጣው፡ ገደለው። ይህ፡ ትልቅ፡ ፍርድ፡ ነው።
፸፮ በሠራው፡ ሥራ፡ ፍርዱን፡ መቀበል። መከራሉ[9]። + የዚህ
ጊዜ፡ አልቃፎ፡ ዳር[10]፡ እስክ፡ ዳር፡ ይዞ[1]፡ የገዛው፡ ንጉሥ፡
እንዲህ፡ እንዲ፡ ሰነ[11]፡ ጠመንጃ፡ የሚገርበ፡ በዚያ፡ በመ

1. M2 Om.
2. M2 ሲናፎር፡ ሲከተል
3. M2 Add. ከወዲህም
4. M2 Add. ወጡ
5. M2 ሽጉጡን፡ ባፉ
6. M2 ሞተ። ፲፰
7. M2 ከ፲
8. M2 ባቀጠከበት
9. M2 ፍዳ፡ መከፈል
10. M2 ከዳር
11. M2 እንደሱ

[110]

ቅጸታ፡ ጩኸት፡ በረከተ። የሴቶች፡ እናውቅም፡ ወንድ፡ እንደ-
ነው፡ ሞተ። እያቻሁለት፡ ወደ፡ የእንበሳውን፡ ሞት፡ በከሁ
፹፯ እጅ፡ መሞት[1]፡ ነውር፡ አይደርጎት፡ "አለቸው[2+]፡ "የሾቀንም፡
ንጉሥ፡ ሲንፋ፡ ሲንቋ። የትግሬንም፡ ንጉሥ፡ ሲንፋ፡ ሲንቁ
ወንድ፡ አሰሬስዎ፡ ገለውም፡ አያውቁ።" አሉቸ፡" አባትና
እናት፡ አእእንድ፡ አልወለዱ + እባ፡ ታጠቅ፡ ካሣ፡ ያው፡ እ
ንዱ፡ ያው፡ አንዱ። መሳው፡ የትግሬ፡ ሰው፡ መሳው፡ የጎጃ
ም፡ ሰው፡ ተይዞ፡ በምጣ + የእንግሊዝ፡ ሀኪሞች፡ መጥተ
ው፡ ሲይዙት፡ ተገላገለ፡ አሉ፡ ይህ፡ ሁሉ፡ ፍጥረት። ገ
ጸሬን፡ እንጻደሉ፡ ሙተው፡ አገኙቸው፡ ማረክን፡ እንጻ
ደሉ፡ ሰው፡ የለ፡ በኛቸው፡ ምን፡ አሉ፡ እንግሊዞች፡ ሲገ
ቡ፡ አገሬቸው። ለወሬ፡ አይ፡ መቾም፡ ተንከለና፡ ናቸው
እምሳክን፡ መስሎ፡ ቴዎድሮስ፡ ንጉና፡ ሉሌ፡ ሲሬቀ
ለ፡ ሐመስ፡ ሰኞ፡ መቅደላ፡ ተጨነቀ፡ ሰው፡ መሆኑ፡ ታ
ወቀ።"

፹፰ ይኸውም፡ የእንግሊዝ፡ መድፍ፡ መቅደላን፡ የሰበ
ረው፡ የእሬኑ፡ ፊክ፡ በኸንድ፡ አውሬ፡ ጣት፡ ድረስ፡ ነበረ። በ
አሬኑ፡ ውስጥ፡ በሩድና፡ እርሳስ[3]፡ ነበረው። ምድር፡ ከነከ
ው[4]፡ በኋላ፡ እንደገና፡ ሬንጅ፡ የመጣው፡ ያህል፡ መንገ
ድ፡ ሄዶ፡ ይገል፡ ነበር። ደግሞ፡ ሰዱ፡ ጭይ፡ ዝግም፡ ዝሎ፡ ወ
ጥቶ[5]፡ እኩሌ፡ ጉጻና[6]፡ ሲፈርስ፡ ተተኩስ፡ አሬኑ፡ ተበትኖ፡ ሰው

1. M2 መሞቱን 2. M2 The following paragraph of poem is Omitted 3. M2 እረር 4. M2 ከነከ
5. M2 ጥዶ 6. M2 መንገድ

[111]

የዐሬንጅል፡ ነበር። እንግሊዝ፡ ለቻ[1]፡ ካይ[2]፡ የሸሬር፡ ሌቹ፡ መድፍ፡ ሊተኩስ፡ በሸሎን፡ ተሻገሮ፡ [ኳ[3]ኪ፡ ከአምሻ፡ ሆኖ፡ ከአምሻ[4]፡ የተቀኩበው፡ መድፍ፡ መቅደላን፡ እየዘለለ፡ ይሸድ፡ ነበር።

፳፱ ያን፡ ጊዜ፡ እንግሊዞች፡ አጼ፡ ቴዎድሮስ፡ በገዛ ጠበንጃቸው፡ ሙቶ፡ ባዩት፡ ጊዜ፡ አላመኑም፡ ነበር። ግን፡ ቀድሞ፡ በሕይወቱ፡ ሳለ፡ የኢትዮጵያ፡ ንጉሥ፡ ተብሎ[5]፡ በፎቶግራፍ፡ ሥዕል፡ ተነሥቶ፡ ከእንግሊዞቹ፡ ዘንድ፡ ኢየተገለጸም ይሄድ[6]፡ ነበርና፡ ያን፡ ያየ፡ ፈረንጅ፡ አወቀው። ያ፡ ሥዕል፡

፴ ባይኖር፡ አጼ፡ ቴዎድሮስ፡ [አይታወቅም[7]፡ ነበር። +አጼ፡ ቴዎድሮስ፡ የሞተ፡ ጊዜ፡ ብዙ፡ በረዶ፡ ዘነመ። ውኃ፡ የጠማው፡ ሁሉ፡ ከበረዶው፡ እያፈሰ፡ ቀመሰ። ሠራዊቱም፡ ምርኮኛውን፡ ሁሉ፡ ሰብስቦ፡ መሣሪያውን፡ ሁሉ፡ እያሰባሰበ[8]፡ በመድፍና፡ በነፍጥ፡ ከቦ፡ ፫ አለቃ፡ ከንጋት፡ [ነጭ+ጥቁር+ብጫ[9] ትክል።[፫ና[10]፡ ጥቁሩን፡ ሠልፍ፡ አንሥቶ፡ ነጩ[11]፡ ሲቀርብ፡ የሐበሻን፡ ከው፡ ምርኮ፡ እስሁ፡ በያገሩ፡ ይግባ፡ አለና፡ አዋጅ

፴፩ አስነገረ።[12] እልልታ[13]፡ ሆነ። +ሠራዊትም፡ የአጼ፡ ቴዎድሮስን፡ ልጅ፡ ዓለማየሁን፡ እስከ፡ እናቱ፡ ማርኮ፡ ይዞ፡ ነበር። ደጃች ብሩን፡ ዋግ፡ ሹምም፡ ተፈቶ፡ አቶ፡ ታሪኩን[14]፡ ከተሰራበት፡ ፈቱት፡ እየመረመረ፡ ለቀቃቸውና፡ የሰቀጠውን፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስን፡ ዋግ፡ ሹም፡ አገሩ፡ ተመለሰ። ያን፡ ጊዜ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡

1. M2 ለካንታ 2. M2 Add. መጀመሪያ 3. M2 በጸውንት፡ መሻገሪያ፡ አረፉ፡፡ ቀን 4. M2 Om. 5. M2 Add. መሰሉ
6. M2 ይኖር 7. M2 ሞት፡ አይታመንም 8. M2 እየገፈፈ
9. M2 ነጭና፡ ቀይ፡ ጥቁር 10. M1 & M2 ቀይንና
11. M2 Add. ዓለማ 12. M2 Add. ያን፡ ጊዜ 13. M2 Add. ደስታ
14. M2 ደርሶን

መርጦ ፡ የሾመ ፡ ሬች ፡ ሊመጡ ፡ ከመንገዱ ፡ ደግሶ ፡ ትቶ
ካሉአቸው ፡ ነበርና ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፻፲፪ ።

፩ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ በነገሠ ፡ ጊዜ ፡ ከሸዋ ፡ አበ
ቶ ፡ ምኒልክ ፡ ከጐጃም ፡ አባ ፡ ቀማው ፡ ደሴን ፡ ግብሩን
ይዛችሁ ፡ ግቡ ፡ ብሎ ፡ ላከ ። አቤቶ ፡ ምኒልክ ፡ እሺ ፡ ብሎ[1]
ወዝ ፡ ለጠ ። አባ ፡ ቀማው ፡ ደሴ ፡ ግን ፡ ጐንደርን ፡ ሊይዝ
ጦር ፡ እስከትቶ ፡ ኳ ፡ ደምቢያን ፡ ዘርፎ ፡ ተመለሰ ፡
ያን ፡ ጊዜ ፡ የደምቢያው ፡ ገዥ ፡ ደጃች ፡ ገብሩም ፡ ሸሹ ።+
፪ ያን ፡ ጊዜ ፡ ደጃች ፡ ደስታ ፡ የደጃች ፡ ጐሹን ፡ አፅም ፡ ከወ
ገራ ፡ አመጣ ። ከዚህ ፡ መሀል ፡ አስታራቂ ፡ ከየአድባራቱ
ተነሥቶ ፡ አባትና ፡ ልጅ ፡ ሊሆኑ ፡ የአፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስን ፡
ልጅ ፡ ሊአገባ ፡ አስታረቁ ። በኋላም ፡ መንተህ ፡ ውስጥ
ቢሉት ፡ እምቢ ፡ ብሎ ፡ በመልእክት ፡ አስመጣት ። ያን ፡ ጊ
ዜ ፡ አቀረራ ፡ "አባ ፡ ቀማው ፡ ደሴ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ትዕቢት ፡ አ
ልጋውን ፡ በጉልበት ፡ ሚስቱን ፡ በመልእክት ፡" አለ ።
፫ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ልጅ ፡ አዳል ፡ ⌈ሸፍቶ ፡ ይኖር[2] ፡ ነበር ፡
ደጃች ፡ ደስታም ፡ እምሩ ፡ አለኔን ፡ ጦር ፡ ሰደደበት ፡ አገ
ው[3] ፡ ማንጉዳ ፡ ላይ ፡ ተዋጋተው ፡ ልጅ ፡ አዳል ፡ ድል ፡ ሆነ ፡
ተይዞ ፡ ቋሚ ፡ ጨርቅ ፡ ዋሸ ፡ ታሠረ ። የማንጉዳ[4] ፡ ጦርነት
ለት ፡ አዝማሪ ፡ የሸተኛውን[5] ፡ ተሳደበ ። "የማንጉዳ[4] ፡ ለት ፡ ነገ

1. M2 እያለ
2. M2 ሸፍቶ ፡ ሆኖ ፡ ከዱር
3. M2 አገው
4. M2 የማንጉድ
5. M2 Add. ሁሉ ፡ እንዲህ ፡ ብሎ

[113]

ዳ[1]፡ ፳፻፡ አጋም፡ ጨበጡን፡ እያበላ፲፡፡ ምን፡ ተቀልበአል፡
⌈ያጮሌ[2]፡ ፈረስ፡ ማንጉሸ፡ ጋልቦ፡ ባሕር፡ ጻር፡ መሻረስ[3]፡፡+
፬ ከዚህ፡ በኋላ፡ አባ፡ ቀማው፡ ዳኔ፡ ጉልበት፡ ተስምቶት፡
ትዕቢት፡ ተሞየት፡ ሽቀን፡ ፈወጋ፡ በዳሌ፡ ተሸግሮ፡ እስ[4]
ወንሞት፡ ጋልቦ፡ ዘረፈው፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ባሽቀው፡ አቤቶ፡
ምኒልክ፡፡ ከደበላ፡ የጠገበ፡ ሲደጠጥ፡ የሰከረ፡ ዕብዱ፡
መጥቶ፡ ብርሌ፡ ና፡ እዘን፡ ሽቀ፡ ብሎ፡ እስአረፈ፡፡ በዳ
ብሊ፡ ሊበሞከና፡ በዝኋላ፡ በተቀወጠ፡ መነካካት፡ ጦ
ርነት፡ ብሎ፡ ላከ፡፡

፭ ያንጊዜ፡ የዳሬው፡ ገጅ፡ ⌈አሰን፡ ወዳጅ[5]፡ ነበር፡
ውር[6]፡ እምባ፡ ሳይ፡ ወጥቶ፡ ቀዳሚውን[7]፡ በመርግ፡ ፈጂው፡
ከዚህ፡ መሐል፡ እግዚአብሔር፡ የአቤቶ፡ ምኒልክን፡ ኀዘን፡ ሰ
ምቶ፡ በደጃች፡ ዳሰ[8]፡ መሳት፡ ተነሣበት[9]፡፡ ገብሩ፡ መዳኒዬ
ሰም፡ የሚባል፡ የዶሌ[10]፡ ሽፍታ፡ ልጅ፡ አዳልን[11]፡ ስለ፡ አመጣ
በት፡፡ ደጃች፡ ዳስታም፡ ⌈አሰን፡ ወዳጅ[5]ቶ፡ ወዳ፡ ጉጃ
፮ ም፡ ተመለሰ፡፡ +⌈የአሰን፡ ወዳጅ[5]፡ ፈረስ፡ እባ፡ ጐራሩ፡ ይባል፡
ነበረ፡፡ ከሽቀ[12]፡ ምኒልክ፡ ነገሮጃም፡ ደጃች፡ ዳስታ፡ ይመጣ
ት፡ ነበር፡፡ ስለዚህ፡ ነገር፡ አሰን፡ ወዳጅ፡ ማጥም፡ ገጠመ፡
"የሽቀው፡ ንጉሥ፡ ጐራሬን፡ አምጣ፡ ይለኛል፡ የጐጃሙ
ንጉሥ፡ ጐራሬን፡ አምጣ፡ ይለኛል፡፡ በዚህ፡ መካከል፡ የትኛው፡ን
ጉሥ፡ ምን[13]፡ ይበልጠኛል፡፡ እለ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሱ

1. M1 Add. ሰባ፡ ከማንጉሽ፡ ጎልቦ፡ ባሕር፡ ጻር፡ ገባ። የማንጉሸ፡ ስት፡ ነገሸ, M2 Add. ባባ፡ ከማንጉሽ፡ ጎልቦ፡ ባሕር፡ ጻር፡ ገባ። የማንጉሸ፡ ስት፡ ነገሹ   2. M2 ምን፡ ይጮል   3. M2 የሚሸርስ
4. M1 + M2 እስከ   5. M2 አሰት፡ ወዳጅ   6. M2 ውልጦ
7. M2 ጉጃሜን   8. M2 Add. ከወዳ፡ ዳሞት
9. M2 አስነሣበት   10. M2 የሰምቢያ   11. M2 አዳል
12. M2 Add. አቤቶ   13. M2 በምን

[114]

ወጽቴጸ : ዓለም : የ፲ት : ቢቅ : እንጦን : ጦር : እስክትቶ :
ጽን : ከወጊግለው : እንገር : ጽሪከ : መጣ :: ጸጃቶ : ጸከታም
የኆጃምን : ጦር : እስከንትቶ : ኻጺ : በሬበር : ከወጊግሬ : እ
፲ ገር : ሳይ : ከሬሬ :[1] ገጠሙ :[+] ፻ን : ቀን : አቶ :[2] የገብሩ : ወጽ
ቴጸ : ዓለም : አሸከሩ : በሬሪከ : እከ ነሥዖ : ገብቶ : የጸጃ
ቶ : ጸከታን : ግንገር : በሬንዜ : ገምሽ : ዓደትን : ወጀም፡
ፊጦ : ጣለው :: የዘሀ : ፚዘ : ጸጃቶ : ጸከታ : ነሬሪከ : ሳ
ይ : ኬወጹቅ : ገብሩ : ወጽቴ : ዓለም : ጽፊ : እጸሪግሁ :
ውከሎቶ : ምርዮ : ፯ወሬ :: ኆጃሞቶም : ሽሽተው : እገ
፬ ሯቶው : ገቡ :: [+] ጸጃቶ : ንኆዊን : በኡፊጋ : ተኸተው : ኬዘ
ፍኑ : ከወሐፊ : እባ : ቀዓገው : ጸኬ : በሬንዜ : የ ላጠው
ን : ዓደትን : መፊሶ : አበር : በሬሪሱ : ወጥቶ :: ፮ለንም : እ
ፏ : የምትንም : ኢፏ : እንጸ ፱ዘሀ : ፱ዘው :: ገኰገ
፩ ሩ : ወጽቴጸ : ዓለምን : ጽፊ : አጸሪገ :: [+] የጸጃቶ : ጸከሹ
ወንጽምም : ኋይሉ : ተጽሳ :[2] አፊጋ : ሊይዝ : ከጽበሳ : ወ
፲፮ ጥቶ : ነበሬ ::[3] በኆዘምን : ወሬሪ : ኢዒሪገ :: [+] ጸጃቶ : ጸከ
ታም : የምከሬቶ : በቀጊ : ቆምሁ : ጦሳቴን : እሸነፍኩ :
ብሎ : መንቈሬር : ሳከ :: የዘሀ : ፚዘ : ሸሽቶ : የመጣው : ወ
ጀንጓቶ : ሁሉ : ጺነጠ :: ጸጃቶ : ንኆዊም : ሬሪጠጠ :: ፊታ
ውራሪ : ትርፊጎም :- የ፫ : ኋጠአቶ : ቢበሪከቶ : ነሪው : እንጂ
፲፰ የሞተ : ሰው : ተነሥቶ : አጸውቆም : አለ :: [+] ገብሩ : ወጽቴ

1· ከ2 በፍሬ   2· ከ2 የዘይን፡ ፚዘ   3· ከ2 Om.

[115]

ኔ፡ ዓለምን፡ ድል፡ አድርጎ፡ ጳጳሱ፡ ተገኝቶ[1]፡ ሰለ፡ አዝማ
ሪ፡ ⌈የእንበለለውን፡ የከዳውን[2]፡ መኳንንት፡ ሲለምኑት፡፡ አባ፡
ቀሜሰው፡ ጳጳሱ፡ ተጠምዶ፡ እንደ፡ በሬ፡ የሸገሬ፡ ገበ፡ እመደ
ቴ[3]፡ ፯ምበሬ፡፡ ጥጡ፡ ተወዳደ፡ ሆነ፡ መሉ፡ መሉ፡ እመደ
ቴ[3]፡ ፯ምበሬ፡ ፈትሎው፡ እንደደበሉ፡፡ የን፡ ጊዜ፡ ፯ምበሬ
ባዩ[4]፡ የእንግዝባሪ፡ መልሰው[5]፡ ሆኑ፡፡

የን፡ ጊዜ፡ ዲባዮች፡ ደ፫ች፡ ደስታን፡ ሊያዩ፡ ሲመ
ጡ፡ ራቅ፡ የሣውሬዩ፡ ጉበዜ፡ በእ፯ኙ[6]፡ ምናምን፡ አልዩዝን
ም፡ ዓይንዋን፡ ልና፡ መጥተናል፡፡ አሉ፡፡ ዲ፫ች፡ ደስ
ታም፡ ተቆጡ፡ በሸተሬ፡ በጋሬጥ፡ ነው፡ እንጁ፡ አጋምና
⌈ጉመሮ[7]፡ አሳንቆሬኝም[8]፡፡ መጠምጠዋዩውን፡ በርሄ
ልሃለሁ፡ ብለው፡ ወታደር፡ ለቀቀበት፡፡

[9]ወሬ፡ ቷይሉ፡ ከበሬ፡ ሸሸቶ፡ አገው፡ ገባ፡፡ ደ
፫ች፡ ደስታም፡ ከነብቶን፡ ለወታደር፡ ናኘው፡፡ ከዚህ፡ በ
ኋላም፡ ልጅ፡ አዳል፡ ቋሚ፡ ጨርቅ፡ እንደታሰረ፡ ሎ
ሩኛውንም፡ ዘበኛውንም[10]፡ አባሮ፡ እርሱ፡ ሬሱ፡ እለዘ
ለሸከሮቹ፡ ተቀመጠበት፡፡ [+]የን፡ ጊዜ፡ የነበሩት፡ እሸከ
ሮቹ፡ — በለው፡ አባ፡ ዳንዴ፡ ወርቅነህ[11]፡ አባ፡ መሸጋተል
መንሀ፡ አባ፡ ጡንቻ፡ ፋንቴ፡ አባ፡ ባሕር፡ ነበሩ፡፡ የን፡ ዘ
በኛውን፡ ⌈በመዱፍ፡ እየሰበረ፡ አባረረው[12]፡ በለው፡ አባ
ዳንዴ፡ ነው፡፡ ከአዚህ፡ ነገር፡ አቃሬሪ፡ እንዲህ፡ አለ፡፡

1. M2 አድርጎ
2. M2 የሸሸውን
3. M2 ወታዘር
4. M2 ወይ
5. M2 ማካገሜ
6. M1 & M2 በእኛችን
7. M2 ጉሞር፡ ሰሸሸ
8. M2 አካኛፋቶኝም፡ ክበና
9. M2 Add. ከዚህ፡ በኋላ፡ ደግሞ
10. M2 Add. ደብደቦ
11. M2 ወርቄ
12. M2 በመንደ፡ እየሰለቀ፡ ያገረረው

[116]

''ዓምርሀ፡ እንዳሆነ፡ የሠጋ[1]፡ ብርሃን፡ እንዳ፡ በለው፡
፲፫ ዷንዷ፡ ተሠማ፡ በመንፈ፡ አለ። †የዘበኞችን፡ መደብደ
ብ፡ ዓ፳፯፡ ዳክታ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ቋሚ፡ ጨርቅ፡ ሽፋ፡ ቀሸው
ን፡ ከበበ። በርበሬ፡ ጨምሮ፡ እሳት፡ ለቀቀበት። ግን፡ አ
ልሆነለትም፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ አጥገሬት፡ አስታርቀውት፡
፲፬ ገባ። †ዓ፳፯፡ ዳክታም፡ ሰ፳፡ አጸሰን፡ በጉጉኝ፡ ባካምብ
ሌክ፡ ብሎ፡ ሾመው። ሰ፳፡ አጸሰም፡ ፊታውራሪ፡ አል
ተባለኩም፡ ብሎ፡ ተቀየመ። ዳግመኛ፡ ሸፈተ። ዳጋ፡ ዳ
ሞት፡ በሴቴቱ፡ አዩት[2]፡ በወይዘሮ፡ ሣህሊቱ፡ ⌈ወገን፡ በ[3]
ጠሜ[4]፡ ጊዮርጊስ፡ ወንዶ፡ በጊዜና፡ በቀጨም፡ ዳር፡ ተ
ቀመጠ። ያን፡ ጊዜ፡ የባካምበሌክ፡ ሀንቁና፡ የወይዘሮ፡ ሣ
ህሊቱ፡ ወገን፡ ዘመዱ፡ ሁሉ፡ ቀን፡ በዳመና፡ ሌት፡ በጨ
ለማ[5]፡ ጠበቀው። ወዳጁን፡ ፍሬዳውን፡ እየከጠ፡ በዱ
፲፭ ር፡ ወገበው። †እንዲ፡ ጊዜም፡ ዓ፳፯፡ ዳክታ፡ ሰ፳
አጸሰን፡ ሊይዝ፡ ሌት፡ ቀን፡ ብሎ፡ ገሰገሠ፡ አባ፡ ጂዳን፡
ከመጠገብ፡ አገር፡ ላይ፡ የፊሪስ፡ ወሬ፡ አደረገ። ያን፡
ጊዜ፡ ከጨመሜ[4]፡ ጊዮርጊስ፡ ዳክታ፡ ወሰደ፡ እርጊስ[6]፡
የመጠገብ፡ ገብዝ፡ የፊሪስ፡ ኋኋታ፡ ባየ፡ ጊዜ፡ አምስት
ያ፡ ከመጠገብ፡ አቶፍ፡ ቆየ፡ ''ትልቁ፡ በሬ፡ መንቻል
ና፡ ወይፈኑን፡ ወዳንታ፡ በለው፡ እንዲ ይወጋው።''
አለና፡ በምሳሌ፡ ተናገረ። ''ዓ፳፯[7]፡ ዳክታ፡ መን

1. M2 የሰበ　2. M2 ዐጠ.　3. M2 አገር
4. M1 + M2 ጣሜ　5. M2 በጨረቃ
6. M1 ጁርጊስ, M2 ኩርጊስ　7. M2 ፳፯

[117]

፴ ቀንሥና፡ ⌈በዕብር፡ ፹፹፡ እንደራ[1]፡ ዛሬ፡፡ +ዓን፡ ጊዜ፡ እ
ንዴን፡ ራስ፡ አሊ፡ ብሩሁና፡ ገላ፡ ሀገሩም፡ ከከተማ፡
ራብ ሹን፡ አቦቦ፡ ራስ፡ አሊም፡ ቀኛዝማችን፡ ተሾሞ፡
ወደ፡ በረቀን፡ ጃድ፡፡ ደጃች፡ ደስታም፡ የጌታን፡
የቀኛዝማችን፡ ደብር፡ በሬበሬ፡፡ በራስ፡ አሊ፡ ፊጨን፡
፴[2]ክበደ፡ ሰዓት፡ ፲፪[3]በግ፡ አርዶ፡፡ ፈረስ፡ አጥብቃ፡ ተመ
ለሰ፡፡ መንቆረር፡ ገባ፡፡ ዳን፡ ወራት፡ ራስ፡ አሊና፡
ደጃች፡ ደስታ፡ እንደ ደረሱ፡ እንደ፡ ሆኑ፡ ሆነ፡፡+
፳ ከዚህ፡ መሀል፡ አጼ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ጎርሱ፡ ጎ
በዚን፡ ጅል፡ ደብር፡ ወደ፡ ጎጃም፡ መጣ፡፡ ደጃች፡
ደስታም፡ ለአጼ፡ ሰጣቸ፡ ለአጼ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ አጠቃ
ጠቅም፡ ሰባ፡ ሬቀጋው፡ ተሸነፈ፡፡ አጼ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊ
ስም፡ ወደ፡ ጎጃም፡ ሲመጣ፡ በደጃች፡ ደስታ፡ ፊጨን፡ ⌈ደ
ህወን[4]፡ እየዘረፈው፡ መጣ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ የጎጃም፡ ⌈አሊ
ቃጤ[5]፡ "ሰዉሩ፡ በመሬ፡ እንኳንው፡ በምርኳዝ፡ የተክተለ
ም፡ እሳት፡ አይበቅልም፡ ወይ፡ ንጉሥ፡ በእንገርም፡፡ አባትየለ
ውም፡ ወይ፡ የመጣው፡ ንጉሥ፡ እሳት፡ ይመጣ፡ ይነሳት
፳፩ ካሉ፡ ጊዮርጊስ፡፡ "አሉኝ፡፡ +የአጼ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ የ
ደጃች፡ ደስታን፡ ጠበ፡ ራስ፡ አሊ፡ በሐይቅ፡ ጊዜ፡ ወደ፡ አ
ጼ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ተላከ፡ የጨጨር፡ ውሎ፡ ተዋጋ
ሉ፡፡ አጼ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስም፡ አቀርቅረው፡ አለ፡፡

1. M2 ሲሺ፡ ዕንጅሬ፡ በጸብር 2. M2 ፬ 3. M2 ፪
4. M2 ሰገወን 5. M2 ሴት

[118]

፹፮ የዚህም፡ነገር፡የሊቀ፡ካህናት፡ሸፋሙ፡ልጅ፡
ደብተራ፡ገብረ፡እግዚአብሔር፡የሚባል፡መሠሪ፡ከሁ፡
በፖዛምን፡ወረዳ፡ሊሞሰሞት፡ከሚባል፡አገር፡ነበር፡፡የ
አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስን፡የደጃች፡ደስታን፡መዘሰለፍ፡
ባወቀ፡ጊዜ፡በሐሰት፡ከእሸናፊው፡ሊሸልም[1]፡ሊበላ፡ወ
ነገሥቱ፡ልከኛስ፡ገኖ፡በቅደት፡ገዛቱ፡አየራሳቸው
ይዞ፡ሊጀምሩን፡ይመለሱኝ፡⌜ና [2]ቃል፡ለርስዎ፡ነው
አለኝ[2]፡ቀጅ፡፡ ይህንን፡ሁለት፡ሰዎች፡ሰምተው፡ለም
ን፡ቀጅህ? አሉት፡፡ ቃሉ፡ያደረገውም፡እውነቱ፡
ነው፡ብሎ፡ይጀመኛል፡፡ቃል፡የሆነውም፡⌜እሱቱ
ና፡ነው፡ብሎ[1]፡ይታዘበኛል፡እንጂ፡ጠልቶ፡አይደለ
ሽኝም፡አለ፡፡

፹፯ ከዚህ[3]፡አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስና፡ደጃች፡ደ
ስታ፡የሚባር፡በዐቷ፡ሰቶ[4]፡አማጣ፡ላይ፡በሸንቶሬ፡ሜ
ዳ፡ተዋግተው፡አፄ፡ተክለ፡ጊዮርጊስ፡አሸነፈ፡፡ደጃ
ች፡ደስታ፡⌜በደጀን[5]፡ቆላ፡ሸሸ፡፡ልጁ፡አጋልም፡ለሁሉም
ካይረዳ፡ወንድ፡ካይ፡ቀለ፡፡አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስ፡ቃል፡
በማፍረት፡ደስ፡አለው፡፡ ከዚያ፡ወዲያ፡ወደ፡ዳጋ፡ወጣ
፹፰ ና፡ከአጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስ፡ጋር፡ይሰሳን፡፳፻ር፡፡+የ
አሜ፡ጠላው፡ጦርነት፡ሊያ፡የሠገሬው[6]፡፳ምበሬ፡መቶ
ጠንከሮ፡ተዋጋ፡፡ከአፄ፡ተክለ፡ጊዮርጊስ፡ሰራዊት፡ገ

1. M2 Om. 2. M2 እያስ 3. M2 Add. በኋላ
4. M2 1863 is glossed in the left margin
5. M2 ወደ፡ደጀን 6. M2 የየሰገሬው

ሎ፡ተሰብረብር፡መርናት፡ጊዜ፡ደጽዕ፡ዲስኳን፡ጥሎ፡ፀፀ
፳፬ ቶ፡በተሰደበበት፡ከሙን፡እስከዐመው፡፡ ኋደሉ፡ተደና
ም፡ከጅበሳ፡ወጥቶ፡ገባለት፡፡ አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስም፡
መንቈረር፡ሰይ፡┌ተቀመጠ፡፡[1] በጐጃም፡በዳሞት፡[2] ፀሎም
ፀር፡እዳሪን፡፡ ራስ፡በሠውርን፡በዳሞት፡ፀመ፡፡ ኋደ
፳፭ ሉ፡ተደሳን፡በጐጃም፡ፀመ[3]፡ደጃዝማች፡አሰኛዋ[4]፡፡ ኋደ
ሉ፡ተደሉ፡በተፀመ፡በሁለት፡ስምንቱ፡ፀውክናዎ፡አ
ንተን፡እስር፡አምባውን፡እስቲደዝ፡ሰጠ፡እንጃ፡
በእውነት፡የፀመኝ፡አይምሰለህ፡አለው፡፡ ኋደሉ፡ተ
፳፮ ፈረም[5]፡ከፈቶ፡ጃበላ፡ገባ፡፡ የዚህ፡ጊዜ፡ራስ፡ቢከው
ር፡ቡሬ፡ዳሞት፡ተሾሞ፡ቢሾፍ፡ውቤ[6]፡ኋደሉ፡ፀፍቶ፡አ
ለስገባም፡አለ፡፡ አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስም፡በተወደፈ
┌ወንድሞ፡አገኛሁንና[7]፡ቀጋሾም፡ተፈሪን፡ፈዳት፡ከደጃ
ለት፡፡ አገው፡ግምጃ፡ቤት፡ተቀጋተው፡ወሎ፡ኋደሉ፡
፳፯ ፈረ፡ሆነ፡፡ ከዚህ፡መሐል፡ደገም፡ራስ፡ቢከውር፡ከደ
ጃች፡ፍስታ፡ጋር፡ተወደጅቶአል፡ብሎ፡ለአጤ፡ተክለ፡
ጊዮርጊስ፡ፀውክናዎ፡ተናገረ፡፡ አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስም፡
ራስ፡ቢከውርን፡እስመጥቶ፡አሰረ፡፡ በዳሞት፡የም
ፀመው፡ሁናኝ፡ፊታውራሪ፡ባለእልጋ፡ፊልጦስ፡እኔ፡፡
የን፡ጊዜ፡ፈንታ፡ወደጅ፡የዘውዱ፡ጐጃ፡ልጅ፡ልጅ
አዳል፡አለ፡፡ እርሱ፡ይፀም፡አለ፡፡ ከዚያ፡ዳሞት፡አሰጠ

1. M2 ተቀምጦ 2. M2 በዳሞት 3. M2 Om.
4. M2 አሰኛው 5. M2 Add. ኮት 6. M2 ወሌ
7. M2 ወንድሁኔንና

፸፱ ርቱ፡ ደጃዝማች፡ አዳል፡ እስኪጎት፡ ሹም፡ በግንቦት፡ ወደ፡ ሊ
ኮጆ፡[1] አግታ፡ ሊዘምር፡ ደጃች፡ ደስታ፡ ከደጀን፡[2] ቆላ፡ ወደ
ቶ፡ ደብዝ፡ ላይ፡ ከፈረ።[3] ጦር፡ ይለበስብ፡ ጀመር፡ ያን፡ ጊዜ
ደጃች፡ አዳል፡ የደጃዝማችን፡ ጦር፡ ሊያስበስበ፡ ደጃች፡ ደስታ
ን፡ ጀብድ፡ አደረገው። ከስምንት፡ ጎደ፡ ቀስሙ፡ ነበር።
በወሰኮ፡[4] አግታ፡ ወስዶ፡ ለአጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ሰጠ
፹ ለ፡ ጣለው። አጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስም፡ ደጃች፡ አዳልን፡
አመስግኖ፡ ደንገል፡ በር፡ በመለከ፡ ራስ፡ አዳል፡ አሰኝ
ቶ፡ ሾመው። ያን፡ ጊዜ፡ የኔሬ ት፡[5] አስቀድሞ፡ ሰውን፡ ስ
ው፡ ሊበላው፡ ሊቀረው፡ ጥቂት፡ መንግሥቶችን፡ ያስፋው
የገኘገሙት። እለቶና፡ ራስ፡ አዳልን፡ አመስግነው። ከዚ
ህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ አዳል፡ ፊሪሽን፡ አባ፡ ጠና፡ አለው።
፹፩ አጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስም፡ ደጃች፡ ደስታን፡ እጅ፡
ከደረገ፡ በኋላ፡ ራስ፡ ሊሾሙርን፡ ፈታ። ደጃች፡ ደስታን፡
እስሮ፡ አገሩ፡ ደዞ፡ ገባ።[6] ተመለሰ። በመስከረም፡ ለራስ
፹፪ አዳል፡ ልጅን፡ ሊድርሉት፡ ተማምነው፡ ተለያዩ። ከዚህ፡
በኋላ፡ የጥቅር፡ አባው፡ ይማምጣው፡ ሹፍቶ፡ ዋኝ፡ ገባ። ራስ፡ አ
ዳልም፡ ዋኘውን፡ ሊሰብር፡ ከበበ። እንደልተሰበረ፡ ባየ፡ ጊዜ፡
እንጨት፡ አስለቅም፡ ከበግርጌ፡[7] አስከምሮ፡ አቃጥሎ፡ እሳት
፹፫ ለቀቀበትና፡ በጢስ፡ አፈነው። የዚህ፡ ጊዜ፡ ልጅም፡[8] እንጉ
ሊት፡ እለና፡ አታሎ፡ በእንጊጭ፡ ወገን፡[9] አምልጦ፡ አገባ፡ ገባ።

1. M2 ሀገሩ፡ ሊኮዶ
2. M2 ደጀኔ
3. M2 ሆኖ
4. M2 በወሰካ፡ ኮሶይዝ
5. M2 እኅሁታ፡ የኅበሬች
6. M2 Om.
7. M1 ከበግርጌ, M2 ከግርጌው
8. M2 ልውጣ
9. M2 Add. ሾለከ

[121]

የቀረው ፡ ሰው ፡ ግን ፡ ከዋናው ፡ ውስጥ ፡ ታፍኖ ፡ ተጨንቆ
ነበር[1]። የጥቋር ፡ እኛ ፡ ቋንጃም ፡ ብርቱ ፡ ጠንካራ[2] ፡ በሩ ፡ ጠባብ
ነበረ ። ውሀም ፡ ከውስጡ ፡ ነበረው ፡ ⌈ኋላ ፡ በርቁ[3] ፡ ለው
ሊወጣ ፡ የሆሬ ፡ ቅጠል ፡ እየመሰለ ፡ ዳዩት ፡ ብርሃኑን ፡ አልያ
ፍር ፡ ብሎ ፡ እየተመለ ፡ መጣ ።

፻፸ እጨ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ በ፲፻፯፻፷፮[4] ዓመተ ፡ ምሕረ
ት ፡ በመስከረም ፡ ⌈በሩን[5] ፡ አልጋ ፡ ተሾሞን ፡ ሊወጋ ፡ ዘብጃ[6] ፡ ሳይ ፡
ሰፈረ ። ግብሬን ፡ ይዘህ ፡ ግባ ፡ ብሎ ፡ ወዲ ፡ እጨ[7] ፡ ምኒልክ[8] ፡ ላከ ፡
አቤቶ ፡ ምኒልክም ፡ መኳንንቱን ፡ አስገብቶ ፡ መከረ ፡ እንዴ
ጋ ? እንገብር ፡ አለ ። ግን ፡ ዷን ፡ ጊዜ ፡ እንዳይቀጋ ፡ ከውስ
፻፸፩ ጡ ፡ ብዙ ፡ በለጋራ ፡ ⌈ነበረውና ⌈ነው ። መርዕዱ ፡ አዝማች ፡
ኃይሉ ፡ መሸሻ ፡ ከንጉሡ ፡ የሚገባሉ ፡ ኃይለ ፡ ሰዎች ፡ ነበሩ ። እንገዛም ፡
ብለው ፡ የሸዋን ፡ ጦር ፡ አኩሉን ፡ እየባረው ፡ ተጉባብተውት[9]
ነበር ። ይሬቆንም ፡ ጋሎች ፡ አስገ ፡ ጠሉ[10] ፡ እስከ ፡ ደብ
ረ ፡ ብርሃን ፡ ድረስ ፡ እየጋለቡ ፡ እየገደሉ ፡ አስቸግረውት ፡ ነ
በር ። ከእዚህ ፡ ነገር[2] ፡ የተነሳ ፡ መኳንንት ፡ ⌈ካሳጅን ፡ ፍ[11] ፡ ከዳረው ፡ ለ
ሰጋራ ፡ አልጠፋም ፡ ብሎ ፡ ብዙ ፡ ግብር ፡ ፈረሱ ፡ በቅሎ ፡
በትበና ፡ ሻሽ ፡ እንቁር[2] ፡ እጅ ፡ ዘቢጥ ፡ ድረስ ፡ ሰደደ ። እጬ ፡ ተክ
ለ ፡ ጊዮርጊስም ፡ ተቀብሎ ፡ ለጂማ ፡ ናው ፡ ሁሉ ፡ ፍጹው ። +
፻፸፪ የዚህ ፡ ጊዜ ፡ ደጃዝ ፡ ሬሶ ፡ እንዳሉ ፡ ሚስትን ፡ ሊቀበሉ ፡ መጡ
ውን ፡ ይዞ ፡ ዘቢጥ ፡ ድረስ ፡ ሸኟ ። እጬ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስም ፡

1. M2 ከረመ 2. M2 Om. 3. M2 ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በጥቢት ፡ በዕርቅ 4. M2 በ፲፻፯፻፷፮ 5. M2 ጮጮሆ ፡ በርን
6. M2 ዘቢጃ 7. M2 አቤቶ 8. M2 Add. ሸዋ
9. M1 ተጉባብተውት, M2 ተገባብተው 10. M2 ጠሎ
11. M2 መኳት ፡ ሳካጠሉ

የወንድሙን፡ልጅ፡ወይዘሮ፡ሰቀኘን፡ዳረለት። በዚ፡ጉል
፻፪ ማት፡ሰጠው። +ራስ፡አዳል፡ሚስቱን፡ይዞ፡በመጣ፡ጊዜ፡
እንግዳ፡ኢልያስ፡ሸፍቶ፡ቆየው። ከከማዱም፡ከእንዳ
ቤትም፡ጦር፡ሰብስቦ፡ራስ፡አዳልም፡ጦር፡አስከት
ቶ፡እነኒ፡ሸዱ፡ወይብላ፡ከሚገል፡አገር፡ላይ፡ተዋ
ግተው፡እንግዳ፡ኤልያስ፡ድል፡ሆኖ፡ተያዘ። ታስሮ፡
ጅ፡በሶ[1]፡ገባ። ቤት[2]፡አሸመን፡ነበረ። ካብቱ፡ተወረሰ፡
፻፫ ተዘረፈ። +ራስ፡አዳል፡ሚስቱን፡ወይዘሮ፡ሰቀኘን፡ገበ
ረ፡መድኃኒን፡ሊቀበል፡ዘበኛ፡ሸዱ፡ሰሌ፡ደጃች፡ብ
ሩ፡በከፍቶ[3]፡ገብቶ፡ጉጅም፡አሰጋ፡ሊቀመኛ፡ከተሠረ
በት፡በታ፡ጠጅ፡አስኛሎ፡ገበናሽ[4]፡ጨምሮ፡ዘበኛውን
አጠጣቶ፡ሌሊት፡ከዱ። እንዳቤት፡ሲደርስ፡ሬሬሶ፡
ያዘውና፡በፍርድ፡⌈በዳሄና፡ሹም፡አቤ[5]፡እጅ፡በሰይፍ፡
ተቀጥቶ፡ሞቱ።

፻፬ ካዚህ፡በኋላ፡አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስ፡ግብሬን፡
አምጡ፡ብሎ፡በትግሬዎች፡ላከ። ያን፡ጊዜ፡የእንዳር
ታው፡አፄ[6]፡በዝብዝ፡ካሣ፡ለትግሬዎች፡ዋቢ፡ሆኖ፡አለ
ሁ[7]፡አለ። አጤ፡ተክለ፡ጊዮርጊስም፡አንድ፡ሳይን፡ጠፍ፡
ከደደለትና፡ግባ፡⌈አለው። ለማስረዳት፡ወታደሬ፡በዚህ
ለኝ፡ነው፡ሲል፡ለአቸው[8]። እነ፡በዝብዝ፡ካሣም፡ያንን፡ጠ
ፍ፡ቆልቶ፡አጋርሮ፡የኔ፡ነፍኝ፡እንዲህ፡ያገርሬዋል፡ብሎ፡መ

1. M2 Add እምገ 2. M1 & M2 ቤቱ 3. M2 በክፍቱ
4. M2 Add መርዝ 5. M2 በዳኅና፡ሹም፡አብዮ
6. M1 & M2 አገ 7. M2 Add አለሁ
8. M2 አትችልም፤ ሠራዊቴ በዚህ በጤፉ ልክ ነው፡ ብሎ
ላካበት

[123]

ፊት፡ ላክበት። እንዲህ፡ ብሎ፡ መስኮ፡ እንግሊዞች፡ አጤ፡ ቴ
ዎድሮስን፡ ሊወጉ፡ የመጡ፡ ጊዜ፡ ከመንገዱ፡ ዳግሚ፡ ተ
ቀብሎ፡ ከጦርነቱ፡ ረድቶ[1]፡ ወረታውን፡ ፲፫፡ መድፍና፡ በ
ዙ፡ ነፍጥ[2]፡ ከጥይት ጋር፡ ሸልሞ፡ ነበረና[3]፡ በዚያ፡ ኃይሉ፡
፵ ነው። ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አዳል፡ ለአጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊ
ስ፡ ረዳት፡ ጦር፡ ከጎጃም[4]፡ ዘለቀ፡ ተከተለውን፡ እንደሌለ፡
ሾም፡ እንግዳ፡ ⌈ወሰደ፡ ከጌጃን[5]፡ የጦር፡ ፈታውራሪ፡ እ
ድርጎ፡ በነ፲ህ፡ ውስጥ፡ ⌈፲፻ ነፍጠኛ፡ አድርጎ[6]፡ ከደ
ደለት። ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ አምጮው
ን፡ ገሎ፡ ፈረሱን፡ አስለቀቀ፡ እያለ፡ ⌈ፈከረ[7]። ወደ፡ አዲቀ
ገሰገሰ። አባ፡ በዝብዝ፡ ካሣም፡ አመጣቱን፡ ገሎ፡ መኳንቱን
አስለቀቀ፡ እያለ፡ ⌈ፈከረ።[8]

፵፩ በዚህ፡ ጊዜ፡ የአጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ባለቤ
ት፡ የደጃች፡ በዝብዝ፡ ካሣ፡ እኅት፡ እንዲህ፡ ብለው
በትግርኛ፡ ገጠመው፡ ነበር፡ ይባላል። እናንተ፡ ከዋ
ጃ፡ ወደ፡ ዓድዋ፡ አትሂዱ። በእኅቱ፡ ገመሬ፡ እንደ
፵፪ ተነሡ፡ የአባ፡ በዝብዝ፡ ካሣ፡ ቅሬ ናት፡ ሆዱ። ደ
ጃች፡ ካሣም፡ የአፄ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ አበሻ፡ ሰንካ
ከል፡ ነበሩ። ከተርቡ፡ ይቀጋል፡ እንጂ፡ ከአንከሱ፡
ያአባ፡ ፊንቅል፡ ሰጪ፡ በሬሳው፡ ካሣ፡ ብለው፡ ፎከ
ረው፡ ወጡ፡ ያውም፡ ወታደር፡ እንደዚህ፡ ሲባዛ፡

1. M2 Add ነበርና 2. M2 ጥይት፡ ከመበንጃ፡ ጋራ
3. M2 ነበረ 4. M2 Add ወንድሙን
5. M2 ከዳኘ፡ ወልደን 6. M2 ፩ ሺህ ፫፻ ወታደር፡ ጨምሮ
7. M2 እየፈከረ 8. M2 እየፈከረ፡ መጣ፡ then 31/43 follows; 31/41 & 31/42 are Omitted

በኀይለ፡ ⸢ቅዱሳን፡ ነው፡[1] የምመሰክረው፡[2] ሊቃ፡ ጠፉን፡ ቅዱ
፻፫ ተው፡ መሰከረው፡ ለካሳቸው፡ ''ይገባል፡፡ ⁺ሐምሌ ⸢በገዛ
በ [3]ቀን፡ በ፲፱፻፷፪[4] ዓ.ም. እሑድ፡ ሌሊ፡ ተቀባተው፡
አጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ደሴ፡ ሆነ፡፡ ⸢ወዲያው፡ ዓይና
ቸውን፡ በዓምከቴ፡ አሳወረው፡ አባ፡ ሰላማ፡ በሚባ
ለው፡ ተራራ፡ አስረቀቸው፡ ኖቂቅ፡ ዘመን፡ እንዲኖሩ፡
፻፬ ዓቶ፡ [5]፩ዓመት፡ ከ፪ወር፡ ከ፩ቀን፡ ነገሠ፡፡ [6]⁺እቴጌ፡
ጹንቅኗም፡ እንጂ፡ ብለው፡ ገጠሙ፡፡ ''ተናገሬ፡
ነበር፡ እኔስ፡ እስቀድሜ፡ እሁን፡ ምን፡ ልናገር፡ ከጣዘን፡ ሳይ
ቈርጤ፡ የተሟረው፡ ባሌ፡ ተ፲፭ዊው፡ ወንድሜ፡ እንግ
ዲህስ፡ ወዲህ፡ እለምንም፡ ሰዱሜ፡፡ ''አለች፡፡
፻፭ ሌሎች፡ የገጠሙት፡- ''ሰአባ፡ በዝብዝ፡ ካሣ
ግብር፡ በቋሉ፡ እንዲደርስ፡ ጥሬውን፡ ጤፍ፡ ቢልክ
ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ በሬቸው፡ ተሬትቶ፡ ትግሬ፡ ላይ፡ ቢ
ሬስ፡ አባ፡ በዝብዝ፡ ካሣ፡ ቆለው፡ እንደገባለት፡ የወንዱ
እባ፡ ታጠቅ፡ ተቀበይ፡ ሆነህ፡ ምነው፡ በሣክት፡ ዓመት፡
ዲካመ፡ ኋይሬይ፡ ባባ፡ በዝብዝ፡ ካሣ፡ ታኖሮ፡ ገምገር
ህ፡ ተሸከመህ፡ ወርደህ፡ እለጋህን፡ ሰኖትህ፡፡ በሙ
ሉ፡ ሣክት፡ ዓመት፡ የተሠራው፡ እሼጋ፡ ከሰቆጣ፡ ወር
ዶ፡ ትግሬ፡ ተዘረጋ፡፡- ለምን፡ ትለናለህ፡ ስቆጣ፡ ስቆ
ጣ፡ ጣንቶን፡ እይጸለም፡ ወይ፡ ለእከሱም፡ የመጣ፡ ዛሬ
ጊዜ፡ እግኝቶ፡ ከላስታ፡ ቢወጣ፡፡ ''አለ፡፡

1. M1 Illegible   2. M1 Add. የምመሰክረው
3. M2 ፭   4. M2 ፫ is glossed in the left margin as a correction to ፪ in በ፲፱፻፷፪
5. M2 Om.   6. M2 Add. ጸብሬ፡ አባ፡ ሰላማ፡ ታሥር፡ ተቀመጠ፡፡ ; this is also the end of the chapter

ምዕራፍ፡ ፻፪።

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ እግ፡ ብዝብዝ፡ ካሣ፡ አልጋ፡ ያዘ።
ንጉሠ፡ ኢትዮጵያ፡ ዮሐንስ፡ ንጉሠ፡ ጽዮን፡ ተብሎ፡ አክሱም
ላይ፡[1] ⌐በአቡነ፡ አትናቴዎስ፡ እጅ፡ ተቀብተው፡ ዮሐንስ፡ ፬ኛ፡
ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ሆኑ። ይህ፡ የሆነ፡ በ፲፰፻፷፬፡ ዓመተ፡ ም
፪ ሕረት፡ ጥር፡ ፲፫፡ ቀን፡ አክሱም፡ ጽዮን፡ ላይ፡ ነው። ከዚህ
በኋላ፡[2] ወደ፡ በጌምድር፡ መጥቶ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ከረመ፡
⌐በ፲፰፻፷፮[3] ዓ.ም፡ በኅዳር፡ ወር፡ የደጃች፡ ተድላን፡ ል
ጅ፡ ደጃች፡ ደስታን፡ አጤ፡ ተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ከአሰረበ
ት፡ ፈትቶ፡ መንገድ፡ መሪ፡ አድርጎ፡ ወደ፡ ጎጃም፡ መ
፫ ጣ። የዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አዳል፡ ወሎ፡ ተራ፡ ገባ። አጤ፡ ዮ
ሐንስ፡ ጉሊት፡ ላይ፡ ሰፍሮ፡ በጎጃም፡ ወራሪ፡ ለቀቀበ
ት፡ አምባውን፡ ሊከብር፡ ማይ፡ በሱ፡ ላይ፡ ሆኖ[2]፡ መድ
ፍ፡ በምዓ፡ ከአምበኞቹ[4]፡ ጋር፡ ተኩስ፡ አደረገ። አ
፬ ልሆነለትም። ያንጊዜ፡ ደግሞ፡ ኃይሉ፡ ተድላ፡ ከጅ
በላ፡ ወርዶ፡ ለአጤ፡ ዮሐንስ፡ ገባ። አጤ፡ ዮሐንስም፡
ደጃዝማችን፡ ደስታን፡ ራስ፡ ደስታ፡ አሰኝቶ፡ በጎ
ጃም፡ ሾመው። የዚህ፡ ጊዜ፡ ኃይሉ፡ ተድላ፡ ሠነኘ
ልጅ፡ እኔ፡ ነኝ፡ ለርሱ፡ አልጋ፡ አይገባውም፡ ብሎ፡ ወ
ጣት፡ አቀረበ። አጤ፡ ዮሐንስም፡ እሺ፡ አሳለውም፡ ከ
እንግዲህ፡ ደጅ፡ ጥናኝ፡ ብለው፡ ራስ፡ ወረኘን፡ በልደሀ

1. M2 Add. ነገሠ።
2. M2 Om.
3. M2 በ ፲፰፻፷፬
4. M2 ከአርበኞቹ

፫ ከጠው ። +ዐስቴ[1]= ደጸብጀሳን ፡ ኢገርዎ ፡ ነው ፡ ጽሳቱ ፡ የትዓ
ሬ ፡ ዮሐንስ ፡ ነው ። እሬቴ ። አጤ ፡ ዮሐንስም ፡ ደበረው ፡ ዳ
ዳቱም ፡ ጉሊት ፡ ካይ ፡ ሰፍሮ ፡ ዲጭና ፡ ቅበና ፡ ሰጠ ። ሰባ
፬ ዙ ፡ ሰው ። +የአጤ ፡ ዮሐንስ ፡ ሠራዊት ፡ ጉጃምን ፡ ሊዘርፉ ፡ ሊ
መጣ ፡ መንገድ ፡ መሬ ፡ ሆኖ ፡ አዘሬሬን ፡ ገበሎ[2] ፡ ሬስ ፡ ደስታን ፡ ጠ
ሬቀቱ ፡ ነበር ። ከአዘዬ ፡ ነገር ፡ የጉጃም ፡ አሬቃቤ ፡ ፡ ባለ
ንት ፡ ተጃምሮ ፡ በአንተ ፡ ተጨረሰ ፡ ምናው ፡ እንደ ፡ እንዱ
ዋይዘህ ፡ ሬብሀ ፡ በሬሰሰ ።
፭ ያን ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ ሰበረንታና ፡ ሊሽበሬ[3] ፡ ተሠሪ ፡ ዘ
ራሬ ፡ ቀጋኡም ፡ ቶሬሪ ፡ ነበር ። ጋታንስ ፡ ካይ ፡ መቶ ፡ ሬሣው
ን ፡ በእሬጋ ፡ እዴርን ፡ ወሰደው ።[4] የጉጃም ፡ አሬቃቤ ፡
ዱሩ ፡ ተመድምደ ፡ መንገድ ፡ ተጠርቶ[5] ፡ አሣሬ ፡ መንገዱ
ቀጋሾም ፡ በሽዱበት ፡ ጃንሆይም[6] ፡ ደሀዱ ። እሰፋ ። +
፮ ደግሞ[7] ፡ ጉባው ፡ የመጊባሬ ፡ የአጤ ፡ ዮሐንስ ፡ ሎሌ ፡ ደብ
ሬ ፡ ዘይትን ፡ ዘርፎ ፡ ወጣቶ ፡ ርባብ[8] ፡ ከደጃች ፡ እንግዳ
ጋር ፡ ተቀጋቶ ፡ ቶበሎ ፡ ዱሬ ፡ ሆነ ። የቢሀው ፡ አዘን ፡
የታበቱት ፡ ጫጣ ፡ ነውና ፡ ወሰደቻሁ ፡ ከደጃቀጣ
ሎቹ ፡ ገበሎ ፡ በእሬጋ ፡ ወጥቶ ፡ ከመምህር ፡ ፀበሎ ፡ በቶ ፡
፯ ተመመ ። ኋላም ፡ በሰሀለት ፡ ገዛት ፡ ደነ ። +ሬስ ፡ ደስታን ፡ በ
ጉጃም ፡ ፖጭ ፡ አጤ ፡ ዮሐንስ ፡ ወደበጌምድር ፡ ሊመለሱ
ሬስ ፡ እዳሳ ፡ ከእምባው ፡ ወርደ ፡ የደጋ ፡ ደምቶን ፡ ሥር ፡

1. M2 ጸሐፍ = እንከቶፍ
2. M2 Add. ሰው
3. M2 Add. ከእነነማይ
4. M2 Add. ያን = ጊዜ = ደግሞ
5. M2 ጽንጋያው = ተከቅሞ
6. M2 ንጉሡም
7. M2 Add. ደጃፍ
8. M2 ወጥቶ = ስናን

[127]

ሰኅበሰበ፡[1] ሰምሎ፡ በገግ፡ በ፲ ቀን፡ አይሸል፡ ከሜጋል፡ አ
I ር፡ ሳይ፡ (ሜዳ፡)[2] ገጠሙ። ያንጊዜ፡ በኻ፡ ውድነህ፡ የሜ
ገል፡ ኅብልህ፡ በኪጤ፡ ቴዎድሮስ፡ ቤት፡ ከነበደፍ፡ ሠሪ
ዎች፡ ጋር፡ ከፈረንጆች፡ ጋር፡ ይኖር፡ ነበር። ኋላ፡ ኣገፋበ
ቡኝ፡ ከመጣ፡ ወዲያ፡ ከራስ፡ አዳል፡ ቤት፡ ገብቶ፡ መድፍ
ሠርቶ፡ ነበር። ያን፡ ቀን፡ ውጊ፡ የካሳ[3]፡ አሽከር፡ በሠራው
ገደይ፡ እንደመለከተ፡ ኅበሎ፡ መድፍ፡ ቢተኩስ፡ የራ
ስ፡ ደስታ፡ በቅሎ፡ ደንግጦ፡ ተንበረከከች። መድፉም፡
16 ኅበዙ፡ ሰውና፡ ከብት[4]፡ ገደለ። የራስ፡ አዳል፡ ጃግና፡ ደም
ቴ፡ ገብቶ፡ ከጃሜን፡ ተለቀቀው[5]። ተበተኑ። ያ ቀን፡ የጐ
ጃም፡ መኳንንት፡ ሃይማኖታቸው፡ ጨክነው፡ የተዋጋ፡ ጠግ
ራ፡ ኅብሩ፡ ነው። እንግዳ፡ ኪዳኑ፡ ወልዱ፡ ራስ፡ አዳልን፡
አቋልቶ[6]፡ ጊታውን፡ ከድቶ፡ ጦር፡ ሰበረበት። አልሮ፡
ደምበል[7]፡ ሰፈረ። ራስ፡ አዳልም፡ የኔም፡ ሌት፡ ይሸን
ው፡ ኅበሎ፡ ታዘበው። ራስ፡ ደስታም፡ በእንግዳ፡ ኪ
18 ዳኑ፡ ወልዱ፡ አዘነበት። ያንጊዜ፡ ራስ፡ አዳል፡ ዱ
ል፡ አደረገ። ራስ፡ ደስታም፡ ቆስሎ፡ ወደቀ። ያንጊዜ
ኪሣ፡ ምንተስኖት፡ የሜጋል፡ ጃግና፡ ደሞቴ፡ እንደ፡ ቡ
ሉር፡ ጠርነት፡ ሊት፡ ያደርገናል፡ ይህ፡ ልማደ፡ ጆ
ሞቶ፡ መነሣት፡ ያውቃልና፡ ኅገሎ፡ አንገቱን፡ እንደ
በግ፡ አረደው።[8] ያን፡ ቀን፡ በ፲፱ ታርክ፡ ተመልከት፡—[9]

1. M2 Add. አረምና፡ ወረደ። ራስ፡ ደስታም፡ የጐጃምን፡ ሥር፡ ሰብስቦ
2. M2 ሜዳ
3. M2 የኮሳ
4. M2 ፈረስ
5. M2 ቢለቀው
6. M2 ግን፡ ከራስ፡ አዳል፡ አጽልቶ
7. M2 Add. ላይ
8. M2 እርዱ፡ ገደለው
9. M2 Om.

ራስ፡ አዳል፡ ክፉ፡[1] ሠራ፡፡ ወንድሙን፡ ራስ፡ ደስታን፡ በድ
ንኳን፡ ተራዳ፡ እንጨት፡[2] አንጠልጥሎ፡ ወስደ፡ አገነቻ፡[3] አ
ስቀበረው፡፡ ራስ፡ ሊበወርን፡ ማን፡ ወዳጅ፡ ነው፡ ሃገሩ፡ በ
ጎቡር፡ አፈጋ፡ አጃርጎ፡[4] አስቀበረው፡፡[5] የጎጃም፡ አልቃ
ሼ፡፡ "ጸሩስ፡ ጓዝ፡ አደረ፡ ከአንተም፡ (ከንቱም፡)[6] አልቀሰ
ኝ፡ ከሬፌሉን፡ በእንጨት፡ ወታደሩን፡ ባፈጋ፡፡ "ብላ፡ አሽሟ
ጠጠቻ፡፡

፲ ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ዮሐንስም፡ ከምቶ፡ ተነሳ
ዳ፡፡ ከቁገብ፡ ማግ፡ ሳቆገብ፡ ሴቶን፡ ጠረቶን፡ ወንዶን፡
ገበቶን፡ አደተርሬኛም፡ ገበሎ፡ ሳከ[2]፡፡ ራስ፡ አዳልም፡
አስታርቁኝ፡ ገበሎ፡ ከዳዳሱ፡ ጸአሙን፡ አትናቴዎስን፡
ከእጨጌ፡ ቴዎፍሎስ፡ ዘንድ፡ ላከ፡፡ ከጎጃም፡ አዳበ
፲፩ ራች፡ ፴ አርባ[2]፡ ከሀናቶ፡ ላከ፡፡ [+]አቡነ፡ አትናቴዎስን፡ እ
ጨጌ፡ ቴዎፍሎስም፡ ለአፄ፡ ዮሐንስ፡ ነግረው፡ ንጉሠ
ም፡ እሺ፡ ገበሎ፡ ሳከ[2]፡ ለከሀናቱ[7]፡፡ እርቁም፡ ተቀበለው፡ ወ
ዲ፡ ራስ፡ አዳል፡ መጡ፡፡ ራስ፡ አዳልም፡ በሀገሩ፡ ተሰውጠ
ከአፄ፡ ዮሐንስ፡[8] አምባ፡ ጫራ፡ ላይ፡ ገብቶ፡ ታርቆ፡ እንደ
፲፪ ገና፡ ተሾመ፡ ተሸለመ፡ አገሩ፡ ተመለሰ፡ መጣ፡፡[9][+] ፰፻፡ ፪
፲፰፡ ዓ.ም፡ ኀዳር፡ ተድላ፡ የጎጃምን፡ አልጋ፡ ሊይዝ፡ ከደ
ጃች፡ ነጋሼ፡ ጋር፡ ተወዳጅቶ፡ ከአፄ፡ ዮሐንስ፡ ከዳቶ[2]፡
፲፮ ቀ፡[10] ከምኒልክ፡ ተገናኝቶ፡ በደራ፡ አፈሮ፡ በረንታ፡ ገባ፡፡

1. M2 Add. ሥራ 2. M2 Om. 3. M1 እንጎቻ?, M2 እንገቻ
4. M2 ወስዶ 5. M2 Add. ያን፡ ቀን 6. M2 ታንተም
7. M2 Add. መልስ፡ ቃል፡ ከጠበቃ፡ ሰማቸው፡፡ 8. M2 Add. ገብቶ
9. M2 1869? is glossed in the left margin 10. M2 Add. ከእነርሱ

[129]

ያን፡ ጊዜ፡ የራስ፡ አሊ፡ ምስለኔ፡ ደጃች፡ አምባዬ፡ ነበ
ረ። ተከልሎ፡ ኸደ። የቀረት[1]፡ ከሚገል፡ አገር፡ ተዋጋ
ተው፡ ⌜ኋይሉ፡ ተዱሳ[2]፡ ድል፡ ሆኖ፡ ታሠረ። ⌜ከኋይሉ፡ ተ
ዱሳ[2]፡ ጋር፡ የነበሩትን፡ መካሮች፡ እነጺጣዮ፡ ለጋሸና[3]ተእነ
ተሰማ፡ ሴንጫን፡ ደጃች፡ አምባዬ፡ ቀኝ፡ ቀኝ፡ እግራቸው
፲፪ ን፡ እየቆረጠ፡ ጣለ። ራስ፡ አሊ፡ ተቆጥተው[4]፡ ተቆልዋል፡ የመ
ጣ፡ ጊዜ፡ አዝማሪ፡ ሀሁርኛ፡ አሊ፡ ተሰማ፡ መጣ፡ ዘፋ
፲፫ ተለውጠ፡ ከአገሩ። እለ። የራስ፡ ሲሰታ፡ አዘን፡ እንግዳ
⌜ወልዴ፡ ኪዳኔን[5]፡ አልጠቀመውም። ራስ፡ አሊ፡ ተጣል
ቶ፡ ከነትንተወረሰ። ታሞ፡ ሞተ፡ የውኻ፡ ተቀበረ።

፲፬ አባ፡ ዮሐንስ፡ ግብፌን፡ ይዞ፡ ገባ፡ ሆለ፡ ለ
አባ[6]፡ ምኒልክ፡ ሸዋ፡ ላክ። አቤቶ፡ ምኒልክም፡ ከሸዋ
መኳንንት፡ አቤቶ፡ ዳርጌን፡ ⌜አቶ፡ ገልሞሚን[7]፡ አቤቶ፡ ናዳ
ውን፡ ጉበና፡ ዳኜን፡ አስገብቶ፡ በተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ገበርን፡
በቴዎድሮስ፡ ገበርን። ከእንግዳ፡ ህስ፡ የሰጠ፡ ይስጠው
፲፭ እንጊዝርም[8]፡ እንዋጋለን[9]። አለና፡ መከረ። ራሱ፡ ጦር
ሠዶ፡ ምስር፡ ንጉሠ፡ ላከ። የምስር፡ ንጉሥም፡ ለአ
ቤቶ፡ ምኒልክ፡ ብዙ፡ ጦር፡ ከእለቃ፡ ሠፈ፡ ጋር፡ ላከ።[8]
፲፮ በኢውሳ፡ በኩል፡ ስደደሰች[10]። አጤ፡ ዮሐንስም፡ አቤቶ፡ ም
ኒልክ፡ ከበ፡ ያመጣው፡ ጦር፡ መሆኑን፡ ካዩው፡ ጦር፡ መንቀሳ
ልና፡ ርዳን፡ ብለው፡ ሳካበት። አቤቶ፡ ምኒልክም፡ እሺ፡ በዚህ

1. M2 የቀሬት 2. M2 ተጽሳ፡ ኋይሉ M2. ለጋስንና
4. M2 Add. እንዲገና 5. M2 ኪዳኔ፡ ወልዶን
6. M2 አቤቶ 7. M2 አቤቶ፡ ባርማሜን 8. M2 Om.
9. M2 እንዋጋ 10. M2 ላከለት

በኩል፡ መዋፎ፡ አረዳስሁ፡ አሉና፡ አጤ፡ ዮሐንስን፡ አታል
፶፪ ለ። ⌈የምስርን፡ ሰው[1]፡ አጤ፡ ምኒልክ፡ ስቦ፡ ያመጣው፡
ጐዴጕዴ[2]፡ ላይ፡ ሰፈረና፡ ምሽጉን፡ አበጀ[3]። አጤ፡ ዮሐ
ንስም፡ ሠራዊቱን፡ አስከትቶ፡ ተምስር፡ ታዝዞ፡ የመ
ጣውን፡ ቱርክ፡ እንደ፡ ካንቶ፡ መታው፡፡ ያን፡ ቀን፡ ደግ
ሞ፡ ከአለቃ፡ ዘሩ፡ ጋር፡ የመጣው[4]፡ የአውሮፓው፡ ንጉሥ
የመሐመድ፡ አፋሪ[5]፡ ሙር፡ ወዳጅ፡ መስሎ፡ ፍሪዳውን
ና፡ ወተቱን፡ ሰጥቶ፡ የአጤ፡ ዮሐንስ፡ ሠራዊት፡ እንግ
ዳነት፡ ተቀብሎ፡ ግንጅም፡ የሰበን፡ አይዘጋጁሁ፡ ብሎ፡ አ
፶፫ ታሎ፡ ሌሊት፡ በተኛበት፡ አርዶ፡ አርዶ፡ ፈጃው[6]፡፡ +የምስ
ር፡ ንጉሥም፡ የሰደደው፡ ሠራዊት፡ ማለቁን፡ በሰማ፡ ጊ
ዜ፡ ደግሞ፡ ሊመልስ፡ እንዳገና፡ ⌈፱፻፻[7] ሁለት፡ አልፍ፡ ጦ
ር፡ መድፍም፡ ጨምሮ፡ ሰደደ፡፡ አጤ፡ ዮሐንስም፡ ያን፡
ተቀብሎ፡ ዳግመኛ፡ ራጕ[8]፡ ላይ፡ ወጋው፡፡ ያንሉት፡ ው
፶፬ ጋው፡ በዳግም፡ ሰክሮ፡ የሚጠጣው[9]፡ ታጣ፡፡ +የዚህ፡ ጊዜ
ኬ፡ ዝማሬ፡ ⌈— [10]ሰላም፡ ሊሆን፡ ጳጳሱ፡ ንጉሡ፡ ከላይ፡ የ
ወረዳው፡ ከቶርን፡ መቅደስ፡ በአባቱ፡ ሚካኤል
በናቱ፡ ሥላሴ፡ በዙፋን፡ ሲቀመጥ፡ አግማስ፡ ክርስ
ቶስ፡ የሀበኝ፡ ልጅ[11]፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡፡ አጨዳው፡ ከ

1. M2 የምስር፡ ጦርም 2. M2 ጎዳጎዴ
3. M2 1865? is glossed in the left margin
4. M2 የመጣውን፡ ጦር 5. M2 እንፋሪ 6. M2 ጣለው
7. M2 Om. 8. M2 ጉራ 9. M2 የሚጠጣ
10. M1 በአጤ፡...ሐንስ, M2 በአጤ፡ የሐንስ፡ አዳራሽ፡ እንደዚህ፡ አለ፡፡
11. M2 ባል

መረው፡ ያን፡ የባሕር፡ ንጉስ፡ እንደተቀጣ፡ ቅጣው፡
ባመጣው፡ እርሳስ፡ አዘራው፡ መነሻው፡ በጠው፡
ለነፋስ፡ በሀበሻ፡ መሬት፡ ⌈ፈረንጅ፡ እንዳይደርስ፡[1]
አርጎ፡ ተመማለው፡ አጤ፡ዮሐንስ፡ "አለ፡፡

፲፫ አጤ፡ ዮሐንስ፡ ቱርክን፡ ድንግጥ፡ ተወጋ
ው፡ በዱካ፡ ማርያም፡ ተጨነው፡፡ በቂጦ፡ የማለ
ጎጃም፡ ሊገደር፡ ከነጥሬቱ፡ ⌈የወጣ፡ ከጎዳጎጹም[2]
ርነት፡ ወደዚህ፡ ነው፡፡ ከዚያ፡ በሬት[3]፡ በሬዴ፡ የማለ
ጎጃም፡ ⌈በቋድና፡ በከንቱኑ፡ ለጊዜ[4]፡ ዴግ፡ ብሮ፡ የ
ሚተክል፡ ለቆቅስ[5]፡ የማገሎ፡ ጠበንጃ፡ ተመልክቶ[6]
፲፬ ነጋ፡የዘበር፡፡ ⁺ዓዜዞ፡ ጊዜ፡ ደግሞ፡ ራስ፡ አዳል፡
ጋሳ፡ ቤት፡ ዘመተ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ የጋሎች፡ አለቆች፡[7]
ዓይነተኞች፡ በኩታይ፡ ⌈በዳን፡ ሁሉ፡ ሁቃ[8]፡ በጉዴ
ሩ፡ ጎሾ፡ ገማ[9]፡ በጅማ፡ ቀዳዳ፡ ⌈በጃማ፡ እነቄ፡ ቤሌ፡
ባስ፡ በሆሮ[10]፡ ⌈አበሾ፡ ገርበው[11]፡ በአሞሮ፡ ከዲል፡ ጐሾ[12]
አሙማ[13]፡ ⌈ጉፉ፡ ቱሌዳ[14]፡ በሞሞ፡ ወሰሞሪካ[15]፡ ⌈በሊቃ፡
መርዲብ፡ ከር[16]፡ በጅማ፡ ኢባ፡ ጅፋር፡ በጎማ[17]፡ አባ
ጎጃሌ[18]፡ በአፋራብር፡ በቶሌ፡ ሌይቦ፡ ለሙ፡ ⌈በዲባብቱ፡
፲፭ ደሰዊ፡ ከቾር[19]፡ ነበሩ፡፡ ⁺ኢያሱ፡ ⌈በ ንዳን[20]፡ ፲፩ነ
ገሥታት፡ እንዲናገሩ፡ አዳልዎ፡ ከሚጨ፡ ዘርፎ፡ ፲፩
ነገሥታት[21]፡ አበነሉ፡፡

1. M2 ፈረንጅ፡ ካይደርስ 2. M1 የወጣ፡ ከጉጸጉጾ, M2 የመጣ፡ ተጉዳጉዶ
3. M2 Add. ባሬ 4. M1 illegible, M2 በቋድና፡ በከንቱር፡ በጋሚ
5. M2 ለቆቅሳ 6. M2 Om. 7. M2 መሳፍንት 8. M2 በያን፡ ሁሉቃ
9. M2 ጋማ 10. M2 በጃማ፡ ገሬ፡ ሶሬ፡ ገሳ 11. M2 አበሾ፡ ገርባ
12. M2 ጉሱ 13. M1 በገደ፡ ገርባው፡ አዳሙ – በሊሙ፡ በቂን፡ ቀሰና፡ ሬሬሳኝ – በጨለያ፡ ጐሮ፡ አሙማ, M2 በጀዳ፡ (በገደ)፡ ገርባ፡ አዳሙ ፤ በሊሙ፡ ባቴን፡ ቀስና፡ ሬቤሳኝ ፤ በጨለያ፡ ጐሮ፡ አሙማ
14. M2 ፋር፡ ሳርዳ 15. M2 ወሰሞ፡ ቦካ 16. M2 በሌቃ፡ ሞሮዳ፡ በከሎ
17. M2 በጉማ 18. M1 ጕሊ ጅቢ, M2 ጅብር 19. M2 በይባንቱ፡ ዱኩና፡ ከቸር
20. M1 በእንጉንያን, M2 በከንጓን 21. M2 መሣፍንት

ምዕራፍ፡ ፻፩ ። [፻፫]

፩ ┌ የሚገኙ[1]፡ እጅግ፡ ኋይለኞች፡ ነበሩ።
የራስ፡ አዳልን፡ መምጣት፡ በሰሙ፡ ጊዜ፡ ተሰልፈው
ጦር፡ አከኸትተሩ፡ በየጎራው፡ በየቆቱ፡ ፈረሰኛ
የጫነ፡ በየስጋው[2]፡ ጉልበታቸውን፡ እየታጠቁ፡ ፲፲ሺ[3]
፪ ሬሳቸውን፡ እየሰበሰቡ፡ መጡ። +ያን፡ ጊዜ፡ ጋሻ፡ የጠ
በንጃ፡ መሣሪያ[4]፡ ስለሌለው፡ ቀርቦ፡ መዋጋቱን፡ ለጋ፡
ሌት፡ በእግት፡ ወራውርት፡ ከሰፈር፡ እየገባ፡ እየገደ
ለ፡ አስቸገረ። ከዱንን[5]፡ የተፈራ፡ ከፊታውራሪ፡ የቀ
፫ ደመ፡ ሰው፡ አልተፈራም። +ቀደዲም፡ ንጉሡን፡ በ
ተንኮል፡ አታለለ። ገባሁ[6]፡ ዱንግት፡ ሊገድል፡ ሠራዊ
ቱን፡ ┌የኋለኛ፡ ደብቆ[7]፡ ጦር፡ አትሮ፡ ጣቂት፡ ሆኖ፡ ገባ፡
ለንጉሡም፡ ┌ዕሙን፡ ሌካ፡ ሰው[8]፡ ነገረው። ስደገናው
በዱንኳን፡ እግዝቶ፡ ከበያዘውና፡ ታሠረ። የቀደዲ፡
ቅልሃት፡ ቅልቶ[9]፡ ነበረ። ግን፡ ┌ራስ፡ አዳልን[10]፡ ከርስቶስ፡ ጠ
በቀው። ቀደዲም፡ በማንገር፡ አለመዋጋቱ፡ በተንኮል፡ ገብቶ፡
፬ በመያዙ፡ አስቆጨው። ጠበት፡ አረደው። +ከዚያ፡ በኋላ፡
የቀደዲ፡ ሠራዊት፡ የገደለውን፡ ገሎ፡ ፲፲[11]። ግን፡ ቀደዲ፡
የሚገል፡ ኋይለኛ፡ ሎሌ፡ ነበረው። ብዙ፡ አማራ፡ ገደለ።
ቀደዲና፡ አበሾ[12]፡ ገርባ፡ ጠበኛ፡ ነበሩና፡ ይለያበኛል፡ በ
ሎ፡ በተንኮል፡ ┌አስገባው[13]፡ እኔ፡ ገባሁና[14]፡ በክንቱ፡ ሰው

1. M2 እኔህም፡ ጋሎች 2. M2 Add. እየተሰከሩ 3. M2 ፲፡፲
4. M2 Add. ከመሰ 5. M2 ከዳጅን 6. M1 & M2 Add. ብሎ
7. M2 በጅርባ፡ ደብቆ 8. M2 ሌካ፡ ጋካ፡ ሰምቶ 9. M1 ብልቶ, M2 ብልሃት
10. M2 ንጉሡን 11. M2 Add. ሺ?
12. M2 አበሼ 13. M2 ሊአስ" 14. M2 ገብቻለሁና ፡ ና፡ ግባ

አታሽሬጅ፡ ብዙ፡ ስክበት፡፡ አበቫ[1]፡ ገርግ፡ ኢኔ፡ ኢንጻንተ፡ ጀ
ጁን፡ ፈቶቦ፡[2] አልገባም፡፡ ተዋጋጅ፡ ብዙ፡ አማራ፡ ገድቦ፡
፫ ሀልቦ፡ ኖው፡ እንጂ፡ አለ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ የወሎን[3]፡ ፌረስ፡
የገደል፡ ናጸ፡ አስመስሎ፡ ግምበር፡ ለግምበር፡ ጦርነት፡
ገጥሞ፡ ድል፡ ሆነ፡፡ ከብዙ፡ ሳይ፡ ቅበሎ፡ ተያዘ፡፡ ንጉሡም
፬ አሥሮ፡ ጅበሉ፡ አግሞ፡ አገባውና፡ ሞተ፡፡ ያን፡[4] ጊበሻሎ
ጅግና፡[5] ጋላ፡ ብዙ፡ አማራ፡ ገደለ፡፡ ኋላም፡ ደግሞ፡ ሸሸ፡፡ እ
ልሰጅም፡ ብሎ፡ እንጅ፡ አማራ፡ ሊከተለው፡ ፈረሱን፡ አዞሮ፡
ጦር፡ ወርውሮ፡ ካዝማች፡ ዘፍ፡ ጋር፡ ቻነከረው፡፡ ጃ[6] ተጸ
በሎ፡ በያዘው፡ ጦር፡ ሰባት[7]፡ ሰው፡ ገሎ፡ አመለጠ፡፡ ያን፡ ካዝ
ማች፡ ጋር፡ የተቻነከረውን፡ አማራ፡ ጊዳዎች፡ የጠሩን፡ ዘቢያ
ከአንገቱ፡ ላይ፡ ሰብረው፡ የግድ፡ አውልቀው[8]፡ ቀበሩት፡፡ ጠ
፯ ሩ፡ ግን፡ ከዝማቸው፡ እንደገባ[9]፡ ቀረ፡፡ ደግሞ፡ ፊጨወን፡ የ
፰ ሚገል፡ ረግረግ፡ ውሀ፡ ብዙ፡ ሰው፡ ዋጠና፡ ፈጀ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ራ
ስ፡ አሊ፡ ጋላውን፡ እየቀጠቀጠ፡ እየወጋ፡ እያጎመነ፡ የታጸ
ሎችም[10]፡ ተማርከው፡ እየመጡ፡ ለበመ፡ ክርስቶስ፡ ለበብሎ
ተ፡[11] ወልዱና፡ በቁ፡፡ ያልታዳሎችም፡ ከዚያው፡ እየወጸቁ፡[12]
፱ የአምራ፡ ቀለብ፡ ሆኑ፡፡ ዓኩታይ፡ መስፍን፡ በዚያ፡ ሁሉ፡ ሠ
ቃይ፡[13] ሲዋጋ፡ በቀኝ፡ እጁ፡ ጦር፡ ወርውሮ፡ ሲከት፡ ነውር፡
አድርጎት፡ ቀኝ፡ እጁን፡ ነቅሮ፡ በግራው፡ ሲሠራና፡ ሲበ
ላ፡ ኖረ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ብሎ[14]፡ ጋሎች፡ የሞተውን፡ የአማራውን.

1. M2 አበጀ 2. M2 Add. አልሰጥም 3. M2 የሆሮን
4. M2 ቀን፡ የአበጀገርግ 5. M2 Add. ጃለታ፡ ደበሎ፡ የሚገል
6. M2 ጃለታ 7. M2 በ፫ ጦር፡ ፫ 8. M2 አስለቀቀው
9. M2 Add. የሚነቅለው፡ ወንድ፡ ታጥቆ፡ የጃጋናው፡ ሁሉ፡ መወራረጃ፡ ሆኖ
10. M2 እሳመነ፡፡ የታደሉትም 11. M2 ከሁበተ 12. M2 እየሞቱ
13. M2 በያን፡ ሁኩቋ 14. M2 ብዙ፡ ጃጋናች

[134]

ፊቅጦስ፡ ⌈እየገፈፉ፡ ፳ና፡ ፲ማ፡ እየለበሱ፡[1] የጎጃምን፡ ነው፡
እየመሰሉ፡ በፊሊፕ፡ እያስነሱ፡ ከሰፈር፡ እየገቡ፡ ብዙ፡ አማ
፲ ራ፡ እየገደሉ፡ ደኽዱ፡ ነበር፡፡ + ከዚንትም፡ የኩታዬ፡ ጋሻ፡ ጨካ
ኝ፡ ነው፡፡ ጦር፡ አወራወሩ፡ እንደ ቀትር፡ እባብ፡ ፊሊፕ፡ እነሰው
እንዲገደል፡ ናደ፡ የኩታዬ፡[2] ጦር፡ በቀንድ፡ ከከሬ፡[3] እየጠቀለ፡[4]
የሰጥናኤል፡ ቀንድብ፡ የመሰለ፡ ⌈

[5] ጋሻ፡ ሁሉ፡ እንደ፡ ኩታዬ፡ ጋሻ፡ ⌈ከፋች፡ ያለው፡ የለ
ም፡፡ ነበር፡[6] የፊሊፕ፡ አጋር፡ ⌈ቦዩና፡ ሁሉ፡ ዕቃ፡ ያበጀው፡[7] ጋ
ሻ፡ በእንጅ፡ ቀን፡ ሴቃ፡[8] ቢተዋ፡ ሞላ፡፡ እያለ፡ ያነሣው፡ ነበር፡፡ +
፲፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ በጎምጅር፡ ራስ፡ ወልደ፡ ማርያም፡ የሚገል፡
የከማዳ፡ ነው፡ ፳ፍቶ፡ አጤ፡ ዮሐንስን፡ ተሳድቦ፡ በሰማን
ያ፡ ዘመን፡ እንደ፡ ቀን፡ ቢዋጋ፡ አሳስገዛን፡[9] አለና፡[10] አጤ፡ ዮ
፲፪ ሐንስ፡ የሰደደውን፡ ጦር፡ ድል፡ አደረገና፡ ነገሠ፡፡ + አጤ፡ ዮ
ሐንስም፡ ራስ፡ አደልን፡ ጦር፡ ሰዘዘ፡፡ የዚያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ወ
ልደ፡ ማርያም፡ አቅራቢ፡ አስነሣ፡፡ የራስ፡ ወልዴ፡ አሽከሮች፡
ደርሳ፡[11] ብሩ፡ እነ ጠሩ፡[12] ቀሴ፡ ⌈እነ፡ እምሩ፡ ዋሴ፡ እነ፡ ጠና፡
ኃይሉ፡[13] እነ ወሌ፡ ጋሻን፡ ⌈ለርሀ፡ ገምጃ ተዋል፡፡ እንግጠም
ይላሉ፡፡[14] ከደሙ፡ እይጠጡ፡ ከሥጋው፡ አይበሉ፡፡ ምነው
በሉ፡ ቀዋሚስ፡[15] ባለ ሰምዱን፡ ዐርጠው፡ ይገላሉ፡፡ "አሉ፡ +
፲፫ ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አዳሬ፡ በነሴ፡ በኮሬ፡ ቀባይን፡ ተሻገሮ፡ በጎም
ጅር፡ ⌈ሳይ፡ ያበሪ፡ ሳይ፡[16] ተዋጋቶ፡[17] ድል፡ አደረጉ፡ እጅን፡ ይዞ፡

1. M2 ፳ና፡ ፲ማ፡ እየገፈፉ፡ እየለበሱ 2. M2 Add. ጋሻ 3. M2 ከሰል
4. M1 የተጠቀጠለ, M2 የተጠቆለ 5. M2 ፲፡ ነፍስ፡ ተሰወን፡ ያከጠቀ
ጥቃ፡ ነበረ፡፡ 6. M2 ያስቸገረ፡ አልነበረም፡፡ ያን፡ ጊዜ 7. M2 በያን፡
ሁሉቃ፲" በያን፡ ሁሉቃ፡ የአበደው 8. M2 ሴቃ 9. M2 አሳስገዛን
10. M1 & M2 አለ፡ ያንን፡ እያወራ፡ አለና 11. M2 እነ ደርሶ 12. M2 እነ ጠሩ
13. M2 Om. 14. M2 ከጦር፡ ያሰሱ፲ 15. M2 ምነው 16. M2 ዘየበር
17. M2 ወኛቶ

ለአጤ፡ ዮሐንስ፡ ሰደቦ፡ ሲደደው፡፡ አጤ፡ ዮሐንስም፡ በ
ደጃች፡ ደገዙ[1]፡ እጅ፡ አሳልፎ፡ ከነልጆቹ፡ አገኘቶ፡ አገኘታቸው
ን[2]፡ አስቀረጣቸው፡፡

ምዕራፍ፡ ፻፩፡፡

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ ደግሞ፡ የራስ፡ ወልዴ፡ ሥላሴ፡ ል
ጅ፡ ደጃች፡ ነጋሢ፡ የወገባል፡ ኋይሎች፡ በጎጃም፡ ላይ፡ ተ
ነሣ፡፡ ከኒምግ፡ ጫሌ፡ ገስግሶ፡ በደጃች፡ ደገዘው[3]፡ አጋጠ
ማሪያ፡ ጭፍ፡ አጭርኅ፡ ገደለው፡፡ ቀጥሎም፡ ወደ፡ ከወሄ
ን፡ ገስግሶ፡ ራስ፡ ጉብሬ፡ መድኃኔ፡ እንጨት፡ ከዛ፡ ላይ፡
፪ ወጋቶ፡ ጭፍ፡ አጭርኅ[4]፡ ኢቦር፡ መገሎ፡ ወሰደው፡፡ አቡ
ሰሐንስም[5]፡ ራስ፡ አደሬን፡ ጦር፡ አዘዘ፡፡ ራስ፡ አደሬም፡
በክረምት፡ በውኃ፡ ሙላት፡ ሄዶ፡ ርብን፡ ተሻግሮ፡ ደጃ
ች፡ ነጋሢን፡ ጭፍ፡ አጭርኅ፡ ደጃች፡ ገብሬ፡ መድኃኔን፡
፫ አስፈትቶ[6]፡ ሸዋን፡ መለሰው፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ርብ፡ ሞል
ቶ፡ የነበረው[7]፡ ራስ፡ አደል፡ ሲሻገር፡ አይቶ[4]፡ ገደለ፡፡ አ
ርሱም፡ ከተሻገረ፡ በኋላ፡ ቸኩሎ፡ ሙላት፡ ሆነ፡፡ ከአዚህም
ነገር፡ እግዚአብሔር፡ እንደሆነ፡ አለ፡፡ "እንደ፡ ምንም፡ እንደ
ዴሀ፡ አደል፡ ከሌለ፡ ውኃ፡፡ ወደ፡ አልሆነ፡ መሬት፡ ወደ
አልሆነ፡ አይደለ፡ ርብን፡ ከሌለው፡ ከእግር፡ አስከሌለ፡"
፬ አለ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ደጃች፡ ነጋሢ፡ ከራስ፡ አደል፡ ከጭፍ[4]፡
አምልጦ፡ አምባ፡ ገብቶ፡ ነበር፡፡[8] ተመልሶ፡ መጥቶ፡ ራስ፡

1. M2 ደገዘው 2. M2 Add. በሰይፍ 3. M2 Add. ላይ

4. M2 Om. 5. M2 Add. ልጅ ህን፡ ኣምጣ፡ ብሎ፡ ራስ፡ ወልደ፡ ሥላሴን እንዲል፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ አጼ፡ ዮሐንስ 6. M2 Add. አገሩ

7. M2 Add. ውኃ 8. M2 የነበረው

[136]

ነሩ፡ መድኃኒት፡ ሁለተኛ፡ ወገን፡ ድል፡ አደረገው። ከዚ
ህ፡ በኋላ፡ ከጭልጋ፡ ከጣፋስም፡ ከአርማጭሆም፡ ከደ
ምቢያም፡ ከየሀገሩ፡ ጦር፡ ይሰበሰብ፡ ጀመር። ጦር፡ ከ
እበረታ፡ በኋላ፡ ድቀ[1]፡ ላይ፡ ሰፍሮ፡ ከአጤ፡ ዮሐንስ፡ ጋር፡
ይፎካከር፡ ጀመር።

፭ የዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አዳል፡ ከአምባ፡ ጫካ፡ ሄዶ፡ ደ
ቆ፡ ላይ፡ ገጠመው። ያን፡ ቀን፡ ብርቱ፡ ጦርነት፡ ሆነ። ደጃ
ች፡ ነጋሼ። ተዘ፡ ኪናዶር፡ ነበረውና፡ የራስ፡ አዳልን፡ ጦር፡
እንደ፡ ቅጠል፡ አረገፈውና፡ አስገነነውና[2]፡ ምርኮ፡ ከጀም
ር፡ መምህር፡ ወልዴ፡ ጊዮርጊስ፡ የሚባል፡ ደግና፡ መነኩ
ሴ፡ በሰጋር[3]፡ በቅሎ፡ ሆኖ፡ ከደፉን፡ መልጦ፡ ቆቡ፡ እስቲ
ፈነጠር፡ እየጋለበ፡ የሸሸ፡ ውጊዝ፡ እያለ፡ የተሰበረ[4]፡ ጦ
፮ ር፡ አበረታ። +የዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አዳል፡ ከገዳዐው፡ ሆኖ፡
እውራ፡ ጣቱ፡ ⌐እስቲመለጥ፡ ድረስ፡ ጠበንጃ[5]፡ ይተኩስ፡
ነበረ። ኋላ፡ ግን፡ በጠገበ፡ ፈረስ፡ ወጥቶ፡ ከንዴት[6]፡ አ
ጅሮች፡ ገሶ፡ ⌐ከጦሩ፡ መሀል፡ ገብቶ[7]፡ ፎከረ፡ የሠ
ራዊቱን፡ ልብ፡ አደናደነ። እንዲ፡ ያዘ፡ ያዘው፡ ሁሉ
ድል፡ አደረገው።

፯ ደጃች፡ ነጋሼም፡ ድል፡ ያደረግሁ፡ መስ
ሎት፡ ከድንኳኑ፡ ገብቶ፡ ጠጅ፡ አቅርብ፡ ፋክሮ፡ ኪ
ጀምር፡ ኪባ፡ ጋርጠው፡ ካሣና፡ መምህር፡ ወልዴ፡ ጊ

1. M1+M2 ዳዋ 2. M2 እስመገነነው ና 3. M2 በሰጋሪ
4. M2 የተሸበረ 5. M2 እስቲሞለቀቅ
6. M1 እንዴት, M2 እንዴታ 7. M2 Om.

ዮርጊስ፡ ገጸመኑ፡ ከፍተው፡ ገዝተው፡ በዋሬ፡ ⌈ጸሪገ
ሙቱ፡፡ [1]ፋጽፑ፡ ነጋሺን፡ ወዲያው፡ [2]ይዘው፡ ለራስ፡ አ
ዳሎ፡ ሰሰበ፡ ለገሉት፡፡ ራስ፡ አዳሎም፡ ከንዘመድ፡ አገዛ
ዙ፡ አስሮ፡ ለአበዊ፡ ዮሐንስ፡ ሰደደው፡፡ አጤ፡ ዮሐንስ
ም፡ አበቱ፡ ራስ፡ ወልደ፡ ሥላሴ፡ ከታሰረበት፡ ይገኙ፡[3] ብ
ለው፡ ከገ፡ ሰላማ፡ አምባ፡ ሰደደው፡፡ ያን፡ ቀን፡ ራስ፡ አዳ
ሎና፡ ፋጽፑ፡ ነጋሺ፡ ለፍልሆ፡ ለፋት፡ ተዋጉ፡፡ ታኅሣሥ
፲ በገባ፡ በ፳ ቀን፡ [4]ፋርሻ፡ ጵሬ፡ ሆነ፡፡ +ከዚህ፡ በኋላ፡ በ
፳፡ [5]፲፱፻፷፩፡ ዓ፡ ም፡ በመጋቢት፡ አቡቶ፡ ምኒልክ፡ ዝም
ብለው፡ ሸዋ፡ ነግሡ፡ ሲደርስ፡ ⌈ [6]ሠራዊቱን፡ ግ
በ፡ አሉ፡፡ ከከተበጋው፡ ከትልፋ፡[7] ተነሥቶ፡ ወፍራር፡[8] ሙሀ
ሳይ፡ ሰፈረ፡፡ ከዚያ፡ አየተጓዘ፡ ደብረ፡ ታቦር፡ ሳይ፡ ሲ
ደርስ፡ ግባ፡ ጐጃም፡[9] ግባ፡ በጌምድር፡ አለና፡ አዋጅ፡
ነገረ፡፡

፱ ይህን፡ አዋጅ፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ በሰሙ፡ ጊዜ
ገሰግሰ፡ መጥቶ፡ ኢሰከ፡ አባይ፡ አባረረው፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ደ
ግሞ፡ ከራስ፡ አዳሎ፡ ጋር፡ ይዋጋል፡ ብለው፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ ስ
ጋቶ፡ ነበር፡፡ ምኒልክ፡ መጥቶ፡ አፍና፡ ተመንቅቆ፡ ብለው፡ ላኩ፡+
፲ አጤ፡[10] ምኒልክም፡ ሠራዊቱን፡ አስከትሎ፡ በጮቄ፡[11] ወጥቶ፡
⌈በአበይን፡ ወረዳ፡[12] ግራራም፡ ቬገዛ፡ ዳር፡[13] ሰፈረ፡፡ ከዚያ፡ የገለው
ኽደ፡ ከወንዙ፡[14] ሰፈረ፡፡ የዚህ፡[15] ሀገር፡ ፊርድ፡ ዐቃውን፡ ኢ

1. M2 ጼርባሙው 2. M2 Om. 3. M2 ይታሠር
4. M2 1868 is glossed in the left margin
5. M2 ፲፲፻፸ ; 1869 is also glossed in the right margin
6. M2 ወደ፡ በጌምድር፡ ከመጣ 7. M2 ከልቼ
8. M2 ዋፊር 9. M2 ጐጃም 10. M2 አበት
11. M2 በጮጮው 12. M2 በስናን፡ ወርዶ 13. M2 ሳይ
14. M2 የደ፡ ሳይ 15. M2 Add. ፄ

[138]

የጎዛ፡ ሸሸና[1]፡ የወሽ፡ ገባ። አቤቶ፡ ምኒልክም፡ የደጃች
ተድላ፡ ዲኅገር፡ መወሆትን፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ አይዘአቸሁ፡ እኔ
ፍሩን፡ ሎሬን፡ በሬቃዳቸሁ፡ ስጡኝ፡ አለ። ሠራዊቱ[2]፡ አይ
ቆ፡ አዳነቀ፡ በዓሉ፡ ወርቅ፡ ጉልሳት፡ አራት[3]፡ ገጽ፡ ሥዕል
፲፮ ነበረ። አመስገኖ፡ ሰተባቱ፡ መብዓ፡ ስጥቶ፡ ሄዱ። [+]የገወ
ሬ፡ ኪዳርስ፡ ጋዙን፡[4] አስቀድሞ፡ ወደ፡ ቤተ፡ እግዚአ
ብሔር[5]፡ ሊሳለም፡ ገባ። ሕንፃውን፡ አይቶ፡ አመሰገነ።
ጌጥ፡ የወሸ፡ ይበልጣል፡ አለ። መባኣም፡ ሰጠ[1]። በዚ
ህ፡ ዓይነት፡ እንጦጦ፡ ላይ፡ እሠራለሁ። ብሎ[1]፡ ቀመቱን
ና፡ ወርዱን፡ ለክና፡ አሠራውን፡ ጠየቀ። ማኅበሩም፡ ደ
ጃች፡ ወልተ፡ ናቸው፡ አሉ። ልጅ፡ የላቸውም፡ ወይ፡ ቢ
ሎ፡ ቢጠይቅ፡ አይኖም፡ ወልተ፡ የማሪያሉ፡ አሉ፡ አሉት፡
አርጅቶ፡ ነበር። ከቤት፡ እምጥተው፡ አገናኙት። አቤቶም
ኒልክም፡ ስለ፡ አባትዎ፡ ደግነት፡ ይንኩ፡ ብሎ፡ አምሣ፡ ብር[6]
፲፰ ሰጠው። [+]ዩን፡ ጊዜ፡ በየጉዱ፡ ናሮው፡ ያለ[7]፡ ጮም፡ ተዘረፍ
ነ፡ ፍሬዳ፡ በግ፡ እየተመለመለ፡ ብሎ፡ ባላገር፡ ቡሬቡ
ሎ[8]፡ ለሬስ፡ አዳል፡ ሙሽ፡ ነበርና። ካዳቁት፡ ካሣ፡ ምን
ታስሮት፡ ጠቦ፡ ዲሬከን፡ ከማቻከሉ፡ መሸሸ፡ ፍርኛት።
ተከፋዮ፡ ጋሉን፡ ከጉዛምን፡ ተገኘ፡ ወርቄን፡ ደርሰህ፡ ሌ
ቃዱን፡ ሊፎርን፡ ጦር፡ አዝዞ፡ በኔህ፡ ውስጥ፡ የነበረው
ሬሬሰኛና፡ አንጋች፡ ብዙ፡ ነበር። ይህ፡ ሁሉ፡ ሊተናቀን፡

1. M2 Om. 2. M2 የቤት፡ ዳር ስቴያትንም፡ ሥራ
3. M2 ባከወ"፡ ጉልሳት፡ ባከኸ" 4. M2 Add. በታላቅ፡ አምገ
5. M2 ዓገይ፡ ሰደ 6. M2 Add. መጠበይ 7. M2 ካይ
8. M2 ቡሎ

፲ ነስግሶ[1]፡ ወንጉ[2]፡ ሚዲ፡ ላይቶም፡ መስሎ፡ አቤቶ፡ ምኒ
ልክ፡ ⌈ዶጋጅች፡ ተፈራ[3]፡ ላይሆም፡ በመንፈር፡ አየናተበ
ግሥተኛ፡ ነበርና፡ ሰው፡ አላስፈጅም፡ ብሎ፡ ዝም፡ ዝሎ፡
ጉዳናውን፡ ሻዬ፡፡ [4]ፋሲካን፡ ስሎልታ፡ ላይ፡ ዋለ፡፡ ከዚ
ህ፡ ⌈በኋላ፡ በጉዳና፡ ከለ[5]፡ መርዕድ፡ አዝማች፡ ኃይሌ፡
ወደዘር፡ ባሌና፡ መኳንንት፡ ሰደደ፡ ሸዋተው፡ አዝሞ፡ ነበር፡፡ +

፲፩ መርዕድ፡ አዝማች፡ ኃይሌ፡ ግን፡ ወደዘር፡ ባሌናን፡ ⌈አ
ሮ[6]፡ ወደ፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ ⌈ተለሳክ[7]፡፡ አቤቶ፡ ምኒልክ
ም፡ በዚህ፡ ነገር፡ ተናደደ፡፡

፲፪ ዲግዕ፡ የወሎ፡ ባላባ፡ መሐመድ፡ አሊ፡ ወ
ረይሎን፡ ዘርሮ፡ ከተማውን፡ አቃጥሎ፡ ከአጤ፡ ዮ
፲፫ ሐንስ፡ ተገብሎ፡ ገባ፡፡ +ደን፡ ጊዜ፡ መርዕድ፡ አዝማች
ኃይሌ፡ ሬት፡ አዘዥ፡ ወልዴን፡ ወግዶ፡ ደረ፡ አድርጎ
ነበር[8]፡፡ ኋላ፡ ዲግዕ፡ አቶ፡ ገርማሜ[9]፡ አቶ፡ በዳኔን፡
፲፬ ወግተው፡ ደረ፡ አድርገው፡ ያዙት፡፡ +አቤቶ፡ ዳርጌ፡ ዲ
ግዕ፡ መኳኳ፡ ሰዴፉ፡ የገበቶን፡ አምባ[10]፡ ከበ፡ አዞሮ[11]
ጅን፡ ይዞ፡ ለአጤ[12]፡ ምኒልክ፡ አቀረው፡፡

፲፭ አቤቶ፡ ምኒልክም፡ ሸዋ፡ እንደገባ፡ ሚከተ፡
ወደዘር፡ ባሌና፡ ሚረኛ፡ ብላ፡ ታረቀች፡፡ መኳኳ፡ ሰዴ
ፉ፡ ግን፡ ታሠረ፡፡

፲፮ ከዚያ፡ በኋላ፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ መሐመድ፡ አሊን፡

1. M1 & M2 ገስግሶ 2. M1 illegible 3. M1 ጅጋጅች፡ ተሩሩ, M2 ደንጊጎ፡ ተሩሩ 4. M2 Add. ዓባይን፡ ተሻግሮ
5. M2 በሌት፡ መንገድ፡ ሳከ 6. M1 & M2 ኣሰር
7. M2 ሰከከከ 8. M2 ዓዴዝዴ = 26 = 1868 is glossed in the left margin 9. M2 ገርማሜ
10. M2 Add. ታምን 11. M2 ሰበር 12. M2 ለአቤቶ

[140]

⌜ [1]እንሠቶ፡ ራስ፡ ሚካኤል፡ አሸናፊው። ይህ
በሆነ፡ በዓመቱ፡ በ፲፰፻፷፪[2]፡ ዓ፡ ም፡ በጥር፡ አጤ፡ ዮ
ሐንስ፡ ራስ፡ አደልንና፡ ራስ፡ ሚካኤልን፡ ለጦር፡ ሊፋ
ውራሪ፡ ⌜ሊጀ፡ ጦር፡[3] መሪ፡ አፉርጎ፡ ጦር፡ እስከትቶ፡ ሸ
ዋን፡ ሊወጋ፡ አቤቶ፡ ምኒልክን፡ ሊይዝ፡ ዘመተ። ደብረ፡
፲ ⌜ሊባኖስን፡ ወጋና፡ ጦር፡ ፊታውራሪ[4]፡ ለቀቀበት።[+] ያን፡
ጊዜ፡ ከ፸፻፹፯፡ እነባሸ፡ አቡዬ፡ እነ፡ ወልዴ፡ አባ፡ ሠሉጦ፡
ከአጤ፡ ዮሐንስ፡ ሠራዊት፡ ብዙ፡ ሰው፡ ገደሉ። አቤቶ፡
ምኒልክም፡ ሸሸ። ነገር፡ ግን፡ ሠራዊቱ፡ በከንቱ፡ እንዳያለ
ቅ፡ እናስታርቃለን፡ ብለው፡ ደብረ፡ ሊባኖሶች፡ አስታረ
ቁ። አቤቶ፡ ምኒልክም፡ ገባ። አጤ፡ ዮሐንስም፡ በክቡ
ር፡ ነጋሪት፡ በመለከት፡ አፈርጎ፡ ተቀበለው።

፲፮ አጤ፡ ዮሐንስም፡ ለታቦት፡ መሥሪያ፡ ብሎ፡ ለ
አቡነ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ፳፡ ብር፡ ሰጠ። ይህም፡ ከሆ
ነ፡ በኋላ፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ አደዋ፡ ተመለሰ። ጳጳሱ፡ አቡ
ነ፡ አትናቴዎስም፡ ሞቱ፡ ነበረ።[5]

፲፯ ንጉሥም፡ ፬፡ ጳጳሳት፡ ይምጡልኝ፡ ብሎ፡ ከሊቀ፡
ጳጳሱ፡ ከአቡነ፡ ቄርሎስ፡ ⌜ዘንድ፡ ምስር፡[6] ላከ።[7] ያን፡ ጊዜ፡ የ
አጤ፡ ዮሐንስ፡ ጦሩ፡ አደዋ፡ ሲመለስ፡[8] ራስ፡ አደል፡ ወደ
ጎጃም፡ ሲመለሱ፡[9] በሰሜ፡ ክትታይ፡ ገኘቶ፡ አሉናና፡ አወጠ
ን፡ ወግቶ፡ ብዙ፡ ጋላ፡ ማርኮ፡ ብዙ፡ ከብት፡ ነድቶ፡ ተመለሰ።

1. M1 No gap, M2 ክርስትና
2. M2 1870 is glossed in the left margin
3. M2 ክፉቀ፡ መንገድ
4. M2 ከገናሽ፡ ሆና፡ ወራሪ
5. M2 ሰኔ፡ 23፡ 1868 is glossed in the left margin
6. M2 ምስር
7. M2 1872 and 1873 are glossed in the left and right margins
8. M2 Add. ራስ፡ አዳልና፡ አቤቶ፡ ምኒልክ፡ ሸንተው፡ ተመከሩ። ያን፡ ጊዜ፡ ጸጋም
9. M1 & M2 ሲመጣ

፻፫ ይን፡ሬዚ፡ የአወጠ፡ ጋሻ፡ ቴዎጋ[1]፡ የራስ፡ ስጸል፡ አሎት
የሌሞቴ፡ ጎፑ፡ ካዘ፡ ጋለ፡ ሀማርካ፡ ባልቴቶችና፡ ሽማ
ግሌዎን[2]፡ ጎበዙንና፡ ሕፃኑን፡ ቆንጆውን፡ ደዚ፡ ስገራ
⌐ኩራ፡ ዲሞት[3]፡ ገባ። ሕፃናቱ፡ በማቾው፡⌐ካባ፡ ደንገጦ፡[4]
ፈደሁ፡ ወቅ፡ ጆሮ፡ ቀካኔ[5]፡ ጆሮታ፡ አበሽ[6]፡ ነገሮ፡ ደ
፻፬ በሳሉ። ⁺እኒህ፡ በምንቱ፡ ሕፃናት፡ እየጮኹቸው፡ ተሰማ
ፋ። ቁጣቸውም፡ በጉጣቸውም፡ እሌሺም፡ ካሳት፡ መበቁም፡ የ
ውሽ፡ ክርስቲያኖ[7]፡ ሆኑ። እመሂ፡ ለሣሥር፡ ወእሀመዒ፡ ለ
ክሃገር፡ ሆኑ[8]። ጆሮታ፡ ገብሚዳ፡ ነበር፡ ካሴት፡ እልፍኝ፡ ገ
፻፭ ብቶ፡ ለወደዘሮ፡ ስሂን፡ ገበታ፡ አቀፈ፡ ሆኑ[9]። ⁺ይን፡ሬዚ፡
ገሮ፡ የ፯፡ ቀመት፡ ልጅ፡ ነበረ። በሥጋና፡ በጠጅ፡ አፍገ።
ኳኳ፡ አማርኛ፡ ቋንቋ፡ ሲለምድ፡ ክርስትና፡ አስነሥቶ፡ ደ
ማር፡ ብሎ፡ ነገሩን[10]፡ ለአባ፡ ሣህሉ፡ ዲማ፡ ሰጠ። እርሱም፡
እየተማረ፡ ኣደገ። አባቱ፡ ወቅ፡ ጆሮ፡ እናቱ፡ ገእኔ፡ ይባሉ
፻፮ ነበር። የክርስትና፡ ስሙ፡ ተክለ፡ ኢየሱስ፡ ⁺[11] ጆሮታ፡ ወል
ደ፡ ሰንበት፡ ተባለ፡ ደብረ፡ ጽዮን፡ ተምሮ፡ ከዚያው፡
ደብረ፡ ጽዮን፡ ቄስ፡ ሆነ። ተክለ፡ ኢየሱስ፡ ግን፡ ጸሐፊ
፻፯ ና፡ ሠዐሊ፡ ሆነ። ⁺የኤሌሞቴ[12]፡ ጎፑ፡ በተክለ፡ ኢየሱስ፡
ብልሀት[13]፡ ተደነቀ። ሲሞት፡ ለልጁ፡ ስቱ፡ ለወደዘሮ፡ ስሂ
ን፡ የተክለ፡ ኢየሱስንና፡ የወልደ፡ ሰንበትን፡ ነገር፡ አደ
ራ፡ አለ። እነሱም፡ በኤሌሞቴ፡ ጎፑ፡ መቃብር፡ ሟቀን፡ ፀደ

1. M2 ሲወጋ   2. M2 Add. ቶዩ   3. M2 ደብረ፡ ጽዮና
4. M2 ካባ፤ ደንገጦ   5. M2 ቀቅኔ   6. M2 አባሶ
7. M2 ኮርአዶም   8. M1 ሆነ   9. M2 Add. ነገሮ፡ ካወንጽ፡ እለፍኝ፡ ገብቶ፡ ገበታ፡ አቃፊ፡ ሆነ።   10. M2 ነገሮን
11. M2 Add. ተባለ።   12. M1 የሌሞቴ, M2 የኤሌሞቴ
13. M2 ብልሀነት

[142]

ሰ፡ ሠዓር ደም፡ እንደሁ፡ ዳዊት፡ ዳግሙ፡፡ የሌሊቶ፡ ጐሽ
ም፡ ዩን፡ ወሬት፡ ትሕቶ፡ መንፈሳዊ፡ ሥራ፡ ሠራ፡፡ በ
ምድርም፡ ስሠውን— በሰማይም፡ ጽድቀኑን፡ ተቀበለ፡
በወዳጅሉ፡ ሥርዓት፡ ክርስት፡ ሰው፡ ሞቶ፡ ሞተ፡፡

ምሀራፍ፡ ፴፯፡፡

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ በ፲፰፻፷፰[1]፡ ዓመተ፡ ምሕረት፡ በ
ጥር፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ ፬ ጳጳሳት፡ አስመጥቶ፡ ከግብፅ፡ ሌ
ስ፡ አጽፈንና፡ አቡኑ፡ ምኒልክን፡ በደብረ፡ ታቦር፡ ላይ፡ አ
ነገሣቸው፡፡ የአሌቱም፡ ጳጳሳት፡ ስማቸው፡ ማቴዎስ፡ ማ
፪ ርቆስ፡ ሉቃስ፡ ጴጥሮስ፡ ነበረ፡፡ ማርቆስን፡ ለራስ፡ አርአ
ያ፡ ሊሆን፡ ነበረ፡፡ ወዲያው፡ ሞተ፡፡ ጴጥሮስ፡ ለራሱ፡ ሉ
ዱርን፡ ማቴዎስን፡ ለንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ሉቃስን፡ ለንጉ
ሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሰጥቶ፡ ምኒልክን፡ ንጉሥ፡ ሸዋ፡
፫ ራስ፡ አጽፈን፡ ንጉሥ፡ ጎጃም፡ ወከፋ፡ አዝዞ፡ ሾመ፡፡
⌈ያን፡ ጊዜ[2]፡ ያነገሣቸው፡ ሊቀ፡ የሆነው፡ ሥዩ፡ ሥርዓት፡ ተጽ
ፎ፡ አይለቅም፡፡ ንጉሥ፡ ነገሥቱ፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ በመሐከ
ለናው፡ ዙፋን፡ ተቀመጠ፡፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡
በቀኝ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክን፡ በግራ፡ ዙፋን፡ አስቀመጠ፡፡
ነጋሪት፡ እየገዛ፡ ቀንዳ፡ መለከትና፡ እምቢልታው፡ ምሹ
ር፡ እየናጠ፡ እልልታ፡ ደስታ፡ ⌈ሆነ፡፡ [3]ስንኝቶ፡ ሁሉም፡
፬ በየሀገራቸው፡ ተመለሱ፡፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ በሸዋ፡ ንጉሥ

1. MQ Fn. ስህተት፡ ሞልቶበታል፡፡ ኢርግጠ፡ ሌስ፡ አጽፈ፡ በ1873፡ ነገሠ፡ ፫ ጳጳሳት፡ በ1874፡ መጡ፡ ነው፡፡ There is also a similar note in the left margin 2. MQ Om. 3. MQ ሆና

ተክለ፡ ሃይማኖት፡ በጕኁም፡ ንግሠ ሠው፡ ሴገሩ፡ ሴቶ፡ በ
አሁቦ፡ ካህኑ፡ በነበረ፡ ተቀበለ። ኢልልታ፡ ዲስታ፡ አጸረ
ጉ። ካህኑም፡- "እንሥእ፡ ለነ፡ ቀርነ፡ መዶኀኒት፡ እም
ቤተ፡ ዲዊት፡ ገብሩ" እለና፡ አበረገጠ።

፭ [1]ኢዲሬሽ፡ አፎርተ፡ ⌈ዘመሐኝ፡ ሴአ መርቆ[2]፡ አዝ
ማሪ፡ መርቆ፡ "ዩሳወሳወለው፡ ዩመነው፡ ሁሉ[3]፡ በእው
ነት፡ ዩዶናል፡ ፀበሉ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት። አለ። "ከአለመ
ኔው፡ ጋራ፡ ተናክተው፡ ተናክተው፤ ንጉሥ፡ ይገረኝ፡ አበ
ን፡ አበመኞተው፡" አለ።

፮ ያን፡ ቀን፡ ደግሞ፡ አለቃ፡ ወርቅነህ፡ የዐሺገሬ፡
⌈ሠዐሊ፡ ሥእሉ[3]፡ ቅኔ፡ አበረከተና፡ ተቼለመ። ቅኔውም፡ ይ
ህ፡ ነው። "በዘርከ፡ ጕሡ፡ ዘውዱ፡ አሕዛብ፡ ዓመድር፡ ይ
ትገረኝ፡- ለእንተ፡ ይሁ፡⌈ [4]አጸሐ፡ ተሰማ፡ ሬጸማ፡
⌈ወወረሱ፡ ኢግረ፡ እንቴ አከ[5]፡ እንተ፡ በዕዱ፡ ፀማ፡- አክኑ፡⌈አል
ዓሉ፡ ሀበየ[6]፡ መንግሥት፡ ወግርማ፡ እንቃዕዱቀ[7]፡ ሉማይ፡ ሀ
ገረ፡ ትማ፡ እጋለ፡ እንበላ፡ ለማርቆስ፡ አዳል፡ ተሰማ፡⌈እም
-ገርማሁ[8]፡ ዘዲንገፀተ፡ ዲማ። አለ።

፯ በዚያን፡ ጊዜ፡ ሬሊጥ፡ ያሳወቁ[9]፡ ሊቃውንት፡ እርስ
በርሳቸው፡ በቅኔና፡ በተዋሕዶ፡ ሃይማኖት፡ ሳይመጣጠኑ[10]፡ ከተማሁ
ርት፡ በሬት፡ እስከዛሬ፡ እንደዚያው፡ ክርክሮቹ፡ ሊአጸርጉ፡ ይጠ
መቅ፡ ይቀርባሉ፡ በዚህ፡ አቀፎ፡ ይነገር፤ እንደዚ፡ ዩሉ፡ ይቀጠ፡

1. M2 Add. ውሉ 2. M2 ዘውዱን፡ ለእንስመርቆ 3. M2 Om.
4. M2 ነበይ 5. M2 ወወረሱ፡ አግበርተ፡ ዘእኩ
6. M1 አለዐሉ፡ ዕበየ, M2 ንእሉ፡ በዕበየ 7. M2 እናቅድ
8. M2 እምግርማሁ 9. M2 Add. ሹክሉ
10. M1 ፥ M2 ሳይማጡኑ

[144]

፲ ነበረው፡ ለአጼ፡ ዮሐንስ፡ ነገሩ። አጼ፡ ዮሐንስም፡ የሆነ፡ መ
ከሰት፡ እስላሙን፡ ሁሉ፡ ሲነገበበ፡ በአዋጅ፡ ቈረጡ፡ እያለ፡
በሥጋ፡ ወደሙ፡ አጫወተበት። የተቀበለ፡ እየከመሰለ[1]፡ ከ
አፉ፡ እየወጣ፡ በእግሩ፡ እየደቀደቀ፡ ከትቢያ፡ ጨመረው፡
አጣመቅም፡ አልቀረባቸም፡ ያለውን፡ በሰይፍ[2]፡ ትምባሆ፡ የ
፱ ሚጠጣበትን[3]፡ አፍንጫውንና፡ ከንፈሩን፡ ቈጠጠው[4]። ያን፡
ጊዜ፡ ሰው፡ በሰወቀው፡ ነገር፡ በአጼ፡ ዮሐንስ፡ ፈረዱ። በኋላ
ግን፡ "ከመጠምጠም፡ መማር፡ ይቅደም፡" የሚባል፡ ተረት፡
አለ፡ ነገሩ፡ መምህር፡ አኅለ፡ ወልደ፡ ከትምህርት፡ በፊት፡ አ
ስላሙን፡ ዐማኖመን፡ አደረግም፡ ነገሩ[5]፡ ለአጼ፡ ዮሐንስ፡
ግሮ[6]፡ አጼ፡ ዮሐንስም፡ አንተ፡ ራስህ፡ አስተምርልኝ[7]፡ ነ
ገሩ፡ ለወሎ፡ እስላም፡ ሐዋርያ፡ አድርጎ፡ ሾመው[8]።
I ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ በጎጃምና፡ በከፋ
ነገሠ፡ ከመጣ፡ በኋላ፡ በጎጃምና፡ በደምት፡ ሹም፡ ሽር
አደረገ። የበጌር፡ ራሶችን፡ በደምት፡ ራስ፡ በዘመኑ፡ አሰኘ።
16 ቀኛዝማች፡ ደግም፡ በአጼ፡ ዮሐንስ፡ ፈቃድ፡ ጎጃም[9]፡ በመ
ንቆረርና፡ በዘና፡ መሬት፡ ታቦት፡ ማርቆስን፡ ተካለ[10]። ነዚ
ቅረፍ፡ አገባቶ፡ ፲፱፻፲ ደብተራ፡ ሠራበት። መልዕልተ፡
አጹብር[11]፡ ይገል፡ እንጂ፡ መንቆረር፡ አይገል፡ ነበሩ፡ አ
ዋጁ፡ ነገረ። አለቃ፡ መልአክ፡ ፀሐይ፡ ጫኝንት፡ ሊቀ፡ መበ
18 ብት፡ ጸሐፊ፡ ትእዛዝ፡ እሹቴን፡ ሾመ። በአጼ፡ ሰሌ፡ ታዋቂ፡ ውም[12]

1. M2 እየመከሰ 2. M2 Add. ቀጣው። 3. M2 የሚጠጣውንም
4. M2 ቀጣጠው 5. M2 አይሰካም፡ ሲል 6. M2 Add. ቃሌ።
7. M2 Add. በሌሎች 8. M2 ሾም፡ ሰጸደው
9. M2 Add. ወረዳ 10. M2 ተክሎ፡ ደብር
11. M2 Add. ይሆን፡ ክህ። ደብረ፡ ማርቆስ 12. M2 ከፍንተ፡ ገክ፡ አሌ፡ ርችም

[145]

ለመንቆረርና፡ ለዝና፡ ልጆቹ፡ በሌቡር[1]፡ የሚገለ፡ አገ
ር፡ ምንጣና፡ ተከቶ[2]፡ ለእርሱ፡ ሁለት፡ እጅ፡ ⌜ሊሁ፡ ለበ
፫ ሉ፡ አፈሮች[3]፡ [4+] መምህር፡ ወልዱ፡ ጊዮርጊስን፡ አሌ፡ ጉባ
ኤ፡ ኢጭርጎ፡ ቅባት[5]፡ ሃይማኖት፡ ይጥፉ፡ ብለው፡ አዋጅ
በተዋሕዶ፡ ሃይማኖት፡ ነግሮ፤ በተዋሕዶ፡ ሃይማኖት፡
አልገባም፡ ያሉትን፡ ለዋጆ፡ እየገረፈ፡ አሠረ።
፬ ከዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ንጉ
ሥ፡ ምኒልክ፡ በየአቀናቸው፡ በአጤ፡ ዮሐንስ፡ ሊቀድ፡ ሊ
ዘምቱ፡ ጋላን፡ ⌜ሊወጉና፡ ሊአቀኑ[6]፡ ሊአስገዙ፡ መከሩ። የ
ጦር፡ አርበኛ፡ ደምበኛ[7]፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ወበ
ጸሬቶን፡ — ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ጉበና፡ ዳጬን፡ መርጠው፡
፭ ጋላ፡ ሊቶ፡ ሰደዱ። ያን፡ ጊዜ፡ ጠበ፡ ዳሪስ፡ ተኩታይ፡ ጆም
ሮ፡ ፈረሱ፡ እንደጦጣ፡ ልቡ፡ እንደ፡ አሰበ፡ ዓ.ይ፡ እንደመ
ለሰ፡ ጉድሩን፡ አሞሮን፡ ሆሮን፡ ሞቆን፡ ጅማ፡ ይሳናቱን፤
ትቤን፡ ጨሊያን፡ ሊሙን፡ ኤሉን[8]፡ ጅማ፡ አባ ጅፋር፡ ንጉሥ፡ ሊቃን፡
ወለጋን፡ ጉማን[9]፡ ገራን፡ ወገቶ[10]፡ የሰበሰበውን፡ ዝባድ፡ የ
ዝሆን፡ ጥርስ፡ እናሪያና፡ ሊውጥ፡ ሳይ፡ አትሮ፡ ወዳከፉ
፮ ቢገባኝስ፡ ተመሰለ፡ ጉበና፡ ዳጬ፡ ዳሩንና፡ በሩን፡ ጉለሌ
ን፡ ሰካሌን፡ አቡቴን፡ ጅርሶንና፡ ሜጫን፡ እየወጋ፡ መጥቶ
እናሪያ፡ ሊወጣ፡ ቢደርስ፡ ሎጥ፡ ዳሪስ፡ የሰበሰበውን፡ የዝ
ሆን፡ ጥርስና፡ ዝባድ፡ በጉበና[11]፡ ዳጬ፡ እጅ፡ አደረገ። ወደ

1. M2 የዘ፫ ባጠን፫ የ፸ዐ 2. M2 Add. ለሉ፡ ማበዝና
3. M2 ከናንተ፡ ገለ 4. M2 Add. ሰጠ። 5. M2 ቅብዓት
6. M2 ወግተው 7. M2 ጀግና 8. M2 ይሉን
9. M2 Add. ጉማን 10. M2 Om. 11. M2 ጉበና

[146]

ናው ፡፡ "እኔህ ፡ ኢጣልያኖች ፡ በምን ፡ ይስቃሉ ፡ ጥርሳቸውን ፡
፲፪ ሲመሩ ፡ ጥለውት ፡ ሄዱ ፡ አሉ ፡፡ "አለና ፡ ተሳደበ ፡፡ የራስ ፡ ጉ
በናን ፡ ነገር ፡ ራስ ፡ ዳርጌ ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ ተከፋ ፡፡ ተመልሶ ፡ ወ
ጥቶ ፡ አንገሬን ፡ ፊቀቅ ፡ ብሎ ፡ ተጣሉ ፡፡ ጉበና ፡ ደቂቅም ፡ በሶ
ሐንክ ፡ አምላክ ፡ ብሎ ፡ ከአበ ፡ ሶሐንክ ፡ ነጋዴዎች ፡ ዳኝ
አውጥቶ ፡ የዝሆን ፡ ጥርሱንና ፡ ዝባዱን ፡ በዳኛ[1] ፡ አስያዘ ፡
፲፫ ራስ ፡ ዳርጌና ፡ ዳኞች ፡ ይመር ፡ ጦርነት ፡ አምሮዋቸው ፡ ነበ
ር ፡ ዳኛ ፡ ሰበር ፡ እንገዋናለን ፡ ሊሉ ፡ በዳኛ ፡ አስይዘው[2] ፡፡
የዚህ ፡ ጊዜ ፡ የራስ ፡ ዳርጌ ፡ አዝማሪ ፡ ራስ ፡ ጉበናን ፡ በማና
ም ፡ ተሳደበ ፡፡[3] "እንገዛለሁ ፡ ብሎ ፡ ከእንጦጦ ፡ ገስግሶ ፡ በሶሐ
፲፬ ንክ ፡ አምላክ ፡ አሸናፊ ፡ ዳርጌ ፡፡ "አለ ፡፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሁሉ
ም ፡ በየእንታቸው ፡ ሄዱ ፡፡ የራስ ፡ ዳርጌን ፡ ነገርና ፡ የራስ ፡ ጉበናን ፡
ጠብ ፡ ንጉሥ ፡ ምኒልክ ፡ ንጉሥ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡
ሁሉም ፡ ለንጉሥ ፡ ነገሡ[1] ፡ ለአበጋ ፡ ሶሐንክ ፡ የጨኸት ፡ ደብዳቤ ፡
ሰደዱ ፡፡ አጤ ፡ ዮሐንስም ፡ የሁሉንም ፡ ነገር ፡ ሰምቶ ፡ አጠሬታ
ቃል[4] ፡ አጋጣሚ ፡ ለበደለኛው[5] ፡ እፈርዳለሁ ፡ ብሎ ፡ ለንጉሥ ፡ ተ
፲፭ ክለ ፡ ሃይማኖትና ፡ ለንጉሥ ፡ ምኒልክ ፡ ላከ ፡ ደብዳቤ ፡፡ የንጉሥ ፡
ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ አሽከሮች[1] ፡ መልእክተኞች ፡ የአበጋ ፡ ዮሐን
ስን ፡ ደብዳቤ ፡ ይዘው ፡ ወደ ፡ ጎጃም ፡ ሲመጡ ፡ አጋም ፡ ው
ሀ ፡ ሲደርሱ ፡ ደስታ ፡ ኀይሌ[6] ፡ የሚባል ፡ ተንኮለኛ ፡ ሽፍታ ፡
ነበረ ፡፡ ንጉሡን ፡ ወዳ ፡ ጦርነት ፡ ለዳ ፡ ተከፍሎ ፡ ነጋዴ ፡ ገን

1. M2 Om.
2. M2 እጅ ፡ አስያዙ
3. M2 Add. እበላለሁ
4. M2 Add. አትጣሉ ፡ አትዋጉ
5. M2 በበደለኛ"
6. M2 ኀይሉ

ዘንብ፡ ሲቀጣ፡ ሲገኝ፡ መልእክተኞችን፡ ከመንገድ፡ ይዞ፡ አ
አስሮ፤ የአጤ፡ ዮሐንስን፡ ደብዳቤ፡ አይቶ፡ ቀዳዳ፡ ጣለው፡
ንጉሥም፡ የዳኮታ፡ ኃይሌን[1]፡ ተንኮል፡ ካያወቁ፡ የአጤ፡
ዮሐንስን፡ መልስ፡ ሲጠባበቅ፡ ከነበረ፡፡ ከዚህ፡ ወዲያ፡
የራስ፡ ጐበና፡ የራስ፡ ዳርጌ፡ ጦብ፡ በርትቶ፡ እናራየ፡ ሃ
ይ፡ ጦርነት፡ አደረጉ፡፡

፳፭ የዚህ፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ተናደደ
ና፡ ለጦርነት፡ ቸኩሉ፡፡ ከጦርነቱ፡ አስቀድሞ፡ ለክርስ
ቶስ፡ የማይመች፡ የእፎ፡ ሲቃ፡ የዐዲገርም፡ ዘለፋ፡ ቃል፡
ይገዛው፡ መኮ፡ የሚገለውን፡ ዳፋር፡ አሺከር፡ ያለ፡ ወሬ
፳፮ ቀን፡ ወደ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ወደ፡ ሸዋ፡ ላከ፡፡ ቃሉም፡
እንዲህ፡ ነው፡፡ "ደብዳቤ፡ አለመስደዱ፡ ብቻ፡ በቃል፡ መ
ላኬ፡ ፈሪ፡ ነህና፡ ደብዳቤውን፡ አይተህ[2]፡ ጥለህ፡ ትሸሻለህ፡ ብ
ዬ፡ ነው፡፡ በቃል፡ የሆነ፡ እንደሆነ፡ ነገሬን[3]፡ የሰማው፡ ሠራዊትህ፡
ሁሉ፡ ይንቀናል፡ በትል፡ የግፉ[4]፡ እንጂ፡ ትንኮመኝ፡ ብዬ፡ ነው፡፡ "የ
፳፯ ሚል፡ ነበረ፡፡ ሌላም፡ ብዙ፡ መልእክት[5]፡ ተልኮ፡ ነበረ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ይ
ግዛው፡ መኮ፡ እኔ፡ እደፍራለሁ፡ ብሎ፡ ሸዋ፡ ተልኮ፡ ሄደ፡፡ መኳ
ንንቱ፡ ይሰብሰብ፡ ብሎ[6]፡ በቃል፡ ተልኩ፡ አለሁ፡ አለ፡፡ ንጉሥ፡ ምኒል
ክም፡ መኳንንቱን፡ አሰብስቦ፡ ቃሉን፡ ሰምቶ፡ አዘነ፡፡ የንጉሥ፡ ተክ
ለ፡ ሃይማኖት፡ ቤት፡ የጐበዝ፡ መካር፡ ነው፡ እንጂ፡ የሽማግሌ
፳፰ መካር፡ የለበትም፡ አለ፡፡ ከዚያ፡ በኋላ፡ ፲፩[7]፡ ነገር፡ ለማቅ፡ እኔ፡

1. M2 ኃይሉን 2. M2 Add. ቀድህ 3. M2 ንግግሬን
4. M2 Add. ጨክነህ 5. M2 ነገር፡ ብዙ፡ ምክ፡ ቃል
6. M2 Om. 7. M2 Add. ከመልእክተኞች

በጕልበትና፡ በሠራዊት፡ እንደ፡ አንተ፡ አልመካም። ጕልበቴ
ክርስቶስ፡ ነው። ቢሆንም፡ እንታረቅ፡ ሕዝብ፡ አይለቅ።
ግድ፡ ያልህ፡ እንደሆነ፡ እንደመጣህ፡ እቆያለሁ[1]፡ አለና፡ አበ
ሎታ፡ ቃል፡ ላከ። ነገር፡ ግን፡ እግዚአብሔር[2]፡ ሕዝቡን፡ ሊቀጣ፡
ቢሻው፡ ምክንያት[3]፡ ፈለገለት። የንጉሠ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡
፶፯ ልብ፡ አበረታው። ጦርቅ፡ እምቢ[4]፡ አለ። +እንግዲ፡ ፊልጶስን፡
አልጋ፡ ጠባቂ፡ አድርጎ፡ ሠራዊቱን፡ በአዋጅ፡ አስከትቶ፡
ተነሣ። ዓባይን፡ ተሻግሮ፡ ጉድሩ፡ ሰፈረ፡ እምባቦ፡ ከሚባል
አገር[5]፡ ሜዳ፡ ላይ፡ ተሰልፎ[6]፡ ጠምዶ፡ ካህናቱም፡ ታቦት፡ ጽ
ዮንን፡ ይዘው፡ ተሰለፈው። ያን፡ ቀን፡ መምህር፡ ወልደ፡ ጊ
ዮርጊስ፡ የሸዋን፡ ጦር፡ ፈረስ፡ በፈረስ፡ እንቸለውምና፡ የእ
፶፰ ኛ፡ ሰው፡ በእግር፡ ብቻ፡ ይሰለፍ፡ ብሎ፡ መከረ። +ያን፡ ጊዜ፡
ንጉሠ፡ ምኒልክ፡ የወሎን፡ ፈረስ፡ በወርቂት[7]፡ እግር፡ አሰል
ፎ፡ ድብቅ፡ ጦር[8]፡ አኑሮ፡ ራስ፡ ጎበናን፡ ለሸዋ[9]፡ ጦር፡ ፊታውራ
ሪ፡ አድርጎ፡ ብዛቱ፡ ከሰማይ፡ ከከዋክብ፡ ከምድር፡ አሸዋ፡
፶፱ እክሎ፡ ብቻ፡ ቢል+፡ ንጉሠ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ መድፎችን፡
የሰኔን፡ መብረቅ፡ አስመስሎ፡ ለቀቃቸው። በመርቱና፡
በጎበዙ፡ በኪናድር፡ አነከተው። ከልቡን፡ በታተነው። ነፍ
ስ፡ የገባው፡ ጉም፡ አደረገው። የነፍጡ፡ ጢስ[10]፡ ሕዝቡን፡ አ
ለበሰው። የዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ደረሰና፡ ደጃች፡ ሠይፉም፡ በሌ
ላው፡ ላይ፡ እየቆሙ፡ እየተዋጉ[11]፡ መሐል፡ ለመሐል፡ ገፉ፡

1. M2 እቆይሃለሁ 2. M2 Add. ያን፡ጊዜ
3. M2 ምክንያት፡ሞት 4. M2 አይሆንም 5. M2 Om
6. M2 Add. መድፎችን 7. M2 በመስታየት
8. M2 Add. ከኋላ 9. M2 ከሸዋ 10. M2 Add. እንደ፡ጉም
11. M2 Add. ጦር፡ሰበረው

[149]

ን፡ ማረኩትን[1]፡ እንግዳው፡ ፈሊስ፡ ሽዱ[2]፡፡ የሸዋ፡ ጦርም፡ አ
ሬር፡ ጠግነነውና፡ ተምሽር፡ ተዳፍቶ፡ ይተኩስ፡ ጀመረ፡፡†
፳፰ ንጉሥ፡ ምኒልክም፡ የጎጃም፡ ጦር፡ እንዲጠነክር፡ አዩና፡
ከንጉሡ፡ ተነሥቶ፡ ዳኛው፡ በሚባለው፡ ፈረስ፡ ወጥቶ፡ ጎ
ጃሜ[3]፡ በነፍጥ፡ የቆሰለው[4]፡ ፈንጣሳውም፡ የገደሙን፡ ዱ
ንኳንም፡ በጠመጠሰና፡ ጣለው[5]፡፡ የራስ፡ ደረስንና፡ የደጃዝ
ሥዩምን፡ ወንኪኒ፡ አይቶ[6]፡ በመሠተቀት[7]፡ የተደበቀውን፡ የ
ወሎን፡ ፈረስ፡ የጎዷል፡ ናዳ፡ መስሎ፡ አባሮው፡ ቆሞ፡ የጎ
ጃሜን፡ ሰው፡ ተየያዘው፡ መሰለቀው[8]፡ በአፉ፡ ከተከተው፡
ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ የቤት፡ አሽከሮችን፡ ይዞ፡ ከጎ
ዳሙ፡ ተከታትለው[9]፡ አውራ፡ ጣት፡ እስቲ፡ ምለቀቅ፡ ድረስ[10]፡ ብዙ
ሳይ፡ ቆስለው፡ ነበረ፡፡

፳፱ ነገር፡ ግን፡ እግዚአብሔር፡ የንጉሥ፡ ምኒልክን፡
አዘን፡ ለምቶአልና፡ ወዲ፡ ኋላ፡ ኋይሉን፡ ጉልበቱን፡ ለሸየ
ዎቹ፡ አደረገ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ እንዳልሆነ፡ አ
የውና፡ በክፉ፡ ሰው፡ እጅ፡ ወድቆ[1]፡ እንዳልጎሰቈል፡ በ
፴ ፈቃዱ፡ ለያዥ፡ ሰጠ፡ ወዲያው†፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ የአባቱ፡ የደጃዝ
ማች፡ ጎሹ፡ ሾም፡ ለጁ[1]፡ የነበረ፡ የዳሞት፡ ባላባት፡ ከንጉሥ
ምኒልክ፡ ሎሌ፡ ሆኖ፡ የነበረ፡ ራስ[11]፡ መንገሻ፡ አቲከም፡ የሚባ
ል፡ ጀግና፡ በፈረስ፡ ሲደበል፡ ደርሶ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማ
ኖትም፡ ና፡ ወደ፡ ኪዳኔ፡ አለና፡ አሽከር[1]፡ ሳከበት፡፡ መንገሻ፡ አ

1. M2 Om. 2. M2 ጳሊስ 3. M2 ወጣ፡፡ ያን፡ ፈረስ፡ ጎጃሜ 4. M2 አቆሰ። 5. M2 በጣጠሰው
6. M2 ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ባየ፡ ጊዜ 7. M1 & M2 Add. እግር
8. M2 አትሞ፡ ጎጃሜን፡ እንደ፡ አሞራ፡ ከቦ፡ መሸከቀው
9. M2 ተነጥቆ 10. M2 Add. ተኩሶ፡ ብዙ፡ ገደለ፡፡ እርሱም፡ ከ
11. M2 ይናር፡ ነበር፡፡ ስሙም

ቴክምም፡ ታጥቆ፡ እጅ፡ ነሥቶ፡ እጅግን፡ በኳኳ፡ ብሎ፡ ወከ
፻፮ ዶ፡ ለንጉሡ፡ ምኒልክ፡ ሰጠ። +ንጉሡ፡ ምኒልክም፡ ለማዱ፡
ተዐግሡትና፡ ትሕትና፡ ርኅራኄ[1]፡ ኩሉ፡ ሆነ። አቅፎ፡ ከላም፡ ወን
ድሜ፡ እንኳን፡ ክርስቶስ፡ አትርፎ፡ በሕይወት፡ አገናኘን፡
ብሎ፡ ቁስሉን፡ አይቶ፡ አዘነ፡ "ሠራዊትህን፡ አስተወኝ፡ ከዚ
፻፯ ህ፡ ቀደም፡ ያለቀው፡ ይበቃል። አለ። +ንጉሡ[2]፡ ተክለ፡ ሃይማ
ኖትም፡ እጅ፡ ብሎ፡ ለፈሬ፡ በፈረሰኛ፡ ታዘዘ። ለንጉሡ፡ ተ
ክለ፡ ሃይማኖት፡ ⌜እሽክር፡ ሠራዊት፡ የሆነም[3]፡ ተወ፡ ብለው
፻፰ ህእል፡ ንጉሣቸው፡ ተይዞዋል። አለ። +ይህን፡ ቃል፡ ራስ፡ ዳ
ረጎና፡ ደጃች፡ ሥዩም፡ መምህር፡ ወልዱ፡ ጊዮርጊስ፡ ቢ
ሰሙ፡ "እሌ፡ ዮሐንስ፡ ⌜ንጉሡ፡ የለም፡ አናውቅም[4]፡ ይል
ቁበለው፡ በወሰደበት፡ እጅ፡ ይሰጠናል፡ ቋያ፡ አስነ
፻፱ ሣቱ፡ ሲፈጅት፡ አመጡ። +ኃዘን፡ ያልተመለሰች፡ በትዐ
ቢት፡ የተዳረገ፡ ጦርነት፡ ሆኖ፡ የማታ፡ ማታ፡ ጎጃሞች፡ ድ
ል፡ ሆነ። ጠበ፡ ዳረሶና፡ ሥዩም፡ ቢነቻው፡ መምህር፡ ወል
ዱ፡ ጊዮርጊስ፡ ተያዙ። ያን፡ ቀን፡ ጦርነቱ፡ እጅግ፡ ብርቱ፡ ነበ
ር። ብዙ፡ ሰው፡ አለቀ። ምድሩ፡ በደም፡ ⌜ሰከረ።[1] ጫጨ፡ እ
፻፲ ንደሰናክሬም፡ ሠራዊት፡ እርስ፡ በርሱ፡ ተነባበረ። +ያን፡ ጊዜ፡
ጎጃሞች፡ እንደ፡ ተኩሳቸውና፡ እንደጭካኔአቸው፡ ቢሆን፡
ድል፡ አድርገው፡ ነበር። [5]አዝኖ፡ መጠቀምንና፡ ጠግቦ፡ መ
ጉደኞን፡ አናስተውል፡ ብለው፡ በጉልበታቸው፡ ተመክተው

1. M2 Om. 2. M2 ፈረሰኛ
3. M1 እሽክር (ሠራዊት) የሆነም, M2 ሠራዊት፡ የሆነህ
4. M2 ንጉሥም፡ አናውቅ 5. M2 Add. ነገር፡ ግን

[151]

“ኢትትመክሁ፡ ወኢትንብቡ፡ ዐቢያተ፡ ወኢይፃእ፡ ዓቢይ፡
ነገር፡ እምአፉክሙ።” ብሎ፡ ነቢዪት[1]፡ ሐና፡ የተናገረችው
ቃል፡ ጽኑ ነው፡[2] የልማዱ፡ ዶጋም፡ ደግመው፡ ለሰወ
ሎና፡ ለሹሞ፡ ማስገቢ፡ ሆኑ። በእኔ፡ እየመሸለቀ፡ ጨ
ረሰው። የአምራና፡ የአውሬ፡ ቀለብ፡ አደረገው። ገ
ለሌ፡ ምንለ፡ ገለሌ፡ አፃለ፡ ዘሬ፡ ነገሯው። “የጎጃም[3]፡
እናት፡ አትዘኚብኝ። ፲እኔ፡ ምን፡ ላድርግ[4]፡ አሉው፡ በሳ
፴፫ ብኝ።” አላቸው። + ከዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ የጎጃ
ምን፡ ምርኮኛ፡ አሰናበተ። ይህ፡ የእምባቦ፡ ጦርነት፡ በግንቦት፡
፴፪ ፲፴[5] ቀን፡ ማክሰኞ፡ ቀን፡ ነው።[6] + ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ለ
ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ያርጓሬ፡ ሥራ፡ ሠራለት፡ እንዲ
ስድቡን፡ ቂም፡ አድርጎ፡ አስጨክነበትም። ከብዙ፡ ሳይ፡
ቆስሎ፡ ነበረ፡ ሐኪም፡ ፈልጎ፡ አረሩን[7]፡ አስወጣለት። ፍሪ
ዳ፡ ማር፡ ቅቤ፡ እየመገበ፡ ጠጅትና፡ ማሻ፡ እየጠየቀ፡ እየ
፴፩ ተመላለሰ፡ እያዘነ[1]፡ አዳነው። + የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖ
ትን፡ ጀግንነት፡ ጠብ፡ ደረሰና፡ ሥዩም፡ ቢነቸው፡ መም
ህር፡ ወልደ፡ ጊዮርጊስን፡ ጦርነታቸውን፡ አመሰገኖ፡
ነበርና፡ “እኔን፡ ብታገኙኝ፡ ምን፡ ታደርጉኝ፡ ነበር?” ብ
ላቸው። “ቀራርጠን፡ ለአሞራ፡ እንሰጥዎ[1]፡ ነበር።”
አሉ። ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ “ከእናንተ፡ ሚስቶቼ፡ ከእኔ፡ ቦ
ላሬ፡ ማን፡ ይሸላል?” ቢላቸው፡ “ሊቀ፡ ሚስቶቼ፡ ድል፡

1. M2 Om. 2. M2 Add. ካይመስክት
3. M1 & M2 የጎጃሜ 4. M2 እኔም፡ አደክሁ
5. M2 ፴ 6. M2 1874 is glossed in the left margin
7. M2 እርሳሱን

ሊያጸርጉ፡ ርኅሩኄ፡ ይገባል፡"አሉ። ንጉሥ፡ ምኒልክም
የጠራቸውን[1]፡ ክርታት፡ ለመስማማ፡ ከእሥራት፡ አወጣ
፻፱ ቸው። ምግብ፡ ጸረጋቸው። +ያን፡ ጊዜ፡ ሸየቆች፡ የጐጃ
ሞቾ፡ ጦርነት፡ ጠግሞእቸው፡ እርስ፡ በርሳቸው፡ ሲጫወ
ቱ፡ "ጻግመኛ፡ ከጐጃሞች፡ ጋር፡ ጦርነት፡ የምንገጥም[2]፡ ካገ
ሆን፡ [3] ግምባራችን፡ እስኪመታው፡ ለሸሽን፡" አሉ።+
፻፲ ያን፡ ጊዜ፡ የተሰቀቀው፡ ምርኮኛ፡ ቁስለኛው፡ ሰካም[4]፡ በክ
ብትም፡ በገዜሉም[5]፡ እየሆነ፡ ወዲ፡ እገሩ፡ ወደ፡ ጐጃምም፡ ሊ
መለስ፡ እየመከረ፡ አዲጋ፡ እየጣለ[6]፡ ሆኖ[7]፡ ጋላ፡ እየገዳለ፡ እ
የበለበ፡ ልብሱን፡ ገፈፈው። ያን፡ ጊዜ፡ የጐጃሞቹ፡ አልቃ
ሺ፡ "የት፡ አትሮጥ፡ ትሮጣለ[8]፡ ያንን፡ ቁናውን፡ ያንን፡ ሳ
ዳትን፡ በከፈረው፡ ጋላ[5]፡ ለፍሮ፡ ተቀበለው፡ ያኔ[9]፡ ካይ
ላን። ዘምቶ፡ የሞተ፡ ሰው፡ ያዝንለት፡ እያጠተ፡ አሞራ
እንኳ፡ ወርዶ፡ ሬሳን፡ ነጭቶ፡ ወጣ፡" አለች።

፻፲፩ ንጉሥ፡ ምኒልክም፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖ
ኖት፡ ይዘኋቸው[10]፡ የተከለሉውን፡ ታቦተ፡ ጽዮንን፡ ወስዶ፡
እንጦጦ፡ ተከላት። ከሆናቱም፡ "ወእንቲኒ፡ ታቦት፡ እም
ኀበኒ፡ መጽእኪ፡ ወኀበኒ፡ ተሰውሪ፡ መዲኒተ፡ ምኒለ
ምኒልክ፡ ንጉሥ፡ ሸዋ፡ "ካለው፡ ፈግጠው፡ ለደግሞ፡ ተ
ቀበልዋት። ይህችም፡ ታቦተ፡ ጽዮን፡ ጥንት፡ በታዋ፡ ሬጠ
በፊት፡ ወሬዲ፡ የአበተ[11]፡ ሰማርያም፡ ትገል፡ ነበር። በመሸ

1. M2 የለገቸውን 2. M2 የምናሸርጣ 3. M1 No gap, M2 ለማይ 4. M1 በወሬካም, M2 በወሰካም
5. M2 Om. 6. M2 የመክት፡ አዳጋዊ 7. M2 Add. በየመንገዱ
8. M2 አትሮጥ፡ ትሮቃል፡ ወይ 9. M2 ጋላ 10. M2 ይዞ
11. M2 የአቦች

[153]

መሪያ[1]፡ ዘመቻ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ደረሰ፡ የዘመቻ[2]፡ ታቦት፡ አደረ
ጋቸ።

ም ዕ ራ ፍ፡ ፻፮ ።

፩ የንጉሠ፡ ምኒልክንና፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማ
ኖትን፡ ጦርነት፡ አጼ፡ ዮሐንስ[3]፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ተናደደ፡
ቃሌን፡ ጥሰው፡ ተዋጉ፡ ብሎ፡ ሸዋ፡ ሊኼድ፡ ዘቢጥ፡ ላይ፡ ሠ
ፈረ። "ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡ ተነጋዘ፡ ቶሎ፡ ይዘ
ህ፡ ድረስ፡ አልመጣም፡ ያልህ፡ እንደሆንሽካንጣህ
ን፡ መሾሽ፡ ስይፋን፡ ሹመሼ፡ መስደዱ፡ ነው።" ብሎ፡ ወ
ደ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ላከ። ያለ[4]፡ ውድ፡ በግድ፡ የማረ
፪ ከውን፡ ነፍጥ፡ ጨምሮ፡ ገባ።+ አጤ፡ ዮሐንስም፡ ቃሌ
ን፡ ጥሰሽሁ፡ ስለምን፡ ተዋጋችሁ? ብሎ፡ በቁጣ፡ ቃል
ወቀሰ። ንጉሥ፡ ምኒልክም፡ እምቢ፡ ብሎ፡ ገፍቶ፡ መ
ጥቶ፡ ያለውድ፡ በግድ፡ ገጠመኝ፡ አለ። ንጉሥ፡ ተክ
ለ፡ ሃይማኖትም፡ አሽከሮቼ፡ ያቄጹትን[5]፡ ቀምቶ፡ ምር
ኮውን፡ ሁሉ፡ እኛ፡ አድርጎ፡ ለጃንሆይ፡ የሰጣሁትም
ደብዳቤውም[6]፡ መልሱ፡ ቢቀርብኝ፡ ገንዘቤንና፡ አ
ገሬን፡ አልሰጥም፡ ስል፡ ተዋጋሁ፡ አለ።

፫ አጤ፡ ዮሐንስም፡ አትዋጋ፡ ብዬ፡ የላክሁብህ
ን፡ ደብዳቤ፡ ማን፡ ወሰደው፡ ብሎ፡ መልእክተኞ
ችን፡ መረመረ። መልእክተኞችም፡ ደስታ፡ ኃይሉ[7]፡ የ

1. M2 Add. ጋካ   2. M2 ዘማቻ
3. M2 Add. እጽዋ፡ ላይ፡ ሁኖ   4. M2 Add. ንጉሥ፡ ምኒልክም
5. M2 Add. አገር   6. M2 ደብዳቤ   7. M2 ኃይሉ

[154]

ሚገል፡ ኸኖታ፡ ከመንገዶ፡ አሥሮ፡ ዲኅዲበሙን፡
፬ ቀምቆን፡ ነበረ፡ አሉና፡ መለኩ፡፡ +ከዚህ፡ በኋላ፡ የዲ
ስታ፡ ኋይሌ[1]፡ ተንከሽ፡ ተገለጠ፡፡ ማኅተሙን፡ ቀምቆ፡
ሕዝቡን፡ በአስሌጀበት፡ እቀጠዋለሁና፡ ከተቀመጠበ
ት፡ በታ፡ እጅን፡ አስይዝ፡ አለ፡፡ ንጉሥ፡ ተኸለ፡ ሃይማ
ኖት፡ የዲጋሞቱን፡ ከሣ፡ ምን፡ ተክኖትን፡ ጦር፡ አዝዞ፡
፭ ከዲ[2]+ዲስታ፡ ኋይሌም[1]፡ ከአጋም፡ ወሀ፡ እየወጣ፡ የዐ
መጣውን[3]፡ ነጋዴ፡ ሌሊት፡ ብርዩክፊለው፡ ነበር፡፡ ያን፡
ቀን፡ ያለውን፡ ሠራዊት፡ ይዞ፡ አሉፍ፡ ወጥቶ፡ ከዲጃች
ክሣ፡ ጋር፡ ሊዋጋ፡ ተሰለፈ፡፡ ደጃች፡ ክሣም፡ ከንጉሡ
አስታርቆ ሃለሁ፡ ብሎ፡ አታሎ፡ ያዘውና፡ አምባ፡ ገብቶ፡
፮ ታሠረ፡፡ +[4]መያዙን፡ ንጉሥ፡ ተኸለ፡ ሃይማኖት፡ በሰማ፡
ጊዜ፡ ይሰቀል፡ ብሎ፡ ላከ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ሚስት፡ ወይ
ዘሮ፡ ጠጅቶ፡ ወደ፡ እጤ፡ ዮሐንስ፡ ሄዳ፡ ለመኘ፡
ንጉሡም፡ ምሬዋለሁ፡ ብሎ፡ ማኅተም፡ ላከላት፡፡ ግ
ን፡ ቃሉ፡ ሳይደርስ፡ አስቀድሞ፡ ተሰቀሎ፡ ቆየት፡
ወይዘሮ፡ ጠጅቶም፡ በሌን፡ ገሎአል[5]፡ ብላ፡ ንጉሡ
ተኸለ፡ ሃይማኖትን፡ ነወር፡ ነቀነቀ[6]፡ ግን፡ አልሆ
ነላትም፡፡ በጌምድር፡ ደጃች፡ ተክሌን፡ አማበታ፡ ተቀ
፯ መጠች፡፡ +ዲስታ፡ ኋይሌ[7]፡ የተሰቀለ፡ ለት፡ እንደ፡ ሰፍ
አቀበ፡ እንዲህ፡ አለች፡፡ "ዲስታ፡ ኢጊ፡ ክሌ፡ አርብሞ

1. M2 ኃይሉ 2. M2 ስደደ፡፡ 3. M2 የምጣን
4. M2 አግበቶ፡ ከሠረው 5. M2 ገሎታል
6. M2 ከሰሰች፡፡ 7. M2 ደጃች፡ ኃይሉ

[155]

ቢሰቀል፤ ኢሑዱ፡ እንደጸደቃ፡ ይነግሥን፡ ነበር። ኋለ
ኞ።

፲ ንጉሠ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትና፡ ንጉሠ፡ ምኒልክ፡
ዳኛ፡ ሰበር፡ ሁነው፡ በተዋጉበት፡ ሠራዊቱን፡ በአስ
ፈጁበት፡ መቀጫ[1] አጤ፡ ዮሐንስ፡ አገር፡ ወሰደባቸ
ው። ከንጉሠ፡ ምኒልክ፡ አገር፡ ወሎን፡ ቀምቶ፡ ለራ
ስ፡ አርአያ፡ ሥላሴና፡ ለራስ፡ ሚካኤል፡ ሰጠ። ከንጉ
ሠ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ አገር፡ ዳግም፡ ሰብት፡ ቤት፡
አገውን፡ ቀምቶ፡ ለራስ፡ አሉላ፡ ሰጠ።

፱ በዚህ፡ ዘመን፡ ዳግም፡ ቱርኮች፡ ከመተማ፡
ላይ፡ ከተማ፡ ሠርተው፡ ተቀምጠው፡ ሳለ፡ ደርቡሽ፡ ከ
ሊፋ፡ አብደላ፡ የሚባለው[2] ከምስር፡ ንጉሠ፡ ከዱቶ፡ ሄ
ዱ፡ መተማ፡ ላይ፡ ቱርኮችን፡ ከበበ። ወጋ። ቱርኮችም፡
ወደ፡ አጤ፡ ዮሐንስ፡ ላኩ። አጤ፡ ዮሐንስም፡ ለቱርኮች፡
ረዳት[3] በደሃና፡ ጐጃም፡ ፊንታ፡ እግር[4] ብዙ፡ ጦር፡ መተ
፲ ማ፡ ላከላቸው። ደሃና፡ ጐጃም፡ ፊንታም፡ መተማ፡ ወርዶ፡ አጋ
ጋ፡ ጥሎ፡ ደርቡሽን፡ ወጋ፡ ቱርኮችን፡ ታደገ።[5] በጣብ
ቦ፡ አምጥቶ፡ ለአጤ፡ ዮሐንስ፡ ሰጠ። አጤ፡ ዮሐንስም፡
16 ቱርኮችን፡ ወደ፡ ምጽዋ፡ ሰደደ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ደርቡ
ሽ፡ አጤ፡ ዮሐንስን፡ ጠላት፡ አድርጎ፡ ሐሚር፡ የሚባለውን፡
የጦር፡ አለቃ፡ ጐጃም፡ ሰደደ። ማኅበረ፡ ሥላሴን፡ አቃጠለ፡

1. M2 መቀጮ 2. M2 ከሊፋ፡ አብዱካ፡ የሚባለው፡ ደርቡሽ
3. M2 Add. ሁና 4. M2 አገር
5. M2 Add. እነርሱንም

[156]

መነኮሳቶን ፡ አሪዳ ፡፡ የማኅበረ ፡ ሠላሴን ፡ መቃጠልና ፡ የመነ
ኮሳቱ ፡ መታረድ ፡ አጤ ፡ ዮሐንስ ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ ንጉሠ ፡ ተክ
ለ ፡ ሃይማኖትን ፡ መተማ ፡ ወረደ ፡ ብሎ ፡ አዘዘ ፡፡ ሊዋጉ ፡ ጠ
ር ፡ ቀማሹም ፡ ገብሬንና[1] ፡ ደጃች ፡ ሐጎስን ፡ ደጃች ፡ በርሔን ፡
ጨምሮ ፡ መቶ ፡ ሺህ ፡ ሠራዊት ፡ ሰደደ ፡፡ ሃሙርም ፡ አ
ክሎ ፡ ስድስት ፡ ሺህ ፡ ሠራዊት ፡ ሆኖ ፡ ምሽግ ፡ አበጅቶ ፡ ቆ
፲፮ የ ፡፡ + ያን ፡ ጊዜ ፡ የገጠምም ፡ ለው ፡ በእምባገበ ፡ ጥጋብ ፡ ተጠግ
ቶ ፡ ነበረና ፡ እንዳዘና ፡ መተማ ፡ ወርዶ ፡ ደርቡሽን ፡ ድል ፡ አደ
ረገና ፡ ከተማውን ፡ አቃጠለ ፡፡ ደግሞ ፡ የክርስቲያን ፡ አ
ምላክ ፡ ኪሪዳ ፡ ⌈ ቱን[2] ፡ ነፉስ ፡ አበረታው ፡፡ የገፋዱንና ፡ የ
ጥይቱን ፡ ግምብ ፡ ⌈ ው[3] ፡ ተበዘዘ ፡ ምክንያት ፡ ብዙ ፡ ደርቡ
፲፯ ሽ ፡ አለቀ ፡፡ የገፉድና ፡ የእስላም[4] ወሳፌን ፡ አቃጠለው ፡፡ + ን
ጉሠ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖትም ፡ የተማረከውን ፡ እስላም ፡ ሁ
ሉ ፡ በሰይፍ ⌈ ጣው[5] ፡፡ ለአጤ ፡ ዮሐንስም ፡ የምስራች ፡ ላከ ፡
ያን ፡ ጊዜ ፡ ገጀምና ፡ ትግሬ ፡ በደርቡሽ ፡ ዕቃ ፡ ዳኑ[6] ፡፡ ንጉ
ሠ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖትም ፡ የመዳብ ፡ ነጋሪት ፡ ብዙ[7] ፡ አ
፲፰ መጣ ፡፡ + የደርቡሽ ፡ ንጉሠ ፡ ካሊፋም[8] ፡ አብድላ ፡ የሐሙርን ፡
ድል ፡ መሆንና ፡ የመተማን ፡ መቃጠል ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡
ዮሐንስ[9] ፡ የሚገለውን ፡ አገውቶን ፡ ሸዋ ፡ ⌈ ፻፶ ፡ ከ፪ሺ ፡[10]
ወታደር ⌈ ደ[11] ፡ መተማን ፡ ያሠራ ፡ ጃመር ፡ እንዲገና ፡፡
ወዲያውም ፡ እስከ ፡ ጭልጋ ፡ እየመጣ ፡ አገር ፡ እየዘረፈ ፡

1. M2 ገብሩንና 2. M2 እሳቱን 3. M2 ፊጀው
4. M2 የሴቶቹ 5. M2 ቀጣው 6. M2 ሻረ
7. M2 Add. ማርኮ 8. M2 ካሊፋ 9. M2 የደስ
10. M1 ፻፶ ከ፪ሺ, M2 እልፍ ፡ ከ፪ሺህ 11. M2 ሰዶ

ታቦት፡ እንቋጠለ፡ ደኅድ፡ ፩መር። [1] ነጋሪ፡ ነጋዴ፡ ኅብሶ።
አታሶ፡ የጽሟሌ። [2] መተማ፡ ኪዳርስ [3]፡ ፫፻ ይ፡ አንኮበስ
፲፭ ሰካና፡ ሜሮናቶ። ቆ [4]፡ አስቀረ። + ያን፡ ጊዜ። 5
አበኔ፡ ዮሐንስ፡ የንጉሠ፡ ምኒልክን፡ ልብ፡ ሊይዝ [6]፡ በ፲፻ ይ፲፪፻፶
ዓ፡ ም፡ ለራስ፡ አርአያ፡ ሥላሴ፡ ወይዘሮ፡ ዘውዲቱን፡ አጋባ።
ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አርአያ፡ የ፲፫ [7] ዓመት፡ ወይዘሮ፡ ዘውዲቱ፡ የ
፲ ዓመት፡ ልጅ፡ ነበሩ። ንጉሠ፡ ምኒልክ፡ ወይዘሮ፡ ዘውዲቱ
ን፡ ቦሩ፡ ሜዳ፡ ላይ፡ ከዳረ፡ በኋላ፡ እርሶ፡ ደግሞ፡ የደብረ
መዊዕቱን፡ ጣይቱ፡ ብጡልን፡ አገባ። ደብረ፡ ብርሃን፡ ሲ
ስቀመጡ። የፋሲካ፡ ዕለት፡ አንኮበር፡ መድኃኔ፡ ዓለም
ገብተው፡ ቆረቡ።

፲፮ የእውነተኛው፡ የሸዋ፡ አጼ፡ የገባ፡ ከጣ
ይቱ፡ ብጡል፡ ወዲህ፡ ነው። ከዚያ፡ በፊት፡ በወይዘ
ሮ፡ ባፌና፡ [8] የነበረው፡ ክፉ፡ ስም፡ ከቤተ፡ መንግሥቱ
ጠፋ። ከዚያ፡ ወዲህ፡ የአባ፡ ዳኘው፡ መንግሥት፡ እየ
ለ፡ ጸና። [9] የጎበና፡ ዳቄን፡ ፈረስ፡ መንገድ፡ መሪ፡ አደ
ርጎ፡ ደምበርና፡ ወለጋን፡ ከፊት፡ አለይ፡ አለ። አስገብ
ቶ፡ አማራውን፡ ጋላውን፡ እየማከሩ፡ እየሃይማኖቱ፡ ገ
፲፯ ዛው። + ከበጌና፡ ከደብረ፡ ብርሃን፡ ፳፰፡ በመለስ፡ አንኳ [10]
ክርስቲያን፡ አይዘርም፡ ነበረ። ጋላ፡ ከቦ፡ አስጨንቆት።
ከዚያ፡ ወዲህ፡ ግን፡ የአባ፡ ዳኘው፡ ፈረስ፡ ዳመጠው፡ና

1. M2 Add. ሰገም 2. M2 ሃይሌ 3. M2 Add. ክፍፍ
4. M2 ቀምቶ 5. M2 No gap 6. M2 Add. ለ፹ህን፡
ከልዔ፡ ስንልኝ፡ ብኮ፡ ከምም 7. M2 ሥላሴ፡ የ፲፭
8. M2 Add. ጊኬ 9. M2 Add. የአባ፡ ዳኘው፡ ፈረስ
10. M1 ፮፳, M2 Om.

[158]

፩ ማዐዘን፡ መንገድ፡ አበ፩ሰዓት፡፡ እንጓንና፡ ነጋዴ፡ ኬ
ት፡ ወርቅ፡ ⌈በገበያ፡ ይዘ[1]፡ ብትሬጵ፡ ሠጋት፡ ቀረ፡፡
፲፫ ዩን፡ ረዚ፡ ጸድቃ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡ በሊክ
ቶን፡ ሌገዘ፡ በክረዶ፡ ⌈ኋላ፡ ሌዘምት[2]፡ ለንጉሠ፡ ምድራ
ኽ፡ አስሬቅዷ፡ ዩን፡ ረዚ፡ ንጉሠ፡ ምድራክ፡ ሬቅዷ፡ አሬ
ርጊን፡ ለመውጋት፡ ነበርና፡ ዷስ፡ አለው፡፡ ከዚያ፡ ወዲ
ያማ[3]፡ ከረዮን፡ ሃገኛ፡ ተ ወጋለሁ፤ በዚያው፡ ጩርጩር፡
ግገና፡ እግር፡ መንገድህን፡ አሬርጊን፡ ግዛልኝ[4]፡ አለው፡፡
በ፳ ህ፡ ፲፻፹፲ ዓ፡ ም፡ ሃዘ፡ የጎንዴሬ፡ ጦር፡ ጨምሮ
፲፬ ከጸዷው፡፡ +ዩን፡ ረዚ፡ ጸጻቸ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡ ለ
እሬርጊ፡ ጠር፡ መንገድ፡ ጠራጊ፡ ሆነ፡፡ እስከ፡ ⌈ገበርገ
ሰሌን[5]፡ ሃዘ፡ ጋላ፡ ገጸለ፡፡ የአሬርጊ፡ ንጉሠ፡ አሃዱላሂም፡
የጸቃቸ፡ ወልዷ፡ ገብርኤልን፡ መምጣት፡ ሲሰማ፡ ጦር፡
ከጸዷና፡ ጥቂት፡ ተዋጉ፡፡ [6]ተተኩሶ፡ የወዷቀው፡ የመጽ
ፍ፡ ጥይት፡ ካይሬነዳ፡ ተገኘ፡፡ ዷቃቸ፡ ወልጸ፡ ገብርኤ
፲፭ ልም፡ ወዷ፡ ንጉሠ፡ ምድራክ፡ ሰጸዷው፡፡ +ንጉሠ፡ ምድ
ራክም፡ የመጽፉን፡ አሬር፡ ትልቅነቱን[7]፡ አይቶ፡ ከጋ፡፡ እ
ኔ፡ ሣልመጣ፡ ዷግመኝ፡ አትዋጋ፡፡ በክንቱ፡ ሠራዊቱን፡
አትልሬ፡፡ ወዷኋላ፡ ኢየሱሥ፡ ቅዴ፡ ሃሎ፡ ወጸጻ
፲፮ ቃቸ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡ ላከ፡፡ +ከዚህ፡ በኋላ[7]፡ ን
ጉሠ፡ ምድራክ፡ ጦር፡ ጠቅሎ፡ ወዷ፡ አሬርጊ፡ ተነሣ፡፡

1. M2 ተሸክሞ   2. M2 ኋላ፡ ሌዘምት
3. M2 Add. ምን   4. M2 ጉብኝልኝ
5. M1 ገሰዓ፡ ገለሴን, M2 ዮስዓ፡ ኋሰበዓ
6. M2 Add. ዩን፡ ረዚ   7. M2 Om.

[159]

ወይዘሮ፡ ጣይቱ፡ እንጦጦ፡ ቀረች። ያን፡ ጊዜ፡ ገና፡ አዲ
ስ፡ አበባ፡ አልተባለም፡ ነበር። ፫ የግድግዳ፡ ኪቀሳ፡
፻፪ ቤት፡ ተጀምሮ፡ ነበር። ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡
የልደት፡ ገሃዱ፡ ⌈ጨለቆት፡ ወሬቤን[1]፡ ሳይ፡ ደረሱ። በነጋታ
ው፡ የልደት፡ ለት[2]፡ የአረርን[3]፡ ንጉሥ፡ አብዱላሂም፡ ሠ
ራዊቱን፡ አስከትቶ፡ መድፉን፡ ጠምዶ፡ ይለቀው፡ ጀመ
ር። የጀቀም፡ ጦር፡ ፋይቱን፡ እየጨፈሩ፡ እየገባ፡ ፈጀ
ው። አብዱላሂም፡ እስከ፡ ሰባት[4]፡ ሰዓት፡ ተዋግቶ፡ ድ
ል፡ ሆነ። መድፎቹን፡ እንደ፡ ግድግዳ[5]፡ አጋድሞ፡ በዱ
ንጉሳው፡ ተጋብዞ፡ ፈረጠጠ። ያን፡ ቀን፡ ያለቀውም፡ አ
፻፫ ለቀ፡ የተማረከውም፡ ተማረከ። ንጉሥ፡ ምኒልክም፡ ተ
ከትለው፡ አረርን፡ ገብቶ፡ የተገኘውን፡ ፍጥረት[6]፡ ሁሉ፡ ጋሮ፡ ዘ
ር[7]፡ ያዘ። ውሻም፡ ርግብም፡ አልቀረውም። ይህ፡ ከሆነ፡
በኋላ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ለአጤ፡ ዮሐንስ፡ ለወይዘሮ፡ ጣይቱ፡
፻፬ ለሚስትቱ፡ ለአሃሹ፡ ወልደ፡ ጻድቅ፡ የምስራች፡ ላከ። ከዚህ፡
በኋላ፡ ባላምበራስ፡ መኰንን፡ በአረርጌ፡ ደጃዝማች፡ መኰ
ንን፡ አስከትቶ፡ የጎንደርን፡ ጦር፡ በርሱ፡ ውስጥ፡ አድር
ጎ፡ ሾሞ፡ ሀበጣ። ሲመለስ፡ ደግሞ፡ የአሩሲን፡ ጋላ፡ ወ
ጋቶ፡ እህሉን፡ ዘርፎ፡ ከምሽጉ፡ አጋብቶ፡ ለራስ፡ ዳር
፻፭ ጌ፡ ሠራዊት፡ ቀለብ፡ ዳርጎ፡ እንጦጦ፡ ገባ። ነገር፡ ግን[8]፡
ያን፡ ጊዜ፡ የአረርጌን፡ መከሬት፡ የምስራቹን፡ ወይዘሮ፡

1. M2 ጨለቆት፡ ወሬቢኬ 2. M2 1879 is glossed in the right margin 3. M2 የሐረርን
4. M2 ፭ 5. M2 ግንቦ 6. M2 ፍሬት
7. M2 Om. 8. M2 ነገር፡ ርሱ

ጠይቁ፡ ስምታ፡ ግጥም፡ ገጠመች፡፡ "የሚገዛው፡ ስንጋ፡
የሚነዳው፡ ፈህር፡ ሰልፏን፡ በይዳርስ፡ እስካም፡ አር
ዷ፡ ዋለ፡ የሽዋው፡ ንጉሥ፡፡ "አለች፡፡ ⌈ለአሮ ኖ፡[1] በጃ
ርባዋ፡ ጠጅ፡ በልቡዋ፡ ዲስታ፡ ተባለ፡፡

፷፩ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ከአሊርጋ፡ ሲመጣ፡ ነጭ፡ ነ
ጭ፡ ርግቦች[2]፡ ዝንጉርጉር፡ ሎሚ፡ በሰንሰለት፡ ይዞ፡ መጣ፡፡
ያን፡ ጊዜ፡ ገምቦኛ፡ ⌈ለት፡ ዝሩን፡ ኽኽኽ፡[3] የምኒልክ፡ ነገር፡
ኽኽኽ፡ ይመስለኛል፡ ተረት፡፡ ⌈፫ ኽኽኽ፡[4] አምራው፡ በቀሮ፡
ውኻው፡ በሰንሰለት፡፡ ⌈ኽኽኽ፡ ፫ት፡ ሽየፉች፡ አሸበሸቡ
ለት፡ አረበችም[5]፡፡

ምዕራፍ፡ ፷፯፡፡ U

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ ወይዘሮ፡ ጠይቱ፡ ይህን፡ ስፍ
ራ፡ አዲስ፡ አበባ፡ እንበለው፡ ብላ፡ "አዲስ፡ አበባ" ተባ
ለ፡ የፊት፡ ስሙ፡ በጋላ፡ ፊንፊ፡ ⌈ፉንፉኔ፡ በአማርኛ፡ ፍ
፪ ንፉ፡ ፉፉ፡ አኖ[6]፡ ይባል፡ ነበር፡፡ +የዚህ፡ ጊዜ፡ የአባ፡
ዷኘው፡ ፌሪስ፡ ፫ መሣሪያን፡ ጋለበና፡ ፬ ትኛው፡ መሣሪያ
ን፡ ሲቀበለው፡ ፌሪስነቱን፡ ንቆ፡ እንቢ፡ መሆንን፡ ወደደ፡፡
ትግሬን፡ የኮረኛ፡ ተመለከተ፡፡ ዱርም[7]፡ እንቢኝ፡ አሮጊውን፡
እንበል፡ ሊሰብር፡ ተንጠራራ፡፡ ከኢጣልያ፡ እንቢኝ፡ ጋር[8]፡
መዋቀንና፡ ሲናጽሩን[9]፡ በአውሳም፡ በአሊርጋም፡
፫ በተሁሊዳሬም[10]፡ አየገዛ፡ ሰበሰበ፡፡ +ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥም

1. M1 illegible, M2 አዮዛ፡ በል፡ ገምቦኛ
2. M2 Add. በቀሮ
3. M2 ስትዘፍን፡ እንዲህ፡ አለች፡፡ " እኽኽ
4. M2 እኽኽ
5. M2 እኽኽ፡ ሳዕ፡ እኽኽ፡ አያለች፡ አሸበሸበች፡ አረበረበች
6. M2 ፋንፋኔ፡ በማሪ፡ ቋንቋ፡ ፍልውሀ
7. M2 ዱብሉ
8. M2 Add. ተወዳጅ፡፡
9. M2 Add. ግዮትን
10. M2 በተሀሪዎምም

[161]

ኒልክ፣ ከኢጣልያ፡ መንግሥት፡ ጋር፣ ሲዋጋጁ[1]፡ ውሎ፣እ
ንዲህ፡ ነበር። ኢጤ፣ ዮሐንስን፣ በአንድ፡ ወግተው፡ አ
ሸንፈው፣ አልጋውን፡ ለንጉሠ፡ ምኒልክ፣ ሲነቅሙ።ከ
አበሻ፡ መሬት[2]፣ ተርፈው፣ ዘንፈው፣ ኢየመጡ፡ ፍቅር፣ እን
፬ ዲሁሩ፡ ኝግፉ፣ እንዲለማ፡ ነው።+ከዚህ፡ በኋላ[3]፣ ን
ጉሠ፡ ምኒልክ፣ ለኢጤ፣ ዮሐንስ፡ በዓመት፣ በዓመቱ፡
መገበር፡ ስለተወና[4]፣ በአራት፣ ማዕዝን፡ ዕርዳታ፡ ጦር፡ሰ
ብስቦ፡ ኢቀረበ። በስተመተማ፣ ደርቡሽ፣ ብቅ፣ አለ።
በስተ፣ ምጽዋም፣ ጣልያን፣ ወጣና፡ ሰሐጢ፣ ካይ፣ ሰፈረ።[5]
ከኢጤ፣ ዮሐንስ፡ ጋር፣ ተገዳገደ[6]። በግራ፡ በቀኝ፣ ጠላ
ት፡ እንዲ፣ ከበበው፣ ባየ፡ ጊዜ፡ ተናደደ።"ምኒልክ
ም፡ እኔ፡ እገዛ፡ ብሎ፣ የጨረው፣ ፍም[7]፡ የኋላ፡ ኋላ
ሉኩን፡ ያጠፋዋል[8]።"አለ። ይህም፣ አልቀረም፡ በየጊዜ
፭ ው፡ ጊዜ፡ ዓይ፡ ቀይ፣ ሳይ፣ ተደረገ[9]።+ከዚህ፡ መሀል፡
በጁህ፡ ፲፰፻፹፱፡ ዓ.ም፡ በሰኔ፣ ወር፣ የደርቡሽ፡ ን
ሥ፣ ከሊፋ፡ አብዱላ፡ በኔ፡ ሃይማኖት፡ ያገባ፡ እንደ
ሆነ፡ እንታረቃለን፡ ዳግም።[10]

እግዚአብሔር[11]፡ ስለሆነ፣ አሉቃ፣ ተክሌን[12]፡ ለቡን፡ አበረ
፲፱ ታው፡ ደስታ[13]፡ ሧይሉን፡ ምክር፣ አልሰማም፣ አለ።+ከዚ

1. M2 ሲወጋጅ 2. M2 Add. ከእነበሁጃው ፡ አገር ፡ እስመሁን ፡ ኬወስዶ ነው ። ከተቀበሉት ፡ መሬት 3. M1 Add. ከዚህ ፡ በኋላ, M2 መሀል
4. M2 ስለቸወና 5. M2 ሰፍሮ 6. M1 & M2 ተገዳገዶ
7. M2 እሳት 8. M2 ያቃጥለዋል 9. M2 Om.
10. M2 ዳግሞ; pages 149-59 which are missing in the present text and in M1 have been copied and incorporated (see the following pages 296a–296t)
11. M2 Add. ፋቃዱ 12. M2 የተክለ፡ ኢየሱስን 13. M2 የእክቶ

፭ ከዚህ፡ መሠል፡ በ፲፰፻፹ ዓመተ፡ ምሕ
ረት፡ በሰኔ፡ የዲርቡሽ፡ ንጉሥ፡ ከሊፋ፡ አብዱላሂ፡ በኔ፡
ሃይማኖት፡ የገባህ፡ እንደሆነ፡ እንታረቃለን፤ ደግሞ፡ መተ
ማ፡ ላይ፡ ተይዞው፡ ወዲኔ፡ የገቡትን፡ ያገርህን፡ ሰዎች፡ አሰ
ደልሃለሁ ። እንተም፡ ካኔ፡ ዘንድ፡ መንተው፡ ወደ፡ እንተ፡ አ
ገር፡ የገቡትን፡ ሰዎች፡ ሣልህ ብን፤ ፊኪሜዳዊን፤ ሸሁ
ኤጂሔን፡ ስደደልኝ፤ አይሆንም፡ ያልህ፡ እንደሆነ፡ ከጦርነት
መጣሁ ። በውል፡ ሁነህ፡ ቆየኝ፡ አለና፡ ላከ። ወዲያው፡
አቡእንየ፡ የሚባል፡ የጦር፡ አለቃ፡ ሸዋ፡ ሰማንያ፡ አንድ፡
፮ ሺህ፡ ሠራዊት፡ በውስጡ፡ አዝዞ፡ ሰደደ ። አፄ፡ ዮሐንስም
ደርቡሽ፡ መንቀሳቀሱ፡ ወረደ፡ ጎንደር፡ አቃጠለ፡ ብሎ፡ ላ
ከ። ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ በ፲፰፻፸፮ ዓመተ፡ ምሕ
ረት፡ አሥር፡ አለፋ፡ ከ፭፻ ሠራዊት፡ ይዞ፡ ዘመተ ። ደርቡሽ
ም፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እያቃጠለ፡ ግፋትን፡ መጣ ። ንጉሥ፡ ተ
ክለ፡ ሃይማኖትም፡ ደለጅ፡ ማርያምን፡ ሊታደግ፡ ባሻ፡ ምን
፯ ተስኖትን፡ ሰደደና፡ አስጠበቀ ። ያን፡ ጊዜ፡ የጐጃም፡ ሰው፡
ወደ፡ ጦርነቱ፡ ሲሄድ፡ ኋዘን፡ ትቶ፡ ጠግቦ፡ እንደ፡ እምባቦው፡
ምን፡ እየተናገረ፡ ሄደ ። "አይታሰስም፡ ምጣዱ፡ በግምጃ፤
ዘንድሮ፡ ደርቡሽ፡ መትረፉን፡ እንጃ፡" እያለ፡ ያቅራራ፡ ነበ
ረ ። ያነን፡ ሸማ፡ እንደ፡ ፊተኛው፡ እንደ፡ ዱባ፡ እየወጋን፡
ጊዜ፡ መጨፈጨፍ፡ እናደርገዋለን፡ እያለ፡ ይዘባበት፡ ነበረ ።

296-6

I ይሸሻል፡እንደ፡አይገኝመንም፡ተብሎ፡ሰላይ፡በፊታውራሪ፡
ተሾሞ፡አገር፡፳፱፡ፈረሰኛ፡ወረደ፡፡እርሱም፡የተሰበሰበ
ጆር፡መስሎ፡ሰናዴሩ፡በሚት፡ጮራ፡እየፈለቀ፡ከዓይን፡እ
ያኝበረበረ፡ጦር፡ሳይከት፡ማልዶ፡ደንገት፡ደረሰ፡፡የዚህ፡ጊ
ዜ፡ጀግናው፡ሁሉ፡ፈረሱን፡ቡቅዳጌ፡እያሰበሰ፡ደንፋታ፡ፉ
ከራ፡አደረገ፡፡በሊቀ፡መኳስ፡የተመኘ፡በንጉሠ፡አሳሳኝ፡እ
II ግር፡ጀግናው፡ሁሉ፡ወረደ፡፡ መጀመሪያ፡ነጋሪት፡ሲነገሥ፡
ቀንደ፡መለከት፡ሲአንባላ፡መድፍ፡ሲተኰስ፡ሰናዴር፡ሲከተል፤
ደርቡሽ፡ሞኝ፡መስሎ፡፳፡ቀርኛ፡ሆኖ፡ተሰልፎ፡የዓረር፡
በረደ፡የአንድ፡ጊዜ፡ወላፊን፡ዝናም፡ብሎ፡ተቀበለ፡፡ከዚያ፡በ
ኋላ፡ረባዳው፡መሬት፡ላይ፡ሆኖ፡አሻቅቦ፡አንድ፡ጊዜ፡ሲተኩ
ስ፡ጎጀሜን፡እንደ፡ምርት፡አመረተው፡፡ ኋዘን፡ያለተመ
መረበት፡ጦርነት፡ሁኖ፡ክርስቶስ፡ኋይሉን፡ለደርቡሽ፡አደ
I ረገ፡፡የንጉሥ፡ተኻለ፡ሃይማኖት፡ሠራዊትም፡እኩሉ፡ጀግና፡
አይገኝመንም፡እያለ፡ገና፡በመንገድ፡ያሳማኝ፡ነበረ፡፡የዚህ፡
ጊዜ፡በኋላ፡የቀረው፡ሠራዊት፡ተሰልፎ፡አንድ፡ኛይት፡ሳይተኩስ
መጀመሪያ፡የወረደው፡ጦር፡ተፈታና፡ሸሸት፡ሆነ፡፡ደርቡሽም
በደንጉካው፡እየተገባ፡ሰይፉን፡መልጦ፡ተለቀቀው፡፡ መኳ
Ib ን፡መደረሻ፡አሳጣው፡፡ ያን፡ጊዜ፡ጎጀሜ፡ሊጨንቀው፡ከጣና፡
ባሕር፡እየገባ፡ተከተተ፡፡አለቃ፡እጬጌም፡ደርቡሽ፡ከሚጨው
ትባት፡ብሎ፡ታቦት፡ቆሞን፡በግምጃ፡አጎናጽፎ፡ጣና፡ባሕር፡

ወረወራት ፡፡ እርሱንም ፡ ከዚያው ፡ ሳይ ፡ ዳርቡሽ ፡ አረደው ፡፡
ብዙ ፡ ካህናት ፡ አብረውት ፡ አለቁ ፡፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ንጉሡና ፡ ጳጳሱ ፡
ሸሽተኛውን ፡ እየገዘተ ፡ ንጉሡ ፡ እየተኰሰ ፡ የዓረር ፡ በረዶ ፡
ሲወርድ ፤ ፈረሱ ፡ ሜዳ ፡ ሲጠበው ፤ ምድርና ፡ ሰማይ ፡ የዞረ ፡ ሲ
መስለ ፤ መምህር ፡ ካሳ ፡ የንጉሡን ፡ ፍካ ፡ ገቶሮ ፡ እንዳ ፡ ያዘ ፡ ዓ
ረር ፡ ከእጁ ፡ ሳይ ፡ በታተነና ፡ ጨረሰው ፡፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በለው ፡
አባ ፡ ዳንኤ ፡ ንጉሡንና ፡ ጳጳሱን ፡ ተቆጣ ፡፡ ሠራዊታችን ፡ ሲሸሽ ፡
እኛ ፡ ምን ፡ እናያለን ፡ አለ ፡፡

፲፪ ያን ፡ ጊዜ ፡ ንጉሡ ፡ ጉኡ ፡ በሚገባ ፡ ፈረስ ፤ ጳጳሱ ፡ አቡነ ፡
ሉቃስ ፡ በሰጋር ፡ በቅሎ ፡ ወጥተው ፡ አመለጡ ፡፡ ራስ ፡ በዛብህና ፡
ራስ ፡ ደረሶ ፤ በለው ፡ አባ ፡ ደንጌ ፤ ብሩ ፡ አባ ፡ ጉኡ ፤ ዑመር ፡ ፈንታ ፤
ዑመር ፡ ፈንታ ፤ ለጅ ፡ ቢረሰው ፡ እየዞሩ ፡ ከዳርቡሽ ፡ ጋር ፡ እየተዋጉ
ንጉሡንና ፡ ጳጳሱን ፡ በደንገል ፡ በር ፡ ይዘው ፡ ወጡ ፡፡ ያን ፡ ቀን ፡ ሕ
ዝቡ ፡ በፈረስም ፡ በበቅሎም ፡ በእግርም ፡ አውሬን ፡ ሲሻ ፤
እግረኛውን ፡ ቃታ ፡ እያስጨነቀው ፤ ሳምባው ፡ በጉሮሮው ፡ እየ
፲፫ ተወተፈ ፡ በየመንገዱ ፡ እየወደቀ ፡ ደርቡሽ ፡ ተጫወተበት ፡፡ ያን ፡
ቀን ፡ ካቀኝ ፡ የምትገባ ፡ ወረሬክ ፡ ጦር ፡ አጋጣሚ ፡ ስትሸሽ ፡ በቅሎ
ዋ ፡ ፕሎዋት ፡ ከመንገድ ፡ ወደቀች ፡፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የንጉሡ ፡ ጀግና ፡ ተ
ገኝ ፡ አባ ፡ ጅሬ ፡ የሚባል ፡ ደርቡሽን ፡ ሲፈጅ ፡ ውሎ ፡ ፲ ፡ ሰናደር
ማርኮ ፡ ማሎ ፡ ቀኝ ፡ አንጋቿ ፡ በጠገበ ፡ ፈረስ ፡ ደረሰባት ፡፡ እርሱዋ
ም ፡ እንዴህ ፡ አለች ፡፡ "እኔስ ፡ ደከመኝ ፡ ተፋሁ ፡ ሐሞቴ ፤ አዞር ፡

ተገኘ፡ በንጉሡ፡ ሞተ፡" ብካ፡ አቅራራቸ። የዚህ፡ ጊዜ፡ ተገኘ፡ ኸ
ባ፡ ጀሬ፡ ከወደቀችበት፡ ሸንደን፡ ነፍቆ፡ ከፈረሱ፡ ላይ፡ አስፈን
ኘጠ፡ ታደገች። ከደርቡሽ፡ ጋራ፡ እየዞረ፡ እየተታኮሰ፡ ከንጉንና፡
እርሱዋን፡ ሬሳውንም፡ ደክማ፡ እያበረታ፡ እያረገገ፡ አወጣው። +
፲ ያን፡ ጊዜ፡ የንጉሡ፡ ልጅ፡ በሰው፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ የሰው፡ በ
ሚገባል፡ ፈረስ፡ ወጥቶ፡ ከደርቡሽ፡ መሀል፡ ገገየ፡ ብዙ፡ ገኮ፡ ፪
ሰፋዴር፡ ማርኮ፡ ብቅ፡ ሲል፡ ንጉሥ፡ ከወራዊት፡ ሓዳስ፡ ከካህ
ናቱ፡ ሸሸየ፡ ደረሰ። ውጣ፡ ውጣ፡ እንውጣ፡ ባይሉኝ፡ እኔን፡ ሰሞ
ት፡ ፈርደው፡ በዛብህን፡ ለሕየወት፡ ኝለውኝ፡ ሄዱ፡ ብኰ፡ አዘነ።
ከንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጋር፡ ብዙ፡ ቀን፡ ተኰራርፈው፡ ኖሩ።
፲፪ በሣር፡ ውኃ፡ ያለቁ፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጀግ
ኖች፡ መኳንንቶች፡ ደጃች፡ ካሳ፣ ደጃች፡ ይማም፣ ካሳ፣ ፊታውራ
ሪ፣ አሸቴ፣ ፊታውራሪ፡ ንጉሤ፣ ፊታውራሪ፡ ረታ፣ ፊታውራሪ፡ ይ
ልማ፣ ባሕሩ፡ ተጎዛዝ፡ አለቃ፡ እሸቴ፣ ቀኛዝማች፡ ለማ፣ ባላም
ባራስ፡ ረታ፣ ባላምባራስ፡ ጋረጠው፣ የቀረው፡ ግን፡ ተቆጥሮ፡ አያ
ልቅም። ያን፡ ጊዜ፡ አቡኦንጋ፣ የደርቡሽ፡ የጦር፡ አለቃ፣ ከንጉሥ፡
ተክለ፡ ሃይማኖት፡ መኳንንት፡ የአሥራ፡ ሁለት፡ ሰው፡ ራስ፡ ቆርጦ፡
ከንጉሡ፡ ከካሊፋ፡ ሰለባ፡ ሰደደ። ደርቡሽም፡ ጐጃምን፡ በማ
ሸነፉ፡ ደስ፡ ብሎት፡ ደስ፡ ብሎ፡ የቻምቀት፡ ለት፡ ሲሰግድ፡ ሲዘፍን፡
ዋለ።
፲፫ ጥር፡ ፲ ቀን፡ የማርከውን፡ እየነዳ፡ ጎንደር፡ ገብቶ፡ በ

ተ፡ ክርስቲያን፡ አቃጠለ። ብዙ፡ ሰው፡ አረደ። የማረካውን፡ ባ
ርያ፡ የሰበሰበውን፡ ብር፡ ኦምደርማን፡ ከሚባል፡ ከተማ፡ ወ
ሰደ፡ ለከሊፋ፡ አበረከተ። የብሩ፡ ድምር፡ ነበር። ከሊፋ
ም፡ አቡክንያን፡ አመሰገነ። ከተማረኩት፡ ሴቶችም፡ መልካካ
ሞችን፡ መርጦ፡ ዕቁባት፡ አደረገ። የተረፉትን፡ ምሮኞች፡ ጉን
፲፯ ጮቻውን፡ እየተከተከ፡ ሸጠ። + ያን፡ ጊዜ፡ የጎጃም፡ መኳንንት፡ አን
ዱ፡ ፊተኛው፡ ደርቡሽ፡ መስኮት፡ ጓዛን፡ ትቶ፡ ጎገብ፡ አብዝቶ፡
ደርቡሽን፡ ድል፡ አድርጎ፡ ከሚስቱ፡ ጋር፡ ሲዘፍን፡ ሲገድ፡ ከነሚስ
ቱ፡ ዘምቶ፡ ነበር። ግን፡ እግዚአብሔር፡ ምክውንና፡ ትቢትን፡ አይ
ቶ፡ ክርስቲያኖችን፡ በአረመኔ፡ እጅ፡ ጣለው። ያ፡ ሁሉ፡ ወይዘሮ፡
የደርቡሽ፡ መጫወቻ፡ ሆነ። ሲሸሽ፡ በወደቀው፡ ዕቃና፡ ልብስ
፲፰ የደምቢያና፡ የጀገው፡ ያለፋና፡ የጣቁሳ፡ ሰው፡ ሻረበት። + ያን፡ ጊዜ፡
አብረው፡ ከዘመቱት፡ ወይዛዝር፡ እንዴቱ፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማ
ኖት፡ ልጅ፡ ምንትዋብ፡ አዳል፡ ነበረች። ባሏ፡ ደጃች፡ ደምበሌ
ሲሞት፡ ደርቡሽ፡ ማርኮ፡ ወሰዳት። በእስላም፡ እጅ፡ አልበላም፡
ብላ፡ በቀጠና፡ ሞተች። ያን፡ ጊዜ፡ ማርኮ፡ ሲወስዳት፡ ምንትዋብ፡
አዳል፡ እንደዚህ፡ ብላ፡ አለቀሰች። “ጎጃም፡ የምትሄዱ፡ እንዳኔ፡
እማትቀሩ፤ እርኩስ፡ እርማ፡ ሞተች፡ ብላችሁ፡ ንገሩ፡” አለች። +
፲፱ ዮሄን፡ ልቅሶ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ እርሱ፡ ደግ
ሞ፡ እንደዚህ፡ ብሎ፡ አለቀሰ። “ምነዋ፡ ጎጃሜ፡ ምነዋ፡ ዳሞቴ፡
ባሌን፡ ገሎ፡ መጣ፡ ልጄን፡ ገሎ፡ መጣ፡ ትለኛለህ፡ አሉ፤ ምንትዋብ፡

፲ አዳለን፡ ምነው፡ እኔ፡ ሁሉ" አለ። + ይህ፡ የእምገበሩ፡ የሣር፡
ውኃ፡ ጦርነት፡ ኃዘንን፡ ችዬ፡ በጉልበቴ፡ ተመክቶ፡ ምን፡ ተናግ
ሮ፡ ድል፡ አደርገለሁ፡ ብሎ፡ ድል፡ መሆኑን፡ ከእንግዲህ፡ ለሚ
ቀጉ፡ ነገሥታት፡ ተግሣፅ፡ ይሆናቸው፡ ነበረ። ነገር፡ ግን፡ አዝ
ሞ፡ ማሸነፍን፡ ጠግቦ፡ መሸነፍን፡ የሚያስተውለው፡ ያለ፡ ን
ሥ፡ ምኒልክ፡ በኢትዮጵያ፡ አልተገኘም። ታሪክ፡ ነገሥት፡ ኳንቱ
፲፩ ን፡ መጻፉ፡ ለሰው፡ ቤዛ፡ እንዲሆን፡ ነበረ። + ያቻም፡ ታቦት፡ ጽዮ
ን፡ ከጣና፡ ባሕር፡ የተከተተቻቱ፡ ከደርቡሽ፡ እጅ፡ አምልጣ፡ ዋግ
ድ፡ ወስዶ፡ ከደሴት፡ አስጠግዩዋት፡ ሰንበቶ፡ በኋላ፡ ቀን፡ የዘጌ፡ ታን
ኳኛ፡ አግኝቶ፡ ከፊታውራሪ፡ ዓሊ፡ ተናግሮ፤ ፊታውራሪ፡ ዓሊም፡
ከንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ልክ፡ በይገቤ፡ ገባች።

፻፩፡ ምዕራፍ [፻፯] ክ

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ድል፡ መሆን፡
ከአፄ፡ ዮሐንስ፡ ከተማ፡ ወሎ፡ በተሰማ፡ ጊዜ፡ የደርቡሽን፡ ወሳፊን፡
ያልቀመሰ፡ ትግሬ፡ ፊንታውን፡ እስቲቀምስ፡ ድረስ፡ አሽሞቀጠጠ።
ሳይቀር፡ ብክር፡ ሸሽ፡ ብሎ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡ አማ። አ
ፄ፡ ዮሐንስም፡ እንኳን፡ እግዚአብሔር፡ አተረፈህ፡ ብሎ፡ ስለምታ
ከመካከ፡ ተጊደደና፡ ውረድ፡ ደርቡሽን፡ ውጋ፡ ብሎ፡ ወደ፡ ንጉሥ፡
፪ ምኒልክ፡ ላከ። + ንጉሥ፡ ምኒልክም፡ ከደርቡሽ፡ ጋራ፡ ምክናን
ያውቃልና፡ ጦር፡ አስከትቶ፡ ለይምሰል፡ ወንዶ፡ ጎንደር፡ ሰፈረ።
ደርቡሽም፡ ነገሩን፡ ያውቃልና፡ የፊራ፡ መስሎ፡ ወደ፡ መተማ፡ አ

ቀፍ፡ ወርድ፡ ቆየ። ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ሠራዊቱን፡ አሰለ
ፎ፡ ሁኔታውን፡ አይቶ፡ የኋላ፡ ኋላ፡ መቀናችሁ፡ ይህ፡ ነው፡ አለ።
ከዚህ፡ መሀል፡ ወኔ፡ ያደረበት፡ አቅራሪ፡ እንዲህ፡ አለ። "አይሆን
፫ ም፡ እንጂ፡ ተሆነማ፤ ተመጋዝቃ፡ ይሻላል፡ ጉልማ" +ከዚያ፡ በ
ፊት፡ የሸዋ፡ ሰው፡ ጉልበት፡ እየተሰማው፡ እንዋጋ፡ የሰጠ፡ ይስጠ
ው፡ ከትግሎ፡ እንገብር፡ እያሉ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክን፡ ያውኩ፡ ነበረ።
ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ ግን፡ የመነሻውን፡ ጊዜ፡ አውቆ፡ ዝም፡ ብሎ፡ እስ
፬ ተጊዜው፡ ሊገብር፡ ኖረ። +ኋላ፡ ጊዜው፡ ሲደርስ፡ በቤንገል፡ በር፡ ዘሮ
መናቶ፡ በገና፡ ወንዝ፡ ሰፈረ። እንገብር፡ እንዋጋ፡ ብሎ፡ ከንጉሥ፡
ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጋር፡ መክሮ፡ አጼ፡ ዮሐንስን፡ ከዱ። ሲከዱም፡
ውስጣቸው፡ እንዲህ፡ ነበረ። አጼ፡ ዮሐንስ፡ መጀመሪያ፡ ወደ፡ ጎ
ጃም፡ የመጡ፡ እንደሆነ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ በበጌምድር፡ ወጥቶ፡
በጀርባ፡ ሊወጋ፡ ተማምነው፡ ነበረ። መጀመሪያ፡ ወደ፡ ሸዋ፡ የመጡ
ነ፡ እንደሆነ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ በበጌምድር፡ ወጥቶ፡ ጀር
ባ፡ ሊወጋ፡ ተማምነው፡ ነበረ።

፭ በዚህ፡ ምክር፡ ተባብረው፡ ከተከዳዩ፡ በኋላ፡ ግብር፡ ደ
ፍነው፡ ዝም፡ ብለው፡ ተቀመጡ። የንጉሥ፡ ምኒልክንና፡ የንጉሥ፡
ተክለ፡ ሃይማኖትን፡ ክዳት፡ አጼ፡ ዮሐንስ፡ ባወቁ፡ ጊዜ፡ ተናደዱ። በ
ዚያም፡ በምሥራቅ፡ በኩል፡ ከኢጣልያኖች፡ ጋራ፡ ተሰካልፎ፡ ነበርና፡
ጠባቂ፡ ጦር፡ ከፋፍሎ፡ ትቶ፡ በ፲፰፻፹ ዓመተ፡ ምሕረት፡ በነሐሴ፡
፮ መናቶ፡ ጎጃምን፡ ዘረፉ። +ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ስንቁን፡ አ

ስለዩ፡ዕቃውን፡አስናድዩ፡በጅበካና፡በሙተራ፡አምባ፡ገባ።አ
ቡነ፡ኩቋስ፡ግን፡አምባ፡አልገባም።ብቻ፡ለማስታረቅ፡ሲኖር፡
ከአፄ፡ዮሐንስ፡ጋራ፡ጉዞት፡ከርመ።አፄ፡ዮሐንስም፡ጐዛምን
ካይ፡ሰፍሮ፡አምባውን፡ሊሰብር፡በጭምትና፡በማይ፡አፋፍ፡መ
ድፍ፡ጠመደ።ግን፡አልሆነለትም።ኋይለኛውም፡መድፍ፡
ጅበካን፡እያለፈ፡ከዓባይ፡በረኋ፡ወደቀ።ቀላሉም፡መድፍ፡
፯ የአምባውን፡ገደል፡እየመታ፡ቀረ።ያን፡ጊዜ፡የንጉሥ፡ተክለ፡ሃ
ይማኖት፡የመድፍ፡የዘበኛ፡አለቃ፡ባሻ፡አስናቀ፡የሚባል፡ነበረ።
ጅበካ፡ካይ፡ሁኖ፡ጭምት፡ካይ፡ከተጠመደው፡መድፍ፡ተመለክ
ቶ፡ቢተኩስ፡የመድፉ፡ዓረር፡በመድፉ፡አፍ፡ገብቶ፡ከነመንኰ
ራኩሩ፡የጊዜት፡ገልብጦ፡ፕሎ፡ተኳሹን፡ጨምሮ፡ገደለው።
ባካምባራስ፡ጊዮርጊስ፡የሚባል፡ጅግና፡የግሬኝ፡ሰው፡ነበረ።
እርሱም፡ደግሞ፡ብዙ፡ትግሬ፡ገደለ።

፰ ከዚህ፡በኋላ፡አፄ፡ዮሐንስ፡ጭምት፡አፋፍ፡ሆቀመ
ጡን፡ተወ።ከዚህ፡በኋላ፡በጐዛምንና፡በማቻከል፡የተገኘውን
የቤተ፡ክርስቲያኑን፡ሰንቃ፡ኢየነቀለ፡ኢያመጣ፡በጭምት፡አፋፍ፡
የዓረር፡ማብረጃ፡ተራውን፡አቁሞ፡ማገረው።እየፈለጠ፡አነደደ
ው።ታቦቱንም፡ከመንበሩ፡እየበረቀሰ፡በየሜዳው፡ጣለው።የ
ዚህ፡ጊዜ፡አቡነ፡ኩቋስ፡አፄ፡ዮሐንስን፡ተቆጣ።ደርቡሽን፡አ
ጠፋ፡ብየ፡መጣሁ፡ያልኸው፡ለጐጃም፡ደርቡሽ፡አንተ፡ሆንኸው፡
፱ አለው።ደግሞ፡አምባውን፡ሰብሮ፡ሴዜት፡ሊገባ፡በጨርቃ፡ጭ

ፍሬ፡ ሰጡጹ። ከኽምገው፡ ቻግ፡ ሆነው፡ በስተጐጹን፡ መውጫ፡
ሊፈልጉ፡ ማለዳ፡ እንጨት፡ ለቃሚ፡ እያቸውና፡ ተናገረ። የዚህ፡
ጊዜ፡ በናዳ፡ ተከቀቀው። ዘበኞችም፡ እያገሩሩ፡ በውትርን፡ ጮር
፲ ቿ፡ ብዙ፡ ትግሎ፡ ገደሉ። ያን፡ ጊዜ፡ አጼ፡ ዮሐንስ፡ ካጫባይ፡ እስከ፡
ዓባይ፡ ቿፍሬ፡ ሰጹ፡ ጉጁምን፡ አዘረፈ። ዝርዝሩን፡ እህል፡ እያጨ
ዱ፡ ለርሑስ፡ አበላው። እሳመንና፡ በሎውን፡ እንገቶን፡ ሳይገርኚ፡
ነቀላውንና፡ ጩቶን፡ ሸንጡን፡ እየነቀለ፡ እየቆረጠ፡ በላው። ሰናጼና
ን፡ ኩቋምጠ፡ ይዞ፡ በቈላውም፡ በደጋውም፡ ጠል፡ ጠል፡ ሲል፡ በትግ
ሎ፡ ቋንቋ፡ "ዋይላይ፡ ትፍለክክ፡ ኔኚት፡" እያለ፡ እያስፈራራ፡ ል
ብስ፡ ሲገፍ፤ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ አሽከሮች፡ ጾማኞች፡ አ
ምባ፡ ያልገቡት፡ እነደጃች፡ ወዳጄ፡ ነበሩ፤ መርጡለ፡ ማርያምን፡ ና
ደጉ፤ ብዙ፡ ትግሎ፡ ገደሉ። በሊናፎር፡ በናይት፡ ሻሩ። ደገና፡ ባም
ጄው፡ ቆለኛ፡ በኸትኸታው፡ እየተደበቀ፡ ትግሎን፡ የአምራ፡ ቀለበ፡
፲፩ አደረገው። ሰናጼናንና፡ ኻይቶን፡ መሸለቀው። ያን፡ ጊዜ፡ ደጃች፡
ማሩ፡ የሚገባል፡ ትግሎ፡ ደማ፡ ጊዮርጊስ፡ ደረሰ። ዋሻውን፡ ሊሰ
ብር፡ ዕቃቤቱን፡ ሊበረብር፡ ወራሪ፡ አደረገ። ደሞቹም፡ የቤተ፡ ክ
ርስቲያኑን፡ ውጅሞ፡ በ፪፡ በር፡ ሁሉ፡ ሰንቃውን፡ በደንጊያ፡ ረ
ብርበው፡ ዘግተው፡ ተቀምጠው፡ ነበር። የገጠሩም፡ ዕቃ፡ ብዙ፡ ገ
ብቶ፡ ነበር። መግቢያ፡ ባጣ፡ ጊዜ፡ በሰንቃው፡ ቀዳዳ፡ አስገብቶ፡
፲፪ ተኩሶ፡ አንድ፡ ሰው፡ ገደለ። የዚህ፡ ጊዜ፡ ደሞች፡ መልኳ፡ ጊዮር
ጊስ፡ ሰባት፡ ጊዜ፡ ደግመው፡ ረገሙት። ወዲያው፡ ያነን፡ የተኰስ

ውን፡ ትግሬ፡ ቍርጠት፡ ተሰቀቀው፤ ካብ፡ አሳበው። ገዳዮቹ፡ አ
ዝለው፡ ከገበያው፡ አጠገብ፡ ከሰፈር፡ ወስደው፡ ከድንጊን፡ አግ
ብተው፡ አስተኙት። ሕማሙ፡ በበረታበት፡ ጊዜ፡ ለቅዱስ፡ ጊዮር
ጊስ፡ ተሳለ። ሲናዴፋንና፡ የወገቡን፡ ጉትት፡ ሰኞች፡ ከጳበኩ፡ መ
ኞቹ፡ ዳነ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ደጃች፡ ማሩ፡ ደነገጠ። "ጉዳዩ፡ ታቦ
ቶዩ፡" እያስ፡ ተደነቀ። ዋሻውን፡ አዩቶ፡ ከጳበኩ፡ ጠንቶ፡ ለ
አቤ፡ ዮሐንስ፡ ነገሮ፡ ኝብቅ፡ አሰጠው።

፲፫ የዚህ፡ ጊዜ፡ የጐጃም፡ አልቃሽ፡ ከነቶዋን፡ የተዘረፉቹ፡ ለ
ብሱዋን፡ የተገፈፉቹ፡ እንዲህ፡ አሉቹ። "በለዩቹው፡ ጌታ፡ በባ
ልንጀራዋ፤ በቅዱስ፡ ሚካኤል፡ በገሻ፡ ጀግሬዋ፤ በጽሳት፡ ሙ
ሴ፡ በነኛ፡ አበዛዋ፤ ጐጃምን፡ ዮማሩት፡ ፈረም፡ አንለዋ።" አ
፲፬ ሉቹ። +ያን፡ ጊዜ፡ በእነሱ፡ ወራሪ፡ ሊነዱ፡ ከሰ፡ ዝሮ፡ ከሚገባ፡ አገ
ር፡ የመርቆሬዎስ፡ ሥዕል፡ አገሩ፡ ሊወስድ፡ ከቤት፡ ክርስቲያን፡
ገብቶ፡ በዝናር፡ ካሬ፡ ለጠ፡ እንደ፡ ዳውጅ፡ ሸምኮ፡ በፈረሱ፡ ቀደመ
ውና፡ ሄደ። የዚህ፡ ጊዜ፡ ዓቃቢያት፡ እንዲህ፡ ብካ፡ አለቀሱቹ።
"እንግዲህ፡ አካምንም፡ ሰማዕታትን፤ በፈረስ፡ ቀደመው፡ መ
፲፭ ርቆሬዎስን፡" አሉቹ። +ከዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡
የጐጃም፡ በደል፡ አሳዘነውና፡ ከአቤ፡ ዮሐንስ፡ ተለየ፡ በእም
ነት፡ ታርቆ፡ ገባ። እልልታ፡ ደስታ፡ ሆነ። ከተበካ፡ በቀር፡ የጐጃ
ም፡ ገንዘብ፡ ይመለስ፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነገረ። አቤ፡ ዮሐንስም፡ ንጉሥ
፲፮ ምኒልክን፡ ሊወጋ፡ ሸዋ፡ ሊነዳ፡ ተነሣ። +የዚህ፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ምኒ

ልክ፡ በሰላሌ፡ ራስ፡ ዳርጌን፤ በማንደበርት፡ ደጃች፡ መኮንንን፤ በ
ወሎ፡ ደጃች፡ ወሌን፡ ጠባቂ፡ አድርጎ፡ ነበረ። ያን፡ ጊዜ፡ አጼ፡ ዮሐን
ስ፡ አስቀድሞ፡ ግን፡ እንዲህ፡ ብሎ፡ ላከ። "እርሱስ፡ ብዙ፡ ነ
ው፡ የሐምሌን፡ ተግባ፤ ደንገጸ፡ መንካስ፡ ነው፡ በዝብን፡ ማሰብ።"
ቃሉ፡ ነበረ። ያሄን፡ ግን፡ ንጉሥ፡ ምኒልክ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ደነገጠ
አገሬን፡ ከካዘርፍም፡ ሲል፡ ከደብረ፡ ሊባኖስ፡ ከዝቋላ፡ መነኮሳት፡
፲፯ አማካኝ፡ ደረቁ፡ ላይ፡ ላከ። ግብሩንም፡ ሰጥቶ፡ ታረቀ። ከዚህ፡ በኋላ
አጼ፡ ዮሐንስ፡ ወደ፡ መተማ፡ ተ~~መ~~መለሱ። ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማ
ኖት፡ ከተዋጋበት፡ ከፍራ፡ ሣር፡ ውኃ፡ በደረሰ፡ ጊዜ፡ የሰውን፡ አጥንም
ተከምሮ፡ አይቶ፡ አዘነ። ሳይዋጋ፡ ብክር፡ ሸሸ፡ ብላችሁ፡ ያሰማች
ሁኝ፡ ብሎ፡ እንዳራስ፡ አሉላን፡ ተቆጣ።

፲፰ አጼ፡ ዮሐንስ፡ ወደ፡ መተማ፡ ሲኬዱ ከብዩችዋን፡ የተዘ
ረፉ፡ ልብሶዋን፡ የተገፈፉ፡ የጐጃም፡ ሴት፡ እንዲህ፡ አለች። "ዘ
ንድሮ፡ ንጉሠ፡ ደህና፡ ቢመለሱ፤ ምን፡ ጐለደ፡ ሮቋል፡ ጐጃሜ፡
፲፱ መሳሱ።" አለች። ያን፡ ጊዜ፡ በልዩ፡ አይጠረቃ፡ ተግሬ፡ በጐጃም፡ ከ
ብት፡ ወፍሮ፤ በጐጃም፡ አዝመራ፡ ፈረስ፡ በቅሎውን፡ አጠግሮ፡ በ
ብብቱ፡ ፈስ፡ እምቢኝ፡ እምቢኝ፡ እያለ፡ እየዘፈነ፡ በጥጋብ፡ ያለ፡ ሀዘ
ን፡ መተማ ወረደ፤ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ግን፡ በአጼ፡ ዮሐንስ
ፈቃድ፡ እንደገባ፡ ላይ፡ ቀረ። አቡነ፡ ሉቃስ፡ ግን፡ አረመኔ፡ ሲመጣ፡
እኔ፡ መቅረት አይገባኝም፡ ብሎ፡ ከአቡነ፡ ጴጥሮስ፡ ጋራ፡ ዘመተ።
፳ ያን፡ ጊዜ፡ የአጼ፡ ዮሐንስ፡ ሠራዊት፡ አሥር፡ እልፍ፡ ነበር። ከእ

ሥናም፡ እልፍ፡ ሁለት፡ እልፍ፡ ሁለት፡ እልፍ፡ ፈረሰኛ ነበረ።
ሲጊዜ፡ የምድሩ፡ አገሩ፡ ፀሐይን፡ ያረዳት። አጼ፡ ዮሐንስ፡ ለዳ
ርቡሽ፡ ጦር፡ አለቃ፡ ዘኬ፡ ለሚባለው፡ መጣሁ፡ ተጠቅ፤ እንዴ፡
፳፮ ኬባ፡ በድንገት፡ መጣብኝ፡ አትበል፡ አለና፡ ላከ። የአጼ፡ ዮሐንስ፡
መምጣት፡ ወሬ፡ መቶማ፡ በተሰማ፡ ጊዜ፡ ሽብር፡ ሆነ። ይሄም፡ የ
ዳርቡሽ፡ ፊታውራሪ፡ የጦር፡ አለቃ፡ ዘኬ፡ የተሾመ፡ ከአቡአንጋ፡
ሞት፡ በኋላ፡ ነበርና፡ የጦር፡ ወኻል፡ ስለአለመደ፡ ደነገጠ። የኢ
ትዮጵያን፡ ጦር፡ ፈራ። በሜዳ፡ እንዋጋለን፡ ወይስ፡ በቅጥር፡ እለ
ና፡ ንጉሡን፡ ከሊፋን፡ እስመክር። ከዚህ፡ በኋላ፡ ቃዲ፡ አህመድ፡
የሚባለው፡ ዳኛና፡ ሀበሾች፡ ፈረሰኞች፡ ናቸውና፡ በሜዳ፡ አንችልም
በፈረስ፡ ይዳምጡናል። በቅጥር፡ ውስጥ፡ እንዋጋ፡ አለና፡ መከረ።
፳፯ ዘኪም፡ ባላገሩን፡ ከእርሻው፡ ነጋዴውን፡ ከመንገዱ፡ እየገፈፈ፡
መሀሪያ፡ ሰጠና፡ ሰማንያ፡ እልፍ፡ ከ፫ ሺህ፡ ሠራዊት፡ ሆነ። እ
ትርሳን፡ ወዳኛ ያዘልኝ፡ ሊዳት፡ ጦር፡ ጨምርልኝ፤ የአጼ፡ ዮሐን
ስን፡ ሠራዊት፡ ባሰልፊ፡ ብዛቱ፡ እንደ፡ ሰማይ፡ ኮከብ፡ ሆነ፡ ብሎ፡ ለ
፳፰ ከሊፋ፡ ላከ። አጼ ዮሐንስም፡ መጋቢት፡ ፩ ቀን፡ ቅዳሜ፡ ቀን፡
ራስ፡ መንገሻን፤ ራስ፡ አርአያን፤ ራስ፡ ሚካኤልን፤ ራስ፡ ኃይሉ፡
ማርያምን፤ ራስ፡ አሉላን፤ ራስ፡ ሐጐስን፤ ይዞ፡ ወረደ። ይህ፡ ሁሉ
እንደገባዘ፡ እየፈከረ፡ ሪገገ፡ የገደል፡ ናዳ፡ መስሎ። ባንድ፡ ወገን፡
ቅጥሩን ሰብሮ፡ ገብቶ፡ ከተማውን፡ አቃጠለው፤ ሰውንም፡ ፈጀው
፳፱ የዚህ፡ ጊዜ ዘኪ፡ ተቸገረ። መውጫ፡ አጣ። ድል፡ ሊሆን፡ ትንቂት፡

ሲቀርው፡ የጎጃም፡ ኃዘን፡ ብርቱ፡ ነበርና፡ አፄ፡ ዮሐንስን፡ ተባሩ
ሪ፡ እርሱስ፡ በድንገት፡ ጠልፎ፡ ጣለው። ያን፡ ጊዜ፡ ሠራዊቱ፡ ጨ
ክኖ፡ መዋጋቱን፡ ትቶ፡ ተደናገጠ። ዘኪያም፡ ወዲያው፡ ሞቱን፡ ሰ
፸፭ ምቶ፡ ተደናደነና፡ ትሰደቀለህ፤ የአፄ፡ ዮሐንስ፡ ሠራዊትም፡ ለ
ሣውን፡ በሠኝን፡ ዩዘ፡ ሸሸ። ዘኪያም፡ በድንገታውና፡ በግመሉ፡ ጠ
ያር፡ እየጋለበ፡ አትባሩ፡ ከሚባል፡ ወንዝ፡ ደርሰባቸውና፡ ጦርነት፡
አደረገ። ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ አርአያና፡ ቢትወደድ፡ ገብሩ፡ መስቀል፤ ከ
መኳንንቶም፡ ከመምህራኑም፡ ብዙ፡ ሰው፡ አለቀ። አቡነ፡ ቄን
ሮስና፡ እጨጌ፡ ቴዎፍሎስ፡ ሸሸተው፡ አመለጡ። አቡነ፡ ሉቃስ፡ እ
፸፮ ጅ፡ ሳይ፡ በዓረር፡ ቆስሎ፡ አመለጠ። ዘኪያም፡ የአፄ፡ ዮሐንስን፡
ሬሳ፡ ከሳጥን፡ አግኝቶ፡ አንገቱን፡ ቆርጦ፡ ለንጉሡ፡ ለካሊፋ፡ ስሰባ
ጣለ። ካሊፋም፡ ለመሬራት፡ ብሎ፡ የአፄ፡ ዮሐንስን፡ ራስ፡ በረ
ጅም፡ ሽመል፡ ሰክቶ፡ በግመል፡ ጀርባ፡ አድርጎ፡ በማዛቱ፡ ሁሉ፡
እያዞረ፡ አሳየ። ወደ፡ እንግሊዝ፡ መንግሥትና፡ ወደ፡ ምስር፡ ንጉ
ሥም፡ ደንጉላ፡ ዋዲ፡ ከሚባል፡ ከተማ፡ አሳልፎ፡ ለኔ፡ ያልታጠቀ፡
ንጉሥ፡ ቅጣቱ፡ ይህ፡ ነው፡ አለና፡ አዋጅ፡ ነገረ። የደስታ፡ ነጋሪትና፡
፸፯ እምቢልታ፡ እያስመታ፡ ሲሰግድ፡ ሲዘፍን፡ ሰነበተ። አፄ፡ ዮሐን
ስም፡ በ፲፯፻፹፮ ዓመተ፡ ምሕረት፡ መጋቢት፡ ፩ ቀን፡ ሞተ።
፲፯ ዓመት፡ ከ፮ ወር፡ ነገሠ። አፄ፡ ዮሐንስ፡ ከሞተ፡ በኋላ፡ ሠ
ራዊቱ፡ ተበተነ። ወደ፡ ንጉሥ፡ ምኒልክም፡ ወደ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡
ሃይማኖትም፡ ተጠጋ። ሁለት፡ እጅ፡ ሠራዊት፡ ከልጁ፡ ከመንገሻ፡

የሐንስ፡ጎራ፡ሆነ ።

፻፰ ያን፡ጊዜ፡ንጉሥ፡ምኒልክና፡ንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡
ኢትዮጵያን፡በምክር፡በምኞት፡ለማሳደር፡በማንቦት፡ቋና፡ከ
ሚገባል፡አገር፡ሳይ፡ተገናኙ ። ንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖትም፡ንጉሥ
ምኒልክን፡ወቀሰ ። ክዳ፡እንክዳ፡ብለህ፡አፍርሰህ፡የኔ፡ሀገር፡
ሲዘርፍ፡ዝም፡ብለህ፡ቀረህ፡አለ ። ንጉሥ፡ምኒልክም፡ክርም
ት፡ውኃ፡መሳች፡ሆኖ፡ቢቸግረኝ፡ነው፡እንጂ፡እምነት፡አፍርሸ
፻፱ አይደለም፡አለ ። ከዚህ፡በኋላ፡ተዋቅሰው፡ታረቁ ። ያን፡ጊዜ፡ንጉሥ
ምኒልክ፡ንጉሠ፡ነገሥት፡ለሆን፡ተስፋድዩ፡ነበርና፡ንጉሥ፡ተክለ፡
ሃይማኖትን፡ንጉሠ፡ከፋ፡አስኝቶ፡አዋጅ፡ነገረ ። በዚህ፡ምክር፡
ከተለያዩ፡በኋላ፡መካር፡አስጠጡት ። ንጉሠ፡ነገሥት፡እስቲባሉና
አዋጅ፡እስቲነገር፡ድረስ፡ንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖትን፡እንስደደው፡
፲ አብሮን፡ይክረም፡አሉና፡መከረ ። ይሄን፡ነገር፡ንጉሥ፡ተክለ፡ሃ
ይማኖት፡በሰማ፡ጊዜ፡፩ት፡ሲሄድ፡ሁለት፡ሁለት፡ቀን፡የተጓዘውን፡
መንገድ፡አንድ፡አንድ፡ቀን፡~~[illegible]~~፡ተጓዘ፡እነሱ፡ባሕር፡ዳር፡ጊ
ዮርጊስ፡ሳይ፡ቆመ ። ያን፡ጊዜ፡ልጅ፡በሰው፡ተክለ፡ሃይማኖት፡እነ
፲፩ ሱን፡ይገዛ፡ነበረ ። ደማሶ፡ተቀበለው ። የዚህ፡ጊዜ፡በየቤምቱ፡
ጎጆ፡እጅ፡ተጭታይ፡ተማርኮ፡ወይም፡ተባርኮ፡እንደ፡ዳውሎስ፡
በማብት፡መርቡኝ፡ድንገቴ፡ተመርጦ፡የመጣው፡ነገሮ፡ወይም፡
ተክለ፡ኢየሱስ፡የተባለው፡የገናዝ፡ማርያም፡ለምዕመን፡በዴቁና፡
ይቀድስ፡ነበር ። ሃብቱ፡ሲቀና፡ለንጉሥ፡ምኒልክ፡የሥዕል፡በረከት፡

ቆዞ፡ ቋና፡ ከንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጋር፡ ዘምቶ፡ ነበረ። ነገር፡
ግን፡ ኍራቶቹም፡ እንደራውም፡ በንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ቤት፡ ሁ
ና፤ ከንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጋር፡ ተመለሱ።

፻፪ ያን፡ ጊዜ፡ አየለ፡ ወሰን፡ የሚባል፡ አብሮት፡ ያደገ፡ የንጉሡ
ተክለ፡ ሃይማኖት፡ የእልፍኝ፡ አሽከር፡ ነበረ። የአገርህን፡ ጌታ፡
ትተህ፡ ከኩሳ፡ አልሰደድህም፡ ብሎ፡ ለንጉሡ፡ ምኒልክ፡ ብሎ፡ የሣ
ለውን፡ ሥዕል፡ ቤገምድር፡ ወፍ፡ ቀሻ፡ ከሚባል፡ የሰፈረ፡ ለት፡ ለ
ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ አሳይቶ፡ አገናኘው። ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይ
ማኖትም፡ ይስ፡ ብሎት፡ ተቀበለው። ለሥፍራ፡ ሰሐሬውን፡ አለቃ፡ ደ
ስታን፤ ለራት፡ አዛዡ፡ ይግዛውን፤ ለግብር፡ ፊታውራሪ፡ ጊሉን፡ ባልደ
፻፫ ረባ፡ ሰጠው። + ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ከቋና፡ ዘመቻ፡
ተመልሶ፡ ባሶ፡ ወረደ፡ ዓይን፡ አምባ፡ ከሚባል፡ ስፍራ፡ ከረመ።
የዚህ፡ ጊዜ፡ ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ለተክለ፡ ኢየሱስ፡ ባልደረ
ባ፡ ከወጠከኝ። ሠዓሊውን፡ አለቃ፡ ኃይሉን፡ ባልደረባ፡ ሰጠው።
፻፬ ቀኝኮም፡ አሥር፡ ብር፡ ደመወዝን፡ ዳረገው። + ያን፡ ጊዜ፡ በነሐሴ፡
፲፬ ቀን፡ የደጃች፡ ተድላ፡ ሕንፃ፡ የየውሹ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በመ
ብረቅ፡ ተቃጠለ።

፷፪፡ ምዕራፍ። [፻፯] ሐ

፩ ከዚህም፡ በኋላ፡ ንጉሡ፡ ምኒልክ፡ ከኢጣልያ፡ መን
ግሥት፡ ጋራ፡ ተለልክ፡ የፍቅር፡ ውል፡ ተዋዋሉ። ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣ
ልያው፡ ንጉሥ፡ መልክተኛ፡ ከንቶ፡ አንቶኔሊ፡ ይባል፡ ነበረ። የው

ሎም፡ነገር፡ከሀይ፡ተከፍሎ፡ተጽፎ፡ነበር፡፡ ተዘህም፡ተ፭ ክፍ
ል፡፲፯ኛው፡ክፍል፡የፍቅሩን፡የንግዱን፡የቀረውን፡ነገር፡ይና
ገር፡ነበረ፡፡ ፲፯ኛው፡ክፍል፡ግን፡በአማርኛ፡ቋንቋ፡የተጻፈው፡
የኢትዮጵያ፡መንግሥት፡ወደ፡ሌሎች፡ነገሥታት፡መላላክ፡የፈለገ
ች፡እንደሆነ፡በወዳጅዋ፡በኢጣልያ፡መንግሥት፡በኩል፡መላላክ፡
፪ ይሆንላታል፡ይል፡ነበረ፡፡ የዚህ፡ቃል፡ትርጉሙ፡በፈረንሳዊ፡ቋንቋ
ኢትዮጵያ፡ከአውሮፓ፡ነገሥታት፡ጋራ፡ለመላላክ፡የፈለገች፡እንደሆነ
በኢጣልያ፡መንግሥት፡በኩል፡ነገሮቿን፡ሁሉ፡ልትላላክ፡እሺ፡ብ
ላ፡ተቀብላለች፡ይል፡ነበር፡፡ እንደዚህ፡ትርጉሜ፡የሆነ፡እንደሆነ
ኢትዮጵያ፡በኢጣልያ፡ጥግ፡እንድትኖር፡ነው፡እንጂ፡ያለ፡ኢጣልያ፡
፫ ፈቃድ፡መላላክ፡አይሆንላትም፡የማለት፡ባሕል፡ነበረ፡፡ ነገር፡ግን
ይህ፡ትርጉም፡ከጊዜው፡አልታወቀም፡፡ ኋላቱ፡ከአስተርጓሚ
ዎች፡ነው፡፡ ንጉሥ፡ምኒልክ፡ግን፡የአማርኛውን፡ቃል፡እንጂ
የፈረንጆችን፡ትርጉሜ፡ሳያስተውል፡ደጆች፡መካንን፡ከኢጣልያ
መንግሥት፡ላክ፡፡ በአዴ፡በቅማዴ፡አገር፡መቀመጫን፡አልፎ፡
መያዛን፡የምሥራች፡ንገር፤ የፍቅራችንን፡ነገር፡አስልትህ፡አስታ
፬ ውቀህ፡ተመለስ፡አለ፡፡ ከዚህ፡በኋላ፡እንጦጦ፡ሳይ፡ተቀምጦ፡
ንጉሥ፡ነገሥት፡ሊሆን፡ብዙ፡ደገሰ፡ የኢትዮጵያን፡መኳንንቶች፡
ሊቃውንት፡አስገብቶ፤ የረፋድ፡መንገድ፡የሚሆን፡ዳስ፡አሠር
ቶ፡ጠጁ፡በረን፡መሆኑ፡ተንቆ፡በመሸርብ፡በገንዳ፡ሳይ፡እንደ፡
ጠምለ፡ጎርፍ፡እየፈሰሰ፤ ፍሪዳው፡ፎለሎ፡ሰንጋው፡ሽህና፡

፭ እንደ፡ ካንቻ፡ ተመቶ፡ በ፲፰፻፺፪፡ ዓመተ፡ ምሕረት፡ ጥቅምት፡ ፲፱፡ ቀን፡ ዳግማዊ፡ ምኒልክ፡ ተብሎ፡ የንጉሠ፡ ነገሥት፡ ዘውድ ጫነ ፡፡ በነጋታው፡ ወይዘሮ፡ መባሉዋ፡ ቀረና፡ እቴጌ፡ ጣይቱ፡ ተብላ ዘውድ፡ ጫነች ፡፡ ያን፡ ቀን፡ እልልታ፡ ደስታ፡ ሆነ ፡፡ ካህኑ፡ በከበሮ፡ ቤቱ፡ በአታሞ፡ አመሰገነ ፡፡

፮ ዳግማዊ፡ ምኒልክ፡ እንደ፡ ነገሠ፡ ወዲያው፡ የካብት፡ በሽታ፡ መጥቶ፡ በየሀገሩ፡ ፈጀው ፡፡ የሚደርስ፡ በሬ፡ የሚታለብ፡ እላም፡ ታጣ ፡፡ የሞተውን፡ ከብት፡ እንኳንና፡ ሰው፡ አውሬና፡ አሞራው ተጠየፎት፡ እሚበላው፡ አጥቶ፡ አገር፡ ምድሩ፡ ጠነባ ፡፡ ብቻ፡ ቆርበቱን፡ ለመገፈፍ፡ እንኳ፡ አታከተ ፡፡ ዘመኑ፡ ረኃብ፡ ሆነ ፡፡

፯ ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጎንቅሳ፡ ዘመተና፡ ሠራዊቱን፡ በከብትና፡ በእህል፡ አዳነው ፡፡ ደግሞ፡ በለው፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ የሚባለው፡ የንጉሡ፡ ልጅ፡ ያን፡ ጊዜ፡ ጋላ፡ ቤት፡ ጅማ፡ በእናቱ፡ አገር፡ ተሹሞ፡ ተቀምጦ፡ ነበረ ፡፡ ንጉሡም፡ በለው፡ አባ፡ ዳንጌን፡ ሁነኛ፡ አሽከሩን፡ ጅማ፡ ቀለብ፡ ደርሶ፡ ሰደደው ፡፡ በለው፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ እኔ፡ ላንተ፡ ቀለብ፡ ሰፋሪ፡ አይደለሁም፡ አልሰኝም፡ አለና፡ ተጣሉ ፡፡ እነ፡ በለው፡ ሁሉም፡ ኃይለኛ፡ ነበሩና፡ ተዋግተው
፰ በለው፡ አባ፡ ዳንጌ፡ ድል፡ ሆኖ፡ ሞተ ፡፡ የበለው፡ አባ ዳንጌን፡ ሞት፡ ንጉሡ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ አዘነ ፡፡ ልጅን፡ በለው፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡ ከዚያ፡ ከሸንቅሳ፡ ወደ፡ ጅማ፡ ገሠገሠ ፡፡ የአባቱን፡ መምጣት፡ በሰማ ጊዜ፡ ወደ፡ አጼ፡ ምኒልክ፡ ኮበለለ ፡፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡

አለመገገ፡ እሽከሬን፡ ገሎ፡ መቻቆቃለና፡ ወይ፡ ሌላ፡ አገር፡ እንዳ
ያመልን፡ እጅ፡ ተያዘ፡ ይጠምልኝ፡ ብሎ፡ ላከ። አጼ፡ ምኒልክም፡
እንተና፡ እኔ፡ ተገናኝተን፡ ሞተንና፡ ሕያወቶን፡ እስተንመክር፡ ድረስ
አትማጸለው፡ ታሥሮ፡ ይቆይ፡ ብሎ፡ እጁን፡ ያዘ፡ ሰደደው። ንጉሥ፡
ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ ዓይን፡ ለዓይን፡ አታስተያየኝ፡ በዚያው፡ እም
፱ ባ፡ ወስዳችሁ፡ እሠሩልኝ፡ አለና፡ ታወረ። ከዚህም፡ በኋላ፡ የንጉሥ
ተክለ፡ ሃይማኖት፡ በጎካ፡ ቤት፡ ሹም፡ ሺር፡ አደረገ። ሥዩም፡ ቤተኞችን
በጅማ፡ ይማም፡ ካሳን፡ በጁዳ፤ እምባቦ፡ የተመኙን፡ በሆሮ፤ ባያብ
ል፡ ገዛኸኝን፡ በኩታይ፤ ደጃዝማች፡ አደረገ። ተሰማ፡ ጐሹን፡ ተቋጣሪ
ውን፡ ከጉድሩ፡ ያነገበ፡ አድርጎ፡ ሾመ።

፲ ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጎካ፡ ቤት፡ ባጅዩ፡ ሰ
መለስ፡ በጐጃም፡ ሊጓዝ፡ ዱንቴ፡ ብዙ፡ ቻግረኛ፡ ተጐድቶ፡ በየመ
ንገዱ፡ ወድቆ፡ የነፍስ፡ ምጥቀት፡ እያለ፡ አሣዘነው። ንጉሡም፡ ከ
ዛሬ፡ ቢሠውርን፡ አስጠርቶ፡ የጅበላን፡ ጐተራ፡ አስከፍቶ፡ እያስጫነ
፲፩ እያመጣ፡ በደጅ፡ ስላም፡ ለወደቀው፡ ሁሉ፡ ቻጋረኛ፡ ሰጠው። ያን፡ ጊ
ዜ፡ እናት፡ ልጅዋን፡ ጠላች። ዘመድ፡ ዘመዱን፡ ጠላው። በእህያና፡
በፈረስ፡ ሥጋ፡ እርስ፡ በርሱ፡ ተማላ። በረኃብ፡ የሞተውን፡ ሰው፡ የ
ሚቀብረው፡ አጥቶ፡ አውሬና፡ አሞራ፡ ተመገበው። አካሌ፡ አባዳሜ
ው፡ ዋይ፡ ለልስ፡ እያለ፡ ቅጠል፡ እየበጨቀ፡ ሣር፡ እያግበሰበሰ፡
፲፪ በሌሳው፡ ላይ፡ እየጠለበት፡ ያልፍ፡ ነበረ። ያን፡ ጊዜ፡ ከቆላ፡ ወደ፡ ደ
ጋ፡ የተሰደደው፡ እንጀራን፡ ቀጋውን፡ አሞጨን፤ ከደጋ፡ ወደ፡ ቆላ፡

የተሰደደው፡እንኳዶን፡ከሺመን፡ከኩን፤ በመሀል፡ደርቤ፡የ
ቀረው፡ሚናርጅን፡አክርማውን፡መጃውን፡እየበላ፡ወጣ።
ለሞት፡የተቆጠረውም፡እህል፡አልመጣለው፡ብሎ፡ሰውነቱ፡እ
፲፫ ያበጠ፡ሞተ። ሁለት፡ቁና፡እህል፡በአንድ፡ብር፡ተሸመተ። +ዳግማ
ወቦሸማኔ፡የዐፄገል፡አውሎ፡በነበር፡እየተመሰለ፡ቤት፡እየቀደ
ደ፡ብዙ፡ሰው፡በላ። ያን፡ጊዜ፡ወቦሸማኔውና፡ጅቡ፡የቆመ፡ነ
ው፡እንጅ፡የሞተ፡አይበላም፡ነበረ። የዚህ፡ጊዜ፡አንዲት፡ደኋ፡
በልቅሶ፡ስታለቅስ፡እንዲህ፡አለች። "ከአፋፉ፡ላይ፡ቆሜ፡ዘቅ
ዝቄ፡ባየው፤የሚከለክለው፡በላም፡ዋይ የለው፤ሰው፡በላው፡እ
ዮት፡አባካችሁ፤ተወው፡አትሉምወይ፡ምነው፡እያያችሁ፡" አ
ለች።

፲፬ ከዚህ፡በኋላ፡በመልካሙ፡ቀን፡አፄ፡ዮሐንስ፡ጎጃም
ን፡ሳይዘርፉው፡ከብቱ፡በጎጃም፡እረብቶ፡የሚነሙው፡ሣር፡የ
ሚመሠግበት፡ሜዳ፡ጠቦት፡ባላገሩ፡ሁሉ፡በሣር፡ክልክል፡በመሎ
ት፡ድምበር፡እየተጣላ፡ሲጋመስ፡ዳኝነት፡ሲከፍል፡ይኖር፡ነበረ።
አፄ፡ዮሐንስ፡ከዘረፉው፤ከብቱን፡ፊሩ፡ከፌጀው፡ወዲህ፡ግን፡
ምድሩ፡ጸገካ፡ሰውና፡ፈረስ፡የሚውኝ፡የሚያጠልቅ፡ውድማ፡
ሆነ። የበሎ፡እርሻ፡ቀርቶ፡የፍልፈል፡እርሻ፡በረከተ። የፍግሎ፡
ኪየሱስ፡ቶንቢት፡"ወየሐርስዋ፡ለምድር፡አንጻዋ፡ወፍልፈል፡"
፲፭ ያለው፡ደረሰ። +ነገር፡ግን፡እግዚአብሔር፡"ኢየኅድግ፡ለሀገር፡ዘ
እንበለ፡አሐዱ፡ኄር፡" ያለው፡አልቀረ፡ብሎ፡በጎጃም፡ንጉሥ፡

ተክለ፡ ሃይማኖት፤ በሸዋ፡ አጼ፡ ምኒልክ፡ ለጅኋውና፡ ለሕዝቡ፡
፲፮ ሁሉግዜ፡ ይመካውቱ፡ ነበረ። ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት
ሠራዊቱ፡ እንዳይጐዳ፡ ለድርጎኛውና፡ ለግብሩ፡ እንጀራ፡ ቁና፡
ከመስፈሪያ፡ አስለካ። አንድ፡ አንድ፡ ጉራድ፡ ዶቄት፤ ለግብር፡ በ
ሠላሳ፡ ለድርጎኛ፡ በ፳፫፡ ይሰፈር፡ ብሎ፡ ለሹማምንቶቹ፡ ነገረ።
ግን፡ ያን፡ ጊዜ፡ የአበዛ፡ አለቆቹ፡ ሰስተው፡ የእንጀራ፡ ልጦ፡ ለም
ዶው፡ በቁጥር፡ እንዲገኝ፤ በሰው፡ ጉን፡ እንዳይገኝ፡ እያደረጉ፡ አ
ንድ፡ አንዱን፡ ጉራድ፡ ዶቄት፡ ፵፡ ፵፡ እንጀራ፡ እያጋገሩ፡ ሠራዊቱ፡
፲፯ በረኃብ፡ ተበድሎ፡ ነበረ። ነገር፡ ግን፡ ክርስቶስ፡ ሲገልጥም፡ ሲያ
ድንም፡ በምክንያት፡ ነውና፡ ምክንያት፡ ድኆን፡ ፈለገ። ያን፡ ጊዜ፡ ንጉ
ሡ፡ ቤተ፡ መንግሥቱን፡ አለቃ፡ ኃይሉንና፡ አለቃ፡ ተክለ፡ ኢየሱስን፡
ሥዕል፡ ያሥሉ፡ ነበረ። ለሠዓሊዎችም፡ የምሳ፡ ድርጎ፡ እንጀራ፡
ከእማሆይ፡ ወለቴ፤ ወጥ፡ ከደበሌ፤ ጠጅ፡ ከዳምጣ፡ ውዴት፡ ታዘ
ዞላቸው፡ ነበረ። ግን፡ እንጀራው፡ እየሳሳ፡ ሲአስቸግር፡ ጊዜ፡ ተክለ፡
፲፰ ኢየሱስ፡ ለጩሁ፡ አለና፡ ከድርጎው፡ እንጀራ፡ አቆየ። አለቃ፡ ኃይሉ፡
ግን፡ ተው፡ እህል፡ በተወደደበት፡ ሰው፡ በረኃበበት፤ ረድኤት፡ እግ
ዚአብሔር፡ በራቀበት፡ አትጩህ፡ ሳሱ፡ ብለው፡ ይቆጡናል፡ አለ።
እግዚአብሔር፡ ፈቃዱ፡ ስለሆነ፡ የተክለ፡ ኢየሱስን፡ ልቡን፡
አበረታው። የአለቃ፡ ኃይሉን፡ ምክር፡ አልሰማም፡ አለ። ከዚ

ህ፡ መሐሪ፡ ንጉሥ፡ ግብር፡ ምሳሌ፡ ሥዑሉን፡ ሊአይ፡
መጣ፡፡ አለቃ[1]፡ ተክለ፡ ኢየሱስም፡ ንጉሥ፡ ሆይ፤ ትእግ
ዚአብሔር፡ ያገደፉ፡ ለከሣሾም፡ አያንሰው፡ ለበደም
አይደርሰው፡ ሠራዊትዎን፡ እታደጋለሁ፡ ተረሀብ፡
ሞት፡ አድናለሁ፡ ብለው፡ የገተራውን፡ እኅሪ፡ ሁ
ልጊዜ፡ ይናኛሉ፡፡ አበዛዎች፡ ግን፡ የእንጀራ፡ ግጠኸ[2]፡
ለምዷው፡ ከክ፡ እንጀራ፡ እየጋገሩ፡ ሠራዊትዎን፡ በ
፲ ቀጠና፡ ፈኞት፡፡ አሰና፡ ጨኽ፡፡[3] አሳየ፡፡ ንጉሡም፡
ያን፡ እንጀራ፡ በእጁ፡ ቢጨብጠው፡ በመሐል፡ ጣቱ፡
አልሞላ፡ አለች፡፡ መለሰና፡ ቢዘረጋት፡ እንዷ፡ መሥተ
ዋት፡ አሳየች፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ⌐በንዴት፡ ስክሬ[4]፡፡ ቁጣ፡ መ
ላበት፡፡ ተቈጣጠረውን[5]፡ ተሰማ፡ ጉሮን፡ አዛዥ፡ ቢኾው
ን[6]፡ አስጠርቶ፡ ዘለፋቸው፡፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ በረሀብ
የሞተ፡ ሰው፡ ከሠራዊቴ፡ በገን፡ እፋረዳለሁ፡ አለ፡፡
፲፮ እንጀራውንም፡ አሳያቸው፡፡ እኒያም፡ ዳኘበት፡ ⌐ተ
ወራጁቻቸውንም[7]፡ ሹማምንት፡ ሥራዎ[8]፡ ወልዷ፡ ሣር
ያምንና፡ ጥሩነህን፡ መከተ፡፡ ንጉሡም፡ እኒ፡ እናንተን፡
እቀጣለሁ፡፡ እናንተ፡ እነኛን፡ ትቀጣላችሁ፡ አለ፡፡ ከ
ዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሡ፡ ድርጎኛችሁ፡ ለማናት፡ ብሎ፡ ጠየ
ቀ፡፡ ተክለ፡ ኢየሱስም፡ እማሆይ፡ ወለቴ፡ ናት፡ ብሎ፡
፲፰ ተናገረ፡፡ የዚህ፡ ጊዜ፡ ተጠርታ፡ መጣች፡፡ ንጉሡም፡

1. M2 ያን፡ ጊዜ
2. M2 ለጦኸ
3. M2 Add. እንጀራውንም
4. M2 ንጉሡ፡ ተናደደ
5. M2 ተቈጣሪውንም
6. M2 ቢሠወርን
7. M2 ከበግርጎ፡ ያሉትንም
8. M2 ስጉን

ሙእቱ፡ ቀኖ፡ ከመስሬሪያ፡ አጽርን፡ ምልክቶን[1]፡ ያውቃል
ና፡ ዴይ፡ እንጀራ፡ በከንቱ፡ ተጋገረ፡ ቢሳቶ፡ በ፷፭ እን
ጀራ[2]፡ እለኞ፡ ንጉሠ ም፡ አንጀ፡ ወከለቱ፡ የዕን፡ ሠራዊት
ገለጸ፡ ዓእንጆን፡ ዘመደኞ፡ በልጠጸ[3]፡ እንጀራ፡ ልተወጪ
ነውን? እንዲህ፡ አጽርገጸ፡ እንጽ፡ ገበሬጽ፡ አምሳ[4]፡ እ
ንጀራ፡ በከጋገርሁት፡ አለና፡ ተቆጥቶ፡ ወዲያው፡ መልአ
ክ፡ መዓት[5]፡ ጉጸታን፡ ፵ ገርፊይ[6]፡ አባሬይ፡ ከዲጽልች፡
፷፫ አለ፡፡ የዚይ፡ ጊዜ፡ የንስሐ፡ አባቱ፡ መምህር፡ ቢስውር
ነበር፡፡ የንጉሠን፡ ፊጠ፡ ባየ፡ ጊዜ፡ መከረ፡፡ በከተ፡ እግዚአ
ብሔር፡ በኩል፡ ታስገውጺለች፡፡ ሁለት፡ ቅጣት፡ አይገባም[7]
ተቀጥታ፡ በሠራዊ፡ ትመለስ፡ ወይ፡ ቅጣት፡ ቀርቶ፡ እን
ዲያው፡ ጉ፭ር[8]፡ ትለቀቅ፡ አለ፡፡ ንጉሠ ም፡ ተመከ
ሩ፡ አትተውም፡ ጀሬፉን፡ ምሬአለሁ፡፡ ቀን[9]፡ ለቀመቀ
ን፡ ትሂድ፡ በሹመትዋ፡ ሌላ፡ ይግበበት፡ አለ፡፡
፷፬ አማሆይ፡ ወለቴም፡ ያን፡ ጊዜ፡ ደንጋይ፡
ተሾነማ፡ ተቀጥጀ፡ ተመክሬ፡ ልጉር፡ ሬሁብ፡ አይ
ገዳለኝ፡ አለቃና፡ ተደፍታ፡ ለመነች[10]፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ን
ጉሡ፡ ራራላት፡፡ የሹም፡ ጸር፡ ቀለብ፡ የሊጄት፡ ሸ
ኑን[11]፡ ወልዳ፡ ማርያምንና፡ ጥሩነይ፡ በአዛዥ፡ ቢጠው
ር፡ ተወሬጆች[12]፡ ተገርፈው፡ በሹመታቸው፡ ተመለሱ፡
፷፭ ንጉሠ ም፡ ያን፡ እንጀራ፡ ለሚስቶ፡ ለወይዘሮ፡ ነፋቃ

1. M2 ሁኖ፡ መከካቱን 2. M2 በ፷፭ 3. M2 በልጦሽ
4. M2 Add. ክንድ፡ ገበሬ፡ አምሳ 5. M2 ተቆጣች፡፡ ወዲያው፡ መልአክ፡ መዓት
6. M2 Add. ሙር፭፡ ፳ም ጠጣቆን
7. M2 Add. ወይ 8. M2 ተ፳ሁ 9. M2 ቀኑ
10. M2 ብካ፡ በምጽር፡ ወደቀች 11. M2 ዓሊጋት፡፡ ሰገን
12. M2 ከበገርን፡ ያሉት

ገብሬ፡ መድኃን፡ አገኘች፡ ብለው። ለሻቃ፡ ሠዩም፡ ጽሐፍ
ኝ፡ ለደደው፡ እንጅ፡፡[1] ያን፡ እንደሬ። ወይዘሮ፡ ሁ
ሉ፡ ባየ፡ ጊዜ፡ ተጸነቀ። ሊቃዉንቱ፡ ቢሰጡት፡ ፲፡ ጉልት
፷፫ ከደረገች።[+] ከዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሡ፡ የሠራዊቶን፡ ጉዳ
ት፡ የቀኑን፡ ስሩት[2]፡ አደገ፡ የእንደሬ፡ ወዘዝ፡ አለሙ፡
ጓንጋይ፡ አበጄ። ውጅ፡ በቁልቁለት፡ የማይገኙት
ው፡ አንደ፡ ገራዷ[3]፡ ዳቄት፡ ፲፫፡ እንደሬ፡ ሆኖ፡ የተጋ
ገሬ፡ ወፍራም፡ እንጀራ፡ አስመኞቶ። የጉተራ፡ ቤቶ
ን፡ በእሰሰሉ፡ ጓንጋይ፡ በማዘን፡ አስወጥቶ[1]፡ እንዲ
ራ፡ ሳሳብኝ፡ ያለ፡ ድርጎኝ፡ ሁሉ፡ ጉዳያውን፡ በማዘን
ይሰኝ[4]፡ ጓንጋያውም፡ ሳይሰወኝ[5]፡ አዛዥ፡ ውቤን፡ አማ
፷፬ ለው።[+] ከዚህ፡ በኋላ፡ እንደሬ፡ የሳሳበት፡ ድርጎኝ፡ ሁ
ሉ፡ እዛዦቹን[6]፡ እየከለከለ፡ ከአዛዥ፡ ውቤ፡ ዘንድ፡ እየወ
ሰደ፡ በጓንጋያው፡ እያስመዘነ፡ ግማሽም፡ ኩርማን
ም፡ እያስጨመረ፡ እንጉዳያ[7]፡ ሲከፈል፡ ኖረ። ያን፡ ጊ
፷፭ ዜ፡ የራበው፡ ሁሉ፡ ድርጎኛ፡ ጠግቦ፡ ንጉሡን፡ መረቀ፡
ንጉሡም፡ በተክለ፡ ጊዮርጊስ፡ ምክንያት፡ ሕዝቡን፡ ከ
ርስቱ፡ መታደጉን፡ አወቀ[8]። ስምን፡ መልእክ፡ ያወ
ጣዋል፡ የሚባለው፡ በእውነት፡ ነው፡ ጊዮርጊስ፡ በተክ
ለ፡ ጊዮርጊስ፡ አድሮ፡ አለቃ፡ ኋይሉ፡ ቢቆጣው፡ አይሆን
ም፡ አስትኖ፡ ሕዝቡን፡ ታደገው[9]። ያን፡ ጊዜ፡ የንጉሡ፡

1. M2 Om. 2. M2 ስፋት 3. M2 ጉሬጅ 4. M2 ሊነሱኝ
5. M2 Add. መሐላ 6. M2 እበዛዩቹን
7. M1 እንጉዳያው, M2 እንደ፡ጉዳያው 8. M2 አደነቀ
9. M2 Add. እክ

[185]

አበዛቸ፡ ተክለ፡ ኢየሱስን፡ ፊታት፡፡ ፉርጐውን፡ በወ
ፍሬሙ፡ ጋግረው፡ ሰጡት፡፡ ንጉሠም፡ እናታ፡ አበት፡
ሆኖ፡ ክፉ፡ ቀን፡[1] አወጣው፡፡

ምዕራፍ፡ ፻፲፡፡

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ በዚያው፡ ዘመን፡ ሸዋ፡ እን
ጎሮ፡ ከሚገል፡ አገር፡ ፩ ሴት፡ ፫ ልጆች፡ በልዳ፡ ተ
ይዛ፡ አጤ፡ ምኒልክ፡ አደባባይ፡ መጣች፡፡ ንጉሠም፡ እ
ንጦጦ፡ ከእልፍኝ፡ ዳኞቹ፡ ተቀመጠ፡፡[2] መረመሩት፡፡ እር
፪ ሯቸውም፡ አዎን፡ ቢርበኝ፡ በልኋቸው፡ አለች፡፡ +እርሷ
ግን፡ ከንጉሥ፡ ፫ ሰው፡ የበላቸ፡ ትንሽ፡[3] ሥጋ፡ የቀመሰ
ች፡ አትመስልም፡፡ አንጀቷዋ፡ ከጀርባዋ፡ ተሰናብቶ፡[4] ዋ
ይን፡[5] እግርዋን፡ ማዳት፡ ወርቷት፡ ትንሽ፡ ዳኮ፡ ለጥባ-
፫ ታዝን፡[6] ነበር፡፡ +ንጉሡም፡[7] ኧገሬ፡ ጠላ፡ ዱቄ፡ ዘመዶ፡
አለቀ፡ ብሎ፡ አልቅሶ፡[8] እኒያም፡ ይዘው፡ ያመጡአት፡
ባለጋራዎቿዋ፡[9] የእርሱዋን፡ ልጅ፡ ትቷ፡ የኛን፡ ልጆች፡
ለይታ፡ በልታለችና፡ ፍርድ፡ በቃ፡ ይሰጡን፡ መሞት፡ ይገ
ባታል፡ አሉ፡፡

፬ እቴ፡ ምኒልክም፡ ለኔ፡ ከቶሉ፡ ተወልኝ፡ ማፉ
ልኝ፡[1] ቢመንቁት፡ ቢርባት፡ ነው፡፡ ዳግሞም፡ ሌላ፡ ልጅ
ከአጣሁ፡[10] ብለሽ፡ ነው፡ እንዴ፡ እጅግ፡[1] ከባሰበት፡ ልጅ
ቀንም፡ ቢሆን፡ አትተውም፡ ማፉልኝ፡ ብለው፡ አስማሩት፡፡

1. M2 Om. 2. M2 ተቀምጦ 3. M2 ቅናሽ
4. M1 ተሳኖቆ, M2 ተሰኖቆ 5. M2 እኝዋን
6. M2 ዳኮ፡ ለጥባ፡ ታሁዝን 7. M1 & M2 Add. እንዴት
8. M2 እዚኒ፡፡ 9. M1 ባለንጋራዎቿዋ, M2 ባለጋገርቿዋ
10. M2 ካላጣሁ

ወዲያው፡ ልብሶቹን፡ ቀለባቸውን፡ አጭርጎ፡ ሰጥቶ፡[1]
እርሶቹን፡ ከማየድ፡ ቤት፡ ልጆቹን፡ ከተማሪ፡ ቤት፡ አ
ገባቸው፡፡

፭ ያን፡ ወራት፡ የሸዋ፡ አራሽ፡ ጉዛም፡ እንሶን፡
በጉድጓድ፡ እየከተተ፡ ለወንድሙ፡ ለእናቱ፡ ለዘመዱ[2]፡
አየናረገ፡ በገበያው፡ እንዲ፡ ሊጠ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ዳግማ
ዊ፡ ምኒልክ፡ በጉዛሙ፡ ቤት፡ ወታደር፡ ሰደደ፡፡ ለባለ
እንሱ፡ በነፍስ፡ ወከፍ፡ ለአንዱ[3]፡ ፋመት፡ ቀለብ፡ እየተወ
ለት፡ ትርፉን፡ በዲብዲቤ፡ አግብቶ፡ ተበድሮ፡ ለደሀና
ኛው፡፡ ከዚያ፡ በኋላ፡ ወታደር፡ ከሚዘርፈን፡ ገበያ፡ ባ
ንሸምተው፡ ይሻላል፡ እያለ፡ ገበያ፡ አወጣው፡፡ ያን፡ ጊዜ
እንሶ፡ በገበያ፡ ተረፈ፡፡ በአንድ፡ ብር፡ ፫ ቁና፡ ተሸመተ፡ +

፮ ዳግማዊ፡ ምኒልክ፡ ለሕዝቡ፡ ትሕትና፡ ትጋት፡ አስተማሪ፡
መምሪያ፡ አበጅቶ[4]፡ ዳንት፡ ቆፈረ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሡ
ሲሠሩ፡ እያለ፡ ራስ፡ ቤት፡ ወደዱ፡ ደጃዝማችና፡ ፊታውራ
ሪው፡ ቀኛዝማች፡ ግራዝማች፡ የተሾመው[5]፡ መኳንንት
ሁሉ[6]፡ ኩራቱን፡ እየተወ፡ በየሀገሩ፡ ካንቻ፡ እየመታ፡ ቅ
ፍሮ፡ እያስቆፈረ[7]፡ ሰሴ፡ ገረድን፡ እየጋው፡፡ ሰዚ፡ እያዘ

፯ መረ፡ ቤተ፡ ሰቡን፡ አወጣው፡፡ + ከዚያ፡ በሬት፡ መኳንንቱ
ወታደሩ፡ አይደለን፡ ኩራት፡[6] ትዕቢት፡ እየያዘው፡ አርሶ፡ መ
ብላትን፡ ዳያፍ፡ አድርጎት፡ አራሾች፡ ገበሬ፡ በሬ፡ ብሬ፡ ዳ

1. M2 ሰርጎ 2. M2 ለዘመት 3. M2 የአንዱ = የ፩ዱ
4. M2 Add. ካንቻ፡ መታ፡፡ ቀፋሮ፡ አበጅቶ
5. M2 Add. የተሾከመው 6. M2 Add. አየረገ
7. M2 ቀፋሮ፡ እያቆፈረ

ክ፡ ታጣቂው፡ ፳ሌ[1]፡ እያሉ፡ ይሰደብ፡ ነበር። በደግማ
ዊ፡ ምኒልክ፡ ጊዜ፡ ግን፡ በእ፳፡ አርሶ፡ በእ፳፡ ቆፍሮ፡ መ
ብላት፡ የምስጋና፡ የኩራት፡ የጌትነትም፡ ስም፡ ሆኖት[2]፡ ስድ
ብ፡ የሆነው፡ አለሙያው፡ የውስልትና፡ እንጀራ፡ መብላ
፲ ት፡ ነው። ከዚህ፡ በፊት፡ በኢትዮጵያ፡ ለነ፡ ለገሙን፡
ያንቀረው፡ ብልሁን፡ አየናቀው፡ ዱርበት፡ ሰዎች፡ ሞቃ
ሰቋጭ፡ ቆጤት፡ በጣፈ፡ ብረት፡ እንካቼ፡ ዲበናንስ[3]፡ እ
ያሉ፡ ይሰደብ፡ የነበረው[4]፡ በደግማዊ፡ ምኒልክ፡ ጊዜ፡ በ
ኢትዮጵያ፡ የነበረውን፡ የድንቁርና፡ ሠራና፡ ንግግር፡
ቀረ። ዐዲዋውና፡ ሠራተኛው፡ ቢጣላ፡ እደ [5] ጠቢብ፡
ተብሎ፡ ተከብሮ፡ በሙያው፡ ተመከግኖ፡ ይኖር። ዲበናን
፱ ስ፡ ብሎ፡ የተሳደበ[6]፡ ይከስ፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ነገረ። ይህ፡ የ
ለም፡ አለሠራተኛ፡ አይረባም። ነገር፡ ግን፡ በኢትዮጵያ፡ ክፉ
፲ ነገር፡ እንደ፡ በጎ፡ ሥራ[7]፡ በልማድ፡ ተይዞ፡ ይኖራል። በዚህ
ም፡ ዘመን፡ በሌቦ[8]፡ ውስጥ፡ በ፲፱፻፲[9]፡ ዓ፡ ም፡ ንጉሠ፡ ተ
ክለ፡ ሃይማኖት፡ ከፋን፡ ወግቶ፡ ከብት፡ አምጥቶ፡ እንፋን፡ ጉ
ጃምን፡ ሊአስ [10] ዘመተ። ያን፡ ጊዜ፡ ከብት፡ ጠፍቶ፡ በአዩ
16 ዩና፡ በሬሌስ፡ ይታረስ፡ ነበር። ንጉሡ፡ ወዳከሉ፡ ሲነሣ፡ የ
አፄ፡ ምኒልክን፡ ትጋት፡ ለማየ፡ ነበረና፡ እግሬ፡ መንገዱ
ን፡ የሀ [11] ራን፡ በሬሀ፡ ከንፎ፡ መታጥቆ፡ ፱ እምስ፡ ጥ
ማድ፡ አዝዞ፡ ተሻገረ። ቆዬስ፡ ጊዮርጊስ፡ በቶር፡ መልስ

1. M2 አሉሹን፡ ገበሬ፡ ገብሬሌ፡ ይከፍ ሄጣው፡ ፳ሌ   2. M2 ሆኖበት።
3. M2 ቾምብ፡ ዲበንአንሳ   4. M2 ሲሰደበው፡ ይኖር፡ ነበር።
5. M2 ደበንእንሳ፡ አይበለው፤   6. M2 Add. ካሳ
7. M2 Add. ሁኖ፤ ክፉው፡ ሥራ፡ እንደ፡ በጎ፡ ሁኖ
8. M2 ዘመነ፡ ሪጅብ   9. M2 በ፲፱፻፳
10. M1 ፋ M2 ሊአስማ   11. M2 የሙተሩን

ኛ፡ ካሉ፡ ተሻለ። ዲማ፡ ጊዮርጊስ፡ ተሠዕሎ፡ ይቆዩኝ፡
-ብሎ፡ የንስሐ፡ አባቴን፡ መምህር፡ ቢከውርን፡ አስጠ
ርቶ፡ ለኢሉቃ፡ ኀይሉና፡ ለተክለ፡ ኢየሱስ፡ ከዲማ፡ ቅ
ሬና፡ ኢጤ፡ ቅሎ፡ አስር፡ ማዱጋ፡ ለወር፡ ቀለብ፡ ዲረገ።
ቸንት፡ የተሣለውን፡ የምዕራቡን፡ የኢሉቃ፡ ፫ ዐፀደን፡ ሠ
ዐል፡ ሠዐለዉ፡ በቶ፡ ቢቀር፡[1] የቀረውን፡ የጸለቃ፡[2] ቀጸሎ፡
፫ ገጽ፡ ተሰውጠ[3]፡ ተሣለ።

፲፪ ያን፡ ጊዜ፡ ወይዘሮ፡ ዘነቡና[4]፡ ወይዘሮ፡ ዷንቅ
ነሺ፡ ወይዘሮ፡ እቴነሺ፡ ለሠዐሊቆች፡ ተሰጡ፡ ሆነውና
በር። ሠዐሊዎቹም፡ የእህያ፡ ሥጋ፡ ሰው፡ ኬበላ፡ አይ
፲፫ ተው፡ ኢዘኑ። + ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ተነሥቶ፡ ሣይመጣቸው፡ ከሩ
ኬዘምቱ፡ ሬዳቶር፡ አዬ፡ ምኒልክ፡ ዲጃች፡ ሰዐል፡ ከገዱ
ን፡ ደጃች፡ ደምስን፡ ደጃች፡ ጋረዱን[5]፡ ሰጠው፡ መንገድ፡ መ
፲፬ ሬው፡ አቸሬም[6]፡ ይባል፡ ነበር። + ጅማ፡ ሲደርስ፡ ጊዜ፡ አባ
ጅፋር[7]፡ ደግሞ፡ ተቀበለው። በከፋ፡ ደርሶ፡ ወዠብ[8]፡ ከባ
ባል፡ ውሀ፡ እስቲደርስ፡ በእናርያ፡ ሊሙና፡ በጉማ፡ በ
ጉማ፡ በጌራ፡ ምድር፡ ሲአልፍ፡ አባ፡ ቆሮው፡ ሁሉ፡ ድ
ግስ፡ እየደገሰ። መንገድ፡ እየጠረገ፡ እየሸኘ፡ ሰደደው። +
፲፭ ወዠብን፡ ተሻግሮ፡ በከፋ፡ መሬት፡ ፫ ከሺና፡ በካንቲ፡ በ
ገሚራ፡ በኩሎ[9]፡ ሲደርስ፡ ጉዲናው፡ ጫካ፡ የቀርቀሃ
የእንሰት፡ የኮርቻ፡ ዱር፡ ስለሆነ፡ ሰማይ፡ የማያሳይ፡ ነበረ።

1. M2 አፀደ = ሥዕል = ብቻ = ስለ = ውበቱ = ቢቀር
2. M2 የኒኮሉቃ
3. M2 ተለመ
4. M2 ዘነበና
5. M2 ጋረደውን
6. M2 አባ፡ኬሚ
7. M1 & M2 ጅፋር
8. M2 ወጅብ (ጉጅብ)
9. M2 በኩሻና = በኵንታ = በገሚራ = በኩል

[1] ከዚያ፡ ወዲያ፡ ወታደር፡ በጉራጌ፡[2] እየመነጠረ፡ ተጓዘ፡
በሶዶና፡ በከንታ፡ ወረረ፡ እየሰደደ፡ ከነሱ፡ እየጋለ
፲፭ ለ፡ እያመጣ፡ ሠጋ፡ እንዲ፡ ገመን፡ ተሰለቸ፡+ ነገር፡ግ
ን፡ የነሱ፡ ⸢የሎያ፡ ጋሳ፡[3] ያን፡ ጊዜ፡ ከእንሰት፡ ቆጠል፡እ
የተቸቸገ፡ ነዙ፡ አማሌ፡ ገደሉ። ደግሞ፡ በየመንገዱ፡
በየውሀው፡ ዳር፡[4] መቸገሩ፡ የክርስቲያኑ፡[5] ጋሻም፡ እየካ
[6] ሉ፡ በጉድጓድ፡ ውስጥ፡ እየተከለ፡ ሣር፡ እያለበሰ፡ የ
ነዙ፡ ሰው፡ እግር፡[4] አበላሸ። ደግሞ፡ በየመንገዱ፡ ገደ
፲፮ ለ፡[7] ሰው፡ በየዛፉ፡ እየተሰቀለ፡ ይገኝ፡ ነበር። [8] + ጦር፡ መጣ፡
እንግዲ፡ ለሁሉ፡ ይገባ፡[9] የነበረ፡ ለሌሉ፡ ከዳ፤ ንጉሡ፡ ወጣ፡
ንጉሡ፡ ገባ። እያለ፡ ለሆነው፡ ነገር፡ ሁሉ፡ እንዲ፡ ነጋ
ሪቱ፡ ምክ፡[10] ከሚሉት፡ የዲኩቷና፡ የክፉ፡ ምክ፡ እየተቀባበ
ሉ፡ እየመጣ፡ ከንጉሡ፡ ከተማ፡ እስከ፡ ዳርቻ፡ ግዛት
ድረስ፡ እንዲ፡ ክፉኝ፡ ሁሉ፡ በጉሳዎች፡ ይሰማ፡ ነበር። +
፲፯ ጨረቆስ፡[11] ከከተማ፡ ከተማ፡ ከጨኸ፡ ወዲጨኸ፡ እየተዘወረ፡
አፈገኘ፡ አለ። በአገሩ፡[12] የተገኘ፡ ሕዝብ፡ ግን፡ ፍሪዳውን፡ ማረን፡
ቅርበውን፡ እየያዘ፡ ⸢ወክፎ፡ ወክፎ፡[13] እያለ፡ እየዘረፈ፡ ገባ። ሽገ
ዱ፡ አመነ። ጨሬ፡[14] የተወረወረ፡ ጊዜ፡ ሕዝቡ፡ ማሾሉ፡ ጠገበ፡
እንደዚን፡ ወንዱ፡ ሴት፡ ሳይቀር፡ ማሾሉ፡ ይዘርፍ፡ ነበር።[15] ወ
፲፰ ታደር፡ ነዙ፡ ቋንጣ፡ ተሸክሞ፡ እየያዘ፡ መጥቶ፡ ነበረ። + ያን፡ጊ
ዜ፡ የወታደር፡ ሚስት፡ ባልዋን፡ ናቀችና፡ ተሳደበች። ⸢ተበሳ

1. M2 Add. የቅር ቀጠው፡ ወፍር፡ ወረግሉ፡ ያህል፡ ነበረ።
2. M2 በጉራጌው 3. M2 ገሊያ 4 M2 Om.
5. M2 የቅር ቀጠ 6. M2 እያፍኩ 7. M2 ከመሬሉት
8. M2 Add. ዶወልም፡ ከነጠባቂው፡ በየመንገዱ፡ ተገኘ፡ ነበር። ዶወኑም
9. M2 ገባ 10. M2 ምክ 11. M2 የከፋው፡ ንጉሥ፡ ጭንቀም
12. M2 በነፋ 13. M2 ወክፎ፡ ወክሶ 14. M2 ጨሬ
15. M2 Add. ነገር፡ ግን፡

[190]

ለህ[1]፡ ሃቦ። እኔም፡ አልጠረጥር፡ በደንጊን፡ ቀዳዳ፡ እንደ
ሌ፡ ስትቆጥር፡" "[2]እርሱም፡ ሲመልስ፡" "እንኳን፡ በቀዳ
ዳ፡ ባይኸ፡ በመነጽር፡ ትተይው[3]፡ ይመክል፡ በንጉሡኸ፡ መ
ቋጠር።" "[4]እርሱቀም፡ ደግሞ፡ ስትመልስ፡" "እኸ[5]፡ ተቀም
ጦ፡ ቋንጣውን፡ ሲአለፉ፡ እኔ፡ ኸጁ፡ መጠሁ፡ ማኸሳ፡
ዘረፉ።" "[2]እርሱ፡ ሲመልስ፡ "የዐዲጫን[6]፡ ዐዋኸሳ፡ ዘረፍሁ
አልቪ፡ ወይተኸሀያ፡ ካሉውድማ፡ አይጨንም፡ ወይ"
ኸሰ።፡ እርስዎ፡ ስትመልስ፡ ደግሞ፡" "አኸከሮቹ፡ ነገ[7]፡ እሱ
አሌ፡ ለሌተኸኸፉ[8]፡ ዘመቻ፡ ሊወጣ፡ ነው፡ ነፍሴ!" ምን፡ አደ
ራጀሁ፡ ምንስ፡ እሆናለሁ[9]፡ ካሄዱ፡ ከደምሴ። እንግዲ
ህ፡ ወታደር፡ ስካተልህ፡ ብገኝ፡ ከንታ፡ የቀረውንአጋ
ሰስህን፡ ያርገኝ፡" አሉኝ።

፭ ያንጊዜ፡ ከፉ፡ ሲወረር፡ ከግራኝ፡ ያመለጠ፡ ብዙ
ታቦት፡ ተገኘ። ግን፡ ጋሳ፡ ሰልጥምበት፡ ካሀን፡ ጠፍቶበት፡
የጥንት፡ ቄስ፡ ልጅ፡ ያነበረውን፡ ቄስ፡ ሣይሆን፡ ሆሞ፡ ታቦ
ቱን፡ በገሌ፡ ሰጠን፡ እያጠነ፡ ዲዮር፡ ነበር። የቀረውበ
ቃልቻ፡ ያመልክ፡ ነበር። ከፉ፡ ሲወረር፡ ካፉ[10]፡ አውሬ፡
ባይገኝ፡ ቀረ።

፮ በካፋ፡ ንጉሥ[11]፡ ሠፈ። ሥር፡ ዓቶ፡ ብርቶ፡ ነበረ። ቆ
ዱስ፡ እርክኑስ፡ እንዲ ይበሳ፡ ጅብና፡ ነብር፡ ቀበሮ፡ ተኩ
ላ፡ እንበሳ፡ ይጥፉ፡ ብሎ፡ አዋጅ፡ ተናገሮ፡ በሳገሩ፡ ሲከበ

1. M2 "ትገባከህ 2. M2 Add. አከቻ። 3. M2 ትቻዬ
4. M2 Add. አከ። 5. M2 "እሱ 6. M2 የጫሬን
7. M2 ቋጫ 8. M2 ~~ከሱ-ከሱ~~ ከሱከሱ፣ በካፋ 9. M2 ምን፡ እሆናለሁኝ
10. M1 ካፉ, M2 Om. 11. M2 የካፋው፡ንጉሥ

ኣኖፍቶ፡ ከሣቴ፡ በምድረ፡ በዳ፡ ይኖር፡ ነበር። ⌈ከዐዷት
ለብ፡ ለምና፡ ከዐዷትረከ፡ በሬ፡ በቀር፡ የቀረው፡ ምድረ፡ በ
ዳ፡ ፄድር፡ ነበር። [1] በእንገሌ፡ ማዘዣ፡ ጆብ፡ ጨጉ፡ ከብቶበ
ሳ፡ የተባለ፡ እንደሆነ፡ አገሪ፡ ገሺው፡ አባ፡ ቆሮው፡ ይዞቀ
፳፮ ፉ፡ ነበር። + ይህ፡ ሥርዓት፡ በኋጅም፡ አፈገባ፡ ሃገሎ፡ ከብቶ
ን፡ ጆብ፡ ሊበላው፡ ይኖራል። ዲሀውን፡ ታድጎ፡ [2] አሳድጎ፡
የመገበ፡ [3] ዓይነት፡ አልተገኘም። ባለገሩም፡ ለረኛ፡ ዲመወዝ፡ አፈ
ሰኖ፡ እንደ፡ ኢኮል፡ ከብቶን፡ ለጆብ፡ እኩሉ፡ ከብቶን፡ ለገ
ሹ፡ ሊገብር፡ ይኖራል። ይህ፡ ሥርዓት፡ ድንቁርና፡ ነው።
፳፯ ከሌ፡ ሊወረር፡ ወታደር፡ የአንድ፡ ቀን፡ የሁ
ለት፡ ቀን፡ መንገድ፡ አየኹ፡ መመለሻው፡ እየቸገረው
ከውድማ፡ ገሣቶ፡ ሊገዝዝ፡ ንጉሡ፡ በተራራ፡ ላይ፡ ጦ
ኖች፡ ወነጣን፡ ዘርግቶ፡ እያየ፡ በቀንዴ፡ መለከት፡
ይነበነብ፡ ነበር። እየገዳለ፡ ⌈እየሰለበ፡ ዓይነ፡ ሰው፡ ዓይ
ን፡ አለው። የሊናዷሩ፡ ዓይነት፡ አለው፡ [4] እንዲህ፡ ይዘፍን፡ ነ
፳፰ በር። + ከዚህ፡ በኋላ፡ የከፋ፡ ሕዝብ፡ የሰው፡ ሬጅም፡ በርደው
ም፡ በደይነት፡ ግብሩን፡ ይዞ፡ ገባ። ሰገደ፡ ለመነ። ሎሬዮው፡ ተ
ከመረ። ⌈ወክሶ፡ ወሺሳ፡ [5] ማለት፡ ⌈ወዴ፡ ሬሶ፡ [6] ሬገዛ፡ ማለት፡
ነው። ብሎም፡ ተረገመው። ንጉሡም፡ አባ፡ ቆሮውን፡ እኔ
፳፱ የ፡ እየሾለመ፡ ሰፈደው። + ፍን፡ ጊዜ፡ የከፋው፡ ንጉሠ
ጫርቆ፡ [7] ከተማውን፡ እየተወ፡ በጫካና፡ በዱር፡ እየተ

1. M2 Om. 2. M2 Add. ከበቶን 3. M2 የሚገዛ
4. M2 እየዘፈረ፡ "ዓይን፡ አለው፡ ዓይን፡ አለው፡ አሉ፤ የሰናዎሩ፡ ዓይን፡ አለው፡ አሉ
5. M2 ወኪስ፡ ወሻሳ፡ እንዲህ፡ ዘፈነ። ያን፡ ጊዜ፡ ወታደር፡ ወኪስ፡ ወሻሳ
6. M2 ወዬ፡ ፊሶ 7. M2 ጃንጆ

[192]

ቀመጠ፡ እፊገገም[1]፡ እፊገኚም፡ አለ። ወታጸርም፡ በእጸ
ራሹ፡ እየገባ፡ በሰዴቃ[2]፡ ዓወጸቀ፡ እንጃሬ፡ በገንዳ፡ የተቖመ።
ጠጅ፡ እያገኘ፡ በላ፤ጠጣ። እነሱም፡ መጽሃፈት፡ ያጸርግ
፳፮ በታሪ፡ እያለ፡ እየፈራ፡ እየተወወ፡ ተጋዘ። ያን፡ ጊዜ፡ የክ
ፉ፡ ዘመቻ፡ ዓጠፉ፡ ፈታውራሪ፡ ራስ፡ ጸረሰ፡ ነበረ። የክፉ
ውን፡ ንጉሥ፡ [3]እኒኒቶን፡ እገባለሁ[4]፡ ዕጀም[5]፡ ጓቋት፡ ሲቀረው፡
መጸናው፡ ያሬታ፡ ወቀ፡ ቱንሾ[6]፡ ውኃ፡ አባሪረውና[7]፡ ተመለ
ሰ። ያን፡ ጊዜ፡ ኢቀራሪ፡ የኩሎ፡ የከንታው፡ የክፖው[8]፡ የ
ጊመራው፡ [ገዥ ተረያ[1]፡ ራስ፡ ጸረሰ። ውሀው፡ መስ፡ ሀሎ፡ ወ
ጣ፡ ተመለሰ። ሰው፡ ካረጃ፡ ወጸያ፡ ሪጅ፡ እደሆን፡ ጭ
፳፯ ሰስ። እለ። በክፉ፡ መሬት፡ ጨው፡ ተዳደደ[9]። ሡርመን፡ ሞላ
ሺ፡ ይመነዘር፡ ጃመር[10]።

፳፰ ያን፡ ጊዜ፡ የንጉሥ፡ ሪጅ፡ ራስ፡ በዘካህ፡ የደዓታን፡ ጦር
ይዞ፡ ሌሻዴ፡ ሠራዊቱ፡ [እንደ፡ መኘገባ[11]፡ ሰሎ፡ የንጉሡን፡ ሠራዊ
ት፡ በዥጸና፡ በጉዞ፡ ገሬዶን[12]፡ ኮሌውን[13]፡ እላስሻዴ፡ እያለ፡ ይማ
ታ፡ ይሰያህ፡ ነበረ። ንጉሥ፡ [ተ ሄ [14]በኃገፉ፡ ዓምድር፡ ሀለ፡
ብርቱ፡ ሕማም፡ ታመመ። ሲጠም ፊትም፡ እባ፡ ገብረ፡ ኪሮስ[15]
ሲመረመር፡ ዳባም፡ ራስ፡ በዘካህ፡ እጅር ገልዩ፡ ብዙኝ፡ ነሡ
አለ። ካዚህ፡ በኋላ፡ አባ[16]፡ ኪሮስ፡ ጸንገቱን፡ በሰይፍ፡ ተቆረጠ፡
፳፱ ራስ፡ በዘካህም፡ እስክ፡ ሹመኞቹ፡ ተይዞ፡ ታሠረ። ያን፡ ጊዜ
ታቦት፡ ይዘው፡ የዘመቶት፡ ካህናት፡ እየጠመቁ፡ በጼ፡ እጸረት፡

1. M2 Om. 2. M2 በሰጼታ 3. M2 ይዓርበታሪ
4. M2 ሞንቶን፡ እይዛለሁ 5. M1 & M2 ብኩ፡ ጃዓ 6. M2 ቶሪቅ
7. M2 አገደውና 8. M2 የኮሳው 9. M1 ተወደደ።, M2 ተወደ 10. M1 Om., M2 ሣበር 11. M2 መግቦ፡ እና
12. M2 Add. ገሬጅ 13. M2 Add. ኮሎው
14. M2 ተሻክ፡ ሄደማናት 15. M2 Add. ደቆሞኞቹ፡ ሪቹን፡ ሄኑ፡ እክ። አባ፡ ገብረ፡ ኪሮስም 16. M2 Add. ገብረ

[193]

ሲጠመቅ፡ ፫[1]፡ ሰው፡ አይቻለውም፡ ነበረ። የአፄ፡ ምኒል
ክ[2]፡ አሽከሮች፡ ሊዩት፡ ሆነው፡ አንበረው፡ የዘመቱት፡ ደጃ
ች፡ ደምሴ[3]፡ ደጃች፡ ሎሉል፡ ሰገዱ፡ ደጃች፡ ጋረደ፡ ንጉሡን፡
አስታማሚ፡ ሆነው፡ ነበር።

ምዕራፍ ፻፱ ።

፮ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት[4]፡ በክፉ፡ ምድር፡ ሳለ፡ የ
በጎምጃ፡ ራስ፡ ዘውዴ፡ ራስ፡ ወልዴ፡ ሥላሴን፡ ደጃች
ገብሬን፡ በርብ፡ ሜዳ፡ ወግቶ[5]፡ ነበርና፡ ከኔዌ፡ ምኒልክ፡ ከ
ዳቶ[6]፡ ከንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሚስት፡ ከወይዘሮ፡ ላ
ቀች፡ መጣሁ፡ እያለ፡ ያስገባበነዋብ፡ ነበር። ያን፡ ጊዜ፡ የጎ
ጃም፡ ባለ፡ አልጋ፡ የደስታ፡ ኤሌ፡ ምቱ፡ ልጅ፡ ሬታው፡ ሬሬ፡ ሄ
ይለ፡ ከዳቶ፡ ከርሶ፡ ገብቶ፡ ራስ፡ ዘውዴ፡ ሲነግሥ፡ ጎጃ
፯ ምን፡ ሊሾም፡ ደቻገር፡ ነበር። ራስ፡ ዘውዴ፡ ሾፍቶ፡ ሳለ፡
አቅራሪ፡ አስነሥቶ[7]፡ አገሩ፡ ዱሪስን፡ በዝንቋጣ[8]፡ እኔ፡ ምንቱ
ደቄ፡ "ያመጣ፡ ያመጣ[9]፡" አለ፡ ዲሬቁሬ፡ ዘውዴ፡ የገበሬው
ልጅ፡ ርብ፡ ሜዳ[10]፡ ላይ፡ አመለተው፡ እንዲሁ፡ "ነፍጡ፡ አበዛ
እየሁ፡ ፈሪሁ፡ ቁልቁሉ[11]፡ አሽከሮች፡ ተኳሽ፡ ማሀል፡ ለማ
ሀል፡ እርሳስ፡ አየዘሩ፡ እያሬመ፡ ጦር፡ "አለና፡ አከራው።
አይዞህ፡ ያሎት፡ ባለኝ፡ ለመርግ፡ ይቆማል፡ ሆኖ፡ ጊታውን
፰ ምኒልክን፡ ከዳቶ፡ ሸጸ[12]፡ አፄ፡ ምኒልክም፡ በበጌምጃ
ር፡ ውስጥ[13]፡ ለውስጥ፡ እየላከ፡ ልቡን፡ ያዘ፡ ራስ፡ ዘው

1. M2 ስድስት 2. M1 ም___ 3. M2 ስምሶ
4. M2 Om. 5. M2 ወቅየ፡ በዚያ፡ ኮርየ 6. M2 Add. ሸፍተ
7. M2 Add እንዲህ፡ በል አለ። 8. M2 በቶ፡ በዝቅንጣ
9. M2 ያም፡ መጣ፡ ያም፡ መጣ 10. M2 ከሜዳው
11. M2 ሰል" 12. M2 ከዳ 13. M2 Add. መኳንንት

ዳግም፡ የኔቴ፡ ምኒልክን፡ ውስጠ፡ ሸንኮ[1]፡ ሳያውቅ፡ ግባ፡ ሠ
ራዊት፡ ምታ፡ ነጋሪት፡ ብሎ፡ ተነሥቶ፡ ዘበኛ፡ ከፈለ፡፡ መጣሁ፡
ብሎ፡ ከራስ፡ ወሌ፡ ሳነ፡፡ ራስ፡ ወሌም፡ ጦር፡ አስከትቶ፡ መ
ጥቶ፡ ወጋውና[2]፡ ራስ፡ ዘውዱ፡ ድል፡ ሆኖ፡ ሸሸ፡፡ ከሜን
በረሀ፡ ገባ፡፡ ሠራዊቱም፡ ከኔቴ፡ ምኒልክ፡ ተወዳጅቶ፡
እየጣለው፡ ሸሸ፡፡ ራስ፡ ዘውዱም፡ እንዳሳመለጠበ
አወቀ፡ ጊዜ፡ ተለፈከ፡ በእምነት፡ ገብቶ፡ በራስ፡ ወሌ፡ እ
ጅ፡ ታሠረ፡፡

፬ ራስ፡ ወሌም፡ ቆሞቶች፡ ነበርና፡ በመንቆር፡
አግብቶ[3]፡ አስሮ፡ ለኔቴ፡ ምኒልክ፡ ሰለበ፡ ጣለው፡፡[4] ከገባ
በኋላ፡ እንዳባረረ፡ በመንቆር፡ አግብቶ፡ በማሠሩ፡
በሠው፡ ራስ፡ ወሌን፡ ነቀፈው፡፡ አፄ፡ ምኒልክም፡ ከመንቆ
ር፡ አውጥቶ[5]፡ አሠረው፡፡[6] ልትነግሥ፡ ነበር፡ ወይ? ብሎ፡
ጠየቀው፡፡ አወን፡ ከራሴ፡ አልወጡቃም፡ ሲሳም[7]፡ አሳደ
ራብሁ ብፃ[8]፡ አለ፡፡ አፄ፡ ምኒልክም፡ ከብቶንና፡ ገበሬቶን[9]፡
ወረሰ፡፡

፭ በዚያ፡ ወራት፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ከፉ
ሳይ፡ በመታመሙ፡ ሠራዊቱ፡ ባባ፡፡ በኢሊመኔ፡ አገር፡ ተ
ለውጠን፡ ቀረን፡ ብሎ፡ ንጉሡን፡ እንዘገዝ፡ ይዞ፡ ተመ
ለሰ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሡ፡ ከካፋ፡ ወዳ፡ ጎጃምም፡ ሲመለ
ስ፡ አስከቀቃም፡ የሞኙስቶን፡ የወይዘሮ፡ ሳቂቾን፡ ወንድ

1. M2 ሰንጎ   2. M2 ተዋጉና   3. M2 Om.
4. M2 Add. ነገር፡ግን፡ በእምነት   5. M2 Add. በሚገባ
6. M2 Add. ዘውዱ፡ አሠርቶ፡ ነበርና   7. M2 ከሴሳም
8. M1 አልደረሰብሁ ብፃ, M2 አልረሰሁ ብፃ
9. M2 ከብቶን፡ንበሬቶን

ም፡ ፊታውራሪ፡ ፊስቀን፡ ከጸጸ። ጸሐፊ፡ ማርቆስ፡ ካይ፡
ከእልፍኝ፡ ጸጽፍ፡ የራስ፡ በዛብህን፡ እናት፡ ወይዘሮ፡ ጉ
ዲዮን፡ ፵ ጅራፍ፡ አስገረፋት። ይህ[1]፡ ነገር፡ አባ፡ ገብሬ፡ ኪ
፮ ሮስ፡ ያቆራኘው፡ ጋኔን፡ ፩፡ ነገር፡ ለፍልሮ፡ ነው።[+] ያንጊ
ዜ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ከፋ፡ በዘመተ፡ በ፩ ወሩ፡[2]
ጎጃም፡ ተመለሰ። ራስ፡ በዛብህን፡ አምባ፡ አግብቶ፡ አሰሮ።
በዓመቱ[3]፡ ራስ፡ ወርቄን፡ ሾመ። ከዚህ፡ በኋላ፡ የጎጃም፡
ወታደር፡ ተከፋ፡ ይመጣውን፡ ከብት፡ እያቀናጀ፡ በጎ
ጃም፡ ርኾ፡ ጀመረ። ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ከከፋ፡
ዘመቻ፡ ከተዘረፈው፡ ከብት፡ ለጸረቤ፡ ልጆች፡ ለ፲፡ ለእም
ስቱ[4]፡ ወረደ፡ ፲ሁ፡ ከ፼፻[5] ላም፡ ለ፫፡ ለ፫ ሰው፡[6] መጸወተ፡

፯ እፄ፡ ምኒልክም፡ ወላሞንና፡ ሲዳሞን፡ ገሞን፡
ወግቶ፡ ኢትዮምዮ፡ ብዙ፡ ከብት፡ ጋሮ፡ አምጥቶ፡ ከብቱ፡ ለ
ለቀበት፡ ለሸዋ፡ መጸወተው። ከዚህ፡ በኋላ፡ በ፫ከተኛ
ው[7]፡ ዘመን፡ ጥጋብ፡ ሆነ። ከሞት፡ የተረፉ፡ ለሶችም፡ ቻ
ጫወቱ[8]። ኋላም[4]፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ የመጸወተ
ው፡ ከብት፡ ሬብቶ[9]፡ ራሱን፡ ቻለ።

፰ እፄ፡ ምኒልክም፡ ከባላገር፡ ጸጅ፡ የጸሪከህ፡
ወታደር፡ ብርቱ፡ ቅጣት፡ አቀጣሃለሁ። ብዙ፡ ቢሆን፡ ከወ
ዲ፡ ሰፈር፡ ስንቁን፡ ይብላና፡ ይደር። እንጂ፡ ሰው፡[4] ቢሆን፡ የ
እግዚአብሔር፡ እንግዳ[10]። ብላ፡ በውጭ፡ ይደር። ብሎ፡ አዋ

1. M2 Add. ሁኮ
2. M2 Add. ኸገሩ
3. M2 በዳሞት
4. M2 Om.
5. M2 እንጽ ሺህ፡ ፷፻
6. M2 Add. ፮፡፮
7. M2 በ፫ኛው
8. M1 & M2 ተጫወቱ።
9. M2 Add. እያገለሰ፡ ሁስ
10. M2 Add. ናን

[196]

፱ ፳ ፡ ነገር ። +ከዚህ ፡ በፊት ፡ በነበሩት ፡ ነገሥታት[1] ፡ በተሠራ ፡ ምክን
ያት ፡ ወታደር ፡ ከባላገር ፡ ቤት ፡ እየገባ ፡ [እንዲስቸገሩ ፡ እንዳ
ሩ[2] ፡ እንዳስጋገሩ[3] ፡ ብር ፡ እያመጡ ፡ ጨው ፡ እያመጣ ፡ በግ[4] ፡ እረዱ ፡"
እያለ ፡ የፊጥኝ ፡ እያሠረ ፡ ሚስቶን ፡ እየቀማው ፡ እንዳስለ
ቀለው ፡ ዱቄቱን ፡ ከጎረው ፡ እየደበለቀ[5] ፡ ይኖር ፡ ነበር ። +
፲ ያን ፡ ጊዜ ፡ በመከራው ፡ በምሬቱ ፡ ባላገር ፡ እያዘነ ፡ ሲያ
ንጐራጐር ፡ "ቤት ፡ እሠራ ፡ ለጅ[6] ፡ አሳድግ ፡ ብዬ[7] ፡ ዳበሻ ፡ ዳ
ርሁለት[8] ፡ ሚስቴን ፡ አቴ ፡ ብዬ ፡"አለ ።
፲፩ የዚህን ፡ ፍዳ ፡ በቃህ ፡ ሲል ፡ ክርስቶስ ፡ በአፄ ፡ ም
ኒልክ ፡ ልብ ፡ አድሮ ፡ ለባላገር ፡ እፎይ ፡ አወጣለት ። ባላ
ገር ፡ ጡር ፡ ነሣ ፡ መንገዱ ፡ እክሌ ፡ መሸ ፡ አደሪ ፡ የእግዚ
አብ ፡ ሰር ፡ እንግዳ ፡ ነኝ ፡ እያለ ፡ በውዱ ፡ በፍቅር ፡ ያድ
ር ፡ ፳ ዐመር ። ከሳካዱር ም ፡ ያለውን[9] ፡ ዱጀ ፡ ለሳም ፡ ያድር ፡ ነ
፲፪ በር ። +ነገር ፡ ግን ፡ በጌና ፡ ሲበዛ ፡ ጊዜ ፡ ዱሮ ፡ ባላገር ፡ ጠገበ ፡
የፊቱን ፡ መከራ ፡ ረሰቶት ፡ ዘብ ፡ ለቀቀ ። በጭፍ[10] ፡ መጸቡ[11] ፡
እየተገላበጠ ፡ በዝግራት[12] ፡ ቀንጩ ፡ ገረማ ፡ ጢላውን ፡ እየ
ጠጣ ፡ በከሉሉው ፡ ጥሬውን ፡ አቅርቦ ፡ እየቃመ ፡ ክ
ምር[13] ፡ እይተኩስ ፡ ቀምበሩን ፡ ተሸክሞ ፡ በመጣ ፡ እያለ ፡ አካፌ[2]
አግዳሚ ፡ ወታደር ፡ መሸ ፡ አደሬ ፡ ይሳዲህ ፡ ፳ ሰር ። ከደ፳
ሰላም ፡ ከሚያ ፡ ሰፍሮ ፡ እሳት ፡ ሲለምን ፡ ሊአቃጥለን ፡ ነው
ወይ ፡ ብሎ ፡ ከለከለው[2] ፡ ነሣው[14] ። በዚህ ፡ የተነሣ ፡ ወታደር

1. M2 Add. ጊዜ 2. M2 Om. 3. M2 Add. እንዳነመጠ
4. M2 Add. አምጣ 5. M2 እንዲ ፡ ደባለቀው
6. M1 ልጅ, M2 ብዬ፤ ልጅ 7. M2 Add. ባገር ፡ አኖር ፡ ብዬ
8. M2 ከወታደር ፡ ዳር ነኝ 9. M2 ሲለው ፡ ደግሞ 10. M2 በጭቃ
11. M2 Add. ወዛት 12. M2 በሽግራት 13. M2 ክምር
14. M2 ነሣ

ተበሳጭቶ፡ ሆኖ፡ ሁኖ፡ በእሳት፡ ወሎ ውርሮ፡ እየተመለከ
፫ ተ፡ ራሱን፡ በጠመንጃ፡ እየገደለው፡ ይኽዱ[1]፡ ፩ወር፡፡ ፕጋ
ብ፡ በዚህ፡ በዓመት፡ የስነግ[2]፡ ኢየሱስ፡ ዳገኛ፡ ድንች፡ የወሬ
ት፡ እንደገና፡ በዓመቱ፡ በጁሎ[3]፡ ዘመን፡ የማይረሳው፡ ዘመ
ን፡ ረሃብ፡ ድሮ፡ ረሰታው፡ ጠንበቾና፡፡ ጉንጪም፡ ቆጥ፡ አ
ጣ፡ ወገቡም[4]፡ ቆጥ፡ አጣ፡ እባክህ፡ ጌታዬ፡ የደምናውን፡ ቀን፡
እምጣ፡፡ ብስ፡ ዘሬንቾ፡፡ ይህ፡ ነገር፡ ከንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይ
ማኖት፡ ፬ር፡ በዳሪኩ፡ ጊዜ፡ አስመጥቶ፡ ፵፡ ገረፉት፡፡ ወዩ
ፈ፡ ቤት፡ አበሮ፡ ወፍርቁ፡ ገሎ፡ እንዲ፡ ጨርቁ፡ ቆል[5]፡
ገላቁ፡ ሲጨማደዱ፡ ሬተቶ፡ ለቀዳት[6]፡፡
፬ የዚህ፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ጎንደሬ፡ ኤሬወርቅን፡
፬ቀን፡ ወንጀላውያን፡ እስምሮ[7]፡ አስጽፎ፡ ተክለ፡ ኢየሱ
ስን፡ ሠዐል፡ አሠሎ፡ ገበታውን፡ በወርቅ፡ ጉዝጉዝ፡ አስ
ምሮ[8]፡ ለታቦቱ፡ ለማርቆስ፡ ሰጠ፡፡ [9]ሠዐሊው፡ ተክለ፡ ኢ
የሱስ፡ ሠዐሉን፡ በመንፈቅ፡ ጨረሰው፡፡ ንጉሡም፡ እ
ጠበግሞ፡ ጥሪ[10]፡ ማርያም፡ የምትባል፡ ደብር፡ ሰጠው፡፡
አለቅነት፡ ሾመው፡ ስለ፡ ውለታው[11]፡፡
፭ [12]ደግማዊ፡ ምኒልክ፡ ውጫሌ፡ ላይ፡ በሃቀ
ቀሉት፡ ውል፡ ደጃች፡ መኰንን፡ ከኢጣልያ፡ ንጉሥ፡ ሳለ፡፡
ደጃች፡ መኰንንም፡ ሊገባ፡ ፵፡ ሰው፡ አስከትሎ፡ ነበረ፡፡
ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣልያ፡ ንጉሥ፡ ደጃች፡ መኰንን፡ በሮማ፡ ሳ

1. M2 ልብ፡ ራስን፡ በጠበንጃ፡ እያፈነዳው፡ ይጠፋ 2. M2 የስናን
3. M1 በንጦሐ, M2 በንጎ 4. M1 ሌብም, M2 ቂጡም
5. M2 ቆጠል 6. M2 ለቀቃት 7. M2 አርባዕቱ፡ ወንጌል
8. M2 አስጉብጉቦ 9. M2 Add. ያን፡ ጊዜ 10. M1 ቀ M2 ጥዶ
11. M2 Om. 12. M2 Add. በዚሁ፡ ወሬት

[198]

ከ፡ [1] የኢጣልያ፡ ጦር፡ አለቃ፡ ማጆር፡ ተዘሊ፡ ሬቶን፡ ወደ
ኋላ፡ ሳያዞር፡ እንዲ፡ አንበሳ፡ ክርቶ፡ እንደ፡ ጅግና፡ ጠክ
ቶ፡ እየተዋጋ፡ ሳይሸሽ፡ ከቆመበት፡ ስፍራ፡ እንደተዋጋ [1]
ወደቀ። ሰውነቱ፡ አካሄ [2]፡ ሳይ፡ ወድቆ፡ ቢቀር፡ በአው
ሮፓ፡ ተመስግኖ፡ ቆሞ፡ ቀረ። ዓንጊዜ፡ የአበሻ፡ አዝማ
ሪ፡ [1] የገንዘብ፡ ሠውሰጅ፡ ጅኔራል፡ ተዘሊ፡ ጅኔራል፡ ተ
፳፪ ራቲሪ [3] እንተን፡ ሣን፡ ቻሎ፡ ዓለ፡ ሬጣሪ፡ "አሉ። ገበየሁ [4]
የጦሩ፡ ጉምጅ፡ ሆኖ፡ ቻኩሎ፡ ሕዝቡን [5]፡ ባስፈጀበት፡ አጤ
ምኒልክ፡ ተቈጥቶ፡ አስሮት፡ ሰነበተ።

ምዕራፍ፡ ፵፩።

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ ራስ፡ መኰንን፡ በታኅሣሥ፡ ፲ቀን፡
መቀሌ፡ ገብቶ፡ ምሽጉን፡ ከቦ፡ ይዋጋ፡ ጀመር። ይህ፡ በሆ
ነ፡ በወሩ፡ አጤ፡ ምኒልክና፡ ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡
ጀግናው፡ እንዳደረሱ፡ ሬሱ፡ በቅሎ፡ እንደደጃክም [6]፡
በቅርብ፡ በቅርቡ፡ እየሰፈሩ፡ ነጋሪቱ [7]፡ ቀንደ፡ መለከቱ፡
እምቢልታው፡ ምድር፡ እያናወጠ፡ በአንድ፡ ወገን፡ ደግ
ሞ፡ አቅራሪ፡ አዝማሪ፡ "ሺሪ፡ ጉድ [8]፡ ሺሪ፡ ጉድ፡ በዛ፡ በጂል
፪ ባ፡ ተሸግሮ፡ ኢበሺን፡ ሊገዛ፡ "እያሉ፡ የመቀሌን፡ ምሽግ፡
ታኅሣሥ፡ ፳ቀን፡ ከበው፡ መተንፈሻ፡ አሳጡት። እሱ
ማን፡ ከምሽጉ፡ ውስጥ፡ ሆኖ [9]፡ ብዙ፡ ሰው፡ ገደለ። ሬጀ [10]
የራስ፡ መኰንን፡ ሰው [1]፡ ሠራዊት፡ አልቆ፡ ለቀባሪ፡ አታከተ

1. M2 Om. 2. M2 አካሄ 3. M2 እንደዚህ፡ አለ። "ማጆር
ተዘሊ፡ ጀኔራል፡ በሬቲሪ 4. M2 ፊታውራሪ፡ ገበየሁ
5. M2 ገናኖ፡ ሠራዊቱን 6 M2 እንዳዩ ካሳ
7. M2 Add. እያገሰ 8. M1 በዛ, M2 በዛ
9. M2 Add. በመድፍ 10. M1 ገጸክ (ሬጀ), M2 ሬጀ

አርሶ[1]፡ እንደ፡ ኤሊ፡ ድንጋይ፡ ተጭኖ[2]፡ የማይገኝ፡ ሆነ። የ
ዚህ፡ ጊዜ፡ አጤ፡ ምኒልክና፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ መክ
ሩ። ጎና፡ ፋይንታው፡ ጦር፡ ተዘኅበ[3]፡ በማይረባ፡ ጦር፡ ከን
ቱ፡ ሠራዊታችንን፡ አናስፈጀው፡ ብለው፡ የውጊያውን፡
፫ መቆጃ[4]፡ በዘበኛ፡ አስጠበቁት። + ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣልያ፡
ጦር፡ ከምሽጉ፡ የገባው፡ በውሀ፡ ጥም፡ ደተቸገረ[5]፡ መቆጃ
ውን[6]፡ አስለቅቃለሁ፡ ብሎ፡ መድፍ፡ ተኩሶ። እናንተም፡ የአ
ራር፡ ካብ፡ እየካቡ፡ መቆጃውን[6]፡ ያዙ። ከዚህ፡ በኋላ፡ የኢጣ
ልያ፡ ጦር፡ ከምሽጉ፡ እየወጣ፡ ውሀ፡ ለመነ። ፲ ኢሠር
፬ ጥሪት፡ ፮ አንድ፡ ብርጭ[8]፡ ውሀ፡ እየገዛ፡ ጠጣ። + ከዚህ፡
በኋላ፡ አጤ፡ ምኒልክ፡ ለምሽጉ፡ ጦር፡ ኢለቃ፡ ለጅኔራል፡
ጋሉታር[9]፡ ሠራዊቱ፡ በውሀ፡ ጥም፡ አይለቅ፡ ትልቅ፡ እንዳ
ሆነ፡ ሲተውልህ፡ ከምሽጉ፡ ይውጣ። መክሬቶሁ፡ ጦር፡
አከትታቸሁ[10]፡ ጠቅላችሁ፡ ካሰሌ፡ ሜዳ፡ እንገጥም። ክር
፭ ስቶስ፡ ሰላም፡ ይስጠው። አሉና፡ ላኩ። + በቶ፡ ሜጀር፡ ተ
ዘሊግ[11]፡ አኪ፡ ብሎ፡ ከበግርጌው፡ ለተኘመው፡ ኩግ፡ ለማ
ጆር፡ ተገአሊዮ[12]፡ ጠቅልለህ፡ ውጣ፡ ወጌኔ፡ ና[13]፡ ሠራዊቱን፡ በው
ሀ፡ ጥም፡ አትጨርሰው፡ ብሎ፡ ላከበት። መንጀር፡ ተጋሊዮ[14]
እቃ፡ የሚያነሣበት፡ አጋሰስ፡ አጥቶ[10]፡ ተቸገረ። ቻግሬን፡ አጤ፡ ም
ኒልክ፡ ባወቁ፡ ጊዜ፡ ለክፉ፡ አድራጊ፡ ለጐ፡ መልካሌት፡ ይሳል
ብሎ፡ ፲፻ አምስት፡ መቶ[10]፡ አጋሰስ፡ አሰክነ፡ መጫኛው፡ ስ

1. M2 አርሱ 2. M2 ተጭኖ 3. M2 Add. ደንጊያ፡ ተጭኖ በተቀመጠ 4. M2 Add. ከበው 5. M2 ተቸገረ።
6. M2 መቆጃውን 7. M2 Add. ማብሪያ 8. M1 ብርጭ, M2 ብርጭቆ 9. M2 በሉታሬ 10. M2 Om.
11. M2 ጺኖር፡ ገሉታሬም 12. M1 & M2 ተጋሊኖ
13. M2 እንተም፡ ወዴ፡ ና 13. M2 ማጀር፡ ተጋሊዮ

[200]

፩ ቸቶ፡ እስከ፡ አጓሙስ[1]፡ ድረስ፡ አሾኙለት[2]፡፡ +ከዚህ፡ በኋላ፡ ዐጤ፡
ምኒልክና፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ አጼቀ፡ ሰይ፡ ሰፈሩ፡፡ በ
ቀኙና፡ በግራ፡ በፊትና፡ በኋላ፡ ምሩን፡ ጸርጅተው[3]፡ መንገዱ፡
ዮሐንስን፡ ጦር፡ ቀማኸ[4]፡ አድርገው፡ ይጠባበቁ፡ ጀመር፡፡
ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣልያ፡ ጦር፡ እየቀጸም[5]፡ ከመርከቡ፡ እየ
ወጣ፡ ⸢፺፱ ፮ ሺህ[6]፡ እልፍ፡ አንድ[7]፡ ሺህ፡ ፈረንጂ፡ ⸢፺፱ ፮ ሺህ[6]
እልፍ፡ አንድ[7]፡ ሺህ፡ ባሾዙቅ፡ ከ፴ ⸢ከሰላሳ[6]፡ መድፍ፡ ጋር፡
፪ እጃጋሙስ፡ ላይ፡ ሰፍሮ፡ ነበረ፡፡ +ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣልያ
ጦር፡ አለቃ፡ ጀኔራል፡ ባራቲር፡ እጃጋ፡ ሙስ፡ የሠፈ
ረውን፡ ጦር፡ ይዞ፡ ዳግማዊ፡ ምኒልክን፡ ሊወጋ፡ ተሰናዳ፡፡
የዚህ፡ ጊዜ፡ የኢትዮጵያን፡ ጦር፡ ብርታት፡ ያወቁ፡ ሰዎች፡ እ
ቶቸሎም፡ እርቅ፡ ይሻላል፡ አሉት፡፡ እርሱ፡ ግን፡ ምክር፡
አልሰማም፡፡ የኢትዮጵያ፡ ጦር፡ በቁጥር፡ ሲበዛ፡ ከኛ፡ ፊ
ት፡ ፩፡ ⸢አንድ[6]፡ ሰዓት፡ አይቆምም፡ በመድፍና፡ በወጨሮ
፫ እንዳ፡ ቅጠል፡ አረግፈዋለሁ፡ አለና፡ ፎከረ፡፡ +ያን፡ ጊዜ፡
ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትና፡ ራስ፡ መኰንን፡ ራስ፡ ሚ
ካኤል፡ ጀኔራል፡ ባራቲርን፡ ኪአታልሉት[8]፡ አጤ፡ ም
ኒልክን፡ ከድተን፡ ወደ፡ አንተ፡ እንዞራለን[9]፡ ብለው፡
የሐሰት፡ ደብዳቤ፡ ልከውለት፡ ነበር፡፡ ጀኔናር፡ በራ
ቲርም፡ እውነት፡ መስሎት፡ ደስ፡ አለው፤ በልቡ፡ ከ
፬ ራ፤ ለጦርነት፡ ቸኰለ፡፡ +ያንጊዜ፡ የጀኔናር፡ ባራቲር፡

1. MZ እጃጋሙስም 2. MZ አሾሾለት 3. MZ አጸርጅተው
4. MZ Add. ፊታውራሪ 5. MZ "ጸመ 6. MZ Om.
7. MZ ከእንድ 8. MZ Add. ምርኮት፡ ሊጀመር
9. MZ እንረዳለን

[201]

ሞኝነት ፡ ያስደንቃል ፡፡ የኢትዮጵያ ፡ ሰው ፡ ለአገሩ ፡ ትቶ ፡
ለኔ ፡ ይረዳል ፡ ብሎ ፡ ማሰቡ ፡፡ ተሃልሆ ፡ ሳይ ፡ ያለ ፡ ሞኝ
ነት ፡ ተራራ ፡ ያህል ፡ የሚገባው ፡ ተረት ፡ በርሱ ፡ ላይ ፡ ደርሶ
ነበረ ፡፡ የኢጣልያ ፡ ንጉሥም ፡ ጄኔራር ፡ በራቴርን ፡ ጦር ፡
ጠቅላይ ፡ አድርጎ ፡ የሰደዱ ፡ የኢትዮጵያን ፡ በሃይል ፡ ያውቃ
ልና ፡ እርሱ ፡ ⌜ያደርገዋል ፡ አይቀራም[1] ፡ ሲል ፡ ነበር ፡፡ ነገር
ግን ፡ ክርስቶስ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ሲረዳ ፡ ጄኔራር ፡ በራቴርን ፡
I ግራ ፡ ገባው[2] ፡፡ + ያን ፡ ጊዜ ፡ ትግሮች ፡ ያጋሜ ፡ ገዥዎች ፡ ራስ
ስብሐቱና[3] ፡ ራስ ፡ ሐጐስ ፡ አይዞህ ፡ ሲሉት ፡ ባጁቶው ፡ ከዳተ
ው[4] ፡ ጦር ፡ ጠቅለው ፡ ወደ ፡ አጤ ፡ ምኒልክ ፡ ገቡ ፡፡ ከዚህ ፡ በ
ኋላ ፡ የኢጣልያ ፡ ጦር[5] ፡ ቅስሙ ፡ ተሰበረ ፡፡ ከአንዱ ፡ ሰፈሩ
ወደ ፡ አንዱ ፡ ሰፈሩ ፡ ስንቅ ፡ መቀባበል ፡ ቀረ ፡፡ በየመ
ንገዱ ፡ በየበኑ ፡ የራስ ፡ ሐጐስና ፡ የራስ ፡ ስብሐቱ ፡ ጭ
ፍራ ፡ የጣልያንን ፡ ጦር ፡ ስንቁን ፡ እየቀማ ፡ የመነገሪያ
ውን ፡ የስልክ ፡ ሽቦ ፡ እየበጠሰ ፡ መከራውን ፡ ⌜አሳየው ፡፡[6]
16 አስጨነቀው ፡፡ + የዚህ ፡ ጊዜ ፡ ጄኔራር ፡ ባራቴሪ ፡ ይሬክር ፡ የ
ነበረው ፡ ድሮ ፡ ተቸገረ ፡፡ መድረሻ ፡ አጣ ፡፡ ሠራዊቱን[7] ፡ በታተ
ነው ፡፡ እኩሌታውን ፡ ሽፍታ ፡ ጠበቂ ፡ እኩሉን ፡ የስልክ ፡ ሽ
ቦ ፡ ጠባቂ ፡ እኩሉን ፡ የአዲግራት ፡ ምሽግ ፡ ጠባቂ ፡ አደረገና ፡
18 አዲስ ፡ ረዳት ፡ ጦር[8] ፡ ለማስመጣት ፡ ላከ ፡፡ + ይህን ፡ ነገር
የኢጣልያ ፡ ንጉሥ ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ የጄኔራር ፡ በራቴር ፡ ጦር

1. M2 ያደረገው = አይከፋም 2. M2 አጋባው
3. M2 ስብሐትና 4. M2 ከዱት ፡፡ 5. M2 ሹም
6. M2 እያሰየ 7. M2 Add. በየበኑ
8. M2 Add. ከባሕር

[202]

ጠቅላይነት፡ ነቅሮ[1]፡ በርሱ፡ ሹመት፡ ሌላ፡ ባልጸሴሪ[2]፡ የሚባል
የጦር፡ አለቃ፡ ሹመና፡ በጡስጦ፡ ⌜፫፡ ፹፪[3] ሶስት፡ አልፍ፡ ወ
ታደር፡ ⌜ከ፬ አሉሱ[4]፡ መድፍ፡ ጋር፡ ላከ። ከበላዩ፡ ሌላ፡ አለ
ቃ፡ መሾሙን፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ጄኔናር፡ ባራቲር፡ ተናደደ።+
፲፫ ዴህን፡ ያህል፡ ቀን፡ ለፍቼ፡ ጥቂት፡ ሲቀረኝ፡ ከበላዬ፡ እን
ዴት፡ ተሾመብኝ? አለና፡ ተሰናዳ።[2] አዲሱ፡ ሹም፡ ሳይመ
ጣ፡ በበለው፡ እኔ፡ እንደ፡ ጀመርሁ፡ ተዋግቼ፡ የሆነው፡ ይ
ሁን፡ ብሎ። ከባሕር፡ ወዲህ፡ የነበረውን፡ ፊት፡ የመጣውን፡
⌜፱፻፫ ከ፫ ፫ይ[3]፡ ሁለት፡ እልፍ፡ ⌜ከስባት፡ ፫ይ[5]፡ ሠራዊት፡ ከ
ነበኸዙቀ፡ ሰበሰበ፡ ⌜በሺህ፡ ፰፻፹፰[6] ዓመተ፡ ምሕረት፡ የካቲት
፳፪ ቀን፡ ቅዳሜ፡ ማታ፡ ተነሥቶ፡ ሌሊት፡ ሲኸድ፡ አድሮ፡
ለእሑድ፡ ጽባሕ፡ ከጦሩ፡ ፊታውራሪ፡ ከመንገሻ፡ ዮሐ
ንስ፡ ሳይ፡ በድንገት፡ እዲጋ፡ ጣለ። የመድፍ፡ ጋጋታ፡
፲፬ አደረገ።+ የመድፍ፡ ድምጥ፡ አጤ፡ ምኒልክ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ተ
ጠቃን[7]፡ ጣልያን፡ መጣ፡ ብሎ፡ ወደ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖ
ት፡ ፈረሰኛ[3]፡ ላከ። ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ ምናል
ባት[8]፡ ቅዳሴውን፡ ከሌሊቱ፡ ቀድሳችሁ፡ አቍርቡኝ፡ ብሎ፡ ነ
በረ። ቀሳውስቱም፡ ከዚያ፡ ወዲያ፡ ቶኵለሰው፡ ቅዳሴው
ን፡ በንባብ፡ ቶሎ፡ ቶሎ፡ ብለው፡ ቀድሰው[3]፡ አቍርበውት። ያ
ን፡ ቀን፡ ጄኔናር፡ በሬተሪ፡ ሌሊት፡ እንደ፡ አውሎ፡ ሲኸድ

1. M2 ነቀሬ። 2. M2 ባልደሴራ 3. M2 Om.
4. M1 ከ፬ አሉት, M2 ከመቶ 5. M2 ከ ĒP
6. M2 በ ፲፰፻፹፰ 7. M2 ታጠቅ 8. M2 ለምና።

[203]

ያጼ፡ አማራ፡ ተመኳኳቂ፡ ነውና፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ለሽ
ጓበች፡ በድንገት፡ እሬሿ ዋለሁ፡ ብሎ፡ ነው፡፡ ግን፡ በበው፡ ብ
ልሃት፡ የማይሆን፡ ነው[1]፡ ሆኖ፡ ነው፡ እንጂ፡ ብልሐት፡ ብልሐ
ት፡ ነበረ፡፡ ያን፡ ቀን፡ ዳግሞ፡ ሠራዊቱ፡ ወዷ፡ ቀለብ፡ የሽዱ
፲፭ ው፡ ብዙ፡ ነበረ፡፡ +ጅሬናር፡ በራቲር፡ መንገሽ፡ ዮሐንስን፡ ወ
ግቶ፡ ጉልበት፡ ተሰምቶት[2]፡ አባ፡ ገሪማ፡ ላይ፡ ሆኖ፡ እንዳገና፡
መድፉን፡ ጠምዶ፡ እንዳሰነ፡ መዝረቅ፡ ሲለቀው፡ የአ
ጤ፡ ምኒልክ፡ ሠራዊት፡ እየተበለሌ፡ የንብ፡ ጉልጉል፡ እየ
ወዘለለ፡ በየአምባሉ፡ እየወጣ፡ አፍኖ፡ ይዞ፡ በውጅግራ፡ ያ
ነከተው፡ ጀመር፡፡

፲፮ ያን፡ ቀን፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ጊዜር፡ የ
ሰበረ፡ እንበሳ፡ መስሎ፡ የጐጃም፡ ሠራዊት፡ አሰልፎ፡
በጠቆረው፡ ጦር፡ ሊገባ፡ እየፈከረ፡ ሲሸፍ፡ አጤ፡ ምኒ
ልክ፡ ተመለከ[3]፡ ተው፡ ወንድሜ፡ ሁል፡ ጊዜ፡ ጋሜ፡ አ
ትሁን፡ እንተና፡ እኔ፡ ዛሬ፡ እንስድም፡ ከገዳማች
ን፡ ሆነን፡ አብረን፡ እንሙት፡፡ ሠራዊትህን፡ ግን፡ በራ
ክ፡ ወርቄ[4]፡ ቀኛን፡ ይሰለፍና[5]፡ ይዋጋ፡ ብሎ፡ ገለግሎ፡ አ
፲፯ ስቀረው፡፡ +ከዚህ፡ በኋላ፡ ተጠጋብቀው፡ ከገዳማቻው
ሆነው፡ መድፍ፡ ሲተኩሱ፡ ዋሉ፡፡ ሽየና፡ ጐጃሜ፡ ለዩም
ጭር፡ እንዷ፡ እናት፡ እሌት[1]፡ እየዛለለ፡ እየገባ፡ በው
ጅግራና፡ በሲናድር፡ በጐበዝ፡ አየሁና፡ በበንት፡ ይር

1. M2 Om.
2. M2 በጧት፡ ጎልበቱ፡ ገርብቶ
3. M2 መከሐው፡፡
4. M2 Add. ጎግር
5. M2 ይሰፍና

[204]

ጋ፡ ዘለቀው። ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣልያ፡ ጦር፡ ጀግና፡ ጀኔናር፡
አርሞንዲ፡[1] ከኰጃም፡ ጀግና፡ ፊታውራሪ፡ ተገኘ፡ ወርቁ፡[2]
ከሸዋ፡ ፊታውራሪ፡ ገበየሁ፡ ሞቱ። ከዚያም፡ ከዚህም፡
፲ የሞተው፡ ጀግና፡ ተቆጥሮ፡ አያልቅም። +ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣ
ልያ፡ ጦር፡ ወጨፎ፡ ሲተኰስ፡ አረፋ፡[3] በሰማይ፡ የሚሄ
ድ፡ እንበጣ፡ ያከመስለው፡ ነበረ። የሰልፉም፡ ሠራዊት፡
ሲራመድ፡ አንድ፡ ጊዜ፡[4] ሰገል፡[5] ተራውን፡ አንድ፡ ጊዜ፡ ሰ
ውን፡ ዛፉንም፡ ይበጣጥቀው፡[6] ነበር። የመድፉ፡ አረር፡
በሰማይ፡ ሲኼድ፡ የተወረወረ፡ ከካብ፡ ይመስል፡ ነበር፡
ምድር፡ ከነካ፡ በኋላ፡ እንደገና፡ ፊንጥቆ፡ ሰው፡ ይገድ
ል፡ ነበረ። የመድፉ፡ ጥይት፡ ትልቁ፡[2] ዋንጫ፡ ያህል፡ ነበ
ኋላም፡ ቀለሃውን፡ ገረድ፡ የውሀ፡ መቅለቂያ፡[7] አደረገችው+
፲፩ ያን፡ ጊዜ፡ የኢጣልያ፡ ጦር፡ አለቃ፡ ጀኔናር፡ በራቲሪ፡
ድሮ፡ የተዋጋው፡[8] ጦር፡ ጠገነነውና፡ በድንጉላው፡
ተጋብቶ፡ ወደ፡ ሀገሩ፡ ፈረጠጠ። የ፲ ቀን፡ ኰዳና፡ ለአ
ገድ፡ ቀን፡ ጋልቦ፡ አደረሰው።[9] የቀረው፡ እግረኛ፡ ግን፡ እ
ሮጣለሁ፡ ሲል፡ ጫማው፡ እየከበደው፡ አውልቆ፡ እን
ዳይሮጥ፡ አቀበትና፡ ቁልቁለት፡ ጠጠር፡ እየወጋው፡ የ
ኋሊት፡ እየተከበ፡ እሮጣለሁ፡ ሲል፡ ከእንዝርት፡ የ
ቀለለ፡ የሾኬ፡ ከነብር፡ የፈጠነ፡ በጀምድሬ፡ ከቋንጣ
የደረቀ፡ ትግሬዎ፡ ከአሞራ፡ ⌈የበረረ፡ ሸፍፎ፡[10] ከንክ፡ የባስ፡

1. M2 Add. ጀኔናር፡ ኤልቦርቴኒ፡ የሚባሉ፡ ሞቱ። 2. M2 Om.
3. M2 ክሬፋን 4. M2 Add. ኝይት፡ ሲእኰርስ፡ ፩ ጊዜ ፲
ሲተኩስ፡ ፩ ጊዜ 5. M2 ሰገለ 6. M2 ይበጣጥሰው
7. M2 መቆጃ 8. M2 የዓሬቀው 9. M2 ደረሰው
10. M2 የረበበ፡ ፫ቼ

ጐጃሜ፡ እያባረረ፡ እየጐዳናው፡ ዘለሰለው፡ አውሬ፡ የ
ነጨው፡ ነጭ፡ መጋዣ፡ እየመሰለ፡ በየዱሩ፡ ሆዱን፡ ገለ
፶ ብጦ፡ ወዲቀና፡ ደሞራ፡ ቀለብ፡ ሆነ። ዳን፡ ጊዜ፡ በ፳ኔና
ር፡ በሬቶር፡ ፳መት፡ ግብጹ፤ መቶ፡ መድፍና፡ ፫፻፺ ሰስት[1]
እሳፍ፡ ወታደር፡ ይዞ፡ ሊዋጋ፡ የነበረው፡ አጼ፡ ዮ፡ ፳
ም፡ በልጁ፡ በሬ፡ ገና፡ ሲመጣ፡ በጐዳና፡ ፳ሽተኛ፡ ሊአይ
ና፡ የጦሩን፡ መሪነት፡ ሊከፍ፡ የ፳ኔናር፡ በሬቶርን፡
ደሀሰ፡ እንኳ፡ ሳይዋጋ፡[2] ፈርቶ፡ አብሮ፡ ፈረጠጠ።
የጫነውን፡ መድፍ፡ መጫኛውን፡ በጉሬዎ፡ እየ
ቆረጠ፡ እያምዘገዘገ፡ በጐዳናው፡ እየጣለ፡ በመ
ድፉ፡ ስኖር፡ እርሱ፡ እየተተካ፡[3] አጋመራውን፡ ገባ።[4]
፶፩ ዳን፡ ጊዜ፡ ያመጣው፡ መድፍ፡ ሁሉ፡ ካነጥይቁ፡
ከነመንኰራኲሩ፡ በየመንገዱ፡ እየወደቀ፡ ተገኘ።
ከእንጂ፡ ሰፍራ፡ ፲፭ መድፍ፡ ከእንጅራ፡ ሰፍራ፡ ፲፫መ
ድፍ፡ በተራራ፡ ፭ም፡ ፲ቶም፡[5] በየመንገዱ፡ እየወደቀ፡
ተማረከ። ፋቅ፡ ዱረስ፡ የኸደው፡ አባራሪ፡ በኣጋታው[6]
ተመልሶ፡ ካስፈር፡ ገባ። ከቅርብ፡ የተመለሰው፡ ሠታው
ን፡ በጨለማ፡ ከሰፈር፡ ገባ። የማረከውም፡ እየማረከ፡
፶፪ የገደለውም፡ እየገደለ፡ እየፈከረ፡ እያቅራራ፡ ገባ። ያ
ን፡ ቀን፡ ጦርነት፡ ብርቱ፡ ነበር። በነገሩ፡ ተኩስ፡ የተ
፩መሪ፡ ሠታ፡ ተለያየ። ያን፡ ቀን፡ ከአማራውም፡

1· ዘ፪ ዐመ.   2· ዘ፪ ልዋጋ፡ ሳያል   3· ዘ፪ እየተሳባ
4· ዘ፪ ገለበ።   5· ዘ፪ ፲ም   6· ዘ፩ ፍ ዘ፪ በኣጋታው

[206]

ከኢጣልያውም ጓዳቸሁ፡ የሠደቀውን፡ የሚያነሣ
ው፡ አጥቶ፡[1] ሐኖር፡ እየያዘው፡ በውሀ፡ ጥም፡ ሲጨ
ነቅ፤ ከየደገነው፡ እሳት፡ እየተነሣ፡ አቃጥሎ፡ የፈጀው[2]+
፳፫ ያን፡ ጊዜ፡ ጐዳናው፡ ባይከፋ፡ ሠራዊቱ፡ እስከቀዱም፡[3] በ
ረሀብ፡ ባይገዳ፡ አማራው፡ ጨክኖ፡ ቢከተል፡ ኖሮ፡ ኢጣል
ያ፡ አንድ፡ ለዘር፡ አይተርፍም፡ ነበር። እከመራን፡ እስከ
፳፬ ቆቁ፡ ከጥንት፡ አገሩ፡ ይለዳው፡ ነበር። +ምንም፡ ቢሆን፡[4]
የኢጣልያ፡ ጦር፡ ብርቱ፡ ነበረ። የብርታት፡ ብርታቱ፡
ቅዱሚ፡ ሌሊት፡ በዝናብ፡ ክንፉ፡ በቶግሎ፡ መሬት፡ በጨ
ረቻ፡ በጣር፡[5] በአቀበት፡ በቁልቁለት፡ የጥይት፡ ከሮጀ
ውን፡[6] ተሸክሞ፡ እንቅልፍ፡ አጥቶ፡ ሲጋዝ፡[7] አድሮ፡ ሲ
ነጋ፡ ተኩሶ፡ የጀመረ፡ ሲዋጋ፡ ውሎ፡ ማታ፡ ተመልሶ
ሲሾድ፡ አድሮ፡ ሲነጋ፡[8] አገሩ፡ መግባቱ፡ ያስደንቃል።
እንኳን፡ በመከራ፡ በደስታም፡ ፪ ሌሊትና፡ ፩ እንድ
መዓልት፡ ከረሀብና፡ ከጥም፡ ጋራ፡ አይቻልም።

ምዐራፍ፡ ፵፪።

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ የአጤ፡ ምኒልክ፡ ሠራዊት
ና፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሠራዊት፡ የገደለውን፡
ገሎ፡ የማረከውን፡ ማርኮ፡ ከሰበ፡ ጣለ። ያን፡ ጊዜ፡ የ
ጣልያን፡ ጦር፡ እከከ፡ ምጽዋ፡ ሊአባርሩ፡ መክረው፡ ነበር።
ግን፡ ሠራዊቱ፡ ፫ ወር፡ በረሀብ፡ ተጐድቶ፡ ነበርና፡ ተቻ

1. M2 ኢየታጠ 2. M1 ፋ M2 ፈጀው። 3. M2 ብክር
4. M2 ስለሆነ 5. M2 በጠጠር
6. M2 Add. የውኃ፡ ቋኒጣውን 7. M1 ፋ M2 ሲጓዝ
8. M2 Om.

ቃ፡ ሉቃስን፡ አሠሶ፡ ነበረ። አጤ፡ ምኒልክም፡ አራዳ፡ ጊ
ዮርጊስን፡ በተራዳነት፡ ለየካቲት፡ ፳፫፡ ቀን፡ ከብክብና፡ ሙ
ሉ፡ አጀሬ፡ በዓመት፡ በዓመት፡ አጸረገ። ቅዱስ፡ ጊዮርጊ
ስ፡ ከንጉሡ፡ ለጀኔናር፡ በራቴሪ፡ ለዲዮቅልጥያኖስም፡ አስተ
ጠቃም።

ምዕራፍ፡ ፻፰።

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ መንገሻ፡ ዮሐንስ፡ በአገሬ፡ ንጉ
ሠ፡ አልተባልኩ፡ ብሎ፡ ብቻ፡ እንደተቀየመም፡ አልቀረም፡
ወዲያው፡ ሸፈተና፡ አስቸገረ። ራስ፡ መኮንን፡ ግን፡ አባባ
ሎ፡ በእምነት፡ አግብቶ፡ አስታረቀው። አጤ፡ ምኒልክም፡
እርቅ፡ አፍርሶ፡ ⌈አምቦ፡ ወይም፡ ዳንዲ[1]፡ አስሮት፡ ሞተ።
ራስ፡ መኮንንም፡ በዚህ፡ የተነሣ፡ ከአጤ፡ ምኒልክ፡ ጋር፡
ተቀያየመ።

፪ ከዚህ፡ በኋላ፡ እንግሊዝ፡ የደርቡሽን፡ ንጉሠ፡
ከሊፋ፡ አብዱላን[2]፡ ድል፡ አድርጎ፡ በንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይ
ማኖት፡ ጊዜ፡ ሣር፡ ውሀ፡ ላይ፡ የተማረከውንና፡ መተማ
ላይ፡ አፄ[3]፡ ዮሐንስ፡ የተማረከውን፡ አማራ፡ በአዋጅ፡ ሰ
ብስቦ፡ በ፲ዘመኑ፡ በተማረከ፡ ከሞት፡ የተረፈውን፡ ሰዱ
ደው። የምስራቹ፡ ደብዳቤ፡ ጨምሮ፡ በየሀገሩ፡ ይግባ
ብሎ፡ ለአፄ፡ ምኒልክና፡ ለንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ላከ[4+]
፫ ወዲያው፡ የደርቡሽን፡ አገር፡ ምድሬ፡ ቆረጠ፡ የሚገለ

1. M2 አምባ 2. M2 አብዱላን 3. M2 ከአፄ
4. M1 ና M2 ላከ።

[208]

ውን፡ እስከ፡ ንጉሥ፡ ዓባይ፡ ሊይዝ፡ ዘሪ[1]፡— የዚህ፡ ጊዜ፡
አፄ፡ ምኒልክ፡ ቀድሞ፡ ሳይሾማቸ፡ በሎ፡ በካፋ፡ ራስ
ወልዴ፡ ጊዮርጊስን፡ በወለጋ፡ ደጃች፡ ደምስን፡ ሰደዱ።+
፬ ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ወልዴ፡ ጊዮርጊስ፡ ተቸገሩ። ጦር፡ በበዛበ
ት[2]፡ የከማና፡ የጉማይ[3]፡ የጌራ፡ የሊሙበቡር፡ ጦር፡ ለካፋው
ንጉሥ፡ ጋዳ፡ ሆኖ፡ አደጋ፡ እየጣለ፡ በካፋ፡ መሬት፡ አሳስ
ገባው፡ አለ። አፄ፡ ምኒልክም፡ በአጠገባቸው፡ የተሾሙ
ትን፡ አባ፡ ጅፋርን፡ ደጃች፡ ተሰማን፡ ደጃች፡ ደምስን፡
ረዳት፡ አዘዘለት። ራስ፡ ወልዴ፡ ጊዮርጊስም፡ ከነዚህ
ን፡ ረዳት፡ ይዞ፡ ከፋን፡ ወጋው። ንጉሡን፡ ጋሚኖቶን[4]፡ ያ
፭ ዘና፡ ለአፄ፡ ምኒልክ፡ ሰደደው።+ የካፋው፡ ንጉሥ፡
ጋሚኖቶ[5]፡ በሰንሰለት፡ ታስሮ፡ ሊሄድ፡ እንዴ፡ ያለ፡ ንጉ
ሥ፡ በወርቅ፡ ሰንሰለት፡ እንጂ፡ መቼ፡ እንደባሪያ፡ በብ
ረት፡ ሰንሰለት፡ ይታሰራል? አለ። አፄ፡ ምኒልክም፡ን
ግግሩን፡ አድንቀው፡ ሳያስሩው፡ በዓይን፡ ቁራኛ፡ በዘበ
ኛ፡ አስጠብ፡ አገባውና፡ ዲሮት፡ ደገመ። በኋላም፡ ተፈት
ቶ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ሞተ።

፮ የካፋው፡ ንጉሥ፡ ጋሚኖቶ[5]፡ ሥዕ፡ ሥርዓቱ፡ ሁ
ሉ፡ መልካም፡ ነበር። ዛሬ፡ በቃሬቱ፡ መምለክ፡ ከጀመ
ረ፡ ወዲህ፡ ክርስቶስ፡ ተቀበሉ፡ በሰው፡ እጅ፡ ጣለው
አምባ፡ ክገባ፡ ወዲህና፡ ከተማረከ፡ ወዲህ፡ ያማሩ[6]፡ ሎ

1. M2 Om. 2. M2 በዛበት 3. M2 የጉማ
4. M2 ጋንቶን 5. M2 ጋንቶ
6. M1 ያማሩ, M2 የአማሩ

ሬ፡ባለማበጀቱና፡ቋልፏን፡ባለማኖሩቱ፡ተጠጠተ።
ያን፡ጊዜ፡የከፋው፡ቃልፏ፡ከፋን፡አሳማሪ፡አይገባው
ም፡እያለ፡ይቀኝለት፡⸢ነበር።[1] ነቀፈው። የማሪ፡ከወሌ፡
ግን፡ለመርነቱ፡ብርቱ፡መሆኑን፡አይቶ፡አመሰገነ።

፫ ራስ፡ወልዴ፡ጊዮርጊስ፡ከፋን፡አስገምሞ፡ታ
ቦት፡ተከለበት። በንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ጊዜ[2]፡አስ
ቻግሮ፡የነበረው፡ጫካ[3]፡ተመንጥሮ፡ሜዳ፡ሆነ። ከዚ
ህ፡በኋላ፡አፄ፡ምኒልክ፡ራስ፡መኮንን[4]፡ከእንግሊዞች
ጋር፡ተዋግተህ፡ነጭ፡ዓባይ፡ላይ፡ባንዴራ፡ትተክል፡ብ
፲ ለው፡በመላካ፡በኩል፡ሰደደው። +የወለጋና፡የጎምዱረ
ዓረብ፡ጉምበር፡ዳቡሽ[5]፡የሚባል፡ትልቅ፡ወሀ፡ነው[6]
ያን፡ጊዜ፡ራስ፡መኮንን፡ዳጃች፡ጆቴን፡ዳጃች፡ኩ
ምሳን፡ዳጃች፡ኃይሉ፡ማርያምን፡ራስ፡ወልዴን[7]፡ይዞ፡
ዳቡሽን[5]፡ተሻግሮ፡በዓረብ፡የነበረውን፡እስላም፡ወግቶ
አሳምኖ[2]፡እጁ፡አስገባ። ⸢ዓይነተኞቹ፡፲ነበሩ።[7] ከማቸው
፬ ⸢ሸሁ÷ገሌ÷አብዱራማህን[8]፡ይባሉ፡ነበር። +ያን፡ጊዜ፡ዳ
ግም፡ንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡በቦሬና[9]፡በሸንቅላ፡አጉ
ርሳ፡ሄደ፡እስከ፡ነጭ፡ዓባይ፡ዱረስ፡አስመነው። የ
ራስ፡መኮንን፡ሠራዊትና፡የንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ሠ
ራዊት፡በወረሪ፡ነጭ፡ዓባይ፡ላይ[10]፡ከእንግሊዞች፡እየተ
ዋጉ፡ባንዲራ፡ተከሉ። ⸢እነአብዱርሂማንን[11]፡ፈታውሎ

1. M2 ነበርና
2. M2 Om.
3. M2 Add. ሁሉ
4. M2 "ንን
5. M2 ዳቡስ
6. M2 ነበር።
7. M1 illegible
8. M2 ሼሁ፡ገሌ፫ አብዱራሂማን
9. M2 "ናና
10. M2 Add. ተገናኙ። ራስ፡መኮንንም፡ነጭ፡ዓባይ፡ላይ
11. M2 እነ፡ሼሁ፡ገሌ፡አብዱራሂማንን

[210]

፲ ሬ፡ ብሎ፡ ሊገባሉ፡ በአገሬቸው፡ ሸዋ፡ ተመለሰ። +ንጉሥ፡
ተክለ፡ ሃይማኖት፡ አጼ፡ ዋ፡ ሳይዘምት፡ የሚስቱ፡ ወንድ
ም፡ ይገዛው፡ ወሬ[1]፡ በለዩን፡ ሲገዛ፡ በዚያው፡ ወርዶ፡
አብዱላ[2]፡ የሚባለ፡ እስላም፡ ወግቶ፡ ማርካ፡ ለንጉሥ፡
ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሰለብ፡ ጕልቶ፡ ነበር። ንጉሡም፡ አ
ደዋ፡ ሲዘምቱ። ጅበለ[3]፡ አስሮት[4]፡ ነበረ። ኋላ፡ በራስ፡ ሸንቅ
፲፩ ላ፡ ለመሸጋ፡ ሲነሣ፡ ፈትቶት፡ ይዘት። ፳፩[5]+፡ እቡሸክ
ም፡ ንጉሡን፡ አታሎ[6]፡ አገር፡ አደፍ፡ ዘመዱ፡ ጠይቆ፡ ማገ
ር፡ ይዤ፡ ሰምጦ፡ አለ። ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትም፡ ለእው
ነት፡ መስሎት፡ ጦር፡ ሰጥሞ፡ ሰደደው። እቡሸክም፡
አገሩ፡ ሲገባ[7]፡ ከዳ። አብሮ፡ የሸደው፡ ም፡ ጭፍራ[8]፡ ሌሊ
ት፡ እየጠፉ፡ ከእባረሪው፡ ጋር፡ እየዘረ፡ እየተዋጋ፡ በ
ሰላም፡ በሰንቅ፡ ወጣ። ንጉሡም፡ በእቡሸክ፡ ነገር፡ ተ
፲፪ ናደዱ። +፶፫፡ ፳፪፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሸንቆላን
ና፡ የበራናን፡ ጋላ፡ አሳመነ። እስከ፡ ነጭ፡ ዓባይ፡ ድረስ፡
ወርቅ፡ አስገበረ። ከንጂንና፡ ንጉሡ፡ ወታደር፡ ካይቀር፡
በወርቅ፡ ዳኘ[9]። ወታደርም፡ ወርቁን፡ በብዙ፡ በብዙ[10]፡
ለአንጠረኛ፡ ሸጠው። ምድሩ፡ ሁሉ፡ የወርቅ[11]፡ አፈር፡
፲፫ ብቻ፡ ነበር። +፶፭፳፪፡ ንጉሡ፡ በምድረ፡ በራስ፡ ታቦተ፡
ማርያምን፡ ተክሎ፡ አለቃ፡ በጋለን፡ ሸመ። ጥንቱ፡ አባ፡
ቆሮቋትን፡ አባ፡ አትሆንን[12]፡ አባ[13]፡ ምርካባን[14]፡ አባ፡ ወበን[15]፡ በ

1. M2 ወሬፋ 2. M1 አብሹካ, M2 አብሹክ
3. M2 Add. አምባ 4. M2 Add. ሄዶ 5. M1 & M2 +፳ዘ
6. M2 ሲአታልል 7. M2 ሲደርስ 8. M2 ጦር
9. M2 ሻረ 10. M2 ብር 11. M2 Add. የወርቅ
12. M2 ትምባሆንና 13. M1 ጅነአባ 14. M2 ምርካን
15. M2 አቦን

[211]

ቦረናና፡ በሸንቅላ፡ ወሬጳ፡ ፊታውራሪ፡ ኢዮርጎ፡ ሾሞ፡
ከበላይነተው፡ በጥቅላይ፡ እንደራሴ፡ በጅሮንድ፡ ደስታ
ን፡ ለጥቅ፡ ወርቅ፡ እንጠራውን፡ በጅሮንድ፡ ምሕረቴ
፲ ን፡ ጨምሮ፡ ትቶ፡ እንጉሡ፡ ተመለሱ። ያን፡ ወሬት፡ ንጉ
ሡ፡ የደረሰማ፡ አማትኤልን፡ ሕንፃ፡ ጨርሶ፡ ሠዐሉን፡
አስጀምሮ፡ ነበር። ሠበሊዎች፡ አለቃ፡ ኋይሉ፡ ⸢አለቃ፡
ተክሌ፡[1] ዘኤልያስ፡ ፊንታ፡ ነበሩ። አለቃ፡ ኋይሌ፡[2] ዘብ
ጆን፡ አለቃ፡ ተክሌ፡ ጽድ፡ ሠማርያምን፡ እየገዙ፡ ከሚ
ቻክል፡ አጤ፡ ቅኡ፡ በወር፡ በወር፡ ቀለብ፡ ያስፈራ፡[3] ነ
በር። ስለ ወር፡ ጨው፡ ከለበርበሬው፡ ዱግሙ፡ ከሚቻ
ክል፡ ገባይ፡ ግራ፡ ቀኛሞን፡ እነቻውሳን፡[4] በወር፡ በወ
ር፡ ገፈፉን፡[5] ይቀርጡ፡ ነበር። ከዚህ፡ ዐፀሀል፡ ንጉሡ
ዘኤልያስን፡ የአማትኤልን፡[6] ሊቀ፡ ጠበብቶችን፡ ሾመ
፲፩ ው። አለቃ፡ ምሕረቴ፡ ሌንጆ፡[7] ነበሩ። ያን፡ ጊዜ፡ ንጉሡ፡
በዳኞች፡ ብሩ፡ ገጐ፡ የተሠራውን፡ የዳብሩን፡[8] ሠርዓት፡
ኩልፉ፡ ዳብተራ፡[9] አይቶ፡ በቅሬታ፡ ላይ፡ ቅሬታ፡ በዳ
ብተራው፡ ላይ፡ ዳብተራ፡ እንደገና፡ ጨምሮ፡ አሾሾ
፲፪ ፉ፡ ደበረው። ወዲያው፡ ለአለቃ፡ ተክሌ፡ ⸢፲፮፡ ቁም፡[10] ከብት
ና፡ ፫ ባርያ፡ ቀለት፡ ለጥቅ፡ አሉን፡[11] ቀጣር፡ አዴርጎ፡ የተቀ
በቻ፡ ታወቀን፡ የልጆች፡ ልጅ፡ ዓለሚቱ፡ መርሻን፡ አጋባው።
አባቷ፡ ፊታውራሪ፡ መርሻ፡ እናቷ፡[12] ፊታውራሪ፡ እንግዳ፡ የ

1. M2 ተክሉ 2. M2 ኋይሉ 3. M2 ያስፈሩ
4. M2 ከኽጫውስ 5. M2 ገፈፉን 6. M2 Om.
7. M2 ሌንጮ 8. M2 Add. ስነ፡ 9. M2 ደበተራውን
10. M2 ፲ ቁም 11. M1 & M2 ፊታውራሪ፡ ጊሉን
12. M1 & M2 እናቷ

[212]

፲፪ ነበረው[1]፡ ባለቤት፡ ነው። + ያን፡ ጊዜ፡ ደግሞ፡ ንጉሡ፡ ልጅን
ወደዘርዎ፡ ንግሥትን፡ ልክንፋ፡ አጸም፡ ዘር፡ ለራስ፡ መከፋ
ን፡ ጸሬት። ያን፡ ወሬት፡ እንዴን፡ ወሬት፡[2] እንዴን፡ ዘኬ
ባልሺን፡ ለምናኔ፡ ብጻለሁ፡ ጽኔ። እንችን፡ ለቺ፡ ባል
ሺን፡ ለመገኛ፡ ብለናል፡ ኢኖ። በባልሽ፡ ሳይ፡ ብትጸርሽ
ኝ[3]፡ ምነው፡ ቢርቅ[4]፡ እንዴ፡ ስመን[5]፡ ነው፡ እየተባለ፡ ይ
፲፫ ዘሬን፡ ነበር። + ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ እንኳን፡ ለል
ጆ፡ ለዘመዱም፡ ለሁሉም፡ እናት፡ አባት፡ እየሆነ፡ የኪ
ት፡ ወደዘርዎ፡ ጋለሞታ፡ የወንድ፡ መኳንንት፡ እወቶች፡
ከብት፡ እየገለጠ፡ ቤት፡ ባርያ፡ ወንድ፡ ባርያ፡ እየሰጠ፡
ሁሉን፡ ይጽር፡ ይጸር፡ በቤት፡ ይል[6]፡ ነበር። ይልቁንም፡
ደግሞ፡ እግዚአብሔር፡ መርጦ፡ አቶው፡ በቤቱ፡ ተቀምጦ
ጥለው፡ ላደጉት፡ ጋሎች፡ እንሸክ[7]፡ ጉዳታን[8]፡ ጸርባን፡[9]
[10]ቀኝ፡ ጌታ፡ ጥገኞን፡[11] ከብቱን፡ እየገለጠ፡ ባርያ፡ [12]እየሰ፡ በቤ
ቱ፡ ተቀምጦ፡ ለደጉት፡ ጋሎች፡ እነሸክ፡ ጉዳታን፡ እነ
ሸክ፡ ይርባን፡[13] ከእነደፍና፡ ለባቱ[14]፡ ባለቤት፡ አጋብቶ፡ በ
ት፡ አሠርቶ[15]፡ የጸረው፡ ሁሉ፡ እዚህ፡ ለመጻፍ፡ አይ
ቻልም።

ምዕራፍ፡ ፵፩

፩ በዚህም፡ ወርኅ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖ
ት፡ በሺህ፡ ፲፻፲፯ ዓ.ም. ሌት፡ በተቀጠለው፡ ሕንፃ፡

1. M2 የእነብሌ
2. M2 እንጸሀ፡ ተበሎ፡ ያዘሬን፡ ነበር።
3. M2 ብትጸርሽኝ
4. M2 ብርቅ
5. M2 ቀን
6. M1 Indistinct, M2 እየደሌ፡ ቤት፡ ያሠራ
7. M2 እነሸቃ
8. M1 & M2 ጉዳታን
9. M1 እነሸክ፡ ይርባን, M2 እነሸቃ፡ ይርባን
10. M2 Add. እነ
11. M2 ገነቶን
12. M1 እየገለ(ጠ), M2 እየሰጠ
13. M2 Om.
14 M1 & M2 ከባቱ
15. M2 አሠራቸው።

ምትክ፡ ማርቆስን፡ ዓሠራ፡ ፳መር። አሠሩዋቸ፡
አለቃ፡ ወልዱ፡ ጊዮርጊስ፡ አለቃ፡ ተገኘ[1]፡ የአና
ጢው፡ አለቃ፡ በጅሮንድ፡ መሬ፡ ነበሩ። ሥራው፡
ማን፡ በእክሉም፡ ዓይነት፡ ፫መቅደስ፡ በቆመ፡ ዝጼ
ኬ፡ ዙሪያው[2]፡ የተከበበ፡ ባለመረባ፡ እሳት፡ ካሳ፡ ነበ
፮ ረ። ⁺የዚህ፡ ጊዜ፡ ደግሞ፡ ለንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡
ለሕዝቡ፡ ማሳዘኛ፡ ዲያብሎስ፡ ጠብ፡ ቀሰቀሰ። የን
ጉሡ፡ ሚስት፡ ወይዘሮ፡ ሳቀች፡ ስትታመም፡ ምክንያ
ቱ፡ በመምህር፡ ክንፉ፡ ላይ፡ ሆነ። ደግሞ፡ የራስ፡ በ
ዛብህ፡ እናት፡ ወይዘሮ፡ ጉጃይና፡ ወይዘሮ፡ ሳቀች፡
በስመ፡ ጉብን[3]፡ ጠበኞ፡ ነበሩ። የመምህር፡ ክንፉ፡
የወንድም፡ ልጅ፡ የለመለሙ[4]፡ አለቃ፡ ገብረ፡ ማር
ያም፡ ከወይዘሮ፡ ጉጃይ፡ ዘርፎ፡ አበጅሁ[5]፡ የሚገ
ል፡ ልጅ፡ ወልዱ፡ ነበረ። በዚህ፡ ጊዜ[6]፡ መምህር፡ ክ
ንፉ፡ [7]ሰጡኝ፡ ብለ፡ እንዴት፡ ባሪያ፡ ለፍልፉ፡ ነበረች፡ ወ
ይዘሮ፡ ሳቀችም፡ ለጉብኔ፡ ተቆርቋሪ[8]፡ ሆነው፡ ሊአበሉ
፯ ኝ[9]፡ መድኃኒት፡ አደረጉብኝ፡ አሉኝ። ⁺የዚህ፡ [10]ንጉሡ፡
እርስዋን[11]፡ ገርፈው፡ ልጅዋን[12]፡ አሠሩ፡ ⸢ወሳኒ፡ አገባቿ
ለሁ።[8] ደህም፡ መድኃኒት፡ ምን፡ እንጀን[13]፡ ብቻ፡ ⸢ነዋ፡
ለኔኔም[14]፡ መግደያ፡ ሰጅምር፡ የተደረገ፡ ነው፡ ብለው
ያጣፈጡን፡ አባቶን፡ መምህር፡ ክንፉን፡ አሰሮ፡ ጅ

1. M1 Illegible 2. M2 ዘሬያወው 3. M2 ጉብኛ
4. M2 የየለ" 5. M2 አበጀ 6. M2 ምክንያት
7. M2 Add. መድኃኒት 8. M2 Om. 9. M2 ለገቡኝ
10. M1 No gap, M2 ጊዜ 11. M2 እርስዋን 12. M2 ልጅዋን
13. M2 ከእንጀ 14. M1 & M2 ነው፡ ለኔ

በኀ፡ እምላ፡ ለጸጸው፡፡ እሴቃ፡ ገዛሪ፡ ወሄርያምን፡ ማን፡
ውስቱ፡ መጻ[1]፡ ሳይ[2]፡ ገርሮ፡ ተናገረ፡ ሊሰው፡ አንጹ፡
፬ ነገር፡ ሠይተነፍስ፡ ቀሬ፡ + ጸገም፡ በባለ፡ የነበረውሁ
ሉ፡ ጠንቋይ፡ እንግዳ፡ ወለቱና[3]፡ አገ፡ ገሠዐ፡ ⌐የሚባሉ
ሁለት፡ ጠይቋዎች[4]፡ ተይዘው፡ ተገረፉ፡፡ የመምህሩ፡ ከ
ንፉ፡ ወጸጅ[5]፡ የሆኑ፡ ሁሉ፡ እየተጋዙ፡ ⌐ተገረፉ፡፡[6] ታሠሩ፡፡ +
፭ ያን፡ ጊዜ፡ የመምህር፡ ክንፉ፡ ቤት፡ ሊበረበር[7]፡ የሸሸጋ
ቸሁት[8]፡ ተዛበሎ፡ ገረቤቶቹ፡ ሊገዙት፡ ፋትግ፡ የምትበ
ል፡ ዓንጻሎ፡ ቤት፡ ርእሱ፡ ደብር፡ ገብረ፡ ሕይወት፡ አትረ
ብሎ፡ መጽሐፍ፡ ለማኞች፡ ⌐ነበር፡፡[9] ሬሮች፡ ዳይ፤ ምድ
ር፡ ውስጥ፡ ከተትሁት፡ አለች፡፡ ከዚያ፡ ወዲያ፡ ርእ
ሱ፡ ደብር፡ ገብረ፡ ሕይወት፡ ምድር፡ ቤት፡ ገብቶ፡ ብ
ዙ፡ መከራ፡ ተቀበለ፡፡ በሳይይ፡ ምድር፡ የተከተተ
ው፡ መጽሐፍም፡ ወጥቶ፡ ቤተይ፤ ጠፋቶ፡ ለንገሥ፡ እ
ስቸግሮ፡ ቀረ፡፡
፮ መምህር፡ ክንፉ፡ ታበሮ፡ አምባ፡ ሊገባ፡[10] ው
የው፡ እንዳሆነ፡ እፉር ጹሆች፡ እያሉ፡ ለመያዝና፡ ምድ
ርን፡ ፀሐይና፡ ጨረቃን፡ በዱር፡ በገደል፡ ያሉ፡ መ
ነኮሳትን፡ እየገዘተ፡ ገባ፡፡ ንጉሥም፡ ያን፡ ጊዜ፡ የወሰ
፯ ቅሰን፡ ሕንፃ፡ ጨርሶ፡ ሥዕል፡ አስጽፎም፡ +ነበረ፡፡ የመ
ምህር፡ ክንፉን፡ ዐቃ፡ ትልልቆን፡ ሊወስዱ[11]፡ የቀረውን

1. M2 ሜዳ 2. M2 Add. ፬ 3. M2 ወለቱና
4. M2 የሚገኙት፡ ሁሉ 5. M1 & M2 ወገን
6. M2 እየተገረፉ 7. M2 Add. ዕቃ 8. M2 የሸሸጋቸሁ
9. M2 Om. 10. M2 Add. ይዞን፡ ነገር 11. M2 ሊወስዱ

[215]

ዐቃ፡ ፲ክሌውንና፡ ክሌቶን፡ ወፍጹውንና፡ መቀጮ
ውን፡ ጋኑን፡ ለሠዐሊ ፃ፲፰፡ ለአለቃ፡ ሣይሉና፡ ለአለቃ፡ ተ
ክሌ፡ ለሊቀ፡ ጠበብት፡ ዘጼልዓስ፡[1] ፈንቱ፡ ከጠ። አንዱ[2]
⌈ቤት፡ ለሊቀ፡ ጠበብት፡ ዘጼልዓስና፡ ለአናጢው፡ ለበጅሮ
ንዱ፡ ፫፻ዘ፡ ፩ዱን፡ ቤት፡ ለሠዐሊ፡ ፈንቱ፡ ከጠ።[3] መም
ሀር፡ ክንፉ፡ ለምግ፡ ገሃቶ፡ ክፈመ። ፄሌ፡ ሧጤአፄ፡ በጠሳ
ት፡ ፲ውክ፡[4] ታሠሌ፡ ልዓት፡ ኔው፡ ክሎ፡ ፲ቀ፡ ወዒ፡ ፅቂ
I ምኔልክ፡ ሰክ፡ ክዚህ፡ በሧኋ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማ
ኖት፡ የማርቆስን፡ ባጡንም፡[5] መረገውንም፡ አሠሎ፡ ለ
ሦስቱ፡ መቅደስ፡[6]

ከዚህ፡ ቀኖ፡ 108 ገጽ፡ ካሬዌቁ አሳገ
ኖሁ ታምና፡ ተኛገሬ፡ ከገጽ 109 ጂዓሠ ኦለሁ።

1. M2 ሐሠዓሊ 2. M1 ፩ንጉን, M2 Om 3. M2 Om.
4. M2 ወሌ 5. M2 ሕንፃ፡ ገዳንም
6. M1 & M2 have the text which is missing here; this has been copied from M1 and appended

[1]መንበር፡ አሠራ። አርንጓዴ፡ መንጦላዕት፡ ባለ፡ ብር፡ መ
ርገፍ፡ ያርጽ፡ በመሀል፡ ታቦተ፡ ሥሉስ፡ ቅዱስን፤ በግራ፤ ታ
ቦተ፡ ማርያምን፤ በቀኝ፡ ታቦተ፡ ማርቆስን፡ አግብቶ፡ በ፫ቱ፡
መቅደስ፡ ጳጳሱን፡ አቡነ፡ ሉቃስን፡ ጨምሮ፡ አስቀደሰ።
ያን፡ ቀን፡ ታቦታቱ፡ በ፫ቱ፡ መቅደስ፡ ሲገቡ፡ በከብካብ፡ ንጉ
ሡ፡ ጠመንጃውን፡ ይዞ፡ በነጋሪት፤ በመለከት፡ በእምቢልታ፡
አክብሮ፡ ነው። ካህኑ፡ ደግሞ፡ እ [2]፡ ለተክለ፡ ሃይማኖ
ት፡ ማኅበር፡ ለደብረ፡ ፀሐይ፡ እንደለ፡ በክብሮና፡ በጸናጽል፡ እያ
ስረገጠ[3]፡ በዕልልታ፡ በይባቤ፡ ነው። ያን፡ ቀን፡ ንጉሡ፡ ሙሉ፡
፱ አዳራሽ፡ አድርጎ፡ ብዙ፡ ካህን፡ ሸለመ። +ከዚህ፡ በኋላ፡ በሺህ፡
፲፻፰፮፡ ዓመተ፡ ምሕረት፡ በታህሣሥ፡ ፳፱[4]፡ ቀን፡ አቡነ፡ ሉቃ
ስ፡ ታሞ፡ ሞተ። ንጉሡ፡ ለራሱ፡ ብሎ፡ ባሠራው፡ መቃብር፡
ጎልጎታ፡ በተባለው፡ በመቅደሱ፡ ቀኝ፡ ተቀበረ። እንደ፡ አቡነ፡
ሉቃስ፡ ያለ፡ ጳጳስ[5]፡ በኢትዮጵያ፡ አልመጣም፡ ነበር። እንደ፡
ሌሎቹ፡ ጳጳሳት፡ ሥጋውን፡ ወዶ፡ ነጭ[6]፡ በመርቅ፡ አልበላም፤
ጠጅ፡ አልጠጣም። በሲሶ፡ ማዘቱ፡ የወጣውን፡ የገዳ፡ በርካታ
ወርቅ፡ ፍሪዳና፡ ማር፤ ቅቤ፡ እያደረገ፡ ለወራዊቱና፡ ለካህ
፲ ናቱ፡ ለነዳያኑ፡ ያጠግበው፡ ነበር። +እርሱ፡ ግን፡ እስኪሞት[7]፡ ድ
ረስ፡ በሴት፡ እጅ፡ ያልበሰለ፤ በመገረ፡ ወልደ፡ ሩፋኤል፡ እጅ፡
የበሰለ፡ የስንዴ፡ ቂጣ፡ ሲበላ፡ ኖረ። ከንጉሡ፡ ገር፡ የተጣላ፡
ሎሌ፡ እንዲስታረቀ፤ ትዳር፡ ለሌለው፡ እንዲስተዛዘነ፤ የተማረ

1. M2 Add. ፫ 2. M2 አርአየ 3. M2 እያሸበሸበ
4. M2 ፳፲ 5. M2 ደግ፡ ሰው 6. M2 Om.
7. M2 እስከ፡ ዕለተ፡ ሞቱ

ካህንና፡ ጸሀ፡ እንደወደደ፤[1] ግብሩም፡ መንፈሳዊ፡ ነበር። አቡ
ነ፡ ቀሲሱ፡ መምህር፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፤ አስተርጎሚው፡ ገብረ
ሚካኤል፤[2] ሙሉ፡ ቤት፡ አዛዥ፡ ብላታ፡ ደስታ፤ አውጭ፤ አግቢ
ው፡ ሙሉ፡ ቤት፡ አጋፋሪው፤ ⌐ብሩ፡ ገጸፋው፤ ጸሐፊው[3]፡ ገብረ
16 ማርያም፡ ነበሩ[4]። +የዚህ፡ ጊዜ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ደ
ም፡ አሽሼ፡ ላይ፡ ቤት፡ አሠራና፡ ጋሳ፡ ቤት፡ ደባሎ፡ ከሚባል፡ ቦ
ታ፡ ሲደርስ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ሲሠራ፡ ባ፫። ከዚህ፡ ቀደም፡ ደ
፮ቹ፡ ተሰማ፡ ጐሹ[5]፡ በጋላ፡ ቤቱ፡ ታቦት፡ ይተክልበታል፡ ተብሎ፡ ት
ንቢት፡ ተነግሮ፡ ይኖር፡ ነበር። ያገቱ፡ ቶንቢት፡ በል፳፡ ሆኖ፡ ጋላ
ውን፡ ሁሉ፡ አሳምኖ፡ ብዙ፡ ታቦት፡ ተከለ።[6] ሠራበት። ዴለሎ፡[7]
የባ፳፡ ጊዜ፡ ያሰደደቻውን፡ ጋሎች፡ ሁሉ፡ ከዘመድ፡ ያስተዋወቀ፡[8]
የሾቃ[9]፡ ዩርባ፡ ለነሾቃ፡ ጉዳታ፤ ለነበ፳ሮንድ፡ ቦደው[10]፡ ከየአባታቸው
18 ርስት፡ ጉልት፡ አድርጎ፡ ሰጥቶ፡ ቤት፡ አሠራቸው። +ያን፡ ጊዜ፡ ለተክለ፡
ኢየሱስ፡ ቀው[11]፡ ጊዮርጊስን፡ ደብር፡ አድርጎ፡ አለቅነት፡ ሊሾመ
ው፡ አስቦ፡ ነበር። ከዴለሎ[7]፡ ሲመለስ፡ አለቃ፡ ኃይሉና፡ አለቃ፡
ተክሌ፡ እ፰፡ ሊነሱ፡ ጨምሮ፡ ወንዝ፡ ድረስ[5]፡ ሄዱ። ንጉሡም፡ አለ
ቃ፡ ተክለ፡ ⌐ሃይማኖትን፡ ጠርተው፡[12] ዘመዶቹህ፡ እነሾቃ፡ ዩርባ፡ አ
ገራቸው፡ ገብተው፤ ከዘመድ፡ ተገናኝተው፡ ለጉልት፡ ሲበቁ፡ ምነው
አብሬሃቸው[13]፡ ሳትኸድ፡ አለው። አለቃ፡ ተክሌም፡ የማርቆስን፡ ሥ
ዕል፡ ሳያልቅ፡ ሥራ፡ ትቼ፡ ⌐ያ[14]፡ ንጉሥ፡ ፊቃድ፡ ብዬ፡ ነው፡ አለ።
ንጉሡም፡ ⌐እኔ ህ[15]፡ አልረሳቸሁም፤ ከርሞ፡ የቀው[16]፡ ጊዮርጊስ፡

1. M2 የወደደ 2. M2 ማርያም 3. M2 አጋፋሪ፡ ብሩ፤ ገጸፋው
4. ይባሉ፡ ነበረ 5. M2 Om. 6. M2 Add. ሰሪ
7. ደለሎ 8. M2 እያስተ" 9. M2 ለነሾቃ 10. M2 ናደው
11. M2 ቀዎ 12. M2 ኢየሱስን፡ ጠርቶ 13. M2 አብረኸኝ
14. M2 ያለ 15. M2 እኔዘንህ 16. M2 የቀዎ

ጌታ፡ አደርግህ፡ አለሁ፡ አለው። ልስኑ፡ ሲአልቅ፡ እዚያው፡ እየ
ሣለይ፡ ዘመዶቹህን፡ ታስምንልኝ፡ አለህ። ነገር፡ ግን፡ ገልኛ፡ ቋ
ንቋ፡ ⸢፫ኛ፡ እንዳይጠፋህ[1]፡ ይሁን፡ አለው። ወደያው፡ የጎንደሬን[2]፡
ምስለኔ፡ ተሰማ፡ ጐሹን፡ ጠርቶ፡ ልስኑ፡ ሳያልቅ[3]፡ አይክርም፡ አ
ለና፡ አዘዘ። የዚህ፡ ጊዜ፡ አለቃ፡ ተክሌ[4]፡ ንጉሡን፡ መርቆ፡
፲፫ ጫማ፡ ሳመ። +ከዚህ፡ በኋላ፡ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ በሺህ፡
፲፻፸፫፡ ዓመተ፡ ምሕረት፡ ⸢በታህሣሥ፡ ወር[5]፡ ታመመ። ያን፡ ጊዜ፡
ሰው፡ የሕማሙን፡ ምክንያት፡ በመምህር፡ ክንፉ፡ ሀዘን፡ ይሆናል፡
(ብሎ)[6] አለ። ንጉሡም፡ አይዘኑብኝ፤ ይዘኑልኝ፡ እንጂ፡ ብሎ፡ ከአ
፲፬ ምባ፡ መምህር፡ ክንፉን፡ ፈታ። +ኋላ፡ ግን፡ በንጉሡ፡ ሕማም፡ የ
ተጠረጠረ፡ የሻቃ፡ ደለለ፡ የሚባለው፡ የዕልፍኝ፡ አሽከር፡ ነው።
በንጉሡ[7]፡ ኮሶ፡ አስደቁሶ፡ አኝኖ[8]፡ የሕማሙ፡ መነሻ፡ ምክንያት፡
ኮሶ[9]፡ ሆነ። የአልጋ፡ ባለንጣ፡ በወርቅ፡ አባብሎ፡ መድኃኒት፡ በኮሶ፡
ደብልቆ፡ አጠጥቶ፡ ነው፡ ተብሎ፡ የሻቃ፡ ደለለ፡ ተገርፎ፡ ታሠረ።
የሻቃ፡ ደለለ፡ ግን፡ የበቆ[10]፡ ስር፡ ነው[11]፡ ሌላ፡ አልጨመርሁበትም፡
፲፭ ብሎ፡ ተገዘተ። +ያን፡ ጊዜ፡ በንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሕማም
⸢ሶጠሩት[12]፡ ነበሩ። ነገር፡ ግን፡ ሰው፡ ያለ፡ ምክንያት፡ አይሞት
ምና፡ ከሕማሙ፡ ኝግ[13]፡ ፈለጉለት። ርሱ፡ በቃ፡ ሲል፡ ጦሩ፡ ብዙ፡
ነው። እንኳንና፡ በመድኃኒት፡ በእንቅፋትም፡ በእሾህም፡ ይገላል።

1. M2 እንዳይጠፋብህ 2. M2 የጐንደሬውን
3. M2 ሳይጨርስ 4. M2 ተክለ፡ ኢየሱስ
5. M2 በወርኅ፡ ታኅሣሥ 6. M2 Om. 7. M2 ከንጉሡ
8. M2 አጠጥቶ 9. M2 ተኮሶው 10. M2 የበቶ
11. M2 Add. እንጂ 12. M2 የተጠረጠሩ
13. M2 ምክንያት

ጽርሑ፡ ሣህል፡ ድንግል፡ ከብዙ፡ መቅሠፍት፡ ከአረር፡ ከኦ
፲፩ ራዲ፡ ከብዙ፡ ነገር፡ ይወጣል፡፡ +ንጉሥም፡ ሕማሙ፡ በ
በረታ፡ ጊዜ፡ ኢጠማተኛነ፡ በለዘርን፡ አልፈለገም፡፡ ጽ
ምነቱን፡ በክርስቶስ፡ አድርጎ፡ ዲማ፡ ፀበል፡ ሄደ፡፡ መ
ኳንንቱና፡ ወይዛዝሩም፡ አድንልን፡ እያሉ፡ ከበውንና፡
ቀሚሱን፡ ጥንግ፡ ድርቡን፡ ለየታበታቱ፡ ሰጠ፡፡ ከዲማ፡
ፀበል፡ ደግሞ፡ ወደ፡ ደብረ፡ ወርቅ፡ በእልጋ[1]፡ ሄደ፡፡ ደብ
ረ፡ ወርቆችም፡ በሠርፀ፡ ጴጥሮስ፡ ፀበል፡ በእመቤታችን፡
ኢምነት፡ ተጠነቁ፡፡ ነገር፡ ግን፡ ከክርስቶስ፡ ፈርሶ፡ ፍ
ርድ፡ ሆኖ፡ ጥር፡ በገባ[1]፡ በ፲ ቀን፡ ⌐ዓርብ፡ በ፪[2] ሰዓት፡
፲፪ በ፲ሀ-፲፯፻፷፫ ዓ[3]፡ ምሕረት፡ ደብረ፡ ወርቅ፡ ላይ፡ ዐረፈ፡፡ +
ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ወርቄና፡ ዲጃች፡ ሠዩም፡ ሞተን፡ ሸሸገው
በ፫ተኛው፡ ሰዓት፡ ወገን፡ አከገብተው፡ ሠራዊቱን፡ በየእ
ለቃው፡ ⌐ደርድረው፡ በአለቃ[4]፡ አድርገው፡ በአየረጋታ[5]፡ እየ
ተሸከሙ፡ የበርት፡ ወንዝ፡ ኢደሩ፡፡ ለቅዳሜ፡ ጽባሕ፡
ከሌሊቱ፡ ቀደም፡ ብለው፡ በሩና፡ ተነሥተው፡ ፮ ሰዓት፡
ጽንድማጣ፡ ኢየሱስ፡ ቢደርሱ፡ መድፍና፡ ጠመንጃ፡ ተኩ
ሱ፡፡ ለወንድ፡ መኰንን፡ ለቤት፡ ወይዘሮ፡ ሁሉ፡ አረዱ፡ +
፲፫ ያን፡ ጊዜ፡ ወይዘሮ፡ ሳቀች፡ ስትረዱ፡ መኳንንቱ፡ ወይዛዝ
ሩ፡ ሁሉ፡ ሲረዱ፡ ከተማው፡ ተሸበረ፡፡ ዐቃውን፡ እያገለተ[6]

1. M2 ዐጠ. 2. M2 በ፬ 3. M1 & M2 ዓመተ
4. M2 አደራጅተው፡ በእልጋ 5. M2 በየፌንታ
6. M1 እያጋለተ, M2 እያገለተ

[220]

ወዲ[1]፡ ሀቃ፡ ቤትም፡ ወደ፡ አባ፡ አሥራት፡ ገዳም[2]፡ ሸሸ፡፡ ነገር፡
ግን፡ ከሳይ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ምኒልክ፡ ከለምሬ፡ ዋግሹ፡ ሬጋ፡
ከዚህ፡ በኋላ፡ በነብር፡ ሣጥን[3]፡ አድርገው፡ በክርፍና፡ በ
ወሳንሳ፡ በኗሞ፡ ሀር፡ በበፍታ[4]፡ ከፍነው፡ በሠረው፡ ጸብር፡
በአነጸው፡ መቃብር፡ በመካነ፡ ጐልጐታ፡ ከጳጳሱ፡ ከአቡነ
ሉቃስ፡ ጋር፡ በአንድ፡ ስፍራ፡ ግራ፡ ቀኝ፡ አድርገው፡ አኖ
ሩት፡፡

፲፱ በሞተ፡ በስምንተኛ[5]፡ ከገዳም፡ ፪ሺህ፫፻፲፰፡ አም
ስት፡ ሺህ፡ ሣስት፡ መቶ፡ አሥራ፡ ሁለት[6]፡ ዱና፤ — ከዳሞት፡
፯ሺህ፮፻፵ ሰባት፡ ሺህ፡ ስድስት፡ መቶ፡ አርባ[7]፡ ዱና፡
መጥቶ፡ ጐጃም[6]፡ ከደማሸሸ[8]፡ እስከ፡ አሟጠ፡ ከካበ[9]፡ እስከ
የጨበር፡ በዝቶ[10]፡ በስንተሬ፡ ሜዳ፡ ተገናኝቶ፡ ሴቱ፡ በአታ
ሞ፡ ካህኑ፡ በካበሮ፡ እያረገደ፡ በነጋሪት፡ በመለከት፡ የምት
፳ አቅፍ፡ አድርጎ፡ ዋለ፡፡ ሠራተኛና፡ መጠጫውንና[11]፡ ፈረሱ
ን፡ የገጠ፡ ከልባውን፡ በራሱ፡ እያደሩ፡ መኳንንቱና፡
ወደዝዝሩ፡ ዝባድ[12]፡ አሬድስት፡ ብርሌውን፡ ከነመሰረጡ፡
እየያዘ፡ የጠባውን[13]፡ ጠጅ፡ ደም፡ አድርጎ፡ ኪአፈሰው፡
ዋለ፡፡ የሠንተራን[6]፡ ሜዳ[14]፡ ያን፡ ቀን፡ የተሰቀሰው፡ የፊ
ቀስ፡ ግጥም፡ ተጽፎ፡ አያልቅም፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ የንጉሡ፡ ሚ
ስት፡ ወደዘሮ፡ ላቀች፡ —
፡፡ ንጉሡ፡ አየግምጡ[15]፡ የቀረች፡ መከሰዋት፡ እያዩ፡ ፍሬን[16]፡ ከፍየ፡ እስትዝታል
ዋ፡ —

1. M2 Add. ታቦቱ 2. M2 ገዳምም 3. M2 በሣጥን
4. M2 በፍታ 5. M2 ፰ ቀኑ 6. M2 Om.
7. M2 ፯ ሺህ፡ ፮፻፶፬ 8. M2 ከደሣሸሸ
9. M2 ዳሞት፡ ከየሰገ 10. M2 የገሬሳ፡ ገበዩ
11. M2 ሠራተኛ፡ ጅግናው፡ መጠጫውን 12. M2 ዝገዳ
13. M1 & M2 የጠጣውን 14. M2 Add. እንደ፡ ሐምሌ፡ መሬቱን፡ ሲያጣጨው፡ ዋለ፡፡ 15. M2 አይቆጡ፡ ንጉሡ 16. M2 ፈዳዋን

⌈አሽከሬ፡ ጠፍቶኛል፡ በቅሎዬ፡ ጠፍቶኛል፡
አፋልገኝ፡ ጐጃሜ፡ በባል፡ ቀን፡ ይገኛል፡፡ "አለኝ፡
ከተቀመጥሁበት፡ ከስፍራዬ፡ ቢኣጣኝ፡
ሎሌውም፡ ገረዱም፡ እንጂ፡ ሊለኝ፡ ቃጣኝ፡፡ "አለኝ[1]+
፻፮ [2]በተድላ፡ በጎሹ፡ ያልነበረ፡ ነገር+
በክርሥ፡ መቃብር፡ ከአቡን፡ ጋር[3]፡ መነገር፡[4]—
⌈እንዴያ፡ እንደፍቅራችን፡ እንዴያ፡ እንደወትሮአ
ችን፡ ባለጋራ፡ አንሁን፡—
ንጉሡ፡ በሬ፡ ይግዛ፡ ኢኒ፡ መሬት፡ ፈዞን፡—እ[1+]
፻፯ ⌈ለ[5]፡ እንግዳ፡ የጸሞት፡ ሠዐሊ⌉፡—[6]
"ሣምን፡ ይጠጣሬዎን፡ የነገው፡ እንግዳ፡—
ጠጅ፡ በየሬሱ፡ በያይነት[7]፡ ተቀዳ፡
፻፰ ሠዐሊው[1]፡ አለቃ፡ ተነገሬ፡⌈ባለታሪኩ፡—[8]
እንግዲህ፡ ለምኔ፡ የገታ፡ ወዳጅ፡
ለውሀ፡ ይለጠል፡ አስለምዷ፡ ጠጅ፡
፻፱ የጋለ፡ ፈይናበባ[9]፡ የገጂም፡ አለቃቤ፡⌈—[10]
ከወደቁ፡ ወገንነት፡ ንጉሡ፡ ያውቁ፡ ነበር፡
ጉኑ፡ ካይወጋ፡ ሬቱ፡ ካይበበር፡—
ውስጥ[11]፡ ከወዲጻው፡ ምንጭር፡ [12]ጃገቱ፡
ባይነገሩን፡ ነው፡ እንጂ፡ የንጉሡ፡ እናት፡ ሞቱ፡
እንኳሬ፡ ሊቆም፡ ይችል፡ ነበር፡ እንጂ፡

1. M2 Om. 2. M2 Add. ዳጃች፡ ሥዩም፡ ደግሞ፡ እንዲህ፡ አሉ፡፡
3. M1 & M2 Om. 4. M2 Add. አሉ 5. M1 & M2 አለቃ
6. M2 ደግሞ፡ እንዲህ፡ አሉ፡፡ 7. M1 በያይነቱ, M2 በዓይነቱ
8. M2 የሚገባ፡ ሠዓሊ፡ ደግሞ፡ እንዲህ፡ አሉ፡፡ 9. M2 Add. የሚገባ
10. M2 በልቅሶ፡ ዜማ፡ በዚ፡ ገጠመ፡ እንዲህም፡ አሉ፡፡
11. M2 ሰንተሮ 12. M2 ነው

ይቀዳል[1]፡ አየሬቱ፡ የንጉሡን፡ ጠጅ፡
የበለው[2]፡ አባት[3]፡ የገጅምን፡ ጥላ፡
⸢በሽክና ቢወስዱት[4]፡ እኛ፡ ምን፡ እንበላ፡
⸢ምን፡ እንጫጫው፡ ይሆን[5]፡ የጸሞትም[6]፡ የገጅምም⸢ጠፉ፡[6]
የሀገቀመንበት[7]፡ ተሰብሮበት፡ በሩ[8]፡፡
ከንጉሡ፡ ግብር፡ ክበሩ፡ ቅመሺ፡
⸢ያለቃቀስሺውን[9]፡ ትነግሪኛ፡ አለሺ፡—
የገጅም፡ የጸሞት፡ ጥላው፡ ተሰበረ፡፡
ይህን፡ ሁሉ፡ ከጠይ፡ አይሞት፡ ነበረ፡፡
ንጉሥ፡ አባ፡ ጠና፡ ንጉሥ፡ አባ፡ ⸢ጠ [10]
⸢ [11] ወጸቀ፡ በሞቃ ‹ቀዐጊቡን·አ
ውሬቆ፡
⸢ንጉሥ፡ ይመለሱ፡ ይሀ፡ ነገር፡ ይከፋል፡
ከብት፡ ይጠፋል፡ እንጂ፡ ንጉሥ፡ ወቶ፡ ይጠፋል፡[12]
ንጉሥ፡ አባ፡ ማርከው[10]፡ ጋሻ፡ ተረሳ፡
ምን፡ ይመክት[13]፡ ይሆን[14]፡ ጠላት፡ ቢነሣ፡
እንጃ፡ ያውርሰው፡ የገጅም፡ እረኛ፡
በሠራው፡ ቤት፡ ክርስቲያን፡ እሱው፡ ገብቶ፡ ተኛ፡[15]
፷፪ ⸢ብዙ፡ የልቅሶ፡ ግጥም፡ ገጥሞ፡ ነበር፡፡[12] የዚህ
አልቃሽ፡ ታሪክም፡ እንዲህ፡ ነው፡፡ አገሩ፡ ሸገልማ፡
በእርሻና፡ በወታደርነት፡ ይተዳደር፡ ነበር፡፡ ሀብቱ፡ አል

1. M1 & M2 ይቀዳው 2. M2 የበለውን 3. M2 Add. የሥራ ምን፡ አባት 4. M2 በሽክም፡ ቢወስዱህ 5. M2 ምንድን፡ ያንጫጫቀል
6. M2 Add. ወፉ 7. M1 & M2 ሀመንበት 8. M1 ዘሩ, M2 ዛፉ
9. M2 በይ፡ ያለቀስሽውን 10. M1 ማርከው
11. M1 & M2 ይህን፡ አለም፡ ንቆ 12. M2 Om. 13. M1 ያመክት
14. M2 Add. ያ 15. M2 Add. እኮ፡፡

ሳካለች፡ ከሳለ፤ ወደ፡ እንዳሉ፡ በየልቅሶው፡ ዋጋ፡ እየተቀበ
ሉ፡ ይዞር፡ ነበር፡፡ ይህን፡ ሥራም፡ ሲጀምር፡ እንዲህ፡ አለ፡

"ነጋሪም፡ አየሁት፡ አርሶም፡ አየሁት፡ አልተሳካም
ሀብቱ፡-
አልቅሶ፡ እበላለሁ፡ እንደ፡ ልጆቼ፡"

አሁንም፡ ከተፈጠረበት፡ ጀምሮ፡ ዓለም፡ እስኪጠ
ፋ፡ ሞት፡ አዲስ፡ ነገር፡ መሆኑን፡ የሚያሳውቅ፡ ግጥም፡
እንዲህ፡ ሲል፡ ገጥሞአል፡፡ "እሞላለሁ፡ አንጀ፡ ወዳጄ፡[1]
⌈የጠጅ፡ ተ፡ ገ፡ ሊት፡[2] ተቀምጠን፤ ሞት፡ አይቀር፡ መሆኑን፡ እኔ፡
የት፡ አውቄ፡" ይህን፡ የመሰለ፡ በሌላ፡ ሆድ፡ ፊደል፡ አልቅሶም
ሆኖ፡ ዘፈኖ፡ ሲሮ፡ ይገጥም፡ ነበር፡፡ ጨርቁ፡ በመሆኑ
አትንቀፉ፡-

፳፪ ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ በጥር፡ ሊሞት፡ አስቀድ
ሞ፡ ⌈በ፲፰፻፸፩[3] ዓ፡ ም፡ በጎኔ፡ ወር[4]፡ አቡነ፡ ዮሐንስ፡ የሚባል፡
ጳጳስ፡ በአቡነ፡ ሉቃስ፡ ምትክ፡ መጥቶ፡ በጥንተ፡[5] ጎጃም፡[6] አገር[7]
ከርሞ፡ ነበር፡፡ ያመጣውም፡ በአፄ፡ ምኒልክ፡ ፈቃድ፡ ነበሩ፡
ገብርኤል፡ የሚባል፡ የግብፅ፡ ሰው፡ ነው፡፡ ገብሩ፡ ገብርኤል
ም፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ወዳጅ፡ ነበር፡፡[8] አቡነ፡ ዮሐ
ንስም፡ ሐገን፡ ስለሆነ፤ በፍትወት፡ ታምሞ፡ ከረመ፡ አፍሮ፡[9]
አገሩ፡ ተመለሰ፡፡ ሊቀ፡ ጳጳሱም፡ አቡነ፡ ቄርሎስ፡ ቀኖና፡ ሰ
ጠው፡፡

1. M1 Illegible
2. M1 የጠጅ፡ ገሊት
3. M2 በ ፲፰፻፸፩
4. M2 Om.
5. M2 በጎገት
6. M2 Add. ኬገገ
7. M2 Add. አበገ
8. M2 ነበርና
9. M2 Add. ወደ

[224]

ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ በዝ ብህና፡ ጸጽቶ፡ በሰው፡ ተረጅ
ና፡ አለቀሱ። ራስ፡ በዘላይ፡ — "ጕጽም፡ ንጹሥ፡ ሞቶ[1]፡ ሽ
ቀ፡ ተሸበረ፡ ትግሬ፡ ተሸበረ[2]፡ አግሬ፡ ባይቶ ሠር፡ ልቅ ቦዪ፡ ነበ
ረ[3]። "እለ።

ምዕራፍ፡ ፵፬። ሀ

፱ ከዚህም፡ በኋላ፡ ባሽ፡ ትርፎን፡ ወዲ፡ አፄ፡ ምኒል
ክ፡ ወርዶ፡ ላኽ[4]። አፄ፡ ምኒልክም፡ ለዘነ። ራስ፡ ለትወደ
ድ፡ መንገሽ፡ ግን፡ አገሩን፡ ጸሞትን፡ ይመኝ፡ ነበርና፡ ዕለቱን፡
፳ እገባለሁ፡ ሊል[5]፡ ዲስ፡ አለው። ንጉሥ፡ ተከለ፡ ሃይማኖት
ኃለ፡ ቤትን፡ ጕጽምን፡ ጸንገል፡ በር፡ በመለስ፡ ሊገዘ። በ
ምሥር፡ ተመስግነህ፡ በሰማይ፡ መንግሥት፡ ስማይን፡
ወርስህ፡ ኑር፡ ብሎት። እንደ፡ ሌሎች፡ ነገሥታት፡ ብዙ
በሣጥን፡ ከብቶ፡ በበረት፡ ሳያከማች[6]፡ ለወሬ፡ ለዝና፡ ለ
ኋላ፡ ይቀመጥ፡ ሳይል። በክርሠ፡ ርኁባን፡ በዝባ፡ ዕሩ
ቃን፡ አደረገው። "ኢትዝግቡ፡ መዝገበ፡ ዘበምድር፡ እ
ላ፡ ዝግቡ፡ መዝገበ፡ ዘበሰማያት፡ ኀበ፡ ኢይበሊ፡ ወኢይ
ማስን[7]፡ ወኢያማስኖ[8]፡ ፀፄ፡ ወቁንቁኒ፡ "ያለውን፡ ቃለ
፳፩ ወንጌሉን፡ ቃል፡ ፈጸመ። ከጸጸ ሱ፡ ጋር፡ በምክር፡ ከዲሳው[9]
በግብር፡ ከሠራዊቱ፡ ጋር፡ በዕለት፡ ተግባር[10]፡ በዓመት፡
ጸመወዝ፡ በወር፡ ቀለብ፡ ሳይቀያየም፡ ኖረ። ባርያ፡ ሳጠ
ባርያ፡ በሬ፡ ላም፡ ሳጠ፡ በሬ፡ ላም፡ ሊሰጥ፡ ኖረ። ከቶር

1. M2 ሞቶ 2. M2 Om. 3. M2 Add. እንዲያ፡ እንደፌቅሁቸን፡ እንዲያ፡ እንዲ፡ ወትሮ እኛን፡ የሚሆን፡ እንሰሆን፤ ንጉሥ፡ በሬ፡ ይግዛ፡ እኔም፡ እፈር፡ ልሁን 4. M2 ተላከ 5. M2 ብሎ
6. M2 ይከማቹ 7. M2 Om.; also it does not exist in Math 6:19-22 8. M2 እያ። 9. M2 Add. ጊሁ
10. M2 ተዳር

ጨዋሂ፡ጠባቂ፡ከሊጕ[1]

መዳፍ፡ዘበኛ፡ባሻ፡አለናቀ፡

ነጋሪት፡መቾ፡የሾቃ፡ካሣ፡

ዕቃ፡ቤት፡የሾቃ፡ሎሬኝ፡

ጎተራ፡ቤት፡አዛዥ፡ውቤ፡

አዝማሪዎች፡ሊቀ፡መኳስ፡መርሻና፡አፈወርቅ፡

የወጻጆች፡ጠዐም[2]፡ጦር፡-አጋጠሚ፡ጃግና፡ቀ
ስቃሽ፡ወረቤህ[3]፡ሳቀቾ፡[4]

የማለፊያ፡የወጥ[5]፡ቤት፡አለቆች፡⌈ጸቤንና፡ፓጉጥ፡—[6]

ሣማለፊያ፡የጠጅ[7]፡ቤት፡አለቆች፡ጊጤና፡ጸገ
ቤ፡ውዱ፡[8]

የማለፊያ፡ማዕጾ፡ቤት፡አለቆች፡⌈ገብሬተና፡እ
ንዳይከፋቸው[9]፡ነበሩ፡-በዚህ፡ውስጥ፡የነበረው፡ገሬ
ድ፡በእየ፡አጋፋሪው፡የሚታዘዘው፡ብዙ፡ነበር፡=

ምዕራፍ፡፸፭፡፡ ከ

ንጉሥ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ከሞተ፡በኋላ፡ከ
ሣልስት፡እስከ፡አርባ፡ቀን[10]፡ድረስ፡ፍታት፡አስፈትተው
ራስ፡ወርቄና፡ደጃች፡ሥዩም፡ዘውዱንና፡መሣሪያውን፡
ይዘው፡ሙት፡ዓመት፡ሊመና፡ወደ፡አፄ፡ምኒልክ፡አዲስ
አበባ፡ሄዱ፡፡አፄ፡ምኒልክም፡ዘውዱንና፡መሣሪያውን፡
ተቀብለው፡ወሰደና፡ሙት፡ዓመት፡ለደጃች፡ሥዩም፡ከጠ፡

1. M2 ሥሎኝ 2. M2 ጠም 3. M2 ወረቤኝ
4. M2 Add. ናቸ፡፡ 5. M2 ወጥ 6. M2 ደበክና፡ፓጉጥ
7. M2 ጠጅ 8. M2 ዳምጋ÷ወዴት
9. M2 ገብሬተና=እንዳይከፋቸ 10. M2 Om.

፪ ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሲጸኑም፡ አልጋውን፡ ለራ
ስ፡ በዛብህ፡ ተናዘዘ። ቃሉን፡ መልአክ፡ ገነት፡ አሥራት፡ አስጸ
ፎ፡ አሳትሞ፡ ለጃን፡ ሆይ፡ ልኮ፡ ነበር። ወይዘሮ፡ ካቀኛና፡ የን
ስሐ፡ አባቱ፡ ጸጋም፡ አንድነት፡ መክረው፡ ልጃቸን፡ ይዞ፡ ለ
አልጋዬ፡ ላቀኛ፡ ትቀመጥበት፡ የሚል፡ ቃል፡ ጽፈው፡ አሳት
መው፡ ሰጸው፡ ነበር። ሦስተኛ፡ ጸጋም፡ ደጃች፡ ሡቅም፡ ከ
አለቃ፡ ከብሐት[1]፡ ጋር፡ መክሮ፡ ሲቀም፡ ሲአቆመው፡ ተማምሎ[2]
አልጋዬ፡ ለደጃች፡ ሡቅም፡ ይሁን፡ የሚል፡ ቃል፡ ጽፈው[3]፡ ጽ
ፎ፡ አትሞ፡ ሰጸ፡ ነበር።

፫ የን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ በዛብህና፡ ደጃች፡ ሡቅም[4]፡ የንጉ
ሡ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ልጆች፡ ትልልቆች፡ እኛ፡ ነንና፡ መት
ዓመት፡ ይገባናል፡ አይከሡብን፡ ኑዛዜውም፡ ለኛ፡ ነው፡ ብለው
መሁ። ደጃች፡ ሡቅምም፡ አባታችሁን፡ ለድሳችሁ[3]፡ ተከዳችሁ
ከድራችኋል፡ አይገባችሁም፡ ኑዛዜውም፡ የኔ[5]፡ ነው፡ አለ።

፬ ኢዩ፡ ምኒልክም፡ የኑዛዜው፡ ቃል፡ ፫[6]፡ ሆናበት፡ ተ
ቻግሮ፡ ነበርና፤ የንስሐ፡ አባቱን፡ እስቲመረምር[7]፡ ድረስ፡
ስታም፡ በቀበረበት፡ ሙት፡ ዓመት፡ ለሰመነበት፡ ደጃች፡ ሡ
ቅም፡ ኸደ፡ ተዝካር፡ ያውጣ፡ ከርሞ፡ ክርክሩስ፡ ስለከመ
ው፡ ካዘዘለት[8]፡ እኔ[9]፡ ለተመኝኘ፡ መክሬ፡ እፈጣለሁ፡ አለ። +

፭ የን፡ ጊዜ፡ የንጉሡ፡ ሚስት፡ ወይዘሮ፡ ላቀኛ፡ ራስ፡
በዛብህ፡ ይፈጣል፡ መስሎዋት፡ ስጋች፡ አስቀድመው፡ ለኔ

1. M2 Add. ከአብ
2. M2 ተመምሎ
3. M2 Om.
4. M2 በለው
5. M2 ከኔ
6. M2 ፫ ዓይነት፡ ሆናበት
7. M2 እንትመ"
8. M2 ከሌቀደለት
9. M2 እኔን

ከፍሬ፡ ደስ በጐኝ፡ አለችና፡ ሳቀች። ኋላ፡ የራስ፡ በዛብህን፥
መቅረት፡ ብትሰማ፡ ደስ፡ አለች።

፫ ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ምኒልክ፡ በንጉሥ፡ ተክለ
ሃይማኖት፡ አገር፡ ጅማ፡ ሸር፡ አደረጉ። በጋላ፡ ቤት፡ ደጃች፡[1]
ደምስን፡ ወደ መተሬ፡[2] ራስ፡ ቤትወደድ፡ መንገሻን፡ ሰደዱ።
ጃ በላንና፡ ሙተሬን፡ መድረኞን፡ በሬቡ፡ ቤትወደድ፡ መ
ንገሻ፡ ከጃ፡ ገቡ። አገቢ፡[3] ኮሎ፡ ገሬድ፡ እየተካለሬ፡[4] የደሞቶ
ዉ፡ ሞት፡ የጉጃም፡ ጉጃም፡ ደገዝ፡ ሃሎ፡ አቀጃ፡ ነገሬ። ደ
ጃች፡ ሠዩምም፡ አምባውንና፡ መድፉን፡ ለራስ፡ ቤትወደድ፡
፬ መንገሻ፡ ሰጠ። + ያን፡ ጊዜ፡ የዘውዱንና፡ የመሣሪያውን፡
መሸሸ፡[5] መቅረት፡ የደሞትንና፡ የጋላ፡ ቤትን፡ መሸሸ፡[6]
የአገውን፡ መኖር፡[7] የጎጃም፡ ሰው፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ እንኳ
ንና፡ ወንዶች፡ ሴቶች፡ ሳይቀር፡ ነደደው።

፭ [8] በዚህ፡ ጊዜ፡ አቅራሪ፡ እሳ
ት፡ ቢአንቀሳቅ፡ ገለበ፡ ጎበናው፡ የአባ፡ ጠናን፡ አገር፡ የሚ
ነው፡ የተመኘው፡ — ምን፡ ያስ፡ ንጉሥ፡ ነው፡ ቂመኛ፡
የማይረሳ፡ የአባ፡ ጠናን፡ አገር፡ ሰጠው፡ ለካሳ። እ
፮ ለ። + ደጃች፡ ሠዩም፡ ግን፡ በትሕትና፡ እንጂ፡ በጦርነት፡
እንዳልሰሳ፡[9] አውቆ፡ እምቢ፡ አለ። ያን፡ ጊዜ፡ የጎጃም፡ አ
ልቃሽ፡ — "ዘውዱንም፡ ወሰዱት፡ እንዳይሆን፡ ለምኩሉ-
ጋሹን ወሰዱት፡ እንዳይሆን፡ ለምክሩ፡[10] ጎራዴ

1. M1 & M2 ደጃች 2. M2 በዳሞት 3. M2 አገባ
4. M2 እየተካከፍ 5. M2 Om. 6. M2 መሾር
7. M2 የአምባውንና፡ የመድፉን፡ መሄድ 8. M2 ምርነት፡ አሰበ።
9. M2 እንዳይሰካ 10. M1 & M2 Om.

ውን፡ ወሰዱት፡ ⌐እንዳይሆን፡ ለምስል[1]፡ ነፍጡንም፡ ወሰዱ
ት፡ ሽጉጡን፡ ወሰዱት፡ ዝናሩን፡ ወሰዱት፡ እንዳይሆን፡
ለምስል፡ የዚህ፡ ቤት፡ ሞት[1]፡ እዚያ፡ አደገ፡ ይመስል።"
አለቻ።

፲ ፬ና፡ ሴቅሬ፡- "በስተበረና፡ በስተሳይ[2]፡ በስተጀን
ገል፡ በር፡ ያቀናውን፡ አገር[3]፡ በስተ፡ ጃዳ፡ በስተ፡ ጃማ፡ ያ
ቀናውን፡ አገር፡ አስረክቦት፡ መጣ፡ ሴወይ፡ የልጅ፡ ነገር።"
፲፮ እለና፡ ዳጃች፡ ሥዩምን፡ አሽማጠጠ። +ዳጃች፡ ሥዩ
ም፡ ግን፡ ሴልተበሳጩም። ካጠብ፡ ይኸሳል፡ ጥበብ።"
ብሎ፡ ለአፄ፡ ምኒልክ፡ ተመቼ። ጉጃምን፡ በሙት፡ ባመ
ት፡ ይዞ፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡ ተዝካር፡ በወሴት[4]፡ ሜ
ዳ፡ ሹይ፡ ፲፱ ሴማት፡ ዘርግቶ፡ ሴወጣ።

፲፰ ከዚህ፡ በኋላ፡ ዳጃች፡ ሥዩም፡ "ንሁኸ፡ እነሴ
ም አንቱውየን፡" ጠቅሶ፡ የዳዊትና፡ የሰሎሞንን፡ ምክሬ፡
በወንጭም ቾ።⌐ [5]"አንቱውየሽ፡ ሠናዩን፡
ወልሂቃን፡ ወእሠምሪ፡ የሙ፡ እግዚአብሔር፡" ያለ
ውን፡ ፍሮ[6]፡ ሴገብቶ፡ ለአፄ፡ ምኒልክ፡ ሳከ። አፄ፡ ም
ኒልክም፡ ምሥጢሩን፡ አመስግኖ፡ ልብሱ፡ ኅዘኑን፡ ለወጡ
ለት፡ ብሎ፡ ሀሉ፡ ሽልማት፡ ሰዳደለት። የጉጃምን፡ ሹ
፲፯ ም፡ ሽር፡ ሬቀዳለት። አልጋውን፡ ያዘ። +ያን፡ ጊዜ፡ አንድ፡ ሰ
ው፡ በንጉሡ፡ አልጋ፡ እባብ፡ ተጓቶበት፡ አየሁ፡ አለ። ያም.

1. M2 Om. 2. M1 በስተበካይ, M2 በስተ፡ በካይ
3. M2 Add. በስተ፡ ሆሮ፡ በስተ፡ ኮሞሮ፡ ያቀናውን፡ አገር፤
4. M1 + M2 በውስጡ 5. M2 አገናዘበ
6. M1 + M2 Add. በደብዳቤ

ሕልም፡ እውነት፡ ሆነ። ራስ፡ በዛብህንና፡ ደጃች፡ ባለውን፡
እወጋለሁ፡ የሚለው፡ [ሁሉ፡ ሰው[1]፡ ተስፋ፡ ቆርጦ፡ ተቀ
መጠ። ከዚህ፡ በኋላ፡ በሺህ፡ ፲፰፻፬ ዓ.ም. በጥቅምት
ደጃች፡ ሠይፉም፡ ሹም፡ ሽር፡ አደረገ። ግን፡ ወዳጁ፡ ጠላ
ት[2]፡ ሆሳሰም። ለሁሉም፡ እንቅሀው፡ እየእደሱ፡ ሰጠው።
በንጉሡ፡ ጊዜ፡ ብዙ፡ አገር፡ ይዞ፡ የነበረውን፡ እየቀነሰ፡ ለሌ
ላው፡ አተናተነው። ያን፡ ጊዜ፡ ብዙ፡ አገር፡ ይዞ፡ የነበረው፡
ተቀየመ። አገር፡ ያልነበረውም፡ በማግኘት፡ ደስ፡ አለው።
ወታደር፡ ቀለቡና፡ ደሞወዙ፡ የሚሸለውን፡ [የጠላቱ
ን[3]፡ ይሰጡኝ፡ ከገብር፡ ያድኑኝ፡ እያለ፡ [በ፩ን፡ ጽፎ[4]፡ በ፪
ለትም፡ ጋሻ፡ መሬት፡ ቀኛዝማችና፡ ግራዝማች፡ ባሻ[5]፡ የአ
ምስ፡ አለቃ፡ ይበሉኝ፡ እያለ፡ ጉቦ፡ እየሰጠ፡ ተሾመና፡ ኋላ
ጨነቀው።[6] ደግሞ፡ እርቦውን[7]፡ ገመታውን[8]፡ ሲአንሰው፡ ጊ
ዜ፡ ተጠጠ። ደጃች፡ ሠይፉም፡ አገር፡ የያዘ፡ በአገሩ፡ ዩር
ጋ፡ ያልያዘ[9]፡ በሸዋ፡ ደንብ፡ ሣርና፡ እንጨት፡ አምጥቶ፡
ደመወዝ፡ ቀለብ፡ ጉርሻ[10]፡ ይቀበል። አለ።

ቀድሞ፡ በንጉሡ፡ ጊዜ፡ ጀግናው፡ ሠራተኛው፡
ዘበናዬ[11]፡ ነበረ። በአገር፡ ላይ፡ ቀለብ፡ ደመወዝ፡ ጉርሻ፡
ትርፍ፡ ስጥቶት[12]፡ ነበር። ያን፡ ጊዜ፡ ከሠራተኞች፡ በአገር
ላይ[13]፡ የሚቀበሉ፡ ሠዐሊዎች፡ ነበሩ። አለቃ፡ ወርቅነህ፡
በቀራንዮ፡ ላይ፡ አለቃ፡ ኋይሉ፡ በዘብች፡ ላይ፡ አለቃ፡ ተከሌ፡

1. M2 ሰው፡ ሁሉ 2. M2 Add. ነገር፡ ኩሩና፡ አደሱ፡ ኩሩ
3. M2 የጠላቶን 4. M2 በእንደኛም 5. M2 ጋሻ
6. M2 Add. ኋላ 7. M2 "ውና 8. M2 ገመታው
9. M2 አገር፡ የሌለው 10. M2 Om. 11. M2 ዘበኞች
12. M2 ሰጥታ 13. M2 Add. ቀለብ

[230]

በጾም፡ ማርያም፡ ሳይ፡ ሊቀ፡ ጠበብት፡ ዘኤልያስ፡ በጨለማ፡
አማኑኤል፡ ሳይ፡ ተሾመው፡ በወር[1]፡ ፲፭ ዐሣዱጋ፡ ቀለብና፡
፲፭[2] ዳወር፡ ጨው፡ ሊቀበሉ፡ ይኖሩ፡ ነበር፡፡ ከሠዐሊዎች[3]፡ አለቃ
ኋይሉ፡ ግን፡ ቀለቡም፡ ደመወዙም[4]፡ ፲፲ ነበረ፡፡ በመቅረቱ፡ አ
፲፯ ዘኑ፡፡ + ያን፡ ጊዜ፡ ዲያቆች፡ ሠረገም፡ ለአለቃ፡ ተክሌ፡ ጠጠ፡ ቀ
ሳዊን፡ ሾም፡ ጽድ፡ ማርያምን፡ ለደብዳቤ፡ ደሐፊው፡ ለሜ
ጨው፡ ለአለቃ፡ ኋይሉ፡ ሰጠ፡፡ ሠዐሊ፡ ፈንታን[5]፡ በውሉ[6]፡
ሠዐሊ፡ ቢሪሳውን፡ በእንጦጦ፡ ሊቀ፡ ጠበብት፡ አጸሪ
ገ፡፡[7] ከቤቱ፡ ከሀገሩም፡ ካቤቱ፡ መንግሥቱም፡ ብዙ፡ ሹ
፲፰ መት፡ ቀምሶ፡ የማያውቀውን፡ ሾመ፡፡ + ነገር፡ ግን፡ አብ
ረው፡ ከአጼጉቱ፡ አሽከሮች፡ ሹመት፡ የቀረባቸው፡ አዘኑ፡፡
ያን፡ ጊዜ፡ ከጥንት፡ አሽከሮች፡ አበተዋይ፡ ግብሩም፡ መከር፡
፲፱ የሚጫነው[8]፡ ብሳታ፡ ይገዛው፡ ነበር፡፡ + ዲግም፡ አርሮጌ፡ ወር
ዳው፡ ከራስ፡ መኮንን፡ ዘንድ፡ የሚኖሩ፡ ተድላ፡ ኋይሉና፡
ትኩ፡ በይጨንቀኛን[9]፡ ውሂብ[10]፡ ሊቅጦር፡ የሚገባሉ፡ የዲማ
ዲብተሮች፡[11] በሹም፡ ሽር፡ ሲረሱና፡ በክብሬቸው[12]፡ ብዙት፡
ተመክተው፡ በጊዜው፡ ዲስ፡ ይበለን፡ ብለው፡ ለአገሬቸው፡
ለኋሳ፡ ጠሳቅ፡[13] ፔንቶ፡ በንጉሡ፡ ያሳነበረውን፡ መሾዋሚ
ያ፡ አበቀሉ፡፡ ተድላ፡ ፬ ብር፡ ግብዝናውን፡ ትኩ፡ መጋዜነ
፳ ቱን፡ በ፲ ብር፡ ተሾሙ፡፡ + ዲዲች፡ ሥዩምም፡ የጎጃምን፡
ሹም፡ ሽር፡ ከጨረሰ፡ በኋላ፡ ለኢጲፋሹ፡ አጼስ፡ ሥ[illegible]

1. M2 Add. በወር 2. M2 Add. ብር 3. M2 ከሠዓሊዎች አለቃ 4. M2 የወር፡ ጨውም 5. M2 ፈንታዬን 6. M1 & M2 በየውሉ 7. M2 ጠበብትነት 8. M1 የሚጫነው, M2 የሚገባው 9. M2 ባይጨክን 10. M2 ውሂኝ 11. M2 Add. ነበሩ፡፡ 12. M2 በበሬቸው 13. M2 ጠንቅ

[231]

ዓት፡ አዳረገ። ከዳገሞ፡ ፴፡ ፴ እንጀራ፡ የወዲያዝ፡ ጥሬር፡ ወቦ
ዝ፡ ኢሠርቶ፡ ፩፡ ፩፡ ጥሬር፡ ⌐ከ፯ ሰው[1]፡ ዳርጆቶ[2]፡ ⌐ከ ሰ፫መሰብ[3]
፩፡ ፩፡ መልካም፡ ወኛ፡ ⌐አስወጥቶ፡ ጃውሩሌ[4]፡ ቀሚስ፡ እያለበሰ፡
በተራ፡ አሰለፎ፡ መኳንንቶችን፡ ሊቀውንቶች፡ ደናና[5]፡ ነጋድ
፳፮ ራ፡ አበላው። በእንጀራው፡ ብዛትና፡ በወጡ፡ ሀማሀር፡ ሁሉ
አደነቀገረው። ጠጁ፡ ግን፡ ፮፡ ብርሌ፡ ብቻ፡ በመሆኑ፡ ጃግናው
ሠራተኛው፡ በፋኑስና፡ በጮሸ፡ ከልብ፡ በማብረጃ[6]፡ የሰመደው
ሁሉ፡ ኢማ። የአለቆን፡ ቢሰጡት፡ ሕይወቱን[7]፡ ቢነሱት፡ ሞቱን[8]
ው፡ ያስደፋ፡ ለመጠጣኞችን[9]፡ ያብቃን፡ ብሎ። ጮኸ። ዳጃች፡ ሠ
ዩምም፡ ንጉሡ፡ በፋኑስ፡ በከልብ፡ በማብረጃ፡ ሊያጠጡ፡
ከዓባይ፡ እስከ፡ ደንገል፡ በር[10]፡ ሰፊ፡ አገር፡ ገዝተው፡ የማ
ኖን፡ አገር፡ ፯ ቤት፡ ገውን[11]፡ ይዘው[12]፡ እኔ፡ ግን፡ ብቻ፡ ጎጃም
ን፡ ገዝቼ፡ ለጃግናና፡ ለሠራተኛ፡ መጠጥ[13]፡ መከጠት፡ አል
፳፱ ቻልም፡ አለ። ነገር፡ ግን፡ እግዚአብሔር፡ ይህን፡ ያመ
ለከተው፡ ጃግናና፡ ሠራተኛውን፡ ሊአስገዝን፡ ንጉሡን፡
አስመርቆ፡ ዳጃች፡ ሥዩምን፡ ሊኢሳዝንበት[14]፡ ነው፡ እንጂ፡
ማር፡ ቻግሮ፡ አይደለም፡ "ውኄብስ፡[15] እምረኪብ፡ ውእቱ"
ቢል፡ በአቅኔ፡ ⌐[6] ነጣቂ፡ ⌐[6] "እምልማዱ፡ … በሰ፡ አለ።
፳፫ ከጥቂት፡ ያልሰጠ፡ ከብዙ፡ አይሰጥም። ያን፡ ጊዜ፡ ⌐ዳ
ጃች፡ ሥዩምም[16]፡ ጠጁ፡ ያው፡ አንዱ፡ ⌐ይሁን፡ እንጂ[6]፡ አንዱ
ብርሌ፡ ቢሆንም[6]፡ መልካም፡ ነበር። ወጡም፡ በባሕር፡ ቅመ

1. M2 ከ፯፡ ከ፯፡ ሰው 2. M2 አዶርጆቶ 3. M1 ከ፫፡ ፫ መሰብ, M2 ከ፫፡ ከኋ፡ መሰብ 4. M2 አስወጥቶ፡ ጃዊ፡ ሰሌ
5. M1 …ቅ, M2 ደንቅ 6. M2 Om. 7. M1 ሕይወቱ, M2 ሕይወት 8. M2 ሞት 9. M2 ከመጠጫችን
10. M2 ከዓባይ፡ እስተ፡ ከፋ 11. M2 አገውን 12. M2 Add. ነው።
13. M2 መጠጫ 14. M2 ሊእስኪቅፍ 15. M2 ውሂብስ
16. M2 የዳጃች፡ ሥዩም

ም፡ ⌐በርጭ፡ በከሙን፡[1] በቁንዶ፡ በርበሬ፡ የማሾ፡[2] ብዙ፡ መብዋ፡
የሚአበሬልግ፡ ሕሩር፡ የሚአከጠፉ፡[3] ነበር። በፋኖስ፡ የለመዱ፡[4]
ጀግና፡ ሠራተኛ፡ ⌐ይጮማዳጭ፡ ጃመሪ።[5] ማቃጠያ፡[6] ዕንቁላል፡
ብርሌ፡ እያገሳቸው፡[7] ከቅሎ፡ ከሬር፡ መሸታ፡ ⌐ሬስገ፡
፳፬ ቅሬይቱም፡ መከራ፡ ታኅየው፡[8] ነበር። +ያን፡ ጊዜ፡ በመ
ጠጣቸው፡[9] መቅረት፡ አለቃ፡ ተክሌ፡ አሮጌውን፡ ልቅሶ፡ አ
ዱስ፡ አጭርን፡ አለቀሱ፡ መልክም፡ ጌታ፡ ቢሞት፡ በሎሌ
ይብሳል፡ ሚስትም፡ ታገባለች፡ ልጅም፡ ከብት፡ ይወርሳል፡
እንግዲህ፡ ለሞቴ፡ የጌታ፡ ወዳጅ፡ ለውሀ፡[10] ይከጣል፡[11] አስ
ለማዱ፡ ጠጅ፡ ብሎ፡ ዲብዳቤ፡ ጭሮ፡ ለዳጃች፡ ሠዩም
ከጠ። ዳጃች፡ ሠዩምም፡ ለጊዜው፡ ለዓይን፡ መለሾ፡[12] እ
የከረቅህ፡ አንድ፡ አንድ፡ ብርሌ፡ ስጠው፡ ድገመው፡
ብሎ፡ ሹሙን፡ አዛዡ፡ አበጀን፡ አዘዘ። ግን፡ የልብ፡ ስ
ጦታ፡ ስላልሆነ፡ በሳምንቱ፡ ቀረ። ያው፡ አንድ፡ ⌐ዕንቁ
፳፭ ላል፡[13] ብርሌ፡ ሆነ። ከዚህ፡ በኋላ፡[14] +ዳግሞ፡ በመጠጠጣቸው[9]
መቅረት፡ ቢአዝኑ፡ በሠራተኛው፡ የባከ፡ መከራ፡ መ
ጠበት። በንጉሡ፡ ጊዜ፡ በሹም፡ በሹሙ፡ አንጠሬኛው
ብሩን፡ በፈጥር፡ ወርቁን፡ በሚዛን፡ ነፍጥ፡ ሠሪ፡ ሚ
ሪሹውን፡ ገቦውን፡ አረቢው፡ ⌐ሚረቢያ፡ ተምቤውን፡[15] እየ
ተቀበለ፡ ከቤቱ፡ ዲጃፎ፡ መሥሪያ፡ ሠርቶ፡ ⌐ጂ፡[16] አበጅቶ፡
ሚስቱ፡ ውኃ፡ እንጨት፡ ስትሄድ፡ ቤቱን፡ ሎሌቃውን፡[17] እ

1. M2 በርጭግ 2. M2 የአማሬ 3. M2 የሚያከትፉ
4. M2 Add. በጥልባ፡ የከመደ 5. M2 ያቻ 6. M2 ማቃጠያዩ፡ ማንደጃ
7. M2 እያበሳጩት 8. M2 ፍክሮ፡ ትስደው 9. M2 በመጠማቸው
10. M2 ከእውኃ 11. M2 Add. ወይ 12. M2 መመለሻ
13. M2 አንድ 14. M2 በኋላ፡ ሁሉም፡ ቀርቶ፡ አወቀ።
15. M2 የቡውን፡ ተምቤኑን 16. M2 ጉጅ
17. M1 ሎሌቃውን፡ ቤቱን, M2 Om.

የጠበቀ፡ በትመለስ፡⌈እረረ፡ በልባቸው፡ በሉለ፡ ጨው፡ ጨው[1]፡ ኗ
ኗለ፡ ከበዒስቱ፡ እየተጸራ፡ ቢርበው፡ በጊዜው[2]፡ እየበላ፡⌈ፈር
፷፮ በረው፡ ጩርኮ፡ በየባልጸረባቸው፡ ይገቡ[3]፡ ነበር። †ዳጃች፡ ሠዩ
ም፡ ማን፡ ያን፡ ጊዜ፡ በሸዋ፡ ዲንሽ፡ ይሁን፡ ሽበኮ፡ ሠራተኛውን
ሁሉ፡⌈እንዲ፡ አቤንያ[4]፡ አስገብቶ፡ በየሙያው፡ ያሠራው፡
፳መር። የዚህ፡ ጊዜ፡ እንቶና[5]፡ ገረዱ፡⌈እቤት፡ የቀለው፡ ገረድ[6]
ቀጥሬ[7]፡ ሠራተኛ፡ ሚስት፡ እንጨት፡ ለቀሚ[8]፡ እርሱ፡ እጸ
ባባይ፡ ሠራ[9]፡ በሙያቸው[10]፡ ቢሾሙ፡ ውሻ፡ ሉሐቀውን፡ ሌባ
ሌብነትን፡ ካፍቾን[11]፡ እየከሬተ፡ ስከለቀለው። ያን፡ ጊዜ፡ ሠ
ራውን፡ አጸባባይ፡ ያጸረገ፡ ሠራተኛውን፡ ጠርጥሮ፡ ገንዘብ
ወዷ፡ ነው።

፷፯ በንጉሡ፡ ጊዜ፡ ሠራተኛው፡ እንዲሽ፡ ነበር። ግምጃ
ቤቱ፡ የግምጃ፡ ቅዳጅ፡ ጠላፊው፡ የሐር፡ ስንጣቂ[12]፡
[13]እንጠረኛ፡ የብር፡ ቃሳጭ፡ የወርቅ፡ ጥማቂ[14]፡ ነፍጥ፡ ቆር
ቋሪ፡ የብረት፡ ባባት[15]፡ አናጢ፡ የእንጨት፡ ፋሪ[16]፡ ሠበ
ኪ፡ የአቡጀዲ፡ ቅዳጅ፡ ፋሪ፡ ጸሐፊ፡ የብራና፡ ቅጠም[18]፡
ሠጋ፡ መልከኛ፡ የሠጋ፡ ቅናሽ፡ ካራ፡ አባላ፡ የሠጋ፡ ምላ
ሽ፡ አበዛ፡ የዱቄት፡ ትርፍ፡ የወጥ፡ ቤት፡ የእንጀር፡ ስ
ባሪ፡ ጠጅ፡ ቤት[19]፡ ሽፍሽፊ፡ ይወስድ፡ ነበረ።

፷፰ ዳጃች፡ ሠዩም፡ ማን፡ የንጉሡን፡ ሠርዓት፡ ነቅ
ሮ፡ ለከመ፡ ማካፈያ[20]፡ በሹሙ፡⌈ሁሉ፡ ጠባቂ[21]፡ አጸረገ።

1. M2 እሬሬ፡ ገልብጫው ፤ በሉሉ፡ እውጭው   2. M2 በጊዜያቱ
3. M2 ሠራውን፡ ከጩርክ፡ በየባለስረገው፡ ያገባ   4. M2 በአጸባባይ
5. M1 እንቶና, M2 እኖቶና   6. M2 ቤት፡ ጠባቂ፡ የሰከው   7. M2 ቋጠሮ
8. M2 ከቀማ   9. M2 ከሠራ   10. M2 በየሙያቸው
11. M1 ካፍቾን, M2 ካፍቾች   12. M2 ስንጣቂ   13. M2 Add ኮርቻ፡ ስፊው፡ የዱረበ፡ ቅጠሪ   14. M2 ቁጣጭ   15. M2 ንባድ
16. M2 ፍራሽ   17. M2 Om.   18. M2 ቁራጭ   19. M2 Add. የማር
20. M2 Add. ሁሉን   21. M2 ሁሉን፡ በጠባቂ

[234]

ግምጃ[1]፡ ተልታይ[2]፡ የሓረብ፡ ቅዳጅ፡ የቡዳ፡ መድኀኒት፡ መስ
ፊያ፡ ከሠራተኛው፡ ዘንድ፡ ለምም፡ ማግኘት፡ ቀረ።

፳፱ የንጉሠ[3]፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ሙተራ፡ የገባ፡ ጊዜ፡ ሺጉ
ጥ፡ የምትባል፡ ወጥ፡ ቤት፡ አለቃ፡ ነበረች። ከተማው፡ ፲ ኩርማን
ጨው፡ በከረጢትዋ፡ ተገኘ። ሠራዊቱ[4]፡ ቤቷንም፡ ሊአስቀሩ[5]፡
ለንጉሡ፡ ተናገሩ። ንጉሡ፡ ግን፡ አመስግኖ፡ ባልቴቲቱ፡ ያስ
ኛታል፡ እንጂ፡ አያስ፡ ቅሩትም፡ የወጥ፡ ማስተካከያ፡ ያ
ነሳት[6]፡ ታደርጋለች። ለራስዋ፡ ቅቤ፡ ለእንጀትዋ፡ ማተ
ብ፡ ብታደርግለት፡ ደግሞ፡ እኔን፡ ታስመሰግናለች። የን
ጉሡ፡ ገሬድ፡ ምን፡ ታምር፡ ታስኛለች፡ ⸢ዘበኛታው፡ ምና
ምንቴው፡ አይቅጠር፡ አይሰሬር[7]፡ ደጉ፡ ጌታዬ፡ ትላለ
ለች። አበጃች፡ ፭ይ፡ አንነገር፡ ይገኝ፡ እንኳን፡ ፲።
ብሎ፡ ሸውከኛውን፡ ተቆጣ። ያም፡ ፲ አንካር፡ ጨው[8]፡
ለተዘከር[9]፡ በወር[10]፡ ጨው፡ ⸢እ፲ው[11]፡ በቃት።

፴ ያን፡ ጊዜ፡ ዳጃች፡ ሠይፉም፡ የሥጋ፡ መልክኛ
አበል፡ የዕቃ፡ ቤት፡ ጠጅ፡ ፍሳቂ፡ ሁሉ፡ ይቅር፡ የአንድ፡
ሰው፡ ያህል፡ ከግብር፡ ይብላ፡ ይጠጣ። ትር[12]፡ ዝንፍ፡ ይቅ
ር። ሁሉ፡ በሐቅ[11]፡ በልክ፡ ይሁን፡ ብሎ፡ የጋኑን፡ ጠጅ፡ በ
እስራ[13]፡ የእንስራውን፡ በገምቦ፡ የገምቦውን፡ ⸢በእኩ
ያካፋውን[14]፡ በብርሌ፡ እያሰለክ፡ አኖረ። ያው፡ አንዳን
ድ፡ ብርሌ፡ ለዳርገኛው፡ ሲመጣ[15]፡ በዲብዲቤ፡ እየዓ

1. M2 የግ" 2. M1 & M2 ትል" 3. M2 ንጉሥ 4. M2 ሠራ
5. M2 ሊያስነቅፉ 6. M2 Add. እንደሆነ፡ መሙያ
6. M2 ዘንካታው፡ ምናናው፡ አይቆጥር፡ አይሰፍር 8. M2 Add. ለሓርባዋ
9. M2 ከተዘ" 10. M2 የወር 11. M2 Om.
12. M1 & M2 ፋርፍ 13. M1 & M2 በእንስራ 14. M2 በእካፋይ፡ የእካፋዩን 15. M2 ሲወጣ

ፊ[1]፡ ነበር፡[2]ግን፡ ንጉሥ[3]፡ መገልን፡ አተረፈ፡ እንዴ፡ የሸ
ም፡ ከርቆት[4]፡ አላስቀረም፡፡ ሹም፡ መሻዘት[5]፡ ሌባ፡ ማለት[6]፡
፻፮ መሆኑን፡ አልታወቀም፡፡[7] [+]ያን፡ ጊዜ፡ ሹማምንት[8]፡ ከርቆ
ት ሲሾምር፡ በግብር፡ ድርጎና፡ ደመሩ፡፡ ለወይዘሮና፡
ለመኳንንቱ፡ ለጳጳስ፡ ጠጅ፡ አብልታችሁ፡ ከጳጳሱ፡ ብሎ፡
የውከጥ፡ አጋፋሪውን፡ ሲከፋ[9]፡ ሲነግዝ፡ ጠጁ፡ መልካ
ምውን፡ እንጀራ፡ አዛዥ፡ እሬ[9]፡ እያሉ፡ እያዩ፡ መጡ፡ አው
ቀው፡ ያስመርታል፡፡ ያም፡ ፉርኛ፡ አውቆ፡ መሸብሽ፡
ዛበኛ፡ ይይዛኛል[9]፡ በሩን፡ ይቆልፍብኛል፡ እያለ፡ ሳይበላ፡
፻፯ ሳይጠጣ፡ እያዘነ፡ ይኸዳል፡፡ [+]በነጋው፡ ም፡ ይጮህብኛል
ብሎ፡ ተሸምቆ፡ ያንን፡ ባለድርጎውን፡ ሲአታልለው፡[10]
እንጀራው፡ ወጡ፡ ጠጁ፡ መጥቶ፡ ምነው፡ ቸኮለው፡ የ
ኸኛ፡ ብሎ፡ ያስገርፋል፡፡ ያም፡ አውነት፡ መስሎት[9]፡ ነ
ርስቶ፡ በያዝዛልኝ፡ ነው፡ እንጂ[9]፡ ብሎ፡ ዝም፡ ብሎ፡
ይኸዳል[11]፡፡ ነገሩ፡ ወዲያ፡ የሌላ፡ ቀን፡ እንጂ፡ ብርሌ፡ ለ
እንጌራ፡ ተብሎ፡ ከዱብኝ፡ ሳይ፡ እንዲገኝ፡ ጸሐፊው፡ የ
ድርጎኛውን፡ ሁሉ፡ ከም፡ በመዝገብ፡ አግብቶ፡ በዘወ
ትር፡ ይጽፋል፡፡ የንጉሥ፡ ነገሥት፡ የአኮቴምታ፡ መሪ፡
ጉል በት፡ የማይገወልድ[12]፡ ወተት፡ አለምስጋና፡ ያ
፻፰ ለቃል፡፡ እያሉ፡ ያነግጣሉ[13]፡ [+]ሌባ፡ ይጠበቃል[14]፡ እንዴ፡
አይጠበቅም፡ አይጠብቆትም፡፡ እንጂና፡ ከትፊቅ፡

1. M2 እየተጻፈ 2. M2 Add. ጻሩ 3. M2 Add. ነው፡፡
4. M2 ስርቆ 5. M1ና M2 ማስ" 6. M2 ማስዛት
7. M2 አካወ" 8. M2 "ምንት 9. M2 Om.
10. M2 ያታልሰዋል 11. M2 ይካል 12. M2 የማገወልድ
13. M2 ያቀለደሉ 14. M1ና M2 ይጠብቃል

ቤቱ፡ ከዚህ፡ ቤት፡ አንዱ፡ ገረዱና፡ አንዱ፡ ሎሌ፡ ከ፳
፱ሰው፡ በሆን፡ ተጠብቆ[1]፡ አይድንም[2]። አመለ፡ ክፉ፡ ሰ
ፍሃፉ፡ መግል፡ ነው፡ ትርጓ።

፻፲ ንጉሡ፡ ተክለ፡ ሃይ ሞት[3]፡ ገንዘቡ፡ ሊበላሹ፡ አ
ለመያገዙ፡ አፍቅሮ፡ ንዋይ፡ ባያድርበት፡ ነው። ቢበሰው
ም፡ ቢጠግ ውም፡ በትልቢቱ፡ ይገኝል፡ ይል፡ ነበር። በንጉ
ሡ፡ ቤት፡ ካዙ፡ ጥሩት፡ ነበረ። ፲ዓመት፡ ከንጉሡ፡ ቤት፡
በቆዬ[4]፡ ጠጅ፡ እየወሰዱ፡ የቤተኞውን፡ አንገዳ፡ ይሰጥ
በት፡ ነበር። ይህን፡ ሁሉ፡ ጥሩት፡ ንጉሡ፡ እየሰማ፡ ይ
ቾል፡ ነበር። ነገር፡ ግን፡ ሰውቆ፡ ከበሰው፡ አሞር፡ ካሎ
የተወቱ፡ ነገር፡ ጥፉ፡ አያሰኝም። ቸር፡ ቻይ፡ ፃሰኝ
ል፡ እንጂ።

፻፲፩ የን፡ ጊዜ፡ ደጃች፡ ሠዩም፡ ለአጤ፡ ቆሎ፡ ካለ
ቱ፡ እንዳንድ፡ ባለጸጋ፡ ካሬሰው፡ ዱቄ፡ ከቆፈረው፡ እስ
ት፡ ቆርጦ፡ እንዲደበቁ[5]፡ ብሎ፡ አቀጃ፡ ነገረ፡ ግን፡ በዘ
ርዝፋ፡ ደንበኛ፡ ፲መበት። የጨውው፡ መለወጫ፡ የበቆ
ሎና[6]፡ የበርበሬ፡ አሸት፡ ዲሀ፡ ገበያ፡ ሲአመጣ፡ መቀ
ጫ፡ ከፊስ። የምርት፡ ግርድ፡ እካሮ፡ አስፈረ። ስለ
ዚህ፡ የጎጃም፡ አልቃሼ[7]፡ ገብር፡ ዝንጅርም፡ ገብር፡
እንተም፡ ቷይተሃል፡ አው፡ ድመት፡ ስትሞር። እስኪ፡

1. M2 ጠብቆ 2. M2 አይድንም
3. M1 ና M2 ሃይማኖት 4. M1 በቋዬ 5. M2 አይብካ
6. M2 የማሽካና 7. M2 ቤት

[237]

ምዕራፍ ፡ ፻፯ ::

፩ ያን ፡ ጊዜ ፡ ደጃች ፡ ሥዩም ፡ ከቤተ ፡ መንግሥት
ከአጥቢያቸው ፡ ገብተው ፡ አለቃ ፡ ተገኝን ፡ አለቃ ፡ ተክሌን ፡
አቅርብ ፡ ነበር ፡፡ እልፍኝ ፡ እያመጡ ፡ ፊት[1] ፡ በዘበኛ ፡ በ
ፋና[2] ፡ ይሸኙ ፡ ነበር ፡፡ ደግሞ ፡ ቶክሎ ፡ ኮርፍኝ ፡ የሚ
፪ ባል ፡ ነጭ ፡ ቈርቋሬ ፡ እጅግ ፡ ብልህ ፡ ነበር ፡፡ + ደጃች
ሥዩም ፡ ፊት ፡ ዕጨጌን ፡ ሲገዙ ፡ ሰው ፡ በሰው ፡ ላይ ፡ ቅ
ቤ ፡ በጨው ፡ ላይ ፡ ሆኖ ፡ በንጉሡ ፡ ላይ ፡ ወደድሁ[3] ፡ ብ
ሎ ፡ ከዐጨጌ ፡ አገርነት ፡፡ የተክሌንና ፡ የቶኮልን ፡ ሎሌ
ት ፡ ባገኝ ፡ በወደድሁ ፡ ብሎ ፡ ይመኝ ፡ ነበር ፡፡ ኋላ ፡ ግ
ን ፡ አልጋ ፡ ሲይዝ ፡ ሁሉንም ፡ አስቀየመ ፡፡ ቶክሎ ፡ ኮ
ርፍኝም ፡ ነጋድራስነት ፡ ቀረብኝ ፡ ብሎ ፡ ይሉባቦር ፡ ከ
፫ ዱቅ ፡ ከራስ ፡ ተሰማ ፡ ገብቶ ፡ ሀለቀን ፡ ጊዜ ፡ ሆኖ ፡፡ + ከ
ዚህ ፡ በኋላ ፡ ደጃች ፡ ሥዩም ፡ በንጉሥም ፡ የነበረውን ፡ ነ
ፍጥ ፡ እያስጓሩ ፡ ለመቀበል ፡ በያምበ ፡ ፊ ⌐ሲገባ[4] ፡ ራ
ስ ፡ ወርቄ ፡ በገንዘቤ ፡ የገዛሁትን ፡ ከመዝገብ ፡ አግባቤ
አላስጽፍም ፡ ብሎ ፡ ከደጃች ፡ ሥዩም ⌐ላከ[5] ፡፡ ደጃች
ሥዩምም ፡ በንጉሡ ፡ ገንዘብ ፡ የተገዛ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ከወ
ዳት ፡ አምጥተው ፡ ገዝተውታል⌐ ፡ አለ ፡፡ ደግሞ ፡ ቢሆን[6] ፡ ጃ
፬ ን ሆይ ፡ ትይ ሰሙኝ[7] ፡ እመሁላሁ ፡ ብሎ ፡ እምቢ[8] ፡ አለ ፡፡ + ደ
ጃች ፡ ሥዩምም ፡ ቀድሞ ፡ ለአፄ ፡ ምኒልክ ፡ ልክ ፡ ሲሰጥ ፡

1. M1 & M2 ቤት 2. M2 Add. ከቤታቸው
3. M2 ወደድሁ 4. M2 ሲኸገባ 5. M2 ጋሩ፡ተማሩ
6. M2 ያምጡ፡ቢል 7. M2 ይስሙት 8. M2 አይሆንም

[238]

ይከጥህ፡፡ እኔደሆንም፡ ሲል፡ እጅን፡ ይዞህ፡ ተቀበለ፡፡
ነገሩን፡ ⌈የሴካ፡ ቀን[1]፡ አጋጥሜ፡ አነጣጥራለሁ፡፡ አለና፡ ላከ፡፡
ራስ፡ ወርቄም፡ ወደ ⌈አዲስ፡ አበባ፡ ለመሄድ[2]፡ ተዘጋጁ፡፡
ከንቱን፡ አስጭኖ፡ ጋዙን፡ አስቀድሞ፡ በዱሬ፡ በዳዬ፡
ወይዘሮ፡ ሳቀኙን፡ ሊሰናበት፡ ከቤት፡ እልፍኝ፡ ገባ፡፡ የዚህ
ጊዜ፡ ደጃች፡ ሥዩም፡ በአንድ፡ ወገን፡ ጭፍራ፡ ከነዱ፡ ጋዙ
ን፡ አስገፈፈ[3]፡፡ በሁለት[4]፡ ወገን፡ ዲማዎ፡ ዙሪያውን፡ ⌈ደ[5]
ጃ፡ ከሳበውን[6]፡ እኔ፡ ፊታውራሪ፡ ደመር፡ ፈንታን፡ ዘብ
አስጠበቀ፡፡

፫ የዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ወርቄ፡ ስምቶ፡ ከወይዘሮ፡
ለቀኛ፡ እልፍኝ፡ ወጥቶ፡ ማርቆስ፡ ገብቶ፡ ደወለ፡፡ እኔ፡ ፊ
ታውራሪ፡ ደመርም፡ እጅ[7]፡ ሊይዙ፡ ቀረቡ፡፡ ያን፡ ጊዜ፡ የ
ራስ፡ ወርቄ፡ ጋሻ፡ ጃግሬ፡ ሊተኩስ፡ ቃጣ[8]፡፡ ሁሉም፡ ⌈ቃታ
እየከፈተ[9]፡ ግድያ፡ ⌈ቀረቀረ[10]፡፡ ለጦርነት፡ ተሰናዳ፡፡ ውድም
፬ ውም፡ ጦር፡ ብቻ፡ ሆነ፡፡ +የዚያን፡ ጊዜ[11]፡ አለቃ ውናኬ
ቀ፡ ጠበብት፡ መልእክ፡ ፀሐይ፡ መኳንና፡ አለቃ፡ ገዛ[12]
ማኅበሩን፡ ይዘው፡ ገሰገሱ፡፡ ራስ፡ ወርቄም፡ በሥራት፡
ደብሩ፡ ተደገፉ፡ ወደ፡ ጃንሆይ፡ ልጅ ደ፡ ገብል፡ እንደ፡
ኽፍታ፡ የተከበብሁበት፡ ብልሀቱ[9]፡ ምንድን፡ ነው? ብ
፭ ሎ፡ ማኅበሩን፡ ጠይቄ[13]፡ ከደዳ፡፡ +ማኅበሩም፡ ብልሐ
ቱን፡ ሊጠይቅ፡ በጃንሆይ፡ ማኅተም፡ ነው፡ አለ፡፡ ማኅ

1. M2 በኬካ፡ቀን 2. M2 አዱ፡ምኒልክ፡ጬኸት፡ሊኸድ
3. M2 አስገፈፈው 4. M2 በ፬ 5. M2 Add. በር፡ዘማች፡
ዘበኛ፡አስጠበቀ፡፡ በቤተ፡ክርስቲያን፡ በር፡አልፎ፡እንዳይወጣ
6. M2 በደጅ፡ሰላሙ 7. M2 እጅን 8. M2 ቃታ፡ከፈተ
9. M2 Om. 10. M2 እየቀረቀረ 11. M2 Add. የደብሩ
12. M1 ተባየ?, M2 ተገኘ 13. M1+M2 ጠየቀ

ተሙም፡ በማኅበሩ፡ መሐል፡ ተናበበ፡፡ ሊዘኝ፡ ይስጥህ፡
አይሆንም፡ ኪል፡ ነፍጥ፡ ለመንግሥት፡ ነውና፡ እጅ[1]፡ ይዘ
ህ፡ ተቀበል፡ አለ[2]፡፡ ራስ፡ ወርቁም፡ የጃንሆይ፡ ማኅተም
ከሆነማ፡ የት፡ አመልጠለሁ? አለ፡፡ ከማኅበሩ፡ እጅ፡ ወ
ጥቶ፡ በደጃች፡ ሥዩም፡ እጅ፡ ገብቶ፡ ታሠረ፡፡[3] ከዛቱ፡ ተ
ያዘ፡፡ ነፍጡም[4]፡ እንደራሴው፡ ፊታውራሪ፡ ተገኝ፡ እያስ
ሄጠ፡ አስረከበ፡፡

፲ ነገር፡ ግን፡ ከዚህ፡ በፊት፡ ንጉሥ፡ ተኝተው፡ ሣይሞ
ሞት፡ እንደሞቱ፡ ሥማምንቾች፡ አሉ፡ ንጉሡ፡ ባልዣ
ማቾ፡ ይገዘው፡ ሊገባው፡ ፊታውራሪ፡ ኃሉ፡ የቆለሳው
ፊታውራሪ፡ መሸሻ፡ ራስ፡ ማስፍን[5]፡ የንጉሡ፡ አምቻ
የወይዘሮ፡ ንግሥት፡ ባል፡ የነበረው፡ የከጃሙ፡ ጉጂ
ም፡ የደጃች፡ ዳሞት፡ ይገዝ፡ ሰሎ፡ ገሪድ፡ ኢይተሳሰፍ፡
ብሰሎ፡ ኪዬ፡ ምኒልክ፡ የነገሬውን፡ አዋጅ፡ ምክንያት፡ አ
ድርገው፡ የንጉሡን፡ የቤታችውን፡ ሞት፡ ፋሞት፡ ካደደ
ርሱ[6]፡ እንዴ፡ በሉ፡ እንዴ፡ ጠጡ፡ እንዴጋዙ፡ እንዴነዱ፡
ሞረው፡ ⌈ዐሊቴ [7]ዱግሞ፡ በሁለት፡ ቤት፡ ሊበሉ፡ አገ
ራቸን፡ ዳሞት፡ ነበረ፡ ከሉ፡ ሰራት፡ ቤት፡ ወደጅ፡ መንገ

፱ ሽ፡ የጌታ፡ አድረው፡ ነበር፡፡ +በዚህም፡ ነገር፡ ደጃች፡ ሥ
ዩም፡ አዝሞ፡ ሙሉ[8]፡ ገበጃም፡ አሸሚጦ፡ ነበረ፡፡ ⌈ይሉንታ
[9]ው፡ ከቀረ፡ ወዲህ[10]፡ ከሄዱ፡ ወዲያ፡ ዱግሞ፡ አፍርፍም[11]፡ ብለው.

1. M2 እጅን 2. M2 የሚል፡ ነው 3. M2 Add. ቤቱ
4. M2 ነፍጡንም 5. M2 የአገር 6. M2 Add. ተከግር፡ ሰነወጡ
7. M1 & M2 ዕለቱን 8. M2 ጅፍን
9. M1 & M2 ይሉኝታው 10. M2 Om. 11. M2 አፍርፎ

[240]

ነገር፡ እየሠሩ፡ ከወዲህ፡ መሣሪቂያ፡ ከወዲያም፡ የጦ
መት፡ መጣው፡ ጨ፡ እየከረበቱ፡ ደጃች፡ ሥዩምን፡ ራስ፡
ቢትወደድ፡ መንገሻን፡ ሊአጣሉ፡ ሸመቱ፡፡ ሐምሌን፡
ጠዱብ፡ ኢብዩ[1]፡ ሊሞክ፡ ሊወጋዎ፡ ⌈ይመጣል፡ ይመ ና[2]፡ የ
ጉዲብንና[3]፡ የተምጫን[4]፡ የቀጨምንና[5]፡ የዛርን[6]፡ የሳህን[7]፡
I ዱልዱሌ፡ ያፍርሱ[8]፡ እያሉ፡ አሾወኩ፡፡ +በወዲህ፡ በኩ
ል፡ ዳግሞ፡ ለደጃች፡ ሥዩም፡ ሬዳት፡ መከለው፡ አይዘ
ህ፡ ⌈አይዝህ፡ ና[9]፡ ና፡ ሁሉ፡ ያግቴህ፡ አሽከር፡ ነው፡ እኛም፡
በእውነት፡ የመጣነ፡ ለእቴክም[10]፡ ቢተርሮ፡ ልጅ፡ እንገዛ[11]
ብለን፡ ⌈አይደለም፡[9] ከብቶቻችን፡ ቤቶቻችን፡ እንጠብ
ቃለን፡ ስንል፡ ነው፡፡ አሁንም፡ አልጋ፡ በመስቀል፡ ተገር
ክ፡ አይገኝም፡ ተዋግቶ፡ ነው፡ እንጂ፡ ብቻ፡ ወሳምዎችን፡
ይዞ፡ ምን፡ ቱም፡ ነገር፡ ይደፍናል፡ አንተ፡ ናልን[12]፡ እና፡ እ
16 ንበቃቀለን፡፡ "አሉና፡ በአሽከር፡ ⌈አለ፡ ወረቀት[13]፡ ላኩ፡፡ +የ
ዚህ፡ ጊዜ፡ ራስ፡ ቢትወደድ፡ መንገሻ፡ ደጃች፡ ሥዩምን፡
ጠርጥሮ፡ ዓስለላ፡ ቃል፡ ላከ፡ ዱልዱዮን፡ ሁሉ፡ ⌈አፍር
ሶ[14]፡ የዱሐዱዮን፡ መፍረስ፡ ደጃች፡ ሥዩም፡ በሰማ፡ ጊ
ዜ፡ እኔን፡ ሊአስጠሉ፡ እነርሱ፡ ደኅና፡ ሊመስሉብኝ፡
ነው፡ አለና፡ ሾውካቸውን፡ ገለጸባቸው፡፡ እንዲህም፡
አለ፡፡ ዛሬ፡ ከራስ፡ መንገሻ፡ ስለሆነ፡ ልባችን፡ ካንተ፡
ነው፡ ና፡ ና፡ ናልን፡ እንውጋው[15]፡ ያለው፡ ጦር፡ የአባቴህ፡

1. M2 ዓባይ 2. M2 ይመጣልና 3. M2 ጉዴብና
4. M2 የተምጫ 5. M2 የቀጨምና 6. M2 የበር
7. M2 የካህ 8. M2 ያፍርስ 9. M2 Om.
10. M2 A gap of six lines at this point 11. M2 እንገዛለን
12. M2 Add. እንጂ 13. M2 ቃል፡ ላክ፡ ጸብጻቤ
14. M2 እስፈርሶ 15. M2 Add. ከዚህ

ነው፡ እንደ፡ ይልኩብኛል። እኔ፡ ግን፡ አባቴን፡ አባቴን[1]
አልወጋም፡ እንዳልሁ፡ ዝም፡ ብዬ፡ ተቀምጬ፡ አለሁ።
በነአፈ፡ ንጉሥ፡ ይገዛው፡ ተንኮል፡ ይወቁባቸው[2]፡ ብሎ
፲፮ ሳካ። +ይህን፡ ነገር፡ ራስ፡ ቢትወደድ፡ መንገሻ፡ በዘመኑ፡
ጊዜ፡ በእውነት፡ ይህ፡ ነገር፡ መሆኑን፡ የማውቀው፡ ያን
ተን፡ ልጅነት፡ የምረዳው፡ ያ[1]፡ እንቀጋው፡ ናልን፡ ብለ
ው፡ የሳኩብህን፡ ወረቀት[3]፡ ስታሳየኝ፡ ነው። ወረቀቱን[4]
ካሳሳየኸኝ፡ በእውነት[5]፡ ልትወጋኝ፡ ከጅለህአል፡ አለና፡
ሳከበት። የዚህ፡ ጊዜ፡ እነርሱ[6]፡ በቃል፡ ነው፡ የላኩት[1]፡
ቢል፡ የማይታመን፡ ሆና።

፲፯ ከዚህ፡ በኋላ፡ እኔ፡ ከምታሠር፡ እነርሱን፡ እሳስ
ራለሁ። እኔ፡ ከምሻር፡ እነርሱን፡ አሽራለሁ፡ አለና፡ ቃሉ፡ እ
ውነት፡ እንዲመስል፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖትን፡ አሽከ
ር፡ አለቃ፡ ተክሌን፡ አስጠርቶ፡ የተንኰል፡ ማኅተም፡ በአፈ
ንጉሥ፡ ይገዛው፡ ስም፡ አስቀርጾ። አለቃ[7]፡ ተክሌ፡ ⌈ውስጡን[8]
፲፰ ተንኮል፡ መሆኑን⌉ ሳያውቅ፡ ነበር[1]፡ አልነገረውም[9]። +ከዚህ፡ በ
ኋላ፡ ፊታውራሪ፡ ጉሉንና፡ ፊታውራሪ፡ መሸሻን፡ ራስ፡ መ
ስፍንን፡ በደብዳቤው፡ አርኢስት፡ ስማቸውን፡ በሰሳምንታ[1]
ንግግር[10]፡ አገናዝበ፡ — ብቻ፡ ወሰነው፡ ፋም፡ ⌈ነገር፡ የለውም፡[11]
ያለው፡ የዳሞት፡ ጦር፡ ያገኘሁ፡ ነው፡ እንጂ፡ የአባቱ፡ የ
አቴከም፡ ቢተርፎ፡ አይደለም። ብቻ፡ ራስህ፡ ናልን[12]፡ እኛው

1. M2 Om. 2. M2 ይንቁባቸው 3. M2 ደብዳቤ
4. M2 ደብዳቤውን 5. M2 "ነትም 6. M2 Add. በቃል፡ ነበረና 7. M2 ለአለቃ 8. M2 ግን፡ ውስጥ
9. M2 Add. ነበረ 10. M2 በንግ" 11. M2 ነገርም፡ አያደፍን
12. M2 Add. እንጂ

[242]

እንበቃለን[1]፡ የሚል፡ ቃል፡ ጽፎ፡ በተንኮል፡ በተበጀው፡ ማኅ
ተም፡ ⸢በአፄ፡ ንጉሥ[2]፡ ይግዛው፡ ⸢ስም፡ በተቀረጸው[3]፡ አትሞ፡
በሣጥን፡ ቅልፎ፡ ለራስ፡ ቢትወደድ፡ መንገሻ፡ ቡሌ፡ ከተላካ፡
ፊት፡ ለፊት[4]፡ ሰደደው፡፡ መክሬቻ፡ የደዛውን፡ ደግሞ፡ በኋ
፲፮ ላ፡ በኋላ፡ ሰደደው፡፡ +ራስ፡ መንገሻም፡ ሣጥኑን፡ ከእንዱ፡[5]
መክሬታውን[6]፡ ከእንዱ[7]፡ ተቀብለው፡[8] ደብዳቤውን፡ ባየ፡ ጊ
ዜ፡ ⸢ጊዜ፡ ተቋጣ[9]፡፡ ለካን፡ ወገኖ[10]፡ እነርሱ፡ ናቸው፡ እያሉ፡[11]
እየዘለፈ፡ እግር፡ ከማምገር[12]፡ እያሠረ፡ ወህኒ፡ ቤት፡ አገባ
ቸው፡፡ ቤታቸውን፡ አስበረበረ፡፡ ከብታቸውን፡ አስነዳ፡[13] +
፲፯ ያን፡ ጊዜ፡ የአፄ፡ ንጉሥ፡ ይግዛው፡ ሚስት፡ ወይዘሮ፡ ጠጅ
ቱ፡ ጉዳዩም፡ የምስጥና፡ አሚገል፡ አገር[14]፡ ከደጃች፡ ሠ
ዶም፡ አገር[15]፡ ነበረች፡ ⸢ጉልቷ፡ ነው[16]፡ በበልዋ፡ ጠብ፡ የተነሣ፡
ቤቷ፡ ተያዘ፡፡ የውኃ፡ ደብር፡ የከተተችው፡ ገንዘብ፡ ሳ
ይቀር፡ ⸢ተያዘ፡፡[16] ተዘረፈ፡ በደጃች፡ ሠዶም፡ እጅ፡ ገባ፡፡
፲፰ ወይዘሮ፡ ጠጅቱም፡ ወደ፡ አጼ፡ ምኒልክ፡ አዲ
ስ፡ አበባ፡ ⸢ጮኸች፡ ሄደች[17]፡ ገንዘቡዋን፡ በጉቦ፡ ጨርሳ፡
፲፱ ከረመች፡፡[18] + እነ፡ አፄ፡ ንጉሥ፡ ይግዛውም፡ የታሠርንበት
ኃጢአታችን፡ ምንድን፡ ነው? ብለው፡ ወደ፡ ራስ፡ ⸢ቢት
ወደድ[16]፡ መንገሻ፡ ላኩ፡፡ ራስ፡ ቢትወደድ[16]፡ መንገሻም፡
ፊት፡ ወጉን፡ ለትገቡን፡ ደጃች፡ ሠዶምን፡ ናሰን፡ እ
ያሰናችሁ፡ እያበበላችሁ፡ ደብዳቤ፡ ለካችኋል፡ አሳቸው፡፡

1. M2 ″ቃቀስን 2. M2 በግራዝማች 3. M2 በአፄ፡ ንጉሡ፡ ማኅተም 4. M1 & M2 ፊት 5. M2 Add. መልክተኛ
6. M1 & M2 ″ሬቻውን 7. M2 ከእነከኛው፡ መልክተኛ
8. M2 Add. ሬዩ 9. M2 ተናደደ 10. M2 Add. ከጊዮ
11. M2 ብሎ 12. M2 ከአንገት 13. M2 አስያዘ 14 M2 ጉለቴዋ
15. M2 ማዛት 16. M2 Om. 17. M2 ጩኸት፡ ሄዳ
18. M2 ባጀች

[243]

፲፱ እነርሱም፡ አሳክንም፡ በሚገባ፡ እንደታና፡ እንቀጣ፡ አሉ።
ራስ፡ ቢትወደድ፡ መንገሻም፡ በማኅተማቸው[1]፡ ተረቶ
አሳቸውና፡ ቃሉን፡ አስነበባቸው[2]፡ ማኅተሙም፡ አሳዩ
ቸው። እነርሱ፡ ግን፡ ቃሉም፡ ቃላችን፡ አይደለም[3]፡ ማኅ
ተሙም፡ ማኅተማችን፡ አይደለም፡ አሉ።[3] በጃንሆይ፡ አ
ዋጅ፡ ለርከፃ፡ ዝንጉዝ፡ እናን፡ ትትው፡ ደሞቱ፡ ሄዱ፡ ዝ
ሎ፡ ነው[3]፡ በጥሬ[4]፡ በቃ፡ በተንኮል፡ ማኅተም፡ አትማዝና
ል፡ ከእግዚአብሔር፡ ዝለው፡ እውነት፡ አደርሰው[5]፡ እ
ንቀጣ፡ መርምረው፡ አሉ።

፳ ራስ፡ ቢትወደድ፡ መንገሻም፡ የተንኮል፡ ማኅ
ተም፡ የታተመበትን፡ ደብዳቤ፡ ወደ፡ አፄ፡ ምኒልክ
አዲስ፡ አበባ፡ ሰደደው። ሊወጉኝ፡ ሊገሉኝ፡ የሐጅ[6]
የደጃዝማች፡ ሥዩም፡ ደግነት፡ አተረፈኝ። አልጋ፡ አፍ
ራሽ፡ ናቸውና፡ ይፍቀዱልኝ፡ ያመጣኝ፡ መቅጫ፡ ሳ
ድርጋቸው፡ ቡሬ፡ ገበያ፡ ልስቀላቸው፡ ብሎ፡ ላከ።+
፳፩ አፄ፡ ምኒልክም፡ ደብዳቤውን፡ ባየ፡ ጊዜ፡ ለጊዜው፡
ተቆጥቶ፡ ቡሬ፡ ገበያ፡ ከቀላቸው፡ ብሎ፡ ደብዳቤ፡
ላከ።+
፳፪ ይህን፡ ነገር፡ እቴጌ፡ ጣይቱ፡ በሰማች፡ ጊዜ፡ እ
ዞነቼ[7]፡ ምነው፡ አለ፡ ወትሮዎ፡ ካይ፡ መርምሩ፡ ሳይስ
ተውሉ፡ በ፪ በራስ፡ ቢትወደድ[3]፡ መንገሻ፡ ቃል፡ ያለፍ
ርድ፡ ፩ መኳንንት፡ ይሰቀሉ፡ ብለው[8]፡ የቁጣ፡ ቃል፡

1. M2 በማኅተም 2. M2 አሰማቸው 3. M2 Om.
4. M1+M2 በጥከ 5. M2 አደርሰው 6. M2 የልጅ
7. M2 ጃንሆይ 8. M2 Add. በቸኰላ

ንግግር፡ መኳንንቶች፡" አሌቃና፡ ንጉሡን፡ ከእሕቶች፡ ጠበ
ቀኝ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ምኒልክ፡ መማሪ፡ ምክ፡ የላከው
ን[1]፡ መልእክተኛ፡ ፈጠን፡ ፈረሰኛ፡ ልኮ፡ ከጃርሶ፡ ላይ፡
መለሰው።
፷፫ ያን፡ ጊዜ፡[2] እሌ፡ ንጉሥ፡ ይግዛው፡ ከሌ፡ አልጋዎ፡
ብለው፡ ከፊትዎ፡ ቁመን፡ አፍርዷ፡[3] ያብቁን፡ በጾውነት፡ መ
ርምረው፡ ይቅጡን፡[4] ቃሉም፡ ቃኝን፡ አይደል፡[4] ማኅተሙ
ም፡ ማኅተማችን፡ አይደል፡ በተንኮል፡ ተጽፎ፡ ብናል፡ ብለ
ው፡ ለአፄ፡ ምኒልክ፡ ልከው፡ ነበር፡፡
፷፬ አፄ፡ ምኒልክም፡ ዓባይ፡ ከጎጃም፡ እስሮችን፡
ይዛችሁ፡ ኑ፡ ሁሉንም፡ መርምሬ፡ እኔ፡ እቀበላሁ፡ አሉና፡
ከራስ፡ ቢትወደድ፡[5] መንገሻና፡[4] ከደጃች፡ ሥዩም፡ ዘንድ፡[6]
ላኩ፡፡ ራስ፡ ቢትወደድ፡ መንገሻም፡ እነ፡ አሌ፡ ንጉሥ፡ ይ
ግዛውን፡ እንደታሠሩ፡ በዘበኛ፡ እያስጠበቁ፡ አዲስ፡
፷፭ አበባ፡ ይዘአቸው፡ ተነሡ፡፡[+] ደጃች፡ ሥዩምም፡ በነሱ፡
መታሠር፡ ደስ፡ ብሎት፡ ነበርና፡ አብሮ፡ አዲስ፡ አበባ፡
ቢሄድ፡ ደገን፡[7] ላይ፡ ከፍሮ፡ እንጂህ፡ አለ፡[8]፡ ፵ ዓመት፡
ቢገዙ፡ ፶፡ ዓመት፡[9] አይጠግብ፡ ግዛት፡ ፩ ቀን፡ ይበቃል፡ ለ
፷፮ ወዳጅ፡ ለጠላት፡፡" በል፡ ብሎ፡ አቅራራ፡ አለ፡ ተነሡ፡፡[+] አዲ
ስ፡ አበባ፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡ አፄ፡ ምኒልክ፡ እነ፡ አሌ፡ ንጉሥ
ይግዛውን፡ መረመሩ፡፡ እነርሱም፡ ሲመልሱ፡ ከዚህ፡ ቀደ

1. M2 የያዘውን 2. M2 Add. እነ 3. M2 ለፊትዎ
4. M2 Om. 5. M2 ቢትወደደና
6. M2 Add. ደብዳቤ 7. M2 ደጀን 8. M2 ሳለ
9. M2 Add. ቢገዙ

ም፡ የንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ኢኽክሮች። ማኅተም፡ የ
ሚቀርፀ፡ አለቃ፡ ተገኘና፡ አለቃ፡ ተክሌ፡ የሚገኙ፡ ብልሆች
⌐አሉ፡ [1]እኒህ፡ ይመርመሩልን። አሉ። አፄ፡ ምኒልክም፡
ይህ፡ ማኅተም፡ ማኅተሞችን፡ አይደለም፡ ካለፍሁ፡ ጓንት፡
ንጉሥ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ያበበጀላቸውን፡ ማኅተም፡ አምጡ
ና፡ እናስተያየው፡ አሉ።

፳፯ ነገር፡ ግን፡ አለቃ፡ ተክሌ፡ በቀረፀው[2]፡ ማኅተም፡
የአፄ፡ ንጉሥ፡ ይግዛው[3]፡ ብቻ፡ ነበረና፡ ማኅተም፡ ከሚቀር
ፀ፡ ፈረንጆች፡ አስጠርቶ፡ የጥንቱንና፡ የተንኮሉን፡ ማኅተ
ም፡ ⌐በሳፀሪ፡ ብር[4]፡ ⌐በሚያጕላ፡ መነጽር፡ ለአፄ፡ ፀሐይ[5]፡ ከ
በሩና፡ ዙሪያ፡ ጽሕፈቱን፡ ሲያስለካው[6]፡ ጽሕፈቱ፡ ተቃውሶ፡
ከጥንቱ፡ ማኅተም፡ ጋራ፡ አልተገበርም[7]፡ አሉ።

፳፰ የዚህ፡ ጊዜ፡ አፄ፡ ምኒልክ፡ እውነቱን፡ ንገሪኝ፡ አሉ[8]
ብላይ፡ የተረታይ፡ እንደሆነ፡ ብርቱ፡ ቅጣት፡ እቀጣሃለሁ፡
ብለው፡ ዳኞች፡ ሥዩምን፡ መረመረው። ዳኞች፡ ሥዩምም፡
ሲጨንቀው፡ እውነቱን፡ ተናገረ፡ ከወን፡ በአባቴ[9]፡ ገዝቶ
ው፡ ነጽተው፡ ፈርዶው፡ አስፈርዶው፡ የሞራት[10]፡ የጃን
ሆይን፡ አዋጅ፡ ምክንያት፡ አጭርገው፡ ተዝክር፡ ካያወ
ጡ፡ ሙት፡ ዓመት፡ ካያደርሱ፡ ዳሞት[11]፡ ከፋኝ፡ ክንዱ፡ ወ
ጁ፡ ዳግም፡ አናርፍ፡ ብለው፡ ከአባቴ፡ ከራስ፡ ቢትወ
ደድ፡ መንገኛ[12]፡ ሊአጣሉኝ፡ ከመንግሥት፡ ሊአስነቅፉኝ፡

1. M2 እኩና 2. M2 የቀረ" 3. M2 "ዛውን
4. M1 በሀፀሪ፡ ብር, M2 በጓንሪክል 5. M2 Om.
6. M2 ሊአስመረምረው 7. M2 "በር 8. M2 ጠሰች
9. M2 Add. በቶ 10. M2 የዋሬት 11. M2 Add. ለጅዶ
12. M2 Add. ገሬ

አባዩን[1]፡ መቅደብ፡ ኢወጋዎ[2]፡ ይመጣል[3]፡ ጅሬጅሬ፡ ይፍረክ፡ ካለ
ው[4]፡ የእንግሊዝ፡ መቁረጥ፡ አጅርገወኝ፡ ከረሙ። ከዚህ፡ የተ
ነሣ፡ ቢቆጡኝ፡ የነሱ፡ መንገድ፡ ማኅተም፡ አስቀርጬአለሁ።
፹፱ አለ። +አፄ፡ ምኒልክም፡ ማኅተም፡ ሠሪውን፡ ንገሩኝ፡ አሉ።
እርሱም፡ አለቃ፡ ተክለ፡ ኢየሱስ፡ ነው[5]፡ አለ። ነገር፡ ግን፡
እነ፡ አሌ፡ ንጉሥ፡ ይግዛው፡ ከአለቃ፡ ተክለ፡ ኢየሱስ፡
ይልቅ፡ በአለቃ፡ ተገኝ፡ ላይ፡ ጩኸት፡ አጠንክረው[6]፡ ነበር፡
ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ምኒልክ፡ እነ፡ አሌ፡ ንጉሥ፡ ይግዛ
ውን፡ ተፈረዱት፡ አሉ።

፺ ያን፡ ጊዜ፡ ራስ፡ መኮንንና፡ ፊታውራሪ፡ መሸ
ሻ፡ ፊታውራሪ፡ ጊዮ፡ እሌ፡ ንጉሥ፡ ይግዛውን፡ ፊት፡ አ
ድርገው፡ በሙሉ፡ ችሎት፡ መኳንንቱና፡ ሊቃውንቱ፡
በተሰበሰበበት፡ በአሌ፡ ንጉሥ፡ ነገሩ፡ ቅራኔ፡ ነት፡ "ከእ
ፍ፡ ወዲያ፡ መከከሪ፡ ከክርክሩ፡ ወዲያ፡ ፈጣሪ፡"
የሊምናን፡ ሰኞ፡ በተተከለው፡ ግንድ፡ በትፈተሰው፡ ገመድ፡
በተገባለን፡ ገለሰው፡ በበነ፡ እርገነገበው፡ አሰፈርደው፡ ሚ
ያዝያ፡ ፲ ቀን፡ የቅዱስ፡ ማርቆስ፡ ለት፡ አሰሰቀሉት።[7]

፺፩ ያን፡ ቀን፡ ካዛ፡ ዳይነት፡ ፍርድ፡ ተፈረደ። እነ አቡነም
ከሎጁም፡ የጠሉት፡ ሁሉ፡ በዘለፋ፡ በስድብ፡ ፈረዱ። ፊታው
ራሪ፡ እንግዲና፡ ጠምሩ[8]፡ ጠምሩ፡ አለጋኝን፡ ካሣ፡ ቆሬት[9]፡
የፈረዱት፡ ፍርድ፡ ይገርማል[10]፡ ዳኞች፡ ሠልጥም፡ ተቀጡ።

1. M2 ዓባዩን 2. M2 ኢወጋን 3. M2 ይመጣልና፡ የውኃው፡ ሁሉ 4. M2 ኢጃሉ 5. M2 ይገካል 6. M2 አበዝተው
7. M2 1894 is glossed in the left margin 8. M2
8. M2 እንጀራና 9. M2 ቆሬት 10. M2 ያስገርማል። ከዚህ፡ በኋላ

[247]

ብሎ፡ እኛን፡ ተይዞ፡ በሬታውሬሪ፡ ሁብተ፡ ማርያም፡ ገ
ዘት፡ ውስጥ፡ አፍቀራ፡ አምባ፡ ገብቶ፡ ታሠረ። ወይዞሮ
አየሁና፡ ወይዞሮ፡ ጠጅቶ፡ ወይዞሮ፡ የሻረግ፡ በዷኛቸ፡ ሥዩ
ም፡ ጨምኸተ፡ ⌈አጼስ፡ አበባ[1]፡ የባጃው፡ ሁሉ፡ በመታሠሩ፡ ደስ፡ አ
ለውና፡ እልል፡ አሉ። ደጃቸ፡ ሥዩምም[2]፡ "እልል፡ ብትዬ፡ ወንዱ
ሞቴ፡ ይገዙሻል፡ እንጂ፡ አባትሽ፡ አይገዛ፡" አለ።

፻፱ ያን፡ ጊዜ፡ እግዚአብሔር[1]፡ እነ፡ አሊ፡ ንጉሥ፡ ይግዛ
ውን፡ ከሞት፡ ሊታደግ፡ ደጃች፡ ሥዩምንና፡ አለቃ፡ ተ
ክሌን፡ አጠላጠለ። "ዛሬ፡ ብእ፡ ቁስሎ፡ ⌈ኢይትፌወስ፡"[3]
ነቀሬ፡ ⌈"ከሞትሁ፡ ሙቶ[4]፡ ብተርፍ፡ ትረፍበት፡" ሳይል፡ ም
፻፲ ሥበራን፡ ሽሽጎ፡ ማኀተም፡ አስቀርጾ[5+]፡ አለቃ፡ ተክሌም፡ የ
ትንኮል፡ መሆኑን፡ ካያውቅ፡ የጤና፡ መክሰት፡ የአሊ፡
ንጉሥ፡ ይግዛውን፡ ኛንተ፡ ማኀተም፡ አይቶ፡ ቀረጠ። ከአቀረ
ጠ፡ ጸገሞ፡ የኛንቱን፡ ሥራ፡ ነቅሮ፡ ከኛበብ፡ ኛበብ፡ አሻሽ
ሎ፡ አጸረገ። ይህ፡ መሻሻሉ፡ ነውር[6]፡ ሆኖ፡ ለእነርሱ፡ ኛቅም፡
ለደጃች፡ ሥዩም፡ ጉዳት፡ ሆነ። ሞኙ፡ ለጠበቃው፡ መሸሸግ[7]
በዚህ፡ ተገለጠ።

ም ዕ ራ ፍ ፡ ፵፯ ።።

፩ ከዚህ፡ በኋላ፡ አፄ፡ ምኒልክ፡ አለቃ፡ ተክሌንና፡ አለ
ቃ፡ ተገኝን፡ ይዘህ፡ ከሐረር፡ ብሎ፡ አዛዥ፡ እምሩን፡ ⌈ሰደ
ደ[8]። አዛዥ፡ እሙሩም[9]፡ ግንቦት፡ በ፯[10]ቀን፡ ⌈ደብረ፡ ማርቆ

1. M2 Om. 2. M2 Add. እልልታውን፡ በሰማ፡ ጊዜ
3. M2 ኢይትፌወስ፡" ያለውን 4. M2 "ብሞት፡ ሙትበት
5. M2 "ቀረፀ። 6. M2 ነውጥ 7. M1 መሸሸግ,
M2 መሸሸግ 8. M2 ካለ 9. M2 እምሩም 10. M2 ፯